CORPUS FONTIUM HISTORIAE BYZANTINAE

CONSILIO SOCIETATIS INTERNATIONALIS STUDIIS BYZANTINIS PROVEHENDIS DESTINATAE EDITUM

VOLUMEN XXVII

EPHRAEM AENII HISTORIA CHRONICA

RECENSUIT

ODYSSEUS LAMPSIDES

SERIES ATHENIENSIS

EDIDIT

ACADEMIA ATHENIENSIS

CONSILIO

INSTITUTI GRAECOROMANAE ANTIQUITATIS AUCTORIBUS EDENDIS DESTINATI

ATHENIS MCMXC

EPHRAEM AENII HISTORIA CHRONICA

RECENSUIT

ODYSSEUS LAMPSIDES

ATHENIS

APUD INSTITUTUM GRAECOROMANAE ANTIQUITATIS AUCTORIBUS EDENDIS DESTINATUM

ACADEMIAE ATHENIENSIS

MCMXC

EPHRAEM AENII HISTORIA CHRONICA

[illegible]

29/5/1998 [illegible]

Κέντρον Ἐκδόσεως Ἔργων Ἑλλήνων Συγγραφέων
Ἀναγνωστοπούλου 14 - 106 73 Ἀθήνα
ISBN : 960-7099-02-8

ΠΡΟΛΟΓΟΣ

Τῆς ἐκδόσεως αὐτῆς ἔχει προηγηθεῖ τὸ 1985 σχολιασμένη ἔκδοση μὲ μετάφραση, χωρὶς κριτικὸ ὑπόμνημα, στὴ σειρὰ *Βιβλιοθήκη Ἑλλήνων Συγγραφέων* τοῦ Κέντρου Ἐκδόσεως Ἔργων Ἑλλήνων Συγγραφέων (Κ.Ε.Ε.Ε.Σ.) τῆς Ἀκαδημίας Ἀθηνῶν.

Τὸ 1986 ἀποφασίστηκε νὰ περιληφθεῖ ἡ κριτικὴ ἔκδοση τῆς *Χρονικῆς Ἱστορίας* ὡς πρῶτο κείμενο στὴ σειρὰ τοῦ *Corpus Fontium Historiae Byzantinae* ποὺ ἐκδίδει τὸ Κ.Ε.Ε.Ε.Σ. (Series Atheniensis).

Στὴν πολυετῆ πορεία γιὰ τὴν κριτικὴ ἔκδοση τῆς *Χρονογραφίας* πολλοὶ βοήθησαν. Ἰδιαίτερα ὅμως θεωρῶ ὀφειλομένη εἰλικρινῆ ἀπὸ μέρους μου ὑποχρέωση νὰ ἐκφράσω εὐχαριστίες στὸν Καθηγητὴ κ. Κ. Α. Τρυπάνη, ὁ ὁποῖος ἐπιστάτησε καὶ στὴν τωρινὴ ἔκδοση.

Ὀφείλω ἀκόμη νὰ ἀναγράψω καὶ στὴ θέση αὐτὴ τὸν Monsignore P. Canart, τοὺς ἱερομονάχους πατέρες P. O. Raquez καὶ M. Wawryck καὶ τὸν κ. S. Voicu γιὰ τὴν ἀποστολὴ πληροφοριῶν ἀπὸ δημοσιεύματα δυσεύρετα στὶς βιβλιοθῆκες τῶν Ἀθηνῶν. Τοὺς εὐχαριστῶ θερμὰ γιὰ τὴ φιλικὴ προθυμία τους.

Ἰδιαίτερα εἶμαι εὐγνώμων στὸν Dr. Klaus Meyer, Διευθυντὴ τῆς Γερμανικῆς Σχολῆς Ἀθηνῶν, ὁ ὁποῖος μὲ ἀληθινὰ φιλικὸ καὶ φιλεπιστημονικὸ ἐνδιαφέρον ἀνέλαβε τὴν ἀνάγνωση καὶ βελτίωση τοῦ λατινικοῦ κειμένου τοῦ εὑρετηρίου κυρίων ὀνομάτων (Index nominum).

Ἄμεσο ἐπίσης ὑπῆρξε τὸ ἐνδιαφέρον τοῦ Κ.Ε.Ε.Ε.Σ. τῆς Ἀκαδημίας Ἀθηνῶν, τὸ ὁποῖο, μετὰ ἀπὸ συνεννόηση μὲ τὸν Πρόεδρο τῆς Διεθνοῦς Ἐπιτροπῆς τοῦ *CFHB* Καθηγητὴ κ. H. Hunger, πρότεινε τὴν ἔνταξη τῆς ἐκδόσεως αὐτῆς στὴ διεθνῆ σειρά. Ἀκόμη ἀνέλαβε, γιὰ τὴν καλύτερη παρουσίαση τοῦ ἔργου, τὴν ἐπιλογὴ τοῦ τυπογραφείου καὶ τὴν παρακολούθηση — τεχνικὴ καὶ οἰκονομικὴ — τῆς ἐκδόσεως.

Τέλος τὴν πολύπλοκη βοηθητικὴ ἐργασία — δακτυλογράφηση, διόρθωση καὶ ἐπιμέλεια τῶν τυπογραφικῶν δοκιμίων — ἔφερε σὲ πέρας ἡ Ἀριάδνη Ραζῆ μὲ τὴν εὐγενῆ πάντα κατανόηση τῆς διευθύνσεως τοῦ τυπογραφείου.

Δεκέμβριος 1989 ΟΔ. ΛΑΜΨΙΔΗΣ

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Ἡ ἔρευνα

Τὸ συγγραφικὸ ἔργο τοῦ Ἐφραὶμ — ἡ Χρονικὴ Ἱστορία καὶ ὁ Κατάλογος τῶν Πατριαρχῶν τῆς Κωνσταντινουπόλεως — ὅπως καὶ τὸ ὄνομά του ἀναγράφονται ἀπὸ τὸ 1475 καὶ ὕστερα στοὺς καταλόγους τῶν κωδίκων τῆς Βατικανῆς Βιβλιοθήκης. (Ἀνάμεσα στὰ ἔτη 1475 καὶ 1548 ὁ κώδικας Vat. gr. 1003 μὲ τὸ ἔργο τοῦ Ἐφραὶμ ἀναφέρεται στοὺς ὀκτὼ καταλόγους κωδίκων τῆς Βατικανῆς Βιβλιοθήκης. Ἀκόμα μνεία τοῦ Ἐφραὶμ ὑπάρχει καὶ στὸν κατάλογο τοῦ Ἀλλατίου. Βλ. R. Devreesse, Le fonds, τοὺς σχετικοὺς πίνακες, καὶ Lampsidis, Beiträge, σ. 19/20.)

Ἔτσι λοιπὸν ὁ R. Volaterranus (Βιβλ. 15, σ. 553), γνωρίζοντας τὴν ὕπαρξη τοῦ Βατικανοῦ αὐτοῦ κώδικα, μνημόνευσε στὰ 1503 γιὰ πρώτη φορὰ τὸν Ἐφραὶμ καὶ τὴ χρονογραφία του.

Μετὰ τὸν ἀκρωτηριασμὸ τοῦ κώδικα τὸ 1527 ὁ Λέων Ἀλλάτιος — βιβλιοθηκάριος τῶν καρδιναλίων Biscia καὶ Fr. Barberini μέχρι τὸ 1661, καὶ ὕστερα τῆς Βατικανῆς Βιβλιοθήκης (1661 - 1669) — ταύτισε στὸν «ἄναρχο» αὐτὸν κώδικα τὸ ἔργο τοῦ Ἐφραὶμ καὶ δημοσίευσε σὲ πολλὲς μελέτες του στίχους ἀπὸ τὴ Χρονικὴ Ἱστορία καὶ τὸν Κατάλογο τῶν Πατριαρχῶν.

Ὁ καρδινάλιος A. Mai, χάρη στὶς πληροφορίες τοῦ Ἀλλατίου, ἀναγνώρισε τὴν ἀκέφαλη χρονογραφία καὶ δημοσίευσε τὸ 1828 ὁλόκληρο τὸ ἔργο τοῦ Ἐφραίμ.

Μὲ βάση τὸ κείμενο τοῦ Mai καὶ διορθώνοντας πολλὲς παραναγνώσεις καὶ σφάλματα τοῦ πρώτου αὐτοῦ ἐκδότη ὁ I. Bekker παρουσίασε τὸ 1840 σὲ κριτικὴ ἔκδοση τὸ ἔργο τοῦ Ἐφραὶμ στὴ σειρὰ τῆς Βόννης.

Μερικὲς δεκαετίες ἀργότερα, τὸ 1888, ὁ Is. Hilberg (Die Verstechnik des Ephraemios) δημοσίευσε τὰ πορίσματα τῆς μελέτης του γιὰ τὴν προσῳδία στοὺς στίχους τοῦ Ἐφραίμ, ἐνῶ τὸ 1897 ὁ K. Krumbacher (Κ. Κρουμβάχερ - Γ. Σωτηριάδου, Ἱστορία τῆς Βυζ. Λογοτ., Α΄, σ. 794/795) παρουσίασε ἀρκετὰ ἐπικριτικὰ τὸ χρονογράφο καὶ τὸ ἔργο του. Ἀπὸ τότε σχεδὸν κανεὶς δὲν ἀσχολήθηκε εἰδικὰ μὲ τὸ συγγραφέα αὐτό.

Ὁ H. Hunger, στὸ βιβλίο του Die hochspr. profane Literatur, 1, 1978, σ. 478 - 480, περιέλαβε τὰ πορίσματα τῆς ἔρευνας γύρω ἀπὸ τὸν Ἐφραὶμ καὶ τὸ ἔργο του παρέχοντας καὶ ἀρκετὴ βιβλιογραφία.

Τὰ τελευταῖα χρόνια ἐρευνήσαμε καὶ ἐμεῖς τὸ βίο τοῦ Ἐφραὶμ καὶ τὴ χρονογραφία του καὶ — ἐκτὸς ἀπὸ τὶς σχετικὲς μελέτες ποὺ ἀπὸ τὸ 1965 δημοσιεύσαμε — παρουσιάσαμε τὸ ἔργο αὐτὸ μὲ νεοελληνικὴ μετάφραση καὶ σχόλια στὴ σειρὰ Βιβλιοθήκη Ἑλλήνων Συγγραφέων τῆς Ἀκαδημίας Ἀθηνῶν τὸ 1985.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Ἀκολουθεῖ πίνακας δημοσιευμάτων χρησίμων γιὰ τὴ διερεύνηση τοῦ βίου καὶ τῆς χρονογραφίας τοῦ Ἐφραίμ. Αὐτὰ εἶχε κατὰ βάση ὑπόψη ὁ ἐκδότης στὴν τωρινὴ κριτικὴ ἔκδοση, παρακαλεῖ ὅμως τὸν ἀναγνώστη νὰ τὸν συγχωρεῖ, ἐὰν στὶς ἑπόμενες σελίδες τῆς Εἰσαγωγῆς ἐπανειλημμένα παραπέμπει σὲ δικές του μελέτες, καὶ ἰδίως στὸ βιβλίο του Beiträge zum byzant. Chronisten Ephraem.

L. Allatius (σημειώσεις γιὰ τὸν Ἐφραὶμ καὶ τὸ ἔργο του σὲ ἔργα τοῦ Ἀλλατίου, βλ. παρακάτω, σ. LVI/LVII).

S. Baud - Bovy: La chanson populaire grecque du Dodécanèse. I. Les Textes. Paris 1936 (κυρίως σ. 44 - 62, 88 - 93, 110 - 114).

I. Bekker: Ephraemius. Corpus Scriptorum Historiae Byzantinae. Bonnae 1840.

I. Bekker: Constantini Manassis Breviarium Historiae Metricum. Corpus Scriptorum Historiae Byzantinae. Bonnae 1837.

Th. Büttner - Wobst: Ioannis Zonarae Epitomae Historiarum, Libri XIII - XVIII. Corpus Scriptorum Historiae Byzantinae. Bonnae 1897.

V. Capocci: Codices Barberiniani graeci. I. Cc. 1- 163. Bibliotheca Vaticana 1958 (σ. 252/253).

M.E. Colonna: Gli storici bizantini dal IV al XV secolo. 1. Storici profani. Napoli 1956 (σ. 41/42).

R. Devreesse: Pour l' histoire des manuscrits du fonds Vatican grec. Studi e Testi 219. Città del Vaticano 1962 (σ. 315 - 336).

R. Devreesse: Le fonds grec de la Bibliothèque Vaticane des origines à Paul V. Studi e Testi 244. Città del Vaticano 1965 (σ. 50, 97, 134, 156, 203, 238, 287, 414).

I. A. van Dieten: Nicetae Choniatae Historia. 1, II. Corpus Fontium Historiae Byzantinae. Berlin 1975.

L. Dindorf: Ioannis Zonarae Epitomae Historiarum. Lipsiae Vol. I, 1868; II, 1869; III, 1870; IV 1871.

J. A. Fabricius: Bibliotheca Graeca. Hamburg Vol. V, 1712 (σ. 22), X, 1721 (σ. 687).

F. Fischer: De patriarcharum Constantinopolitanorum catalogis. Comment. philo. Jenenses. Vol. 3, Lipsiae 1884 (σ. 263 - 333).

A. Heisenberg: Georgii Acropolitae Opera. Lipsiae 1903 (σ. 1 - 189).

Is. Hilberg: Die Verstechnik des Ephraemios. Wiener Studien 10 (1888) 50 - 92.

H. Hunger: Die hochsprachliche profane Literatur der Byzantiner. 1,2, München 1978 (σ. 478 - 480 1ου τόμου).

K. Krumbacher: Geschichte der byzantinischen Litteratur. München 1897^{2} (σ. 390 - 393) καὶ K. Κρουμβάχερ — Γ. Σωτηριάδου, Ἱστορία τῆς Βυζαντηνῆς Λογοτεχνίας. Α΄ 1897, Β΄, Γ΄, 1900 (σ. 792 - 797 Α΄ τόμου).

Od. Lampsidis: Beitrag zur «akustischen» Metrik in der Chronik von Ephraem. Byzantion 35 (1965) 482 - 494.

τοῦ ἴδιου: Der Vaticanus graecus 1003 — Chronik des Ephraem. «Polychronion» Festschrift Franz Dölger zum 75. Geburtstag. I. Heidelberg 1966 (σ. 351 - 357).

τοῦ ἴδιου: Beiträge zum byzantinischen Chronisten Ephraem und zu seiner Chronik. Athen 1972.

τοῦ ἴδιου: Ennius — Αἴνιος. Byzantion 43 (1973) 510/511.

τοῦ ἴδιου: Classicisme et tendances populaires dans la Chronique d' Ephraem (XIVe s.). Résumés - Communications τοῦ 14ου Διεθνοῦς Συνεδρίου Βυζαντινῶν Σπουδῶν, Βουκουρέστι 6 - 12 Σεπτ. 1971 (σ. 37 - 42). Ἑλλην. μετάφρ.: Ὁ κλασσικισμὸς καὶ αἱ λαϊκαὶ τάσεις εἰς τὴν Χρονογραφίαν τοῦ Ἐφραὶμ (14ος αἰ.). Βυζαντινὰ 9 (1977) 117 - 121.

τοῦ ἴδιου: Σχόλια εἰς τὴν ἀκουστικὴν μετρικὴν Βυζαντινῶν στιχουργῶν ἰαμβικοῦ τριμέτρου. Ἀρχεῖον Πόντου 31 (1971/72) 292 - 305.

τοῦ ἴδιου: Ἐφραὶμ τοῦ Αἰνίου Χρονογραφία. Κείμενο — μετάφραση — σχόλια. 2 τόμοι, Ἀθῆναι 1984, 1985 (ἔκδοση Ἀκαδημίας Ἀθηνῶν).

P. Maas: Der byzantinische Zwölfsilber. Byzantinische Zeitschrift 12 (1903) 278 - 323.

A. Mai: Scriptorum veterum nova collectio. III, Romae 1828 (σ. 1-225).

E. Martini: Catalogus Codicum Graecorum qui in Bibliotheca Vallicellana adservantur. II, Milano 1901 (σ. 230/231, κώδικας ἀρ. 217).

J. - P. Migne: Patrologia Graeca, Paris 1865 (τ. 143, 1-380, ὅπου δημοσιεύεται ἡ χρονογραφία τοῦ Ἐφραίμ).

E. Miller: Recueil des historiens des croisades. Historiens grecs. I, 1875 (τ. V, σ. 523 - 526, 624 - 646, δημοσιεύονται ἀποσπάσματα τῆς χρονογραφίας).

G. Moravcsik: Byzantinoturcica. I. Die byzantinischen Quellen der Geschichte der Türkvölker. 1958^{1} (σ. 256/257).

M. Pinder: Ioannis Zonarae Annales. Corpus Scriptorum Historiae Byzantinae. Bonnae I, 1841. II, 1844.

Seymour de Ricci: Liste sommaire des mss grecs de la Bibliotheca Barberina. Revue des Bibliothèques 17 (1907) 81 - 125.

K. Σάθας: Μεσαιωνικὴ Βιβλιοθήκη, VII. Βενετία - Παρίσιοι 1894 (στὶς σ. 1 - 556 καὶ μὲ τὸν τίτλο «Ἀνωνύμου Σύνοψις Χρονικὴ» δημοσιεύεται τὸ ἔργο τοῦ Θεοδώρου Σκουταριώτη). Βλ. καὶ A. Heisenberg, Georgii Acropolitae Opera, Leipzig 1903, σ. 275 - 302.

R. Volaterrani: Commentariorum urbanorum libri octo et triginta... Πρώτη ἔκδοση 1503 (ἐδῶ παραπέμπουμε στὴν ἔκδοση τοῦ 1603), (Βιβλ. 15, σ. 553).

Ὁ Βίος

Ἂν οἱ παλαιοὶ κατάλογοι κωδίκων τῆς Βατικανῆς Βιβλιοθήκης καὶ ὁ R. Volaterranus δὲν ἀνέγραφαν τὴν ὕπαρξη τοῦ Βατικανοῦ κώδικα 1003, θὰ εἴχαμε πλήρη ἄγνοια γιὰ τὸ συγγραφέα τοῦ ἔργου στὸν ἀκέφαλο σήμερα κώδικα. Μόνο χάρη στὶς παραπάνω μνεῖες, καὶ πολὺ λιγότερο ἀπὸ τὸ ἴδιο τὸ ἔργο, γίνεται κάπως γνωστὸς ὁ συγγραφέας Ἐφραίμ.

Γεννήθηκε τὶς τελευταῖες δεκαετίες τοῦ 13ου αἰ. καὶ ἔζησε τουλάχιστον μέχρι καὶ τὸ 1323, ἀφοῦ στὸν Κατάλογο τῶν Πατριαρχῶν στὸ τέλος ἀναφέρει τὴν ἀνάρρηση τοῦ Ἠσαΐα στὸν πατριαρχικὸ θρόνο τῆς Κωνσταντινουπόλεως, ποὺ ἔγινε τὸ 1323. Καταγόταν (ἡ γνώμη τοῦ A. Mai στὸν πρόλογο τῆς ἐκδόσεώς του, ὅτι ὁ Ἐφραὶμ ἦταν γιὸς τοῦ πατριάρχη Κωνσταντινουπόλεως Ἰωάννη ΙΒ', δὲν ἔγινε δεκτὴ ἀπὸ τὴν ἔρευνα) πιθανότατα ἀπὸ τὴ Θράκη, καὶ μάλιστα ἀπὸ τὴν πόλη Αἶνο, ὅπως ἐμφαίνεται ἀπὸ τὴ γενικὴ πτώση τοῦ ἐπιθέτου (*αἰνίου*, ennii, enii) καὶ τοῦ τοπωνυμίου (*αἴνου*) ποὺ προσγράφονται στὸν Ἐφραὶμ στὶς σχετικὲς ἀναγραφὲς τοῦ κώδικα 1003 στοὺς καταλόγους κωδίκων τῆς Βατικανῆς Βιβλιοθήκης (Beiträge, σ. 19/20, 21 - 24 καὶ Lampsidis, Ennius - Αἴνιος). Ἀπὸ τὴν ἀνάγνωση τῶν ἔργων του — τόσο τῆς Χρον. Ἱστ. ὅσο καὶ τοῦ Καταλόγου τῶν Πατριαρχῶν — μποροῦμε νὰ συμπεράνουμε ὅτι γιὰ πολὺ μεγάλο χρονικὸ διάστημα ἔμεινε στὴν Κωνσταντινούπολη. Πολλὲς φορὲς ἀναφέρει τὴν Κωνσταντινούπολη ὡς πόλη ὅπου διαμένει ὅταν γράφει τὰ ἔργα του (Beiträge, σ. 24).

Πρῶτος ὁ Ἀλλάτιος χαρακτήρισε τὸν Ἐφραὶμ byzantinus καὶ byzantius. Ἀκόμα σημείωσε — ὅπως ἐξάγεται ἀπὸ ὁρισμένα χωρία τῆς Χρον. Ἱστ., χωρὶς ὅμως νὰ θεωρεῖται σήμερα βέβαιο — πὼς ὁ Ἐφραὶμ ὑπῆρξε μοναχός, καὶ μάλιστα φανατικὸς ὑποστηρικτὴς τῆς Ἀνατολικῆς Ἐκκλησίας καὶ τῶν δογμάτων της. Τὸ τελευταῖο αὐτὸ τονίζει ὁ Mai σὲ πολλὰ σημεῖα στὰ σχόλια τῆς ἐκδόσεώς του (Bekker, Ephraemius, σ. 275, 301, 401, 413).

Δὲν ξέρουμε πότε ἀκριβῶς πέθανε. Πάντως ὁ θάνατός του πρέπει νὰ συνέβη μετὰ τὸ 1323 καὶ πρὶν ἀπὸ τὸ 1332, ὁπότε πεθαίνει ὁ πατριάρχης Ἠσαΐας (Beiträge, σ. 27 - 30). Δὲ γνωρίζουμε τέλος ἂν ἔχει γράψει καὶ ἄλλα ἔργα.

Ἡ Χρονικὴ Ἱστορία

Περιγραφὴ τῶν κωδίκων

Ἡ Χρονικὴ Ἱστορία τοῦ Ἐφραὶμ διασώθηκε σὲ δύο κώδικες: Στὸν Vaticanus graecus 1003 καὶ στὸν Barberinianus 146.

A) Vaticanus graecus 1003

Ὁ κώδικας σήμερα εἶναι ἀκέφαλος καὶ ἀπὸ τὴ μνεία του στοὺς καταλόγους τῆς Βατικανῆς Βιβλιοθήκης συμπεραίνουμε ὅτι ὁ ἀκρωτηριασμός του ἔγινε μετὰ τὸ 1518 καὶ πρὶν ἀπὸ τὸ 1533 (Beiträge, σ. 18 - 20). Ἡ γνωστὴ λεηλασία τῆς Βατικανῆς Βιβλιοθήκης στὶς 5 Μαΐου τοῦ 1527 νομίζουμε ὅτι αἰτιολογεῖ τὸ γεγονὸς αὐτό. (Βλ. A. Chastel: The sack of Rome, 1527. Translated by B.Archer 1982, καὶ γαλλικὴ ἔκδοση A. Chastel: Le sac de Rome, Paris 1984, σ. 132/133. Γιὰ τὴ λεηλασία τῶν βιβλιοθηκῶν καὶ τὴν ἁρπαγὴ τῶν πολύτιμων τμημάτων τῶν κωδίκων βλ. L. Dorez: Le sac de Rome (1527). Relation inédite de Jean Cave, Orléanais, Mélanges d' Archéologie et d' Histoire. École Française de Rome XVI, 1856, καὶ G. Mercati: Opere minori III. Cité de Vatican 1937, σ. 130 κἑξ.)

Ὁ κώδικας ἀποτελεῖται ἀπὸ 200 + XI φύλλα μὲ διαστάσεις 0,215 × 0,140. Τὰ XI φύλλα, ἐκτὸς ἀπὸ τὸ τελευταῖο, εἶναι ἄγραφα. Τὸ ὑδατογράφημα στὸ χαρτὶ τοῦ κώδικα — ἕνα ἀχλάδι ποὺ περιβάλλεται ἀπὸ δύο κλαδιὰ — χρονολογεῖται γύρω στὰ 1341/42 (C. M. Briquet: Les filigranes, 1923², 7347, 7349). Ἡ σχεδίασή του ὅμως δὲν ταυτίζεται τελείως μὲ τὸ γνωστό μας σήμερα πρότυπο, γιατὶ εἶναι περισσότερο τυποποιημένη.

Ἡ βιβλιοδέτηση ἔγινε στὰ νεότερα χρόνια καὶ φέρει τὸ οἰκόσημο τοῦ πάπα Πίου IX καὶ τοῦ καρδιναλίου A. Mai. Ἡ Βατικανὴ Βιβλιοθήκη ἀπέκτησε τὸν κώδικα μετὰ τὸ 1455 - 58 καὶ πρὶν ἀπὸ τὸ 1475, ἀφοῦ δὲν ἀναφέρεται στὸν κατάλογο τοῦ Cosme de Montserrat (1455-58), ἐνῶ περιλαμβάνεται στὸν ἑπόμενο τοῦ B. Platyna (1475).

Ὁ κώδικας, γραμμένος μετὰ τὸ 1341/42, περιλαμβάνει τὴ Χρον. Ἱστ. στὰ φύλλα 1r - 192v. Ἀκολουθεῖ ὁ Κατάλογος τῶν Πατριαρχῶν.

Ἡ σωζόμενη σήμερα ἀρίθμηση τῶν φύλλων ἔγινε στὰ νεότερα χρόνια μετὰ τὸν ἀκρωτηριασμὸ τοῦ κώδικα.

Ὁ κώδικας ἀποτελεῖται ἀπὸ τετράδια τῶν ὀχτὼ φύλλων, ἀριθμημένα μὲ τὰ γράμματα τοῦ ἑλληνικοῦ ἀλφαβήτου ἀπὸ τὸ β' ὡς τὸ κε' στὸ ἄνω περιθώριο τοῦ πρώτου φύλλου κάθε ὀκταφύλλου. Ὁ ἀριθμὸς α' δὲν ὑπάρχει σή-

μερα καὶ ὁ ἀριθμὸς ιη΄ ἔχει σημειωθεῖ στὸ φ. 134^r ἀντὶ στὸ φ. 135^r. Ἡ ἀρίθμηση ὕστερα συνεχίζεται κανονικὴ μέχρι τὸ τέλος. Παραθέτουμε τὰ φύλλα, στὰ ὁποῖα εἶναι γραμμένος ὁ ἀριθμὸς τοῦ ἀντίστοιχου τετραδίου:
7^r (β΄), 15^r (γ΄), 23^r (δ΄), 31^r (ε΄), 39^r (ς΄), 47^r (ζ΄), 55^r (η΄), 63^r (θ΄), 71^r (ι΄), 79^r (ια΄), 87^r (ιβ΄), 95^r (ιγ΄), 103^r (ιδ΄), 111^r (ιε΄), 119^r (ις΄), 127^r (ιζ΄), **134**^{r} (ιη΄), 142^r (ιθ΄), 150^r (κ΄), 158^r (κα΄), 166^r (κβ΄), 174^r (κγ΄), 182^r (κδ΄) καὶ 190^r (κε΄).

Ἀπὸ τὸ πρῶτο τετράδιο τοῦ κώδικα λείπουν, ὅπως ἀποδεικνύει ἡ ἀρίθμηση τῶν τετραδίων, τὰ δύο πρῶτα φύλλα. Συνεπῶς τὸ σημερινὸ φ. 1^r πρέπει νὰ εἶχε τὸν ἀριθμὸ 3^r.

Ὅλοι οἱ ἐρευνητὲς ἀπὸ τὴν ἐποχὴ τοῦ A. Mai μέχρι σήμερα θεωροῦσαν ὅτι ἀπὸ τὸ κείμενο τῆς χρονογραφίας ἔλειπαν λιγότεροι ἀπὸ 50 στίχοι, ὅσους περιελάμβανε τὸ ἕνα, κατὰ τὴ γνώμη τους, ἀποκομμένο φύλλο. Ὡστόσο γιὰ τὸν τίτλο, τὴν ἀφιέρωση (βλ. παρακάτω, σ. XVI) καὶ τὸν πρόλογο καθὼς καὶ γιὰ τὴν ἀρχὴ τοῦ χρονογραφικοῦ ἔργου — ἡ ἱστορικὴ ἀφήγηση τῶν Ρωμαίων αὐτοκρατόρων ἄρχιζε, ὑποθέτουμε, ἀπὸ τὴ Βάπτιση ἢ Σταύρωση καὶ Ἀνάσταση τοῦ Χριστοῦ (βλ. παρακάτω, σ. XV) — χρειάζονται 70 περίπου στίχοι. Οἱ στίχοι αὐτοὶ πρέπει νὰ ὑπῆρχαν στὰ δύο φύλλα τοῦ κώδικα ποὺ σήμερα λείπουν. Ἀσφαλῶς ἡ πολυτελὴς γραφὴ καὶ διακόσμηση τῶν δύο φύλλων, ποὺ συνήθως παρουσίαζαν τὰ ἀρχικὰ τμήματα ἑνὸς ἔργου, θὰ ὁδήγησε τοὺς συλητὲς στὴν ἁρπαγὴ τῶν φύλλων αὐτῶν μαζὶ μὲ τὴν πολύτιμη ἀναμφίβολα στάχωση τοῦ κώδικα.

Τὸ κείμενο τῆς Χρον. Ἱστ. εἶναι γραμμένο στὸν κώδικα κατὰ στίχο. Κάθε σελίδα περιλαμβάνει κατὰ μέσο ὅρο 25 στίχους. Ἡ γραφὴ εἶναι ἐπιμελημένη καὶ δὲν παρουσιάζει πολλὲς βραχυγραφίες καὶ ἐπιτμήσεις. Ὁ ἀντιγραφέας χωρίζει τὴ χρονογραφία σὲ παραγράφους ποὺ ἀρχίζουν μὲ κεφαλαῖο ἀρχικὸ γράμμα δίχως νὰ τὸ ἀπαιτεῖ πάντα ἡ ἔννοια ἢ ἡ στίξη.

Ὀφείλουμε ὅμως νὰ τονίσουμε ὅτι ὁ κώδικας δὲν εἶναι αὐτόγραφο τοῦ συγγραφέα. Στὸ συμπέρασμα αὐτὸ ὁδηγοῦν α) ὁρισμένες ἐνδείξεις ποὺ παρέχει τὸ γραμμένο κείμενο τῆς Χρον. Ἱστ. (ὅπως σφάλματα ὀρθογραφικὰ καὶ ἀντιγραφικά, βλ. ἀμέσως παρακάτω) καὶ β) οἱ παράτιτλοι (Beiträge, σ. 41/42).

Οἱ παράτιτλοι, ποὺ περιλαμβάνουν σχεδὸν κάθε φορὰ τὸ ὄνομα τοῦ αὐτοκράτορα ἢ τοῦ ἡγεμόνα καὶ τὴ χρονικὴ διάρκεια τῆς ἐξουσίας του, γράφονται στὸ τέλος τῆς ἀφηγήσεως τῆς βασιλείας τοῦ ἱστορουμένου αὐτοκράτορα ἢ ἡγεμόνα. Ἡ χρονικὴ αὐτὴ διάρκεια τῆς βασιλείας κάθε αὐτοκράτορα δὲ συμφωνεῖ πάντα μὲ τὶς χρονολογικὲς ἐνδείξεις ποὺ ἀναφέρονται στὸ κείμενο τῆς Χρον. Ἱστ. (π.χ. α. οἱ χρονολογικὲς ἐνδείξεις στοὺς

παράτιτλους τῶν στ. 22, 39, 51 κτλ. δὲν ἔχουν ἀντίστοιχες στὸ κείμενο, β. οἱ χρονολογικὲς ἐνδείξεις στοὺς παράτιτλους τῶν στίχων 473/474, 492/493, 524/525 κτλ. δὲν εἶναι τελείως σύμφωνες μὲ ἐκεῖνες ποὺ ἀναφέρονται στὸ κείμενο).

Ἡ ἀντιγραφὴ τῆς Χρονικῆς Ἱστορίας στὸν κώδικα

Γιὰ τὸν τρόπο ποὺ ἔγινε ἡ ἀντιγραφὴ τῆς Χρον. Ἱστ. στὸν κώδικα Vat. gr. 1003 παρατηροῦμε τὰ ἀκόλουθα (Beiträge, σ. 34 - 37):

Κεφαλαῖα γράμματα. Συναντοῦμε κεφαλαῖα γράμματα μόνο στὴν ἀρχὴ μιᾶς παραγράφου. Καμιὰ ἄλλη λέξη οὔτε καὶ τὰ κύρια ὀνόματα ἢ τὰ nomina sacra γράφονται μὲ ἀρχικὸ κεφαλαῖο γράμμα ἐκτὸς ἀπὸ ἐλάχιστες περιπτώσεις, π.χ. 268 (φ. 6^r) *Γαμβρούς*, 349 (φ. 7^v) *Κωνσταντῖνος*, 7876 (φ. 158^r) *Ἰωάννης*.

Τονισμός. Ὁ τονισμὸς τῶν λέξεων δὲ συμφωνεῖ μὲ τοὺς παραδεδομένους κανόνες τονισμοῦ. Ἡ παρέκκλιση αὐτὴ δικαιολογεῖται ἀπὸ τὴ χρησιμοποίηση τῆς ἀρχαίας προσωδίας (τῆς «ὀπτικῆς» μετρικῆς) ταυτόχρονα μὲ τὴν τονικὴ («ἀκουστικὴ») μετρική. Ἔτσι σύμφωνα μὲ τὴν «ὀπτικὴ» μετρική, βραχεῖες συλλαβὲς τοῦ ἰαμβικοῦ τριμέτρου παίρνουν ὀξεία ἀντὶ γιὰ περισπωμένη, π.χ. στὴν 3η συλλαβὴ (3217 *κράσις*), στὴν 7η συλλαβὴ (313 *ἀμύναι*), στὴν 11η συλλαβὴ (102 *στίφος*). (Βλ. καὶ παρακάτω σ. LIII.) Σημειώνουμε ἀκόμα ὅτι σύμφωνα μὲ τὴν ἀκουστικὴ μετρικὴ ὁρισμένες μονοσύλλαβες λέξεις, ὅπως *ἄν*, *γάρ*, *μέν*, *δὲ* κτλ., ὅταν κατέχουν τὴν 7η συλλαβὴ τοῦ στίχου καὶ ὁ τελευταῖος τόνος τοῦ α΄ ἡμιστίχου βρίσκεται στὴν 5η συλλαβή, εἶναι δυνατὸν νὰ γραφοῦν χωρὶς τόνο. Ἔτσι π.χ. ὁ σύνδεσμος *δὲ* παραμένει πολλὲς φορὲς ἄτονος, ὅπως στοὺς στ. 105, 337, 401 κ.ἀ.

Ἔγκλιση τόνου. Ἡ παρέκκλιση ἀπὸ τὴν ἔγκλιση τόνου μέσα στὸν κώδικα δὲ δικαιολογεῖται πάντα οὔτε ἀπὸ τὴν ἀκουστικὴ μετρικὴ οὔτε καὶ ἀπὸ τοὺς κανόνες ἐγκλίσεως τόνου ποὺ χρησιμοποιοῦσαν οἱ Βυζαντινοί. Τὰ παραδείγματα δείχνουν ὅτι ὁ ἀντιγραφέας σὲ ἀρκετὲς περιπτώσεις δὲ γνώριζε τί νὰ ἀκολουθήσει: τὴν αὐστηρὴ παράδοση τῆς ἀρχαίας γραμματικῆς ἢ τὴ βυζαντινὴ πρακτική. Αὐτὸ παρατηρεῖται ἰδιαίτερα στὶς δισύλλαβες ἐγκλιτικὲς λέξεις (π.χ. *νῆσος τις* 48, *θριαμβεῦσαι γε* 188, *κτείνεί τε* 627, *Ἀψίμαρον τινὰ* 1521). Πρέπει ἀκόμα νὰ σημειωθεῖ ὅτι οἱ παραβάσεις τῶν κανόνων τῆς ἐγκλίσεως τόνου εἶναι ἐλάχιστες, ὅταν ἡ ἐγκλιτικὴ λέξη βρίσκεται στὸ τέλος τοῦ στίχου.

Ὑπογεγραμμένο ἰῶτα. Ὁ ἀντιγραφέας δὲν τὸ σημειώνει πάντοτε, χωρὶς ὅμως νὰ διαφαίνεται κάποιος κανόνας ποὺ νὰ διέπει τὴν παράλειψη αὐτή.

Γραφὴ λέξεων ὑφέν. Ἀκολουθώντας τὴ βυζαντινὴ παράδοση ὁ κωδικο-

γράφος γράφει δύο λέξεις, ποὺ σήμερα οἱ γραμματικοὶ κανόνες ἐπιβάλλουν νὰ γράφονται χωριστά, μὲ μία λέξη, π.χ. *πρινὴ (πρὶν ἤ)* 629, 2169 κ.ἀ., *δυτικάττα (δυτίκ' ἄττα)* 2018, *διαβίου (διὰ βίου)* 3193, *ἐγγειτόνων (ἐν γειτόνων)* 2268 κ.ἀ.

Βραχυγραφίες. Ἐλάχιστες βραχυγραφίες ὑπάρχουν γιὰ τὶς συνήθεις λέξεις *Θεός, Κύριος, Χριστός, Δαβίδ, ἄνθρωπος, οὐρανός, πατήρ, πατρικός, πατριάρχης* κτλ. Μερικὲς φορὲς βραχυγραφοῦνται οἱ προθέσεις καὶ ὁ σύνδεσμος *καί*.

Ἐπιτμήσεις. Συνήθως στὸ τέλος ἀλλὰ μερικὲς φορὲς καὶ στὴ μέση τοῦ στίχου γράφονται οἱ ἐπιτμήσεις καταλήξεων καὶ συμπλεγμάτων *-ας, -αν, -αις, -ειν, -εν, -ες, -ην, -ης, -ις, -ιν, -οι, -ον, -ους, -ως, -ων*, ποὺ συνήθιζαν οἱ Βυζαντινοί.

Τὸ τελικὸ σίγμα *(ς)* γράφεται ἀρκετὲς φορὲς μὲ τὸ βυζαντινὸ γράμμα C καὶ μὲ μία μικρὴ εὐθεία ποὺ ξεκινᾶ ἀπὸ τὸ κάτω ἄκρο τοῦ γράμματος καὶ σύρεται λοξὰ πρὸς τὰ πίσω **(Ϛ)**.

Μερικὲς φορὲς παρατηροῦμε πάνω ἀπὸ τὸ *ι* μιὰ τελεία.

B) Vaticanus Barberinianus 146

Ὁ κώδικας αὐτὸς εἶναι ἀντίγραφο τοῦ Vat. gr. 1003 (Capocci, σ. 252/3). Παραθέτουμε ἀποσπάσματα τῆς περιγραφῆς τοῦ Capocci:

p. 252/3: «146 (I. 146) Saec. XVII, chart. mm. 233 × 166, ff. 216, linn. 24 - 5. ⟨Ephraemii⟩ α) (f. 1 - 193) ⟨Chronicon⟩ ed. Bekker, Bonnae, f. 7 - 382 ex Codicis Vat. gr. 1003 ff. 1 - 192^{v} descriptum. Quod ex his conligi potest: librarius, in exarando codice nostro, ad extrema verba f. 84^{r}. libri Vaticani graeci 1003 progressus, i.e. vv. Ῥωμαϊκῶν καθ' ὅρων, v. 4165, Bekker, 176, male una voluens ff. 84 et 85, transiluit quae continentur in ff. 84^{v} - 85^{v} (i. e. vv. Σάουβον οὐκοῦν - ἐκνικήσας ἱππότας, v. 4166 - 4215, Bekker, pp. 176 - 178), atque prima verba f. 85^{v} Ἰταλιώτας ἀγερώχους, i.e. v. 4216, Bekker, p. 178, versus 4165 verbis Ῥωμαϊκῶν καθ' ὅρων (v. supra) subnexuit, v. libri nostri f. 86 ll. 17 - 18. Codice in nostro opus inc. mutil. ut in f. 1 cod. Vat. gr. 1003 vv. Εἶτα κατέσχε τὸ κράτος τῶν Αὐσόνων, des. ut in eodem libro Vaticano 1003 (f. 192^{v}) vv. εἰσῆλθε χαίρων εἰς ἀνάκτορον μέγα.»

Ἐκτὸς ἀπὸ τὶς παρατηρήσεις αὐτὲς τοῦ καταλογογράφου γιὰ τὸ κείμενο τῆς Χρον. Ἱστ. στὸν κώδικα Vat. Barber. 146—ἀντίγραφο ἀπὸ τὸν Vat. gr. 1003 — σημειώνουμε καὶ τὰ ἀκόλουθα (Beiträge, σ. 32/33):

Ὁ Vat. Barber. 146 περιέχει — ὅπως καὶ τὸ πρότυπό του ὁ Vat. gr. 1003 — τοὺς στίχους ποὺ παραλείπονται στὶς ἐκδόσεις Mai καὶ Bekker (182 -

184, 796, 965, 1664, 3012, 3145 - 48, 3174, 3440, 3447, 3537/38 [=3523 τῆς ἐκδ. Βόννης], 3637, 3760/61 [= 3744 ἐκδ. Βόννης], 4296, 4406, 4483, 4717, 4796/97, 5791), ἐνῶ παραλείπει ἄλλους (361, 1012, 1621, 3386, 3418, 3865, 4045, 4200 - 4250 [τὴν παράλειψη αὐτὴ σημειώνει καὶ ὁ Capocci, ὅ.π.], 4867, 5273, 8826, 9562) καὶ συνενώνει τοὺς στ. 3196/97 *(λῆμ' ἀρρενωπὸν δεικνύουσα καὶ σθένος, / ὡς ἀρρενόφρων Δεβώρα θρυλουμένη)* σὲ ἕνα στίχο *(λῆμ' ἀρρενόφρων Δεβώρα θρυλουμένη)*.

Ἡ γραφὴ εἶναι εὐανάγνωστη, ἐνῶ τὰ ἀντιγραφικὰ σφάλματα δὲν εἶναι πολλά.

Σημείωση: Ὁ κώδικας Vallicellanus 217 (E. Martini: Catalogus..., II, σ. 230/231) περιλαμβάνει στὰ φ. 391^{r} - 392^{r} ἀπὸ τὸ ἔργο τοῦ Ἐφραὶμ Κατάλογος τῶν Πατριαρχῶν στίχους ποὺ ἀναφέρονται στὸν πατριάρχη Γεώργιο Κύπριο. Ὁ κώδικας αὐτὸς περιλαμβάνεται στὴν Appendix Allatiana (Beiträge, σ. 33/34 καὶ 34, σημ. 1).

Δομὴ τοῦ ἔργου

Ἀρχὴ καὶ τέλος

Ὁ χρονογράφος ἐξιστορεῖ καὶ περιγράφει περισσότερο τὴ θέση τῶν αὐτοκρατόρων ἀπέναντι στὴ χριστιανικὴ θρησκεία (προκειμένου γιὰ τοὺς Ρωμαίους αὐτοκράτορες μέχρι τὸ Μεγάλο Κωνσταντῖνο), καὶ μάλιστα (ὕστερα ἀπὸ τὸ Μεγάλο Κωνσταντῖνο μέχρι καὶ τὸ Μιχαὴλ Γ', στ. 296 - 2455) ἀπέναντι στὴν ὀρθόδοξη καὶ ὄχι αἱρετικὴ χριστιανικὴ Ἐκκλησία. Ἄλλωστε τὴ θέση αὐτὴ τῶν Βυζαντινῶν αὐτοκρατόρων ὁ χρονογράφος ἐξακολουθεῖ νὰ τὴν τονίζει, ἀκολουθώντας βέβαια καὶ τὶς πηγές του, μέχρι τὸ τέλος τοῦ ἔργου του. Δὲν παραλείπει κάθε φορὰ νὰ ἱστορεῖ ἂν ὁ ἑκάστοτε Βυζαντινὸς αὐτοκράτορας ἀκολουθεῖ ἢ ὄχι τοὺς νόμους τῆς Ἐκκλησίας, ἂν τοὺς παραβαίνει καὶ τοὺς παραβιάζει.

Ἔτσι λοιπὸν εὔλογο εἶναι ἡ ἀρχὴ τῆς Χρον. Ἱστ. νὰ συμπίπτει μὲ τὴν ἐμφάνιση τοῦ χριστιανισμοῦ καὶ πολὺ πιθανὸ μὲ τὴ δημόσια παρουσία καὶ δράση τοῦ Χριστοῦ ὕστερα ἀπὸ τὴ Βάπτιση στὰ χρόνια τοῦ Ρωμαίου αὐτοκράτορα Τιβερίου. (Οἱ 70 περίπου στίχοι ποὺ λείπουν ἀπὸ τὴν ἀρχὴ τῆς χρονογραφίας ὁδηγοῦν καὶ αὐτοὶ στὸ ἴδιο σχεδὸν συμπέρασμα.)

Τὸ τέλος συμπίπτει μὲ τὴν ἀνακατάληψη τῆς Κωνσταντινουπόλεως ἀπὸ τοὺς Βυζαντινοὺς τὸ 1261 καὶ τὴν εἴσοδο τοῦ Βυζαντινοῦ αὐτοκράτορα Μιχαὴλ Η' στὴν πρωτεύουσα τοῦ κράτους του. (Ἐξάλλου καὶ ἡ Χρονικὴ Συγγραφὴ τοῦ Γ. Ἀκροπολίτη, ποὺ ὁ Ἐφραὶμ χρησιμοποιεῖ ὡς πηγὴ στὸ

τελευταῖο τμῆμα τῆς Χρον. Ἱστ., τελειώνει μὲ τὸ ἴδιο αὐτὸ ἱστορικὸ γεγονός.)

Τίτλος

Ὁ A. Mai τιτλοφόρησε τὴ χρονογραφία τοῦ Ἐφραὶμ Caesares. Ὁ Bekker προέταξε τὸν τίτλο Ephraemii ... imperatorum ... recensus καὶ ὁ Ἀλλάτιος στὸ χειρόγραφο κατάλογό του τὸν τίτλο «Χρονικὴ ἱστορία διὰ στίχων ἰαμβικῶν». Τὸν Ἀλλάτιο ἀκολουθήσαμε καὶ ἐπιγράψαμε τὸ βυζαντινὸ ἔργο «Χρονικὴ Ἱστορία». Στὴν ἔκδοσή μας τοῦ 1985, χρησιμοποιώντας τὸ βυζαντινὸ ὅρο γιὰ παρόμοια ἔργα, τὴν τιτλοφορήσαμε ἁπλῶς «Χρονογραφία». (Οἱ κατάλογοι πρὶν ἀπὸ τὸ 1527 δίνουν στὴ Χρον. Ἱστ. τὸν τίτλο historia versu composita [Beiträge, σ. 19].)

Στὴν ἀναζήτηση τοῦ πιθανοῦ τίτλου θὰ μποροῦσε νὰ βοηθήσει ἡ μνεία τοῦ συγγραφέα Ἐφραὶμ ἀπὸ τὸν R. Volaterranus στὰ 1503 (Βιβλ. 15, σ. 553): Ephrem alius graecus ad hinc annos CC, qui vitas principum Constantinopolitanorum iambico carmine scripsit, quod opus in bibliotheca Vaticana cernitur. Σύμφωνα μὲ τὴ μνεία αὐτὴ ὁ τίτλος τῆς χρονογραφίας, ἐὰν ἀποδίδεται περίπου σωστὰ ἀπὸ τὸν Volaterranus, θὰ ἔπρεπε νὰ περιεῖχε στὴν ἑλληνικὴ τὴ φράση vitas principum Constantinopolitanorum iambico carmine, πράγμα ποὺ δὲ φαίνεται νὰ συμφωνεῖ οὔτε μὲ τὸ περιεχόμενο τοῦ ὅλου ἔργου οὔτε καὶ μὲ τὸ διαφαινόμενο σκοπὸ τῆς συγγραφῆς του.

Ἀφιέρωση

Εἶναι πιθανὸν τὸ χρονογραφικὸ αὐτὸ ἔργο νὰ γράφτηκε ὕστερα ἀπὸ ἐπιθυμία κάποιου προσώπου (παράλληλο παράδειγμα ἡ Χρονικὴ Σύνοψις Κωνσταντίνου τοῦ Μανασσῆ) ἢ καὶ νὰ ἦταν ἀφιερωμένο σὲ κάποιο πρόσωπο. Ὁ στίχος 2858 τῆς Χρον. Ἱστ. *(ἔγνωστο δ' οὕτως ὡς προϊὼν σοι φράσω)* φαίνεται νὰ ὑποδηλώνει κάτι παρόμοιο. Ἐὰν ὁ στίχος αὐτὸς δὲν εἶναι ἁπλῶς ρητορικὸ σχῆμα λόγου, θὰ μποροῦσε νὰ ἀποτελεῖ μιὰ ἀπόδειξη ὅτι ὁ Ἐφραὶμ συνέθεσε τὴ χρονογραφία ὕστερα ἀπὸ παραγγελία ἢ ὑπόδειξη κάποιου προσώπου ἢ καὶ ἀφιέρωσε τὸ ἔργο του σὲ ἕνα συγκεκριμένο πρόσωπο.

Ἀκόμη ὁ τίτλος τοῦ ἄλλου ἔργου τοῦ Ἐφραίμ, τοῦ Καταλόγου τῶν Πατριαρχῶν *(Καὶ ποιμεναρχῶν τὸν κατάλογον σκόπει / Ῥώμης νέας, βέλτιστε, τῆς Κωνσταντίνου)*, μὲ τὸ σύνδεσμο *Καὶ* στὴν ἀρχὴ τοῦ τίτλου καὶ μὲ τὴν προσφώνηση *βέλτιστε* προϋποθέτει κάτι παρόμοιο ἢ παράλληλο καὶ γιὰ τὸ προηγούμενο ἔργο, τὴ Χρον. Ἱστ. (Ἔχοντας αὐτὰ ὑπόψη γράψαμε [σ. XII] ὅτι στὰ δύο φύλλα τοῦ κώδικα ποὺ δὲν ὑπάρχουν σήμερα ἦταν γραμμένη, ἐκτὸς ἀπὸ τὰ ἄλλα, καὶ ἡ πιθανὴ ἀφιέρωση τοῦ ἔργου.)

Παράτιτλοι

Οἱ παράτιτλοι στὴν ὤα τοῦ κώδικα εἶναι γραμμένοι ἀπὸ τὸν ἴδιο ἀντιγραφέα, ὁ ὁποῖος ἀντέγραψε καὶ τὸ κείμενο τῆς Χρον. Ἱστ., καὶ δὲν προέρχονται, ὅπως σημειώσαμε καὶ πιὸ πάνω (σ. XII), ἀπὸ τὸ συγγραφέα Ἐφραὶμ (Beiträge, σ. 81/82). Πιστεύουμε ὅτι ὁ συγγραφέας τῶν παρατίτλων πολὺ πιθανὸ νὰ ταυτίζεται μὲ τὸν ἀντιγραφέα τοῦ κώδικα. Ἀντέγραψε τοὺς παράτιτλους αὐτοὺς ἀπὸ κάποιο σχετικὸ κατάλογο αὐτοκρατόρων ποὺ περιελάμβανε, ὡς συνήθως, καὶ χρονολογικὰ στοιχεῖα γιὰ κάθε αὐτοκράτορα. (Πολυάριθμοι κώδικες περιέχουν τέτοιους καταλόγους, βλ. M.E. Colonna, σ. 158/159. Βλ. ἀκόμα παρόμοιο κατάλογο στὴν ἔκδοση Ζωναρᾶ, L. Dindorf, τ. 4, σ. 383 - 388, καὶ στὸν F. Cumont: Anecdota Bruxellensia. I. Chroniques byzantines du manuscrit 11376, Gand 1894, σ. 16 - 34.)

Πότε ἔγραψε ὁ Ἐφραὶμ τὴ Χρονικὴ Ἱστορία

Ὁ Κατάλογος Πατριαρχῶν φανερώνει καὶ ἀπὸ τὸν τίτλο (ὁ σύνδεσμος *καὶ* στὴν ἀρχή: *Καὶ πατριαρχῶν τὸν κατάλογον σκόπει)* ὅτι γράφτηκε μετὰ τὴ σύνθεση τῆς Χρον. Ἱστ. Ὁ τελευταῖος πατριάρχης ποὺ μνημονεύεται στὸν Κατάλογο αὐτὸ εἶναι ὁ Ἠσαΐας (ἄνοδος στὸν πατριαρχικὸ θρόνο 11 Νοεμβρίου 1323), χωρὶς ὅμως νὰ ἀναφέρεται τὸ τέλος τῆς πατριαρχίας του (1332). Ὁ Ἐφραὶμ λοιπὸν πρέπει νὰ ἔγραψε τὸν Κατάλογο πρὶν ἀπὸ τὸ 1332, ἄρα καὶ τὴ Χρον. Ἱστ., ἀφοῦ αὐτὴ προηγεῖται χρονικὰ τοῦ Καταλόγου. (Λανθασμένα ὁ K. Κρουμβάχερ, σ. 792, καὶ ὁ G. Moravcsik, σ. 256, σημειώνουν τὸ ἔτος 1313 ὡς χρονολογικὸ ὅριο τῆς συγγραφῆς τοῦ Καταλόγου τῶν Πατριαρχῶν.)

Περιεχόμενα τῆς Χρονικῆς Ἱστορίας

Ἡ Χρον. Ἱστ. γιὰ τὴ χρονικὴ περίοδο ἀπὸ τὸ Γάιο μέχρι τὸ Μεγάλο Κωνσταντῖνο διηγεῖται λίγα μόνο γεγονότα καὶ δίνει πολὺ σύντομο χαρακτηρισμὸ γιὰ κάθε Ρωμαῖο αὐτοκράτορα. Μετὰ τὸ Μεγάλο Κωνσταντῖνο ἡ διήγηση διαπλατύνεται, ἀλλὰ καὶ πάλι περιλαμβάνει μόνο μερικὰ γεγονότα καὶ ὄχι πάντα τὰ σπουδαιότερα. Ἀπὸ τὴ δυναστεία τῶν Κομνηνῶν καὶ ὕστερα ὁ χρονογράφος περιγράφει μὲ πολλὲς λεπτομέρειες τὰ γεγονότα, τὰ ὁποῖα ὅμως καὶ πάλι δὲν ἀποτελοῦν τὸ σύνολο τῶν συμβάντων. Περισσότερο λε-

πτομερῶς διηγεῖται ὁ Ἐφραὶμ τὴν ἱστορία τοῦ Βυζαντινοῦ κράτους γιὰ τὸ χρονικὸ διάστημα ποὺ πρωτεύουσά του ἦταν ἡ Νίκαια τῆς Βιθυνίας.

Γιὰ τὴν κατατόπιση τοῦ ἀναγνώστη παρέχουμε πιὸ κάτω πολὺ περιληπτικὰ στὰ κύρια σημεῖα τὰ περιεχόμενα τῆς Χρον. Ἱστ. κατὰ στίχους. Μετὰ τὸν αὐτοκράτορα Ἀλέξιο Α΄ Κομνηνό, ὅπου ἡ διήγηση γίνεται περισσότερο πολύστιχη, χωρίζουμε τὸ ἀναφερόμενο σὲ κάθε αὐτοκράτορα τμῆμα σὲ μικρότερες κατὰ στίχους ἑνότητες. Σὲ παρένθεση παρέχουμε ἐνδεικτικὲς χρονολογίες γιὰ τὴ διάρκεια ἐξουσίας τοῦ κάθε ἡγεμόνα.

(Αὐτοκράτορες ἀρχαίας Ρώμης)

1 - 9: Γάιος (37 - 41).

10 - 17: Κλαύδιος (41 - 54).

18 - 22: Νέρων (54 - 68).

23/24: Γάλβας, Ὄθων, Οὐιτέλιος (68/69).

25 - 30: Οὐεσπασιανὸς (69 - 79).

31 - 41: Τίτος (79 - 81). Στρατηγός. Κατανικᾶ τοὺς Ἑβραίους στὴν Ἱερουσαλήμ.

42 - 52: Δομετιανὸς (81 - 96). Διώκτης τῶν χριστιανῶν. Στὰ χρόνια του ὁ Ἰωάννης ὁ Εὐαγγελιστὴς ζεῖ στὴν Πάτμο. Ὁ Ἀπολλώνιος ὁ Τυανεὺς προβλέπει τὸ τέλος τοῦ αὐτοκράτορα.

53 - 63: Νερούας (96 - 98).

64 - 81: Τραϊανὸς (98 - 117). Ἄριστος στρατηγός. Γιὰ τὴν καλὴ διοίκηση ἐπιζητεῖ τὸν ἔλεγχο τοῦ ἐπάρχου τῆς πόλεως.

82 - 115: Ἀδριανὸς (117 - 138). Εὐπαίδευτος. Καταστέλλει ἐπανάσταση τῶν Ἑβραίων. Ἱδρύει ὁμώνυμη πόλη.

116 - 128: Ἀντωνῖνος Εὐσεβὴς (138 - 161). Ἐκθέτει σὲ δημόσια ἀγορὰ τὰ τιμαλφὴ τοῦ κράτους γιὰ νὰ ἐξοπλίσει στρατό.

129 - 142: Μάρκος Ἀντωνῖνος (161 - 180). Φιλόσοφος. Διατηρεῖ σῶμα στρατιωτικὸ ἀπὸ χριστιανούς, τὴν «κεραυνοβόλο» φάλαγγα.

143 - 146: Κόμοδος (180 - 192).

147 - 154: Περτίναξ (192), Ἰουλιανὸς Δίδιος (193). Σεβῆρος (193 - 211), διώκτης τῶν χριστιανῶν.

155 - 158: Καράκαλος (211 - 217). Μακρῖνος (217/218).

159 - 163: Ἄβιτος (Ἡλιογάβαλος) (218 - 222). Ἔκλυτος, ἀκόλαστος.

164 - 168: Ἀλέξανδρος Μαμαίας (222 - 235). Ἡ μητέρα του, ἡ Μαμαία, χριστιανή.

169 - 172: Μαξιμῖνος (235 - 238). Σκληρὸς διώκτης τῶν χριστιανῶν.

173/174: Ἀλβῖνος, Μάξιμος, Πομπιανός, Πούπλιος Βαλβῖνος (238).

175 - 181: Γορδιανὸς μαζὶ μὲ τὸ γιό του (238).

182 - 184: Γορδιανὸς παῖς (238 - 244) καὶ Μάρκος ὁ φιλόσοφος (244).

185 - 191: Φίλιππος (244 - 249). Παραδίδεται ὅτι ἦταν χριστιανός.

192 - 202: Δέκιος (249 - 251). Σκληρὸς διώκτης τῶν χριστιανῶν. Μερικοὶ χριστιανοὶ λιποψυχοῦν, μαζί τους καὶ ὁ Ὠριγένης. Ὁ ἀρχηγὸς τῆς αἱρέσεως τῶν καθαρῶν στὴ Δύση Ναυάτος καταδικάζεται ἀπὸ τὴν Ἐκκλησία.

203 - 209: Γάλλος (251 - 253) καὶ Αἰμιλιανὸς (253). Στὰ χρόνια τοῦ Αἰμιλιανοῦ ὁ αἱρεσιάρχης Σαβέλλιος.

210 - 214: Βαλεριανὸς (253 - 260).

215 - 217: Γαληῖνος (260 - 268).

218 - 220: Κλαύδιος (268 - 270). Πάππος, κατὰ τὴν παράδοση, Κωνσταντίνου τοῦ Μεγάλου.

221 - 230: Αὐρηλιανὸς (270 - 275).

231 - 240: Τάκητος (275/276). Πρόβος (276 - 282)· παραδίδεται ὅτι ὁ πεινασμένος στρατός του χόρτασε σὲ μάχη ἀπὸ μάννα τοῦ οὐρανοῦ.

241 - 250: Κάρος (282/283), Νουμεριανὸς (283 - 285). Καρῖνος (283 - 285), στὰ χρόνια του ὁ αἱρεσιάρχης Μάνης.

251 - 280: Διοκλητιανὸς (285 - 305) καὶ Μαξιμιανὸς (286 - 305). Σκληροὶ διῶκτες τῶν χριστιανῶν. Ἀναγορεύουν καίσαρες καὶ διαδόχους στὴ Δύση τὸν Κώνσταντα (Κωνστάντιο) Χλωρό, πατέρα τοῦ Μεγάλου Κωνσταντίνου, καὶ στὴν Ἀνατολὴ τὸ Μαξιμῖνο Γαλέριο, ἐνῶ οἱ ἴδιοι παραιτοῦνται.

281 - 295: Ὁ Μαξέντιος (306 - 312) ἐξουσιάζει τὴ Ρώμη. Ὁ Κώνστας (305/306) εἶναι φιλικὸς πρὸς τοὺς χριστιανούς, ὁ Γαλέριος (305 - 311) τοὺς καταδιώκει σκληρὰ μὲ βοηθὸ τὸ γαμπρὸ τοῦ Κώνσταντα, τὸ Λικίνιο (308 - 324)· τὸ ἴδιο καὶ ὁ Μαξέντιος στὴ Ρώμη.

296 - 349: Κωνσταντῖνος (306 - 324). Μητέρα του ἡ Ἑλένη, ἡ πρώτη σύζυγος τοῦ Κώνσταντα τοῦ Χλωροῦ. Διοικεῖ μὲ σύνεση. Ἐξουδετερώνει μὲ πολεμικὲς ἐνέργειες τὸ Μαξέντιο στὴ Ρώμη καὶ τὸ Λικίνιο στὴν Ἀδριανούπολη.

(Αὐτοκράτορες Ρωμαϊκοῦ [Βυζαντινοῦ] κράτους)

350 - 399: Ὁ Κωνσταντῖνος (324-337) μονοκράτορας σὲ Ἀνατολὴ καὶ Δύση. Μιὰ ἀρρώστια καὶ ἕνα ὄνειρο τὸν φέρνουν σὲ ἐπαφὴ μὲ τὸν ἐπίσκοπο τῆς Ρώμης Σίλβεστρο, ποὺ κατηχεῖ καὶ βαφτίζει τὸν ἴδιο καὶ τὴ μητέρα του Ἑλένη. Πρῶτος χριστιανὸς βασιλέας, χτίζει τὴν ὁμώνυμη πόλη καὶ μὲ Οἰκουμενικὴ Σύνοδο καταδικάζει τὶς διδασκαλίες τοῦ Ἀρείου.

400 - 446: Κωνστάντιος (337 - 361). Ἀπὸ τοὺς τρεῖς γιοὺς τοῦ Κωνστα-

ντίνου ὁ Κώνστας καὶ ὁ Κωνσταντῖνος στὴ Δύση σκοτώνονται σὲ ἐμφυλίους πολέμους. Ὁ Κωνστάντιος ποὺ βασιλεύει στὴν Ἀνατολὴ καταβάλλει στὴ Δύση τοὺς ἀποστάτες Μαγνέντιο καὶ Βρετανίωνα. Ὁ ἀρειανὸς Κωνστάντιος πεθαίνει, ὅταν ὁ Ἰουλιανὸς στασιάζοντας ἔρχεται ἀπὸ τὴ Δύση γιὰ νὰ πάρει στὰ χέρια του τὴν ἐξουσία.

447 - 471: Ἰουλιανὸς ὁ Ἀποστάτης (361 - 363). Καταδιώκει καὶ βασανίζει τοὺς χριστιανούς. Πολεμώντας ἐναντίον τῶν Περσῶν πληγώνεται καὶ πεθαίνει.

472 - 500: Ἰοβιανὸς (363/364). Χιλίαρχος τοῦ στρατοῦ, χριστιανὸς ὀρθόδοξος. Εἰρηνεύει μὲ τοὺς Πέρσες καὶ ἐπαναφέρει τοὺς ὀρθόδοξους χριστιανοὺς ἐπισκόπους ἀπὸ τὴν ἐξορία, ἀνάμεσά τους καὶ τὸν Ἀθανάσιο Ἀλεξανδρείας. Πεθαίνει στὴν Ἄγκυρα τῆς Γαλατίας.

501 - 528: Οὐαλεντινιανὸς Α΄ (364 - 375). Ἀπὸ τὴν Πανονία. Ὡς τριβοῦνος ἀναγορεύεται αὐτοκράτορας. Τὸν ἀδελφό του Οὐάλεντα τὸν κάνει βασιλέα τῆς Ἀνατολῆς.

529 - 554: Οὐάλης (364 - 378). Ἀρειανός, διώκτης τῶν ὀρθοδόξων. Πολεμώντας τοὺς Σκύθες καίγεται μέσα σὲ ἀχυρώνα.

555 - 600: Οὐαλεντινιανὸς Β΄ (375 - 392). Μαζὶ μὲ τὸν ἀδελφό του Γρατιανὸ (375 - 383) βασιλεύουν στὴ Δύση καὶ στὴν Ἀνατολή. Ὁ Γρατιανὸς καλεῖ τὸ Θεοδόσιο Α΄ ἀπὸ τὴν Ἱσπανία νὰ πολεμήσει τοὺς Σκύθες. Αὐτὸς τοὺς νικᾶ καὶ στέφεται αὐτοκράτορας τῆς Ἀνατολῆς. Ὁ Γρατιανὸς φονεύεται ἀπὸ τὸ στασιαστὴ στρατηγὸ Ἀνδραγαθία.

601 - 624: Στὴ Δύση βασιλεύει ὁ ἀρειανὸς Οὐαλεντινιανός. Αὐτοκτονεῖ ὅταν στασιάζει ἐναντίον του ὁ Εὐγένιος. Ὁ Θεοδόσιος Α΄ καταστέλλει τὴ στάση στὴ Δύση.

625 - 669: Θεοδόσιος Α΄ (379 - 395). Μονοκράτορας, τιμωρεῖ τὸ λαὸ τῆς Θεσσαλονίκης γιὰ τὴν ἀναρχικὴ στάση του. Συγκαλεῖ τὴ Β΄ Οἰκουμενικὴ Σύνοδο. Ἀφήνει τὸ Δυτικὸ κράτος στὸν Ὁνώριο καὶ τὸ Ἀνατολικὸ στὸν Ἀρκάδιο.

670 - 692: Ἀρκάδιος (395 - 408). Ἀπὸ τὴν αὐτοκράτειρα Εὐδοξία ἐξορίζεται ὁ πατριάρχης Ἰωάννης ὁ Χρυσόστομος.

693 - 793: Θεοδόσιος Β΄ (408 - 450). Παραδίδει τὴν ἄσκηση τῆς ἐξουσίας σὲ εὐνούχους. Νέος εἶχε ὡς κηδεμόνα τὸ βασιλέα τῆς Περσίας. Νυμφεύεται τὴν Εὐδοκία τὴν Ἀθηναία, συγγραφέα, ποὺ πηγαίνει δύο φορὲς στὰ Ἱεροσόλυμα, ὅπου καὶ πεθαίνει. Ἡ Γ΄ Οἰκουμενικὴ Σύνοδος καταδικάζει τὸ Νεστόριο. Ἀπὸ τὸν ἔπαρχο Κῦρο οἰκοδομεῖται στὴν Κωνσταντινούπολη τὸ νέο χερσαῖο τεῖχος. Πρὶν πεθάνει ὁ Θεοδόσιος ἀπομακρύνει προσωρινὰ τὴν ἀδελφή του Πουλχερία ἀπὸ τὴν ἐξουσία.

794 - 877: Ἡ Πουλχερία παίρνει τὴν ἐξουσία καὶ παντρεύεται τὸ Μαρκιανὸ (450 - 457). Σημεῖα ποὺ προλέγουν στὸ Μαρκιανὸ τὴν ἐξουσία. Ἡ Δ΄ Οἰκουμενικὴ Σύνοδος καταδικάζει τὸ μονοφυσιτισμό. Γνώμη τοῦ Μαρκιανοῦ γιὰ τὸν πόλεμο καὶ τὴν εἰρήνη.

878 - 960: Λέων Α΄ Μακέλλης (457 - 474). Πολεμιστὴς καὶ ὀρθόδοξος χριστιανός. Ἀπὸ τὴ γυναίκα του Βηρίνα ἀποκτᾶ δύο κόρες. Ἡ μία παντρεύεται τὸν αὐτοκράτορα στὴ Δύση Λεόντιο καὶ ἡ ἄλλη, ἡ Ἀριάδνη, τὸ Ζήνωνα τὸν Ἴσαυρο. Πυρκαγιὰ στὴν Κωνσταντινούπολη, σεισμὸς στὴν Ἀντιόχεια. Ἀπὸ τὴν Παλαιστίνη μεταφέρεται ἡ ἐσθήτα τῆς Παναγίας, γιὰ τὴν ὁποία χτίζεται ἐκκλησία. Ἐκστρατεία ἐναντίον τοῦ Γιζερίχου στὴν Ἀνατολή, ποὺ ἀποτυγχάνει. Ἀνατόλιος, Γεννάδιος, Ἀκάκιος πατριάρχες Κωνσταντινουπόλεως. Τὸ θρόνο ἀφήνει ὁ Λέων στὸν ἐγγονό του Λέοντα, γιὸ τοῦ Ζήνωνα.

961 - 965: Λέων Β΄ (474). Παιδὶ ἀνεβαίνει στὸ θρόνο, βασιλεύει ἕνα περίπου χρόνο καὶ πεθαίνει.

966 - 1047: Ζήνων ὁ Ἴσαυρος (474 - 491). Μονοφυσίτης. Στὴν ἀρχὴ χάνει τὸ θρόνο ἀπὸ τὸν ἀδελφὸ τῆς γυναίκας του, τὸ Βασιλίσκο. Ὕστερα ἀπὸ δύο χρόνια ἐπιστρέφει καὶ θανατώνει μὲ λιμὸ τὸν ἀποστάτη. Πυρκαγιὰ κατακαίει τὴ βιβλιοθήκη τῆς Κωνσταντινουπόλεως μὲ χιλιάδες συγγράμματα, ἀνάμεσά τους καὶ τὰ ὁμηρικὰ ἔπη. Ὁ Ζήνων θανατώνει πολλούς, μισεῖται ἀπὸ πολλοὺς καὶ πεθαίνει ἄθλια.

1048 - 1111: Ἀναστάσιος Α΄ (491 - 518). Παντρεύεται τὴ χήρα βασίλισσα Ἀριάδνη. Καταγωγή του ἀπὸ τὴν Ἐπίδαμνο. Λέγεται Δίκορος γιὰ τὰ διαφορετικὰ στὸ χρωματισμὸ μάτια του. Καταργεῖ τὸ φόρο τοῦ χρυσαργύρου. Ὀπαδὸς τῆς συγχυτικῆς αἱρέσεως. Ἀποτυχημένη προσπάθεια Σεβήρου γιὰ προσηλυτισμὸ ὀρθοδόξων. Παρὰ τὶς προφυλάξεις του, ὁ Ἀναστάσιος πεθαίνει ἀπὸ κεραυνὸ μέσα στὸ παλάτι σύμφωνα μὲ τὶς προφητεῖες. Οἰκοδόμηση Μακροῦ τείχους. Ἄγγελος τὴ νύχτα σὲ ὄνειρο τοῦ εἶχε προείπει τὰ χρόνια τῆς βασιλείας του.

1112 - 25: Ἰουστῖνος Α΄ (518 - 527). Ἀπὸ ἄσημη γενιά. Ὀρθόδοξος.

1126 - 58: Ἰουστινιανὸς Α΄ (527 - 565). Ἀναλαμβάνει τὴ βασιλεία μετὰ τὸ θάνατο τοῦ θείου του Ἰουστίνου Α΄. Ξοδεύει πολλὰ χρήματα γιὰ κτίσματα —Ἁγία Σοφία στὴν Κωνσταντινούπολη— καὶ πολέμους. Ἐμφύλια σύγκρουση στὴν πρωτεύουσα. Ε΄ Οἰκουμενικὴ Σύνοδος. Ἡ σύζυγός του

Θεοδώρα χτίζει τὸ ναὸ τῶν Ἁγίων Ἀποστόλων. Ὁ Ἰουστινιανὸς πεθαίνει αἱρετικός.

1159 - 1211: Ἰουστῖνος Β΄ (565 - 578). Εὐεργετικὸς καὶ δίκαιος. Ἡ σύζυγός του Σοφία χαρίζει τὰ δημόσια χρέη. Ἡ ἀσθενική του κράση δὲν τὸν ἀφήνει νὰ δικάζει καὶ νὰ τιμωρεῖ τοὺς ἅρπαγες. Ὁ ἔπαρχος τῆς πόλεως προστατεύει τοὺς ἀδικουμένους.

1211 - 34: Τιβέριος Α΄ Κωνσταντῖνος (578 - 582). Εὐγνώμονας στὴ χήρα βασίλισσα Σοφία, εὐεργετικὸς στοὺς ὑπηκόους, σκληρὸς στοὺς ἐχθρούς. Πολεμᾶ Πέρσες καὶ Ἀβάρους.

1235 - 1308: Μαυρίκιος (582 - 602). Ἀνδρεῖος καὶ καλὸς αὐτοκράτορας, ἀλλὰ φιλοχρήματος. Δὲν ἐξαγοράζει ἀπὸ τοὺς Ἀβάρους χιλιάδες αἰχμαλώτους καὶ οἱ Ἄβαροι τοὺς θανατώνουν. Γιὰ νὰ τιμωρηθεῖ παραδίνεται ἀπὸ τὴ θεία δίκη στὸν τύραννο Φωκᾶ, ποὺ ἀναγορεύεται βασιλέας ἀπὸ τὸ στρατὸ καὶ θανατώνει καὶ τὸ Μαυρίκιο καὶ τὴν οἰκογένειά του. Ὁ Μαυρίκιος ἀποπερατώνει τὴν ἐκκλησία τῶν Ἁγίων Τεσσαράκοντα.

1309 - 50: Φωκᾶς (602 - 610). Ὁ αἱμοβόρος Φωκᾶς φέρεται σκληρὰ στοὺς ὑπηκόους του. Οἱ ἐχθροὶ λεηλατοῦν τὸ κράτος, στὴν Ἀντιόχεια οἱ Ἑβραῖοι στασιάζουν καὶ σκοτώνουν τὸν ἐκεῖ πατριάρχη. Ἀπὸ τὴν Ἀφρικὴ ἔρχεται ὁ στρατηγὸς Ἡράκλειος ποὺ νικᾶ τὸ Φωκᾶ.

1351 - 1424: Ἡράκλειος Α΄ (610 - 641). Πολεμᾶ τοὺς Πέρσες καὶ φέρνει πίσω τὰ λάφυρα ποὺ εἶχαν ἐκεῖνοι πάρει ἀπὸ τὰ Ἱεροσόλυμα. Ὁ προφήτης Μωάμεθ ζητᾶ καὶ παίρνει περιοχὴ γιὰ νὰ ἐγκατασταθεῖ.

1425 - 30: Κωνσταντῖνος Γ΄ (641), Ἡρακλωνᾶς (641) καὶ Μαρτίνα (641). Μετὰ τὸν πρόωρο θάνατο τοῦ Κωνσταντίνου Γ΄, γιοῦ τοῦ Ἡρακλείου, βασιλεύουν γιὰ λίγο ὁ Ἡρακλωνᾶς καὶ ἡ μητέρα του Μαρτίνα. Ἀκρωτηριάζονται καὶ ἐξορίζονται.

1431 - 1444: Κώνστας Β΄ (641 - 668). Μονοφυσίτης, διώκτης τῶν ὀρθοδόξων. Ἐγκαταλείπει τὴν Κωνσταντινούπολη, γιὰ νὰ ἐγκατασταθεῖ στὶς Συρρακοῦσες τῆς Σικελίας.

1445 - 73: Κωνσταντῖνος Δ΄ Πωγωνᾶτος (668 - 685). Ὀρθόδοξος. Συγκαλεῖ τὴν Στ΄ Οἰκουμενικὴ Σύνοδο κατὰ τοῦ μονοθελητισμοῦ. Οἱ Ἄραβες πολιορκοῦν χωρὶς ἐπιτυχία τὴν Κωνσταντινούπολη καὶ ἐπιτίθενται ἐναντίον της. Ὁ Καλλίνικος ἐφευρίσκει τὸ ὑγρὸ πῦρ.

1474 - 1513: Ἰουστινιανὸς Β΄ Ρινότμητος (685 - 695, 705 - 711). Ὀρθόδοξος, ἀλλὰ ἀπηνής. Δημιουργεῖ νέα στρατιωτικὴ μονάδα, μὲ τὸ ὄνομα «λαὸς περιούσιος», ποὺ διαλύεται κατὰ τὴ σύρραξη μὲ τοὺς Ἄραβες. Μισητὸς ἀπὸ ὅλους, χάνει τὸ θρόνο ἀπὸ τὸ Λεόντιο, ποὺ τὸν ρινοκοπεῖ καὶ τὸν ἐξορίζει στὴ Χερσώνα.

1514 - 26: Λεόντιος (695 - 698). Σὲ ἐκστρατεία κατὰ τῶν Ἀράβων τῆς Ἀφρικῆς καὶ μετὰ τὴν ἧττα τῶν Βυζαντινῶν, οἱ στρατιωτικὲς δυνάμεις ἀποστατοῦν, ἀνακηρύσσουν νέο αὐτοκράτορα τὸν Ἀψίμαρο καὶ ρινοτομοῦν καὶ κλείνουν στὴ φυλακὴ τὸ Λεόντιο.

1527 - 38: Ἀψίμαρος Τιβέριος Β΄ (698 - 705). Ὁ Ἰουστινιανὸς Β΄ μὲ τὴ βοήθεια τῶν Βουλγάρων ἔρχεται ἀπὸ τὴ Χερσώνα στὴν Κωνσταντινούπολη, ἀνακαταλαμβάνει τὴν ἐξουσία καὶ θανατώνει τὸν Ἀψίμαρο καὶ τὸ Λεόντιο.

1539 - 73: Ὁ Ἰουστινιανὸς Β΄ καὶ πάλι στὸ θρόνο. Ἀπὸ ἔντονη μνησικακία διατάζει τὴ θανάτωση τῶν ἀρρένων κατοίκων τῆς Χερσώνας, ἀκόμα καὶ τῶν νηπίων. Ὁ στόλος τότε μαζὶ μὲ τοὺς Χερσωνίτες ἀποστατοῦν, ἀνακηρύσσουν βασιλέα τὸ Φιλιππικὸ Βαρδάνη καὶ συλλαμβάνουν καὶ θανατώνουν τὸν Ἰουστινιανὸ καὶ τὸ νεαρὸ γιό του.

1574 - 98: Φιλιππικὸς Βαρδάνης (711 - 713). Αἱρετικός, θέλησε νὰ ἀκυρώσει τὶς ἀποφάσεις τῆς Στ΄ Οἰκουμενικῆς Συνόδου. Οἱ Μυσοὶ στὴ Δύση καὶ οἱ Ἀγαρηνοὶ στὴν Ἀνατολὴ λεηλατοῦν τὸ κράτος. Σὲ ἐπανάσταση συλλαμβάνεται ἀπὸ τοὺς προύχοντες καὶ τυφλώνεται.

1599 - 1631: Ἀναστάσιος Β΄ Ἀρτέμιος (713 - 715). Πρωτασηκρήτης, ὀρθόδοξος, διώχνει τὸν αἱρετικὸ πατριάρχη Ἰωάννη Στ΄ καὶ φέρνει ἀπὸ τὴν Κύζικο τὸ Γερμανὸ Α΄. Σὲ ναυτικὴ ἐκστρατεία ὁ στόλος ἐπαναστατεῖ καὶ ἀνακηρύσσει αὐτοκράτορα τὸν πράκτορα τῶν δημοσίων ἐσόδων Θεοδόσιο.

1632 - 47: Θεοδόσιος Γ΄ Ἀτραμυττηνὸς (715 - 717). Ὁ Ἀναστάσιος ἀποχωρεῖ καὶ γίνεται μοναχός. Ὁ Θεοδόσιος, ἀκατάλληλος γιὰ τὸ θρόνο, στὴν ἐπανάσταση Λέοντα τοῦ Ἰσαύρου ἀποχωρεῖ καὶ κείρεται μοναχός.

1648 - 1724: Λέων Γ΄ Ἴσαυρος (717 - 741). Θηριώδης, κάκιστος, αἱρετικός, ἀναγορεύεται αὐτοκράτορας. Σὲ δύο Ἑβραίους, ποὺ τοῦ προεῖπαν τὴ βασιλεία, ὑπόσχεται γιὰ ἀμοιβὴ τὴν κατάργηση τῶν εἰκόνων. Ὑλοποιεῖ τὴν ὑπόσχεση καὶ προσπαθεῖ μὲ τὴ βία νὰ τὴν ἐπιβάλει. Κατακαίει τὴ βιβλιοθήκη μαζὶ μὲ τοὺς ἐκεῖ σοφούς. Ἐξαιτίας τῆς εἰκονομαχίας διακόπτονται οἱ σχέσεις ἀνάμεσα στὴν παλαιὰ καὶ στὴ νέα Ρώμη. Ἄραβες πολιορκοῦν τὴν Κωνσταντινούπολη καί, μὲ τὴν παρέμβαση τοῦ Θεοῦ, ἀποτυγχάνουν.

1725 - 1829: Κωνσταντῖνος Ε΄ Κοπρώνυμος (741 - 775). Σκληρὸς εἰκονομάχος. Γιὰ μικρὸ χρονικὸ διάστημα τὸν ἀπομακρύνει ἀπὸ τὸ θρόνο ὁ γαμπρός του, κουροπαλάτης Ἀρτάβασδος (742/743), ποὺ ἐπαναφέρει τὶς εἰκόνες. Ὁ Κοπρώνυμος τὸν πολιορκεῖ στὴν Κωνσταντινούπολη, τὸν νικᾶ

καὶ τυφλώνει καὶ αὐτὸν καὶ πολλοὺς προύχοντες. Στὴν εἰκονομαχικὴ σύνοδο καταδικάζει τὶς εἰκόνες καὶ καταδιώκει τοὺς εἰκονοφίλους καὶ ἰδίως τοὺς μοναχούς. Σεισμοί, λοιμοί, παγετοί, καταιγίδες.

1830 - 57: Λέων Δ' Χάζαρος (775 - 780). Χωρὶς νὰ φανερωθεῖ πλήρως ὡς εἰκονομάχος ἐπιβάλλει στὸ στρατὸ γιὰ διάδοχο τὸν ἀνήλικο γιό του Κωνσταντῖνο. Ὕστερα ἐκδηλώνεται ὡς εἰκονομάχος καὶ καταδιώκει τοὺς εἰκονοφίλους.

1858 - 1980: Εἰρήνη (780 - 802) καὶ Κωνσταντῖνος Στ' (780 - 797). Μὲ τὴν ἀπόφαση τῆς Ζ' Οἰκουμενικῆς Συνόδου ἀναστηλώνουν τὶς εἰκόνες. Καταστέλλεται συνωμοσία, στὴν ὁποία συμμετέχουν οἱ θεῖοι τοῦ Κωνσταντίνου. Ὁ ἴδιος ὁ Κωνσταντῖνος ἀργότερα προσπαθεῖ νὰ ἀπομακρύνει τὴ μητέρα του ἀπὸ τὴν ἐξουσία. Ἡ Εἰρήνη, φίλαρχος, βάζει νὰ τὸν συλλάβουν καὶ νὰ τὸν τυφλώσουν. Στὰ χρόνια τῆς Εἰρήνης ὁ πάπας τῆς Ρώμης ζητᾶ τὴ βοήθεια καὶ τὴ συμμαχία τοῦ βασιλέα τῶν Φράγγων Καρόλου. Ὁ Κάρολος ζητᾶ μὲ πρέσβεις νὰ νυμφευθεῖ τὴν Εἰρήνη, ἀλλὰ τὸ συνοικέσιο δὲν πραγματοποιεῖται.

1981 - 2031: Νικηφόρος Α' Λογοθέτης (802 - 811). Διαδέχεται στὸ θρόνο τὴ μισητὴ σὲ ὅλους Εἰρήνη. Προσπαθεῖ μὲ κάθε μέσο νὰ συγκεντρώσει χρήματα. Σὲ ἐκστρατεία ἐναντίον τῶν Βουλγάρων ἡττᾶται καὶ φονεύεται. Ὁ Βούλγαρος ἀρχηγὸς Κροῦμος χρησιμοποιεῖ τὸ κρανίο τοῦ Νικηφόρου ὡς κύλικα στὰ συμπόσια.

2032 - 36: Σταυράκιος (811). Τραυματίζεται στὸ Βουλγαρικὸ πόλεμο καὶ σύντομα πεθαίνει.

2037 - 78: Μιχαὴλ Α' Ραγκαβὲς (811 - 813). Πράος καὶ χρηστός, τηρεῖ μετριοπαθὴ στάση στὸ ζήτημα τῶν εἰκόνων. Μετὰ τὴν ἧττα του σὲ ἐκστρατεία κατὰ τῶν Βουλγάρων — ὑπαίτιος τῆς ἥττας ὁ στρατηγὸς Λέων ὁ Ἀρμένιος, ποὺ γίνεται αὐτοκράτορας — ὁ ἴδιος κλείνεται σὲ μοναστήρι.

2079 - 2185: Λέων Ε' Ἀρμένιος (813 - 820). Χρηστός, δίκαιος, ἀλλὰ σκληρὸς εἰκονομάχος, ἐπαναφέρει τὴν εἰκονομαχία. Ἐξορίζει καὶ κακοποιεῖ πολλούς. Ἀνάμεσα στοὺς ἀντιπάλους του εἶναι καὶ ὁ Μιχαὴλ Τραυλός, πού, καταδικασμένος σὲ θάνατο, γλιτώνει μὲ παρέμβαση τῆς βασίλισσας. Ὁ Μιχαὴλ μέσα ἀπὸ τὴ φυλακὴ ὀργανώνει τὴ συνωμοσία καὶ τὸ φόνο τοῦ Λέοντα στὴν ἐκκλησία κατὰ τὴ λειτουργία τῶν Χριστουγέννων. Ὄνειρο προειδοποίησε τὴ μητέρα τοῦ Λέοντα γιὰ τὴ σκληρότητα τοῦ γιοῦ της.

2186 - 2253: Μιχαὴλ Β' Τραυλὸς (820 - 829). Ἀπὸ τὸ Ἀμόριο τῆς Φρυγίας. Μετριοπαθὴς στὸ ζήτημα τῶν εἰκόνων, πολεμήθηκε ἀπὸ τοὺς εἰκονοφίλους, ποὺ εἶδαν στὴ μετριοπάθειά του ἔλλειψη πίστεως. Τιμωρεῖ σκληρὰ φανατικοὺς εἰκονοφίλους. Ἀποστατεῖ ὁ Θωμᾶς, ποὺ φθάνει μέχρι τὴν Κωνσταντινούπολη, ὅπου συλλαμβάνεται καὶ θανατώνεται. Οἱ Ἀγαρηνοὶ καταλαμβάνουν τὴν Κρήτη.

2254 - 2422: Θεόφιλος (829 - 842). Εἰκονομάχος, ἀλλὰ δίκαιος. Τιμωρεῖ τὸν ἀδελφὸ τῆς βασίλισσας, Πετρωνᾶ, γιὰ ἄδικη συμπεριφορὰ καὶ κατακαίει τὸ ἰδιόκτητο ἐμπορικὸ πλοῖο τῆς βασίλισσας. Τοὺς εἰκονοφίλους τοὺς ἐξορίζει, τοὺς θανατώνει καὶ γράφει καὶ στίζει τὰ μέτωπά τους. Γιὰ σύζυγο διαλέγει ὄχι τὴν Εἰκασία, ἀλλὰ τὴ Θεοδώρα ἀπὸ τὴν Παφλαγονία, στὰ κρυφὰ εἰκονόφιλη. Οἱ στρατηγοί του διατηροῦν τὸ κράτος ἀνέπαφο. Γαμπρὸ στὴν κόρη του Μαρία κάνει τὸν Ἀρμένιο Ἀλέξιο Μωσηλέ, ποὺ μετὰ τὸ θάνατο τῆς γυναίκας του γίνεται μοναχός. Ὅταν οἱ Ἀγαρηνοὶ καταλαμβάνουν τὸ Ἀμόριο καὶ θανατώνουν τοὺς αἰχμαλώτους παρὰ τὰ λύτρα ποὺ τοὺς προσφέρονται, ὁ Θεόφιλος πεθαίνει ἀπὸ ὀδύνη.

2423 - 2573: Θεοδώρα καὶ Μιχαὴλ Γ' (842 - 867). Ἡ Θεοδώρα μαζὶ μὲ τὸν ἀνήλικο γιό της Μιχαὴλ ἐπαναφέρει ὁριστικὰ τὶς εἰκόνες μὲ συνοδικὴ ἀπόφαση. Ὁ Βούλγαρος βασιλέας Βόγορις ματαιώνει τὴν ἐκστρατεία του μετὰ τὴν ὑπερήφανη ἀπάντηση τῆς Θεοδώρας στὴν ἀπειλή του. Ἐκχριστιανισμὸς τῶν Βουλγάρων. Μὲ τὴν ἀπομάκρυνση τῆς Θεοδώρας, ὁ Μιχαὴλ μένει μόνος στὸ θρόνο καὶ σπαταλᾶ σὲ ἀκολασίες τὰ χρήματα καὶ τοὺς θησαυροὺς τοῦ κράτους. Μὴν ἔχοντας διάδοχο στέφει αὐτοκράτορα τὸ Βασίλειο τὸ Μακεδόνα. Σημεῖα ἐνδεικτικὰ τοῦ βασιλικοῦ μέλλοντος τοῦ Βασιλείου.

2574 - 2635: Βασίλειος Α' Μακεδὼν (867 - 886). Γίνεται μόνος αὐτοκράτορας, ἀφοῦ φονεύει τὸν εὐεργέτη του Μιχαὴλ Γ'. Προσπαθεῖ νὰ λυτρωθεῖ ἀπὸ τὶς τύψεις τῆς συνειδήσεώς του μὲ ἀγαθοεργίες καὶ μὲ τὴν οἰκοδόμηση ἐκκλησιῶν. Ἐκχριστιανισμὸς τῶν Ρώσων. Ἀπὸ διαβολὲς τοῦ συμβούλου του Σανταβαρηνοῦ ἀπομακρύνει καὶ φυλακίζει προσωρινὰ τὸ γιό του Λέοντα, ποὺ μετὰ τὸ θάνατο τοῦ Βασιλείου σὲ κυνήγι ἀναλαμβάνει τὴν ἐξουσία.

2636 - 81: Λέων Στ' Σοφὸς (886 - 912). Σοφὸς καὶ πεπαιδευμένος, ἔρχεται γιὰ τὸν τέταρτο γάμο του σὲ ἀντίθεση μὲ τὴν Ἐκκλησία. Σὲ μιὰ βασιλικὴ πομπὴ στὴν ἐκκλησία τοῦ Ἁγίου Μωκίου ἕνας μανιακὸς τὸν χτυπᾶ μὲ ρόπαλο στὸ κεφάλι. Παύει νὰ ἀνησυχεῖ, ὅταν τοῦ λέγεται προφητικὰ πὼς τὸ χτύπημα δὲ θὰ εἶναι θανατηφόρο καὶ πὼς θὰ βασιλεύσει ἄλλα δέκα χρόνια.

2682 - 92: Ἀλέξανδρος (912/913). Ἀδελφὸς τοῦ Λέοντα Στ'. Δοσμένος στὴν ἀκολασία, βασιλεύει, ὅπως τοῦ εἶχε προείπει ὁ Λέων Στ', δεκατρεῖς μῆνες.

2693 - 2747: Κωνσταντῖνος Ζ' (913 - 959) καὶ Ρωμανὸς Α' Λακαπηνὸς (920 - 944). Ὁ Κωνσταντῖνος, γιὸς τοῦ Λέοντα Στ' ἀπὸ τὸν τέταρτο γάμο, κηδεμονεύεται ἀπὸ τὴ μητέρα του. Πολὺ σύντομα τὴν κηδεμονία καὶ τὴ βασιλεία ἀναλαμβάνει ὁ Ρωμανὸς Α' Λακαπηνός, ποὺ στέφει καὶ τοὺς δικούς του γιούς. Μετὰ ἀπὸ 26 χρόνια ὁ Κωνσταντῖνος διώχνει καὶ τὸ Ρωμανὸ καὶ τοὺς γιούς του ἀπὸ τὸ θρόνο. Στὰ χρόνια τοῦ Ρωμανοῦ μεταφέρεται τὸ ἱερὸ μανδήλιο ἀπὸ τὴν Ἔδεσσα καὶ καταστρέφονται σχεδὸν ἐξολοκλήρου οἱ Ρῶσοι, ποὺ εἶχαν ἐπιτεθεῖ μὲ πλοιάρια ἐναντίον τῆς Κωνσταντινουπόλεως.

2748 - 68: Ρωμανὸς Β' (959 - 963). Ἀναθέτει τὴ διοίκηση στὸν Ἰωσὴφ Βρίγγα καὶ τὴν ἀπόκρουση τῶν ἐχθρῶν σὲ στρατηγούς, ὅπως στὸ Λέοντα καὶ Νικηφόρο Φωκᾶ. Ἀπὸ τὴ γυναίκα του Θεοφανὼ ἀποκτᾶ δύο γιούς, τὸ Βασίλειο καὶ τὸν Κωνσταντῖνο.

2769 - 2823: Νικηφόρος Β' Φωκᾶς (963 - 969). Μὲ τὸ θάνατο τοῦ Ρωμανοῦ Β' ὁ Νικηφόρος Β' Φωκᾶς ἀναλαμβάνει τὸ θρόνο καὶ νυμφεύεται τὴ χήρα Θεοφανώ. Στρατηγὸς ἐξαίρετος, κάνει νικηφόρους πολέμους στὴν Ἀνατολή. Φιλοχρήματος, ἔρχεται σὲ σύγκρουση μὲ τὴν Ἐκκλησία. Συνωμότες μὲ συμμέτοχο τὴ Θεοφανὼ καὶ ἀρχηγὸ τὸν Ἰωάννη Τζιμισκῆ θανατώνουν τὸ Φωκᾶ στὸν κοιτώνα ὅπου κοιμόταν.

2824 - 78: Ἰωάννης Α' Τζιμισκῆς (969 - 976). Στρατηγὸς ἀπαράμιλλος, δέχεται μὲ ὑποταγὴ τὸ ἐπιτίμιο ποὺ τοῦ ἐπιβάλλει ὁ πατριάρχης Πολύευκτος γιὰ τὸ φόνο τοῦ Νικηφόρου Β'. Πολεμᾶ καὶ νικᾶ τοὺς Ρώσους μὲ τὴ βοήθεια τοῦ ἁγίου Θεοδώρου, ὅπως ἔλεγαν. Νικηφόροι πόλεμοι καὶ στὴν Ἀνατολή.

2879 - 2925: Βασίλειος Β' (976 - 1025). Ὅλη του τὴ ζωὴ πολεμᾶ ἐναντίον τῶν ἐχθρῶν τοῦ κράτους σὲ Ἀνατολὴ καὶ Δύση. Κατανικᾶ τοὺς Βουλγάρους τοῦ Σαμουὴλ καὶ κερδίζει τὸ προσωνύμιο «Βουλγαροκτόνος».

2926 - 54: Κωνσταντῖνος Η' (1025 - 1028). Δοσμένος σὲ μέθες καὶ στὰ ζάρια προσπαθεῖ μὲ δωρεὲς καὶ μὲ προσφορὰ ἀξιωμάτων νὰ εἰρηνεύσει μὲ τοὺς ἐχθροὺς τοῦ κράτους. Καχύποπτος ὅπως εἶναι, τυφλώνει ἢ καὶ θανατώνει πολλοὺς ἀπὸ σκέτη ὑποψία. Πρὶν πεθάνει παντρεύει τὴν κόρη του Ζωὴ μὲ τὸ Ρωμανὸ Ἀργυρόπουλο, στὸν ὁποῖο ἀφήνει καὶ τὸ θρόνο.

2955 - 3006: Ρωμανὸς Γ' Ἀργυρόπουλος (1028 - 1034). Εὐσεβής, εὐπαίδευτος, χαρίζει τὰ χρέη. Ἐκστρατεύει ἐναντίον τῶν Ἀγαρηνῶν στὴ Φοινίκη, ὅπου ἡττᾶται. Ὕστερα ἀπὸ αὐτὸ γίνεται σκληρὸς εἰσπράκτορας φόρων. Ξοδεύει ὅμως πάρα πολλὰ γιὰ νὰ χτίσει πρὸς τιμὴ τῆς Παναγίας μονή, τὴν ὁποία προικοδοτεῖ μὲ ἐκτάσεις γῆς. Μὲ τοὺς στρατηγούς του ἀντιμετωπίζει τοὺς Ἀγαρηνοὺς στὴ θάλασσα ὅπως καὶ στὴ στεριὰ στὴν Ἀνατολή.

Κομίζεται ἡ ἐπιστολὴ τοῦ Χριστοῦ ἀπὸ τὴν Ἔδεσσα. Μεγάλος σεισμὸς στὴν Κωνσταντινούπολη.

3007 - 67: Μιχαὴλ Δ' Παφλαγὼν (1034 - 1041). Ἡ χήρα βασίλισσα Ζωὴ παντρεύεται τὸν ἐραστή της Μιχαὴλ καὶ τὸν ἀνακηρύσσει αὐτοκράτορα. Ὁ Μιχαὴλ εἶχε βεβαιώσει μὲ ὅρκο τὸ Ρωμανὸ Γ' ὅτι δὲν εἶχε ἐρωτικὲς σχέσεις μὲ τὴ βασίλισσα. Ἡ ἐπιορκία του τιμωρεῖται μὲ ἀρρώστια. Οἱ ἐχθροὶ στὴν Ἀφρική, στὴ Σικελία καὶ στὴν Ἀνατολὴ δὲν κατορθώνουν νὰ ἔχουν ἐπιτυχίες. Ὅταν ἡ ἀρρώστια τὸν πιέζει πολύ, ὁ Μιχαὴλ ἐγκαταλείπει τὸν κόσμο καὶ γίνεται καλόγερος στὴ μονὴ τῶν Ἁγίων Ἀναργύρων.

3068 - 98: Μιχαὴλ Ε' Καλαφάτης (1041/1042). Ἡ Ζωὴ στέφει καίσαρα καὶ αὐτοκράτορα τὸν ἀνεψιὸ τοῦ Μιχαὴλ Δ', τὸ Μιχαὴλ Καλαφάτη. Ὕπουλος καὶ ἀχάριστος, διώχνει τὴ Ζωὴ ἀπὸ τὸ παλάτι καὶ τὴν ἐξορίζει. Ὁ λαὸς στασιάζει ἐναντίον του. Ὁ Μιχαὴλ καταφεύγει στὴ μονὴ Στουδίου. Ὁ λαὸς τὸν ἀποσπᾶ ἀπὸ ἐκεῖ καὶ τὸν τυφλώνει.

3099 - 3183: Κωνσταντῖνος Θ' Μονομάχος (1042 - 1055). Μὲ τὴν τύφλωση τοῦ Μιχαὴλ Καλαφάτη ἡ ἐξουσία περνᾶ στὶς ἀδελφὲς Ζωὴ καὶ Θεοδώρα. Ἡ Ζωή, θέλοντας νὰ ἔχει μόνη της τὴν ἐξουσία, παντρεύεται τὸν Κωνσταντῖνο Μονομάχο καὶ τὸν ἀναδεικνύει αὐτοκράτορα. Μαλθακὸς καὶ χωρὶς μεγάλη σύνεση, ξοδεύει τὰ δημόσια χρήματα. Ἐναντίον του στασιάζουν ἀνεπιτυχῶς ὁ Μανιάκης καὶ ὁ Τορνίκιος. Μία ἀκόμα ρωσικὴ ἐπίθεση μὲ στόλο ἀποτυγχάνει ὅπως καὶ ἡ ἐπιδρομὴ ἀπὸ τοὺς Πατζινάκες στὴ Θράκη. Οἱ Τοῦρκοι εἰσβάλλουν ἀπὸ τὸν Καύκασο στὸ κράτος, γίνονται κυρίαρχοι στὸ κράτος τῶν Ἀγαρηνῶν καὶ τοὺς κάνουν ὑπηκόους τους. Ὁ Μονομάχος χτίζει στὴν Κωνσταντινούπολη μονὴ τοῦ Ἁγίου Γεωργίου, γιὰ τὴν ὁποία ξοδεύει πολλὰ χρήματα. Ἐπειδὴ χρειάζεται ἔσοδα, καταργεῖ τὶς χορηγίες ποὺ ἔδινε τὸ κράτος στὶς φρουρὲς γιὰ τὴ διαφύλαξή του.

3184 - 3220: Θεοδώρα (1055/1056). Διοικεῖ μὲ ἐπιτυχία καὶ χωρὶς ἐμπόδια, ἐνῶ τὸ κράτος δὲ δεινοπαθεῖ ἀπὸ ἐχθρικὲς ἐπιδρομές.

3221 - 39: Μιχαὴλ Στ' Στρατιωτικὸς (1056/1057). Ἡ Θεοδώρα πρὶν πεθάνει ἀναγορεύει βασιλέα τὸ Μιχαὴλ Στ', γέροντα καὶ ἀκατάλληλο γιὰ τὴ βασιλεία. Στὰ χρόνια του ἀκμάζουν δύο ὀνομαστοὶ στρατηγοί: ὁ Κεκαυμένος Κατακαλὼν καὶ ὁ Ἰσαάκιος Κομνηνός. Ὁ τελευταῖος στασιάζει καὶ παίρνει τὸ θρόνο.

3240 - 96: Ἰσαάκιος Α' Κομνηνὸς (1057 - 1059). Ἐπιδέξιος στρατηγός, τολμηρός, ἀποδίδει τὶς ἐπιτυχίες του στὸν ἑαυτό του καὶ ὄχι στὴ βοήθεια τοῦ Θεοῦ. Ἀπὸ εὐγνωμοσύνη ἀπονέμει ὁρισμένα προνόμια στὴν Ἐκκλησία. Πόλεμος ἐναντίον Οὔγγρων. Παραλίγο νὰ σκοτωθεῖ ἀπὸ τὴν πτώση μεγά-

λης βαλανιδιᾶς. Σὲ κυνήγι πέφτει ἀπὸ τὸ ἄλογο. Ἄρρωστος, ἐγκαταλείπει τὴν ἐξουσία καὶ γίνεται καλόγερος στὴ μονὴ Στουδίου.

3297 - 3363: Κωνσταντῖνος Ι΄ Δούκας (1059 - 1067). Γίνεται αὐτοκράτορας μετὰ ἀπὸ ὑπόδειξη τοῦ Ἰσαακίου. Εὐσεβής, δίκαιος, ἀλλὰ νωχελὴς καὶ φιλοχρήματος. Θέλει μὲ κάθε μέσο νὰ αὐξήσει τὰ ἔσοδα. Δὲν κάνει πόλεμο ἐναντίον τῶν βαρβάρων, ἀλλὰ προσπαθεῖ μὲ δωρεὲς καὶ μὲ τὴ χορήγηση ἀξιωμάτων νὰ κάνει εἰρήνη μαζί τους. Πόλεμος ἐναντίον τῶν Οὔζων στὴ Θράκη καὶ στὴ Μακεδονία. Σεισμὸς ἐρειπώνει τὸν ἀρχαῖο ναὸ τῆς Κυζίκου καὶ τὴν ἐκκλησία τῶν Ἁγίων Πατέρων στὴ Νίκαια. Τιμᾶ καὶ σέβεται τοὺς λογίους. Πρὶν πεθάνει ζητᾶ ἔνορκη ὑπόσχεση ἀπὸ τὴ γυναίκα του πὼς δὲ θὰ ξαναπαντρευτεῖ.

3364 - 3408: Ρωμανὸς Δ΄ Διογένης (1068 - 1071). Ἡ βασίλισσα, παρὰ τὸν ὅρκο, παντρεύεται τὸ Ρωμανὸ τὸ Διογένη καὶ τὸν ἀναγορεύει αὐτοκράτορα. Στρατηγὸς ἀπαράμιλλος, γενναῖος, ἐκστρατεύει ἐναντίον τῶν Τούρκων στὶς ἀνατολικὲς ἐπαρχίες. Αἰχμαλωτίζεται ἀπὸ τὸν Τοῦρκο Ἀζάν, ποὺ τοῦ φέρεται μὲ σεβασμὸ καὶ τὸν ἀφήνει ἐλεύθερό. Ὁ Διογένης ἐπιστρέφοντας συλλαμβάνεται, τυφλώνεται καὶ ἐξορίζεται στὸ νησὶ Πρώτη, ὅπου καὶ πεθαίνει. Στὰ χρόνια του καίεται ἡ ἐκκλησία τῶν Βλαχερνῶν.

3409 - 36: Μιχαὴλ Ζ΄ Παραπινάκης (1071 - 1078). Γιὸς τοῦ Κωνσταντίνου Ι΄ Δούκα. Νωθρός, ἀνίκανος νὰ κυβερνᾶ, ἀσχολεῖται μὲ ρητορικοὺς λόγους, ἐνῶ τὸ κράτος δεινοπαθεῖ καὶ κινδυνεύει. Πολλοὶ στασιάζουν ἐναντίον του, τελευταῖος καὶ μὲ ἐπιτυχία ὁ Νικηφόρος Βοτανειάτης.

3437 - 81: Νικηφόρος Γ΄ Βοτανειάτης (1078 - 1081). Μειλίχιος, ἀλλὰ νωθρὸς καὶ ἔκλυτος, παραδίδει λόγω τῆς μεγάλης του ἡλικίας τὴν κυβέρνηση τοῦ κράτους σὲ ἄλλους, ἐνῶ ὁ ἴδιος διασκεδάζει. Νυμφεύεται τὴ γυναίκα τοῦ Μιχαὴλ Ζ΄, ποὺ γίνεται καλόγερος, ὕστερα ἐπίσκοπος καὶ μητροπολίτης Ἐφέσου. Οἱ στάσεις ἐναντίον τοῦ Βοτανειάτη ἀποτυγχάνουν χάρη στὸν Ἀλέξιο Κομνηνό. Στὸ τέλος στασιάζει καὶ ὁ ἴδιος ὁ Ἀλέξιος Κομνηνὸς καὶ γίνεται αὐτοκράτορας. Ὁ Βοτανειάτης γίνεται καλόγερος στὴ μονὴ Περιβλέπτου, ὅπου πεθαίνει καὶ ὅπου θάβεται.

3482 - 3708: Ἀλέξιος Α΄ Κομνηνὸς (1081 - 1118). 3482 - 3502: Χαρακτηρισμός. 3503 - 33: Μὲ ἀλλεπάλληλες ἐκστρατεῖες κατορθώνει νὰ ἐξουδετερώσει τὴν ἐπιδρομὴ τοῦ Σικελοῦ Ροβέρτου Γυισκάρδου. 3534 - 46: Νικᾶ τὸν Τοῦρκο Τζαχᾶ ποὺ κατεῖχε τὰ νησιὰ τοῦ Αἰγαίου καὶ καταβάλλει τοὺς ἀποστάτες στὴν Κύπρο καὶ Κρήτη. 3547 - 52: Σεισμὸς καταστρέφει πολλὰ κτήρια. 3553 - 72: Πολεμώντας τοὺς Πατζινάκες στὴν πρώτη ἐκστρατεία ἡττᾶται, στὴ δεύτερη τοὺς κατανικᾶ. 3573 - 91: Οἱ σταυροφόροι τῆς πρώτης Σταυροφορίας περνοῦν ἀπὸ τὴν Κωνσταντινούπολη, καταλαμβάνουν τὴ Νίκαια, τὴν Ἀντιόχεια καὶ στὸ τέλος τὰ Ἱεροσόλυμα. 3592 - 3619: Ὁ Βαϊμοῦνδος, παρὰ τὴν ἀρχική του ἐχθρότητα, γίνεται ὑποτελὴς στὸ Βυζαντινὸ αὐτοκράτορα. 3620 - 45: Ὀρθόδοξος ὁ Ἀλέξιος, θανατώνει τὸν ἀρχηγὸ τῶν Βογομίλων. 3646 - 48: Ὁδηγεῖ πολλοὺς Μανιχαίους στὸν ὀρθὸ δρόμο. 3649 - 56: Χτίζει ὀρφανοτροφεῖα καὶ σχολεῖο γιὰ τὰ ὀρφανά. 3657 - 71: Πυρκαγιές, θύελλες καὶ καταιγίδες καταστρέφουν πολλὰ κτήρια. 3672 - 3708: Ἐκστρατεύει ἐναντίον τῶν Τούρκων στὸ Φιλομίλιο καὶ γυρίζοντας ἀρρωσταίνει καὶ πεθαίνει.

3709 - 4042: Ἰωάννης Β΄ Κομνηνὸς (1118 - 1143). 3709 - 36: Γενναῖος μαχητής, ἀκαταπόνητος στρατιώτης, διαρκῶς κάνει ἐκστρατεῖες ἐναντίον τῶν ἐχθρῶν τοῦ κράτους. 3737 - 97: Ἀπονέμει τιμὲς σὲ συγγενεῖς του. Στοὺς συνωμότες — ἀρχηγός τους ἡ ἀδελφή του Ἄννα, ἐνῶ ἡ μητέρα του Εἰρήνη ἦταν ἀμέτοχος — φέρεται μὲ καλοσύνη καὶ τοὺς ἀποδίδει στὸ τέλος καὶ τὶς περιουσίες τους. 3798-3822: Ἀλλεπάλληλες ἐκστρατεῖες ἐναντίον τῶν Τούρκων, 3823-50: ἐναντίον τῶν Πατζινάκων, ποὺ τοὺς νικᾶ ἐξοντωτικά, 3851 - 63: ἐναντίον τῶν Σέρβων, 3864 - 79: τῶν Οὔγγρων, 3880 - 86: τῶν Περσαρμενίων. 3887 - 3903: Θριαμβευτικὴ πομπὴ τοῦ αὐτοκράτορα μὲ πολλοὺς αἰχμαλώτους καὶ λάφυρα καὶ ἀπόδοση τιμῶν στὴ συστρατηγὸ Παναγία. 3904 - 19: Νέα ἐκστρατεία ἐναντίον τῶν Περσαρμενίων. 3921 - 65: Ἀνακαταλαμβάνει πολλὲς πόλεις τῆς Ἀρμενοκιλικίας καὶ τῆς Συρίας, γίνεται δεκτὸς μὲ τιμὲς ἀπὸ τὸ Φράγγο πρίγκιπα τῆς Ἀντιοχείας καὶ ἐπιστρέφει στὴν πρωτεύουσα μὲ πολύτιμα λάφυρα μαζὶ μὲ τὸν ἀδελφό του Ἰσαάκιο καὶ τὸν ἀνεψιό του Ἰωάννη, ποὺ εἶχαν πρὶν καταφύγει στοὺς Τούρκους. 3966 - 4001: Ἐκστρατεία ἐναντίον τῶν Τούρκων τῆς Περσαρμενίας καὶ τοῦ Κωνσταντίνου Γαβρᾶ, ποὺ εἶχε στασιάσει στὴν Τραπεζούντα. Ἕνας ἀνεψιὸς τοῦ Ἰωάννη Β΄, χολωμένος, λιποτακτεῖ στοὺς Τούρκους. 4002 - 42: Ἀπὸ τὴν πρωτεύουσα μὲ στρατὸ ἐκστρατεύει στὴ Συρία μὲ τὴν ἐπιθυμία νὰ διώξει τοὺς Λατίνους ἀπὸ τοὺς Ἁγίους Τόπους. Στὴ διάρκεια τῆς ἐκστρατείας αὐτῆς τραυματίζεται σὲ κυνήγι ἀπὸ τὸ δικό του δηλητηριῶδες βέλος καὶ πεθαίνει.

4043 - 4859: Μανουὴλ Α΄ Κομνηνὸς (1143 - 1180). 4043 - 48: Μετὰ ἀπὸ ὑπόδειξη τοῦ πατέρα του Ἰωάννη Β΄ ἐπευφημεῖται ὡς αὐτοκράτορας ἀπὸ τὸ στρατό. 4049 - 61: Ἔρχεται στὴν Κωνσταντινούπολη ἀφοῦ ὁ μεγάλος δομέστικος Ἀξοὺχ καὶ ὁ Βασίλειος Τζιτζιλούκης προπαρασκεύασαν τὴν εἴσοδό του. 4062 - 92: Χαρακτηρισμός. 4093 - 4113: Ἐκστρατεία ἐναντίον τῶν Τούρκων καὶ τραυματισμός του. 4114 - 19: Γάμος μὲ Ἀλαμανὴ πριγκίπισσα. 4120 - 34: Δεύτερη Σταυροφορία. 4135 - 46: Ἐκστρατεία γιὰ τὴν ἀνακατά-

ληψη τῆς Κέρκυρας. 4147 - 77: Ἐκστρατεία κατὰ τῶν Σέρβων. 4178 - 4200: Νέα ἐκστρατεία κατὰ τῶν Σέρβων καὶ Οὔγγρων. 4201 - 16: Καθαίρεση Ἀνδρονίκου Κομνηνοῦ, ἀρχηγοῦ τοῦ θέματος Βρανιτζόβης καὶ Βελλεγράδων, τὸ ὁποῖο ὁ Ἰωάννης ὑπερασπίζει ἀπὸ τὶς ἐπιθέσεις τῶν Οὔγγρων. 4217 - 37: Ἐκστρατεία στὴν Κιλικία καὶ Συρία. 4238 - 44: Γάμος μὲ τὴν κόρη τοῦ πρίγκιπα τῆς Ἀντιοχείας Πετεβίνου. 4245 - 65: Ἐπάνοδος Ἀνδρονίκου Κομνηνοῦ στὴν πατρίδα καὶ συμφιλίωση. 4266 - 4332: Ἐκστρατεῖες κατὰ Οὔγγρων καὶ Τούρκων. 4333 - 38: Γέννηση τοῦ γιοῦ Ἀλεξίου. 4339 - 83: Διαμάχη μὲ τοὺς Βενετοὺς καὶ σύναψη νέας εἰρήνης μαζί τους. 4384 - 4652: Πόλεμος ἐναντίον τοῦ Τούρκου σουλτάνου καὶ συντριβὴ τῶν Βυζαντινῶν στὸ Μυριοκέφαλο. 4653 - 85: Νέες συγκρούσεις μὲ τὸ σουλτάνο, ἐπειδὴ ὁ Μανουὴλ δὲν τήρησε τοὺς ὅρους εἰρήνης. 4686 - 4710: Σύντονη ἐκστρατεία γιὰ τὴ σωτηρία τῆς Κλαυδιουπόλεως. 4711 - 22: Ἵδρυση μονῆς στὴν Κατασκέπη. 4723 - 41: Ἀσύμφορα μέτρα γιὰ τὴ στρατολόγηση. 4742 - 48: Ἐξαίρετος συγγραφέας σελεντίων. 4749 - 4847: Ἀπασχόληση μὲ θεολογικὰ προβλήματα. 4848 - 59: Ἀσθένεια καὶ θάνατος.

4860 - 5651: Ἀλέξιος Β′ (1180 - 1183) καὶ Ἀνδρόνικος Α′ Κομνηνὸς (1183 - 1185). 4860 - 80: Ἡ βασιλομήτωρ Μαρία καὶ ὁ πολὺ νέος γιός της Ἀλέξιος Β′ παραδίδουν τὴν ἄσκηση τῆς ἐξουσίας στὸν πρωτοσεβαστὸ Ἀλέξιο Κομνηνό. 4881-4917: Ὁ Ἀνδρόνικος Κομνηνὸς μετὰ τὸ θάνατο τοῦ Μανουὴλ Α′ ἔρχεται ἀπὸ τὸ Οἰναῖο, τὸν τόπο τῆς ἐξορίας του, στὴν Κωνσταντινούπολη γιὰ νὰ ὑπερασπιστεῖ δῆθεν τὸ νεαρὸ βασιλέα. 4918 - 25: Ὡς σωτήρα ἀναμένουν ὅλοι τὸν Ἀνδρόνικο. 4926 - 61: Ὁ Ἀνδρόνικος προχωρεῖ, μὲ τὸ στρατό του νικᾶ τὶς αὐτοκρατορικὲς δυνάμεις, ἐνῶ οἱ ἀρχηγοὶ τῶν δυνάμεων αὐτῶν προσχωροῦν στὸν Ἀνδρόνικο. 4962 - 79: Ὅροι Ἀνδρονίκου γιὰ νὰ σταματήσει τὴν ἐκστρατεία του. 4980 - 5003: Ὁ πρωτοσεβαστὸς τυφλώνεται καὶ ὁ Ἀνδρόνικος ἀναλαμβάνει τὴ διοίκηση τοῦ κράτους. 5004 - 25: Ἐπιβραβεύει τοὺς συνεργάτες του, τιμωρεῖ τοὺς ἀντιπάλους. 5026 - 33: Ὁ σουλτάνος μετὰ τὸ θάνατο τοῦ Μανουὴλ λεηλατεῖ βυζαντινὲς περιοχές. 5034 - 47: Κατὰ τὴ στέψη τοῦ Ἀλεξίου Β′ ὁ ἴδιος ὁ Ἀνδρόνικος σηκώνει ἐπάνω στοὺς ὤμους του τὸ νεαρὸ βασιλέα, γιὰ νὰ τὸν ἀφανίσει μεταγενέστερα. 5048 - 54: Πνιγμονὴ τῆς βασίλισσας. 5055 - 76: Συμβασιλέας. Θανάτωση τοῦ νεαροῦ Ἀλεξίου Β′ μὲ πνιγμονή.

5077 - 5100: Ὁ Ἀνδρόνικος, μονοκράτορας, νυμφεύεται τὴ μνηστὴ τοῦ Ἀλεξίου Β′ καὶ ζητᾶ ἀπὸ τὴν Ἐκκλησία νὰ τὸν λύσει ἀπὸ τοὺς ὅρκους ποὺ ἔδωσε στὸ Μανουὴλ Α′. 5101 - 63: Ἀποστασία καὶ τιμωρία τῶν πόλεων Προύσας καὶ Νικαίας. 5164 - 94: Κακοῦργα δράση τοῦ Στεφάνου Ἁγιοχριστοφορίτη, ὑπηρέτη τοῦ Ἀνδρονίκου Α′. 5195 - 5240: Ἐκστρατεία τῶν Σικελῶν ἐναντίον τῆς Θεσσαλονίκης καὶ κατάληψή της. 5241 - 69: Αἱμοβόρα συμπεριφορὰ τοῦ Ἀνδρονίκου. Περίπτωση τοῦ γαμπροῦ του Ἀλεξίου. 5270 - 5337: Δίκαιος καὶ ἀμερόληπτος. Σταματᾶ τὴ λεηλασία τῶν ναυαγίων. 5338 - 47: Διακοσμεῖ τὴν ἐκκλησία τῶν Ἁγίων Τεσσαράκοντα καὶ τιμᾶ μὲ δωρεὲς τοὺς συγγραφεῖς. 5348 - 71: Πρόθεσή του νὰ θανατώσει ὅλους τοὺς φυλακισμένους ἀντιπάλους του. 5372 - 5409: Ἐρώτηση σὲ ὑδατομάντη ποιὸς καὶ πότε θὰ διαδεχθεῖ τὸν Ἀνδρόνικο. 5410 - 23: Ὁ Ἀνδρόνικος θεωρεῖ ὅτι ὁ ὑδατομάντης ὑπονοεῖ ὡς διάδοχο τὸν Ἰσαάκιο Κομνηνὸ τῆς Κύπρου καὶ ἥσυχος ἀναχωρεῖ ἀπὸ τὴν πρωτεύουσα σὲ ἐξοχικὴ διαμονή. 5424 - 35: Ὁ Ἁγιοχριστοφορίτης μὲ φρουρὰ ἀπαιτεῖ ἀπὸ τὸν Ἰσαάκιο Ἄγγελο νὰ τοὺς ἀκολουθήσει. 5436 - 67: Ὁ Ἰσαάκιος Ἄγγελος ἀπελπισμένος κτυπᾶ καὶ ἀποκεφαλίζει τὸν Ἁγιοχριστοφορίτη καὶ ζητώντας βοήθεια καταφεύγει στὴν ἐκκλησία τῆς Ἁγίας Σοφίας. 5468 - 92: Τὸ πλῆθος ἐπευφημεῖ αὐτοκράτορα τὸν Ἰσαάκιο Ἄγγελο. 5493 - 5509: Ὁ Ἀνδρόνικος ἔρχεται ἀπὸ τὴν ἐξοχὴ καὶ μὴν μπορώντας νὰ ὑπερασπιστεῖ τὴν ἐξουσία του διαφεύγει χωρὶς τὰ βασιλικὰ διακριτικά. 5510 - 16: Ὁ Ἰσαάκιος Ἄγγελος, αὐτοκράτορας, στέλνει καὶ ὁδηγοῦν δέσμιο τὸν Ἀνδρόνικο. 5517 - 5617: Κακοποιήσεις, βασανισμοὶ καὶ θανάτωση Ἀνδρονίκου Κομνηνοῦ. 5618 - 21: Τὸ σῶμα του μετὰ τὸ θάνατο παραμένει ἀκέραιο. 5622 - 51: Εὐσέβεια τοῦ Ἀνδρονίκου πρὸς τὸν ἀπόστολο Παῦλο καὶ τὴν εἰκόνα του στὴν ἐκκλησία τῶν Ἁγίων Τεσσαράκοντα.

5652 - 6294: Ἰσαάκιος Β′ (1185 - 1195, 1203/1204). 5652 - 60: Ἀπόδοση περιουσιῶν καὶ τιμῶν στὰ θύματα τοῦ Ἀνδρονίκου. 5661 - 5700: Χαρακτηρισμός. 5701 - 11: Κατατάσσει ἐθελοντὲς στὸ βυζαντινὸ στρατὸ καὶ τοὺς δίνει ἐφόδια. 5712-35: Προέλαση τοῦ σικελικοῦ στρατοῦ καὶ ἧττα ἀπὸ τὸ Βυζαντινὸ στρατηγὸ Βρανά. 5736 - 60: Διαφυγὴ τῶν Σικελῶν στὴν πατρίδα τους καὶ σφαγή τους στὴ Θεσσαλονίκη ἀπὸ τοὺς Ἀλανούς. 5761 - 78: Ἧττα τοῦ σικελικοῦ στρατοῦ καὶ αἰχμαλωσία Σικελῶν. 5779 - 5821: Δεύτερος γάμος Ἰσαακίου καὶ ἐπανάσταση τῶν Βουλγάρων μὲ ἀρχηγοὺς τοὺς Ἀσάνη καὶ Πέτρο. 5822 - 34: Ἐκστρατεία τοῦ Ἰσαακίου ἐναντίον τῶν Ἀσάνη καὶ Πέτρου. 5835 - 47: Ἐπιδρομὴ τῶν Βουλγάρων καὶ ἀποστασία τοῦ Βυζαντινοῦ Ἀλεξίου Βρανᾶ. 5848 - 80: Συγκρότηση στρατοῦ ἐναντίον τοῦ ἀποστάτη μὲ τὶς συμβουλὲς τοῦ Κονράδου τοῦ Μομφερρατικοῦ. Σύγκρουση μὲ τὸν ἀποστάτη Βρανᾶ καὶ θανάτωσή του. 5881 - 98: Ἀμνήστευση τῶν ὀπαδῶν τοῦ Βρανᾶ. 5899 - 5918: Ἀπὸ τὴν ἐκστρατεία ἐναντίον τῶν Βουλγάρων 5919 - 30: ὁ Ἰσαάκιος ἐπιστρέφει στὴν Κωνσταντινούπολη μὲ τὴ γυναίκα τοῦ Ἀσὰν αἰχμάλωτη καὶ τὸν Ἰωάννη, ἀδελφὸ τοῦ Ἀσάνη, ὅμηρο. 5931 - 63: Στάση Θεοδώρου

Μαγκαφᾶ καὶ παράδοσή του ἀπὸ τὸ σουλτάνο στὸν Ἰσαάκιο. 5964 - 5999: Διέλευση τῶν σταυροφόρων μέσα ἀπὸ τὸ Βυζαντινὸ κράτος καὶ πορεία τους μέχρι τὴν Ἀντιόχεια. 6000 - 20: Μετὰ τὴν ἀποτυχία στὰ Ἱεροσόλυμα οἱ σταυροφόροι ἐπιστρέφουν στὴν πατρίδα τους. Σύλληψη Ἰσαακίου Κομνηνοῦ τῆς Κύπρου ἀπὸ τὸ βασιλέα τῶν Βρετανῶν καὶ παραχώρηση τῆς Κύπρου στὸ βασιλέα τῆς Παλαιστίνης. 6022 - 49: Ἄμεση παρέμβαση τοῦ Ἰσαακίου Β΄ στὴν ἀνάδειξη πατριαρχῶν Κωνσταντινουπόλεως. 6050 - 62: Τὰ παιδιὰ τοῦ Ἰσαακίου Β΄. 6063 - 91: Στάσεις ἐναντίον τοῦ κράτους στὶς ἐπαρχίες. 6092 - 6127: Νέα ἐκστρατεία τοῦ Ἰσαακίου ἐναντίον τῶν Βουλγάρων καὶ διαφυγή του ἀπὸ ἄμεσο κίνδυνο. 6128 - 75 : Ἀπίθανες προφητεῖες καὶ γνῶμες τοῦ Ἰσαακίου γι' αὐτὸν τὸν ἴδιο, γιὰ τὸ κράτος καὶ γιὰ τὴ διάρκεια τῆς βασιλείας του. 6176 - 6207: Ἐκστρατεία κατὰ τῶν Βουλγάρων καὶ κατὰ τοῦ ἡγεμόνα τῶν Σέρβων. 6208 - 25: Ἧττα τοῦ βυζαντινοῦ στρατοῦ στὴν Ἀρκαδιούπολη ἀπὸ τοὺς Βουλγάρους καὶ συγκρότηση νέου στρατοῦ ἀπὸ τὸν Ἰσαάκιο. 6226 - 63: Συνάντηση τοῦ Ἰσαακίου μὲ τὸ μάντη Βασιλάκιο. 6264 - 94: Σύλληψη τοῦ Ἰσαακίου ἀπὸ ὀπαδοὺς τοῦ ἀδελφοῦ του Ἀλεξίου, τύφλωση καὶ περιορισμός του στὸ Διπλοκιόνιο τῆς Προποντίδας.

6295 - 6898: Ἀλέξιος Γ΄ Ἄγγελος Κομνηνὸς (1195 - 1203). 6295 - 6306: Εἴσοδος τοῦ Ἀλεξίου στὴν Κωνσταντινούπολη καὶ ἀνακοίνωση τῶν συμβάντων. 6307 - 15: Ἀναγόρευση τοῦ Ἀλεξίου Κοντοστεφάνου ὡς αὐτοκράτορα ἀπὸ στασιαστὲς καὶ καθαίρεσή του. 6316 - 25: Ἐπευφημίες γιὰ τὴν Εὐφροσύνη, σύζυγο τοῦ Ἀλεξίου Γ΄, ἀλλὰ καὶ διατύπωση ἀπορίας γιὰ τὶς μεταξὺ ἀδελφῶν σχέσεις. 6326 - 50: Δυσοίωνο συμβὰν μετὰ τὴ στέψη τοῦ Ἀλεξίου Γ΄. 6351 - 73: Χαρακτηρισμός. 6374 - 86: Στάση τοῦ Ἀλεξίου, ψευδογιοῦ τοῦ αὐτοκράτορα Μανουήλ. 6387 - 93: Προσφυγὴ τοῦ Ἰσαακίου Κομνηνοῦ τῆς Κύπρου στὸ σουλτάνο. 6394 - 99: Ἀποστολὴ τοῦ στρατηγοῦ Ἀσπιέτη κατὰ τῶν Βουλγάρων. 6400 - 07: Αἰχμαλωσία τοῦ σεβαστοκράτορα Ἰσαακίου ἀπὸ τὸ Βούλγαρο Ἀσάν. 6408 - 14: Μετὰ τὸ βίαιο θάνατο τῶν ἀδελφῶν Ἀσὰν καὶ Πέτρου βασιλέας τῶν Βουλγάρων ἀναδεικνύεται ὁ τρίτος ἀδελφὸς Ἰωάννης. 6415 - 24: Ὁ δολοφόνος τοῦ Ἀσάν, ὁ Βούλγαρος Ἰβαγκός, προσφεύγει στὸ Βυζαντινὸ βασιλέα καὶ ἀναλαμβάνει τὴν ἐξουσία στὴ Φιλιππούπολη. 6425 - 35: Ἡ κόρη τοῦ Ἰσαακίου Β΄ παντρεύεται τὸ Φίλιππο, ἀδελφὸ τοῦ βασιλέα τῆς Ἀλαμανίας. 6436 - 72: Ποδαλγία Ἀλεξίου καὶ φόβοι γιὰ τὴ ζωή του. 6473 - 96: Μετὰ τὴν ἀνάρρωσή του ἐκστρατεία κατὰ τοῦ Βλάχου Χρύσου. 6497 - 6525: Ἐπιτυχὴς ἐκστρατεία τοῦ Ἀλεξίου ἐναντίον τοῦ Ἰβαγκοῦ. 6526 - 64: Αἴρεση τοῦ μοναχοῦ Σικιδίτη. 6565 - 80: Πολεμικὴ παρέμβαση τοῦ Ρώσου ἡγεμόνα τῆς Γαλίτσας ἐναντίον τῶν Κουμάνων. 6581 - 6607: Στάση καὶ θάνατος τοῦ Ἰωάννη Κομνηνοῦ τοῦ Παχύ. 6608 - 16: Ἀποστασία Καμμύτζη σὲ συμμαχία μὲ τὸ Χρύσο. 6617 - 38: Ἀποστασία Ἰωάννη Κυπρίου Σπυριδωνάκη. 6639 - 55: Ὁ Ἰωάννης, ὁ βασιλέας τῶν Βουλγάρων, καταλαμβάνει καὶ κατερειπώνει τὴ Βάρνα. 6656 - 67: Χρειάζεται ἕνας πολὺ ἱκανὸς καὶ μεγάλος συγγραφέας, ὅπως οἱ ἀρχαῖοι τραγικοὶ συγγραφεῖς, γιὰ νὰ ἀφηγηθεῖ τὰ περαιτέρω γεγονότα στὴν Κωνσταντινούπολη. 6668 - 6710: Ὁ Ἰσαάκιος, ποὺ βρίσκεται στὸ Διπλοκιόνιο, στέλνει λαθραῖα μὲ πλοῖο τὸ γιὸ Ἀλέξιο στὴ Σικελία. 6711 - 39: Ὁ δούκας τῆς Βενετίας Ἐρῖκος Δάνδουλος πείθει τοὺς σταυροφόρους νὰ ἐκστρατεύσουν κατὰ τοῦ Βυζαντινοῦ κράτους. 6740 - 55: Προετοιμασία τοῦ στόλου τῶν σταυροφόρων στὴ Βενετία. 6756 - 88: Ὁ νεαρὸς Ἀλέξιος ζητᾶ βοήθεια ἀπὸ τοὺς σταυροφόρους καὶ τοὺς ὑπόσχεται ἀμοιβές. 6789 - 95: Ὁ Ἀλέξιος ἀναγορεύεται ἀπὸ τοὺς σταυροφόρους βασιλέας τῶν Ρωμαίων στὴν Ἐπίδαμνο. 6796 - 6828: Ὁ στόλος τῶν σταυροφόρων προκαλεῖ δέος στὴν Κωνσταντινούπολη. 6829 - 44: Καθημερινὲς συμπλοκὲς τῶν Λατίνων μὲ τοὺς Βυζαντινοὺς καὶ ἰδιαίτερα μὲ τὸ Θεόδωρο Λάσκαρι, γαμπρὸ τοῦ Ἀλεξίου Γ΄. 6845 - 69: Ἐπίθεση τῶν Λατίνων κατὰ τῶν τειχῶν τῆς Κωνσταντινουπόλεως. 6870 - 98: Ὁ Ἀλέξιος Γ΄ προσπαθεῖ νὰ ἀντιταχθεῖ στοὺς Λατίνους, ἀλλὰ τὴ νύχτα ἀπέρχεται στὴ Δεβελτὸ τῆς Θράκης.

6899 - 7064: Ἰσαάκιος Β΄ (1203/1204) μὲ Ἀλέξιο Δ΄ (1203/1204). 6899 - 6913: Ὁ τυφλὸς Ἰσαάκιος Β΄ καὶ ὁ γιός του Ἀλέξιος Δ΄ ἀνεβαίνουν στὸ θρόνο. 6914 - 26: Οἱ προύχοντες τῶν Λατίνων παίρνουν χρήματα καὶ πολύτιμα μέταλλα ὡς ἀμοιβή. 6927 - 32: Συμφιλίωση τῶν Πισσαίων μὲ τοὺς Βενετούς. 6933 - 54: Ἐπιδρομὴ τῶν Λατίνων μὲ πλοιάρια ἐναντίον τεμένους τῶν Μωαμεθανῶν στὴν Κωνσταντινούπολη καὶ πυρπόλησή του. 6955 - 72: Στὴ δεινὴ αὐτὴ κατάσταση ὁ Ἀλέξιος Δ΄, συνοδευόμενος ἀπὸ τὸ Βονιφάτιο τὸ Μομφερρατικό, ἐκστρατεύει στὴ Θράκη. 6973 - 85: Δυσφορία τοῦ Ἰσαακίου ἐπειδὴ ὁ γιός του Ἀλέξιος Δ΄ συνεργάστηκε μὲ αὐτοὺς ποὺ τὸν ἐκθρόνισαν καὶ διασκέδαζε μὲ τοὺς Λατίνους. 6986 - 7013: Προφητεῖες καὶ μωρολογίες τοῦ Ἰσαακίου καὶ τῶν ἀνθρώπων του. 7014 - 21: Ἐπιδρομὲς τῶν Λατίνων στὰ περίχωρα τῆς Κωνσταντινουπόλεως. 7022 - 28: Οἱ δύο βασιλεῖς δὲν ἤθελαν οὔτε νὰ ἀκούσουν γιὰ πόλεμο κατὰ τῶν Λατίνων. 7029 - 37: Ὁ Ἀλέξιος Μούρτζουφλος μέσα στὴν κατακραυγὴ ἐναντίον τῶν βασιλέων πολεμᾶ τοὺς Λατίνους. 7038 - 41: Οἱ κάτοικοι τῆς Κωνσταντινουπόλεως ἀναγορεύουν αὐτοκράτορα τὸ Νικόλαο Καναβὸ παρὰ τὴ θέλησή του. 7042 - 46: Ὁ Ἀλέξιος Δ΄ καλεῖ τοὺς Λατίνους στὴν Κωνσταντινούπολη, ἐνῶ ὁ Ἰσαάκιος πέθαινε. 7047 - 62: Ὁ Μούρτζουφλος πλησιάζει τὸν Ἀλέξιο Δ΄ καὶ γιὰ νὰ τὸν σώσει τάχα τὸν ὁδηγεῖ σὲ κρυφὸ καταφύγιο, ὅπου τὸν ἀπαγχονίζουν.

7063 - 7145: Ἀλέξιος Ε΄ Μούρτζουφλος (1204). 7063 - 69: Βασιλέας ὁ Ἀλέξιος Ε΄ ὑποχρεώνει τοὺς τελῶνες καὶ τοὺς πράκτορες νὰ τοῦ παραδώσουν χρήματα γιὰ νὰ πολεμήσει τοὺς Λατίνους. 7070 - 82: Ἧττα τῶν Βυζαντινῶν σὲ σύγκρουση. 7083 - 92: Οἱ Λατῖνοι πολιορκοῦν ἀπὸ ξηρὰ καὶ θάλασσα τὴν Κωνσταντινούπολη. 7093 - 7104: Οἱ Λατῖνοι κατορθώνουν νὰ ἀνεβοῦν στὰ τείχη. 7105 - 24: Φυγὴ τῶν Βυζαντινῶν ἀπὸ τὴν Κωνσταντινούπολη. 7125 - 32: Ὁ Ἀλέξιος Ε΄ μὲ τὴ γυναίκα καὶ τὶς κόρες τοῦ Ἀλεξίου Γ΄ φεύγει μακριὰ ἀπὸ τὴν Κωνσταντινούπολη. 7133 - 45: Χαρακτηρισμός.

7146 - 7875: Θεόδωρος Α΄ Λάσκαρις (1204/05 - 1222). 7146 - 50: Μετὰ τὴ φυγὴ τοῦ Ἀλεξίου Ε΄ ὁ (Κωνσταντῖνος ΙΑ΄) Λάσκαρις μὲ κλῆρο ὑποδεικνύεται ὡς αὐτοκράτορας. 7151 - 58: Χωρὶς νὰ φορέσει τὰ διάσημα τοῦ αὐτοκράτορα προτρέπει ὅλους σὲ ἀντίσταση. 7159 - 85: Ὁ Κ. Λάσκαρις καὶ ἄλλοι Βυζαντινοὶ διαφεύγουν ἀπὸ τὴν Κωνσταντινούπολη, ἐνῶ οἱ Λατῖνοι σκοτώνουν καὶ λεηλατοῦν. 7186 - 95: Οἱ Λατῖνοι ἐπιτρέπουν στοὺς Βυζαντινοὺς νὰ φύγουν ἀπὸ τὴν Κωνσταντινούπολη. 7196 - 7210: Μοιράζουν τὶς περιοχὲς στὸν καθένα καὶ ἐκλέγουν αὐτοκράτορα τὸ Βαλδουῖνο τῆς Φλάντρας. 7211-25: Χαρακτηρισμὸς τοῦ Βαλδουίνου. 7226 - 35: Περιοδεία τοῦ Βαλδουίνου στὴ Θράκη. 7236 - 45: Οἱ Θεσσαλονικεῖς τὸν παρακαλοῦν νὰ μὴ εἰσέλθουν Λατῖνοι στὴν πόλη τους. 7246 - 63: Ὁ Βονιφάτιος ὁ Μομφερρατικὸς καταλαμβάνει τὴ Θεσσαλονίκη καὶ τὶς δυτικὲς περιοχές. 7264-83: Ἐκστρατεία τῶν Λατίνων στὶς ἀνατολικὲς περιοχές. Στὸ Ποιμανηνὸ νικοῦν τὸ Θεόδωρο Λάσκαρι. 7284 - 95: Οἱ Λατῖνοι ἀποτυγχάνουν στὴν Προύσα καὶ στὴ Φιλαδέλφεια. 7296 - 7315: Ὁ Βονιφάτιος καταλαμβάνει καὶ τὶς δυτικὲς περιοχές, ἐνῶ ὁ Λέων Σγουρὸς προσπαθεῖ νὰ ἐπεκτείνει τὴν κυριαρχία του. 7316 - 27: Στὴ Λάρισα συναντᾶ ὁ Σγουρὸς τὸν Ἀλέξιο Γ΄ καὶ παίρνει ὡς σύζυγο τὴν κόρη του Εὐδοκία, πρώην σύζυγο τοῦ Σέρβου ἡγεμόνα καὶ τοῦ Ἀλεξίου Ε΄. 7328 - 37: Οἱ Λατῖνοι συλλαμβάνουν καὶ θανατώνουν τὸν Ἀλέξιο Ε΄, τὸν ὁποῖο εἶχε τυφλώσει ὁ Ἀλέξιος Γ΄. 7338 - 51: Ὁ Βονιφάτιος ἀπομακρύνει τὸ φυγάδα Ἀλέξιο Γ΄ ἀπὸ τὴ Θεσσαλονίκη. 7352 - 78: Οἱ Βυζαντινοὶ τῶν λατινικῶν περιοχῶν προσφέρουν τὴ συμμαχία τους στὸ Βαλδουῖνο, ποὺ δὲν τὴ δέχεται, καὶ στὸ βασιλέα τῶν Βουλγάρων Ἰωάννη, ποὺ τοὺς συμβουλεύει νὰ γυρίσουν στὶς πατρίδες τους. 7379 - 92: Ὕστερα ἀπὸ λίγο οἱ Βούλγαροι καταλαμβάνουν αὐτὲς τὶς περιοχές. 7393 - 7431: Ὁ Βούλγαρος Ἰωάννης προχωρεῖ στὴν Ἀδριανούπολη, κατανικᾶ τοὺς Λατίνους καὶ αἰχμαλωτίζει καὶ θανατώνει τὸ Λατῖνο αὐτοκράτορα Βαλδουῖνο.

7432 - 52: Τὸ Βαλδουῖνο διαδέχεται ὁ ἀδελφός του Ἐρρῆς, ποὺ πολεμᾶ τὸ Λάσκαρι στὴ Βιθυνία καὶ τὸν νικᾶ. 7453 - 81: Στὴν Κωνσταντινούπολη

ὁ ἀντιπρόσωπος τοῦ πάπα καταπιέζει τοὺς ὀρθοδόξους, ἀλλὰ ὁ Ἐρρῆς ματαιώνει τὶς ἐνέργειες τοῦ παπικοῦ λεγάτου.

7482 - 94: Ὁ Θεόδωρος Α΄ Λάσκαρις, γαμπρὸς τοῦ Ἀλεξίου Γ΄, προσπαθεῖ νὰ πείσει τοὺς κατοίκους τῆς Προύσας νὰ τὸν δεχτοῦν ὡς κυρίαρχο. 7495 - 7500: Στέφεται αὐτοκράτορας ἀπὸ τὸν πατριάρχη. 7501 - 27: Χαρακτηρισμός. 7528 - 39: Προσπαθεῖ νὰ ἀπομακρύνει τοὺς Λατίνους ἀπὸ τὴν περιοχή του. 7540 - 61: Πολεμᾶ καὶ νικᾶ ἄλλους τοπικοὺς Βυζαντινοὺς ἡγεμόνες. 7562 - 7602: Ὁ Ἀλέξιος Γ΄, ὁ πεθερός του, ἔρχεται στὴν Ἀττάλεια στὸν Τοῦρκο σουλτάνο, ὁ ὁποῖος θέλει νὰ βοηθήσει τὸν εὐεργέτη του. 7603 - 06: Ὁ σουλτάνος ζητᾶ ἀπὸ τὸ Λάσκαρι νὰ παραχωρήσει τὸ θρόνο στὸν Ἀλέξιο Γ΄. 7607 - 55: Μετὰ τὴν ἄρνηση τοῦ Λάσκαρι ἀρχίζει πόλεμος, ὅπου ὁ σουλτάνος φονεύεται καὶ ὁ Λάσκαρις κλείνει τὸν Ἀλέξιο Γ΄ σὲ μονή.

7656 - 70: Στὴν Ἤπειρο ὁ Μιχαὴλ Ἄγγελος (1205 - 1215) δημιουργεῖ ἀνεξάρτητο κράτος καὶ ζητᾶ ἀπὸ τὸ Λάσκαρι νὰ τοῦ στείλει τὸν ἀδελφό του Θεόδωρο Ἄγγελο, ποὺ ἦταν κοντὰ στὸ Βυζαντινὸ βασιλέα. 7671 - 83: Ὁ Μιχαὴλ Ἄγγελος δολοφονεῖται καὶ ὁ Θεόδωρος Ἄγγελος ἀναλαμβάνει τὴν ἐξουσία στὴν Ἤπειρο. 7684 - 7726: Νικᾶ τὸ Λατῖνο αὐτοκράτορα Πέτρο καὶ στέφεται βασιλέας τῶν Ρωμαίων.

7727 - 43: Στὴν Κωνσταντινούπολη βασιλεύει ὁ Ρομπέρτος. Τὴν ἀδελφὴ τοῦ Ρομπέρτου Μαρία νυμφεύεται σὲ τρίτο γάμο ὁ Λάσκαρις. 7744 - 52: Ὁ θάνατος ματαιώνει τὸ σχέδιο τοῦ Θεοδώρου Λάσκαρι νὰ παντρέψει τὴν κόρη του Εὐδοκία μὲ τὸ Ρομπέρτο. 7753 - 86: Ὁ Λατῖνος αὐτοκράτορας τῆς Κωνσταντινουπόλεως Ἐρρῆς κάνει ἐπιδρομὲς στὸ κράτος τοῦ Λάσκαρι. Εἰρήνη καὶ κατανομὴ τῶν περιοχῶν.

7787 - 7810: Ἤδη στὰ χρόνια τοῦ Ἰσαακίου Β΄ Ἀγγέλου οἱ Βούλγαροι πολεμοῦν τοὺς Βυζαντινοὺς καὶ παίρνουν πολλὰ λάφυρα. 7811 - 27: Στὰ χρόνια τοῦ Ἀλεξίου Γ΄ ὁ βασιλέας τῶν Βουλγάρων Ἰωάννης νικᾶ καὶ αἰχμαλωτίζει τὸ Βαλδουῖνο. 7828 - 48: Ἐρήμωνε τὴ Θράκη καὶ τὴ Μακεδονία ὅταν ἔξω ἀπὸ τὴ Θεσσαλονίκη πεθαίνει. 7849 - 55: Ὁ ἀνεψιός του Βορίλας γίνεται βασιλέας τῶν Βουλγάρων, ἐνῶ ὁ γιὸς τοῦ Ἰωάννη, ὁ Ἀσάν, διαφεύγει στοὺς Ρώσους. 7856 - 75: Ἡ μεγαλύτερη κόρη τοῦ Θεοδώρου Λάσκαρι Εἰρήνη παντρεύεται σὲ δεύτερο γάμο τὸν Ἰωάννη Γ΄ Βατάτζη, ὁ ὁποῖος μετὰ τὸ θάνατο τοῦ πεθεροῦ του τὸν διαδέχεται.

7876 - 8929: Ἰωάννης Γ΄ Βατάτζης (1222 - 1254). 7876 - 81: Ὁ Ἰωάννης Γ΄ στέφεται αὐτοκράτορας. 7882 - 7914: Χαρακτηρισμός. 7915-32: Ἡ βασίλισσα Εἰρήνη· χαρακτηρισμός. 7933-73: Ὁ Ἰωάννης Γ΄ νικᾶ τοὺς Λατίνους καὶ πιάνει αἰχμαλώτους τοὺς ἀδελφοὺς τοῦ Θεοδώρου Λάσκαρι. 7974 - 93:

Στὶς δυτικὲς περιοχὲς οἱ Λατῖνοι ἀντιμετωπίζουν τὸ Θεόδωρο Ἄγγελο τῆς Ἠπείρου. 7994 - 8006: Ὁ Ἰωάννης Γ΄ καταλαμβάνει καὶ ἄλλες περιοχὲς στὴ Βιθυνία. 8007 - 22: Συνωμοσία ἐναντίον τοῦ Ἰωάννη Γ΄ καὶ τιμωρία τῶν ἐνόχων. 8023 - 32: Περισσότερα μέτρα γιὰ τὴν ἀσφάλειά του παίρνει ὁ Ἰωάννης Γ΄. 8033 - 41: Ἀνακωχὴ μὲ τοὺς Λατίνους στὴ Βιθυνία.

8042 - 69: Ὁ Θεόδωρος Ἄγγελος τῆς Ἠπείρου καταλαμβάνει τὴν Ἀδριανούπολη καὶ ἄλλες περιοχές. 8070 - 98: Συμφωνία τοῦ Θεοδώρου Ἀγγέλου μὲ τὸ Βούλγαρο Ἰωάννη Ἀσὰν Β΄ καὶ παραβίασή της ἀπὸ τὸ Θεόδωρο Ἄγγελο. Ἧττα καὶ αἰχμαλωσία τοῦ Θεοδώρου Ἀγγέλου. 8099 - 8120: Ἀπελευθέρωση πολλῶν αἰχμαλώτων ἀπὸ τὸν Ἀσὰν Β΄ καὶ κατάληψη πολλῶν περιοχῶν. 8121 - 30: Ἤπιος καὶ φιλάνθρωπος ὁ Βούλγαρος Ἰωάννης Ἀσὰν Β΄. 8131 - 46: Τυφλώνεται ὁ Θεόδωρος Ἄγγελος γιὰ τὴ συνωμοσία του, ἐνῶ στὴ Θεσσαλονίκη ὁ ἀδελφὸς τοῦ Θεοδώρου, ὁ Μανουήλ, ἀναλαμβάνει τὴν ἐξουσία. 8147 - 59: Κύριος Μελενίκου καὶ Ροδόπης ὁ Σθλάβος.

8160 - 63: Αὐτοκράτορας τῆς Κωνσταντινουπόλεως ὁ Λατῖνος Ἰωάννης de Bryenne, βασιλέας τῆς Ἱερουσαλήμ. 8164 - 80: Ἀψιμαχίες μεταξὺ Λατίνων καὶ Ἰωάννη Γ΄ καὶ καταστολὴ τῆς ἀποστασίας τοῦ καίσαρα Γαβαλᾶ στὴ Ρόδο. 8181 - 95: Συμφωνία καὶ συμμαχία Ἰωάννη Γ΄ μὲ τοὺς Βουλγάρους. 8196 - 8214: Συνοικέσιο τῆς θυγατέρας τοῦ Ἀσὰν Ἑλένης μὲ τὸ διάδοχο Θεόδωρο Λάσκαρι. 8215 - 30: Οἱ δύο σύμμαχοι συνεκστρατεύουν στὴ Μακεδονία καὶ Θράκη ἐναντίον τῶν Λατίνων. 8231 - 48: Μετὰ ἀπὸ αἴτηση τοῦ Ἀσὰν Β΄ ἡ Ἑλένη ἐπισκέπτεται τὸν πατέρα της, ὁ ὁποῖος δὲν τὴν ἀφήνει νὰ ἐπιστρέψει στὸ σύζυγό της. 8249 - 65: Ἐπιδρομὴ τῶν Κομάνων στὴ Μακεδονία καὶ Θράκη. 8266 - 94: Πολιορκία τῆς πόλεως Τζουρουλοῦ ἀπὸ Βουλγάρους καὶ Λατίνους. 8295 - 8319: Ὁ Ἀσάν, θεωρώντας τὸ θάνατο τῆς συζύγου καὶ τοῦ παιδιοῦ του τιμωρία γιὰ τὴν ἐπιορκία του, λύνει τὴν πολιορκία, στέλνει πίσω τὴν Ἑλένη καὶ ζητᾶ καὶ πάλι εἰρήνη ἀπὸ τὸν Ἰωάννη Γ΄. 8320 - 30: Βοήθεια ἀπὸ τὴ Δύση φτάνει στὸ Λατῖνο αὐτοκράτορα Βαλδουῖνο διὰ ξηρᾶς. 8331 - 34: Κατάληψη τῆς πόλεως Τζουρουλοῦ ἀπὸ τοὺς Λατίνους. 8335 - 47: Ναυτικὴ ἐπιχείρηση Ἰωάννη Γ΄ στὶς περιοχὲς τῆς Νικομηδείας, καὶ ἧττα τῶν Βυζαντινῶν.

8348 - 57: Ὁ Ἀσὰν νυμφεύεται σὲ δεύτερο γάμο τὴν κόρη τοῦ Θεοδώρου Ἀγγέλου Εἰρήνη. 8358 - 77: Ὁ τυφλὸς Θεόδωρος Ἄγγελος ἀπελευθερώνεται ἀπὸ τὸν Ἀσὰν καὶ ἀναλαμβάνει στὴ Θεσσαλονίκη μὲ τὸ γιό του Ἰωάννη τὴν ἐξουσία, ἐνῶ ἐξορίζει τὸν ἀδελφό του Μανουὴλ στὴν Ἀττάλεια. 8378 - 87: Ὁ Μανουὴλ μὲ χρήματα καὶ πλοῖα τοῦ Ἰωάννη Γ΄ καταλαμβάνει περιοχὲς τῆς Θεσσαλίας. 8388 - 96: Παραβαίνει τοὺς ὅρκους ποὺ ἔδωσε στὸν Ἰωάννη Γ΄ καὶ γι' αὐτὸ μετανοεῖ πικρὰ πρὶν πεθάνει. 8397 - 8407: Θάνατος τῆς βασίλισσας Εἰρήνης καὶ τοῦ Βούλγαρου Ἀσὰν Β΄. 8408 - 22: Βασιλέας τῶν Βουλγάρων ὁ Καλλιμάνος. Κυρίαρχοι στὶς δυτικὲς περιοχὲς ὁ Θεόδωρος Ἄγγελος μὲ τὸ γιό του Ἰωάννη, ὁ ἀδελφός του Κωνσταντῖνος καὶ Μιχαὴλ ὁ ἀνεψιός του. 8423 - 46: Ἐπιχείρηση Ἰωάννη Γ΄ γιὰ τὴν καθαίρεση τοῦ Ἰωάννη τῆς Θεσσαλονίκης. 8447 - 51: Σκύθες καὶ στόλος βυζαντινὸς λεηλατοῦν περιοχὲς τῆς Θεσσαλονίκης. 8452 - 66: Ὁ Ἰωάννης Γ΄ πληροφορεῖται τὴν κατανίκηση τῶν Τούρκων ἀπὸ τοὺς Ταχαρίους καὶ ἀναχωρεῖ στὴν Ἀνατολή. 8467 - 78: Ὅροι γιὰ συμφωνία μὲ τὸν Ἰωάννη τῆς Θεσσαλονίκης. 8479 - 92: Στὴν Ἀνατολὴ ὁ Ἰωάννης Γ΄ δέχεται νὰ συμμαχήσει μὲ τὸν Τοῦρκο σουλτάνο. 8493 - 8504: Θάνατος τοῦ Ἰωάννη, δεσπότη τῆς Θεσσαλονίκης, καὶ ἀνάληψη τῆς ἐξουσίας ἀπὸ τὸν ἀδελφό του Δημήτριο. 8505 - 44: Ἐκστρατεία Ἰωάννη Γ΄ στὶς δυτικὲς περιοχὲς καὶ κατάληψη τῶν Σερρῶν, τοῦ Μελενίκου καὶ ἄλλων περιοχῶν καὶ πόλεων. 8545 - 66: Συνωμοσία ἐναντίον τοῦ Δημητρίου τῆς Θεσσαλονίκης σὲ συνεννόηση μὲ τὸν Ἰωάννη Γ΄. 8567 - 86: Τὰ στρατεύματα τοῦ Ἰωάννη Γ΄ μπαίνουν στὴ Θεσσαλονίκη καὶ περιορίζουν τὸ Δημήτριο σὲ φυλακή.

8587 - 8603: Ἀνάθεση τῆς διοικήσεως τῶν δυτικῶν περιοχῶν στὸν Ἀνδρόνικο Παλαιολόγο καὶ τῆς περιοχῆς Σερρῶν καὶ Μελενίκου στὸ γιό του Μιχαὴλ Παλαιολόγο. 8604 - 13: Θάνατος τοῦ πατριάρχη Μεθοδίου καὶ τοῦ Ἀνδρονίκου Παλαιολόγου. 8614 - 31: Ὁ Θεόδωρος Φιλῆς νέος διοικητὴς τῶν δυτικῶν περιοχῶν, ἐνῶ ἄλλες περιοχὲς ἐξουσιάζουν καὶ ὁ τυφλὸς Θεόδωρος Ἄγγελος καὶ ὁ Μιχαὴλ Β΄ Ἠπείρου. 8632 - 49: Κατάληψη τῆς πόλεως Τζουρουλοῦ ἀπὸ τὸν Ἰωάννη Γ΄ καὶ αἰχμαλωσία τῆς Εὐδοκίας, ἀδελφῆς τῆς βασίλισσας Εἰρήνης. 8650 - 76: Ἀνακατάληψη τῆς Ρόδου ἀπὸ τὶς δυνάμεις Ἰωάννη Γ΄.

8677 - 86: Συμφωνία γιὰ γάμο τοῦ Νικηφόρου, γιοῦ τοῦ Μιχαὴλ Β΄ Ἠπείρου, μὲ τὴν κόρη τοῦ Θεοδώρου Λάσκαρι Μαρία. 8687 - 8708: Ὁ Μιχαὴλ Β΄ παραβαίνει τὴ συμφωνία μὲ τὸν Ἰωάννη Γ΄. Ἐκστρατεία κατὰ τοῦ ἀποστάτη. 8709 - 22: Παράδοση τῆς Καστοριᾶς καὶ τῆς γύρω περιοχῆς, χωρὶς πόλεμο. 8723 - 46: Ὁ Μιχαὴλ Β΄ κλείνει συμφωνία μὲ τὸν Ἰωάννη Γ΄, ἐνῶ ὁ γιός του Νικηφόρος παίρνει ἀπὸ τὸν Ἰωάννη Γ΄ τὸν τίτλο τοῦ δεσπότη. 8747 - 8823: Καταγγελία κατὰ τοῦ Μιχαὴλ Παλαιολόγου γιὰ συνωμοσία καὶ προσπάθειες γιὰ τὴ διαλεύκανσή της. 8824 - 79: Πρόταση στὸ Μιχαὴλ Παλαιολόγο νὰ ἀποδείξει τὴν ἀθωότητά του διὰ τῆς πυρᾶς καὶ εὔστοχη ἀπάντησή του. 8880 - 96: Ὁ Μιχαὴλ Παλαιολόγος στέλλεται στὴν Ἀνατολὴ στὸ διάδοχο Θεόδωρο Λάσκαρι καὶ στὸν πατριάρχη Μανουήλ, ὅπου μετὰ τὴν ἔνορκη ὑπόσχεση πίστεως νυμφεύεται τὴν ἐγγονὴ τοῦ σεβαστοκράτορα Ἰσαακίου Θεοδώρα. 8897 - 8929: Ἀσθένεια καὶ θάνατος τοῦ Ἰωάννη Γ΄.

8930 - 9364: Θεόδωρος Β΄ Λάσκαρις (1254 - 1258). 8930 - 42: Ἀναγορεύεται αὐτοκράτορας, καὶ στὴ Φιλαδέλφεια ἐπιβεβαιώνει τὶς συμφωνίες μὲ τὸ σουλτάνο. 8943 - 81: Ἀναζητᾶ τὸν ὑποψήφιο πατριάρχη γιὰ νὰ στεφθεῖ καὶ στὴν ἐκκλησία αὐτοκράτορας. Μετὰ τὴν ἄρνηση τοῦ Νικηφόρου Βλεμμύδη ἐκλέγεται πατριάρχης ὁ Ἀρσένιος. 8982-93: Ὁ Θεόδωρος Β΄ Λάσκαρις στέφεται καὶ ἀμέσως διαπεραιώνεται στὶς δυτικὲς περιοχές, ὅπου προσπαθεῖ νὰ περιορίσει τὴν ἐπικράτεια τοῦ βασιλέα τῶν Βουλγάρων Μιχαήλ. 8994-9003: Ὁ Βούλγαρος Μιχαὴλ διαφεύγει στὴ Βουλγαρία, ἀφοῦ λεηλάτησε καὶ τὴν Ἀδριανούπολη. 9004-14: Ὁ Λάσκαρις ἐπανακτᾶ τὶς περιοχὲς καὶ δίνει ἐντολὴ στοὺς Στρατηγόπουλο καὶ Τορνίκιο νὰ ἐπιτεθοῦν κατὰ τῆς Τζέπαινας. 9015 - 21: Οἱ στρατηγοὶ αἰφνιδιάζονται καὶ ἡττῶνται κατὰ κράτος. 9022 - 40: Ὁ Βούλγαρος ἄρχοντας τοῦ Μελενίκου Δραγωτᾶς ἀποστατεῖ ἀπὸ τὸ κράτος τοῦ Λάσκαρι. Σὲ σύγκρουση ἡττᾶται καὶ σκοτώνεται. 9041 - 59: Ὁ Λάσκαρις μένει γιὰ λίγο ἄρρωστος στὴν πόλη τῶν Βοδηνῶν. Ὕστερα ἐκστρατεύει καὶ καταλαμβάνει τὴ Βελεσσὸ καὶ κατόπιν φθάνει στὶς Σέρρες. 9060 - 77: Ἡ πληροφορία ὅτι οἱ Ταχάριοι συγκρούονται πάλι μὲ τοὺς Τούρκους τὸν ὑποχρεώνει γιὰ λίγο νὰ ματαιώσει τὰ σχέδιά του κατὰ τῆς Τζέπαινας. 9078 - 87: Περνᾶ τὸν Ἑλλήσποντο, φθάνει στὴ Λάμψακο καὶ ἀπονέμει ἀξιώματα. 9088 - 9112: Τὴν ἄνοιξη ἐπικεφαλῆς μεγάλου στρατοῦ πληροφορεῖται τὴν ἧττα τῶν στρατηγῶν του στὸ Διδυμότειχο. 9113 - 28: Ἔρχεται στὴ Θράκη, ὅπου μὲ μεσολαβητὴ τὸν Οὖρο Ρῶσο, πεθερὸ τοῦ Βουλγάρου βασιλέα, ὑπογράφει εἰρήνη καὶ ἔτσι ἡ Τζέπαινα περιέρχεται στὸ Λάσκαρι. 9129 - 54: Εἶχε τὴν πρόθεση νὰ ὁλοκληρώσει τὸ γάμο τῆς κόρης του Μαρίας μὲ τὸ γιὸ τοῦ Μιχαὴλ Β΄ Ἠπείρου Νικηφόρο, ὅταν πληροφορεῖται ὅτι ὁ Μιχαὴλ Παλαιολόγος διέφυγε ἀπὸ τὴ Νίκαια στοὺς Τούρκους ἀφήνοντας ἐπιστολὴ ποὺ δικαιολογοῦσε τὴ φυγή του. 9155 - 78: Ἀφήνει στρατηγοὺς στὶς διάφορες πόλεις καὶ ὁ ἴδιος ἐκστρατεύει μέχρι τὸ Δυρράχιο καὶ θέτει ὑπὸ τὴν ἐξουσία του πόλεις καὶ περιοχές. 9179 - 9200: Στὸ Πρίλαπο πληροφορεῖται ὅτι ὁ Κωνσταντῖνος Χαβάρων καὶ ὁ Γεώργιος Ἀκροπολίτης, ἀνώτεροι διοικητὲς τῶν περιοχῶν τῆς Δύσεως, αἰχμαλωτίστηκαν μὲ δόλο καὶ βρίσκονται στὰ χέρια τοῦ Μιχαὴλ Β΄ Ἠπείρου.

9201 - 21: Ὁ Μιχαὴλ Παλαιολόγος ἐπιστρέφει ἀπὸ τοὺς Τούρκους. Ὁ Θεόδωρος Β΄ τὸν στέλνει στὶς δυτικὲς περιοχὲς ἐναντίον τοῦ Μιχαὴλ Β΄ Ἠπείρου, ποὺ μὲ στρατὸ — ἐπικεφαλῆς του ἦταν ὁ νόθος γιός του Θεόδωρος — ἐπέδραμε στὶς περιοχὲς τοῦ Βυζαντινοῦ κράτους. 9222 - 42: Ὁ Μιχαὴλ Παλαιολόγος νικᾶ τὸ στρατὸ αὐτὸ καὶ συλλαμβάνει πολλοὺς αἰχμαλώτους, ἀνάμεσά τους καὶ τὸ νόθο γιὸ τοῦ Μιχαὴλ Β΄ Θεόδωρο. Χωρὶς νὰ ξέρει τὴν ταυτότητα τοῦ αἰχμαλώτου τὸν παραδίδει σὲ ἕνα Τοῦρκο στρατιώτη, ὁ ὁποῖος τὸν σκοτώνει. 9243 - 53: Ὁ Βούλγαρος Μιχαὴλ δολοφονεῖται ἀπὸ τὸν ξάδελφό του Καλλιμάνο, ποὺ τὸν διαδέχεται γιὰ λίγο. Ὁ πεθερὸς τοῦ Βουλγάρου Μιχαήλ, ὁ Ρῶσος Οὖρος, μὲ στρατὸ κατορθώνει καὶ παραλαμβάνει τὴ θυγατέρα του καὶ σύζυγο τοῦ Μιχαήλ, ἐνῶ σκοτώνεται ἀπὸ τοὺς Βουλγάρους ὁ Καλλιμάνος. 9254 - 69: Οἱ Βούλγαροι προβάλλουν ὡς διάδοχο τὸν Κωνσταντῖνο Τεῖχο καὶ ζητοῦν καὶ παίρνουν γιὰ σύζυγό του τὴν κόρη τοῦ Θεοδώρου Β΄ Εἰρήνη.

9270 - 94: Ἄρρωστος ὁ Θεόδωρος Β΄, ἀφοῦ δημόσια ἐξομολογεῖται τὰ σφάλματά του, πεθαίνει. Διάδοχο τοῦ θρόνου ἀφήνει τὸ γιό του Ἰωάννη, ἑπτὰ χρονῶν. 9295 - 9305: Χαρακτηρισμός. 9306 - 17: Θάβεται στὴ μονὴ Σωσάνδρων. Ἀφήνει πέντε παιδιά, ἕνα ἀγόρι καὶ τέσσερα κορίτσια. 9318 - 25: Γιὰ νὰ ἐξασφαλίσει τὸ θρόνο γιὰ τὸ νεαρό του γιὸ Ἰωάννη, τὸν παραδίδει σὲ ἐπιτροπεία, ἐπικεφαλῆς τῆς ὁποίας ἦταν ὁ Γεώργιος Μουζάλων, ὁ πρωτοβεστιάριος. 9326 - 64: Στὸ τριήμερο μνημόσυνο τοῦ Θεοδώρου Β΄ γίνεται στάση, κατὰ τὴν ὁποία θανατώνονται οἱ ἀδελφοὶ Μουζάλων. Ὁ πατριάρχης, οἱ προύχοντες καὶ ὁ στρατὸς ἀποφασίζουν νὰ ἀναθέσουν τὴ διοίκηση τοῦ κράτους στὸ Μιχαὴλ Παλαιολόγο.

9365 - 9588: Μιχαὴλ Η΄ Παλαιολόγος (1258 - 1282). 9365 - 72: Χαρακτηρισμός. 9373 - 92. Μετὰ τὴ στέψη του ἀπὸ τὸν πατριάρχη στέλνει στρατὸ ἐναντίον τῶν Λατίνων τῆς Κωνσταντινουπόλεως καὶ ζητᾶ ἀπὸ τὸ Μιχαὴλ Β΄ Ἠπείρου νὰ ἐλευθερώσει τοὺς Χαβάρωνα καὶ Ἀκροπολίτη. 9393 - 9421: Ὁ Μιχαὴλ Ἠπείρου δὲ συναινεῖ καὶ ὁ στρατὸς τοῦ Παλαιολόγου στὴν Πελαγονία ἔρχεται σὲ ἀντιπαράταξη μὲ τὶς δυνάμεις τοῦ Μιχαὴλ Ἠπείρου, ποὺ ἀποτελοῦνταν καὶ ἀπὸ τοὺς Λατίνους γαμπρούς του, τὸν πρίγκιπα τῆς Ἀχαΐας καὶ τὸν ἡγεμόνα τῶν Σικελῶν. 9422 - 38: Ὁ Μιχαὴλ Ἠπείρου μὲ τὸ γιό του Νικηφόρο διαφεύγει, ἐνῶ ὁ στρατός του μαζὶ μὲ τοὺς Λατίνους αἰχμαλωτίζεται. 9439 - 56: Στὶς κτήσεις τοῦ Μιχαὴλ Β΄ Ἠπείρου εἰσβάλλουν οἱ δυνάμεις τοῦ Μιχαὴλ Παλαιολόγου. 9457 - 69: Ἀξιώματα καὶ τίτλοι χορηγοῦνται ἀπὸ τὸ Μιχαὴλ Παλαιολόγο. 9470 - 81: Ἀνεπιτυχὴς ἐνέργεια τοῦ Μιχαὴλ Παλαιολόγου κατὰ τῆς Κωνσταντινουπόλεως. 9482 - 9505: Παρέμβαση τοῦ Κωνσταντίνου Τορνίκη γιὰ τὴν ἐπάνοδο τοῦ Ἀρσενίου, ὁ ὁποῖος ἀναλαμβάνει καὶ πάλι τὸν πατριαρχικὸ θρόνο. 9506 - 56: Ὁ Ἀλέξιος Στρατηγόπουλος μὲ στρατὸ πλησιάζει στὴν Κωνσταντινούπολη. Ἀπὸ ἕνα ἄνοιγμα στὰ τείχη — καὶ ἐνῶ οἱ Λατῖνοι μὲ τὸ Λατῖνο αὐτοκράτορα Βαλδουῖνο Β΄ εἶχαν πάει νὰ λεηλατήσουν τὴ Δαφνουσία — στὶς 25 Ἰουλίου τοῦ 1261 μπαίνουν στὴν Κωνσταντινούπολη. 9557 - 67: Ἡ εἴδηση ἀνακοινώνεται στὸ Μιχαὴλ Παλαιολόγο ἀπὸ τὴν ἀδελφή του Εὐλογία. Τὰ διάσημα τοῦ Βαλδουίνου Β΄ τὴν ἐπιβεβαιώνουν. 9568 - 88: Ὁ Μιχαὴλ Πα-

λαιολόγος πλησιάζει στὴν Κωνσταντινούπολη. Μὲ θρησκευτικὴ πομπὴ καὶ μὲ ἐπικεφαλῆς τὴν εἰκόνα τῆς Θεοτόκου μπαίνει στὴν Κωνσταντινούπολη καὶ στὸ βασιλικὸ παλάτι.

Πηγὲς

Ὁ Α. Mai στὴν ἔκδοσή του σημείωσε τοὺς τρεῖς Βυζαντινοὺς συγγραφεῖς ποὺ ὁ Ἐφραὶμ χρησιμοποίησε γιὰ τὴ σύνθεση τοῦ ἔργου του. Ἔτσι γιὰ τὴν ἱστορικὴ ἀφήγηση μέχρι καὶ τὸν αὐτοκράτορα Ἀλέξιο Α΄ Κομνηνὸ ὁ χρονογράφος μας χρησιμοποίησε τὴν Ἐπιτομὴ τοῦ Ἰ. Ζωναρᾶ, γιὰ τὸ ἑπόμενο τμῆμα μέχρι καὶ τὴν κατάληψη τῆς Κωνσταντινουπόλεως ἀπὸ τοὺς Λατίνους τῆς 4ης Σταυροφορίας τὴ Χρονικὴ Διήγηση τοῦ Νικήτα Χωνιάτη καὶ γιὰ τὸ τελευταῖο τμῆμα μέχρι τὸ τέλος τὴ Χρονικὴ Συγγραφὴ τοῦ Γ. Ἀκροπολίτη. Οἱ ἐκδότες τῶν τριῶν Βυζαντινῶν συγγραφέων ἀναφέρουν καὶ οἱ ἴδιοι ὅτι ὁ Ἐφραὶμ χρησιμοποίησε τοὺς συγγραφεῖς αὐτοὺς ὡς πηγή.

Ἔτσι ὁ Th. Büttner - Wobst στὸ κριτικὸ ὑπόμνημα τοῦ τελευταίου τμήματος τῆς Ἐπιτομῆς τοῦ Ζωναρᾶ (ΙΙΙ) παραπέμπει ἀρκετὲς φορὲς στὸν ἀντίστοιχο στίχο τοῦ Ἐφραίμ. Συγκεκριμένα: στὴ σ. 131, κρ. ὑπ. 15, στὸ στίχο τοῦ Ἐφραὶμ 1021 (= 1016 ἔκδ. Βόννης)· σ. 132, κρ. ὑπ. 13, στὸ στ. 1043 (=1038 Βόννης)· σ. 139, κρ. ὑπ. 15, στὸ στ. 1081 (=1076 Βόννης)· σ. 221, κρ. ὑπ. 3, στὸ στ. 1444 (=1439 Βόννης)· σ. 229, κρ. ὑπ. 14, στὸ στ. 1477 (=1472 Βόννης)· σ. 246, κρ. ὑπ. 7, στὸ στ. 1624 (=1619 Βόννης)· σ. 270, κρ. ὑπ. 13, στὸ στ. 1794 (=1788 Βόννης)· σ. 367, κρ. ὑπ. 6, στὸ στ. 2387 (=2381 Βόννης)· σ. 414, κρ. ὑπ. 18, στὸ στ. 2518 (=2512 Βόννης)· σ. 476, κρ. ὑπ. 16, στὸ στ. 2742 (=2736 Βόννης)· σ. 560, κρ. ὑπ. 3, στὸ στ. 2923 (= 2917 Βόννης)· σ. 671, κρ. ὑπ. 12, στὸ στ. 3264 (=3252 Βόννης)· σ. 736, κρ. ὑπ. 19, στὸ στ. 3534 (=3520 Βόννης)· σ. 737, κρ. ὑπ. 9, στὸ στ. 3541 (=3526 Βόννης)· σ. 737, κρ. ὑπ. 8, στὸ στ. 3543 (=3528 Βόννης)· σ. 741, κρ. ὑπ. 1, στὸ στ. 3569 (=3554 Βόννης)· σ. 758, κρ. ὑπ. 8, στὸ στ. 3695 (=3679 Βόννης) καὶ σ. 76, κρ. ὑπ. 6, στὸ στ. 8337 (=8313 Βόννης).

Ὁ van Dieten (Εἰσαγωγή, σ. LXXXIX - XCI τῆς ἐκδόσεως τοῦ Χωνιάτη) διαπιστώνει μὲ λίγα παραδείγματα ποιὸ κλάδο τῆς χειρογράφου παραδόσεως χρησιμοποίησε ὁ Ἐφραίμ, ἐνῶ ὁ Heisenberg στὴν ἔκδοση τοῦ Ἀκροπολίτη παραθέτει σχεδὸν σὲ κάθε ἱστορικὴ ἑνότητα τὸν ἀντίστοιχο ἀρχικὸ στίχο τῆς ἑκάστοτε διηγήσεως τοῦ Ἐφραίμ. Καὶ ἐμεῖς πρὶν ἀπὸ χρόνια μὲ πολλὲς λεπτομέρειες ἀναγράψαμε (Beiträge, σ. 110 - 238) τί παρέλαβε καὶ τί δὲν παρέλαβε ὁ Ἐφραὶμ ἀπὸ τὸν καθένα ἀπὸ τοὺς τρεῖς Βυζαντινοὺς συγγραφεῖς.

Ἡ ἀντιπαράθεση χωρίων τοῦ Ἐφραὶμ πρὸς τὶς πηγές του ἐπιτρέπει τὴ διατύπωση παρατηρήσεων γιὰ τὸν τρόπο μὲ τὸν ὁποῖο ὁ χρονογράφος μας χρησιμοποίησε τὶς πηγὲς αὐτὲς καὶ τὶς ἐνοφθάλμισε στὸ κείμενό του. (Δυστυχῶς δὲν ὑπάρχει εἰδικὴ συνθετικὴ ἔρευνα γιὰ τὸν τρόπο μὲ τὸν ὁποῖο οἱ Βυζαντινοὶ συγγραφεῖς χρησιμοποιοῦσαν ὡς πηγὲς προγενεστέρους τους συγγραφεῖς. Γιὰ τὴν ἀρχαία ἐποχὴ χρήσιμα εἶναι: E. Stemplinger: Das Plagiat in der griechischen Literatur, Leipzig 1912, καὶ τὸ ἄρθρο Plagiat, Pauly-Wissowa, R.E., τ. 40 [1950], στήλη 1956 - 97 [K. Ziegler].)

Ὡστόσο ὁ Ἐφραίμ, ὁ ὁποῖος δὲν ἀντιγράφει καὶ δὲν παρουσιάζει ὅλα τὰ ἐξιστορούμενα στὶς πηγές, εἶναι φανερὸ ὅτι στὴ σύνθεση τῆς Χρον. Ἱστ. ἀκολουθεῖ μία ἀντίληψη γιὰ τὴν ἱστορία ποὺ δύο αἰῶνες ἐνωρίτερα εἶχε καθοδηγήσει καὶ τὸν Κωνσταντῖνο Μανασσῆ στὴ συγγραφὴ τῆς Χρονικῆς Συνόψεως (Hunger, Die hochspr. prof. Literatur, 1, σ. 420, 479 καὶ Lampsidis, Classicisme).

Ἡ μέθοδος ποὺ χρησιμοποίησε ὁ Ἐφραὶμ γιὰ νὰ ἀξιοποιήσει τὶς πηγές — τοὺς τρεῖς Βυζαντινοὺς συγγραφεῖς — εἶναι ἐπιλεκτικὴ καὶ συντμητική.

α) Ἐπιλεκτική. Ἐπιλέγει ἀπὸ τὴν πηγή του λεπτομέρειες ἢ γεγονότα γιὰ τὸ κάθε ἱστορούμενο πρόσωπο. Ἂς μὴ λησμονοῦμε ὅτι βασικὸς προσανατολισμὸς τοῦ Ἐφραὶμ εἶναι νὰ περιγράψει τὴ στάση κάθε ἡγεμόνα τοῦ Ρωμαϊκοῦ - Βυζαντινοῦ κράτους ἀπέναντι στὸ χριστιανισμὸ μέχρι τουλάχιστον τὴ διήγηση τοῦ Μεγάλου Κωνσταντίνου, καὶ τὴ στάση τῶν ἡγεμόνων τοῦ Βυζαντινοῦ κράτους ἀπέναντι στὴν ὀρθόδοξη Ἐκκλησία μέχρι τουλάχιστον καὶ τὴν εἰκονομαχία. Ἀπὸ τὴν εἰκονομαχία μέχρι τὸ τέλος τῆς Χρον. Ἱστ. ὁ Ἐφραὶμ καταγράφει τὴ στάση αὐτὴ ἐξιστορώντας ὁρισμένα γεγονότα. Π.χ. στὸ Βασίλειο Α΄: θρησκευτικὴ πολιτικὴ (2577 - 2610), σὲ σύνολο στίχων γιὰ τὴν ἐξιστόρηση τῆς βασιλείας τοῦ ἡγεμόνα αὐτοῦ 61· στὸ Λέοντα Στ΄: πρόβλημα τεταργαμίας (2643 - 49) καὶ οἰκοδόμηση ἐκκλησιῶν (2650 - 66), σὲ σύνολο στίχων γιὰ τὴν ἐξιστόρηση τοῦ ἡγεμόνα αὐτοῦ 45· στὸν Κωνσταντῖνο Ζ΄: στάση ἀπέναντι στὴν Ἐκκλησία (2719 - 23), ἱερὸν μανδήλιον (2737 - 40), σὲ σύνολο στίχων 32· στὸ Μιχαὴλ Δ΄: ἀποχώρηση ἀπὸ τὸ θρόνο καὶ εἴσοδο σὲ μονὴ (3056 - 67), σὲ σύνολο στίχων 60. (Βέβαια τὸν προσανατολισμὸ αὐτὸν τοῦ Ἐφραὶμ τὸν ὑπαγορεύουν καὶ οἱ πηγές του: ὁ Ζωναρᾶς σὲ μεγάλο βαθμό, λιγότερο οἱ Χωνιάτης καὶ Ἀκροπολίτης.)

Ἀπὸ τοὺς Κομνηνοὺς καὶ ὕστερα, καὶ ἰδιαίτερα ὅταν ὡς πηγὴ χρησιμο-

ποιοῦνται ὁ Χωνιάτης καὶ ὁ Ἀκροπολίτης, οἱ λεπτομέρειες καὶ τὰ γεγονότα τὰ ὁποῖα ἀναφέρονται στὴ θρησκευτικὴ στάση τῶν Βυζαντινῶν αὐτοκρατόρων συνδέονται ἄμεσα μὲ αὐτὰ τὰ ἴδια τὰ κείμενα τῶν πηγῶν. Ἔτσι στοὺς χαρακτηρισμοὺς ὑπάρχουν ἕνας ἢ περισσότεροι στίχοι ποὺ συνδέονται ἄμεσα μὲ τὴ θρησκευτικὴ πίστη καὶ τὴν ὑποταγὴ τοῦ αὐτοκράτορα στὴν ὀρθόδοξη Ἐκκλησία (π.χ. γιὰ τὸν Ἰωάννη Γ΄ Βατάτζη 7903 - 07, γιὰ τὸ Θεόδωρο Β΄ 9302 - 05 κ.ἄ.) ἢ ἐξιστοροῦνται γεγονότα ποὺ τὶς δηλώνουν ἄμεσα (π.χ. στὸν Ἰωάννη Β΄: διεξαγωγὴ θριάμβου, ἐνῶ ἐπάνω σὲ ἅρμα φέρεται θριαμβεύουσα ἡ εἰκόνα τῆς Θεοτόκου 3832 - 40· στὸ Μανουὴλ Α΄: ἡ ἀπασχόλησή του μὲ θεολογικὰ ζητήματα καὶ ἡ συμμετοχή του στὶς δύο τοπικὲς συνόδους γιὰ θεολογικὰ ζητήματα 4749 - 4847· στὸν Ἀνδρόνικο Α΄: ἡ προσήλωσή του στὴν εἰκόνα τοῦ ἀποστόλου Παύλου 5622 - 49· στὸ Θεόδωρο Β΄: ἡ περιγραφὴ τῆς δημόσιας ἐξομολογήσεώς του πρὶν ἀπὸ τὸ θάνατό του 9275 - 90· στὸ Μιχαὴλ Η΄: ἡ περιγραφὴ τῆς θρησκευτικῆς πομπῆς μὲ τὴν ὁποία εἰσέρχεται καὶ πάλι ὁ Βυζαντινὸς αὐτοκράτορας στὴν ἀνακαταληφθεῖσα πρωτεύουσα 9568 - 88).

β) Συντμητική. Εἶναι εὔλογο ὅτι τὸν τρόπο αὐτὸ χρησιμοποιεῖ ὁ Ἐφραὶμ ὅταν εἶναι ὑποχρεωμένος νὰ ἐπιβραχύνει στὸ ἔπακρο τὸ κείμενο τῆς πηγῆς. Αὐτὸ εἶναι πολὺ ἔντονο γιὰ τὴ Ρωμαϊκὴ ἐποχὴ μέχρι καὶ τὴ διήγηση τοῦ Μεγάλου Κωνσταντίνου. Ὁ Ἐφραὶμ λοιπὸν συντέμνει τὴ διήγηση τῆς πηγῆς, «ἁλιεύει» λέξεις, προτάσεις ἢ καὶ μικρὰ ἀποσπάσματα ἀπὸ τὴν πηγὴ — στὴν περίπτωση τῆς Ρωμαϊκῆς ἐποχῆς πρόκειται γιὰ τὴν Ἐπιτομὴ τοῦ Ζωναρᾶ — καὶ τὰ συνδέει στὴ δική του διήγηση. Τὸ ὑπόμνημα τῶν πηγῶν μιλᾶ καθαρὰ γιὰ τὴ συντμητικὴ μέθοδο.

Ἕνα μόνο παράδειγμα ποὺ ἀφορᾶ τὸ Ρωμαῖο αὐτοκράτορα Νέρωνα: Ἀπὸ τὴν Ἐπιτομὴ τοῦ Ζωναρᾶ II, 475,10—481,5, ὁ Ἐφραὶμ παίρνει: Ἀπὸ τὴ σ. 475 τοὺς στ. 10/11, ἀπὸ τὴ σ. 476 τοὺς στ. 2/3, περιληπτικὰ σὲ ἔννοια τὶς σ. 477,18—478,3 καὶ τέλος ἀπὸ τὴ σ. 479 τοὺς στ. 1-3. Ὅμοια πρακτικὴ ἀκολουθεῖ καὶ σὲ ἄλλες περιπτώσεις ἀνάλογα μὲ τὸ ἐνδιαφέρον ποὺ παρουσιάζει ἡ διήγηση.

Δύο παραδείγματα ἀπὸ τὸ Χωνιάτη καὶ τὸν Ἀκροπολίτη: Ὁ Χωνιάτης γράφει γιὰ τὸ Μανουὴλ Α΄ τὶς σ. 48 - 222, δηλ. 174 σελίδες, ὁ Ἐφραὶμ τοὺς στ. 4043 - 4859, δηλ. 26 περίπου σελίδες μὲ περίπου 30 στίχους τὴ σελίδα. Ὁ Ἀκροπολίτης γράφει γιὰ τὸ Θεόδωρο Β΄ τὶς σ. 104 - 154, δηλ. 50 σελίδες, ὁ Ἐφραὶμ τοὺς στ. 8930 - 9308, δηλ. περίπου 12 σελίδες. Στὴν περίπτωση τοῦ Ἀκροπολίτη ὁ Ἐφραὶμ χρησιμοποιεῖ περισσότερο τὸ κείμενο τῆς πηγῆς του, ἀλλὰ καὶ πάλι ἐπιλεκτικὰ καὶ συντμητικά, παραλείποντας, ὅπως καὶ στὴν περίπτωση τοῦ Χωνιάτη, ὁλόκληρες σελίδες ἀπὸ τὶς ὁποῖες

δὲν παίρνει τίποτα (π.χ. σ. 110, 120, 121, 128, 129, 130, 131, 132, 137, 142, 149), ἐνῶ ἀπὸ ἄλλες παραλαμβάνει ἐλάχιστα.

Οἱ διαπιστώσεις αὐτὲς σὲ συνδυασμὸ μὲ τοὺς πολύστιχους χαρακτηρισμοὺς τῶν διαφόρων προσώπων μέσα στὴ Χρον. Ἱστ., ἰδιαίτερα ἀπὸ τὸ Μεγάλο Κωνσταντῖνο καὶ ὕστερα, ὑποχρεώνουν κάπως τὸν ἐρευνητὴ νὰ διερωτηθεῖ ἂν ὁ Ἐφραὶμ πράγματι χρησιμοποίησε ἀμέσως καὶ χωριστὰ ὡς πηγή τους τρεῖς αὐτοὺς Βυζαντινοὺς συγγραφεῖς ἢ μήπως κάποιο ἄλλο ἱστορικὸ χρονογραφικὸ ἔργο τῆς ἐποχῆς του ποὺ περιελάμβανε —ἐπίσης ἐπιλεκτικὰ— καὶ τὰ κείμενα τῶν τριῶν αὐτῶν συγγραφέων.

(Ὁ προβληματισμὸς αὐτὸς δὲν εἶναι τελείως ἀσύστατος, ὅταν γνωρίζουμε ὅτι μία παρόμοια χρονογραφία, κατὰ τὴ βεβαίωση τῶν ἐρευνητῶν, ὑπῆρξε καὶ ὅτι χρησιμοποιήθηκε ὡς πηγὴ ἀπὸ ἄλλους Βυζαντινοὺς συγγραφεῖς [Moravcsik, Byzantinoturcica, σ. 354, καὶ Hunger, Die hochspr. prof. Literatur, 1, σ. 477].)

Ἔτσι στὸν προβληματισμὸ αὐτὸ συμβάλλουν πιὸ συγκεκριμένα:

α) Περιγραφὲς καὶ χαρακτηρισμοὶ τῶν προσώπων. Ἂν καὶ πολλὰ στοιχεῖα ἀπὸ τοὺς χαρακτηρισμοὺς προσώπων τῆς Χρον. Ἱστ. περιλαμβάνονται στοὺς τρεῖς συγγραφεῖς (Ζωναρᾶ, Χωνιάτη καὶ Ἀκροπολίτη), ὡστόσο τὰ στοιχεῖα αὐτὰ αὐξάνονται πάρα πολὺ ἀπὸ τὸν Ἐφραίμ. Ἂς σημειωθεῖ ἀκόμα ὅτι ὁ Ἐφραὶμ ἐνθέτει τοὺς χαρακτηρισμοὺς αὐτοὺς κατὰ κανόνα στὴν ἀρχὴ τῆς διηγήσεως τῆς δράσεως τοῦ ἱστορουμένου προσώπου καὶ ὄχι στὸ τέλος, ὅπως συμβαίνει συνήθως στὶς πηγὲς τῆς Χρον. Ἱστορίας.

Σκόπιμο νὰ παραθέσω παραδείγματα γιὰ κάθε πηγή:

1310 - 19 χαρακτηρισμὸς τοῦ Βυζαντινοῦ αὐτοκράτορα Φωκᾶ. Τμηματικὰ οἱ στ. 1310 - 13 *(ἀνὴρ ἀποφράς, αἱμοχαρὴς καρδία, / τύραννος ὠμὸς καὶ φιλαίματος κύων, / γυναικομανὴς καὶ φίλοινος καὶ πότης, / αὐταρχίας ὄνειδος ἢ μᾶλλον λύμη)* περιέχουν τὸν καθαυτὸ χαρακτηρισμὸ τοῦ Φωκᾶ καὶ ἀντιστοιχοῦν στὸ Ζωναρᾶ III 201,15/16 *(...γυναικομανής τε καὶ μέθυσος καὶ ὠμὸς καὶ αἱμοχαρὴς ἐμισήθη παρὰ πάντων)*. Οἱ στ. 1314 - 19 *(τῶν Ῥωμαϊκῶν ἀφανιστὴς πραγμάτων, / ὑπηκόων δήμιος, ἀλάστωρ, φθόρος, / ὕδατι, πυρὶ καὶ θαλάσσῃ καὶ ξίφει / οἴκτιστα τοὺς μὲν ἐκδιδούς, φεῦ τοῦ πάθους! / τῶν δ᾽ αὖ μέλος, μέρος τι, σώματος τέμνων / περινοστεῖν ὄνειδος εἶα τῷ βίῳ)*, τμῆμα καὶ αὐτοὶ τοῦ χαρακτηρισμοῦ, ὑποδηλώνονται ἀπὸ γεγονότα κατὰ τὴ διάρκεια τῆς βασιλείας τοῦ Φωκᾶ καὶ ἀντιστοιχοῦν στὰ χωρία Z III 199, 7 - 200,1 καὶ 200,9-14. Ἀντιστοιχία στὶς ἐκφράσεις ὅμως δὲν ὑπάρχει.

7211 - 16 χαρακτηρισμὸς τοῦ Λατίνου αὐτοκράτορα Βαλδουίνου Α΄ *(νεανίαν κάλλιστον, ὡραῖον φύσει, / φιλευσεβῆ τε καὶ φιλόχριστον λίαν, / πρᾳΰν, ἱλαρόν, σωφρονέστατον μάλα, / μερίδα καὶ μέλλοντι διδόντα βίῳ, / πολλῶν*

ταμεῖον ἀρετῶν θεοσδότων,/μάλιστ' ἐραστὴν σωφροσύνης καὶ δίκης). Οἱ στίχοι ἀντιστοιχοῦν κατὰ τὴν ἔννοια στὸ Χωνιάτη 597,72/73, κρ. ὑπ. 74/75. *(Ἦν δὲ καὶ ἄλλως ὁ ἀνὴρ οὗτος εὐλαβὴς τὰ πρὸς θεὸν... καὶ τὴν δίαιταν ἐγκρατὴς... — καὶ εἰς τοὺς ὕμνους ἐσχόλαζε τοῦ θεοῦ καὶ τοὺς ἐν ἀνάγκαις ἐκυβέρνα καὶ ἀκούειν τοὺς πρὸς αὐτὸν ἀντιλέγοντας κατεδέχετο—).*

7506 - 27 χαρακτηρισμὸς Θεοδώρου Α΄ Λάσκαρι *(ἄναξ ἀγαθὸς καὶ στρατηγὸς γεννάδας, / ὀξύρροπός τε πρὸς μάχας καὶ κινδύνους, / ὑπερμαχῶν κράτιστα τῆς κραταρχίας, / ἀπορραπίζων ὡς ἐνὸν ποίμνης λύκους, / φρικτὸς μὲν ἐχθροῖς, ἥμερος δ' ὑπηκόοις, / μικρὸς τὸ σῶμα, πλὴν μαχητὴς ἐν μάχαις, / ἀεὶ στρατεύων, κατ' ἐχθρῶν κινῶν δόρυ, / αὔξων, πλατύνων τοὺς ὅρους τῶν Αὐσόνων / καὶ Ῥωμαΐδος ἀναλαμβάνων πόλεις, / ἐλευθερῶν τε τάσδε τῆς τυραννίδος / ὅπλοις στρατηγίαις τε καὶ μάχης νόμῳ, / φίλοικτος, εὐέντευκτος, εὔσπλαγχνος πάνυ, / μεταδοτικός, φιλοδωρίας χάρις, / καθειμένον γένειον εἰς μέγα φέρων, / φοξός, μελάγχρους μετρίως, οὐ πρὸς βάθος, / ἔρωτος ἥττων, ἀφροδισίων, χόλου, / μακροὺς ἀνατλὰς κινδύνους καὶ καμάτους / ἐν ταῖς κατ' ἐχθρῶν δυσμάχοις ἀγωνίαις / χάριν γε κοινῶν πραγμάτων ὑπηκόων· / ᾧ τῶνδ' ὀφείλει πᾶς τις ἐκτίνειν χάριν,/ καὶ πάλιν οἷς εὖ ἀναθηλῆσαι κράτος / ἤδη μαρανθὲν Αὐσόνων ἀπειργάκει).* Οἱ στίχοι αὐτοὶ ἀντιστοιχοῦν στὸ χωρίο 31, 22 - 32, 8 τοῦ Ἀκροπολίτη *(ἦν δὲ τὸ σῶμα μικρός, οὐκ ἄγαν δέ, μελάγχρους ἐφ' ἱκανόν, καθειμένον ἔχων τὸ γένειον καὶ περὶ τὸ ἄκρον σχιζόμενον, ἐπ' ὀλίγον ἑτερόφθαλμος, περὶ τὰς μάχας ὀξύς, θυμοῦ τε καὶ ἀφροδισίων ἡττώμενος, ἐλευθεριώτερος ἐν ταῖς δωρεαῖς... ἀρχὴ γοῦν οὗτος ἐγεγόνει τῆς τῶν Ῥωμαίων ἀρχῆς, ᾧ καὶ πολλὴν χάριν ὄφλειν τοῖς Ῥωμαίοις πάνυ δέον καθέστηκε).* Σὲ πολλοὺς ἀπὸ τοὺς παραπάνω στίχους τῆς Χρον. Ἱστ. περιέχονται χαρακτηρισμοὶ ποὺ ἐξάγονται ἀπὸ τὴ δράση τοῦ Θεοδώρου καὶ δὲν ὑπάρχουν ρητὰ διατυπωμένοι στὸν Ἀκροπολίτη.

Ἀπὸ τὰ τρία αὐτὰ ἐνδεικτικὰ παραδείγματα χαρακτηρισμῶν μπορεῖ κανείς, νομίζω, νὰ συμπεράνει ὅτι ὁ Ἐφραὶμ γιὰ τοὺς χαρακτηρισμοὺς τῶν προσώπων δὲ χρησιμοποίησε μόνο τὰ κείμενα τῶν πηγῶν του, ἀλλὰ εἴτε κάποια ἄλλη πηγὴ — τὴν ὑποθετικὴ χρονογραφία; — εἴτε ἔγραψε ἐξ ἰδίων.

β) Χωρία, ὄχι πολλά, τῆς Χρον. Ἱστ. χωρὶς τὰ ἀντίστοιχα στοὺς τρεῖς συγγραφεῖς - πηγὲς (βλ. Beiträge, λεπτομερὴ πίνακα πηγῶν, σ. 110 - 238).

γ) Ἐκτὸς ἀπὸ χωρία, τὰ ὁποῖα κατέχουν ἄλλη σειρὰ στὴ Χρον. Ἱστ. καὶ ἄλλη στὴ χρησιμοποιουμένη πηγὴ (Beiträge, σ. 50), χωρία ποὺ παρεκκλίνουν ἀπὸ τὶς πηγὲς ἢ τὶς ἀντιφάσκουν. Π.χ.

1519 *(ὃς συρραγεὶς ἥττητο βαρβάροις μάχῃ)*: Ζ III 234,5/6 *(...ναυμαχῆσαι μὴ ἐξαρκῶν τοῦ λιμένος ἐξέστη καὶ ἐπανήρχετο πρὸς τὸν βασιλέα).*

1804/05 *(... καὶ βασιλίδι πόλει / σεισμὸς μέγιστος καὶ κλόνος γῆς συνέβη)*: Ζ III 268,16 - 269,4 δὲ μνημονεύεται σεισμὸς στὴν Κωνσταντινούπολη.

2487 *(λοιμὸς)*: Ζ III 388,6 *(λιμὸς)*

2862 - 65 *(ἔδοξεν ἀθρεῖν... ταῦθ' ὕπαρ ἔδοξε φαμένης κλύειν)*: Ζ III 534,3-5 *(ἔδοξε καθ' ὕπνους... ὁρᾶν... ἀκοῦσαί τε...)*

6656 - 67 *(Φαῦλον τραγῳδὸν οὐκ ἔδει παριέναι, / τοιοῦτον οἷος ὢν ἔγωγε τυγχάνω, / εἰς συμφορῶν πέλαγος, εἰς τόσον βάθος / τραγῳδίας τε καὶ κακῶν Ἰλιάδος, / ἃ πάντα συμβέβηκε τῇ Κωνσταντίνου· / ἀλλ' ὅστις ἂν ἤμελλεν ἐκ διαμέτρου / ἅπαντα νικᾶν τραγικὸν πρὸς τὸ κλάειν / καὶ δραματουργὸν συμφορῶν ἀνθρωπίνων, / οἷοί περ ὄντες τυγχάνουσιν ἐκτόπως / Σοφοκλεῖς Αἰσχύλοι τε σὺν Εὐριπίδαις. / πίσυνος ὢν ὅμως δὲ κἀγὼ τῷ λόγῳ, / αὐτοῦ διδόντος, ἐξερῶ τι πρὸς σθένος.)*: Χ 535,7-10 *(ἐβουλόμην μὲν οἷός τε εἶναι διεξελθεῖν ἀξίως τῷ λόγῳ τὰ πάντων τῶν κακῶν ἀχθεινότατά τε καὶ χαλεπώτατα· ἐπεὶ δὲ τοῦτο ἀδύνατον, ἐν ἐπιτόμῳ καὶ δὴ ποιήσομαι τὴν ἀφήγησιν, κερδαλεωτέραν ἐσομένην δήπου τοῖς ὀψιγόνοις...)*

6882 *(ἡ στρατιᾶς δειλία)*: Χ 546,65-67 *(... ἡ ἐνδελεχὴς τῆς φυγῆς ἔννοια... ἐξέκρουσε τὸν Ἀλέξιον)*

6896 *(κατοικίαν)*: Χ 547,79/80 *(οἰκεῖαν... ἄφιξιν)*

7577 *(τέκνοις)*: Α 13,17 *(θυγατρὶ)*

7681 *(Βελλεγράδων ὅροις)*: Α 25,2-5 δὲν ὑπάρχει.

7695/96 *(... σὺν Ἀχαΐᾳ, / Μακεδονίας καὶ μέρους τινὸς Θρᾴκης)*: Α 25, 11/12 δὲν ὑπάρχει.

7730 *(μιᾷ θυγατρὶ)*: Α 26,1 *(... ἀδελφαί, ὧν μία Μαρία)*

8657 *(ἐν Θρᾴκῃ)*: Α 86,7 *(περὶ τὰ μέρη Νικομηδείας)*

8947 *(μησί που δύο)*: Α 106,5 *(μικρόν τι)*

9120 *(τὸν Παιόνων... ῥῆγα)*: Α 127,2/3 *(τοῦ ῥηγὸς Οὐγγρίας... γαμβρὸν...)*

Τὰ παραδείγματα αὐτά, ὅπου βλέπουμε παρέκκλιση τῆς Χρον. Ἱστ. ἀπὸ τὶς πηγές της, ὁδηγοῦν καὶ πάλι στὸ συμπέρασμα ὅτι ὁ Ἐφραὶμ πιθανὸν χρησιμοποίησε μιὰ ἄλλη πηγή, τὴν ὑποτιθέμενη ἀνώνυμη χρονογραφία.

Τίθεται ἀκόμη ἕνα ἄλλο ἐρώτημα: Εἶναι δυνατὸν νὰ ἐπισημάνουμε, ἐφόσον ὁ Ἐφραὶμ συμβουλεύτηκε ἄμεσα τὰ κείμενα τῶν τριῶν συγγραφέων, ποιὸν κώδικα ἀπὸ αὐτοὺς ποὺ σώθηκαν καὶ ποὺ χρησιμοποιήθηκαν γιὰ τὴν ἔκδοση τῶν τριῶν αὐτῶν συγγραφέων εἶχε ὑπόψη ὁ Ἐφραίμ; Συγκεκριμένα μποροῦμε νὰ διακριβώσουμε ποιὸ κλάδο τῆς χειρογράφου παραδόσεως χρησιμοποίησε γιὰ τὸν καθένα ἀπὸ τοὺς τρεῖς αὐτοὺς συγγραφεῖς;

Ὅπως εἶναι γνωστό, ὁ Ἐφραὶμ ἀντιγράφει ἀπὸ τὰ παραπάνω βυζαντινὰ

ἔργα ὄχι μόνο τὴν περιγραφὴ τῶν γεγονότων, ἀλλὰ δανείζεται καὶ λέξεις, ἀκόμα καὶ ὁλόκληρες φράσεις ἀπὸ αὐτά. Ἔτσι ἡ λεπτομερὴς διερεύνηση τῶν πηγῶν (Beiträge, σ. 110 - 238), ὅπου σὲ πάρα πολλὰ σημεῖα ἐμφαίνεται ὅτι πιθανὸν ὁ Ἐφραὶμ δὲ χρησιμοποίησε τὴ γνωστή μας πηγὴ ἢ ὅτι χρησιμοποίησε ὁρισμένες λέξεις ἢ ἐκφράσεις διαφορετικὲς ἀπὸ ἐκεῖνες ποὺ περιεῖχε ἡ πηγή του, μπορεῖ νὰ μᾶς ὁδηγήσει στὴν ἀναζήτηση καὶ διαπίστωση τοῦ κλάδου τῆς χειρογράφου παραδόσεως ποὺ εἶχε ὁ Ἐφραὶμ ὑπόψη γιὰ τὸν καθένα ἀπὸ τοὺς τρεῖς Βυζαντινοὺς συγγραφεῖς.

Καὶ πιὸ ἀναλυτικά:

Ζωναρᾶς. Εἶναι δύσκολη ἡ διακρίβωση αὐτὴ στὶς ἐκδόσεις Dindorf, Pinder ἀλλὰ καὶ Büttner - Wobst, γιατὶ καὶ οἱ ἀναγνώσεις τῶν κωδίκων, τοὺς ὁποίους θὰ ἦταν δυνατὸν νὰ εἶχε χρησιμοποιήσει ὁ Ἐφραίμ, δὲν εἶναι χαρακτηριστικὲς καὶ οἱ κώδικες αὐτοὶ δὲν εἶναι οὔτε σὲ ἀριθμὸ οὔτε στὶς διαφορές τους ἀντιπροσωπευτικοί. Μία πληρέστερη κριτικὴ ἔκδοση τῆς Ἐπιτομῆς τοῦ Ζωναρᾶ θὰ διευκόλυνε στὸ σημεῖο αὐτὸ τὴν ἔρευνα.

Χωνιάτης. Ὁ τελευταῖος ἐκδότης τῆς Χρονικῆς Διηγήσεως van Dieten ἐρευνᾶ στὴν Εἰσαγωγὴ (σ. LXXXIX - XCI) ποιὰ παραλλαγὴ τοῦ Χωνιάτη χρησιμοποίησε ὁ Ἐφραὶμ καὶ ἀναφέρει μερικὰ παραδείγματα. Μιὰ πιὸ λεπτομερὴς σύγκριση στίχων τοῦ Ἐφραὶμ πρὸς τὸ κείμενο τοῦ Χωνιάτη [Beiträge, σ. 159 - 209] θὰ μποροῦσε νὰ εἶχε προσφέρει περισσότερα καὶ ἴσως σημαντικότερα παραδείγματα στὸν ἐκδότη, ὁ ὁποῖος ὡστόσο συμπεραίνει πολὺ σωστὰ ὅτι ὁ Ἐφραὶμ χρησιμοποίησε τὴν παραλλαγὴ β (αὐτὴ ἀντιστοιχεῖ κατὰ κανόνα στὴν ἔκδοση Bekker).
Γιὰ τοὺς χαρακτηρισμοὺς προσώπων στὸν Ἐφραὶμ ποὺ δὲν ἀνευρίσκονται πλήρως στὴν παραλλαγὴ β ὁ ἴδιος διατυπώνει ἐνδοιασμοὺς καὶ βεβαιώνει ὅτι οἱ χαρακτηρισμοὶ αὐτοὶ δὲν προῆλθαν ἀπευθείας ἀπὸ τὴν παραλλαγὴ α καὶ ὅτι ὁ Ἐφραὶμ τὰ νέα αὐτὰ στοιχεῖα δὲν τὰ ἔγραψε κρίνοντας τὴ διήγηση στὴν παραλλαγὴ α, ἀλλὰ μᾶλλον τὰ παρέλαβε ἀπὸ μία ἄλλη πηγή. (Μερικὰ χρόνια πιὸ πρὶν γράφαμε [Beiträge, σ. 44 καὶ 49] γιὰ τὸ ἴδιο πρόβλημα πὼς ὁ Ἐφραίμ, πιθανόν, τὶς πηγὲς ποὺ ἔχει χρησιμοποιήσει στὸ ἔργο του παρέλαβε μέσω ἑνὸς ἄλλου χρονογραφικοῦ κειμένου [τῆς ἀνεύρετης μέχρι σήμερα χρονογραφίας, ποὺ, ὅπως ὑποτίθεται, περιεῖχε καὶ τοὺς Βυζαντινοὺς συγγραφεῖς Ζωναρᾶ, Χωνιάτη καὶ Ἀκροπολίτη]). Εἰδικότερα γιὰ τὸ Χωνιάτη ὁ van Dieten λέει πὼς τὸ ὑποτιθέμενο αὐτὸ κείμενο περιελάμβανε τὴν παραλλαγὴ β συμπληρωμένη μὲ τὸ τελευταῖο τμῆμα τῆς παραλλαγῆς α. Ὅμως — συνεχίζει ὁ van Dieten — κανένας ἀπὸ τοὺς γνωστούς μας κώδικες δὲν ἀντιπροσωπεύει τὸ συμπληρωμένο αὐτὸ κείμενο.

Ἀκροπολίτης. Ὁ παραλληλισμὸς τῶν στίχων τῆς Χρον. Ἱστ. μὲ τὸ κείμενο τοῦ Ἀκροπολίτη (Beiträge, σ. 209 - 238) δὲν προσφέρει σταθερὰ σημεῖα γιὰ νὰ εἶναι δυνατὸν νὰ διαπιστωθεῖ ποιανοῦ κώδικα τὸ κείμενο χρησιμοποίησε ὁ Ἐφραίμ. Ὁ στ. 7446 τοῦ Ἐφραὶμ *(καθ' ἣν τριὰς ὄ λ ω λ ε ν ἀνδρῶν τῷ ξίφει)* ἔχει τὸ παράλληλο στὴ Χρονικὴ Συγγραφὴ (ἔκδ. Heisenberg, 29,2/3 *οὐδεὶς ἐξ αὐτῶν ἀ π ο λ έ λ υ τ α ι*) καὶ στὸ Ποίημα Χρονικὸν ἡμιτελὲς τοῦ Ἀκροπολίτη (ἔκδ. Heisenberg, 218,5 *οὐδεὶς ἐξ αὐτῶν ἀ π ώ λ ε τ ο*· βλ. καὶ Σάθα 464,7, ὅπου ὁ Θ. Σκουταριώτης γράφει *οὐδεὶς τῶν ἐν αὐτῷ ἀπολέλυται*), γεγονὸς ποὺ θὰ μποροῦσε νὰ ἀποδείξει τὴν ἐξάρτηση τοῦ Ἐφραὶμ ἀπὸ τὸ δεύτερο αὐτὸ ἔργο τοῦ Ἀκροπολίτη. Ἐν τούτοις αὐτὸ δὲν ἐπιβεβαιώνεται καὶ ἀπὸ ἄλλα παράλληλα χωρία στὸ ἴδιο ἔργο.
(Πράγματι τὸ *ἀπώλετο* δὲν ἀποτελεῖ «ἰδιότυπο» ἀλλὰ «τυχαῖο» σφάλμα, γιατὶ τὸ «ἡμιτελὲς» Ποίημα δὲ φαίνεται νὰ ὑπῆρξε ἄμεση πηγὴ τοῦ Ἐφραίμ: Π.χ. ὁ στ. 7810 τοῦ Ἐφραὶμ *καὶ πλεῖστα τιμήεντα καὶ θαυμαστέα* δὲν ἔχει ἀντίστοιχο στὸ ἡμιτελὲς 211,27, ἐνῶ ἔχει στὴ Χρονικὴ Συγγραφὴ [ἔκδ. Heisenberg] 20,6· ὁ στ. 7419 τοῦ Ἐφραὶμ *ἐπικρεμαμένου τε κινδύνου λύσιν* δὲν ὑπάρχει στὸ ἡμιτελὲς 212,24, ἐνῶ ὑπάρχει στὴ Χρονικὴ Συγγραφὴ 21,23· ὁ στ. 7835 *πόλιν περιώνυμον εὐκλεεστάτην* δὲν ὑπάρχει στὸ ἡμιτελὲς 214,1, ἐνῶ ὑπάρχει στὴ Χρονικὴ Συγγραφὴ 23,8/9· οἱ στ. 8138/39 *καὶ τῆσδ' ἐκυρίευε πραγμάτων δίχα / σὺν τοῖς γε λοιποῖς ἀστέων καὶ χωρίων* ἀντιστοιχεῖ στὸ χωρίο 43,23 τῆς Χρονικῆς Συγγραφῆς, ἐνῶ δὲν ὑπάρχει στὸ ἡμιτελές, κ.ἄ. Ἔτσι εἶναι καταφανὴς ἡ ἐξάρτηση τῆς Χρον. Ἱστ. τοῦ Ἐφραὶμ ἀπὸ τὸ κυρίως ἔργο τοῦ Ἀκροπολίτη.)

Ἡ γλῶσσα

Ἀναμφίβολα ἀρκετὲς λανθασμένες γραφὲς στὸ κείμενο τῆς Χρον. Ἱστ. ὀφείλονται — ἠθελημένα ἢ ὄχι — στὸν κωδικογράφο (βλ. παραπάνω σ. XIII). Ὡστόσο ὁ ἴδιος ὁ Ἐφραὶμ ἦταν ὑποχρεωμένος νὰ χρησιμοποιήσει ὁρισμένες ἰδιοτυπίες γλωσσικές, γραμματικὲς καὶ συντακτικές, γιὰ νὰ ἀνταποκριθεῖ στοὺς κανόνες τῆς διπλῆς μετρικῆς (ἀρχαίας προσωδίας καὶ τονικῆς μετρικῆς) ποὺ ἀκολούθησε.

Ὀρθογραφία: Λέξεις μὲ ἁπλὸ ἢ διπλὸ σύμφωνο: Π.χ. οἱ λέξεις *κρυσταλῶδες* 1823, *κρυσταλωθῆναι* 1814, *κρυστάλων* 1824 γράφονται στὸν κώδικα μὲ ἕνα λ, γιατὶ διαφορετικὰ ἡ συλλαβὴ *-στα-* ποὺ βρίσκεται σὲ μετρικῶς βραχεία συλλαβὴ — 3η καὶ 11η ἀντίστοιχα θέση στὸ στίχο — θὰ λογιζόταν κατὰ τὸν Ἐφραὶμ μακρά.

(Οἱ λέξεις *τεθρυλλημένα* 106, *περιθρυλλουμένου* 3393, *περιθρύλλητος*

7910, *θρυλλουμένης* 9279 καὶ *πολυθρύλλητος* 9553 γράφονται στὸν κώδικα μὲ δύο λ, ἂν καὶ ἡ γραφὴ μὲ ἕνα λ θὰ μποροῦσε νὰ ἱκανοποιήσει τοὺς μετρικοὺς κανόνες, ἀφοῦ ἡ 5η καὶ 9η συλλαβὴ τοῦ δωδεκασυλλάβου, στὴν ὁποία βρίσκεται ἡ συλλαβὴ *-θρυ-* μπορεῖ μετρικῶς νὰ εἶναι εἴτε βραχεία εἴτε μακρά.)

Ἡ λέξη *κρυμμὸν* 9010 γράφεται στὸν κώδικα μὲ δύο *μ*, ἂν καὶ ἡ ὀρθογραφικὰ σωστὴ γραφὴ εἶναι μὲ ἕνα *μ*. Ὁ Ἐφραὶμ διπλασιάζει τὸ σύμφωνο γιὰ νὰ γίνει μακρὰ ἡ συλλαβὴ *κρυ-* ποὺ κατέχει τὴν 4η — μακρὰ — θέση στὸ στίχο.

(Ὑπάρχουν ὅμως καὶ περιπτώσεις, ὅπου οὔτε οὐσιαστικὰ οὔτε καὶ τυπικὰ δικαιολογοῦνται τὸ ἕνα ἢ τὰ δύο σύμφωνα. Ἔτσι ἡ λέξη *κέλητι* 8642 γράφεται στὸν κώδικα μὲ δύο *λ*, μολονότι ἡ συλλαβὴ *κέ-*, 1η θέση στὸ στίχο, μπορεῖ νὰ εἶναι εἴτε βραχεία εἴτε μακρά. Ἐπίσης ἡ λέξη *χαρτουλλάριος* 8461 γράφεται στὸν κώδικα μὲ δύο *λ* — ἡ συλλαβὴ *-ου-* κατέχει τὴν 7η, μακρά, θέση στὸ στίχο —, μολονότι τὸ διπλὸ σύμφωνο δὲν ἀσκεῖ ἐπιρροὴ στὸ δίφθογγο. Ἐξάλλου ἡ λέξη αὐτὴ ἀνήκει στὴν κατηγορία τῶν λέξεων ποὺ μποροῦν νὰ χρησιμοποιηθοῦν ἐλεύθερα μετρικῶς.)

Κύρια ὀνόματα: Ὅπως εἶναι γνωστό, οἱ δημιουργοὶ στίχων στὴ βυζαντινὴ περίοδο, καὶ ἀνάμεσά τους ἰδίως ὁ Ἐφραὶμ (Hilberg, σ. 50/51), εἶχαν πλήρη ἐλευθερία στὴ χρησιμοποίηση τῶν κυρίων ὀνομάτων ὡς πρὸς τὴ μετρικὴ ποσότητα τῶν συλλαβῶν. Ἔτσι π.χ. *Ἀράβων* 1488, ἀλλὰ συναντᾶμε καὶ τὴ γραφὴ *Ἀρράβων* 1484, 1515, 1673, 1720, 1743, 3043. Καὶ στὶς περιπτώσεις αὐτὲς ὁ Ἐφραὶμ μακραίνει τὴ συλλαβὴ *Ἀ-* (ποὺ κατέχει 2η, 6η καὶ 10η θέση στὸ στίχο) διπλασιάζοντας τὸ *ρ*.
Τὸ ἴδιο συμβαίνει μὲ τὶς λέξεις *Ἀρράβιος* (στ. 6330, 4η συλλαβή, καὶ στ. 4557, 9η συλλαβή, ποὺ ὅμως μπορεῖ νὰ εἶναι εἴτε μακρὰ εἴτε βραχεία) καὶ *Ἐδέσσης* (στ. 3000, 9η συλλαβή) ἀλλὰ καὶ *Ἐδέσης* (στ. 2740 στὴν 3η βραχεία συλλαβή).

Χρησιμοποίηση ἀρχαιοπινῶν καὶ σπάνιων λέξεων καὶ τύπων: Ἡ ἀρχαία κυρίως προσωδία ὑποχρεώνει τὸν Ἐφραὶμ νὰ χρησιμοποιεῖ λέξεις καὶ τύπους τῆς ἀρχαίας ἑλληνικῆς ποιήσεως (βλ. Ind. graec.) παράλληλα μὲ τὸ συνηθισμένο τύπο καὶ τὴν κοινῶς χρησιμοποιουμένη λέξη, π.χ. *χεῖρα* 2378, *χέρα* 28, *συμβάσεις* 4267, *ξυμβάσεις* 8689.

Ἔκθλιψη - κράση: Ὑπάρχουν πολλὲς περιπτώσεις ἐκθλίψεως καὶ κράσεως (βλ. Ind. graec.: crasis, ellisio), μερικὲς φορὲς καὶ παρὰ τοὺς γραμματικοὺς κανόνες, γιὰ λόγους μετρικούς.

Περιφραστικοὶ ρηματικοὶ τύποι χρησιμοποιοῦνται σὲ σχετικὰ μεγάλο βαθμὸ (βλ. Ind. graec.: coniugatio periphrastica).

Σύνταξη: Ὄχι σπάνια ὁ Ἐφραὶμ ἀποκλίνει ἀπὸ τοὺς κλασικοὺς συντακτικοὺς κανόνες. Π.χ. *ἐπὰν* + παρατ. ὁριστ. (5409, 5755), χρησιμοποίηση εὐκτικῆς ἀντὶ γιὰ ὁριστικὴ σὲ κύριες προτάσεις (550, 2433, 2681 κ.ἀ.), χρήση τοῦ παρακειμένου τοῦ ρήματος *ἁλίσκομαι* μὲ ἐνεργητικὴ σημασία κ.ἄ. (βλ. Ind. graec.).

Λογοτεχνικὴ ἀξία τῆς Χρονικῆς Ἱστορίας

Κατὰ τὴν ἀνάγνωση τῆς Χρον. Ἱστ. διαπιστώνουμε (βλ. ὅ.π., σ. XLI/XLII) ὅτι ὁ Ἐφραὶμ ἐπιλέγει τὰ γεγονότα ποὺ περιγράφει καὶ ποὺ κατὰ τὸν ἴδιο φαίνονται νὰ εἶναι ἄξια ἐνδιαφέροντος γιὰ τὸ ἀναγνωστικὸ κοινό, καὶ ὅτι συντέμνει, κατὰ τὴν προσωπικὴ του ἐκτίμηση, τὴ διήγηση ἄλλων, ἐνῶ παραλείπει ἀκόμα καὶ νὰ ἀναφέρει ὁρισμένα γεγονότα πολὺ σπουδαιότερα ἀπὸ ἐκεῖνα ποὺ ἐξιστορεῖ. (Βλ. H. Hunger, Die hochspr. prof. Literatur, 1, σ. 257 - 278, ὅπου παρέχονται καὶ ἀναλύονται μὲ παραδείγματα τὰ χαρακτηριστικὰ τῆς βυζαντινῆς χρονογραφίας.)

Ἡ διαπίστωση αὐτὴ ὁδήγησε ἀσφαλῶς τοὺς ἱστορικοὺς τῆς βυζαντινῆς λογοτεχνίας — καὶ ἀναφέρω ἐδῶ τὸν πρῶτο καὶ σημαντικὸ ἐπικριτὴ τοῦ Ἐφραίμ, τὸν Karl Krumbacher (Κ. Κρουμβάχερ - Γ. Σωτηριάδου, Ἱστ. τῆς Βυζ. Λογοτ., Α, σ. 794/795), ἀλλὰ καὶ τὸν χρονικὰ τελευταῖο H. Hunger, ὅ.π., ὁ ὁποῖος καὶ ἐκεῖνος φαίνεται νὰ τηρεῖ τὴν ἴδια περίπου στάση ἀπέναντι στὸν Ἐφραὶμ — στὴ διατύπωση δυσμενῶν σχολίων καὶ ἐπικριτικῶν συμπερασμάτων γιὰ τὴ Χρον. Ἱστ. τοῦ Ἐφραὶμ ὡς ἱστορικὸ ἔργο. Τὸν ψέγουν γιὰ τὴν ἔλλειψη νέων ἱστορικῶν πληροφοριῶν καὶ μέμφονται τὸ συγγραφέα γιὰ τὴν ἀντίληψή του περὶ Ἱστορίας συγκρίνοντας τὴ Χρον. Ἱστ. μὲ ἄλλα παρόμοια ἔργα τῆς βυζαντινῆς ἐποχῆς.

Πρέπει ὅμως νὰ λάβουμε ὑπόψη ὅτι ὁ Ἐφραὶμ γράφει σὲ μία ἐποχὴ ὅπου τὸ ἰδανικὸ παρόμοιων ἱστορικῶν ἔργων ἦταν ἡ διήγηση αὐτοτελῶν σχεδὸν γεγονότων καὶ ὁ χαρακτηρισμὸς προσώπων ποὺ προκαλοῦσαν τὸ ἐνδιαφέρον τοῦ ἀναγνωστικοῦ κοινοῦ (Lampsidis, Classicisme). Δὲν ἀποσκοποῦσε λοιπὸν ὁ συγγραφέας Ἐφραὶμ νὰ γράψει ἕνα ἔργο ἱστορίας, ἀλλὰ περισσότερο νὰ συνθέσει ἔργο λογοτεχνικὸ μὲ ὕλη τὴν ἀφήγηση μιᾶς ἱστορικῆς περιόδου.

Οἱ ἱστορικοὶ τῆς βυζαντινῆς λογοτεχνίας κατακρίνουν βέβαια τὸν Ἐφραὶμ καὶ γιὰ τὴ λογοτεχνικὴ πλευρὰ τοῦ ἔργου του, ἰδίως γιὰ τὴ γλώσσα καὶ τὴν ἔκφραση. Θὰ ἔπρεπε ὅμως νὰ ἀξιολογηθεῖ ἡ Χρον. Ἱστ. καὶ πάλι μέσα στὸ πλαίσιο τῆς ἐποχῆς στὴν ὁποία ἔγινε ἡ συγγραφή της. Ἡ μίμηση τῶν ἀρχαιοπρεπῶν στοιχείων τοῦ λόγου, ἡ ἀρχαΐζουσα γλώσσα, ἡ χρησιμοποίηση ἀρχαίων λέξεων, σπάνιων ἢ ποιητικῶν, ἡ ὑπερβολικὴ χρήση μετοχῶν καὶ

ἀπαρεμφάτων, τὰ πολλὰ λογοτεχνικὰ στοιχεῖα ὅπως τὰ σχήματα λόγου, οἱ πολύστιχοι χαρακτηρισμοὶ κ.ἄ. χρησιμοποιοῦνται ἀπὸ τὸν Ἐφραὶμ συνειδητά, γιατὶ ἀνταποκρίνονται στὰ φιλολογικὰ καὶ λογοτεχνικὰ πρότυπα τῆς ἐποχῆς του.

Ὁ διπολισμὸς τῆς βυζαντινῆς φιλολογίας ἀπὸ τὴν ἀρχὴ μέχρι καὶ τὸ τέλος τῆς βυζαντινῆς περιόδου, δηλαδὴ ἡ ἀντίληψη τῶν Βυζαντινῶν συγγραφέων ὅτι ἔπρεπε νὰ μιμηθοῦν τὰ ἀρχαῖα ἑλληνικὰ ἔργα ὡς πρὸς τὴν ἔκφραση καὶ τοὺς τρόπους ἐκφράσεως χωρὶς ὅμως νὰ παύσουν νὰ χρησιμοποιοῦν ἔννοιες, ἰδέες καὶ ἀντιλήψεις τῆς ἐποχῆς τους, ὁδηγεῖ καὶ τὸν Ἐφραὶμ κατὰ τὴ συγγραφὴ τῆς Χρον. Ἱστ. (Βλ. καὶ H. Hunger: On the imitation (μίμησις) of Antiquity in Byzantine Literature, Dumbarton Oaks Papers 23 / 24 (1969/70) 15 - 38, καὶ Λαμψίδη, Ἐφραὶμ τοῦ Αἰνίου Χρονογραφία, Εἰσαγωγή, σ. 7/8.)

Ἔτσι, νομίζω, δὲν πρέπει νὰ κρίνουμε — καὶ νὰ κατακρίνουμε — τὸν Ἐφραὶμ μόνον ὡς ἱστορικό, ἀλλὰ νὰ τὸν ἀξιολογήσουμε καὶ ὡς ἕνα λογοτέχνη, ὁ ὁποῖος, χρησιμοποιώντας τὴν ἀρχαία προσῳδία καὶ τὴν τονικὴ στιχουργία ταυτόχρονα, κατόρθωσε νὰ παρουσιάσει ἔργο λογοτεχνικὸ μὲ ἱστορικὴ ὕλη. Στὸ ἔργο αὐτὸ εἶναι ἐμφανῆ τὰ κλασικιστικὰ στοιχεῖα ποὺ συμβαδίζουν μὲ τὰ λαϊκὰ (Lampsidis, Classicisme).

Ὅσο γιὰ τὴν ἔλλειψη νέων καὶ ἄγνωστων ἱστορικῶν πληροφοριῶν διερωτᾶται κανεὶς ἐὰν τὰ χρονογραφικὰ ἔργα γενικὰ ἔχουν ἢ ὄχι δική τους ἀξία αὐθύπαρκτη καὶ αὐτόνομη, εἴτε διασώζονται οἱ πηγὲς τὶς ὁποῖες χρησιμοποίησαν εἴτε ὄχι. Σὲ περίπτωση ἀρνητικῆς ἀπαντήσεως ἡ καταδικαστικὴ ἀπόφασις θὰ περιλάβει ὄχι μόνον τὸν Ἐφραίμ.

Γιατὶ ἐκεῖνος δὲν ἐπιζήτησε νὰ εἶναι «ἱστορικὸς» ἢ «ποιητής», ἀλλὰ προσπάθησε νὰ συνδυάσει τὸν «ποιητὴ» μὲ τὸν «ἱστορικὸ» ἤ, καλύτερα, μὲ τὸ χρονογράφο. Μὲ αὐτὸν τὸν τρόπο δημιούργησε ἕνα λογοτεχνικὸ ἔργο, ὅπου φανερώνεται ἡ προτίμηση τῶν Βυζαντινῶν συγγραφέων γιὰ σύνθεση στίχων συνδυασμένη μὲ τὴν ἔφεσή τους γιὰ ἱστορικὴ ὕλη.

Γιὰ νὰ ἐπιμαρτυρήσω ἀκριβῶς τὴ λογοτεχνικὴ συμβολὴ στὴ σύνθεση τῆς Χρον. Ἱστ., ἀφοῦ παραπέμψω καὶ πάλι στὸ ἐπανειλημμένα μνημονευόμενο βιβλίο Beiträge, σ. 64 - 75, σημειώνω συνοπτικὰ ἀπὸ τὴ διερεύνηση τοῦ κειμένου τῆς χρονογραφίας τὰ παρακάτω:

Ὁ Ἐφραὶμ καὶ στὰ τμήματα τοῦ ἔργου του ποὺ πηγάζουν ἔμμεσα ἢ καὶ ἄμεσα ἀπὸ τοὺς Βυζαντινοὺς συγγραφεῖς Ζωναρᾶ, Χωνιάτη καὶ Ἀκροπολίτη καὶ στὰ ἄλλα — μολονότι πάρα πολὺ λιγότερα καὶ ἀποσπασματικὰ — δείχνει λογοτεχνικὴ φαντασία καὶ ἱκανότητα περιγραφῆς καὶ διηγήσεως. (Βλ.

ἐμφανὲς παράδειγμα στοὺς στ. 6656-67 *Φαῦλον τραγῳδόν*... Οἱ στίχοι καὶ τὸ κείμενο τῶν πηγῶν τους πιὸ πάνω σ. XLV.)

Στὴν ἴδια αὐτὴ διαπίστωση μᾶς ὁδηγοῦν καὶ τὰ πολλὰ σχήματα λόγου. Ἀναφέρουμε τὰ σημαντικότερα μὲ λίγα παραδείγματα:

Ἀντίθεση: 449-452 *ἀποστὰς Δεσπότου σεσωκότος / καὶ χριστιανῶν πίστεως σωτηρίου / τῇ δαιμόνων φεῦ ἀπάτῃ προσερρύη, / τὰ χριστιανῶν φαυλίσας ἐκ καρδίας*, 2111/12 *ἀνδρὸς γαμετὴν πενεστάτου / τῶν τινος ἁρπάσαντος εὐγενεστάτων*.

Ἀντονομασία: ἰδίως οἱ λέξεις *χαριτώνυμος, χάρις* γιὰ τὸ ὄνομα Ἰωάννης 2834, 3935 κ.ἄ., *θεηγόρος χάρις* γιὰ τὸν εὐαγγελιστὴ Ἰωάννη 47, *Γρήγορος νοῦς* γιὰ τὸ Γρηγόριος 180, *Χρυσοῦς ἐν λόγοις* 677, *χρυσογλώττῳ* 1898 γιὰ τὸ Χρυσόστομο.

Ἀπορία: 1419 *οὐκ οἶδ' ὅπως γένοιτο τῶν ἐκ τῆς Ἄγαρ*, 9495 *φανεὶς δυσμενὴς οὐκ οἶδ' ὅπως*.

Εἰρωνεία: 1784/85 *ὡς φατνιάρχην δεικνύει Βυζαντίδος / Κωνσταντῖνον τάλανα Συλαίου λύκον*, 2634/35 *ὃς σῶστρα καλὰ τῷ σεσωκότι νέμει / τομὴν κεφαλῆς*.

Ἐνδιαδυοῖν: 3538/39 *ἐξελήλαται...*/*Ῥωμαϊκῷ στόλῳ τε καὶ ναυμαχίᾳ*.

Ἐπανάληψη: 825/826 καὶ 836/837 *Πρεσβυτέρας Ῥώμης δὲ Λέοντος πάπα / καὶ ποιμενάρχου δ' Ἀνατολίου νέας* καὶ *ὧν ἦρχε Ῥώμης τῆς παλαιτέρας Λέων / νέας τ' Ἀνατόλιος ἔνθεος θύτης*, 5195-99 καὶ 5220-22 *Θεσσαλονίκη πόλις, / πόλις περιώνυμος, ἀρίστη κλέος, / πρόεδρος οὖσα Θετταλικῶν ἀστέων, / φεῦ φεῦ! ἑάλω Σικελῶν ὁμαιχμίᾳ / καὶ βαρβαρικῷ κατεδουλώθη κράτει* καὶ *φεῦ φεῦ! ἑάλω Θεσσαλονίκη πόλις, / πόλις προεδρεύουσα τῶν Μακεδόνων, / καὶ Σικελοῖς ἔκλινε πρὸς βίαν κάραν*.

Ἐπιφώνηση (γιὰ τὴν ἔκφραση ὀργῆς, θαυμασμοῦ, ὀδύνης κτλ.): μὲ τὸ σχετλιαστικὸ ἐπιφώνημα *φεῦ* 288, 1261 κ.ἄ. ἢ καὶ μὲ ἄλλες λέξεις ἢ προτάσεις μὲ τὸ ἐπιφώνημα *ὦ*, ἢ χωρὶς αὐτό, στὴν ἀρχὴ 1262/63, 1693/94.

Ἐρώτηση: 5468 *καὶ τί με δεῖ γράφοντα μηκύνειν λόγον;* 9364 *ὅθεν, τί μακροὺς δεῖ περιάγειν κύκλους;*

Κύκλος: 173/174 *Σὺν Ἀλβίνῳ.../... σὺν Βαλβίνῳ*.

Λογοπαίγνιο: 158 *Μακρῖνος βράχιστον... χρόνον*, 704 *δούλῳ χρυσίου Χρυσαφίῳ*, 950 *Ἀκάκιος κάκιστος*.

Μεταφορά: βλ. τὶς κυριότερες ἀπὸ τὶς κατὰ μεταφορὰν ἐκφράσεις στὸ Ind. graec., metaphora.

Μετωνυμία: 2 *Ἐπίκουρος*, 1863 *Λεβώρα*, 5245 *Ταυροσκύθης*· βλ. Ind. nom.

Ὁμοιοτέλευτο: στὸν τελευταῖο φθόγγο τοῦ στίχου 564 ζεύγη στίχων,

στὴν τελευταία συλλαβὴ περίπου 30 ζεύγη, στοὺς δύο τελευταίους φθόγγους 59 ζεύγη, στὶς δύο τελευταῖες συλλαβὲς 17, στοὺς τρεῖς τελευταίους φθόγγους 7, ὁμόηχοι φθόγγοι ἢ ὁμόηχες συλλαβὲς σὲ περισσότερες ἀπὸ δύο συλλαβὲς 61 ἢ καὶ ἐπανάληψη τῆς λέξεως 20 ζεύγη.

Παρένθεση: 3277 *μνήμη γὰρ αὐτῆς ἐκδιδράσκει τὸν μόρον*, 5052 *σῆς ἀνοχῆς, εὔσπλαγχνε Χριστέ μου λόγε!*

Παρήχηση: τοῦ *ρ*, 1061 *Οὗτος βδελυρὰν εἰσφορὰν χρυσαργύρου*, τοῦ *σ*, 2056 *συσχὼν τινας σφῶν σωφρονίσας τ' αἰκίαις*, τοῦ *φ*, 5515 *ὡς φθὰς ἔφην, φεύγοντα*, τοῦ *λ*, 8339 *καὶ λείαν ἀπήλασε, πλῆθος λαφύρων*, τοῦ *ευ*, 8640, *Εὐδοκίαν ἔντοσθεν εὑρών, εὐνέτιν*. Βλ. καὶ λογοπαίγνιο.

Παρομοίωση: 1550 *ὡς προβάτων ἀγέλην*, 2322 *οἷον σελήνης... κύκλος*, 2895 ... *καθάπερ ἀετοῦ... φύσιν*, 4089 *ἄντικρυς Ἄρης*.

Παρονομασία: 2635 *δίκης τῆς ἀδίκου*, 5251 *ἀδίκῳ δίκῃ*, 1690/91 *χάριν ἄχαριν*, 1134 *θαυμάτων θαῦμα*, 2975 *πράκτωρ... οὐκ αὐτοκράτωρ*.

Περίφραση: 381 *σταυρικοῦ θείου ξύλου*, 1708 *δόμῳ φύλακι παντοίων βίβλων*, 4713 *ἀΰλων στρατιῶν ἀρχηγέτῃ*.

Πλεονασμός: 508 *ὡς χριστιανὸς καὶ Θεὸν Χριστὸν σέβων*, 2578 *φόνου δυσαχθὲς καὶ μιαιφόνον μύσος*.

Προσωποποίηση: 1932/33 *φεῦ οἷα ποιεῖς καὶ τυρεύεις, ὦ φθόνε, / Τελχῖνα συνέριθον αὐχῶν κακίας*, 1935 *τόθ' ἥλιος φῶς, μὴ φέρων βλέπειν μύσος*, 4918-23 *τῷ τοι πρὸς Ἀνδρόνικον ἅπασα πόλις / ... μηδένα δεδοικότα*.

Συσσώρευση (ἰδίως μὲ τὴ χρήση ἀλλεπαλλήλων μετοχῶν γιὰ τὸ χαρακτηρισμὸ προσώπων): 4414-17 *ἀφανίσων... κατερείψων... καθέξων... συμπατήσων...*, 4624-29 *ὁ ποιῶν πάντα καὶ μετατρέπων, / ὁ μαστιγῶν τε καὶ θεραπεύων πάλιν, / ὁ θανατῶν τε καὶ πνοὴν αὖθις νέμων,/...ἀφεὶς... ἡμερώσας...*

Ὑπαινιγμός: 7 *μαρτυρίου στέφανον εὗρεν ἐκ λίθων*, 180 *ὁ Γρήγορος νοῦς*.

Ὑπαλλαγή: 1573 *κάραν φονουργὸν κράτορος*.

Ὑποτύπωση: 2006-16, 3681-93.

Χιασμός: 613 *σοῦ Δεσπότην σὸν ἠθετηκότος*:

Τὸ σχετικὰ πλούσιο λεξιλόγιο (Beiträge, σ. 64 - 70): Ἐνδεικτικὰ ἀναφέρω τὰ ἐπιρρήματα ποὺ λήγουν σὲ *-ην*, *-θεν*, *-ον*, *-ῶς* καὶ *-ως*, περίπου 225, τὶς λέξεις μὲ παραγωγικὲς καταλήξεις *-έω*, *-ργία*, *-ργός*, τὶς πολλὲς σύνθετες λέξεις (βλ. καὶ Ind. graec.). Ἀκόμα τὸν πλοῦτο τοῦ λεξιλογίου δείχνουν οἱ πολλὲς λέξεις, ἀθησαύριστες στὸ λεξικὸ Liddell - Scott - Jones καὶ Supplement. Ἀπὸ αὐτὲς μερικὲς ἀναγράφονται στὸν Lampe (A Patristic Greek Lexicon), ἐνῶ πολλὲς στὸ Μεγάλο Λεξ. Ἑλλ. Γλώσσης τοῦ Δημητράκου.

Μετρικὴ

Ἡ μεταβολὴ τῆς προφορᾶς, ἐνωρὶς στοὺς ἀλεξανδρινοὺς χρόνους, δυσχέρανε πολὺ τὴ διάκριση τῆς μετρικῶς μακρᾶς ἀπὸ τὴ μετρικῶς βραχεία συλλαβὴ (Beiträge, σ. 84, καὶ Hunger, Die hochspr. prof. Lit., 1, σ. 89-97). Ἔτσι δημιουργήθηκε μία νέα τονικὴ μετρικὴ ποὺ γινόταν ἀντιληπτὴ κατὰ τὴν ἀπαγγελία (τὴν ὀνόμασα «ἀκουστικὴ» μετρική). Τὴν ἴδια ἐποχὴ ὅμως χρησιμοποιόταν καὶ ἡ ἀρχαία προσῳδία (πολλοὶ τὴν ὀνομάζουμε «ὀπτικὴ» μετρική), ἐνῶ ὁρισμένοι συγγραφεῖς χρησιμοποιοῦσαν ταυτόχρονα καὶ τοὺς δύο τύπους μετρικῆς. (Βλ. καὶ P. Maas: Der byzantinische Zwölfsilber, Byzant. Zeitschr. 12 [1903] 278 - 323.)

Τὴ «μικτὴ» αὐτὴ μετρικὴ ἀκολουθεῖ καὶ ὁ Ἐφραὶμ στὴ σύνθεση τοῦ ἰαμβικοῦ τριμέτρου ἢ ἰαμβικοῦ δωδεκασυλλάβου.

Α) Ὀπτικὴ μετρικὴ (Beiträge, σ. 76 - 84)

Τὴν ὀπτικὴ μετρικὴ στὴ Χρον. Ἱστ. τοῦ Ἐφραὶμ ἐρεύνησε λεπτομερῶς ὁ Is. Hilberg πρὶν ἀπὸ ἑκατὸ χρόνια (Die Verstechnik des Ephraemios, Wiener Studien 10 [1888] 50 - 92), ταξινόμησε τὰ πορίσματά του καὶ κατέληξε στὸ συμπέρασμα ὅτι ὁ Ἐφραὶμ περισσότερο ἀπὸ ὅλους τοὺς ἰαμβογράφους στὴ βυζαντινὴ περίοδο χρησιμοποιεῖ ἐλευθερίες στὴ σύνθεση τοῦ ἰαμβικοῦ τριμέτρου.

Στὰ συμπεράσματα αὐτὰ τοῦ Hilberg προσθέτουμε τὶς παρακάτω σύντομες παρατηρήσεις:

Ὁ ἰαμβικὸς τρίμετρος τοῦ Ἐφραὶμ ἔχει τὸν τύπο:

⏔ — ⏑ — ⏔ — ⏑ — ⏔ — ⏑ ⏓

Ἔτσι ἡ 1η, 5η καὶ 9η συλλαβὴ ἀντιστοιχεῖ στὴ βραχεία συλλαβὴ τοῦ ἰάμβου καὶ μπορεῖ νὰ εἶναι καὶ μακρά, ἐνῶ ἡ 12η μακρὰ συλλαβὴ μπορεῖ νὰ εἶναι καὶ βραχεία.

Ἡ 2η, 4η, 6η, 8η καὶ 10η συλλαβὴ κατὰ κανόνα εἶναι μακρά. Ὁ κανόνας ὅμως αὐτὸς δὲν τηρεῖται πάντα λόγῳ τῆς μετρικῆς ἐλευθερίας ποὺ ἔχει ὁ στιχουργὸς γιὰ ὁρισμένες κατηγορίες λέξεων, ὅπως εἶναι τὰ κύρια ὀνόματα, οἱ τεχνικοὶ ὅροι κ.ἄ. (Hilberg, σ. 50 - 60).

Ἡ 3η, 7η καὶ 11η συλλαβὴ εἶναι κατὰ κανόνα βραχεία. Ἀλλὰ καὶ ἐδῶ οἱ μετρικὲς ἐλευθερίες τοῦ στιχουργοῦ τοῦ ἐπιτρέπουν νὰ παραβαίνει τὸν κανόνα.

Ἡ 12η συλλαβὴ μπορεῖ ἀπεριόριστα νὰ εἶναι εἴτε μακρὰ εἴτε βραχεία.

Χασμῳδία. Ὁ Ἐφραὶμ ἐπιτρέπει τὴ χασμῳδία σὲ λέξεις γιὰ τὶς ὁποῖες ὑπάρχει μετρικὴ ἐλευθερία, ὅπως κύρια ὀνόματα, ἀριθμητικὰ καὶ τεχνικοὶ

δροι, σὲ λέξεις ποὺ λήγουν στὴ δίφθογγο *αυ* ἢ *ευ* (μερικὲς φορὲς ὅταν ἡ πρώτη λέξη εἶναι ἡ πρόθεση *πρὸ* ἢ *διὰ* ἢ ὁ σύνδεσμος *καὶ* εἴτε ὅταν ἡ δεύτερη λέξη εἶναι τύπος τῆς προσωπικῆς ἀντωνυμίας *οἱ* [Hilberg, σ. 85 - 88]). (Βλ. καὶ Α. Κομίνη: Τὸ Βυζαντινὸν ἱερὸν ἐπίγραμμα καὶ οἱ ἐπιγραμματοποιοί, Ἀθῆναι 1966, σ. 86/87.)

Εὐφωνικὸ *ν*. Τὸ χρησιμοποιεῖ συχνὰ ὁ Ἐφραὶμ γιὰ τὴν ἀποφυγὴ χασμωδίας καί, παρὰ τὴν ἀντίθετη γνώμη τοῦ Hilberg (σ. 88), γιὰ τὴν ἐπιμήκυνση προηγουμένης βραχείας συλλαβῆς (Beiträge, σ. 81). Τέτοιες περιπτώσεις ἔχουμε στὴ 2η, 4η, 6η, 8η καὶ 10η συλλαβή.

Τὸ ἀττικὸ *ξ* δὲν ἐπιμηκύνει τὴ συλλαβή.

Ἡ 11η συλλαβή, ἐφόσον εἶναι βραχεία, δὲν παίρνει περισπωμένη. Ὅταν γραμματικῶς ἐπιβάλλεται περισπωμένη, τότε ἔχουμε συνήθως τὸ φαινόμενο στὸν κώδικα ἡ λέξη νὰ παίρνει ὀξεία ἀντὶ περισπωμένη ἢ καὶ νὰ διορθώνεται ἡ γραμμένη περισπωμένη, π.χ. *στίφος* 102, 168 κ.ἄ., *ἐνισχύσαι* 240, *σκύλα* 1222, *μίσος* 2801, *καταδύναι* 3422, *φάναι* 5258, 8369, *δράσαι* 8979 κ.ἄ. (βλ. κριτικὸ ὑπόμνημα καὶ Beiträge, σ. 35, σημ. 1).

Τὸν τελευταῖο τόνο στὸν ἰαμβικὸ τρίμετρο παίρνει ἡ 11η συλλαβή. Ἐξαίρεση ἀποτελοῦν ἕξι στίχοι (1296, 4269, 4978, 8182, 8421, 8810), ὅπου τονίζεται ἡ προπαραλήγουσα.

Ἡ ταυτόχρονη χρησιμοποίηση καὶ τῆς ἀρχαίας προσῳδίας ὑποχρεώνει τὸν Ἐφραὶμ νὰ ἀποφεύγει κατὰ κανόνα μονοσύλλαβη λέξη πρὶν ἀπὸ τὴν τομὴ ἢ ὡς τελευταία λέξη τοῦ στίχου. Ὅπου ὡστόσο συμβαίνει αὐτό, πρόκειται συνήθως γιὰ λέξη ἐγκλιτική.

Β) Ἀκουστικὴ μετρικὴ (Beiträge, σ. 84 - 102, καὶ Λαμψίδη, Σχόλια). Ὁ ἰαμβικὸς τρίμετρος ἢ 12σύλλαβος τὸ 14ο αἰώνα, ὅταν γράφει ὁ Ἐφραίμ, τείνει νὰ προσλάβει σχεδὸν σταθερὴ μετρικὴ μορφή:

Ἀποτελεῖται ἀπὸ 12 συλλαβὲς καὶ ὁ τελευταῖος τόνος τοῦ στίχου βρίσκεται στὴν 11η συλλαβὴ (ἐκτὸς ἀπὸ πολὺ λίγες ἐξαιρέσεις, ἕξι στίχους, ὅπου τονίζεται ἡ 10η συλλαβή, βλ. Beiträge, σ. 82/83).

Ὁ στίχος διαιρεῖται σὲ δύο ἡμίστιχα. Ἡ τομὴ μπορεῖ νὰ βρίσκεται μετὰ τὴν 5η, 6η ἢ 7η συλλαβή. Οἱ στίχοι 441, 561, 1410, 4844, 5173, 5384, 6156, 8962, 8972 στεροῦνται τομῆς (Beiträge, σ. 86). Τομὴ μετὰ τὴν 6η συλλαβὴ εἶναι πολὺ σπάνια καὶ παρουσιάζεται μόνο σὲ 10 στίχους: 26, 97, 715, 1109, 1128, 2994, 5484, 6750, 7162, 7657 (Beiträge, σ. 85). Εἶναι δυνατόν, σὲ ἀρκετὲς περιπτώσεις, νὰ ὑπάρχει δευτερεύουσα τομὴ καὶ μετὰ τὴν 3η συλλαβὴ (Λαμψίδη, Σχόλια, σ. 295).

Περιληπτικὰ παρουσιάζονται οἱ παρατηρήσεις μας στὸν παρακάτω συγκεντρωτικὸ πίνακα. (Ἐκτενέστερα ὅμως περιγράφεται ἡ μετρικὴ τοῦ Ἐφραὶμ στὰ Beiträge, σ. 76 - 105, καὶ στὴ μελέτη μας Σχόλια..., σ. 292 - 305, ὅπου δημοσιεύονται καὶ πίνακες γιὰ τὸ ρυθμὸ στὸ 12σύλλαβο στίχο τοῦ Ἐφραίμ.)

	T 5			T 6			T 7			
Ἀρ. στίχ.	Σ3	Σ4	Σ5	Σ4	Σ5	Σ6	Σ5	Σ6	Σ7	πζλγ
1 - 1000	33	306	349	—	1	2	288	14	5	2
1001 - 2000	20	306	334	—	—	2	325	9	3	1
2001 - 3000	25	315	350	1	—	—	301	7	1	—
3001 - 4000	25	338	337	—	—	—	293	7	—	—
4001 - 5000	31	316	329	—	—	—	314	9	—	1
5001 - 6000	28	291	328	—	1	—	338	10	2	2
6001 - 7000	27	312	325	—	1	—	316	16	2	1
7001 - 8000	13	336	314	—	2	—	325	9	1	—
8001 - 9000	31	349	317	—	—	—	286	14	1	2
9001 - 9588	16	200	196	—	—	—	171	4	1	—
	249	3069	3179	1	5	4	2957	99	16	9

Συνεπῶς:	T5	σύνολο	6497	στίχοι
	T6	»	10	»
	T7	»	3072	»
	πεζολογικοὶ στίχοι		9	»
	Σύνολο		9588	»

Ἐκδόσεις τῆς Χρονικῆς Ἱστορίας

Α) Πλῆρες κείμενο τῆς Χρονικῆς Ἱστορίας

Scriptorum veterum nova collectio e Vaticanis codicibus edita ab Angelo Maio. III. Romae 1828.

Ὁ Πρόλογος στὶς σ. VII - VIII περιέχει βιογραφία τοῦ Ἐφραίμ, ἀνάλυση τῆς Χρον. Ἱστ. καὶ λίγες παρατηρήσεις. Ἡ ἔκδοση μὲ βάση τὸν κώδι-

κα Vaticanus graecus 1003 παρουσιάζει πολλὲς παραναγνώσεις καθὼς καὶ σφάλματα στὴν ὀρθογραφία καὶ στὸν τονισμό. Παραλείπει 26 στίχους τοῦ κώδικα, τοὺς στ. 182 - 184, 796, 965, 1664, 3012, 3145 - 48, 3174, 3440, 3447, 3537/38 (οἱ δύο αὐτοὶ στίχοι στὴν ἔκδοση Mai συγκροτοῦν ἕνα στίχο), 3637, 3760/61 (οἱ δύο αὐτοὶ στίχοι συγκροτοῦν ἐπίσης ἕνα στίχο στὴν ἔκδοση Mai), 4296, 4406, 4483, 4717, 4796/97, 5791. Ἐξαιτίας τῶν πολλῶν σφαλμάτων στὴν ἀρίθμηση τῶν στίχων ἡ Χρον. Ἱστ. παρουσιάζεται νὰ ἔχει συνολικὰ 9570 ἀντὶ 9564 στίχους (δὲν ὑπολογίζονται οἱ στίχοι ποὺ παραλείπονται). Συνεκδίδεται ἡ λατινικὴ μετάφραση.

Ephraemii monachi imperatorum et patriarcharum recensus interprete Angelo Maio. Recens. I. Bekkeris. Bonnae 1840 στὴ σειρά: Corpus Scriptorum Historiae Byzantinae.

σ. 3 - 6 Πρόλογος τοῦ Mai, σ. 7 - 382 τὸ κείμενο τῆς Χρον. Ἱστ., σ. 388 - 417 τὸ κείμενο τοῦ Καταλόγου τῶν Πατριαρχῶν, σ. 418 - 433 εὑρετήριο λέξεων καὶ κυρίων ὀνομάτων. Δημοσιεύεται καὶ ἡ λατινικὴ μετάφραση τῆς Χρον. Ἱστ. ποὺ ἔκανε ὁ Mai. Ἡ ἔκδοση περιέχει πολλὲς βελτιώσεις καὶ ἐπανορθώσεις τῆς ἐκδόσεως Mai, χωρὶς ὅμως νὰ τὶς ἀναφέρει πάντα στὸ κριτικὸ ὑπόμνημα.

Ὁ Bekker ἐκδίδει σὲ κριτικὴ ἔκδοση τὰ ἔργα τοῦ Ἐφραὶμ μὲ βάση τὸ κείμενο τοῦ Mai καὶ ὄχι τὸ κείμενο τοῦ κώδικα.

Ἀναδημοσίευση τοῦ ὅλου κειμένου: J. P. Migne: Patrologia Graeca, Paris 1865, 143, στήλη 1 - 380.

Ὀδ. Λαμψίδη: Ἐφραὶμ τοῦ Αἰνίου Χρονογραφία. Κείμενο - Μετάφραση - Σχόλια. 2 τόμοι. Ἀθήνα 1984/85 (ἔκδοση τῆς Ἀκαδημίας Ἀθηνῶν). Τὸ δημοσιευμένο πλῆρες κείμενο, χωρὶς τὶς παραλείψεις καὶ τὰ παροράματα τῶν προηγουμένων ἐκδόσεων, βασίζεται ἀπευθείας στὸν κώδικα. Σχεδὸν ταυτόσημο μὲ αὐτὸ εἶναι τὸ κείμενο ποὺ δημοσιεύεται στὴν τωρινὴ ἔκδοση.

Β) Ἀποσπάσματα

Τὰ ἀποσπάσματα ποὺ δημοσιεύει ὁ Ἀλλάτιος βρίσκονται στὰ δημοσιεύματα:

J. A. Fabricii: Bibliotheca Graeca V,... accedunt Leonis Allatii diatribae de Nilis et Psellis... Hamburgi 1712, σ. 22: στ. 3452/53· X,... de Georgiis, 1721, σ. 687: στ. 9164-66.

Leonis Allatii in Roberti Creyghtoni apparatum, versionem et notas ad historiam scriptam a Silvestre Syropulo de unione... Pars Prima. Romae 1665:

σ. 526/527: στ. 4754 - 72· σ. 330 : στ. 5698 - 5700· σ. 701: στ. 6347 - 49· σ. 539/540: στ. 6526 - 64· σ. 614 : στ. 8955 - 72

Georgii Acropolitae Annales recognovit Immanuel Bekkerus, Bonnae 1836, στὰ σχόλια τοῦ Ἀλλατίου ποὺ δημοσιεύτηκαν μετὰ τὸ κείμενο:

σ. 234: στ. 7207 - 25· σ. 233/234: στ. 7420 - 31· σ. 241: στ. 7432 - 39· σ. 244: στ. 7731-34· σ. 252: στ. 8205-10

Leonis Allatii de ecclesiae occidentalis atque orientalis perpetua consensione..., Coloniae Agrippinae 1648: στήλη 699: στ. 7432-39· στήλη 435: στ. 8203-10

Τὰ ἀποσπάσματα τῆς Χρον. Ἱστ. ποὺ ἐκδόθηκαν ἀπὸ τὸν Ἀλλάτιο περιέχουν μερικὲς διαφορὲς ἀπὸ τὸν Vat. gr. 1003. Ὁ Mai (σ. 4** τῆς ἐκδ. Bekker) διατύπωσε ἀμφιβολίες ἂν ὁ Ἀλλάτιος παρέλαβε τὰ ἀποσπάσματα ἀπὸ τὸ Βατικανὸ κώδικα. Ἡ σύγκριση τῶν ἀποσπασμάτων τοῦ Ἀλλατίου μὲ τὸ κείμενο τοῦ Vat. Barber. 146 δείχνει ὅτι ὑπάρχουν οἱ ἴδιες σχεδὸν διαφορὲς ὅπως καὶ μὲ τὸν Vat. gr. 1003. Ἐπειδὴ λοιπὸν οὔτε ὑπῆρχε οὔτε ὑπάρχει σήμερα κανένας ἄλλος κώδικας ἐκτὸς ἀπὸ τὸν Vat. Barber. 146 — ἀντίγραφο τοῦ Vat. gr. 1003 — ποὺ νὰ περιέχει τὴ χρονογραφία τοῦ Ἐφραὶμ καὶ ἐπειδὴ ὁ Ἀλλάτιος γνώριζε τὸν Vat. gr. 1003, μποροῦμε νὰ εἴμαστε βέβαιοι ὅτι ἀπὸ αὐτὸν τὸν κώδικα παρέλαβε τὰ ἀποσπάσματα τῆς Χρον. Ἱστ. Ἐξάλλου καὶ σὲ ἄλλες περιπτώσεις ὁ Ἀλλάτιος δὲν ἔχει δείξει τὴν ἀπαιτουμένη προσοχὴ στὴν ἀντιγραφὴ κειμένων ἀπὸ τοὺς κώδικες καὶ στὴ δημοσίευσή τους. Τὰ ἀποσπάσματα τοῦ Ἀλλατίου δὲν προσφέρουν τίποτα γιὰ τὴν κριτικὴ ἔκδοση τῆς Χρον. Ἱστ.

E. Miller: Recueil des historiens des croisades. Historiens grecs. I. Paris 1875. Τόμος V.

Στὶς σ. 523 - 526 δημοσιεύονται ἀπὸ τὴ Χρον. Ἱστ. οἱ στ. 3573 - 3619, 4120 - 34, 4217 - 43 καὶ στὶς σ. 642 - 646 οἱ στ. 5964 - 6020 καὶ 6654 - 7210, ὅλοι μὲ λατινικὴ μετάφραση τοῦ A. Mai.

Τὰ ἀποσπάσματα, τὰ ὁποῖα ὁ Miller (σ. XIII) παρέλαβε ἀπὸ τὴν ἔκδοση Bekker καὶ διόρθωσε σὲ μερικὰ σημεῖα, δὲν προσφέρουν τίποτα τὸ ἀξιόλογο γιὰ τὴν κριτικὴ ἔκδοση.

Γ) Μεταφράσεις

Ἡ λατινικὴ μετάφραση τοῦ A. Mai. Ἀναδημοσιεύτηκε στὴν ἔκδοση Bekker, στὴν P.G. καὶ ἀπὸ τὸν E. Miller γιὰ τὰ ἀποσπάσματα ποὺ παρουσίασε. Ἡ μετάφραση τοῦ Mai συχνὰ μεταφέρει στὴ λατινικὴ ὄχι τὶς λέξεις

ἀλλὰ τὶς ἔννοιες. Περιέχει μερικὰ σφάλματα ἀλλὰ γενικὰ εἶναι ἱκανοποιητική.

Ἡ νεοελληνικὴ μετάφραση στὴ χρηστικὴ ἔκδοση τῆς Ἀκαδημίας (Λαμψίδη, Ἐφραὶμ Αἰνίου Χρονογραφία). Ἡ μετάφραση αὐτὴ προσπαθεῖ νὰ μείνει πιστὴ καὶ στὶς λέξεις καὶ στὶς ἔννοιες τοῦ κειμένου τοῦ Ἐφραίμ. Βέβαια πολλὲς φορὲς ἀποδίδει στὰ νεοελληνικὰ μὲ παράλληλες νεοελληνικὲς λέξεις καὶ ἐκφράσεις τὶς ἀντίστοιχες βυζαντινές. Σὲ δυσνόητα χωρία τοῦ πρωτοτύπου ὁ μεταφραστὴς βοηθήθηκε ἀπὸ τὶς πηγὲς τοῦ βυζαντινοῦ κειμένου (βλ. σ. 15/16 τῆς Εἰσαγωγῆς του).

Ἡ νέα ἔκδοση

Κριτικὸ ὑπόμνημα

Τὸ κριτικὸ ὑπόμνημα εἶναι θετικό. Ἀκολουθοῦμε τὸ κείμενο τοῦ κώδικα (V) καὶ σημειώνουμε κάθε παρέκκλισή μας ἀπὸ τὸν κώδικα παίρνοντας ὅμως ὑπόψη καὶ τὶς ἐκδόσεις τοῦ Mai (M) καὶ τοῦ Bekker (B).

Δὲ σημειώνονται στὸ κρ. ὑπ. οἱ πολλὲς σφαλερὲς ἀναγνώσεις τοῦ M, παρὰ μόνον ὅταν τὶς διορθώνει ὁ ἴδιος στὸ κριτικό του ὑπόμνημα ἢ ὅταν τὶς διορθώνει ὁ B, ἀναγράφοντάς τις στὸ δικό του κριτικὸ ὑπόμνημα.

Σημειώνεται στὸ κρ. ὑπ. κάθε διαφορὰ ἀνάμεσα στὸ κείμενο τοῦ B (ὁ ὁποῖος βασίζεται μοναδικὰ στὸ κείμενο τοῦ M, ποὺ τὸ ταυτίζει μὲ τὸν κώδικα) καὶ στὸ δικό μας, ἀλλὰ καὶ κάθε διόρθωση ἢ εἰκασία γιὰ τὸ κείμενο, τὴν ὁποία σημειώνει ὁ B.

Ἀπὸ τὶς πολλὲς διορθώσεις καὶ προτάσεις ποὺ εἰσηγήθηκε ὁ Is. Hilberg (H) γιὰ νὰ δικαιολογήσει τὴν ὀπτικὴ μετρικὴ (=ἀρχαία προσωδία) τοῦ δωδεκασυλλάβου σημειώνονται μόνον ἐκεῖνες ποὺ εἴτε ἐπιτυγχάνουν τὴν ὀρθὴ ἀποκατάσταση τοῦ κειμένου εἴτε εἶναι κατὰ τὴ γνώμη μας ἀξιοπρόσεκτες ὡς εἰκασίες. Στὶς περιπτώσεις ὅμως αὐτὲς γράφουμε ὅλο τὸ λῆμμα μὲ τὶς γραφὲς τόσο τοῦ κώδικα (V) ὅσο καὶ τῶν ἐκδοτῶν M καὶ B.

Δὲν ἀναφέρονται διαφορὲς στὸν τονισμό, στὸν πνευματισμό, στὴ γραφὴ ὑφὲν λέξεων ἢ τὸ ἀντίθετο, στὴν ὀρθογραφία, στὴν ἔγκλιση τόνου κτλ. Ὡστόσο γιὰ λόγους καθαρὰ μετρικοὺς σημειώνουμε μερικὲς φορὲς περιπτώσεις καὶ ἀπὸ τὶς κατηγορίες αὐτές.

Ἱστορικὸ καὶ φιλολογικὸ ὑπόμνημα

Τὸ ὑπόμνημα αὐτὸ ἀποσκοπεῖ νὰ καθοδηγήσει τελείως γενικὰ τὸν ἀναγνώστη. Γι' αὐτὸ ἀναφέρει, μὲ τὴ βοήθεια τῶν γνωστῶν σὲ χρήση ἐγχειριδίων Ἱστορίας, μόνο τὶς ἀναγκαῖες καὶ ἀπαραίτητες χρονολογίες γιὰ τὰ πρόσωπα καὶ τὰ σημαντικότερα γεγονότα, ποὺ μνημονεύονται ἀπὸ τὸν Ἐφραίμ.

Οἱ χρονολογήσεις μερικὲς φορὲς καὶ γιὰ μερικὲς χρονικὲς περιόδους (π.χ. γιὰ τὴν περίοδο 1204 - 1259) εἶναι ἀμφιλεγόμενες ἀπὸ τοὺς διάφορους ἐρευνητὲς καὶ ἱστορικούς. Προσπαθήσαμε νὰ δώσουμε τὴν κατὰ τὴ γνώμη μας πιθανότερη χρονολογία.

Συμβουλευτήκαμε

V. Grumel: La Chronologie, 1958

Αἰκ. Χριστοφιλοπούλου: Ἐκλογή, ἀναγόρευση καὶ στέψη τοῦ Βυζαντινοῦ αὐτοκράτορα. Πραγματεῖαι τῆς Ἀκαδημίας Ἀθηνῶν, Τ. 22 (1957) 1 - 240

καὶ ἰδιαίτερα τὰ ἀντίστοιχα ὑπομνήματα στὶς κριτικὲς ἐκδόσεις

Georgii Acropolitae Opera. (1903) ed. A. Heisenberg.

Nicetae Choniatae Historia. I (1975). II (1975), ed. van Dieten.

Nicetae Choniatae Orationes et Epistulae (1972) ed. van Dieten.

J. L. van Dieten: Niketas Choniates. Erläuterungen zu den Reden und Briefen nebst einer Biographie (1971).

Ioannis Scylitzae Synopsis Historiarum. (1973) ed. I. Thurn.

Ioannis Zonarae Annales. (1841, 1844) ed. M. Pinder.

Ioannis Zonarae Epitomae Historiarum. (1869, 1870, 1897) ed. Th. Büttner - Wobst.

Οἱ ἐλάχιστες φιλολογικὲς παρατηρήσεις ἀναφέρονται ἰδίως στὶς ἰδιοτυπίες τῆς μετρικῆς συγκροτήσεως τῶν στίχων τῆς Χρονικῆς Ἱστορίας.

Ὑπόμνημα πηγῶν

Τὸ ὑπόμνημα πηγῶν καὶ παράλληλων χωρίων δίνει κατὰ βάση τὰ ἀντίστοιχα στοὺς τρεῖς Βυζαντινοὺς συγγραφεῖς Ζωναρᾶ, Χωνιάτη καὶ Ἀκροπολίτη. Χωρὶς ἀμφιβολία, ἐὰν οἱ ἐκδόσεις τῶν τριῶν αὐτῶν συγγραφέων ἦταν ἀπὸ τὴν ἄποψη τοῦ ὑπομνήματος πηγῶν ἐξαντλητικὲς (ἐδῶ πρέπει σχεδὸν νὰ ἐξαιρέσουμε τὴν ἔκδοση τοῦ Χωνιάτη ἀπὸ τὸν van Dieten), τὸ ἔργο τοῦ ἐκδότη τῆς Χρον. Ἱστ. θὰ εἶχε πολὺ ἁπλουστευθεῖ. Πάντως προσπαθήσαμε νὰ ὑπομνηματίσουμε λέξεις, ἐκφράσεις καὶ χωρία στοὺς στίχους τῆς Χρον. Ἱστ., οἱ ὁποῖες δὲν ἔχουν τελείως τὰ ἀντίστοιχά τους στὶς τρεῖς πηγὲς ἀλλὰ καὶ σὲ ἄλλα ἔργα, ἢ ὅταν ἡ κριτικὴ ἔκδοση τῶν τριῶν συγγραφέων εἶναι ἀτελὴς στὸν καθορισμὸ τῆς πηγῆς. Ὁσάκις στὸ ὑπόμνημα πηγῶν παραπέμπουμε στὴν παραλλαγὴ β τῆς χειρογράφου παραδόσεως τοῦ Χωνιάτη προσγράφουμε στὴν παραπομπὴ ἀστερίσκο ὡς ἐκθέτη.

Στὴν προσπάθειά μας αὐτὴ χρησιμοποιήσαμε τὰ στοιχεῖα ποὺ παρέχουν οἱ ἐκδότες τῶν τριῶν πηγῶν, ἀλλὰ προσφέραμε, κατὰ τὴ γνώμη μας, καὶ νέες

παραπομπὲς ἀπὸ παράλληλα χωρία προγενεστέρων συγγραφέων. Ἰδιαίτερη προσπάθεια καταβάλαμε γιὰ ἐκεῖνα τὰ χωρία τοῦ Ἐφραίμ, τὰ ὁποῖα ἀποδίδουν ἀντίστοιχα τῆς Ἁγίας Γραφῆς ἢ ὑπαινίσσονται παρόμοια χωρία. (Γιὰ μιὰ ἀκόμα φορὰ παραπέμπουμε στὸν ἐξαντλητικὸ στίχο πρὸς στίχο Πίνακα πηγῶν στὰ Beiträge, σ. 110 - 238.)

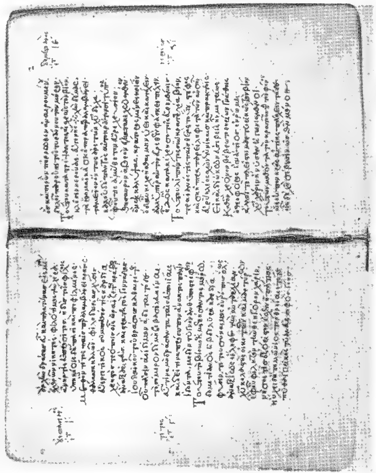
Γιὰ τοὺς συγγραφεῖς ποὺ ἀναφέρονται στὸ ὑπόμνημα πηγῶν, ὅπως καὶ στὰ εὑρετήρια στὸ τέλος, χρησιμοποιοῦμε τὶς νέες ἐκδόσεις των ἢ ἐκεῖνες στὶς ὁποῖες παραπέμπουν τὰ μεγάλα ἑλληνικὰ λεξικά.

Γιὰ τὶς παροιμίες παραπέμπουμε στὰ ἔργα:

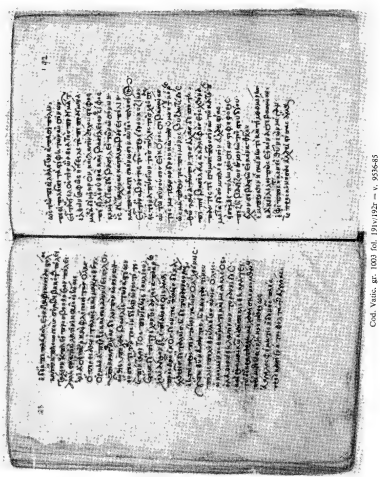
D. Karathanasis: Sprichwörter und sprichwörtliche Redensarten des Altertums in den rhetorischen Schriften des Michael Psellos, des Eustathios und des Michael Choniates, sowie in anderen rhetorischen Quellen des XII. Jahrhunderts. Diss. München 1936.

Φ. Κουκουλέ: Βυζαντινῶν Βίος καὶ Πολιτισμός, τ. 1-6, 1948-1957.

E. von Leutsch u. F.G. Schneidewin: Corpus paroemiographorum graecorum. 1639 - 1851.

Cod. Vatic. gr. 1003 fol. 1v/2r v. 27-75

Cod. Vatic. gr. 1003 fol. 191v/192r = v. 9536-85

ΕΦΡΑΙΜ ΑΙΝΙΟΥ
ΧΡΟΝΙΚΗ ΙΣΤΟΡΙΑ

TABULA NOTARUM IN APPARATU CRITICO ADHIBITARUM

V = Vaticanus graecus 1003
B = I. Bekker in editione
Bl = textus ad verbum editoris Bekkeri in app. crit.
M = A. Mai in editione
Ml = textus ad verbum editoris Maii in app. crit.
A = H. Heisenberg, Acropolita
C = I.A. van Dieten, Choniates
Z = M. Pinder Zonaras I, II; Th. Büttner-Wobst, Zonaras III

Cetera
cf. = confer
corr. = correxit
ed. = edidit
i.m. = ipsa manu
it. = in textu
litt. = littera(e)
mg. = in margine
om. = omisit
p. = pagina
pc. = post correctionem
sscr. = suprascripsit
v. = versus

⟨ΕΦΡΑΙΜ ΑΙΝΙΟΥ ΧΡΟΝΙΚΗ ΙΣΤΟΡΙΑ⟩

. . . . *

Εἶτα κατέσχε τὸ κράτος τῶν Αὐσόνων
Γάϊος, Ἐπίκουρος ἢ Σατὰν τρόπον,
ὑπὲρ φύσιν βρότειον αὐτὸν σεμνύνων
ἢ καὶ θεουργῶν, ἡ κατάπτυστος φύσις,
ἀνὴρ ἀσελγής, ἀποφράς, μιαιφόνος·
ἐφ' οὗ Στέφανος, πρωτομαρτύρων κλέος,
μαρτυρίου στέφανον εὗρεν ἐκ λίθων,
σοφοί τ' ἐγνωρίζοντο δύο προκρίτων
Ἰώσηπός τε καὶ Φίλων ἐξ Ἑβραίων. Γάϊος ἔτη δ'

Τούτου καταστρέψαντος ἀθλίως βίον,
Ἑρμοῦ φίλος Κλαύδιος, ἠπία φύσις,
ἴσου τε φύλαξ, ὑπερόπτης χρημάτων,
τὰς ἡνίας εἴληφεν αὐσοναρχίας.
τούτου κρατοῦντος Θευδᾶς καὶ Σίμων μάγοι
πολλοὺς ἐλυμαίνοντο κακοτεχνίαις,
πρῶτος δ' ἐπιβέβηκε τῆς Ῥώμης Πέτρος
σωτήριον κήρυγμα κηρύσσων ὅλοις. Κλαύδιος ἔτη ιδ'

2 Gaius Caligula a. 37-41 **11** Tiberius Claudius a. 41-54 **16** post a. 63

1-4: Z II 446,17/18; 448,10/11; 451,11/12; 454,8/9; 455,3/4; 456,5 sqq.; 457,9/10, 14/15 **5:** Z II 447,15 — 451,22; 454,5—455,5 **6/7:** Act. 7,54-60 **8/9:** Z I 496,22—497,7; II 457,17/18; 490,3 sqq. **10-13:** Z II 458,16-20; 460, 9/10; 460,20—461,2; 461,14-16; 462,3-13 **11** Ἑρμοῦ φίλος: vide Ind. nom. **13** ἡνίας... αὐσοναρχίας: cf. τῆς πόλεως τὰς ἡνίας Aristoph. Eccl. 466 **14/15:** cf. Z II 473,21—474,8 **16/17:** Z II 474,20 — 475,4

---

tit. χρονικὴ ἱστορία scripsi e Catalogo manuscriptorum Graecorum Bibliothecae Vaticanae confecto a L. Allatio, in aliis catalogis eiusdem bibliothecae *historia versu composita* notatur *desunt in codice duo folia quae titulum, dedicationem et Tiberii notitiam continebant; desiderantur igitur circa septuaginta versus. editores Maius et Bekkerus versus paulo minus quinquaginta desiderari in app. cr. scr. **14** μάγοι V: μάγος MB

Μεθ' ὃν παρῆλθεν εἰς βασίλειον κράτος
Νέρων ἀσελγής, ἐμφερὴς τῷ Γαΐῳ,
θηλυδρίας ὢν καὶ θύλακος σαπρίας,
πρῶτος διώκτης, εὐσεβῶν καθαιρέτης
Χριστοῦ τε μυστῶν προκρίτων ἀναιρέτης. Νέρων ἔτη ιδ'
Εἶτα Γάλβας Ὄθων σὺν Οὐϊτελίῳ
ἐπὶ βράχιστον τοῦ κράτους γεγευμένοι.

Μεθ' οὓς κατηγλάϊσε τὴν κραταρχίαν
Οὐεσπασιανός, κλέος βασιλέων, ||
ἀρχὴν δράσας εὖ καὶ πλατύνας εἰς μέγα,
ἐχθρῶν νικητής, φιλότιμος τὴν χέρα,
ἀνήρ τις εὐπρόσιτος, ἡδὺς τοῖς φίλοις, Οὐεσπασιανὸς
ὑπηκόοις δ' ἅπασι καὶ πεφιλμένος. ἔτη ι'

Μεθ' ὃν Τίτος παῖς παραλαμβάνει κράτος,
θάλασσα καλῶν, φιλοδωρίας χύσις,
εὐεργετικός, συμπαθής τις καρδία,
χρηστὸς τρόποις οἷς ὡραΐζεται κράτωρ,
ἄναξ ἀριστεὺς καὶ στρατηγὸς γεννάδας,
Ἰουδαϊκοῦ τοῦ θράσους καθαιρέτης·
οὐ πᾶσιν ἀοίδιμον ᾄδεται τόδε,
«τὸ σήμερον δὲ μὴ βεβασιλευκέναι,
εὖ τινα μὴ δράσαντα ταῖς εὐποιίαις», Τίτος ἔτη γ'
καὶ «δεῖ τινα πρόσωπον ἄνακτος πάλιν
ἰδόντα μηδὲν στυγνὸν ἀνθυποστρέφειν».

19 Nero Claudius Caesar a. 54-68 **21/22** persecutio a Nerone a. 64 **23/24** Sulpicius Galba, Marcus Salvius Otho, Aulus Vitelius a. 68/69 **26** Titus Flavius Vespasianus a. 69-79. nota: caesura post sextam syllabam **31** Flavius Vespasianus Titus a. 79-81 **36** expugnatio Hierosolymorum d. 10 mens. Aug. a. 70

18-20: Z II 475,10/11; 476,2-4; 477,18 — 478,3 **21/22**: Z II 479,1-3 **23/24**: Z II 481,8/9; 483,1-4,13/14; 484,10-12; 486,11/12,17-19; 492,9-12 **25-30**: Z II 491,8-10; 493, 19/20; 494,4-12 **26** κλέος βασιλέων: κλ. ἀνδρῶν Hom. I 189 **31-35**: Z II 495,15 — 496,11; 497,21 — 498,2 **32** θάλασσα καλῶν: locut. prov.; cf. Κουκουλὲς 6,384 **34** τρόποις... κράτωρ: cf. Hunger, Literatur, 1, p. 157-65 «Fürstenspiegel» **36**: Z I 526,2 — 550,13 **37** ᾄδεται: ᾄ. λόγος Philo (Mechanicus) (ed. Diels-Schramm) 1,189 **37-39**: Z II 498,9/10 **38/39** : cf. Cedrenum (ed. Bonnae) I, 380,15-18; Attaliota (ed. Bonnae) 280,7/8 Alexandrum hoc dixisse scr.; Sathas 30,4-6 **38-41**: cf. Manasses, v. 2081 **40/41**: cf. Sathas 30,6/7; Cedrenum (ed. Bonnae) 380,21/22

Τούτου τὸ βιοῦν ἐκμετρήσαντος μόρῳ,
Δομετιανός, ἡ βδελυρὰ καρδία,
φύσιν Τίτου σύναιμος, οὐ τρόπους ὅλως,
ἀναξίως εἴληφε τὴν αὐταρχίαν,
Χριστοῦ κολαστὴς οἰκετῶν καὶ μαρτύρων,
ἐφ' οὗ φιλητὸν τὴν θεηγόρον χάριν
νῆσός τις ἐξόριστον ἔσχεν, ἡ Πάτμος.
ηὔχει δ' Ἀπολλώνιος τερθρείαις τότε,
Πυθαγορικὸς Τυανεύς, σοφὸς γόης,||
ὃς καίπερ ὢν πόρρωθεν ἀναιρουμένου
δηλοῖ παροῦσι τοῦ τυράννου τὸν μόρον. Δομετιανὸς ἔτη ιε'

Τούτου καταστρέψαντος αἰσχρῶς τὸν βίον
κλῆσιν Νερούας, εὐγενὴς ψυχήν, δέμας,
τὰ Ῥωμαϊκὰ σκῆπτρα παραλαμβάνει,
ταμεῖον ὄντως ἀρετῶν Χριστοῦ δίχα,
καλοῦ δὲ παντὸς αὐτοκράτορσι τύπος,
ἐφ' οὗ τις ἀμύθητον εὗρε χρυσίον,
θησαυρὸν ἁβρὸν ἐγκατακεχωσμένον,
ὃν ἐκκαλύψας κράτορος μένει κρίσιν·
ὃδ' αὖ κεχρῆσθαι μηνύει καὶ κατέχειν.
ἀλλ' ὑπὲρ αὐτὸν εὑρεθὲν φάσκει πέλειν.
ἡ δ' ὃς «κατακέχρησο τοῖς εὑρημένοις». Νερούας ἔτος α'

Τούτου λιπόντος σὺν κραταρχίᾳ βίον,
Τραϊανός τις, παῖς θετὸς τούτου, στέφος

43 Titus Flavius Dometianus a. 81-96 **46** a. 95 **47/48** Johannes Evangelista sedecim menses in insula Patmo permanet **54** M. Cocceius Nerva a. 96-98 **65** Marcus Ulpius Traianus a. 98-117

42-45: Z II 499,5-9; 501,5/6 **44**: Manasses, vv. 2090/91; φύσιν... σύναιμος, οὐ τρόπους ὅλως: alludit fortasse ad prov.; cf. Κουκουλὲς 6,339, 419 **46** Χριστοῦ... οἰκετῶν: Mat. 24,45 **46-48**: Z II 504,1-4 **47** θεηγόρος χάρις (= Ἰωάννης Θεολόγος): vide Εἰσαγωγή, p. LI **49-52**: Z II 503,5-10 **53-57**: Z II 504,21; 505,13/14; 506,1; 507,6 **56** ταμεῖον... ἀρετῶν: Prov. 24,4 **57** καλοῦ... τύπος: Tit. 2,7; vide v. 34 **58-63**: Z II 506, 3-9 **64-76**: Z II 507,8-10,13-15; 507,16 — 508,14; 508,20-22; 514,2-11

---

61 ὃδ' fere constanter V: ὁ δ' fere constanter MB **62** αὐτὸν VM: αὑτὸν B

καὶ σκῆπτρα παρείληφε τὰ τῶν Αὐσόνων,
εὐρὺ κλέος σχὼν ἐν νίκαις καὶ πρακτέοις,
εἰ καὶ διώκων εὐσεβεῖς ἦν μετρίως·
καθ' ὃν χρόνον βέβρωτο θηρίων γνάθοις
ὁ θεοφόρος Ἰγνάτιος ἐν Ῥώμῃ,
ἄλλοι τε πλεῖστοι μαρτυρικῶς τὸν βίον
Χριστοῦ χάριν ἤνυσαν ἠγωνισμένοι.
τούτων μαθόντα τὸν κρατοῦντα τὸν φόνον,
ὡς οὐ πονηρᾶς αἰτίας πάσχειν τάδε,
οἷς δὲ Χριστὸν σέβουσιν ὡς θεὸν μόνον, ||
μὴ δεῖν κολάζειν θεσπίσαι χριστωνύμους.
Τοῦτόν γ' ἐπάρχῳ χειρίσαντα τὸ ξίφος
«δέδεξο τουτὶ ταῖν χεροῖν», τοῦτον φάναι,
«κἂν μὲν καλῶς ὦ διέπων τὰ τοῦ κράτους,
ὑπέρ γ' ἐμαυτοῦ τῷδε χρηστέον, φίλε·
εἰ δ' αὖ γε κακῶς, κατ' ἐμαυτοῦ καρδίας». Τραϊανὸς ἔτη ιη'

Τούτου δὲ βίον καὶ κράτος λελοιπότος
Ἀδριανὸς Αἴλιος, ἀριστεὺς μέγας,
διάδοχος δέδεικτο τῆς μοναρχίας,
ἑρμαϊκός τε καὶ μεγαλόφρων ὅλοις,
μὴ δεῖν κολάζειν θεσπίσας χριστωνύμους.
Τούτου διιππεύοντος ἐν λεωφόρῳ
ἐδεῖτο γυνὴ λιπαρῶς ἐγκειμένη·
ὅδ' «οὐ σχολάζω», τῇδ' ἐγκειμένῃ λέγει.
καὶ «μηδὲ βασίλευε» πρὸς τόνδ' ἀντέφη·
ὁ δὲ στραφεὶς προσέσχεν αὐτῆς τῇ δίκῃ.
Οὗτος πολίζει πρὸς Παλαιστίνῃ πόλιν,
ὅπου Σιὼν ἵδρυτο κατεσκαμμένη,
Καπιτωλίναν καλέσας τήνδ' Αἰλίαν.

69/70 a. 110 **83** Publius Aelius Adrianus a. 117-138 **92-106** a. 132-135

---

67 εὐρὺ κλέος: Hom. α 344 **77-81**: Z II 511,6-9 **82-85**: Z II 514,20/21; 515,4-6, 13-15 **85** ἑρμαϊκός (= vir mercurialis, eruditus, doctus): locut. prov.; vide Ind. nom. Ἑρμοῦ φίλος **86**: Z II 523,4-8 **87-91**: Z II 516,4-6 **92-106**: Z II 517,14-18,21/22; 518,3-4,8-16

---

87 διιππεύοντος V: δ' ἱππεύοντος MB: δ'] πόθ'? B1

καὶ ναὸν ἀντήγειρε Διὶ τῷ Κρόνου,
οὗ πρὶν Σολομὼν τὸν ναὸν τεύξας ἔχει.
τοῦτ' οὐκ ἀνεκτὸν ἦν Ἰουδαίων φύλῳ·
συσπειραθέντες τοιγαροῦν ὡπλισμένοι
ἐπίασι φύλαξι Ῥωμαίοις τόπου,
καὶ σφῶν γε πλείστους ἔδρασαν ἔργον φόνου. ||
ὃ γνοὺς ὁ κρατῶν στρατιᾶς ὁμαιχμίᾳ
ἄρδην Ἑβραίων ἐκθερίζει τὸ στῖφος,
ὀκτὼ μὲν ἀνδρῶν καὶ πεντήκοντα πάλιν
ποσουμένας δοὺς μυριάδας θανάτῳ,
κώμας κατασκάψας δὲ τούτων χιλίας,
φρούρια πεντήκοντα τεθρυλλημένα.
Οὗτός ποτ' ἀνδρὸς ἦν κατακρίνας μόρον·
καὶ τὸν λαβόντα πῦρ θυμιῶντα λέγειν
«ἐγὼ μὲν οὐδὲν ἀδικῶν θνήσκω βίᾳ,
Ἀδριανὸν δὲ καὶ ποθοῦντα τεθνάναι
μὴ τοῦ κατ' εὐχὴν εὔχομαι τυχεῖν τέλους».
ὃ καὶ παθεῖν οἱ συνέβη πρὸς τῷ τέλει,
νόσῳ χρονίως ὑδέρῳ τετηγμένῳ.
κἀπὶ Θρᾴκης δ' αὖ Ὀδρυσσοῦ πρὸς χωρίῳ Ἀδριανὸς
ἄλλην πολίζει τὴν ὁμώνυμον πόλιν. Αἴλιος ἔτη κα'

Εἶτ' Ἀντωνῖνος Εὐσεβὴς κεκλημένος,
βέλτιστος ἀνὴρ εὐαγής τε τοὺς τρόπους,
πάντων τιμῶν μάλιστα τοὺς χριστωνύμους,
χειρίζεται κάλλιστα τὴν κραταρχίαν·
ὅστις γε μάχης καὶ βίας ἐγκειμένων,
ἐπείπερ οὐδὲν εὐπορῶν ἦν χρημάτων,
εἰς ἀγορὰν προὔθηκε τοῖς ᾑρημένοις

97 nota: caesura post sextam syllabam **114/15** a. 127 **116** Antoninus Pius a. 138-161

107-13: Z II 519,12-17; 520,17/18; 521,10-16 **114/15**: Z II 517,9 **116-19**: Z II 523,10/11; 524,2,6-9 **120-28**: Z II 524,11-21

---

101 ὁμαιχμίᾳ V: -ας MB **106** τεθρυλλημένα VM: τεθρυλημένα B (versificatio auctoris vel unam vel duas λ permittit) **114** Ὀδρυσσοῦ V: Ὀδρυσοῦ MB (versificatio auctoris vel unam vel duas σ permittit) **115** tit. Αἴλιος V: Αἴλιος om. MB

πάντα τὰ λαμπρὰ καὶ τιμαλφῆ τοῦ κράτους·
ἀφ' ὧν ἱκανῶν εὐπορήσας χρημάτων
καὶ στρατιωτῶν ἡλικῶς πλείστας ἴλας||
μάχην κατορθοῖ καὶ βαθὺν πλοῦτον φέρει·
καὶ πάλιν ἀπέλαβε τὰ πεπραμένα,
αἱρουμένοις δοὺς τὴν τιμὴν ὠνουμένοις.

Ἀντωνῖνος ὁ καὶ Εὐσεβὴς ἔτη κ´

Καὶ πάλιν ἄλλος Ἀντωνῖνός τις Μάρκος,
πρώτου θετὸς παῖς, φιλόσοφος τοὺς λόγους
τρόπους τε χρηστός, εὐμενὴς χριστωνύμοις,
παραλαβὼν ἴθυνε τὴν κραταρχίαν·
ἐφ' οὗ φάλαγξ κέκλητο «κεραυνοβόλος»,
ἥτις μερίδος οὖσα τῶν χριστωνύμων
καιρῷ μάχης ηὔξατο Χριστῷ δεσπότῃ,
δίψει στρατιᾶς κινδυνευούσης τότε
ἀντιπάλων τε βαρβάρων ἐπιθέσει·
καὶ δυσμενεῖς μὲν τῷ κεραυνῷ συμφλέγει,
ὄμβρον δ' ἐπὶ στράτευμα πλουσίως ὕει.
Ἑρμογένης τ' ἤκμαζε τῆς τέχνης ἴδρις
δυάς τ' ἐναθλεῖ μαρτύρων Χριστοῦ χάριν,
Σμύρνης ὁ Πολύκαρπος καὶ Ἰουστῖνος.

Μάρκος Ἀντωνῖνος ἔτη ις´

Κόμοδος εἶτα, μιαρὸς φαυλεργάτης,
κακῶς ἐπεισέφρησε τῇ κραταρχίᾳ·
ἐφ' οὗ Κλήμης ἦν Στρωματεύς, σοφὸς μέγας,
καὶ Πάνταινος, κήρυκες ὀρθῶν δογμάτων.

Κόμοδος ἔτη ιβ´

129-32 Marcus Aurelius Antoninus a. 161-180 **142** Polycarpus martyrio affectus a. 156, Iustinus a. 165 **143** Marcus Commodus Antoninus a. 180-192 **145/46** Clemens Alexandrinus ante a. 215, Pantaenus ci. a. 200 mortui

---

123 τὰ λαμπρά: cf. Pind. Nem. 8,57 **129-32**: Z II 526,19—527,5; 528,2-10 **133-39**: Z II 528,19—529,12 **134** μερίδος: Luc. 10,42; Col. 1,12 **140**: Z II 527,5/6 **141/42**: Z II 531,21—532,1 **143/44**: Z II 532,12—533,17; 536,5-8 **145/46**: Z II 538,17-19

---

127 πεπραμένα Bpc.: πεπραγμένα VM tit. Εὐσεβὴς scripsi (Z II 524,2): Ἀντώνιος V: Πίος MB **139** ὄμβρον V: ὄμβρων M: ὀμβρῶν B **140** ῥητορικῆς supra τέχνης scr. V

Μεθ' ὃν κραταρχεῖ Περτίναξ ὁ τριγέρων,
καὶ σφάττεται δὴ πρὸς μέσοις ἀνακτόροις,
καὶ σκῆπτρα παρείληφε τὰ τῶν Αὐσόνων
Ἰουλιανὸς Δίδιος βραχὺν χρόνον||
καὶ Σεβῆρος, κράτιστος ἐχθρῶν ἐν μάχαις,
σφοδρὸς κολαστὴς εὐσεβῶν χριστωνύμων·
ἐφ' οὗ σὺν ἄλλοις καὶ πατὴρ Ὠριγένους
Λεωνίδης εὕρατο μαρτύρων στέφος.

Σεβῆρος ἔτη ιη´

Τούτου θανόντος Καράκαλος τοὐπίκλην
Ἀντωνῖνος εἴληφε τὴν μοναρχίαν,
αἰσχρός τις ἀνὴρ καὶ πλέον μιαιφόνος,
καὶ Μακρῖνος βράχιστον ἄρξας τὸν χρόνον.

Ἀντωνῖνος Καράκαλος ἔτη ζ´

Εἶτα κατωρχήσατο τῆς κραταρχίας
κλῆσιν Ἄβιτος, Σαρδανάπαλος θέσιν,
ἀνδράποδόν τι Πριήπου Διονύσου,
ἄλλος τις ὄντως Σαρδανάπαλος τρόπους,
θηλυδρίας τις ἐκδεδιῃτημένος.

οὗτοι χρόνους δ´

Μεθ' ὃν παρῆλθεν εἰς βασίλειον κράτος
Μαμαίας Ἀλέξανδρος, εὐσεβεῖς σέβων·
μητρὸς γὰρ αὐτοῦ Μαμαίας πιστευσάσης
διδασκαλίαις ταῖς σοφαῖς Ὠριγένους,
τιμῆς κατηξίωτο πιστῶν τὸ στῖφος.

Ἀλέξανδρος ὁ Μαμαίας ἔτη ιδ´

147 P. Helvius Pertinax a. 192 **150** Didius Iulianus a. 193 **151** Septimius Severus a. 193-211 **152** rescriptum persecutionis a S. Severo a. 202 **154** Leonidas ante a. 202 martyrio affectus **155** Marcus Aurelius Antoninus Caracalla a. 211-217 **158** M. Opellius Macrinus a. 217/218 **160** Varius Avitus Bassianus a. 218-222 **165** Marcus Aurelius Severus Alexander a. 222-235

147/48: Z II 539,19—540,7; 540,16; 541,22—542,10 **149/50**: Z II 542,18—543,8; 544,9/10; 545,19/20,22-24 **151**: Z II 544,13-15; 545,20/21; 546,1; 549,12 sqq. **152-54**: Z II 556,12-16 **155-57**: Z II 560,17; 561,3-8,15/16; 564,10/11 **158**: Z II 563,16/17; 564,12/13; 566,16-18 **159-63**: Z II 567,1—570,3 **164-68**: Z II 571,3-5; 574,16-23

---

147 tit. Περτίναξ καὶ Ἰουλιανὸς add. MB **154** Λεωνίδης scripsi (Z II 556,14): Φιλωνίδης VMB (in Latina interpretatione editorum Leonidas scr.) **156** Ἀντωνῖνος MB: Ἀντώνιος V **160** Ἄβιτος scripsi (Z II 567,1): Ἄρβιτος VMB (in Latina interpretatione editorum Avitus scr.) **162** tit. οὗτοι χρόνους V: Μακρῖνος καὶ Ἄρβιτος ἔτη MB **167** tit. Μαμαίας MB: Μαμέας V

Τούτου σφαγέντος ἀναδείκνυται κράτωρ
θεοστυγής τις Μαξιμῖνος μαινόλης,
ὅστις διωγμὸν χαλεπὸν χριστωνύμοις
κινήσας ἀπέφηνε μάρτυρας ὅσους.

Σὺν Ἀλβίνῳ Μάξιμος ἔσχε τὸ κράτος
καὶ Πομπιανὸς Πουπλίῳ σὺν Βαλβίνῳ. οὗτοι ἔτη γ΄

Ὧνπερ θανόντων ζώννυται κραταρχίαν‖
Γορδιανός τις σὺν ὁμωνύμῳ τέκνῳ·
ἐφ᾽ ὧν ὁ λαμπρὸς ἐν λόγοις Ὠριγένης
ἦν ἐκδιδάσκων μύστας ἐν Παλαιστίνῃ,
οἵσπερ συνηρίθμηντο σύγγονοι δύο,
ὁ Γρήγορος νοῦς, Θαυματουργὸς τοὐπίκλην, Γορδιανὸς
πρὸς δ᾽ αὖ Ἀθηνόδωρος, οὐχ ἧττων λόγους. ἔτη ς΄

Γορδιανοῦ δὲ τὸν βίον λελοιπότος,
Γορδιανὸς παῖς σὺν φιλοσόφῳ Μάρκῳ
κοινῶν παρῆλθον εἰς διοίκησιν ὅλων.

Μεθ᾽ οὓς Φίλιππος εὐμενὴς χριστωνύμοις,
μᾶλλον δὲ Χριστῷ προσδραμεῖν αἱρεῖ λόγος
εὐχῶν τε πιστοῖς συμμετασχεῖν ἀσμένως,
καί οἱ θριαμβεῦσαί γε τὰ πεπραγμένα,
ἄλλως προέδρων τόνδε μὴ δεδεγμένων·
ᾧ Βόστρα πατρίς, οὗ κτίσας ἔχει πόλιν, Φίλιππος
ἣν πᾶς Φιλίππου τήνδε φημίζει πόλιν. ἔτη ς΄

170 Caius Iulius Verus Maximinus a. 235-238 **171/72** praecipue in Roma et in Palaestina a. 235 **173/174** noster auctor secutus Zonaram ita scribit; hos imperatores a. 238 regnavisse traditur **176** M. Antonius Gordianus Sempronianus et eius filius eodem nomine a. 238 **183** M. Antonius Gordianus a. 238-244; Marcus philosophus repente mortuus est a. 244 **185** M. Iulius Philippus a. 244-249

169-72: Z II 574,13-15; 575,9-14; 576,5-8 **173:** Z II 578,14-17; 579,3-7 **174:** Z II 579,8/9,13-16 **175/76:** Z II 579,16-24; 580,7-9 **177-81:** Z II 581,12-15 **180** ὁ Γρήγορος νοῦς: vide Εἰσαγωγή, p. LI **182-84:** Z II 581,17-19; 582,14-17 **185-89:** Z II 583,1-3,10-15 **190/91:** Z II 584,22-24

---

174 tit. οὗτοι V: Μαξιμῖνος καὶ ἄλλοι MB **182-84** om. MB

Εἶτα Δέκιος τοῦ κράτους δεδραγμένος
εὐθὺς διωγμὸν κατὰ πιστῶν ἐκφέρει,
ὃν ὑπερέσχον εὐψύχως ἠνδρισμένοι
Κυπριανός τε Βαβύλας καὶ μυρίοι·
ἥττηντο δ᾽ ἄλλοι καὶ τάλας Ὠριγένης.
Τότ᾽ ἦν Ναυᾶτος, ἡ μισάνθρωπος φύσις,
Ἐκκλησίας δ᾽ ὢν Ῥωμαίων θυηπόλος
ἔφασκε μὴ δεῖν βασάνοις τεθυκότας
μετανοοῦντας προσδέχεσθαι καθάπαξ.‖
ὃ πατράσιν ἔδοξε πίστεως νόθον, Δέκιος
καὶ μὴ μεταγνοὺς ἐκκεκήρυκται τάλας. ἔτος α΄

Βίον Δεκίου καὶ κράτος λελοιπότος,
κατῆρξε Γάλλος, ἡ βέβηλος καρδία,
βαρὺς κολαστὴς χριστιανῶν τυγχάνων·
Αἰμιλιανὸς τέτταρας μῆνας μόλις,
ἡνίκα Σαβέλλιος ἦν, σκαιὸς Λίβυς,
ὁ σύγχυσιν δρῶν ἀσεβῶς ἐν τριάδι Γάλλος καὶ Αἰμιλιανὸς
θείων προσώπων καὶ συναλείφων φύσεις. ἔτος α΄

Αἰμιλιανοῦ δὴ σφαγέντος ἀθλίως
Βαλεριανὸς παραλαμβάνει κράτος,
βαρὺς διώκτης εὐσεβῶν χριστωνύμων·
ὅστις ἀγεννῶς βαρβάροις Πέρσαις μάχῃ
ἁλοὺς παρ᾽ αὐτοῖς τὸν βίον καταστρέφει. ἀμφότεροι

192 C. Messius Q. Traianus Decius a. 249-251 **193** edictum a. 250 **197-202** Novatianus, Romanae Ecclesiae presbyter, haeresiarcha in Roma de lapsis haeresim divulgabat; a concilio Romano Ecclesia pulsus (floruit ci. a. 250) **204** C. Vibius Trebonianus Gallus a. 251-253 **206** M. Aemilius Aemilianus a. 253 **211** P. Licinius Valerianus a. 253-260 **212** edicta contra christianos a. 257 et 258

192-96: Z II 585,1—586,5 **197-202:** Z II 587,11-23 **203:** Z II 589,1-3 **204/05:** Z II 589,15-24 **206-10:** Z II 590,21-23; 591,9; 592,2-4,16-18 **207** σκαιὸς Λίβυς: alludit ad prov. Λιβυκὸν θηρίον; cf. Zenob. 2,51 **211-14:** Z II 592,4/5; 592,20—593,2; 593,17-20; 595,16/17

---

194 ὃν VMB: nisi mavis ὧν M1B1 **206** Αἰμιλιανὸς τέτταρας VBpc.: Αἰμιλιανός τε τέτταρας M **208** tit. Γάλλος καὶ MB: Γάλλος V **210** δὴ scripsi: δὲ VMB **211** Βαλεριανὸς V: Βαλλ- MB **214** tit. ἀμφότεροι V: ἀμφότεροι om. MB

Καὶ παῖς παρῆλθε Γαληῖνος εἰς κράτος, — Βαλεριανὸς
δεξιὸς ἀνήρ, φιλότιμος, χαρίεις, — καὶ Γαληῖνος
πολλοὺς ἀνατλὰς κινδύνους ἐν ταῖς μάχαις. — ἔτη ιε΄

Μεθ' ὃν Κλαύδιος, ἀρρεποῦς δίκης φύλαξ,
κράτωρ ἀγαθὸς καὶ μαχητὴς γεννάδας, — Κλαύδιος οὗτος
πάππος μεγίστου κράτορος Κωνσταντίνου. — ἔτος α΄

Τούτου τελευτήσαντος ἐν κραταρχίᾳ
Αὐρηλιανὸς δυσμενὴς χριστωνύμοις
τὰ σκῆπτρα παρείληφε τῆς αὐταρχίας.
Τούτου κρατοῦντος Παῦλον Σαμοσατέα
κακῶς φρονοῦντα πατέρων θεῖον στῖφος ||
ἐπάρατον τίθησι καὶ βδελυκτέον·
τῆς δ' Ἀντιόχου καθέδρας δεδραγμένον,
καὶ τήνδε βίᾳ κατέχειν ᾑρημένον.
πεισθεὶς ὁ κρατῶν εὐσεβῶν ἐντυχίᾳ — Αὐρηλιανὸς
γραφαῖς ἀτίμως ἐξελαύνει τοῦ θρόνου. — ἔτη ς΄

Βραχὺν χρόνον Τάκητος, ἀνὴρ πρεσβύτης.
εἶτα Πρόβος τις, φίλος Ἑρμοῦ καὶ μάχης,
παραλαβὼν ἴθυνε τὴν κραταρχίαν,
πρᾶος, μεγαλόψυχος, εὐμενὴς κράτωρ·
οὗ ταῖς κατ' ἐχθρῶν ἐμβραδύνοντος μάχαις,

215 P. Licinius Egnatius Galienus a. 260-268 **218** M. Aurelius Claudius a. 268-270 **222** L. Domitius Aurelianus a. 270-275; edictum contra christianos a. 275 **225** concilium Antiochenum a. 268 **231** M. Claudius Tacitus a. 275/276 **232** M. Aurelius Probus a. 276-282

215/16: Z II 596,15/16; 597,14-16; 598,9/10,15/16; 602,15-18 **217**: Z II 596,15—602,16 **218** δίκης φύλαξ: cf. φ. τῆς εἰρήνης Isocr. 4,175 **218-20**: Z II 603,22—604,3; 605,9-12; 606,5/6 **219** μαχητὴς γεννάδας: Hom. Γ 179 **221-23**: Z II 605,12-15; 606,7/8,15-17 **224-30**: Z II 603,9,21 **231**: Z II 608,5,16-20 **232-40**: Z II 608,21-23; 609,5-7,19/20; 609,22 — 610,5

---

215 Γαληῖνος VM: Γαλιηνὸς B tit. Βαλεριανὸς scripsi: Βαλλ- VMB **216** tit. Γαληῖνος M: Γαλῖνος V: Γαλιηνὸς B **219** tit. οὗτος V: οὗτος om. MB **220** tit. α΄ Mpc.B (Z II 606,3): male in codice ια΄ undecim M1: ια΄ V **232** Πρόβος Mpc. (Z II 608,21-23): Φλῶρος it. Πρόβος mg. V: Φλῶρος B: existimo unum versum excidisse, in quo a Floriano fiebat transitus ad Probum M1B1

στρατοῦ δὲ βρωτῶν κινδυνεύοντος σπάνει,
ἐπ' αὐτὸν ἐκλείποντα λιμῷ σιτίων
ὄμβρον σίτῳ σύμμικτον ὀμβρῆσαι λόγος,
τὸν ὑψόθεν βλύσαντα τῷ λαῷ μάννα, — Πρόβος
ᾧπερ τραφεῖσαν στρατιὰν ἐνισχῦσαι. — ἔτη ς΄

Μεθ' ὃν Κάρος τις γεννάδας σὺν υἱέσιν
ἄναξ ἐδείχθη παραλαβὼν τὸ κράτος.
Νουμεριανὸς ἐκδαρεὶς ἀσκοῦ δίκην,
ληφθεὶς παρ' ἐχθρῶν αἰχμάλωτος, ὡς λόγος.
καὶ Καρῖνος αἴσχιστος, ἀπηνὴς λίαν,
χριστωνύμων ὄλεθρος, ἔσχε τὸ κράτος·
ἐφ' οὗ λελοιπὼς Περσίδα Μάνης τάλας
Ῥωμαΐδος κλίμασι παρεισεφθάρη,
κακίας ἰὸν ἐξεμῶν ψυχοφθόρον, — Κάρος καὶ Καρῖνος
ἀφ' οὗ βδελυκτὸν τοὔνομα Μανιχαίων. || — ἔτη β΄

Μετὰ δὲ τοῦτον ἡ μεγίστη μανίαν
τὴν κατὰ Χριστοῦ δυάς, ἡ τρισαθλία
βροτῶν Ἐριννύς, αἱμοχαρὴς καρδία,
Μαξιμιανὸς Διοκλητιανός τε,
ὠμῶς κατῆρξαν τοῦ βασιλείου κράτους·
ὃς πατέρων φὺς δυσγενῶν Δαλματόθεν
ἄσημος ἢ τρίδουλος ἐβδελυγμένος,
Θεοῦ κριμάτων! τυγχάνει κραταρχίας·
ἧς συμμεριστὴν Ἑρκούλιον λαμβάνει
Μαξιμιανόν, εὐσεβῶν ἀναιρέτην.

241 M. Aurelius Carus a. 282/283 **243,245** Numerianus et Carinus, filii Aurelii Cari, a. 283-285 **254** C. Aurelius Valerius Diocletianus a. 285-305; M. Aurelius Valerius Maximianus a. 286-305

---

239 μάννα: Exod. 16,4-35 **241-46**: Z II 610,20 — 611,9; 611,16-21; 612,3-6 **247-50**: Z II 612,8-11 **249** κακίας ἰόν: cf. Ps. 13,3 et 139,3 **254-67**: Z II 613,14/15; 614,3-14; 617,15 — 618,3 **257** τρίδουλος: cf. Ach. Tatius 8,1

---

240 tit. ς΄ MB (Z II 610,18/19): ζ΄ V **249** tit. Κάρος καὶ Καρῖνος V: Κάρος καὶ Νουμεριανὸς καὶ Καρῖνος MB **251** τοῦτον VBpc.: τούτων M

ἐπὶ κακῷ γοῦν τῶδε συμπεπνευκότε
Χριστοῦ μερίδος, ἣ πλέον σφῶν καρδίας,
διωγμὸν ἀφόρητον ἐξηγειρέτην,
καὶ κατὰ δήμους εἴτε χιλιοστύας
μάρτυρας ἀπέφηναν ἠγωνισμένους,
αὐθαίρετα θύματα, καθηγνισμένα,
ἔμψυχα, παντέλεια, δεκτὰ Κυρίῳ.
γαμβροὺς δυὰς εἴληφεν αὐτοκρατόρων
εἰς τὰς ἑαυτῶν φιλτάτας θυγατέρας,
ὁ μὲν Χλωρὸν Κώνσταντα, λαμπρὸν τῷ γένει,
τοῦ παμμεγίστου πατέρα Κωνσταντίνου,
ὁ Διοκλητιανὸς δ' αὖ Μαξιμῖνον,
ὃς Γαλέριος ἦν ἐπικεκλημένος·
καὶ τούσδε τιμᾷ τῇ καίσαρος ἀξίᾳ.
Ἐπεὶ δὲ χριστώνυμον οὐκ ἐνῆν σβέσαι ||
πολλὰ καμοῦσι τοῖσδε τυράννοις σέβας, Διοκλητιανὸς
ἑκόντες ἀπέθεντο τὴν σκηπτουχίαν, ἔτη κ'
καίσαρσι δόντες διέπειν τὰ τοῦ κράτους
ἀρχὴν Γαλερίῳ μὲν ἁπάσης ἕω,
τῷ Κώνσταντι δὲ βασιλεύειν ἑσπέρας.
Ἦν καὶ τρίτος τύραννος ἐν Ῥώμῃ πάλιν,
Ἑρκουλίου παῖς, Μαξέντιος μαινόλης·
ἀλλὰ Κώνστας μὲν εὐμενὴς ἦν τοῖς ὅλοις,
χριστωνύμους ἔστεργε τῶν ἄλλων πλέον,
Μαξιμῖνος δὲ δυσχερὴς ὑπηκόοις,
γυναικομανής, μοιχικός, κοινὴ λύμη,

263-67 quattuor edicta contra christianos a. 303/304 **270** C. Flavius Iulius Constantius (Χλωρὸς Byzantini scriptores addunt), caesar a. 293-305, imperator a. 305/306 **272/73** C. Galerius Valerius Maximianus caesar a. 293-305, imperator a. 305-311 **282** M. Valerius Maxentius, filius Maximiani imperatoris, princeps Romae a. 306/307, augustus a. 307-312 **285** Galerius Valerius Maximinus caesar-augustus a. 306-313

---

262 μερίδος: vide v. 134 **268-80:** Z II 614,24 — 615,5; 618,4-9; 619,10-17 **281-95:** Z II 619,18 — 620,1; 620,7/8,11-16; 624,1-3 **286** λύμη: cf. λ. τῇ πόλει Plat. Leg. 919c

---

279 ἀρχὴν VM: ἄρχειν Bpc. **284** ἔστεργε VMB: τ' ἔστεργε? B1

χριστωνύμοις δὲ δυσχερέστατος λίαν,
πανωλεθρίαν τῶνδε φεῦ κατακρίνας.
κοινωνὸν οὗτος τοῦ κράτους προσλαμβάνει
Λικίνιον, Κώνσταντος αἰσχρὸν νυμφίον,
κακόν τι τερμέρειον, εὐσεβῶν φθόρον·
καὶ Μαξέντιος ἦν ἴσος τούτοις τρόπους,
καὶ χριστομάχος καὶ μιαιφόνος πλέον·
τριὰς ἐναγὴς εὐσεβῶν ἀναιρέτις,
ἥνπερ μετῆλθεν ἐνδίκως θεία δίκη.

Ὁ τοίνυν Κώνστας τῷ γόνῳ Κωνσταντίνῳ
βίον τελευτῶν καταλείπει τὸ κράτος,
ὃν ἐξ Ἑλένης ἔσχε τῶν πρόσθεν γάμων.
οὐ χάριν εἰπεῖν οὐ περίεργον τάχα
κλύουσι προσγένοιτ' ἂν εὐεπηβόλως, ||
ὅπως τε διίθυνεν ἀρχῆς τὸ σκάφος
καὶ προσδραμεῖν ὑπῆρξε Χριστῷ δεσπότῃ·
ἀρχὴν μὲν οὗτος πατρόθεν δεδεγμένος
διεῖπε καλῶς, συνέσει, στρατηγίαις,
ἔτι μὲν ἀμύητος, εὖ φρενῶν δ' ἔχων,
ὡς ἐξ ἑαυτοῦ συλλογίσασθαι δέον,
ὡς ὕστερον δέδειχε πραγμάτων πέρας.
Τριῶν δ' ὑπόντων αὐτοκρατόρων τότε,
τούτου Μαξεντίου τε καὶ Λικινίου,
ὡς Μαξιμίνου τὸν βίον λελοιπότος,
βαρὺς ὁ Μαξέντιος ἦν ὑπηκόοις,
δράκων δαφοινός, αἱμοχαρής τις κύων,

287/88 a. 311/312 **290** Flavius Licinianus Licinius imperator a. 308-324 **296** Flavius Valerius Constantinus, filius imperatoris Constantii, caesar a. 306/307, imperator a. 307-324, solus imperator a. 324-337 **310** aestate a. 313

---

291 κακὸν τερμέρειον: prov.; Karathanasis 35 φθόρον: Aristoph. Equ. 1151 **296-331:** Z II 622,15-22; III 1,1-4; 2,8-16; 3,3 — 4,7 **301** ἀρχῆς σκάφος: cf. σκ. πολιτείας Aristoph. Vesp. 29 **310:** Z II 624,8 — 625,10 **312** δράκων δαφοινός: cf. αἱμοχαρὴς κύων Hom. B 308; κύνες ὠμησταὶ Hom. X 66

---

306 ἑαυτοῦ VH(90): αὐτοῦ MB

ὅπλοις τὸ λοιπὸν ἀμῦναι Κωνσταντῖνος
παρακαλεῖται σφίσι τυραννουμένοις.
καὶ καταπεισθείς, ἡ συμπαθὴς καρδία,
ἐφίσταται τάχιστα Ῥωμαίων πόλει,
καὶ πρὸς μάχην ἕτοιμον αὐτὸν ὀτρύνει.
καὶ δὴ σκοποῦντι καὶ δεδοικότι μάχην
σταυροῦ μεσούσης ἡμέρας ὤφθη τύπος,
τυπούμενός γε πρὸς πόλῳ δι᾿ ἀστέρων,
ἐν γράμμασι φράζουσιν «ἐν τούτῳ νίκα».
αὐτίκα τοίνυν ἐκ χρυσοῦ σταυροῦ τύπον,
ὡς ὦπτό οἱ πρίν, ἐμφρόνως σχεδιάσας
αὐτοῦ προάγειν στρατιᾶς παρηγγύα·
ᾧ δὴ πεποιθὼς συμπλακεὶς ἐναντίοις||
τρόπαιον ἱστᾷ κατὰ τυράννου μέγα,
ἔργον φανέντος ῥευμάτων ποταμίων
ἡττημένου φεύγοντος αἰσχρῶς ἐκ μάχης.
κἀντεῦθεν οὐκοῦν ἦρξε καὶ Ῥώμης ὅλης,
καὶ δόγμα βασίλειον εὐθὺς ἐκφέρει
μὴ δεῖν κολάζειν θεσπίζον χριστωνύμους.
Καθιστορεῖται καὶ ταδὶ τούτου πέρι,
ὡς ταῖς κατ᾿ ἐχθρῶν ἠσχολημένον μάχαις
ἄνακτα τοῦτον ἱππότην ὡπλισμένον
τινά ποτ᾿ ἰδεῖν, ἀντὶ σημαίας τύπον
σταυροῦ χεροῖν φέροντα σύμβολον νίκης·
καὶ πάλιν ὀφθῆναι δὲ τῷδ᾿ ἄνδρας δύο
ἐν Ἀδριανοῦ τῆς μάχης ἡγουμένους,
ἀντιπάλων κτείνοντας ἀφειδῶς ἴλας·
καὶ φῶς περιαστράψαν ἀθρῆσαι νύκτωρ,
πάντων ὑπνούντων, χάρακα στρατευμάτων
περὶ τὸ Βυζάντιον ἐσκηνημένων.

325-28 proelium ante pontem Mulvium d. 28 mens. Oct. a. 312 **338** d. 3 mens. Iul. a. 324

327-29: Z III 3,12 — 4,2 **332-44**: Z III 6,12 — 7,2

313 ἀμῦναι B: ἀμῦναι i.m. in ἀμύναι mutat Vpc.: ἀμύναι M **317** αὐτὸν VM: αὑτὸν B **339** κτείνοντας Bpc.: -αντας VM (cf. Z III 6,16/17 συγκόπτοντες)

ἐκ τῶνδε συνεὶς ὡς Θεὸς καλῶν δότης
ἐπιστρέφειν ἤρξατο καὶ συνιέναι,
καὶ Λικίνιον χριστομαχοῦντα βλέπων
ὅπλοις στρατιᾷ τοῦ κράτους καταστρέφει
δίκας τ᾿ ἀπαιτεῖ τόνδε χριστομαχίας·
ὅθεν μονάρχης ἀξίως αὐτοκράτωρ
Κωνσταντῖνος πέφηνεν ἑσπέρας, ἕω.
Λύσιν δὲ τοῦ τρύχοντος αἰτοῦντι πάθους||
βουλὴν πονηρὰν ὑποτίθενται θύται
Διὸς βδελυκτοὶ καὶ γόητες καὶ μάγοι,
πρὸς ἴασιν αἵματι παίδων ἀφθόρων
ἐναποπλῦναι σαρκίον κατατρύχον.
ἤθροιστο τοίνυν νηπίων πλῆθὺς ὅση,
προθεσμία δ᾿ ὥριστο τούτων θυσίας.
παρῆν βασιλεύς, μητέρων κλύει γόων,
πυνθάνεται δὴ τὰς ἀφορμὰς τῶν γόων,
καὶ γνοὺς δίδωσι τὰ τέκνα ταῖς μητράσι,
καὶ χρήματα δὲ ταῖσδε πρὸς τούτοις νέμει,
ἀντίρροπα φάρμακα τῆς πρόσθεν λύπης.
οὕτω καλῶς δράσαντι νυκτὸς κατ᾿ ὄναρ
ἐφίσταταί οἱ προκρίτων ἀποστόλων
δυὰς φαεινή, Πέτρος ἅμα καὶ Παῦλος,
παρεγγυῶντες γνησίως ἐπισκόπῳ
τὰ καθ᾿ ἑαυτὸν ἀναθέσθαι σὺν πόθῳ,
εἰ βούλεται σχεῖν τοῦ πιέζοντος λύσιν
ζωῆς ἀκηράτου τε τυχεῖν καὶ ξένης.
ἐπεὶ δ᾿ ἀνῆκεν ὕπνος αὐτόν, αὐτίκα
τὸν ἱερὸν Σίλβεστρον εὐλαβῶς ἄγαν

370 papa Romae a. 314-335

343 Θεὸς καλῶν δότης: cf. πᾶσα δόσις ἀγαθὴ ἄνωθέν ἐστι καταβαῖνον Iac. 1,17 **345-47**: Z III 4,20 — 6,11 **348-77**: Z III 7,3; 7,6 — 8,4; 8,9 — 9,10 **361** ἀντίρροπα λύπης: Soph. El. 120 **362** κατ᾿ ὄναρ: Mat. 1,20 **368** ζωῆς ἀκηράτου: Mat. 19,17

346 τοῦ κράτους καταστρέφει H(76): καταστρέφει τοῦ κράτους VMB **354** ἐναποπλῦναι B: ἐναποπλῦναι i.m. in ἐναποπλύναι mutat Vpc.: ἐναποπλύναι M **358** δὴ V: δὲ MB

μετακαλεῖται, καὶ προσελθόντα βλέπει,
καὶ πάντα διέξεισιν αὐτῷ προφρόνως·
ὃδ' αὖ ἐπάγει τῶν θεαθέντων λύσιν.
καὶ τί με δεῖ γράφοντα μακρὰ συμπλέκειν;
ἐκτίθεταί οἱ τὸν λόγον μυστηρίου,‖
μυεῖ τε βαπτίζει τε πιστεύσαντά γε,
λουτροῦ τ' ἀσινῆ τοῦ παναγοῦς ἀνάγει.
προσῆλθε Χριστῷ καὶ βασιλὶς Ἑλένη
διδασκαλίαις ποιμενάρχου Σιλβέστρου·
μεθ' οὗ Σιὼν ἔβλεψε τὴν Θεοῦ πόλιν
εἰς φανέρωσιν σταυρικοῦ θείου ξύλου
ναῶν τ' ἀναδόμησιν εὐαγεστάτων.
Κἀντεῦθεν ἀνθεῖ τὰ καθ' ἡμᾶς εἰς μέγα,
ἐκτείνεται δὲ καὶ μέχρι γῆς τερμάτων
σωτήριον κήρυγμα τῶν Ἀποστόλων,
γελᾷ δ' ἔαρ ἥσυχον ὀρθοδοξίας.
ἀνοίγνυται πᾶς καὶ νεὼς χριστωνύμοις,
βωμός τ' ἀνατέτραπτο πᾶς σὺν τῇ πλάνῃ
Χριστοῦ δυνάμει παντάνακτος δεσπότου,
ὑποστρατήγῳ βασιλεῖ Κωνσταντίνῳ·
ὃς ἄρξας ἐθνῶν ἀπλέτων ἐθναρχίας
σχοινίσματά τε πλατύνας κληρουχίας
σταυροῦ τε κράτει παντοδυνάμου λόγου
πάλιν πολίζει τὴν ὁμώνυμον πόλιν,
ὀφθαλμὸν αἰγλήεντα τῆς οἰκουμένης,

376 attamen Constantinus paucos menses ante mortem baptizatus est a. 337 **394** aedificatio urbis Constantini a. 324-330; dedicatio urbis d. 11 mens. Maii a. 330

---

375 μυστηρίου: Rom. 14,24 **378-82**: Z III 11,20 — 12,8 **383-93**: Z III 9,10-18 **386** ἔαρ ἥσυχον: locut. prov.; cf. Herod. 7,162 **390** ὑποστρατήγῳ βασιλεῖ: cf. Hunger, vide v. 34 **394**: Z III 13,14/15; 14,7-9 **395** ὀφθαλμὸν.... οἰκουμένης: cf. Photius, Ὁμιλίαι (ed. Laourdas) 61* et 168,17; Manasses, Hodoiporikon II, v. 154, BZ 13 (1904) 339; Sathas 47,30; ὀφθαλμὸς Σικελίας Pind. Ol. 2,18

---

387 νεὼς MB: νεῷς V **388** τ' ἀνατέτραπτο VH(76): τ' ἀνέτραπτο M: ἀνετέτραπτο B

πατὴρ ἀνάκτων εὐσεβῶν κεκλημένος
καὶ χριστολατρῶν κρατόρων ἀρχηγέτης,
πρώτης ὁριστὴς ποιμεναρχῶν συνόδου,
μεθ' ὧν καθεῖλεν Ἀρείου δόγμα νόθον.

βασιλεία τοῦ μεγάλου Κωνσταντίνου ἔτη λβ'

Τούτου λιπόντος τὴν κάτω μοναρχίαν,‖
οὐράνιον δόξαν δὲ κληρωσαμένου
καὶ βασιλείας οὐρανῶν κληρουχίαν,
οἱ παῖδες αὐτοῦ τὴν ὅλην κραταρχίαν,
Κώνστας τε Κωνστάντιος καὶ Κωνσταντῖνος,
αὐτοῖς διεῖλον σφίσιν εἰς κληρουχίαν,
Κώνστας μὲν ἅμα συγγόνῳ Κωνσταντίνῳ
λαχόντες ἄρχειν τῶν καθ' ἑσπέραν τόπων,
αὐτῆς τε Ῥώμης, Ἀφρικῆς, Ἰταλίας,
καὶ μέχρις αὐτῶν ὠκεανοῦ τερμάτων·
πᾶσα δ' ἑῴα τῷ Κωνσταντίῳ λάχος,
πρὸς τοῖσδε Θρᾴκης Μακεδονίας ὅροι,
σὺν τῇ πατρῴᾳ καὶ βασιλίδι πόλει·
ὃς διέπων ἄριστα τὴν κληρουχίαν
πολλοὺς ἀγῶνας ἀνέτλη καὶ κινδύνους
ἀεὶ στραταρχῶν, κατ' ἐχθρῶν κινῶν δόρυ.
εἶτα σφαγέντων συγγόνων ἐν ἑσπέρᾳ,
τοῦ μὲν κινοῦντος καθ' ὁμαίμονος ξίφη,
τοῦ Κώνσταντος δὲ πρὸς Μαγνεντίου δόλῳ,
πάσης κατῆρξεν ἑσπέρας καὶ τῆς ἕω,
Μαγνέντιον μὲν ἀνελὼν μάχης νόμῳ,

398/99 primum concilium oecumenicum in Nicaea Bithyniae (a. 325) haeresim Arii condemnat **410** Constantius a. 337-361 **416/17** Constantinus vere a. 340 in Aquileia necatus **418** Constans post d. 18 mens. Ian. a. 350 et ante d. 27 mens. Febr. a. 350 necatus **420** d. 10 mens. Aug. a. 353

396/97 πατὴρ — ἀρχηγέτης: cf. Manasses, vv. 2328-30; πρῶτος τῶν χριστιανῶν βασιλέων Sathas 43,5/6 **398/99**: cf. Z II 19,14 — 21,3 **400-12**: cf. Z III 26,7 — 27,6 **414-22**: Z III 27,7 — 45, 4

---

398 ποιμεναρχῶν V: ποιμενάρχων MB **398/99** tit. βασιλεία τοῦ μεγάλου Κωνσταντίνου V: Κωνσταντῖνος MB **405** αὐτοῖς VM: αὑτοῖς B σφίσιν VMH(87): σφίσι B

τὸν δ᾽ αὖ Βρετανίωνα τὸν κακεργάτην
ὑπήκοον θεὶς κατασεισθέντα φόβῳ.
Ὑπῆρχεν οὗτος εὐχερὴς μὲν τὸν τρόπον
καὶ πάμπαν εὐρίπιστος, ἀνέμου πέδον,
πειθήνιός τε τοῖς ἀρειομανίταις,||
ἔνδον δὲ τὸν νοῦν εἰς σέβας ἐρρωμένος,
κράτωρ ἀριστεὺς καὶ μαχητὴς γεννάδας,
ἡδύς, προσηνής, εὐμενὴς ὑπηκόοις,
περί τε τὴν δίαιταν ἐγκρατὴς ἄγαν
καὶ σωφρονικός, καὶ παθῶν αὐτοκράτωρ,
καὶ τὰς κρίσεις ἣν ἐκφέρων κατὰ νόμους,
δικαιοσύνης μηδαμῶς ὑπεκτρέχων,
ἀρχαιρεσιάζων τε καθάπερ δέον,
τὰς ἀξίας τε προσνέμων τοῖς ἀξίοις,
καὶ πάντα ποιῶν σὺν λόγῳ τὰ τοῦ κράτους,
οὐ συναριθμῶν οὐδένα γερουσίᾳ,
ὃς οὐ μετέσχε τῶν σοφῶν παιδευμάτων
μηδ᾽ αὖ λέγειν ἤσκητο καὶ καλῶς γράφειν
καταλογάδην εἴτε ῥυθμῷ καὶ μέτρῳ,
παιδεύσεως ἔμπειρος, Ἑρμοῦ τ᾽ αὖ φίλος.
ἄνακτι τῷδ᾽ Ἰουλιανὸς μαινόλης
ἐπιφυεὶς ἥρπασε τὴν κρατραρχίαν·
κἀκ τοῦδε μακρᾷ συσχεθεὶς ἀγωνίᾳ
καὶ διακαεῖ πυρετῷ φθισιβρότῳ
ἐν Μόψου Κρήναις τὸν βίον καταστρέφει,
χολὴν μέλαιναν ἐκπτύσας ἐξ ἐγκάτων.

Κωνστάντιος ὁ υἱὸς τοῦ μεγάλου Κωνσταντίνου ἔτη κδ´

Εἶτα καθαρῶς ἀναδείκνυται κράτωρ
Ἰουλιανὸς χριστομάχος μαινόλης,

421/22 d. 25 mens. Dec. a. 350 **441** nota: versus sine caesura **445** d. 3 mens. Nov. a. 361 **448** Flavius Claudius Iulianus a. 361-363

423-40: Z III 56,7-14; 58,18 — 59,6 **424** εὐρίπιστος (=instabilis): Hesych. s.v. γάγγαλος; cf. εὔριπος v. 8692 ἀνέμου πέδον: locut. prov.; cf. ἄνεμος ἄνθρωπος Eupol. 376 **427** μαχητὴς γεννάδας: vide v. 219 **430** παθῶν αὐτοκράτωρ: cf. νοῦς αὐτ. Plat. Cr. 413c; λογισμὸς αὐτ. Thuc. 4,108 **441-46** Z III 55,15 — 56,2 **447-60**: Z III 54,16/17; 61,5-8,11-15

422 ὑπήκοον V: ὑπηκόον MB **432** μηδαμῶς V: δ᾽ οὐδαμῶς MB

ὅστις ἀποστὰς Δεσπότου σεσωκότος
καὶ χριστιανῶν πίστεως σωτηρίου||
τῇ δαιμόνων φεῦ ἀπάτῃ προσερρύη,
τὰ χριστιανῶν φαυλίσας ἐκ καρδίας,
καὶ κατὰ Χριστοῦ παρατάττεται τάλας,
καὶ τοῦδε κλῆσιν ἐκποδὼν θέσθαι θέλει.
καὶ λοιπὸν οἵαις ἐξέτριψεν αἰκίαις
καὶ παντοδαπαῖς ποικίλαις τιμωρίαις
ἀντιστατοῦντας εὐσεβῶς χριστωνύμους,
καὶ τῶνδ᾽ ὅσους ἔδειξε μάρτυρας πάλιν
αἵματος ἄχρι καρτερῶς ἠνδρισμένους,
οὐκ ἔστιν εἰπεῖν χρωμένοις συμμετρίᾳ.
Κατὰ δὲ Περσῶν ἐκστρατεύσας βαρβάρων
μετὰ στρατιᾶς μυρίας ῥωμαλέας,
καὶ μὴ διαθεὶς ὡς δέον τὰ τῆς μάχης,
ἐκεῖσε κατέστρεψεν ἀθλίως βίον,
βληθεὶς παρά του καιρίαν ἐν τῇ μάχῃ,
εἴτ᾽ Αὐσόνων ἢ βαρβάρων ἀντιπάλων
ἢ χειρὸς ἄλλης πανσθενοῦς οὐρανόθεν·
ἡνίκα φασὶν αἵματος καταρρύτου,
πλευρᾶς νυγείσης χειρὶ προσδεδεγμένον,
εἰς ἀέρα χέοντα ταῦτ᾽ ἐπιλέγειν
«Ναζωραῖε, πλήσθητι». φεῦ τῆς μανίας!

Ἰουλιανὸς ὁ Παραβάτης ἔτη β´ ἥμισυ ἕτεροί φασιν ἔτη γ´

Τούτου καταστρέψαντος, ὡς ἔφην, βίον,
δυσὶ τυραννήσαντος ἀσεβῶς χρόνοις,
ψήφῳ στρατιᾶς, προκρίτων γερουσίας,
Ἰοβιανός, χιλίαρχος ὢν τότε,||
ἀνὴρ ἀγαθός, εὐσεβὴς Χριστοῦ λάτρις,

464/65 d. 26 mens. Iun. a. 363 **475** Flavius Iovianus a. 363/364

454 τοῦδε κλῆσιν: Act. 5,41; 9,16; 21,13 ἐκποδὼν θέσθαι: locut. prov.; Herod. 6,35; cf. ἐκπ. ἔχειν Eur. Iph. T. 1226 **461-71:** Z III 67,5—68,3 **472** ὡς ἔφην: cf. v. 464 **472-500**: Z III 68,4/5; 70,4-11; 71,1-10,14/15; 72,8-10,15-17

450 σωτηρίου VBpc.: σωτήριον M **463** δέον V: δέοι MB **469** προσδεδεγμένον V: -ου MB **473/74** tit. ἕτεροί φασιν scripsi: ἕτεροι φασὶν V: ἕτεροι δὲ φασὶν M: ἕτεροι δέ φασιν B

εἰς βασιλείας τὸ κράτος προεκρίθη.
ὅδ' ἦν ἀπειθὴς πρὸς τὸ δέξασθαι κράτος,
Χριστοῦ μὲν αὐτὸν οἰκέτην εἶναι λέγων,
καὶ μὴ κραταρχεῖν ἀσεβοῦς στρατοῦ θέλειν.
τούτων δὲ Χριστὸν ἀνακραξάντων σέβειν
εὐθὺς ἀνεζώσατο τὴν κραταρχίαν.
Καὶ σπένδεται δὴ τῷ κρατοῦντι Περσίδος·
καὶ σὺν στρατιᾷ τὴν Ἀντιόχου φθάσας
τοὺς πρὶν φυγάδας ἀρχιθύτας ποιμένας
εἰς σφῶν ἐπανήγαγε ποιμεναρχίας,
μεθ' ὧν Ἀθανάσιον ἔνθεον θύτην,
καὶ πᾶσιν ἐβράβευσε τοῖς χριστωνύμοις
ἔαρ γαληνόν, ὀρθοδοξίας φάος.
εἰς Ἄγκυραν δὲ πεφθακὼς Γαλατίας
ἐκεῖ τελευτᾷ διάγων ἐξαπίνης, Ἰοβιανὸς
φαγὼν μύκητας ἀρτιφυεῖς, ὡς λόγος, μῆνας η'
ὀκτὼ κατασχὼν μῆνας ἀρχὴν καὶ μόνους. οἱ δὲ ἔτος α'
Ὑπῆρχεν οὗτος εὐσεβὴς μέν, ὡς ἔφην,
χρηστός, γαληνός, εὐμενὴς ὑπηκόοις,
ἀναδρομὴν σώματος εὐμήκη φέρων,
καὶ γραμμάτων δὲ μετρίως γεγευμένος,
ἥττητο δ' οἴνου σὺν ἐρωτοληψίαις.
καὶ τοῦδ' ὁ νεκρὸς ἐν πόλει Βυζαντίδι
ἐν εὐαγεῖ τέθαπτο κηρύκων δόμῳ. ||

Εἶτα παρῆλθεν εἰς βασίλειον κράτος
δικαιοσύνης, πραότητος αὖ τύπος

484 initio mens. Oct. a. 363 **490** Ἄγκυραν: noster scriptor Chronicum (Sathas 57,23) sequi videtur, ceteri tamen scriptores, praecipue Z III 71,8/9, Dadastenis Iovianum mortuum esse memorant **491** d. 17 mens. Febr. a. 364 **500** aedes Sanctorum Apostolorum, ubi reges Byzantini sepulti erant

---

479 Χριστοῦ... οἰκέτην: I Cor. 4,1; vide v. 46 **489** ἔαρ γαληνόν: vide v. 386 ὀρθοδοξίας φάος: cf. Eur. Iph. T. 1026 **494** ὡς ἔφην: cf. v. 476 **501-28**: Z III 73, 3-5; 73,9 — 74,2; 74,12/13; 75,15-18 **502** πραότητος τύπος: Sa. Si. 3,17; vide v. 57

---

479 αὐτὸν VB: αὑτὸν M **483** δὴ V: δὲ MB

Οὐαλεντινιανός, εὐσεβῶν κλέος,
γεννάδας ἀνήρ, εὐσθενής, ῥωμαλέος,
ἐκ Πανονίας ἀρχῆθεν ὡρμημένος,
κράτωρ ἀγαθός, κηδεμὼν ὑπηκόων,
εἰς ἀλλοδαπὴν ἐξορισθείς που χθόνα
ὡς χριστιανὸς καὶ Θεὸν Χριστὸν σέβων
Ἰουλιανοῦ πρὸς Παραβάτου πάλαι·
εἶτ' ἀνακληθεὶς χρηματίζει τριβοῦνος.
ὡς οὖν ἀνεζώσατο τὴν κραταρχίαν,
κοινωνὸν ἀρχῆς σύγγονον προσλαμβάνει,
ἄθλιον Οὐάλεντα, μύστην Ἀρείου,
καὶ μοῖραν αὐτῷ παραδοὺς τὴν τῆς ἕω
αὐτὸς κατῆρχεν εὐσεβῶς τῆς ἑσπέρας,
περιφανῆ τρόπαια κατὰ βαρβάρων
καὶ νίκας ἱστὰς τῇ Θεοῦ συμμαχίᾳ,
καὶ πάντα ποιῶν οἷς σεμνύνεται κράτωρ,
δικαιοσύνης ἐς τὰ μάλιστα φίλος
καὶ δογμάτων πρόμαχος ὀρθοδοξίας,
πολυετής τις ἀναφανεὶς ἐν βίῳ
καὶ μακαριστὸς τοῦ βίου καὶ τοῦ τέλους,
βιοὺς ὀγδοήκοντα τῆς ζωῆς χρόνους Οὐαλεντινιανὸς
πρὸς τέτρασιν αὖ ἐνθέως εὐδαιμόνως, ἔτη ια'
ἀφ' ὧν κατῆρξεν ἕνδεκα κραταρχίας. οἱ δὲ ἔτη ι'
οὗτος τελευτᾷ διάγων ἐν Γαλλίαις, ||
υἱῷ λελοιπὼς Γρατιανῷ τὸ κράτος,
ἀνδρὶ προμάχῳ δογμάτων ὀρθοφρόνων.

503 Flavius Valentinianus a. 364-375 **513** Flavius Valens a. 364-378 **526** d. 17 mens. Nov. a. 375 **527** Flavius Gratianus a. 375-383

---

503 εὐσεβῶν κλέος: vide v. 26 **509** Παραβάτου: cf. Z III 62,13 **517** τῇ Θεοῦ συμμαχίᾳ: II Mach. 8,24; 10,16 **518** πάντα ποιῶν: locut. prov.; cf. Dem. 21,2 et Xen. Hell. 7,4,21 οἷς σεμνύνεται κράτωρ: vide v. 34

---

505 ἐκ Πανονίας ἀρχῆθεν ὡρμημένος VMB: ἀρχῆθεν ἐκ Παν. ὡρμημένος H(51,76)

Ὁ δ᾽ αὖ Οὐάλης βασιλεύων τῆς ἕω,
καὶ καθυπαχθεὶς ἀρειανῶν μανίᾳ,
σφοδρὸς διώκτης ὀρθοδοξούντων λάχους
ἦν καὶ κολαστὴς δυσμενής, φρικαλέος,
ἀρχιθύτας μὲν ποιμένας διδασκάλους
ποίμνης ἐλαύνων καὶ τιθεὶς πορρωτάτω
καὶ ποικίλαις σφᾶς ἐκτρίβων ταῖς βασάνοις·
Θεοῦ δὲ θύτας κωλύων θείων δόμων
εἱρκταῖς ἐναπέκλειε δεσμωτηρίοις,
ἄλλους δὲ βυθῷ καὶ πυρὶ θαλαττίῳ
σὺν πυριφλέκτῳ νηῒ κατεπυρπόλει.
ἔστεργε δ᾽ ὡς μάλιστα μύστας Ἀρείου,
καὶ τοῦδε τοῖς δόγμασιν ἀπρὶξ ἐμμένων
ἐκκλησίας ἔνειμεν αὐτοῖς τὰς ὅλας,
σφῶν ὀρθοδόξους ἐκβαλὼν κακοτρόπως.
Σκυθῶν δὲ Θρᾴκης καταδηούντων ὅρους
καὶ πάντα δρώντων Σκυθικὴν ἐρημίαν,
ἄναξ ἐπεστράτευσε τοῖσδε βαρβάροις,
καὶ συμπλακεὶς ἥττητο δυσκλεῶς Σκύθαις·
τὸν ἐκ ξίφους φεύγων δὲ θάνατον τάλας
ἀχυρμιᾷ που συρφετώδει προστρέχει,
κἀκεῖ τροφὴ γένοιτο πυρὸς παμφάγου, ||
Σκυθῶν ἀναψάντων γε κώμης οἰκίας.
κατῆρξεν οὗτος πρὸς τρισὶ δέκα χρόνους,
βαρὺς κολαστὴς ὀρθοδοξούντων λάχους, Οὐάλης ἔτη γ´
θερμὸς δ᾽ ἐραστὴς καὶ πρόμαχος Ἀρείου. οἱ δὲ ἔτη δ´

529-43 edictum Valentis contra orthodoxos d. 5 mens. Maii a. 365 **547-51** in proelio contra Gothos in Adrianopoli d. 9 mens. Aug. a. 378

---

529 βασιλεύων τῆς ἕω: cf. v. 514 **529-54**: Z III 75,19—76,5; 76,8-10; 77,17/18; 78,16—79,3; 82,4/5 **533** ποιμένας διδασκάλους: Ephes. 4,11 **533/34** ποιμένας—πορρωτάτω: cf. Aesop. Fab. 217 **540/41**: cf. v. 530 **543**: cf. v. 536 **545** πάντα δρώντων: Eur. Hipp. 284; cf. πάντα ποιῶν v. 518 Σκυθικὴν ἐρημίαν: prov.; Karathanasis 63 **553**: cf. v. 531 **554**: cf. v. 530

---

535 ταῖς βασάνοις V: βασάνοις MB: ταῖς βασάνοις? Bl

Οὕτω φθαρέντος Οὐάλεντος ἀθλίως
ὁ Γρατιανὸς σὺν κασιγνήτῳ φίλῳ
πάσης κατῆρξαν ἑσπέρας καὶ τῆς ἕω.
κράτος μὲν εἶχε Γρατιανὸς πατρόθεν·
ἡ δ᾽ αὖ στρατιὰ τοῦ πατρὸς τεθνηκότος,
καὶ μὴ παρόντος Γρατιανοῦ τῷ μόρῳ,
ἀνεῖπεν Οὐαλεντινιανὸν νέον,
καὶ σύγγονος δέδεκτο τὴν κοινωνίαν.
Ζηλῶν βασιλεὺς Γρατιανὸς πατέρα
εἰς εὐσέβειαν, ὀρθότητα δογμάτων,
αἰτοῦντι θείῳ τῷ Βάλεντι συμμάχους
οὔκουν παρέσχεν ἐξιόντι πρὸς Σκύθας,
«οὐ συμμαχεῖν δεῖ τοῖς ἐχθροῖς Θεοῦ» φράσας.
καὶ ποιμένας δ᾽ αὖ ἐνθέους διδασκάλους,
πρὸς Οὐάλεντος ποιμνίων ἐξωσμένους
τῆς εὐσεβείας ὀρθοδοξίας χάριν,
αὖθις ἐπανήγαγε ταῖς ἐκκλησίαις.
Λεηλατούντων τῶν Σκυθῶν δ᾽ ἔτι Θρᾴκην
καὶ τῆσδε πάντας ἐξερημούντων ὅρους,
καὶ τὰ πέριξ ἅπαντα κατεφθαρκότων,
ἅτ᾽ ἀκαθέκτων τῇ νίκῃ δεδειγμένων, ||
μετακαλεῖται Γρατιανὸς αὐτάναξ
λαμπρὸν Θεοδόσιον ἐξ Ἱσπανίας,
ἄνδρ᾽ ἀρεϊκόν, γεννάδαν, βουληφόρον,
τῇ δ᾽ εὐσεβείᾳ μᾶλλον ὡραϊσμένον·
ὃν καὶ στρατηγὸν ἀποφήνας ταγμάτων
μετὰ στρατιᾶς ἱκανῆς ῥωμαλέας
κατὰ Σκυθῶν πέπομφε τοῦτον βαρβάρων·
ὃς συμβαλὼν ἥττησε τοὺς ἀντιπάλους,

561 Flavius Valentinianus II ab exercitu imperator acclamatus d. 22 mens. Nov. a. 375; mense Maio a. 392 moritur. nota: versus sine caesura

---

555-600: Z III 82,4-12; 82,16 — 83,14; 83,17 — 84,5; 84,10-17 **568**: vide v. 533 **573** ἐξερημούντων ὅρους: ad prov. Σκυθικὴν ἐρημίαν alludit; vide v. 545 **578** ἀρεϊκόν: cf. Them. Orat. 13,165b βουληφόρον: Hom. A 144

---

578 ἄνδρ᾽ VBpc.: ἄνδρα M

τρεψάμενος σφᾶς ἐν μάχῃ κατὰ κράτος
καὶ πάντας ἄρδην παραδοὺς μικροῦ ξίφει.
ἔπειτ' ἀφεικὼς στρατιὰν αὐτοῦ μένειν,
πρὸς Γρατιανὸν αὐτεπάγγελτος φθάσας,
ἐν Παιονίᾳ διάγοντα τῷ τότε,
αὐτὸς βασιλεῖ μηνύει τὰ τῆς νίκης
καὶ τὸν Σκυθῶν ὄλεθρον ἅμα καὶ φόνον·
ὅθεν βασιλεὺς εἰς ἀμοιβὴν τῆς νίκης,
ἄλλως τε κρίνας ἐμπρέπειν κραταρχίᾳ,
στέφει Θεοδόσιον εἰς βασιλέα
πάσης ἑῴας, Μακεδονίας, Θράκης,
αὐτῷ δ' ἀπεκλήρωσεν ἑσπέρας τόπους.
Ἐν Γαλλίαις οὖν διάγων ἀνῃρέθη
ὑπὸ στρατηγοῦ κλῆσιν Ἀνδραγαθίου,
δόλῳ καταπράξαντος αὐτοῦ τὸν φόνον,
ἐξ που κατασχὼν τὴν βασιλείαν χρόνους,
κράτωρ ἀγαθός, εὐσεβὴς Χριστοῦ λάτρις.‖

Οὗτος ἐν Ῥώμῃ ἐβασίλευσεν

Τούτου θανόντος ἦρξεν ἑσπέρας ὅλης
Οὐαλεντινιανὸς σύγγονος νέος,
ὅστις γε μητρὸς ὑπαχθεὶς συμβουλίαις
Ἰουστίνης δέδεκτο δόγματ' Ἀρείου
κἀντεῦθεν ἀπέστεργεν εὐσεβῶν στῖφος.
καί τινος αὐτῷ Μαξίμου στρατηγέτου
ἐπιφυέντος καὶ νικήσαντος μάχῃ,
πρέσβεις πεπομφὼς πρὸς κρατάρχην τῆς ἕω
λαμπρὸν Θεοδόσιον αἰτεῖ συμμάχους·
ὁδ' αὖ ἐδήλου μὴ τεθηπέναι λέγων,
εἰ δοῦλος ὢν Μάξιμος ὤφθη δεσπότου
ὑπέρτερός τε καὶ νικητὴς ἐν μάχαις,

593 Flavius Theodosius, magister militum, d. 19 mens. Ian. a. 379 imperator nominatus **598** d. 15 mens. Aug. a. 383 **599** noster auctor Zonaram (III, 84,16/17) sequitur

601-24: Z III 84,18—85,15

588 Παιονίᾳ V: Πανονίᾳ MB **599/600** tit. Οὗτος — ἐβασίλευσεν V: Γρατιανὸς ἐν Ῥώμῃ MB

«σοῦ Δεσπότην σὸν ἠθετηκότος, κράτορ,
καὶ τόνδε δούλοις συγκατηριθμηκότος,
σύμμορφον ὄντα τῷ πατρὶ κατ' οὐσίαν».
ὅμως στρατεύσας κατὰ Μαξίμου κράτωρ
ἀνεῖλε τοῦτον κατακρατήσας μάχῃ.
καὶ τὴν κεφαλὴν δ' Ἀνδραγαθίου τέμνει,
ἐκπράξας αὐτὸν εὐθύνας τὰς τοῦ φόνου.
ταῦτα διαθεὶς βασιλεὺς ὑποστρέφει.
Οὐαλεντινιανῷ δ' αὖ νεωτέρῳ
ἀντῆρεν Εὐγένιος, εἷς τῶν ἐν τέλει·
καὶ γνοὺς τὸ δρᾶμα, συσχεθεὶς ἄναξ φόβῳ
ἑαυτὸν ἐξήγαγεν ἀγχόνῃ βίου.

καὶ οὗτος ἐν Ῥώμῃ

Ἀλλὰ Θεοδόσιος Αὐσονοκράτωρ‖
ἐπιστρατεύσας καὶ πάλιν Εὐγενίῳ
κτείνει τε τοῦτον ἐκνικήσας ἐν μάχῃ
καὶ βασιλεύει καὶ μερῶν τῆς ἑσπέρας.
πρὶν ἢ δ' ὑπάρξαι τάδε κατορθωμάτων,
ἄναξ ἐπιστὰς Θεσσαλονίκῃ πόλει
δήμου στασιάσαντος ἐξ ἀταξίας
ὑβρίζεται μὲν οὗτος ἀστοῖς ἀνέδην,
φονεύεται δ' ὕπαρχος ἐν τῇ συγχύσει.
ταῦτ' οὐκ ἐνεγκὼν ὁ κρατάρχης ἠμέρως
στράτευμ' ἀφῆκε τῷ λεῷ ξιφηφόρον,
καὶ τόνδε κατέσφαξαν ἀφειδῶς ξίφει,
ὡς ἐκ τοσούτου μυριαρίθμου στίφους
πρὸς πέντε θανεῖν χιλιοστύας δέκα.
ἀλλ' Ἀμβρόσιος Μεδιολάνων θύτης
τόνδ' ἀναμνήσας τοῦ πεπραγμένου μύσους,
ἤγαγεν αὐτὸν εἰς συναίσθησιν πάθους,

617 d. 28 mens. Aug. a. 388 **624** d. 15 mens. Maii a. 392 **627** d. 6 mens. Sept. a. 394 **631** mens. Apr. a. 390

625-38 Z III 85,15—86,8; 86,17—87,2; 92,8/9 **633** ὕπαρχος: ἔπαρχος Z III 86,1 **639-43**: Z III 86,8-13

619 ἐκπράξας MB: εἰσπράξας V **623** tit. καὶ οὗτος V: Οὐαλεντιανὸς νέος M: Οὐαλεντινιανὸς νέος B

καὶ πρόσφορα κίρνησιν αὐτῷ φαρμάκων
δακρυρροοῦντι τῶν πεπραγμένων χάριν.
Οὗτος βασιλεὺς εὐσεβὴς ὢν ὀρθόφρων,
σύστημα σεπτὸν ἀρχιθυτῶν ἀλίσας
πρὸς τοῖς ἑκατὸν καὶ πεντήκοντα πάλιν
πνευματομάχου κατὰ Μακεδονίου,
πνεῦμα τὸ θεῖον οὐ σέβοντος ὡς θέμις,
συνεκρότησε σύνοδον τὴν δευτέραν·
ἢ συμφυὲς τὸ πνεῦμα πατρὶ καὶ λόγῳ ||
ἄριστα τρανώσασα, σύνθρονόν θ᾽ ἅμα,
βάλλει Μακεδόνιον ἀραῖς ἐνδίκως,
τῆς καθολικῆς ἐκτεμοῦσ᾽ Ἐκκλησίας,
καὶ ποιμενάρχην δεικνύει Βυζαντίδος
Νεκτάριον, λάμποντα βίῳ καὶ λόγῳ,
χριστώνυμον μέν, ἀμύητον δ᾽ εἰσέτι,
ὃν ἅμα βαπτίζουσι, χρίουσι θύτην,
τοῦ Γρηγορίου καὶ πατρὸς Θεηγόρου
αὐθαιρέτως γε τὸν θρόνον λελοιπότος.

Οὗτος τελευτᾷ βασιλεὺς καθ᾽ ἑσπέραν,
υἱοῖς μερίσας τοῖς δυσὶ κρατραρχίαν,
Ὀνωρίῳ μὲν δοὺς κατάρχειν ἑσπέρας,
Ἀρκαδίῳ δ᾽ αὖ τῶν μερῶν τῶν τῆς ἕω, Θεοδόσιος ὁ μέγας
βεβασιλευκὼς ἑπτακαίδεκα χρόνους ἔτη ιζʹ
πρὸς πέντε μησὶν εὐσεβῶς εὐδαιμόνως, οἱ δὲ ἔτη ιςʹ
ἀνὴρ ἀγαθὸς καὶ κράτωρ νικηφόρος,
τῇ δ᾽ εὐσεβείᾳ μᾶλλον ὡραϊσμένος.

649 secundum concilium oecumenicum vere a. 381 convocatum **652** Macedonius patriarcha Constantinopolis a. 342-346, 351-360 **655** Nectarius patriarcha Constantinopolis a. 381-397 **658** Gregorius Theologus patriarcha Constantinopolis a. 379-381 **660** d. 17 mens. Ian. a. 395 **662** Honorius a. 395-423, d. 15 mens. Aug. a. 423 mortuus **663** Arcadius a. 395-408

---

642 πρόσφορα κίρνησιν... φαρμάκων: vide v. 361 **644-59**: Z III 90,5-8,14-17; 91, 1-8 **660-69**: Z III 92,9,10; 93,15 — 94,2; 144,7-9

---

642 αὐτῷ VB: αὑτῷ M

καὶ κίον᾽ οὗτος ἐν Βοὸς τεύχει τόπῳ
ἀνδρείκελον φέροντα τοῦ δειμαμένου.

Ἀρκάδιος γοῦν παραλαβὼν τὸ κράτος
διεῖπεν αὐτὸ πλημμελῶς καὶ ῥαθύμως·
νωθὴς γὰρ εὐρίπιστος ὤν, ἀνειμένος
καὶ τῇ γυναικὶ πάντα προσπεπεισμένος,
τρικυμίας ἔπλησε τὴν Ἐκκλησίαν,
αὐτῷ δὲ μέμψεις προυξένησεν ἐνδίκους. ||
Νεκταρίου γὰρ ἐκμετρήσαντος βίον,
ἄχθεὶς ὁ Χρυσοῦς ἐν λόγοις Ἰωάννης
ἐξ Ἀντιόχου πρὸς πόλιν βασιλίδα
ταύτης καθωράϊσε τὸν σεμνὸν θρόνον·
ἀλλ᾽ ἡ βασιλὶς ἀδίκως Εὐδοξία,
μισήσασα φεῦ ἐνθέου παρρησίας,
τὸν τῶν ψυχῶν ἥλιον, ἄξιον θρόνου,
τίθησιν ἐξόριστον ἐν τοῖς Κομάνοις,
ἀντικαθιστᾷ δ᾽ Ἀρσάκιον πρεσβύτην.
Οὗτος βασιλεὺς ἐν Θρᾴκῃ κτίζει πόλιν,
ἣν Ἀρκαδίου πάντες ᾄδουσι πόλιν.
καὶ κίον᾽ ἀνήγειρεν ἐν Ξηρολόφῳ
στήλην ἄνω φέροντα τοῦ δειμαμένου.
ἔτη δὲ πρὸς τέσσαρσι κατάρξας δέκα,
ὢν εὐσεβής τις ὀρθοδοξίας φίλος,
ἄλλως δὲ κοῦφος, εὐάγωγος τὸν τρόπον, Ἀρκάδιος
νοσήσας ἐξέλιπε τὸν φθαρτὸν βίον. ἔτη ιδʹ

Καὶ παῖς Θεοδόσιος ἄρχει τοῦ κράτους,
πραΰς, προσηνής, εὐσεβής, χρηστὸς τρόπους,
ἐγκύκλιον παίδευσιν εὖ ἠσκημένος,
μαθημάτων ἴδρις τε τῆς τετρακτύος,

677 Ioannes Chrysostomus patriarcha Constantinopolis a. 398-404 **684** Arsacius patriarcha Constantinopolis a. 404/405 **692** d. 1 mens. Maii a. 408 **693** Theodosius II a. 408-450

670-92: Z III 94,14 — 95,5; 95,10-13; 95,17 — 96,5; 96,10; 97,2-8 **672** εὐρίπιστος: vide v. 424 **674** τρικυμίας ἔπλησε: Aesch. Prom. 1015 **677** Χρυσοῦς ἐν λόγοις (= Χρυσόστομος): vide Εἰσαγωγή, p. LI **682** ψυχῶν ἥλιον: cf. Plut. 2,994e **693**: Z III 97,10/11 **694-704**: Z III 112,4-12

καὶ πλαστικῆς αὖ καὶ γραφικῆς τεχνίτης,
καὶ τοξότης ἄριστος, ἱππεύειν ἄκρος,
ἡδύς, χαρίεις, εὐμενὴς ὑπηκόοις,
ὑπέρμαχος κράτιστος ὀρθοδοξίας. ||
πλὴν μαλθακῶς διεῖπε τὴν αὐταρχίαν,
κοινῶν μεταχείρισιν εὐνούχοις νέμων,
Ἀντιόχῳ πρῶτα μέν, εἶτ' Ἀμαντίῳ,
πρὸς τοῖσδε δούλῳ χρυσίου Χρυσαφίῳ.
Νέος κομιδῇ τυγχάνων ἡλικίαν
ἀνήγεθ' οὗτος πρὸς κασιγνήτου φίλης,
τῆς πάντ' ἀρίστης ὀλβίας Πουλχερίας,
ἐπίτροπον σχὼν ἐν γραφαῖς φυτοσπόρου
Ἰσδιγέρδην ἄνακτα Περσίδος τότε,
οὗ τῷ δέει πᾶς εὐνόει τῷ δεσπότῃ
καὶ φευκτέαν ἥγητο τὴν τυραννίδα.
Ἠγάγεθ' οὗτος ἐξ Ἀθηνῶν καὶ κόρην
κοινωνὸν ἅμα τοῦ κράτους καὶ τοῦ λέχους,
λάμπουσαν ὥρᾳ καὶ μαθημάτων τέχνῃ,
παῖδα Λεοντίου τινὸς φιλοσόφου,
τὴν εὐδόκιμον ἐν λόγοις Εὐδοκίαν,
ἧς τὴν σοφίαν δεικνύουσιν ἐν λόγοις
«Ὁμηρόκεντρα», τὰ σοφῶς γεγραμμένα.
αὕτη Σιὼν ἔβλεψε τὴν Θεοῦ πόλιν,
εἰς προσκύνησιν τῶν σεβασμίων τόπων
πλοῦτον βαθὺν φέρουσα, χρυσὸν μυρίον,
οἷσπερ νεὼς ἤγειρε Χριστῷ δεσπότῃ.
μετὰ δ' ἐπανέζευξεν αὖθις εἰς πόλιν.
εἶτα θανόντος αὐτάνακτος συζύγου
πάλιν ὑποστρέψασα πρὸς θείους τόπους ||

702-04 Theodosius II eunuchis Antiocho, Armatio et Chrysaphio administrationem imperii vicissim permittit **709** Yezdgerd I rex Persiae a. 399-420 **712/13** Athenais baptizata nomen Aelia Eudocia capit et Theodosio II d. 7 mens. Iun. a. 421 nubit **715** nota: caesura post sextam syllabam **718** «Homerocentra»: titulus Eudociae operis **719** a. 438 **725/26** ab a. 443 Eudocia in Hierosolymis permanet; ibidem a. 460 moritur

---

705-11: Z III 100,7-17 **712-27**: Z III 100,18 — 101,3; 111,6-11

---

707 πάντ' ἀρίστης VMB: an πανταρίστης?

ἐκεῖ τελευτᾷ καταλιποῦσα βίον,
ζήσασα καλῶς καὶ καθὰ Θεῷ φίλον.
Ἀρσακίου δὲ τὸν βίον λελοιπότος
Ἐκκλησίας ἔσχηκεν Ἀττικὸς θρόνον,
κοσμούμενος βίῳ τε καὶ λόγῳ πλέον·
ὃς Ἰουδαῖον παράλυτον ἐκ νόσου
πεισθέντα μυεῖ, καὶ βαπτίσας ὡς δέον
λουτροῦ χάριτος ὑγιῆ τόνδ' ἀνάγει.
τέλει δ' Ἀττικοῦ τοῦ βίου χρησαμένου
Σισίνιος εἴληφε τὴν προεδρίαν·
οὗπερ τὸ βιοῦν ἐκμετρήσαντος μόρῳ,
Νεστόριός τις ἀντικατέστη θρόνῳ,
ἀνὴρ ἀποφράς, δυσσεβὴς καὶ κακόφρων,
ὃς δογματίζων ἀπεφλυάρει μάτην
ἄνθρωπον εἶναι τὸν Χριστὸν ψιλὸν μόνον,
καὶ μητράνανδρον παρθένον τὴν Μαρίαν
οὐ θεοτόκον μᾶλλον ἢ χριστοτόκον.
ὅθεν βασιλεὺς πατέρων θεοκρίτων
σύστημα σεπτὸν εὐσεβῶς συναλίσας,
ὧν Κύριλλος, ἔξαρχος Ἀλεξανδρείας,
καθεῖλε Νεστόριον ἀνθρωπολάτρην.
εἶτα προέστη τῆς Θεοῦ γ' Ἐκκλησίας
Μαξιμιανός, προστάτης ὀρθοφρόνων·
οὗπερ θανόντος, ἐνθρονίζεται θρόνῳ,
Πρόκλος Κυζίκου ποιμενάρχης ἀξίως, ||
ποιμὴν ἀγαθὸς καὶ νομεὺς ψυχοτρόφος,

729 Atticus patriarcha Constantinopolis a. 406-425 **735** Sisinius patriarcha Constantinopolis a. 426/427 **737** Nestorius patriarcha Constantinopolis a. 428-431, haeresiarcha, a tertio concilio oecumenico condemnatus **744** tertium concilium oecumenicum d. 7 mens. Iun. a. 431 **745** Cyrillus patriarcha Alexandriae a. 412-444 **748** Maximianus patriarcha Constantinopolis a. 431-434 **750** Proclus patriarcha Constantinopolis a. 434-446

728-46: Z III 102,13-15; 102,19 — 103,11; 103,16 — 104,2; 104,5-10; 105,9.10 **747-54**: Z III 105,17 — 106,8 **751** ποιμὴν ἀγαθός: Joh. 10,11

---

735 εἴληφε V: ἔλαβε MB **740** τὸν — μόνον V: τὸν Χριστὸν μόνον MB: δεσπότην Χριστὸν μόνον H(90) **747** γ' Ἐκκλησίας VH(87): ἐκκλησίας MB **748** ὀρθοφρόνων VH(83): ὀρθοφρονῶν MB **751** ψυχοτρόφος VBpc.: ψυχοτρόπος M

μύστης φιλητὸς τοῦ πατρὸς Χρυσοστόμου,
ἐφ᾽ οὗ κελεύσει τοῦ κρατοῦντος Αὐσόνων
τούτου τὸ σῶμα πρὸς πόλιν ἤχθη κράτους.
τούτου λιτανεύοντος ἱεροῦ Πρόκλου
μετά γε λαοῦ συνδρομῆς ἀπειρίτου,
ἁρπαγὲν ἄφνω παιδίον πρὸς ἀέρα,
πάντων βλεπόντων καὶ λίαν θαμβουμένων,
μεθ᾽ ἱκανὴν ὥραν δὲ καταχθὲν πάλιν,
ἔφη μυηθῆναί γε μὴ προστιθέναι
τὸ «σταυρωθεὶς» πρόσρημα, «δι᾽ ἡμᾶς» λέγον
τῷ τρισαγίῳ καὶ σεβασμίῳ γ᾽ ὕμνῳ.
τούτου μεταστάντος δὲ πρὸς θείους νόας
προεδρίαν εἴληφε τῆς Κωνσταντίνου
πρεσβύτερός τις Φλαβιανὸς ἀξίως,
πρόμαχος ὀρθῶν δογμάτων Ἐκκλησίας·
οὗπερ θανόντος λακτίσει Διοσκόρου
ἐν ληστρικῇ τε καὶ φονικῇ συνόδῳ,
θύτης Ἀνατόλιος Ἀλεξανδρείας
εἴληφε θῶκον ἱερὸν βασιλίδος.
Οὗτος Θεοδόσιος Αὐσονοκράτωρ
καὶ τεῖχος ἀνήγειρε χερσαῖον πόλει
ἐκ τῶν Βλαχερνῶν εἰς πύλας τὰς Χρυσέας,
τοὔργον περάνας ἐν δυσὶ μησὶ μόνοις
σπουδῇ γ᾽ ἐπάρχου καὶ συνεργίᾳ Κύρου. ‖
ἀγαμένου δήμου δὲ Κῦρον τοῦ τάχους
καὶ ταῦτ᾽ ἀνακράξαντος ἐν παρρησίᾳ

765 Flavianus patriarcha Constantinopolis a. 446-449 **768** concilium in Epheso d. 8 mens. Aug. a. 449 convocatum, «Latrocinium Ephesi» vocatum **769** Anatolius patriarcha Constantinopolis a. 449-458 **774** a. 439 **775-80** Cyrus, idololatra hyparchus Constantinopolis, dejectus dignitate, a. 441 exeunte baptizatus episcopus Smyrnae fit

---

755-62: Z III 112,13-18 **763-70**: Z III 107,1-3; 107,17 — 108,4; 108,14-19 **771-81**: Z III 106,11-19

---

752 μύστης V: μυστὴς MB **761** πρόσρημα VBpc.: πρὸς ῥῆμα M λέγον V: λέγων MB **762** γ᾽ ὕμνῳ H(88): ὕμνῳ VMB **775** συνεργία V: -είᾳ MB

«Κωνσταντῖνος μὲν ἔκτισε πρὶν τὴν πόλιν,
ἀνανεοῖ Κῦρος δὲ νῦν», προθυμίᾳ
ταύτῃ φθονηθείς, ἐκπεσὼν τῆς ἀξίας,
Ἐκκλησίας πρόεδρος ὤφθη Σμυρναίων.
Καὶ Πουλχερίαν οὗτος, ἀδελφὴν φίλην,
τῶν βασιλείων ἐκβαλὼν ὡς οὐκ ἔδει,
ταῖς ὑποθήκαις βασκάνου Χρυσαφίου,
ἐν Ἑβδόμῳ τίθησιν ἐγκεκλεισμένην,
φροντίδος αὐτὴν καταπαύσας πραγμάτων.
μόλις δὲ συνεὶς τὸν φθόνον Χρυσαφίου
αὐτὸν μὲν ἐξόριστον ἐνδίκως ἔδρα,
τὴν σύγγονον δὲ προσλαβὼν αὖθις νέμει
φροντίδα κοινῶν τῇδε πραγμάτων ὅλων.
Οὗτος νοσήσας ἐξέλιπε τὸν βίον,
ὡς φασι, βιοὺς πεντήκοντά που χρόνους, Θεοδόσιος ὁ νέος
καθ᾽ οὓς σχεδὸν κατῆρχε τοὺς χρόνους ὅλους. ἔτη μβ΄

Σκῆπτρα μεταβαίνει δὲ πρὸς Πουλχερίαν,
τρόποις ἀγαθοῖς καὶ σεμνοῖς κοσμουμένην,
ταῖς ψυχικαῖς χάρισιν ὡραϊσμένην
τῇ δ᾽ εὐσεβείᾳ παρθενίᾳ τ᾽ αὖ πλέον·
ἣ Μαρκιανόν, ἄνδρα χρηστὸν τοὺς τρόπους,
σεμνόν, γεραρόν, σώφρονα καὶ πρεσβύτην,
ἐκ στρατιωτῶν προσκαλεῖται ταχέως, ‖
καὶ τῷδε δηλοῖ τοῦ κρατάρχου τὸν μόρον,
καί φησιν «εἴ μοι πίστιν ἀσφαλῆ νέμοις
ὡς παρθενίας τῆς ἐμῆς εἴης φύλαξ,
ἥνπερ καθιέρωσα Χριστῷ νυμφίῳ,
στέψω βασιλέα σε τῆς Ῥωμαΐδος».

789/90 minimum post a. 441 et ante a. 443 **791** d. 28 mens. Iul. a. 450 **794-810** Pulcheria, cinquanta unum annos nata, augusta ab a. 414, Marciano nubit (a. 450) et ita, d. 25 mens. Aug. a. 450, Marcianum imperatorem (a. 450-457) facit

---

782-90: Z III 109,1-12 **791-93**: Z III 111,17—112,2 **794-820**: Z III 113,1-14; 113,17 — 114,18 **804** Χριστῷ νυμφίῳ: Mat. 25,1 sqq.

---

796 om. MB

τοῦ δ᾽ αὖ κατανεύσαντος ἀσφαλῶς τόδε
μετακαλεῖται βασιλὶς ἀρχιθύτην,
τοὺς ἐν τέλει, σύγκλητον ἄλλο τε στῖφος,
καὶ Μαρκιανὸν ταινιοῖ κράτους στέφει
καὶ κράτορα δείκνυσι τῆς Ῥωμαΐδος.
Τῷδ᾽, αἰχμαλώτῳ χρηματίσαντι πάλαι,
θέρους ὑπνοῦντι πρὸς φλόγα τὴν ἡλίου
σὺν αἰχμαλώτοις πλείοσιν ἕρκους μέσον,
ἐπικαταπτὰς ἀετὸς σκιὰν ἔδρα·
ὃ γνοὺς ἐθνάρχης, τόνδ᾽ ὁ κατέχων πέδαις,
ἀφῆκεν αὐτὸν πρὸς πατρίδ᾽ ἀπιέναι.
τοῦτ᾽ αὐτὸ πάλιν καὶ δυάς τις συγγόνων
κατεῖδε σαφῶς ἐν θέματι Λυκίας,
ἣ καὶ προεῖπε τῷδε τὴν κραταρχίαν.
οὕτω προαφώριστο τῷδε τὸ κράτος.
Πουλχερία δὲ φροντίζουσα πραγμάτων
καὶ συνδιαφέρουσα τὴν κραταρχίαν,
τὸν ἐν Βλαχέρναις ἀπαράμιλλον, ξένον
νεὼν ἀνιστᾷ μητροπαρθένῳ κόρῃ.
Πρεσβυτέρας Ῥώμης δὲ Λέοντος πάπα||
καὶ ποιμενάρχου δ᾽ Ἀνατολίου νέας
τὰ πρὸς Διοσκόρου τε τοῦ τ᾽ Εὐτυχέος
πραχθέντα δεινῶς Φλαβιανὸν εἰς μέγαν
μὴ παραδραμεῖν ἄνακτ᾽ ἐξαιτουμένων,
ἤδη γενέσθαι σύνοδος τέτακτό γε
Μαρκιανοῦ δόγματι καὶ Πουλχερίας,
τῶν φιλοχρίστων εὐσεβῶν βασιλέων.
συνῆλθον οὐκοῦν ἐν Χαλκηδόνι πόλει
ἑξακόσιοι πατέρες θεηγόροι

825 Leo I papa Romae a. 440-461 **830-48** quartum concilium oecumenicum in Chalcedona, a d. 8 mens. Oct. a. 451 usque ad mens. Nov. ineuntem a. 451, monophysitismum condemnat

---

821-63: Z III 115,5 — 116,10; 116,18 — 117,1; 117,10 — 118,4; 118,8-17

---

811 τῶδ᾽ V: τῷ δ᾽ MB

πρὸς τριάκοντα συναχθέντες ἐνθέως,
ὧν ἦρχε Ῥώμης τῆς παλαιτέρας Λέων
νέας τ᾽ Ἀνατόλιος ἔνθεος θύτης
καὶ Ἰουβενάλιος Σιὼν ἁγίας·
οἳ δὴ καθεῖλον Διόσκορον ἐνδίκως
σὺν Εὐτυχεῖ τε δυστυχεῖ τρισαθλίῳ,
ἐπὶ Χριστοῦ λέγοντας οὐ διπλᾶς φύσεις,
μίαν δὲ μᾶλλον δυσσεβῶς κακοφρόνως.
ἐπεὶ δ᾽ ἀναιδῶς ὑπεναντίων στῖφος
ὀρθόφρονας ἦν ἐνδιαβάλλον μάτην
ὡς Νεστορίου τὴν λύμην δεδεγμένους
ἐν τῷ φρονεῖν τε καὶ λέγειν Χριστὸν φέρειν
διπλᾶς τελείας τὰς φύσεις, ἀσυγχύτως
ἡνωμένας αὖ ἐν μιᾷ γ᾽ ὑποστάσει,
πρὸς ὀρθοδόξων δυσσεβῶν τόμοι δύο
γεγράφαται δὴ σὺν ὅλῃ προθυμίᾳ,||
καὶ τούσδε καλῶς σφραγίσαντες, ὡς δέον,
ἐν λάρνακι κλείουσι σεπτῶν λειψάνων
Εὐφημίας μάρτυρος, ὀλβίας κόρης.
εἶτα μετ᾽ εὐχὰς ἡμέραν τε τὴν τρίτην
πάντων παρόντων ἀνεῳγμένου τάφου,
καὶ τοῦ κρατοῦντος συμπαρόντος πατράσιν,
ὢ θαυμασίων, Χριστέ μου, τεραστίων!
τῶν δυσσεβῶν μὲν αἱρετικῶν που τόμος
ἐν τοῖς ποσὶ μάρτυρος ἦν ἐρριμμένος,
τὸν δ᾽ αὖ γε λοιπὸν ὀρθοδοξούντων μέρους
κατεῖχε χερσὶν ἀσφαλῶς ταῖς ἰδίαις,
καὶ τῷ κρατοῦντι καὶ πατριάρχῃ νέμει
τὴν δεξιὰν τείνασα πρὸς σφᾶς, ὢ τέρας!
Μετὰ δὲ ταῦτα βασιλὶς Πουλχερία

864/65 mens. Iul. a. 453

836/37: cf. v. 825/26 **845** λύμην: vide v. 286 **864-69**: Z III 119,3/4

---

847 ἀσυγχύτους sed ως supra ους i.m. scr. V: ἀσυγχύτως MB **863** ὢ MB: ὦ circumflexum sscr. V

γῆθεν μετέστη πρὸς μονὰς οὐρανίους,
ζήσασα καλῶς εὐσεβῶς ὀρθοφρόνως,
Χριστὸν θεραπεύσασα καλὸν νυμφίον
ἐν παρθενίᾳ καὶ καλῶν εὐποιίαις,
καὶ τῆσδε φαιδρὰν ἀνάψασα λαμπάδα.
Εἶτα τελευτᾷ Μαρκιανὸς τὸν βίον, Μαρκιανὸς
ζήσας ἐπὶ μήκιστον, ἄναξ χαρίεις, ἔτη ς´ ἥμισυ
γνώμην ἀγαθός, ἱλαρός, πρᾶος φύσει,
ὄντως θεοπρόβλητος ἐμπρέπων κράτει,
ἕξ που κατασχὼν τὴν βασιλείαν χρόνους·
ὃς γνωματεύων μὴ κινεῖν βασιλέα ||
ἔφασκε δεῖν ὅπλα τε καὶ μάχην ὅλως,
ἂν ᾖ δυνατὸν ἤρεμον βιοῦν βίον.

Τούτου θανόντος καὶ μεταστάντος βίου
εὐθὺς παρῆλθεν εἰς βασίλειον κράτος
κλῆσιν Λέων τις καὶ Μακέλλης τοὐπίκλην,
ἀνὴρ ἀγαθός, ἀρετῶν πεπλησμένος,
μάλιστα φιλοίκτῳ δὲ κατηυγασμένος,
κράτωρ ἀριστεὺς καὶ μαχητὴς γεννάδας,
ἐχθρῶν κλονῶν φάλαγγας ὥσπερ τις λέων,
σειρὰν γένους ἄνωθεν ἕλκων ἐκ Θρᾴκης
ἢ καὶ Δακῶν, ὥς φασί τινες, ἐκ γένους,
ὑπέρμαχος κράτιστος ὀρθοδοξίας,
καὶ δαψιλής τις ἀπόρων χορηγέτης.
εἴωθεν οὗτος γνωματεύειν καὶ λέγειν
«ὡς ἥλιος πέφυκε θερμαίνειν ὅλους
οἷς ἂν ἐπαφῇ τὰς φαεινὰς ἀκτῖνας,
τὸν αὐτὸν οἶμαι δεῖν βασιλέα τρόπον,

870 exeunte mens. Ian. a. 457 **880** Leo I (a. 457-474) d. 7 mens. Febr. a. 457 acclamatus, d. 18 mens. Ian. a. 474 moritur

---

867: cf. v. 804 **867-69** νυμφίον — λαμπάδα: vide v. 804 **870-77**: Z III 121,6-10 **873** θεοπρόβλητος: cf. Hunger, vide v. 34 **875-77** μὴ — βίον: cf. Hunger, vide v. 34 **878-906**: Z III 121,11-13; 121,16 — 122,8; 127,15–19 **883** μαχητὴς γεννάδας: vide v. 219 **884** κλονῶν φάλαγγας: Hom. E 96 **890-94**: cf. similem sententiam imperatoris Titi v. 40 41

---

873 ὄντως V: οὗτος MB **890** ὅλους B: ὅλοις VM

οἷς ἂν ἐπιβλέψειεν ἀνθρώπων γένους,
σφᾶς ἀξιοῦν οἴκτου τε φιλοδωρίας».
Πρὸ τοῦ κατασχεῖν οὗτος ἀρχὴν καὶ κράτος
Ἄσπαρι δεινῷ τῶν μέγα δυναμένων
ὑπόσχεσιν δέδωκε τῶν παίδων ἕνα
εἰς καισαρικὴν ἀξίαν προβιβάσαι·
ἐπεὶ δ᾽ ἐπιβέβηκε τῆς αὐταρχίας,
Ἄσπαρ ἀπῄτει τὴν χάριν μετὰ βίας, ||
καὶ πορφυρίδος τοῦδ᾽ ἀναιδῶς ἡμμένος
«ψευδηγορεῖν» ἔφασκεν «οὐ χρεών, ἄναξ,
τὸν τήνδε λαμπρὰν πορφυρίδ᾽ ἐνημμένον».
«ἀλλ᾽ οὐδὲ πάλιν ἐκβιάζεσθαι δέον,
ὥς τινα δοῦλον», ἀντεπῆγεν ὁ κράτωρ,
«τὸν ἀρχικὴν φοροῦντα λαμπρὰν χλαμύδα.»
Οὗτος συνῴκει γαμετῇ τῇ Βηρίνῃ,
ἣ δύο τίκτει βασιλεῖ θυγατέρας,
τὴν Ἀριάδνην, δευτέραν Λεοντίαν·
ὧν Ἀριάδνη Ζήνωνι συνεζύγη,
ἀνδρὶ δυσειδεῖ καὶ κακίστῳ τοὺς τρόπους,
ἕλκοντι σειρὰν τοῦ γένους ἐξ Ἰσαύρων·
Μαρκιανὸς δ᾽ ἔγημε τὴν Λεοντίαν,
Ἀνθεμίου παῖς βασιλεύσαντος Ῥώμης.
Τούτου βασιλεύοντος ἐν βασιλίδι
πυρκαϊά τις συνέβη φρικαλέα
ἐκ τῆς πρὸς ἄρκτον ἁλμυρᾶς εἰς θατέραν,
πυρὸς διαζώσαντος ἐν μέσῳ πόλιν
καὶ πυρπολοῦντος τῆσδε λαμπρὰς οἰκίας,
τἆλλά τε πάντα καὶ σεβασμίους δόμους,
ἐπὶ τετρακτὺν ἡμερῶν ἀνενδότως.
τῇ δ᾽ Ἀντιόχου καὶ σφοδρὸς γῆς τις κλόνος
συμβὰς κατηρείπωσεν αὐτὴν ἐσχάτως.

913 Marcianus, filius Anthemii, imperatoris in Occidente, Leontiam, filiam Leonis I, uxorem ducit a. 471 **914** Anthemius caesar, d. 12 mens. Apr. a. 467 imperator in Occidente, d. 11 mens. Iul. a. 472 necatus **915-21** a d. 2 usque ad d. 6 mens. Sept. a. 462 **922/23** mense Sept. a. 458

907-14: Z III 123,17 — 124,4 **915-28**: Z III 124,5-8,16/17; 125,11-16 **917**: cf. Ps. 71,8; Xen. Hell. 1,3,4

ὕσθη σποδὸς δὲ μάλα πολλὴ τῇ πόλει
εἰς ἐμψύχων κάκωσιν, εἰς καρπῶν φθίσιν. ||
ἐκ τοῦδ' ὁ κρατῶν συσχεθεὶς ἀγωνίᾳ,
πόλιν λελοιπώς, ἐν βασιλείοις δόμοις
οὖσι πρὸ τειχῶν ἀσφαλῶς ἦν διάγων.
ἐφ' οὗπερ ἐσθὴς μητρανάνδρου παρθένου
ἐκ τῆς Σιὼν τε καὶ Παλαιστίνης τόπου
πρὸς τὴν βασιλεύουσαν ἀχθεῖσα πόλιν
ναῷ τεθησαύριστο τῷ πρὸς Βλαχέρναις,
ὃν αὐτὸς ἀνήγειρε μητροπαρθένῳ,
ἐν ἀργυρᾷ σορῷ δὲ καὶ σεβασμίᾳ,
δι' ἣν κατωνόμαστο καὶ θεῖος δόμος
Σορὸς τιμία τῆς πανυμνήτου κόρης.
Οὗτος κραταρχῶν καὶ στρατηγὸν γεννάδαν
Ῥουστίκιον, ἄριστον ἐν στρατηγίαις,
προβάλλεται δὴ καὶ κατορθοῖ τὰς νίκας.
τούτου θανόντος σύγγονον βασιλίδος
Βασιλίσκον προύκρινεν εἰς στρατηγίαν,
ὃς ἐκπεπλευκὼς εἰς Ἀφρικὴν σὺν στόλῳ
κατακρατοῦντος τοῦ τόπου Γιζερίχου
ἥτταν ὑπέστη δυσκλεᾶ κατὰ μάχην,
καὶ πλεῖστον ἀπέβαλε τῶν στρατευμάτων.
Ἀνατολίου δ' ἐκλελοιπότος βίον
ἀρχιθύτης δέδεικτο τῆς Κωνσταντίνου
Γεννάδιος, πρόμαχος ὀρθοδοξίας.
τούτου τὸ βιοῦν ἐν θρόνῳ λελοιπότος ||
Ἀκάκιος κάκιστος ἔσχε τὸν θρόνον.

924/25 a. 472 **941-45** a. 466/467 **948** Gennadius patriarcha Constantinopolis a. 458-471 **950** Acacius patriarcha Constantinopolis a. 472-489

925 εἰς ἐμψ. — φθίσιν: cf. Soph. Oed. T. 25/26 **929-36**: Z III 127,5-8 **936** πανυμνήτου κόρης: cf. πανύμνητε μῆτερ in Acathisto hymno **937-45**: Z III 125,17 — 126,3 **946-50**: Z III 127,9-12

934 ἀργυρᾷ VBpc.: ἀργυρῷ M σορῷ δὲ καὶ scripsi: σορῶ δε καὶ V: σορῷ καὶ MB: mox addendum fortasse τε B1 **944** ὑπέστη V: ὑπέσχε MB

Ἔφυ βασιλεῖ θυγατριδοῦς τις νέος
ἐξ Ἀριάδνης καὶ Ζήνωνος συζύγου,
ὃν καλέσας Λέοντα ταινίᾳ στέφει
ἐν ἡλικίᾳ τυγχάνοντα νηπίων.
Οὗτος νοσήσας εὐσεβὴς ἄναξ Λέων
τὸν φθαρτὸν ἐκλέλοιπε τουτονὶ βίον,
τῷ θυγατριδῷ καταλείψας τὸ κράτος,
βεβασιλευκὼς σὺν ὀκτὼ δέκα χρόνους, Λέων ὁ μέγας,
ἄναξ ἱλαρός, εὐμενὴς ὑπηκόοις, ἤτοι ὁ Μακέλλης,
γαληνός, εὐέντευκτος, ἡδύς, χαρίεις. ἔτη ιη΄

Νέος δ' ἐπιβὰς τῆς βασιλείας Λέων
κατῆρχεν αὐτῆς νηπιάζων τῷ χρόνῳ·
ἔτος δὲ ταύτην ἓν κατασχὼν καὶ μόνον
ἀπῆρεν ἔνθεν, καταλείψας τὸν βίον,
Ζήνωνι λιπὼν τῷ πατρὶ κραταρχίαν.

Ζήνων δ' ὑπῆρχεν ἐξ Ἰσαύρων, ὥς ἔφην,
αἴσχιστος ἀνὴρ καὶ δέμας καὶ καρδίαν,
κίναιδος, αἰσχρός, συμφόρημα κακίας,
ἔργων πονηρῶν ἀθεμίτων ἐργάτης,
ἀνδρῶν Ἐριννὺς τῶν περιφανεστέρων,
οὐχ ὡς βασιλεὺς διέπων αὐταρχίαν,
ἀλλ' ὡς τύραννος ἐμπιπρῶν, καταστρέφων
καὶ πάντα ποιῶν εἰς φθορὰν ὑπηκόων,
σέβας κακόφρων, οἰοφυσίτης τάλας. ||
Τούτῳ γε δειλῷ παντάπαν πεφυκότι
Βασιλίσκος, σύναιμος ὢν τῆς Βηρίνης,

953 Leo II d. 17 mens. Nov. a. 473 augustus, imperator a. 474 **956** d. 18 mens. Ian. a. 474 **963** Leo II autumno a. 474 mortuus **965** Zenon d. 9 mens. Febr. a. 474 augustus, solus imperator post autumnum a. 474

951-54: Z III 126,12-14 **955-65**: Z III 127,13-16; 128,1-3 **966/67**: cf. v. 911/12 **966-74**: Z III 128,5-10; 132,4-8 **973** πάντα ποιῶν: vide v. 518 **975-94**: Z III 128,10 — 129,10

956 τουτονὶ V: τοῦτον MB: τοῦτον τὸν H(90) **964** tit. Λέων νέος ἔτος α΄ add. MB **965** om. MB

ἀντῆρε χεῖρα Βηρίνης συνεργίᾳ,
καὶ τόνδ' ἐφυγάδευσεν εἰς τὴν πατρίδα·
εἶτα περιτίθησιν αὐτῷ τὸ στέφος
καὶ πάντα παράσημα τῆς κραταρχίας,
τῆς συγχυτικῆς κακοδοξίας πέλων,
τῆς Εὐτυχοῦς τε καὶ Διοσκόρου λύμης.
Ἐκκλησίας οὗτός γε τὰς ὀρθοφρόνων
πικρῶς ἐκάκου παντοδαπαῖς αἰκίαις.
καὶ σύνοδον δὲ τὴν κατὰ Χαλκηδόνα
σεπτὴν ἀκυροῖ γράμμασιν, ὡς οὐκ ἔδει.
καὶ πατριάρχην καὶ συνέδρους ποιμένας
ταῦτα κυροῦν ἔπειθε καὶ τοῖσδ' ἐμμένειν.
ἀλλ' ὀρθοδόξων συναθροισθέντες στῖφος
Βασιλίσκον βάλλουσι ταῖς δυσφημίαις,
τὴν σύνοδον δ' αὖ ἀνεκήρυξαν πάλιν
θεοκρότητον ἁγίαν σεβασμίαν.
διά γε ταῦτα Βασιλίσκος ἀξίως
πᾶσιν ἀποτρόπαιος ἦν στυγητέος.
ὅμως κατὰ Ζήνωνος ἐκπέμπει τάχος
ἄνδρας στρατηγοὺς καὶ σὺν αὐτοῖς δυνάμεις,
οἱ προσρυέντες τῷ Ζήνωνι γνησίως
σπεισάμενοί τε πρὸς πόλιν βασιλίδα
αὖθις μετὰ Ζήνωνος ἧκον ἐν τάχει. ||
καὶ πάλιν ἀπείληφεν οὗτος τὸ κράτος,
δήμου τε λαοῦ τόνδε προσδεδεγμένου.
Βασιλίσκος δὲ προσφυγὼν ἐκκλησίᾳ
μετὰ γυναικὸς ἱκέτης καὶ φιλτάτων,
ἔπειτ' ἐκεῖθεν ἐξελασθεὶς ὁρκίοις,
ἔν τινι κλεισθεὶς πυργίῳ σὺν τεκνίοις,
ἐκεῖ λιμῷ τέθνηκε φθαρεὶς ἀθλίως,
ἔτη κατασχὼν τὴν βασιλείαν δύο.

978 d. 9 mens. Ian. a. 475 **979/80** post d. 9 mens. Ian. a. 475 usque ad exeuntem mens. Aug. a. 476

---

982 λύμης: vide v. 286 **995-1007**: Z III 129,11 — 130,1; 130,5-14

1004 ἐξελασθεὶς MB: ἐξελαθεὶς V

Τούτου κρατοῦντος τῇ βασιλίδι πόλει
πυρκαϊά τις συνέβη φρικαλέα,
ἐκ Χαλκοπρατείων γε πυρὸς ἡμμένου,
ὑφ' ἧς κατηθάλωτο καὶ διεφθάρη
ἄλλα τε πλεῖστα καὶ δόμος φύλαξ βίβλων
ἐς μυριάδας δώδεκα ποσουμένων·
ἐν αἷς χόριον καὶ δράκοντος, ὡς λόγος,
πρόμηκες ὑπῆν, ἐς πόδας τεταμένον
πρὸς τοῖς ἑκατὸν εἴκοσι, θαῦμα ξένον,
καθ' οὗ χρυσοῖς γράμμασιν ἐγγεγραμμέναι
ἦσαν Ὁμήρου τοῦ σοφοῦ ῥαψῳδίαι,
Ἰλιάς, Ὀδύσσεια, φεῦ τῆς ζημίας!
Ἀναλαβὼν δὲ Ζήνων τὴν κραταρχίαν
Ἁρμάτιον μὲν τῷδε συνηργηκότα
προβάλλεται δὴ ταγμάτων στρατηγέτην,
υἱὸν δ' ἐκείνου καίσαρα πάλιν στέφει.
εἶτα τὸν Ἁρμάτιον ἔκτεινε ξίφει,
παῖδα δὲ τὸν καίσαρα κληρικὸν δράσας ||
περιπολεῖν εἴασεν οὕτω τὸν βίον,
«ὡς πίστιν ὀρθὴν οὐκ ἐφύλαξαν», φράσας,
«οὗτοι κραταρχήσαντι τῷ Βασιλίσκῳ,
οὔτ' αὖ ἐμοὶ ταύτην γε φυλάξουσ' ἴσως».
Πρὸς τοῖσδε πολλοὺς παρέπεμψε θανάτῳ,
ἄλλους δ' ἐκάκου κατέτρυχεν αἰκίαις
τῶν εὐκλεῶν τε καὶ περιφανεστέρων·
εἰς γὰρ ἀθέσμους ἐκκλίνας αἰσχρουργίας,
πράξεις μιαιφόνους τε καὶ βδελυκτέας,
πρὸς δ' αὖ ὑπαχθεὶς αἱρέσει Διοσκόρου
μισητὸς ἦν ἅπασι καὶ τοῖς ἐν τέλει,
Ἀριάδνῃ δὲ τῇ συνεύνῳ καὶ πλέον·
ὅθεν σορῷ τέθαπτο δόξας τεθνάναι,
κἀκεῖ βιαίως τὸν βίον καταστρέφει.

1008-19: Z III 130,15 — 131,7 **1020-37**: Z III 131,13-18; 132,5-8,11/12 **1038**: cf. vv. 1040-47 **1038-47**: Z III 132,10 — 133,2

1014 χόριον scripsi: χορίον VMB **1036** μισητὸς V: μυσητὸς MB

οἱ μέν φασι μέθαις τε χρώμενον πότοις
ἔκστασιν αὐτὸν τῶν φρενῶν πεπονθέναι,
δόξαντα δ' οἰκτρῶς ἐκλελοιπέναι βίον
κατατεθῆναι λάρνακι καθὰ νέκυν,
καὶ πωματισθέντος γε τοῦ τάφου λίθῳ,
γοώμενον κάκιστα θανεῖν ἐν τάφῳ· Ζήνων ὁμοῦ
ἄλλοι δὲ παθεῖν τοῦτο δεινῆς ἐκ νόσου, ἔτη ιζ'
δόντα θανεῖν δόκησιν ἀθροῦσιν ὅλοις.

Τούτου καταστρέψαντος οὕτω τὸν βίον
βουλῇ γερουσίας τε καὶ τῶν ἐν τέλει
συζεύγνυται δὴ βασιλὶς Ἀριάδνη ||
Ἀναστασίῳ πρὸς γάμου κοινωνίαν,
ἕλκοντι σειρὰν ἐξ Ἐπιδάμνου γένους·
ὃν κράτορα δέδειχε τῆς Ῥωμαΐδος,
Οὐρβικίου σπεύσαντος εὐνούχου τόδε.
Εὐφήμιος δ' ἔστεψε τόνδ' ἀρχιθύτης.
οὕτως Ἀναστάσιος ἔσχε τὸ κράτος,
ὅστις ἐπωνόμαστο «Δίκορος» θέσιν,
οἷς οὐχ ὁμοίας ἔσχεν ὀμμάτων κόρας,
ἀλλὰ μελαντέραν μὲν αὐτῶν θατέραν,
γλαυκὴν δὲ λαιάν, ὡς ἐπίσημον φέρων.
Οὗτος βδελυρὰν εἰσφορὰν χρυσαργύρου,
ὑπήκοον τρύχουσαν ἅπαν ἐσχάτως,
δασμὸν πονηρὸν εὐσεβῶς παύσας ἔχει,
καθ' ὃν τις ἠνάγκαστο πᾶς συνεισφέρειν
ὑπέρ θ' ἑαυτοῦ καὶ προσόντων ἀλόγων
ἐτήσιον νόμισμα τῷ κοινῷ φόρον.
καὶ δημοσίας οὔσας ἀρχὰς ὠνίους,
πρὸς δ' αὖ διοικήσεις τε κοινῶν πραγμάτων
παύσας παρεῖχεν ἀδοτὶ τοῖς ἀξίοις.
καὶ τἆλλα δ' ἀρχῆς εὐτυχῶς ἦν διέπων·

1048 d. 9 mens. Apr. a. 491 **1053** d. 11 mens. Apr. a. 491 **1055** Euphemius patriarcha Constantinopolis a. 490-496

1048-72: Z III 133,6-13; 135,1 — 136,5 **1062** ὑπήκοον: Thuc. 6,69

πλὴν συγχυτικῶν καθυπαχθεὶς αἱρέσει
τὰς ὀρθοδόξων ἦν κακῶν Ἐκκλησίας.
Τούτου κρατοῦντος θαυμάσιον συνέβη·
φύλαρχος ἀνὴρ Ἀγαρηνῶν τῶν τότε,
κλῆσιν Ἀλαμούνδαρος, ἀγαθὸς τρόπους, ||
Χριστῷ προσελθὼν καὶ μυηθεὶς εἰκότως
πρὸς ὀρθοδόξων ἀρχιθυτῶν ποιμένων,
ἔπειτα βαπτίσματος αὐχεῖ τὴν χάριν.
ταῦτα μαθὼν Σεβῆρος αὐτοῦ ποιμένας
ἀνιέρους πέπομφε πρὸς τοῦτον τάχος,
σπεύδων δι' αὐτῶν εἰς ἑαυτὸν ἑλκύσαι.
ἐπεὶ δ' ἑδρασθεὶς πίστεως Χριστοῦ πέτρᾳ
ἄσειστος ἦν, μέτεισιν αὐτοὺς ὡδί πως.
ποιεῖ τινά οἱ τῶν ὑπ' αὐτὸν ἐκκρίτων
πρὸς οὓς ψιθυρίζειν τι προσκεκυφότα,
καὶ τῶν βδελυρῶν ποιμένων δεδορκότων.
εἶτα φύλαρχος ἀλύειν ὑπεκρίθη.
ἤροντο δ' οἱ μὲν αἰτίαν· ἣ δ' ὃς τάδε,
ὡς μηνυθῆναι Μιχαὴλ πρωτοστάτην
καὶ ταγματάρχην ἀγγέλων νῦν τεθνάναι.
τῶν δ' οὐκ ἀνεκτὸν τὸν λόγον ποιουμένων,
ὅδ' ἐκκαλύψας τὸ δρᾶμα τοῖσδ' ἀντέφη
«καὶ πῶς παρ' ὑμῖν συμπαθεῖν θείαν φύσιν
ἀνθρωπίνῃ πέφυκε νῦν δεδογμένον;»
ἐκ τοῦδ' ἀπηλλάττοντο κατῃσχυμμένοι.
Προγνοὺς βασιλεὺς οὗτος, οὐκ οἶδα πόθεν,
ὡς ἐκ κεραυνῶν ἀστραπῶν εἵμαρτό οἱ
βίου γενέσθαι καὶ βασιλείας πέρας,

1074 regnum Mundhiri III in Arabia **1079** Severus patriarcha Antiochiae a. 512-518

1073-95: Z III 139,12 — 140,14 **1082** ἑδρασθεὶς... πέτρᾳ: cf. Ps. 39,3 Χριστοῦ πέτρᾳ: I Cor. 10,4 **1086** βδελυρῶν ποιμένων: cf. Joh. 10,12-14 **1089/90** πρωτοστάτην... ἀγγέλων: cf. ἄγγελος πρωτοστάτης in Acathisto hymno **1096-111**: Z III 143, 4-14; 144,4-8

1079 Σεβῆρος B (cf. v. 151 et Z III 139,14): Σέβηρος VM αὐτοῦ B: αὑτοῦ VM **1082** ἑδρασθεὶς V: ἐρασθεὶς MB πέτρᾳ scripsi: πέτρα VMB

θάλαμον ἀνήγειρε, κάλλιστον δόμον,
«Θολωτὸν» αὐτὸν καλέσας φερωνύμως, ||
ἐν ᾧ διάγων ἀστραπῶν ῥηγνυμένων
ἐξαπίνης εὕρατο τέρμα τοῦ βίου.
Οὗτος Μυσῶν τε καὶ Σκυθῶν παριστρίων
ἐπιδρομὰς λείας τε μάχας ἐκκλίνων
ἔκτισε τεῖχος εὖ «Μακρὸν» κεκλημένον.
ἄνδρα τε φρικτὸν εἶδε νυκτὸς καθ' ὕπνους,
τόμον χεροῖν φέροντα καὶ φάσκοντά οἱ
«ὅρα, διὰ σὴν φευκτέαν δυσπιστίαν
ζωῆς δὶς ἑπτὰ σῆς ἀπαλείφω χρόνους».
χαλκοῦ τ' ἀνιστᾷ κίονι στήλην Ταύρου, Ἀναστάσιος
τῆς πρὶν πεσούσης τῷ χρόνῳ τῷ παμφάγῳ. ἔτη κζ´

Οὕτω λιπόντος Ἀναστασίου βίον
Ἰουστῖνος Θρᾷξ, ἐξ ἀσήμου τοῦ γένους,
εἰς ὕψος ἀνήνεκτο τῆς κραταρχίας,
αὐτὴν ἔχων ἄνωθεν ἀφωρισμένην.
μαρτύριον δέ· κινδυνεύων τεθνάναι
πρὸς Δικόρου πρὶν ῥύεται πρὸς ἀγγέλου,
ἀνὴρ προσηνής, εὐσεβόφρων, ἀγχίνους,
τοὺς πρὶν φυγάδας πίστεως ὀρθῆς χάριν
αὐτὸς κατάγων καὶ τιμῶν ὥσπερ δέον.
στοιχῶν τετάρτης συνόδου θείοις ὅροις
δόγματι πάντας τήνδε θεσπίζει σέβειν
καὶ ταῖς πρὸ αὐτῆς ἐγκρίνειν θεοκρίτοις,
καὶ τοὺς ἐν αὐτῇ πατέρας θεηγόρους Ἰουστῖνος ὁ Θρᾷξ
καταγραφῆναι διπτύχοις Ἐκκλησίας. || ἔτη θ´

1102 d. 8 mens. Iul. a. 518 **1109** nota: caesura post sextam syllabam **1113** Flavius Iustinus I imperator d. 10 mens. Iul. a. 518 **1123** nota fallacem hiatum, vide Εἰσαγωγή, p. LIII/LIV

1108/09: cf. casum contrarium Ezechielis IV Reg. 20,5/6 **1112-25**: Z III 142,15 — 143,4; 144,10-12; 145,4/5; 145,16 — 146,2; 146,12/13

1099 ἀνήγειρε VH(72): δ' ἀνήγειρε MB: δ' abundat B1 **1113** Θρᾷξ scripsi: Θρᾶξ VM: Θρὰξ B **1123** πρὸ αὐτῆς VMB: πρὸ ταύτης H(88)

Καὶ τοῦδε βίον καὶ κράτος λελοιπότος
σκηπτουχίαν εἴληφε τὴν τῶν Αὐσόνων
Ἰουστινιανός, μεγαλουργὸς κράτωρ,
πολλῶν δομήτωρ καὶ καλῶν δομημάτων,
ναῶν, γεφυρῶν, ἀστέων, λαμπρῶν δόμων,
ἄλλων τε πλείστων κτισμάτων καινουργέτης,
ὧνπερ κορωνὶς ἀπαράμιλλος πέλει
ναὸς Σοφίας τοῦ Θεοῦ τε καὶ λόγου,
τῶν πανταχοῦ γῆς θαυμάτων θαῦμα ξένον.
Οὗτος στρατηγοῖς ἦν κατορθῶν τὰς νίκας
Βελισσαρίῳ καὶ Ναρσῇ τοῖς γεννάδαις.
σωροὺς ἀπείρων χρημάτων χρυσαργύρου
ἐκ παντοδαπῶν ἠρανισμένος τρόπων,
ταῦτ' ἦν ἀφειδῶς ἐκκενῶν ὁσημέραι
εἰς βαρβάρων ἄμυναν, εἰς κτίσεις δόμων.
ἐφ' οὗ κλόνος γῆς συνέβη φρικαλέος,
ἐμφύλιός τε πρὸς Βυζαντίδι μάχη,
καθ' ἣν μυριάριθμον ἐκτάνθη στῖφος,
μυριάδες τέτταρες ἀνῃρημένων.
ἧλω πολύ τε πλῆθος ἀρρενοφθόρων,
ὧνπερ κολαστὴς ἀσυμπαθὴς εὑρέθη.
Οὗτος βραβευτὴς συνόδου πέμπτης ἔφυ,
ἥτις τετάρτης ἐμμένουσα τοῖς ὅροις
Ὠριγένην, Δίδυμον, σὺν Θεοδώρῳ
Μοψουεστίας, αἱρετικῷ ποιμένι, ||
ἐκκηρύκτους τίθησι καὶ βδελυκτέους.

1126 a. 527 **1128** Flavius Petrus Sabbatius Iustinianus I (a. 527-565) d. 1 mens. Apr. a. 527 coimperator, d. 1 mens. Aug. a. 527 solus imperator. nota: caesura post sextam syllabam **1141** a. 543 **1142-44** seditio «nica» a d. 13 usque ad d. 18 mens. Ian. a. 532 **1147** quintum concilium oecumenicum d. 5 mens. Maii a. 553 convocatum

1126-34: Z III 151,11/12; 152,1; 156,14-17; 157,1/2 **1132** κορωνίς: cf. Lucian. Hist. Conscr. 26 **1135-40**: Z III 152,1-4; 160,8—166,2; 168,15—169,18 **1141-46**: Z III 153,8-14; 156,9/10; 158,1/2; 158,17—159,1 **1147-51**: Z III 168,2-7,10/11

1126 tit. Θρᾷξ scripsi: Θρᾶξ VM: Θρὰξ B **1136** Βελισσαρίῳ V: Βελισαρίῳ MB

Ἦν τῷδε καὶ σύνευνος ἡ Θεοδώρα,
μερὶς ἀγαθὴ καὶ Θεοῦ θεία δόσις,
βοηθὸς ἀνθάμιλλος εἰς τὰ πρακτέα·
ἧς ἔργον οἶκος τῶν σοφῶν Ἀποστόλων.
Οὗτος πρὸς αὐτῷ τῷ τέλει τῷ τοῦ βίου
ἁλίσκεται φεῦ αἱρέσει βδελυκτέᾳ, Ἰουστινιανὸς ὁ
μεθ' ἧς φάος λέλοιπεν ἡλίου τόδε. μέγας ἔτη λη΄

Μεθ' ὃν προσηνής, εὐσεβὴς Ἰουστῖνος
κοσμεῖ τὸ βασίλειον ἐκ Θεοῦ στέφος,
ἀνὴρ περιδέξιος, ἀγαθὸς κράτωρ,
εὐεργετικός, εὐμενής, ταπεινόφρων,
χρηστός, μεγαλόψυχος, ἠπία φύσις.
ὄντως ταμεῖον ἀγαθῶν πεπλησμένον,
ἐν βασιλικαῖς ἀρεταῖς διαπρέπων,
δικαιοσύνῃ μᾶλλον ἠγλαϊσμένος·
ᾧπερ συνῆπτο πρὸς γάμου κοινωνίαν
γυνὴ θεόφρων καὶ Θεὸν φοβουμένη,
κλῆσιν Σοφία, καὶ σοφή τις τοὺς τρόπους,
ἧς ἔργον οἶκτος ἀπόρων καὶ χρηστότης.
αὕτη δανεισταῖς καταβαλοῦσα χρέα
ἅπασιν, οἷς οἴκησις ἦν αὕτη πόλις,
χρεῶν λύτις δ' ὄφλουσι καθισταμένη,
ἐγγραφὰς ἀπείληφε, μνήμονας δόσεις,
ὧν θάτερον μὲν τοῖς κεκτημένοις νέμει, ||
τὸ δ' αὖ πυρὶ δέδωκεν εἰς ἀμνηστίαν.
Οὗτος νοσώδους σαρκίου πλάσιν ἔχων
καὶ μὴ προϊὼν συχνάκις ἐκ τῆς νόσου
ἁρπακτικοῖς ηὔξησεν ἀναισχυντίαν.

1155 cf. v. 500 **1158** d. 13/14 mens. Nov. a. 565 **1160** d. 14 mens. Nov. a. 565

1152-58: Z III 159,14-16; 173,8-11,14/15 **1153** μερὶς ἀγαθή: vide v. 134 Θεοῦ θεία δόσις: Iac. 1,17 **1158** φάος... ἡλίου: Hom. Σ 11 **1159-76**: Z III 173,16 — 174,1; 175,3-7 **1160:** vide v. 873 **1164** ταμεῖον ἀγαθῶν: vide v. 56 **1165/66**: cf. Hunger, vide v. 34 **1177-1210**: Z III 175,7 — 176,20

1152 Ἦν Bpc.: Ἐν VM Θεοδώρα VMH(74): Θεωδώρα B **1164** ὄντως V: οὗτος MB **1172** ἦν sscr. V: ἦν ιι. MB **1178** μὴ προϊὼν VMH(80): προϊὼν οὐ Bpc.: οὐ om. VBl

ῥομφαίᾳ λύπης τοιγαροῦν τετρωμένος
μετὰ Δαβὶδ ἔφασκεν ἀπορῶν τάδε
«τίς ἂν τιμωρὸς συμπαραστήσαιτό μοι;
ἢ νῦν ἀναστήσαιτο κατ' ἀντιδίκων;»
καί τις παρελθών, ὡς Ἠσαΐας πάλαι,
ἀνδρεῖος ἀνὴρ καὶ μισῶν ἀδικίαν,
«ἄναξ, ἰδού πάρειμι, καὶ κέχρησό μοι».
ἐπαρχικὴν εἴληφεν οὐκοῦν ἀξίαν,
πρὸς δ' αὖ σθένος κράτιστον ἐκ βασιλέως
καθ' ἁρπακτήρων καὶ λύκων βροτοκτόνων.
οὕτω κατωχύρωτο τἀνδρὶ τὸ σθένος.
ἐπεὶ δὲ προυκάθητο κρίνων ὡς δέον,
προσῆλθεν αὐτῷ δυσγενής τις καὶ πένης
κατ' ἀνδρὸς ἱστὰς εὐγενοῦς περιβλέπτου
ἀδικίας ἔγκλημα καὶ φαυλουργίας.
μετακαλεῖται τὸν ῥέκτην τῆς κακίας·
ὃδ' οὐκ ἀπαντᾷ. καὶ πάλιν δὶς μηνύει,
καὶ πάλιν αὐτὸς οὐδ' ἄκροις ὠσὶ κλύων.
ἤκουστο ταῦτα τῷ δότῃ τῆς ἀξίας·
ἡ δ' ὃς παρευθὺς ἀξιέπαινον λόγον,
«κἂν αὐτός», εἰπών, «ἀδικῶν ἐγὼ πέλω, ||
κατάσπασόν με τοῦ βασιλείου θρόνου».
κἀντεῦθεν ἀνάρπαστον ἐκ συσσιτίου
τὸν ἄνδρα λαβὼν ἑστιώμενον τότε,
καὶ συνδικάσας τῷ πένητι πρὸς δίκην,
καὶ καταλαβὼν ἁρπαγῇ κεχρημένον,
αἰκίζεται μάστιξιν αὐτὸν ἀξίως
τῆς εἰς δικαστήριον ἀναισχυντίας,
εἰσπράττεται δὲ καὶ δίκην ἀδικίας
εἴσπραξιν ὧν ἥρπασε πολλαπλασίῳ, Ἰουστῖνος ὁ νέος
καὶ ταῦτα τῷ πένητι δίδωσι φέρων. ἔτη ιγ΄

1180: cf. Luc. 2,35 **1182/83:** Ps. 93,16 **1184-86:** Is. 6,8 **1189** ἁρπ. λύκων: Mat. 7,15; Ge. 49,27; Joh. 10,13 **1197** ἄκροις ὠσί: locut. prov.; cf. ἄ. δακτύλῳ, ἄ. λιχανῷ Zenob. 1,61

1183 ἢ νῦν ἀναστήσαιτο VMB: ἢ συναναστήσαιτο? Bl **1186** καὶ κέχρησο VH(90): καὶ om. MB **1189** ἁρπακτήρων H(77): ἁρπακτόρων VMB **1199** ἀξιέπαινον VMB: ἀξιάγαστον H(77) **1204** συνδικάσας VMB: συμβιβάσας? Bl

Τούτου τὸ βιοῦν καὶ κράτος λελοιπότος
ἄρχει μετ' αὐτὸν Τιβέριος τοῦ κράτους,
φιλευσεβής τις καὶ Θεοῦ τρέμων νόμους,
μηδὲν νεοχμῶν τῶν ἐθῶν 'Εκκλησίας,
ἀλλ' ἐξομαρτῶν τοῖς νόμοις τοῖς κειμένοις,
σοφῶς φυλάξας τῇ θετῇ μητρὶ σέβας,
ὡς ἦν θεμιτόν, Σοφίᾳ βασιλίδι,
μείλιχος, εὐέντευκτος, ἡδὺς τοῖς φίλοις,
ἐχθροῖς δὲ δεινὸς καὶ τιθεὶς σφίσι δέος
καλοῖς στρατηγοῖς καὶ στρατῶν εὐανδρίᾳ,
οἷς συγκαθεῖλε δυσμενῶν πολλὰς πόλεις,
λείαν μακράν τ' ἤλασε, λάφυρα, σκῦλα,
εἰς πάντα φιλότιμον αὐχῶν τὴν χέρα,
εἰς ἐνδεῶν οἰκτόν τε καὶ πτωχῶν δόσιν
κτίσεις τε ναῶν καὶ δόμων γηροτρόφων·||
ὃς αἰχμαλώτους βαρβάρους Πέρσας, πάλαι
εἰς τήνδ' ἀχθέντας τὴν βασιλίδα πόλιν,
μετημφιακὼς ἐν στολαῖς σφᾶς ἐντίμως
εἰς ἰδίαν πέπομφεν ἥκειν πατρίδα.
ἐφ' οὗ πεπομφὼς 'Αβάρων ἀρχηγέτης
ᾔτησεν ἄνδρας τεχνίτας χειρωνάκτας
αὐτῷ σταλῆναι πρὸς βαλανείου κτίσιν.
ὃδ' αὖ λαβών, γέφυραν ἐν ῥοαῖς Ἴστρου Τιβέριος
τεύξας, ἐκάκου Ῥωμαΐδος τοὺς ὅρους. ἔτη δ'

Τούτου τελευτήσαντος εὐσεβῶς βίον
Μαυρίκιος κράτιστος ἔσχε τὸ κράτος,
ἀνὴρ μεγαλόψυχος, ἀνδρεία φύσις,
ἄλλος τις Ἰὼβ ἀναφανεὶς γεννάδας,

1212 Tiberius I Constantinus caesar d. 7 mens. Dec. a. 574, imperator d. 26 mens. Sept. a. 578 **1236** d. 14 mens. Aug. a. 582

1211-25: Z III 178,17 — 179,1; 179,4-7; 180,16 — 181,1 **1226-34**: Z III 181,5-14 **1235-45**: Z III 183,1; 197,2-4,10 **1238** Ἰώβ: vide Iob

1222 σκῦλα B: σκῦλα i.m. in σκύλα corr. V: σκύλα M **1231** χειρωνάκτας VMH(83): χειρώνακτας B

καὶ μακαριστὸς τοῦ τέλους χρηματίσας.
τἆλλα μὲν οὗτος πᾶσιν ἦν πεφιλμένος,
ἡδύς, ἱλαρός, εὐμενὴς αὐτοκράτωρ,
ἦθος βεβηκὸς ἐμβριθὲς προδεικνύων,
εἶδός τε σεμνόν, ἄξιον τυραννίδος,
φρενῶν βάθει, σώματος ἀλκῇ τ' ἐμπρέπων,
Θεοῦ συνιεὶς εἰς θελημάτων τέλος.
πλὴν εἶχε καί τι παρακνίζον τῷ ῥόδῳ
ἢ τῷ σίτῳ τι καὶ ζιζάνιον τάχα.
φειδωλὸς ὑπείληπτο πᾶσι καὶ γνίφων
ἥττων τε χρυσοῦ χρημάτων οὗτος κράτωρ.
καὶ δῆλον ἐξ ὧν κατερεῖ τρέχων λόγος·||
ἐπῆλθεν ἄρχων 'Αβάρων Θρᾴκῃ τότε
σὺν ἀμυθήτου στρατιᾶς ὁμαιχμίᾳ.
ἤλασε λείαν καὶ λάφυρα λαμβάνει,
καὶ πλῆθος ἐζώγρησεν ἄλλο μυρίον
ἀνδρῶν, γυναικῶν καὶ βρεφῶν καὶ νηπίων,
ἐς χιλιάδας ἓξ δὶς ἀριθμουμένων.
καὶ τί με δεῖ γράφοντα μηκύνειν λόγον;
ἱστᾷ τιμὴν σφῶν χιλιάδας ἓξ μόνας
ἡ βαρβαρικὴ φιλόχρυσος καρδία.
αἰτεῖ τὸ δοχθέν, προσφέρει τι καὶ βίας.
ὁ μὲν βασιλεὺς φεῦ προτιμᾷ χρυσίον.
ὁ βάρβαρος δὲ (μὴ ῥαγῇς μοι, καρδία·
ὦ θηριώδους, ὦ μανικῆς καρδίας!)
κτείνει τοσοῦτον μυριάριθμον στῖφος·
αἱματόφυρτος ἕλκεται ῥοῦς αἱμάτων,
ὡς κατὰ πρανοῦς ψυχρὸν ὕδωρ ἐκτρέχον.

1243 εἶδος... ἄξιον τυραννίδος: locut. prov.; cf. Xen. An. 1,91 **1246/47** καί τι παρακνίζον — ζιζάνιον: cf. Manasses, vv. 2642/43; Mat. 13,25 **1248/49**: Z III 193,1-3; 195,13-15 **1250-91**: Z III 183,12 — 184,4; 190,5/6; 191,16/17; 192,8-11; 192,15 — 193,5; 194,1 — 195,4 **1266** κατὰ πρανοῦς: locut. prov.; cf. σφαῖρα κατὰ πρανοῦς Karathanasis 182

1243 εἶδός τε scripsi: εἶδος τε V: εἶδος τι M: εἰδός τι B **1244** ἐμπρέπων V: -ον MB **1260** τὸ δ. VBpc.: τί δ. M **1266** ψυχρὸν ὕδωρ H(53): ὕδωρ ψυχρὸν sed litt. a, β i.m. superpositis series in ψυχρὸν ὕδωρ corr. V: ὕδωρ ψυχρὸν MB

Ἄναξ συνῆκεν, ἔμμονον φέρων φρένα,
αἰσθητικὴν καρδίαν, ὡς σῆς ὀστέων,
ἥπερ κακοῦ γένοιτο Τελχῖνος φθόνῳ.
Θεὸν λιπαρεῖ τοῦ μύσους τὰς εὐθύνας
ὧδ᾽ εἰσπραχθῆναι σχεῖν τε κακῶν τὴν λύσιν.
ἔδοξε γοῦν τι κατ᾽ ὄναρ οὕτω βλέπειν,
πολύ τι πλῆθος γηγενῶν παρεστάναι
ἀνδρῶν γυναικῶν εἰκόνι τοῦ Δεσπότου,
καταβοᾶν τε σφᾶς ἄνακτος σὺν γόοις, ||
αὐτοῦ συνόντος, συμπαρεστῶτος τρόμῳ·
φωνῆς τ᾽ ἀκούειν εἰκόνος προϊγμένης,
ποῦ τῶν κακῶν βούλοιτο δοῦναι τὴν δίκην
τὸν τοῦ μύσους αἴτιον ἐκ φειδωλίας;
ἐνταῦθ᾽ ὅπου μέτριον ἔσται τὸ τρύχον,
ἢ ταῖς ἐκεῖθεν παραπεμφθῆναι δίκαις;
τὸν δ᾽ ὧδε φάναι, συνιέντα τοῦ λόγου.
παραδοθῆναι λοιπὸν Φωκᾷ προσκλύει.
ὕπνου δ᾽ ἀνέντος ὕπαρ, οὐκ ὄναρ κρίνει
ὧν εἶδεν, ὧν ἤκουσεν, εἶναι τὴν θέαν.
μετακαλεῖται Φιλιππικὸν οὖν τάχος
εἱρκτῆς τε δεσμῶν τῶν ἀδίκων ἐκλύσας,
οἷς αὐτὸν ἐξέθλιβεν ἐξ ὑποψίας,
καὶ σπένδεταί γε, καὶ κομίζεται λύσιν
ὧν αὐτὸν εἰργάσατο κακῶν ἀδίκως.
καὶ ταῦτα μὲν πέπρακτο τόνδε τὸν τρόπον,
ἡ δὲ στρατιὰ στασιάσασα τότε
Φωκᾶν ἀνηγόρευσαν εἰς βασιλέα·
μεθ᾽ οὗ πόλιν φθάνουσι τὴν βασιλίδα
καὶ ταινιοῦται παλάμαις ἀρχιθύτου.
Σπούδασμα προὔργου τῷδε λοιπὸν γίνεται

1293 d. 23 mens. Nov. a. 602 **1296** nota: accentus in antepaenultimam syllabam versus

---

1268: Prov. 14,30 **1272** κατ᾽ ὄναρ: vide v. 362 **1284** ὕπαρ, οὐκ ὄναρ: pars prov.; Plat. Rep. 520c **1292-305;** Z III 195,15-17; 196,8-11; 196,19 — 197,4; 197,10 **1296** Σπούδασμα... γίνεται: cf. σπουδὴν τιθέναι Pind. Pyth. 4,492

τὸ Μαυρίκιον παγγενῆ δοῦναι ξίφει·
ὅθεν κελεύσει (φεῦ φονικῆς καρδίας!)
Φωκᾶ τυράννου τοῦδε καὶ φαυλεργάτου
(δεῖ γὰρ ἐπιτρέχοντα λιπεῖν τἀν μέσῳ) ||
γυνή τε παῖδες ἐκθερίζονται ξίφει,
τοῦ Μαυρικίου συμπαρόντος δρωμένοις
καὶ τὰς σφαγὰς φέροντος ἀνδρειοφρόνως
καὶ τῶνδε χάριν τῷ Θεῷ κατειδότος. Μαυρίκιος
καὐτὸς τέλος τέθνηκεν ἀδίκῳ κρίσει. ἔτη κ´
Οὗτος Τεσσαράκοντα Χριστοῦ μαρτύρων
νεὼν τελειοῖ φαιδρύνας ὑπερλίαν,
πρὸς Τιβερίου κτίσεως πρὶν ἠργμένης.

Φωκᾶς τυραννεῖ τοῦ βασιλείου κράτους,
ἀνὴρ ἀποφράς, αἱμοχαρὴς καρδία,
τύραννος ὠμὸς καὶ φιλαίματος κύων,
γυναικομανὴς καὶ φίλοινος καὶ πότης,
αὐταρχίας ὄνειδος ἢ μᾶλλον λύμη,
τῶν Ῥωμαϊκῶν ἀφανιστὴς πραγμάτων,
ὑπηκόων δήμιος, ἀλάστωρ, φθόρος,
ὕδατι, πυρὶ καὶ θαλάσσῃ καὶ ξίφει
οἴκτιστα τοὺς μὲν ἐκδιδούς, φεῦ τοῦ πάθους!
τῶν δ᾽ αὖ μέλος, μέρος τι, σώματος τέμνων
περινοστεῖν ὄνειδος εἶα τῷ βίῳ.
οὐ ῥαθυμίᾳ συνεχεῖ τ᾽ οἰκουρίᾳ
ἑῴα Πέρσαι κατέδραμον χωρία,
ἐπῆλθον ὅπλοις Καππαδοκίας ὅροις
καὶ Γαλατίας καὶ Παφλαγόνων τόποις,
Κοίλης Συρίας, τῆς ὅλης Ἀρμενίας,
λεηλατοῦντες καὶ μέχρι Χαλκηδόνος, ||

1309 ad. 23 mens. Nov. a. 602 usque ad d. 4 mens. Oct. a. 610

1306-08: Z III 189,13-15 **1309-19**: Z III 199,1 — 202,19 **1311** φιλαίματος κύων: cf. v. 312 **1313** λύμη: vide v. 286 **1315** φθόρος: vide v. 291 **1321-33**: Z III 200,2-9

1297 παγγενῆ VM: παγγενεῖ Bpc.

Παλαιστίνην δὲ καὶ τόπους τῆς Φοινίκης
τοῖς ὑφ᾽ ἑαυτοὺς συνέταξαν χωρίοις.
τὸ δ᾽ Ἀβάρων στράτευμα πάλιν ἐν δύσει
χώρας δυτικὰς κατέκειρε καὶ πόλεις.
ἡ στρατιὰ δ᾽ ἔφθαρτο Ῥωμαίων μάχαις,
λοιμός τε λιμὸς κατέτρυχε τὰς πόλεις,
ἀμετρία κρύους τε καὶ κτηνῶν φθίσις,
κακὰ διωλύγια, ποικίλα πάθη.
Τὸ κατ᾽ Ἀντιόχειαν δ᾽ Ἑβραίων φῦλον
στάσιν κινοῦσι καὶ μάχην χριστωνύμοις,
καὶ δρῶσι πολλοὺς εὐσεβῶν ἔργον ξίφους,
μεθ᾽ ὧν Ἀναστάσιον αὐτῆς ποιμένα,
καὶ νεκρὸν αὐτοῦ τῷ πυρὶ δεδωκότες.
οὕτω κακῶν τις Ἰλιὰς πάντ᾽ ἐκλόνει,
καὶ κυμάτων σύρροια, καθάπαξ φάναι,
λαῖλάψ τε δεινὴ καὶ καταιγὶς καὶ ζάλη
καὶ τρικυμία πνευμάτων ἀντιπνόων
ἐφιλονείκουν τῷ βυθῷ καταδῦσαι
αὐταρχίας ὁλκάδα τῆς ἐγκοσμίου,
ναύαρχον οὐκ ἔχουσαν οἰακοστρόφον.
Οὕτω κακῶς πάσχοντος Αὐσόνων κράτους
στρατηγὸς Ἡράκλειος Ἀφρικῆς τότε,
στόλῳ πεπλευκὼς εἰς βασιλίδα πόλιν, — Φωκᾶς ὁ
ἥττησε Φωκᾶν, συμπλακεὶς τῷδ᾽ εἰς μάχην, — τύραννος
καὶ τόνδε κτείνας παραλαμβάνει κράτος.|| — ἔτη η΄

1334-38 a. 609 seditio Hebraeorum **1337/38** Anastasius II patriarcha Antiochiae a. 599-609 **1350/51** d. 5 mens. Oct. a. 610

1331 λοιμός τε λιμός: locut. prov.; Hes. Op. 243 **1333** κακὰ διωλύγια: locut. prov.; cf. Suda δ 1233 **1334-45**: Z III 200,1; 200,16 — 201,3 **1339** κακῶν Ἰλιάς: prov.; Karathanasis 38 **1340-45**: cf. Manasses, vv. 6647-50 **1341** λαῖλαψ: cf. λαίλαπα δυσμενέων Anth. Palat. 7147 καταιγίς: cf. C 95,21 πραγμάτων καταιγίσι ζάλη: cf. Pind. Ol. 12,12 **1342** τρικυμία: vide v. 674 **1344** αὐταρχίας ὁλκάδα: cf. Manasses, vv. 2656,2658; cf. ἀρχῆς τὸ σκάφος v. 301 **1346-49**: Z III 202,5-7,15; 203,5/6

1341 λαῖλάψ τε scripsi: λαῖλαψ τε V: λαῖλαψ τὲ M: λαιλάψ τε B **1343** ἐφιλονείκουν V: -νίκουν MB **1350** κράτος VBpc.: τὸ κράτος M

Φωκᾶ φθαρέντος, ὡς ἔφην, αὐτοκράτωρ
Ἡράκλειος πέφηνεν, ἀριστεὺς μέγας,
ἄλλος τις ὄντως Ἡρακλῆς κατὰ σθένος,
οὐ θηρίων γῆν ἐκκαθαίρων ἀλόγων,
οὐδ᾽ Εὐρυσθέως προσταγαῖς εἴκων βίᾳ,
ἀλλ᾽ ἀπελαύνων, ἐκδιώκων μακρόθεν
πόρρω τε τιθεὶς γῆς ὅλης Ῥωμαΐδος
Χριστοῦ δυνάμει, σταυρικῇ παντευχίᾳ,
ὡς θῆρας ἄλλους ἀγρίους φιλαιμάτους
ἢ παλαμναίους καὶ θρασεῖς κύνας λύκους,
Πέρσας ἀναιδεῖς ἁρπαγαῖς κεχρημένους.
ὃς ὢν στρατηγὸς καρτερόψυχος μάχαις
καὶ ζηλοτυπῶν πατρίων νόμων χάριν
κλέους τε τοῦ πρὶν Αὐσόνων κραταρχίας,
πολλοὺς ἀντλὰς καὶ μεγάλους κινδύνους,
ὑπερμαχεῖ κάλλιστα Ῥωμαίων ὅρων
εἰς πίστεως σύστασιν εὐσεβοφρόνων,
εἰς ἀντέρεισιν εὐαγῶν Χριστοῦ νόμων
εἴς τε πλατυσμὸν τοῦ κράτους σχοινισμάτων
ἐπάνοδόν τε Ῥωμαϊκῶν πραγμάτων.
Λεηλατοῦντος τηνικαῦτα Χοσρόου
Περσῶν κρατάρχου πάντα τῆς ἕω μέρη,
καταδραμόντος καὶ Παλαιστίνης ὅρους,
Θεοῦ πόλιν τε τὴν Σιὼν ἡλωκότος,
χριστωνύμων ἔφθαρτο πλῆθος μυρίον,||
ἐς μυριάδας ἐννέα ποσουμένων,
τὸ μὲν θερισθὲν τῶνδε πρὸς μάχῃ ξίφει,

1374-81 a. 614

1351 ὡς ἔφην: cf. v. 1350 **1351-70**: Z III 202,3 — 216,4 **1353-60** ἄλλος — λύκους: cf. Apoll. Bibl. 2,5 **1359** θῆρας... φιλαιμάτους: cf. Eur. Or. 1272 **1360** κύνας: vide v. 312 **1364** κλέους: vide v. 26 **1371-406**: Z III 204,1-5; 205,7/8; 207,18 — 208,16; 209,13-18; 211,18 — 212,3

1376 μυριάδας ἐννέα ποσουμένων VH(84): μυριάδων ἐννέα ποσουμένων M: μυριάδας ἐννέα ποσούμενον Bpc.

τὸ δ' αὖ φονευθὲν Ἑβραίων κακουργίᾳ·
ὠνούμενοι γὰρ αἰχμαλώτους δυστρόπως
μικρᾶς τιμῆς οὗτοί γε πρὸς τῶν βαρβάρων
ὑπῆγον εὐθὺς τῇ τομῇ φεῦ τοῦ ξίφους.
Πέρσαι δὲ Σιὼν ποιμένα, θεῖα ξύλα
ἐς Περσίδ' ἀπήγαγον, αὐτῶν πατρίδα.
ταῦθ' ὁ κρατῶν γνοὺς πυρπολεῖται καρδίαν,
στράτευμ' ἀποχρῶν μηδαμῶς κεκτημένος
μηδ' αὖ δαπάνην χρημάτων ἀναλόγων
εἰς ἀντιπαλάμησιν ἐχθρῶν βαρβάρων.
ὅμως δὲ καὶ χρήματα καὶ στρατοῦ στῖφος
καὶ τὰ πρὸς ἐξόπλισιν εὖ ἀπαρτίσας,
τὰ μὲν πρὸς οἴκων ἱερῶν χάριν δάνους
τὸν δ' ἐκ θεμάτων συναγείρας ὡς δέον,
κατὰ Χοσρόου σὺν Θεῷ νίκης δότῃ
μετὰ στρατιᾶς ἐμβάλλει τῇ Περσίδι.
Θεοῦ τὸ λοιπὸν ἐμπνέοντος τὸ σθένος
περιφανῆ τρόπαια, γενναίας νίκας
ἐκεῖ παρὼν δέδρακε κατὰ βαρβάρων·
ἔκτεινε καὶ γὰρ βαρβάρων πλείστας ἴλας,
ἤλασε λείαν καὶ λαφυραγωγίαν,
δῃῶν, ἐρημῶν, πυρπολῶν τὰ βαρβάρων.
ταῦτ' ἐν χρόνοις ἓξ Ἡράκλειος ἀνύσας, ‖
ξύλα τε σεπτὰ καὶ Σιὼν ἀρχιθύτην
Ἱερουσαλὴμ ἐγκαταστήσας πόλει,
πρὸς βασιλίδα καθυποστρέφει πόλιν,
ἐν ἑβδόμῳ κάλλιστα χαίρων τῷ χρόνῳ,
ὑμνούμενος στόμασιν ἀστῶν μυρίων,
ὀφθεὶς ἀριστεὺς γεννάδας νικηφόρος.
  Οὗτος βασιλεὺς ἐξομαρτῶν ποιμέσιν,
ἢ μᾶλλον εἰπεῖν μισθίοις τε καὶ λύκοις,

1393 aestate a. 628 **1395** praecipue proelia ab a. 622 usque ad a. 628 **1400** scilicet a. 622-628 **1401/02** d. 14 mens. Sept. a. 629; nonnulli mens. Mart. a. 630 memorant **1404** a. 629

1392 Θεῷ νίκης δότῃ: I Cor. 15,57 **1407-10**: Z III 213,4-6 **1408** μισθίοις: Joh. 10,12 λύκοις: cf. Aesop. Fab. 217

ἐκ συγχυτικῶν οὐ καθαρῶν ναμάτων
ἀνατροπὴν ποτίζεται βδελυκτέαν.
ἐφ' οὗ Μουχούμετ λαοπλάνος καὶ φέναξ,
φύλαρχος αἰσχρὸς Ἀγαρηνῶν ἀθέων
καὶ μυσταγωγὸς ἀθεμίτων ὀργίων,
φθισίβροτος λύμη τις ἐξέφυ βίῳ·
ὃς ὢν γυναικὸς Περσίδος θὴς πλουσίας,
ἀνὴρ γόης ἄσημος, ἀτίμου γένους,
σύνευνον ἔσχε τήνδε κακοτεχνίαις·
εἶτα φύλαρχος καὶ διδάσκαλος πλάνος
οὐκ οἶδ' ὅπως γένοιτο τῶν ἐκ τῆς Ἄγαρ.
οὗτος προϊὼν ἐξ Αἰθρίβου χωρίων
ὑποστρέφοντι βασιλεῖ νικηφόρῳ
προσῆλθεν αἰτῶν χῶρον εἰς κατοικίαν·
καὶ παραλαβὼν κατέδραμε Συρίαν,
καὶ Ῥωμαϊκῶν κατακρατεῖ χωρίων. Ἡράκλειος ἔτη λα´

  Τοῦ δ' Ἡρακλείου τὸν βίον λελοιπότος, ‖
Κωνσταντῖνος παῖς ὀρθόφρων ἔσχε κράτος· Κωνσταντῖνος
μεθ' ὃν σὺν υἱῷ Ἡρακλωνᾷ Μαρτίνα, ὁ υἱὸς Ἡρακλείου
ὧν γλῶσσαν ἡ μὲν τέμνεται μάλ' ἐνδίκως, ἔτος α´
Ἡρακλωνᾶς δὲ τοῦ προσώπου τὴν ῥῖνα,
φυγὴν κατακριθέντες ἐνδικωτάτην.

1410 nota: versus sine caesura **1425** d. 11 mens. Febr. a. 641 **1426** Constantinus III a d. 22 mens. Ian. a. 613 coimperator, d. 25 mens. Maii a. 641 mortuus **1427** Heraclonas a d. 4 mens. Iul. a. 638 coimperator; cum sua matre Martina imperator a d. 24 mens. Maii usque ad exeuntem mens. Sept. a. 641

1411-24: Z III 214,1-6; 215,4-6,10-16 **1414** λύμη: vide v. 286 **1425-30**: Z III 216, 3-6,10/11; 217,1-3,6/7

1410 ποτίζεται VBpc.: ποτίζει M **1417** κακοτεχνίαις V: -ίας MB: -ίαις? B1 **1429** ῥῖνα B: ῥῖνα i.m. in ῥίνα corr. V: ῥίνα M

Εἶτα κατάρχει τοῦ κράτους τῶν Αὐσόνων
Κώνστας, διώκτης εὐσεβεστέρου μέρους,
Κωνσταντίνου παῖς, ἔγγονος δ' Ἡρακλείου,
τἆλλα μὲν οὐκ ἄχρηστος ὀφθεὶς τις κράτωρ,
σέβας δ' ἀχρεῖος οἰοφυσίτης τάλας,
ὃς ἐκδιώκων ὀρθοδοξούντων μέρος
καὶ Μάξιμον δ' ἤλασε τὸν θεηγόρον
σὺν τοῖς μαθηταῖς καὶ Μαρτῖνον τὸν πάπαν.
ὅμαιμον αὐτοῦ κτείνας οὗτος ὁ κράτωρ
μισητέος κέκριτο καὶ βδελυκτέος,
καὶ μᾶλλον οἷς δέδρακε κακῶς ἁγίους.
διατριβὰς οὖν ἐκλιπὼν Βυζαντίδος
πρὸς Σικελίαν τὴν μεγίστην ἐκπλέει,
καὶ Συρράκουσαν ἔσχεν εἰς κατοικίαν.

Κώνστας ὁ υἱὸς αὐτοῦ ἤτοι ὁ ἔγγονος Ἡρακλείου ἔτη κζ'

Τούτου σφαγέντος καὶ μεταστάντος βίου
Κωνσταντῖνος παῖς εὐσεβής, Πωγωνᾶτος,
παραλαβὼν ἴθυνε τὴν κραταρχίαν,
ἀνὴρ ἀγαθός, ὀρθοδοξίας φίλος,
ὅστις πατρῴαν κακοδοξίαν λύων
ἤθροισε σεπτῶν πατέρων θεῖον στῖφος, ||
συνέδριον κάλλιστον ὀρθοδοξίας,
ἐπί γε Χριστοῦ δογματισάντων ἅμα
διττὰς θελήσεις καὶ φύσεις ἡνωμένας,
καὶ καθελόντων πάντας οἰοφυσίτας.

1431/32 Constans II exeunte mens. Sept. a. 641 **1442/43** a. 662 **1445** d. 15 mens. Sept. a. 668 **1446** Constantinus IV d. 13 mens. Apr. a. 654 coimperator, patre mortuo fratribusque Heracleio et Tiberio necatis (a. 685) solus imperator **1450** sextum concilium oecumenicum Constantinopoli a d. 7 mens. Nov. a. 680 usque ad d. 16 mens. Sept. a. 681 convocatum haeresim unius voluntatis et unius operationis Christi condemnat

---

1431-44: Z III 217,9 — 218,3; 220,19 — 221,3 **1432** εὐσεβεστέρου μέρους: Col. 1,12 **1436** μέρος: vide v. 1432 **1441** δέδρακε κακῶς: cf. Aesch. Pers. 813 **1445-73**: Z III 221,12 — 222,4; 223,2-5; 223,9 — 224,11; 225,18 — 226,4; 226,8-11

Τούτου κρατοῦντος Ἀγαρηνῶν τις στόλος
τῇ βασιλίδι προσβαλὼν ταύτῃ πόλει
ἐβόσκετο ξύμπαντα τὸν πέριξ τόπον,
ἦρος μὲν ἱστὰς χαλεπὰς ναυμαχίας,
ὥρμιστο χειμῶνος δὲ τοῖς νεωρίοις
τοῖς τῆς Κυζίκου μέχρις ἑβδόμου χρόνου.
ἐπεὶ δὲ τετρύχωτο μήκει τοῦ χρόνου,
πλοῖά τε συντέτριπτο τούτου τὰ πλέω,
ὀφλισκάνων γέλωτα καθυποστρέφει,
καὶ κατὰ τὴν κέλευθον ἅπας ἐφθάρη
λαίλαπι δεινῇ τῇ Θεοῦ συνεργίᾳ.
Πρὸς τοῖσδ' Ἀράβων στρατιὰ φρικαλέα
ἐπῆλθε ταύτῃ τῇ βασιλίδι πόλει,
φρίσσουσα τοῖς δόρασι καὶ πανοπλίαις,
καὶ πᾶσα κατέφθαρτο Ῥωμαίων σθένει,
τῶν νεκριμαίων βαρβάρων ποσουμένων
ἐς χιλιάδας τριάκοντα τὰς ὅλας.
ὑγρόν τε πῦρ εὕρητο τούτοις τοῖς χρόνοις
Σύρου παρά του τέκτονος Καλλινίκου.

Κωνσταντῖνος ὁ Πωγωνᾶτος ἔτη ιζ'

Εἶτ' Ἰουστινιανὸς ἦρξε τοῦ κράτους,
Κωνσταντίνου παῖς, εὐσεβὴς κατὰ σέβας, ||
φρονῶν μὲν ὀρθά, πλὴν δ' ἀπηνὴς εἰς ἄγαν.
οὗτος Σθλαβικῶν βαρβάρων ἀποκρίνας
ἡβῶντας ἄνδρας, ὁπλίτας ῥωμαλέους,
φονικὸν ἐμπνέοντας Ἄρην ἐν μάχαις,

1455-71 bellum Arabicum a. 672-678 et praecipue obsidio Constantinopolis a. 674-678 **1466** noster scriptor errore Ἀβάρων pro Ἀράβων scribit; cf. v. 2905 **1474** Iustinianus II coimperator post d. 18 mens. Febr. a. 685, patre mortuo solus imperator ineunte mens. Sept. a. 685 **1477-99** a. 692

1463 ὀφλισκάνων γέλωτα: Eur. Med. 404 **1474-99**: Z III 229,13 — 230,2; 230,6 — 231,4

1460 μέχρις VH(87): μέχρι MB **1466** Ἀράβων scripsi (ceterum vv. 1466-71 cum Zonarae textu [III 224,9-11] congruunt, ubi «κατὰ γῆν δ' αὖθις ἑτέρα στρατιὰ τῶν Ἀράβων... ὥστε πεσεῖν, ὡς λέγεται, τριάκοντα χιλιάδων οὐ μείονας» legimus): Ἀβάρων VMB **1479** ἐμπνέοντας V: ἐπνέοντας M: ἐκπνέοντας B

ἐς χιλιάδας τρὶς δέκ' ἀριθμουμένους,
νέον συνεστήσατο σύνταγμα φίλον,
«λαὸν περιούσιον» αὐτὸ καλέσας·
ἐφ' ᾧ γεγηθὼς καὶ πεποιθὼς μειζόνως
κατ' ἀντιπάλων ἐστράτευσεν Ἀρράβων,
σπονδὰς λελυκὼς τὰς πρὸς αὐτοὺς ἀδίκως.
ἐπῆλθε τοίνυν σὺν στρατιᾷ βαρβάροις
σύγχυσιν ὅρκων ἐν λύπῃ ποιουμένοις,
στρατὸς δ' Ἀράβων ἀντεπήγετ' αὖ πάλιν
σπονδῶν γραφὴν ἔνορκον ἐκκρεμαμένην
κοντοῦ φέρων, σφῶν στρατιᾶς ἡγουμένην.
καὶ συρραγείσης καρτερᾶς δεινῆς μάχης
ἀποστατῆσαν ἐκ φάλαγγος τῆς νέας
τὸ πλεῖστον αὐτῆς, χιλιάδες δὶς δέκα,
προστίθεται κάκιστα τοῖς ἀντιπάλοις.
ἐντεῦθεν αἰσχρῶς βασιλεὺς ἡττημένος,
μόλις φυγὼν κίνδυνον, ἀνθυποστρέφει·
καὶ τηνικαῦτα, φεῦ ἀπανθρώπου τρόπου!
τοὺς ἐκ νέου τάγματος ἐκλελειμμένους
πάντας μαχαίρας τῇ τομῇ καθυπάγει.
Καὶ βάρβαροι μὲν τοῦ κατείργοντος σπάνει ||
ἐφᾶ πάντα κατέδραμον χωρία,
αὐτὸς δ' ἀπησχόλητο κτίσμασι δόμων,
ἐνδιατρίβων τοῖς βασιλείοις δόμοις,
τοῖς πᾶσι βαρὺς δυσαχθὴς δεδειγμένος.

Ἰουστινιανὸς
ὁ Ῥινότμητος
ἔτη ι΄

Ὅθεν μισηθεὶς ἀπελήλαται κράτους
ἐπιφυέντος τῷδε τοῦ Λεοντίου
καὶ κράτος ἁρπάσαντος εὐχερῶς δόλῳ,

1505 exeunte a. 695 **1506** Leontius exeunte a. 695 usque ad exeuntem a. 698 regnat

1482 λαὸν περιούσιον: cf. Exod. 19,5 **1500** τοῦ κατείργοντος σπάνει: Soph. Ant. 261 **1500-13**: Z III 231,4/5,8-13; 232,6/7,15-17; 233,4-6

1488 Ἀράβων VM: Ἀρράβων B **1489** ἐκκρεμαμένην VB: -ασμένην M **1490** ἡγουμένην VBpc.: ἡγουμένης M

ὃς τοὺς φυλακαῖς ἐγκαθειργμένους λύσας,
μεθ' ὧν ἐθάρρει δράματος συνιστόρων
ἄλλων τε πολλῶν, ἐκτελεῖ δεδογμένα,
καὶ καθελὼν ἄνακτα τὸν πρὶν τοῦ θρόνου,
τεμὼν τε ῥῖνα τοῦ προσώπου καινίδι,
εἰς Χερσῶνα πέπομφεν ἔμφρουρον πέλειν.
Οὕτω κρατοῦντος τοῦ κράτους Λεοντίου
στόλος πεπλευκὼς Ἀρράβων ἐθναρχίας
ὅρους Ἀφρικῆς κατέκειρε καὶ πόλεις.
καὶ πέμπεται δὴ πρὸς βασιλέως στόλος
εἰς ἀντιπαράταξιν ὑπεναντίων,
ὃς συρραγεὶς ἥττητο βαρβάροις μάχῃ,
καὶ παλινοστῶν πρὸς Κρητῶν νῆσον φθάνει,
ἔνθ' Ἀψίμαρόν τινα συναποστάτην
ἀνεῖπον ὡς ἄνακτα τῆς Ῥωμαΐδος·
μεθ' οὗ πόλιν φθάνουσι τὴν βασιλίδα,
καὶ καθελόντες τὸν Λεόντιον θρόνου
φρουρᾷ καθειργνύουσι μεστῇ πικρίας, ||
πρόσθεν τεμόντες τοῦ προσώπου τὴν ῥῖνα.

Λεόντιος
ἔτη γ΄

Ἦν δ' Ἰουστινιανὸς ἐν τῇ Χερσῶνι,
ὅθεν διαδρὰς, ἱέραξ ὡς ἐκ βρόχων,
πρὸς Βουλγάρων ἄρχοντα διέπτη τάχος,
καὶ πείσας αὐτὸν δωρεαῖς δαψιλέσιν,
ὑποσχέσει κήδους τε καὶ χωρῶν δόσει,
σὺν βαρβαρικῇ στρατιᾷ φθάνει πόλιν·
καὶ νυκτὸς ὁλκὸν ὑπόγειον εἰσδύσας
ἐντὸς δι' αὐτοῦ γίγνεται Βυζαντίδος,
καὶ πάλιν ἀπείληφε τὴν κραταρχίαν,

1521 Apsimarus Tiberius III **1521-26** exeunte a. 698 **1532** autumno a. 705
1534 δι' αὐτοῦ: cf. v. 1123

1514-26: Z III 233,11-16; 234,5-8,11-15; 235,1/2 **1527-39**: Z III 236,10/11; 237,13-18; 238,3-5; 238,8 — 239,5

1521 Ἀψίμαρόν τινα B: Ἀψίμαρον τινὰ V: Ἀψίμαρον τινὰ M

κτείνας τὸν Λεόντιον σὺν Ἀψιμάρῳ, Ἀψίμαρος
ἀμοιβαδὸν πρὶν κεκρατηκότας κράτους. ἔτη ζ′
ἀμύνεται δὲ καί τινας τῶν ἐν τέλει.

Οὗτος τρέφων ἔναυσμα μήνιδος χόλου
πόλει Χερσῶνος καὶ προσοίκοις Χερσῶνος,
ζητοῦσιν αὐτὸν ἀνελεῖν πεφευγότα,
ἐκ τῶνδ' ἀνῆψε θυμικὴν σφοδρὰν φλόγα
εἰς τῶνδε πυρπόλησιν, εἰς ἐρημίαν.
στρατιὰν οὐκοῦν εὐτρεπίσας μυρίαν
καὶ ναυτικὸν στράτευμα σὺν βαρεῖ στόλῳ,
ἐφ' ὧν ἐφίστα καὶ στρατηγῶν δυάδα,
πρηστῆρας ἐκπέμπει κατὰ Χερσῶνος,
φειδὼ κελεύσας μηδενὸς λαβεῖν ὅλως
οἷς ἡ πόλις πέφυκε κατοικουμένη,
κτεῖναι δὲ πάντας ὡς προβάτων ἀγέλην, ||
κτείνοντας ἐκτέμνοντας, ὢ τραγῳδίας!
πιμπρῶντας αὐτούς, ἐκθερίζοντας ξίφει.
οἱ μὲν πόλιν ἔπλησαν οὕτω τοῦ φόνου
μύσους τ' ἐναγοῦς καὶ στεναγμῶν καὶ γόων,
σωροὺς ἀναστήσαντες αὐτῇ πτωμάτων,
ὡς σφίσιν ἐντέταλτο, φεῦ φεῦ τοῦ πάθους!
οὐδ' ἀνεκτὴν ὄμμασιν ἡμέροις θέαν,
πάντας ἀφειδῶς ὑπάγοντες τῷ ξίφει,
μόνης ἀώρου νηπίων ἡλικίας
καὶ μειρακίσκων συμπαθῶς πεφεισμένοι.
ὁ δὲ κρατῶν γνοὺς νηπίων σωτηρίαν,
Φάλαρις ἢ Ἔχετος, Ἡρῴδης πλέον,
κύων ὁ φιλαίματος ἐξῴργιστό πως
οἷς ταῦτα μὴ γένοιντο πάρεργον σπάθης·
καὶ μηνιῶν ἦν, καὶ στελεῖν ἄλλον στόλον
δράσοντα τὴν δήωσιν ἠπείλει τάχος.
ταῦτ' ἄρα λαὸς Χερσῶνος λελειμμένος

1539-42 ἔναυσμα... ἀνῆψε... φλόγα: Hom. ε 487-90; cf. Sa.Si. 11,32; Polyb. 18,39,2
1540-73: Z III 240,2 — 241,4; 241,7-13; 242,4-10,15-17 1551 ὢ τραγῳδίας: cf. Plat. Leg. 817b 1563 κύων ὁ φιλαίματος: vide v. 312

στόλος τε παρὼν ἐκ βασιλέως τότε
ἀποστατήσας Φιλιππικὸν Βαρδάνην
εὐθὺς ἀνευφήμησαν ὡς βασιλέα·
μεθ' οὗ καταπλεύσαντες ἧκον εἰς πόλιν,
καὶ συλλαβόντες ἐκθερίζουσι ξίφει Πάλιν ὁ Ῥινό-
κάραν φονουργὸν κράτορος σὺν τῷ γόνῳ. τμητος ἔτη ς′

Οὕτω μὲν ἔσχε Φιλιππικὸς τὸ κράτος,
δοκῶν μὲν εἶναι ῥητορικὸς ἐν λόγοις, ||
ἐπήβολος λόγων τε καὶ μαθημάτων,
καὶ πρός τι πᾶν εὔχρηστος ἐν συνουσίαις,
πρὸς δ' αὖ περιδέξιος ἐν συντυχίαις,
ἀδέξιος πάμπαν δὲ πρὸς τὰ πρακτέα,
τὴν γλῶσσαν αὐχῶν μὴ συνᾴδουσαν λόγοις.
οὗτος πεπωκὼς συγχυτικῶν ναμάτων
ἔσπευδε τάλας ἀκυρῶσαι καθάπαξ
σύστημα σεπτὸν πατέρων θεηγόρων
ἕκτης κυρωτὸν συνόδου θεοκρίτου
ματαιότητος δυσσεβεῖ συνεδρίῳ,
τινὶ μοναχῶν αἱρετικῆς φατρίας
αἰτοῦντι χάριν τῆς προγνώσεως τίνων
τοῦ κράτους ἕξειν ἀθέτησιν συνόδου.
Ἐφ' οὗ Μυσῶν στράτευμα Θρᾴκης χωρία
ἤλασε λείαν καταδραμὸν μυρίαν,
φθάσαν πρὸ τειχῶν ἀστέων βασιλίδος.
οἱ δ' Ἀγαρηνοὶ τὰ μέρη τὰ καθ' ἔω
λεηλατοῦσι καὶ σκυλεύουσιν ὅπλοις.
οὕτως ῥαθύμως πλημμελῶς ἀρχὴν στρέφων,
μᾶλλον δὲ κοινὰ πράγματα καταστρέφων

1572/73 d. 4 mens. Nov. a. 711 1574 Philippicus Bardanes d. 11 mens. Dec. a. 711 coronatus 1589-91 a. 712 1592/93 a. 713

1574-98: Z III 243,2-8; 243,13 — 244,7; 244,12-14 1585 ματαιότητος δυσσεβεῖ: Ps. 25,4

1568 στόλος V: στολὸς MB 1583 σεπτὸν V: σεπτῶν MB 1586 φατρίας constanter V: φρατρίας constanter MB 1591 ἀστέων V: ἄστεως MB

Φιλιππικὸς ὁ καὶ Βαρδάνης ἔτη β' ἥμισυ

εἰλικρινῆ τε δόγματα διαστρέφων,
ἐν συσσιτίῳ συσχεθεὶς τοῖς ἐν τέλει
ἔσβεστο λύχνους ἀξίως τῶν ὀμμάτων.

Εἶτα παρῆλθεν εἰς διοίκησιν ὅλων
ἀρχήν τε βασίλειον πρωτασηκρῆτις,
σοφός τις ἀνὴρ καὶ μαθημάτων ἴδρις, ||
ἀποστολικῶν δογμάτων ἐπαινέτης,
πρὸς δ' αὖ πατρικῶν, φίλος ὀρθοδοξίας,
ἠσκημένος πράγματα καλῶς διέπειν
'Αναστάσιος, 'Αρτέμιος παιδόθεν·
ὃς 'Ιωάννην αἱρετικὸν ποιμένα
καθεῖλεν εὐθύς, Γερμανὸν δὲ τὸν μέγαν
μετατεθῆναι πρὸς θρόνον Βυζαντίδος
ἐκ Κυζίκου κέκρικε σὺν ἀρχιθύταις.
οὗτος στόλον πέπομφε κατ' ἐχθρῶν στόλου
ὅρους κακοῦντος Φοινίκης καὶ Συρίας,
ναύαρχον εἶναι προστεταχὼς τοῦ στόλου
Θεοῦ μεγάλης λευίτην ἐκκλησίας,
αὐτὸν τιμήσας γενικὸν λογοθέτην,
ὃς ἐκπεπλευκὼς εὐμαρῶς ἄχρι 'Ρόδου
ἐλλιμενίζει τοῖς νεωρίοις 'Ρόδου.
ἐπεὶ δὲ συνήθροιστο ταγμάτων στῖφος
καὶ ταγματάρχαι πρὸς σύναρσιν τοῦ στόλου,
ὡς ἦν βασιλεῖ προστεταγμένον τόδε,
βίαν ἐπῆγε τοῖς στρατηγοῖς λευίτης,
πρὸς ἀπόπλουν σφᾶς ὀργίλως παροξύνων.
οἱ δὲ στασιάζουσι πάντες εὐθέως,
καὶ λευίτην σφάττουσιν ἀφειδῶς ξίφει,
καὶ πρὸς πόλιν φθάνουσιν 'Ατραμυττίου,
ἔνθα Θεοδόσιον πρακτόρων ἕνα
τῶν δημοσίων εἰσφορῶν εἰληφότες, ||

1597/98 d. 3 mens. Iun. a. 713 **1605** Artemius Anastasius II d. 4 mens. Iun. a. 713 coronatus

---

1599-631: Z III 244,15 — 246,11

'Αναστάσιος ὁ καὶ 'Αρτέμιος ἔτος α' οἱ δὲ ἔτη β'

ἄνδρα πρὸς ἀρχὴν μηδόλως πεφυκότα,
ἀγροῖκον ὄντως, ἰδιώτην παντάπαν,
ἄκοντ' ἀνηγόρευσαν εἰς βασιλέα·
ὃ γνοὺς 'Αναστάσιος ᾤχετ' αὐτίκα
καὶ Βιθυνῶν Νίκαιαν καταλαμβάνει.

'Ο δ' αὖ Θεοδόσιος φθάσας τὴν πόλιν
εἴσεισιν ἐντός, ἀναδείκνυται κράτωρ,
καὶ παραλαβὼν προκρίτους γερουσίας,
οἷς καὶ συνῆπτο Γερμανὸς ἀρχιθύτης,
εἰς Νίκαιαν ἥκουσι πρὸς βασιλέα,
ἃ συμβεβήκει δεικνύοντες ὡς ἔπος.
ὃδ' αὖ μετημφίαστο καρεὶς τὴν κόμην,
μοναδικῷ τάγματι κατειλεγμένος·
καὶ καθαρῶς εἴληφε τὴν σκηπτουχίαν
νέος Θεοδόσιος ἔξω κινδύνων,
χρηστὸς μὲν ἀνήρ, εὐμενὴς ὑπηκόοις,
ἡδύς, γεραρὸς καὶ σεμνὸν φέρων βίον,
εἰς δ' αὖ μεταχείρισιν ἀρχικὴν ὅλως
ἢ διέπειν πράγματα πλημμελὴς πάνυ·
ὃς κληρικὸς κέκαρτο λιπὼν τὸ κράτος
μετά γε βραχὺν τῆς βασιλείας χρόνον.

Θεοδόσιος ὁ 'Ατραμυττηνὸς ἔτη β'

Τυραννικῶς δὲ κατακρατεῖ τοῦ κράτους
ὁ θηριώδης ἐξ 'Ισαυρίας Λέων,
ἀνὴρ ἀποφράς, δυσσεβὴς κακεργάτης,
ἀνήμερος θὴρ καὶ δαφοινός τις δράκων, ||
ἀσπὶς ἰὸν τρέφουσα θανατηφόρον,

1630/31 post mens. Sept. 715 **1632** Theodosius III a. 715-717 **1638/39** intra mens. Febr. et Mart. a. 716 **1646/47** d. 17 mens. Mart. a. 717 **1648** Leo III d. 25 mens. Mart. a. 717 coronatus

---

1632-47: Z III 247,1-9,12-14; 248,6-9 **1642-45:** cf. vv. 1627/28 **1648/49:** Z III 248,10/11; 252,6/7 **1650-70:** cf. Z III 247,14 — 264,13 **1651** ἀνήμερος θήρ: vide v. 1359 δαφοινός τις δράκων: vide v. 312 **1652** ἀσπὶς ἰον τρέφουσα: Rom. 3,13

1647 γε V: τε MB

Τελχίν, Ἐριννύς, Κέρβερος ψυχοφθόρος,
ἢ βασιλίσκος ἐμφυσήματι μόνῳ
βροτοὺς ἀναιρῶν καὶ παραπέμπων Ἅδῃ,
λύσσης μανίας ἐμπεπλησμένος κύων,
ἐπωνύμως λέοντι πάντα δεικνύων,
προσηγορίαν, ὡς δὲ θηριωδίαν
καὶ βλέμμα καὶ κίνημα καὶ φονουργίαν·
ὃς πρῶτος ἠθέτησε τιμὴν εἰκόνων,
καὶ τοῦ τιμᾶν ἔπαυσε Χριστοῦ τὸν τύπον,
ἰνδάλματα φεῦ καλέσας τὰς εἰκόνας,
ὡς αἱρετικῶν ἀσεβῶν διδαγμάτων,
αἰσχρῶν, βδελυκτῶν, χριστομάχων δογμάτων
θησαυροφυλάκιον αὐχῶν καρδίαν,
ἀνὴρ ἀγροῖκος, σκαπανεύς, ὀνηλάτης,
πρόσθεν βίον βάναυσον ἕλκων ἐκ νέου·
εἶτ' αὐτοκράτωρ, ὦ Θεοῦ τῶν κριμάτων!
καὶ βασιλεὺς δέδεικτο τῆς Ῥωμαΐδος,
οὐ μᾶλλον ἢ τύραννος ἀνθρωποκτόνος.
Τῷδ' ἐντυχόντες ἄνδρες Ἑβραίων δύο,
γόητες ἄκρως μαγικὴν ἠσκημένοι,
ἐξ Ἀρράβων ἄρχοντος ἐκπεφευγότες,
ὀφθέντες ὡς φένακες αὐτῷ καὶ πλάνοι
διατριβὰς ἔχοντι κατ' Ἰσαυρίαν,
νέῳ βαναύσῳ καὶ πένητι καθάπαξ ||
προεῖπον αὐτῷ τὸ κράτος Ῥωμαΐδος.
τοῦ δ' ἀφορῶντος πρὸς τύχην καὶ τὴν τέχνην,
προρρήσεώς τ' ἔκβασιν οὐ δεδεγμένου,
οἵδ' ἰσχυρῶς ἔφασκον ἐκβῆναι τάδε,
ᾔτουν τε πίστεις, εἰ πέρας πεφασμένοις
ἕψοιτο, τυχεῖν τούσδε καταθυμίων.
καὶ δὴ προαχθεὶς ὀμνύει σφίσιν νέος

1654 βασιλίσκος: Ps. 90,13 **1656** κύων: vide v. 312 **1664/65** αἰσχρῶν... θησαυροφυλάκιον: cf. θησαυρός κακῶν Eur. Ion 923 **1671-94**: Z III 257,19 —258,2; 258,11 — 259,6; 259,9-11

1658 ὡς B: ὡς VM **1664** om. MB **1679** οὐ VH(72): μὴ MB **1680** οἵδ' V: οἱ δ' MB **1683** σφίσιν VMB: σφίσι H(88)

ἦ μὴν ἁμαρτεῖν οὐδαμῶς αἰτουμένων
καιροῦ διδόντος τὴν ἔκβασιν τῶν λόγων.
ἐπεὶ δ' ἐπιβέβηκε τῶν σκήπτρων Λέων,
δυὰς Ἑβραίων τῷ κρατοῦντι προστρέχει,
ἀναμιμνήσκει τῶν προϋπεσχημένων,
αἰτεῖ σεβαστῶν ἀθέτησιν εἰκόνων.
καὶ πείθεται δὴ βασιλεὺς δοῦναι χάριν
ἄχαριν ὄντως καὶ λίαν ψυχοφθόρον
Ἰουδαϊκῇ δυάδι τρισαθλίᾳ,
νέμει τε ταύτην. ὢ ξένων ἀκουσμάτων
καινῆς τραγῳδίας τε δυσηχεστάτης!
Τοῦ χριστομαχεῖν ὧδε λοιπὸν ἠργμένος
πάντα ταραχῆς ἀναπιμπλᾷ καὶ ζάλης·
ἐπεισπεσὼν γὰρ ὡς λέων βρυχητίας
Ἐκκλησίᾳ κλήρῳ τε πιστῶν ἀγέλῃ
ποίμνην κατεσπάραξε Χριστοῦ ποιμένος,
καὶ μάρτυρας ἔδειξεν αὐτῷ μυρίους,
αἵματος ἄχρι καλῶς ἠγωνισμένους ||
ὑπὲρ σεβαστῆς εἰκόνος τοῦ Δεσπότου·
μεθ' ὧν σοφῶν σύστημα διπλῆς ἑξάδος
ἀνδρῶν λογάδων καὶ διδασκάλων λόγων
σὺν σφῶν προέδρῳ, πρακτέων παραινέτῃ,
οἰκουμενικῷ τὴν τιμὴν διδασκάλῳ,
Χριστῷ παριστᾷ μάρτυρας πυριφλέκτους,
αὐτῷ δόμῳ φύλακι παντοίων βίβλων
συγκαταφλέξας σφᾶς ἀφειδῶς ἀθέως.
καὶ Γερμανὸν δὲ ποιμενάρχην τοῦ θρόνου,

1695/96 a. 726; praecipue Leonis edictum contra imagines d. 17 mens. Ian. a. 730 **1710** Germanus I patriarcha Constantinopolis a. 715-730

1694 τραγῳδίας: vide v. 1551 **1695-709**: Z III 257,2/3; 260,2-8; 261,2-5 **1696** ζάλης: vide v. 1341 **1697** λέων βρυχητίας: Mich. 5,7 sqq.; cf. Aesch. Ch. 939; Manasses, vv. 2097, 3219, 3618, et al. **1698** πιστῶν ἀγέλη: cf. παρθένων ἀγέλα Pind. Fr. 112 **1710-12**: Z III 257,2-5,12-16

1690 πείθεται δὴ scripsi: πείθεται VMB: πείθεται δὴ? B1 **1701** καλῶς VMB: καλὸν H(53) **1707** Χριστῷ V: Χριστοῦ MB

τῷ δυσσεβεῖ δόγματι μὴ πεπεισμένον,
ἐλάσας ἀντέστησε τῇ ποίμνῃ λύκον.
ταῦτ' ἄρα Ῥώμη πρεσβῦτις τῆς πρὸς νέαν
διαρραγεῖσα φιλίας κοινωνίας,
αὐχοῦσα Γρηγόριον ἔνθεον θύτην,
τὴν χριστομάχον ἐξελέγχοντα πλάνην,
εἰρηνικὰς τίθησι σπονδὰς πρὸς Φράγγους
ἐκ Γερμανικῶν βαρβάρων κατηγμένους,
ἐλεύθερον θέλουσα πνεῖν τὸν ἀέρα.
Τούτου κρατοῦντος στρατιά τις Ἀρράβων
μυριάριθμος ναυτικῆς ναυαρχίας
πεζῆς τε λοιπῆς, προσβαλοῦσα τῇ πόλει,
λεηλατοῦσα κατέκειρε τὰ πέριξ·
ἣ πᾶσα κατέφθαρτο τῷ Θεοῦ σθένει.

Λέων ὁ Ἴσαυρος ἔτη κδ´

Τεθνηκότος Λέοντος λαμβάνει κράτος
Κωνσταντῖνος παῖς, ἢ σκύμνος μᾶλλον φάναι, ‖
ἐπώνυμον σχὼν τὴν Κοπρώνυμον θέσιν,
ἀνὴρ γόης μάγος τε, κακῶν ἐργάτης,
τῶν δαιμονικῶν μυσταγωγὸς ὀργίων,
τῆς δυσσεβείας κυκεὼν ἢ πλημμύρα
καὶ παντοδαπῆς ἀμάρα δυσπιστίας,
οὐχ ἧττον ὀφθεὶς κακοδοξίας τάλας
κληροῦχος ἤπερ πατέρων αὐταρχίας,
πιστῶν ἐλατήρ, εὐσεβῶν ἀναιρέτης,
οἷς προσκυνητὸς χαρακτὴρ ἦν Δεσπότου.

1712 λύκον: Anastasius patriarcha Constantinopolis a. 730-754 **1715-17** Gregorius III a. 731-741 concilio Romano (a. 732) iconomachiam condemnat et pacem cum Longobardis concludit **1720-23** exercitus d. 15 mens. Aug. a. 717 et classis d. 1 mens. Sept. a. 717 Constantinopolim obsident **1724** exercitus aestate ineunte a. 718 et classis d. 15 mens. Aug. a. 718 pereunt **1725** d. 18 mens. Iun. a. 741 **1726** Constantinus V coimperator d. 31 mens. Mart. a. 720, imperator d. 19 mens. Iun. a. 741 coronatus

---

1712 λύκον: cf. Aesop. Fab. 229 **1713-19**: Z III 261,6-12; 262,15-17 **1719** ἐλεύθερον... πνεῖν τὸν ἀέρα: cf. ἐλ. ἦμαρ Hom. Z 455 **1720-24**: Z III 252,9 — 253,1; 253,5/6 **1725-35**: Z III 264,14 — 265,5; 273,13 — 278,10; 281,1 — 282,15 **1726** σκύμνος: cf. Eur. Andr. 1170 **1730** δυσσεβείας κυκεών: cf. Lucian. Vit. Auct. 14 δυσσεβείας... πλημμύρα: cf. πλ. λόγων Philo Iud. 1.175 **1731** ἀμάρα: cf. ὀχετὸς ἄτας Pind. Ol. 10,37

Τούτῳ δι' ἃ πέπρακτο κακῶν καὶ πλάνην
καὶ θηριώδη καὶ φονουργὸν κακίαν
ὄντι μισητῷ πᾶσιν ἐνδίκῳ τρόπῳ,
τῷ δ' Ἀρταβάσδῳ κουροπαλάτῃ πλέον,
ἀνδρὶ στρατηγῷ συνετῷ βουληφόρῳ,
τῇ δ' εὐσεβείᾳ μᾶλλον ἠγλαϊσμένῳ,
καττύεταί τις ἐν θέματ' Ὀψικίου,
κατ' Ἀρράβων στράτευμα κινοῦντι τότε,
ἐνέδρα δεινὴ πρὸς στρατιᾶς, ἐγκρίτων,
πρωτουργὸν Ἀρτάβασδον ἐξευρηκότων·
ἣν γνοὺς ὁ κρατῶν ἐκδιδράσκει τὸν μόρον
ἵπποις ταχυπτέροις τε καὶ προθυμίᾳ.
ἡ δὲ στρατιὰ καὶ λοχαγοὶ ταγμάτων
ἀνεῖπον Ἀρτάβασδον ὡς βασιλέα,
μεθ' οὗ κατειλήφασι τὴν Κωνσταντίνου.
ἧς ἀσμένως ἔντοσθεν ἐλθών, ὡς δέον, ‖
φημίζεται στόμασιν ἀστῶν ὡς ἄναξ,
ἀνακτορικῆς τυγχάνων εὐφημίας.
εὐθὺς δ' ἀνεστήλωσε Χριστοῦ τὸν τύπον,
καὶ προσκυνεῖν δέδωκεν αὐτὸν ὡς θέμις.
ἐφίσταται δὲ καὶ Κοπρώνυμος πόλει
τὸ πρὶν ἀπαιτῶν ἀδεῶς ἔχειν κράτος·
ἐπεὶ δ' ἀπηγόρευον ἅπαντες τόδε,
πρὸς ὅπλα χωρεῖ καὶ μάχας ἐμφυλίους,
καὶ δρᾷ τι κακὸν ἀστικοὺς καὶ τὴν πόλιν,
εἰσπλεῖν σιτηγοὺς κωλύσας νῆας ἔσω,
ἀφ' οὗ πολίταις βουλιμιᾶν συνέβη.
ἐπεὶ δ' ἐπεισέφρησε συγκλονῶν πόλιν
σὺν στρατιᾷ τε μηχαναῖς τε καὶ δόλῳ,
συνίσταται μάχη τις ἐξ ἑκατέρων
ἀντιστατοῦντος αὐτοκράτορος νέου.

1736 δι' ἃ: cf. v. 1123 **1739-53** Artavasdus d. 27 mens. Iun. a. 742 imperator

---

1736-74: Z III 265,5-16; 266,9-15; 267,1-14 **1740** βουληφόρῳ: cf. v. 578

1736 κακῶν VMB: malim κακῶς M1B1 **1740** στρατηγῷ συνετῷ V: στρ. σὺν τῷ MB: στρατηγικῷ? B1: στρ. σύν γε τῷ H(72) **1757** ἀπαιτῶν VBpc.: ἀναπαιτῶν M

ἀλλὰ κριμάτων τὴν ἄβυσσον Κυρίου
τίς ἂν ἱκανῶς ἐξιχνιάσειέ πως;
νίκην ἀπηνέγκατο τύραννος μάχῃ,
ἥττητο δ' Ἀρτάβασδος αἰσχρῶς ὀρθόφρων,
καὶ συσχεθεὶς ἔσβεστο λύχνους ὀμμάτων
σὺν υἱέσιν αἴσχιστα διττοῖς, ὢ δίκης!
ἄλλοι τε πλεῖστοι τῶν ἐπισήμων πάλιν
κακοῦ παραπέλαυσαν ἐκ Κοπρωνύμου.
Οὗτος βδελυρὸς ἀσεβὴς συναλίσας
ἀνιέρων σύστημα μισθίων λύκων, ||
ὁμοφρόνων οἱ καὶ πλέον κακοφρόνων,
ὃ σύνοδον κέκληκεν, ὢ Θεοῦ νόμοι!
οἰκουμενικὴν ἑβδόμην, ὢ τῆς πλάνης!
ἐπ' ἀθετήσει τῶν σεβαστῶν εἰκόνων,
θεῖον Βλαχερνῶν καταλαμβάνει δόμον.
ἐπ' ὀκρίβαντος δ' ἀναβὰς τολμητίας
φωνῇ τορῷ τε καὶ χερὶ βδελυκτέᾳ
ὡς φατνιάρχην δεικνύει Βυζαντίδος
Κωνσταντῖνον τάλανα Συλαίου λύκον.
τελῶν δι' αὐτοῦ τὴν ἀθεμιτουργίαν,
εἶτα μετ' αὐτοῦ ποιμένων τ' ἀνιέρων,
πάντων ὁρώντων καὶ κλυόντων, ἐν φόρῳ,
τὴν προσκύνησιν καὶ τιμὴν τῶν εἰκόνων
ἀπηγόρευσε δυσσεβῶς, ὢ μανίας!
καθυποβαλὼν ἀφρόνως ὁ μαινόλης

1769-72 d. 2 mens. Nov. a. 743 **1775-81** concilium iconomachicum a d. 10 mens. Febr. a. 754 usque ad d. 8 mens. Aug. a. 754 in palatio Hiereiae convocatum **1785** Constantinus II patriarcha Constantinopolis a. 754-766 **1786** δι' αὐτοῦ: cf. v. 1123

1767 κριμάτων ἄβυσσον: Ps. 35,7 ἄβυσσον: Aesch. Suppl. 480 **1767/68** κριμάτων — ἐξιχνιάσειέ πως: Ps. 35,7; Sa. Si. 18,4,6 **1771** λύχνους ὀμμάτων: cf. οἱ ὀφθαλμοὶ... ὡσεὶ λαμπάδες πυρὸς Dan. 10,6; Mat. 6,22 **1775-95**: Z III 269,15— 270,14 **1776** μισθίων λύκων: Joh. 10,12; Aesop. Fab. 229 **1785** λύκον: Hom. Π 156

1768 ἱκανῶς MB: ἱκανὸς sed ω supra ο scr. V **1769** ἀπηνέγκατο VBpc.: ἀπηνέγκαται M **1778** ὃ B: ὢ VM **1786** τελῶν δι' V: τελῶν δ' MB: τελέσας? B1 αὐτοῦ VM: αὐτοῦ B: ἑαυτοῦ H(72,77) **1789** τῶν εἰκόνων scripsi: τὴν εἰκ. VMB: τῶν εἰκ.? B1

ἀραῖς ἀναθέματος ἄνδρας ὀλβίους,
σοφὸν Γερμανόν, Γεώργιον Κυπρόθεν,
τοὺς ποιμενάρχας τῆσδε τῆς Κωνσταντίνου,
πρὸς δ' αὖ Ἰωάννην τε τὸν Δαμασκόθεν.
Οὗτος διωγμὸν ἀσεβῶς φρικαλέον
κατ' εὐσεβούντων προσκυνητῶν εἰκόνων
ὡς χριστομάχος ἀνακινήσας τάλας
πάντας ἐκάκου, καὶ πλέον ῥακενδύτας,
μεθ' ὧν Στέφανον, Ἀνδρέαν μονοτρόπους
μάρτυρας ἀπέφηνε Χριστοῦ δεσπότου, ||
ἄλλους τε πλείστους σὺν μοναστιαῖς μιγάδας.
Τούτου τυραννεύοντος ἐν Παλαιστίνῃ
κἀν τῇ Συρίᾳ καὶ βασιλίδι πόλει
σεισμὸς μέγιστος καὶ κλόνος γῆς συνέβη,
δι' οὗ βροτῶν ἔφθαρτο μυρίον στῖφος.
ἄλλη φθορά τε καὶ φθισίβροτος νόσος
ἐπεισπεσοῦσα κατέτρυχε τὰς πόλεις,
ὡς μὴ δυνατὸν ἐκκομίζεσθαι τάχα
τὸ πλῆθος ἅπαν τῶν νεκριμαίων φθάνειν.
χειμών τε πάντων βαρύτατος καὶ μέγας
ἐπεισπεπαικὼς τῇ βασιλίδι πόλει
πολλὴν ἐνειργάσατο ταύτῃ τὴν λύμην,
ὡς κρυσταλωθῆναί γε τῷ πολλῷ ψύχει
κρύει τ' ἀμέτρῳ συμπιληθῆναι πάλιν
θάλασσαν αὐτὴν καὶ ποταμῶν ἀπλέτους,
ὡς τόνδε πορθμὸν τὸν πρὸ τῆς Κωνσταντίνου
βατὸν πέλειν ἅπασι τοῖς ᾑρημένοις
ταλασιουργοῖς, κτήνεσιν ἀχθηφόροις,

1793 Germanus I patriarcha Constantinopolis a. 715-730; Georgius I patriarcha Constantinopolis a. 679-686 **1805** σεισμός: d. 18 mens. Ian. a. 746 **1806** δι' οὗ: cf. v. 1123 **1807** νόσος: a. 746/747

1793 Γεώργιον Κυπρόθεν: τὸν ἐκ Κύπρου Γεώργιον Z III 270,12/13 **1796-802**: Z III 271,8-11; 274,15/16; 275,3-7; 276,5; 278,6/7; 281,1-14 **1803-06**: Z III 268,16-18 **1807-29**: Z III 268,19 — 269,4; 272,8 — 273,5 **1813** λύμην: vide v. 286

1800 ὧν V: οὗ MB: ὧν? B1 **1803** τυραννεύοντος VBpc.: τυραννοῦντος M **1809** ἐκκομίζεσθαι V: ἐκνο- MB **1814** κρυσταλωθῆναί γε scripsi: κρυσταλλωθῆναί γε B: κρυσταλωθῆναι γε VM **1816** θάλασσαν V: θάλατταν MB

καὶ πᾶσιν ἁπλῶς τοῖς ποσὶ κεχρημένοις.
θαλφθέντος ἀέρος δὲ χειμῶνος λύσει,
ἐπιδιδούσης ἐξ ἔαρος ἀλέας,
τὸ κρυσταλῶδες συνεχὲς διερράγη,
καὶ πνεῦμα σφοδρὸν τμήματα τῶν κρυστάλων
πολυπλέθροις νήσοις τε καὶ βουνοῖς ἴσα
ἐπῆγε τείχη καὶ προσήρασσον πόλει·
καὶ πλεῖστα κατήρειψε τειχέων τότε.‖
ταῦτα μὲν οὕτω συνέκυρσε τῇ πόλει
Κοπρωνυμοῦντος κατέχοντος τοῦ κράτους.

Κωνσταντῖνος ὁ Κοπρώνυμος ἔτη λγ'

Οὗπερ καταστρέψαντος ἀσεβῶς βίον
τούτου Λέων παῖς ἔσχε τὴν κραταρχίαν,
Χαζάρας ἐκφὺς τῷ πατρὶ Κωνσταντίνῳ,
ἀνὴρ πονηρός, Λιβυκόν τι θηρίον,
κληροῦχος ἀρχῆς καὶ πατρῴας μανίας·
ὃς πρῶτον ἄρξας εὐσεβεῖν ὑπεκρίθη,
τὸν θῆρα δ' ὑπέκρυπτεν ἔνδον καρδίας,
ἀλωπεκῆς δ' ἔνδυμα καὶ σχῆμα φέρων
πᾶσι δοκῶν ἦν εὐσεβὴς χρηστὸς κράτωρ,
καὶ μᾶλλον οἴσπερ φιλότιμον τὴν χέρα
παρεῖχε πᾶσι δαψιλῶς ὑπηκόοις,
αὐτῷ κρατύνων τοῦ κράτους τὰς κρηπῖδας
καὶ μνώμενος χρόνιον εὔνουν τὸ κράτος.
ὧνπερ χάριν τίνοντες αὐτῷ καὶ σχέσιν
ξύγκλυδες ἅμα καὶ στρατηγοὶ ταγμάτων
ᾐτοῦντο παῖδα τοῦδε τὸν Κωνσταντῖνον

1830 d. 14 mens. Sept. a. 775 **1831** Leo IV d. 6 mens. Iun. a. 751 coimperator, d. 14 mens. Sept. a. 775 solus imperator **1845-52** Constantinus VI d. 14 mens. Apr. a. 776 coimperator

---

1831-57: Z III 282,16—283,15; 284,5-10 **1833** Λιβυκόν τι θηρίον: prov.; Zenob. 2,51; cf. Suda λ 494 **1836/37** θῆρα — φέρων: cf. Aesop. Fab. 267 **1837** ἀλωπεκῆς δ' ἔνδυμα: prov.; Zenob. 1,93

1823 κρυσταλῶδες VM: κρυσταλλ- B **1824** κρυστάλων VM: κρυστάλλων B **1826** τείχη VM: τείχει B προσήρασσον VM: -εν B: προσαράσσον H(88) **1836** ὑπέκρυπτεν V: ὑπέκρυψεν MB

ἀνακτορικῆς τυγχάνειν εὐφημίας.
ὅδ' ἐμπεδοῦν ἅπαντας ὅρκοις ἠξίου
ἦ μὴν ἑαυτοῦ παρεκτὸς καὶ φιλτάτου
καὶ τοῦδε σειρᾶς καὶ γένους κατηγμένων
μηδ' ἂν ἑλέσθαι κράτορ' ἄλλον σφᾶς ὅλως.
καὶ πᾶς τις εἶξε τοῖς παρανόμοις λόγοις·
ὅθεν τόμος γέγραπτο μεστὸς ὁρκίων.‖
τῆς εὐσεβείας οὗτος ἐκδὺς τὸ δρᾶμα
θῆρα τὸν ἐντὸς ἀπογυμνοῖ τοῖς ὅλοις·
καί τινας εὑρὼν προσκυνητὰς εἰκόνων
ἄνδρας τιμίους, εὐγενεῖς ψυχήν, δέμας,
αἰκίζεται κάκιστα καὶ καθειργνύει.

Λέων ὁ υἱὸς αὐτοῦ ὁ ἐκ Χαζάρας ἔτη ε'

Τούτου καταστρέψαντος ἐν τάχει βίον
Εἰρήνη κρατεῖ σὺν γόνῳ Κωνσταντίνῳ,
ἀνδρεία γυνή, φύσις εὐλογημένη,
εἰρηνικὴν διδοῦσα τοῖς πᾶσι δόσιν,
δῶρον Θεοῦ σθένος τε τῆς κραταρχίας,
Ἰαὴλ Δεβώρα τε, σώτειρα κράτους,
ὡς ἀρρενόφρων καθελοῦσα παντάπαν
τὴν χριστομάχον εἰκονομάχων πλάνην
ἐν συνοδικῇ πατέρων θείων κρίσει.
καὶ πρὶν μὲν αὕτη σὺν Κωνσταντίνῳ γόνῳ
ταῖς εἰκόσιν ἦν ἀποδιδοῦσα σέβας
καὶ τὴν σχετικὴν προσκύνησιν, ὡς δέον·

1858 d. 8 mens. Sept. a. 780 **1859** Irena a. 780-790, 792-797 cum filio Constantino VI et sola a d. 15 mens. Aug. a. 797 usque ad d. 30 mens. Oct. a. 802 regnat **1866-84** septimum concilium oecumenicum, Nicaenum II, d. 31 mens. Iul. a. 786 in Constantinopoli, a d. 24 mens. Sept. a. 787 usque ad d. 13 mens. Oct. a. 787 in Nicaea, d. 23 mens. Oct. a. 787 iterum in Constantinopoli convocatum erat

---

1853/54 ἐκδὺς — ὅλοις: vide vv. 1836/37 **1858-60**: Z III 285,1-3 **1862** δῶρον Θεοῦ: Ephes. 2,8 **1863** Ἰαὴλ Δεβώρα: Iud. 4,5 **1867-84**: Z III 285,1-4; 289,7/8,15; 290,2-7,14/15

1850 μηδ' B: μήδ' V: μὴ δ' M **1860** φύσις V: φύσιν MB

ὡς δ' ἐγκρατὴς γένοιτο τῆς μοναρχίας,
Ἐκκλησίας ἥνωσεν ἀλλήλαις ὅλας,
περιελοῦσα σκανδάλων τὰς αἰτίας.
Ταράσιον γὰρ τῶν περιδόξων ἕνα,
τὸν δογμάτων πρόμαχον ὀρθοδοξίας,
πρωτασηκρῆτις, συγκλητικὸν ἀξίαν,
ἐν ἐκλογῇ τε πατέρων θεοκρίτων
καὶ κανονικῇ συνοδικῇ τε κρίσει
εἰς πατριαρχῶν ἀναβιβάζει θρόνον·||
κἂν τῇ Νικαίᾳ πατέρων θεηγόρων
συνηλικυῖα σύνοδον πανταχόθεν
τοὺς ἀθετοῦντας προσκύνησιν εἰκόνων
ἀναθέματι παρέπεμψεν ἐνδίκως,
Ἐκκλησίᾳ δ' ἔνειμε κόσμον τὸν πάλαι,
ἀγλαΐαν κάλλος τε, σεπτὰς εἰκόνας.
Ταύτης κρατούσης ἐν Μακρῷ τείχει Θράκης
ἀνὴρ ὀρύττων κατὰ τύχην σκαπάνος
ἐντυγχάνει λάρνακί τινι λιθίνῃ
νεκρὸν φερούσῃ, γράμματ' ἐγγεγλυμμένα
λέγοντα Χριστὸν Μαρίας ἐκ παρθένου
μέλλειν τεχθῆναι, καὶ Θεὸν τοῦτον σέβειν,
ἐπὶ δ' ἀνάκτων Εἰρήνης Κωνσταντίνου
πάλιν ἰδεῖν ἥλιον αὐτὸν ἀκτῖσιν.
Καὶ πυρκαϊᾶς συμβάσης ὀλεθρίας
ἀνακτόρων κέκαυτο τῆς ἐκκλησίας
Θωμαΐτης κάλλιστος ἔκλαμπρος δόμος,
ὃς ἔνδον εἶχεν ἐντεθησαυρισμένα
ὡς Μωσαϊκὰς καὶ θεογράφους πλάκας
τὰ χρυσογλώττῳ πατρὶ συγγεγραμμένα

1873 Tarasius patriarcha Constantinopolis a. 784-806

1885-92: Z III 286,1-5 **1893-901:** Z III 292,16 — 293,3 **1898** χρυσογλώττῳ (= Χρυσόστομος): vide Εἰσαγωγή, p. LI

1874 τὸν V: τῶν MB **1883** κόσμον τὸν πάλαι V: νόμον τὸν π. MB: τὸν π. νόμον H(78) **1886** σκαπάνος VMBH(85): σκαπανεὺς? cf. v. 1660 (=1666) Bl **1888** ἐγγεγλυμμένα V: ἐγγεγλυμμένῃ Bpc.: ἐγγλυμμένα M **1898** πατρὶ συγγεγραμμένα V: πατέρι σ. M: πατέρι γεγραμμένα Bpc.

σεπτὰ σχεδιάσματα γραφῆς ἐνθέου,
ἔκφανσιν, ἀνάπτυξιν αὐχοῦντα ξένην,
ἅτινα συμπέφλεκτο. φεῦ τῆς ζημίας!
Καὶ δρᾶμα συνέστηκεν ἐκ σκευωρίας
τῆς τε στρατιᾶς καὶ λοχαγῶν ταγμάτων
ἐν βασιλίδι συναλισθέντων πόλει||
κατὰ κρατούντων Εἰρήνης, Κωνσταντίνου,
οἵσπερ συνηρίθμητο καὶ Μωσηλέ τις,
ἀνὴρ στρατηγὸς δεξιὸς τὰ πρὸς μάχας,
ἄνακτ' ἀνειπεῖν Καίσαρα Νικηφόρον,
τοῦ Κωνσταντίνου πατρόθεν θεῖον μέγαν·
ὃ φωραθὲν πέπαυκε τὴν τυραννίδα,
τῶν δραματουργῶν καὶ συνιστόρων ἅμα
δίκην τισάντων σκέμματος τὴν ἀξίαν·
ὁ Μωσηλὲ δὲ καὶ Νικηφόρος Καῖσαρ
τὴν ὀμμάτων πήρωσιν ἔσχον εἰς δίκην.
Ὁ Κωνσταντῖνος συμπροϊόντι χρόνῳ
θαρρῶν ἑαυτῷ πραγμάτων τὴν φροντίδα,
κοινωνίας ἔπαυσε μητέρα κράτους,
καὶ δείκνυται μόναρχος, οὐ καλῶς δράσας,
ὃ συμφορᾶς ἤνεγκε τῷ βίῳ βάρος
καὶ δρᾶμα πικρὸν ἀκοαῖς εὐγνωμόνων,
πᾶσαν τραγικὴν ἐκνικῶν τραγῳδίαν,
αὐτῷ δὲ τῷ δράσαντι φωτὸς ζημίαν.
αὕτη γὰρ οὐ φέρουσα πράως τὴν λύπην
φιλαρχίας ἔρωτι καὶ κράτους σχέσει,
παιδὶ σκύφον κίρνησι μεστὸν πικρίας
καὶ κυκεῶνα θανάτου πεπλησμένον,

1902-14 mense Ian. a. 792

1902-14: Z III 294,6-12; 298,11/12 **1915-38:** Z III 290,17 — 292,15; 295,14-16; 297, 10-13; 298,1-10 **1921** τραγῳδίαν: vide v. 1551 **1925:** cf. Manasses, v. 5176 σκύφον κίρνησι: cf. Hom. ξ 112 σκύφον... μεστὸν πικρίας: cf. κρατὴρ κακῶν Aristoph. Ach. 937 **1926** κυκεῶνα θανάτου: vide v. 1730

1905 κατὰ κρατούντων MB: κατακρατούντων V **1907** τὰ πρὸς V: πρὸς MB: πρὸς τὰς? Bl **1915** συμπροϊόντι VM: σὺν προϊόντι Bpc. **1919** συμφορᾶς VBpc.: -ᾷ M

συνίστορας ἔχουσα καὶ ῥέκτας δόλου
οὓς δωρεαῖς ἔπεισεν ἁβραῖς καὶ λόγοις,
τοὺς ταγματάρχας στρατιᾶς τούς τ' ἐν τέλει, ||
δι' ὧν συνέσχε καθελὼν τόνδε κράτους
καὶ φωτὸς ἠμαύρωσεν αὐτοῦ τὰς κόρας.
φεῦ οἷα ποιεῖς καὶ τυρεύεις, ὦ φθόνε,
Τελχῖνα συνέριθον αὐχῶν κακίας,
ἢ δαιμόνων κάκιστον ἀνθρωποκτόνον!
τόθ' ἥλιος φῶς, μὴ φέρων βλέπειν μύσος,
ἀμυδρὸν ἐξέλαμπε καὶ βεβυσμένον,
τὰς ἡμέρας δρῶν νυξὶ παρεικασμένας,
καὶ τοῦτο πολλῶν ἡμερῶν παρατάσει.
Οὕτω μὲν αὖθις Εἰρήνη κραταρχίαν
καὶ πραγμάτων πρόνοιαν ἔσχεν ἀφόβως·
τοῦ δ' Ἀδριανοῦ πάπα θανόντος Ῥώμης
αἰδοῖος ἀνὴρ καὶ σεβάσμιος Λέων
προεδρίαν εἴληφε ταύτης ἐννόμως.
ὃν στασιασταὶ συλλαβόντες ἐκ φθόνου
ὄμματ' ἐλωβήσαντο τοῦδ' οὐκ εἰς βάθος,
σφήλαντος αὐτοῖς τοῦ Θεοῦ τὰς ἐλπίδας·
ὅθεν Καρούλῳ προσρυεὶς ῥηγὶ Φράγγων,
τούτου συνάρσει λαμβάνει πάλιν θρόνον
καὶ τοὺς ὑβριστὰς ἀνταμύνεται δίκῃ.
ὃν καὶ διαδεῖ βασιλικῇ ταινίᾳ,
ἀναγορεύσας αὐτοκράτορα Ῥώμης·
ἀφ' οὗ κατέσχον βάρβαροι Φράγγοι Ῥώμην,
ἐκ Γερμανῶν ἕλκοντες ἄνωθεν γένος,
ὡς ἀνόπιν εἴρητο συγγράφοντί μοι. ||

1930 δι' ὧν: cf. v. 1123 **1931** d. 15 mens. Aug. a. 797 **1941** Adrianus I papa Romae a. 772-795 **1942** Leo III papa Romae a. 795-816 **1950** Carulus d. 25 mens. Dec. a. 800 imperator Romae a papa coronatur

---

1932 φθόνε: crebro de ambitione apud Manassem, e.g. vv. 358, 5687, 6511, 6585, 6619 et al. **1939-69**: Z III 298,13 — 300,2 **1942** αἰδοῖος: cf. Hom. Γ 172 **1954** ὡς ἀνόπιν εἴρητο: ὡς ἄνω που εἴρηται Z III 299,11; vide vv. 1717/18

1950 ση(μείωσαι) mg. scr. V

Ἰταλίας μὲν τοῖς ὅροις εἰσεφθάρη
πρῶτον γένος σφῶν, ἐκλιπὸν τὴν πατρίδα,
καὶ τὴν Ἰταλῶν τοῖς ὅπλοις κατατρέχον
Ῥώμην μεγαλώνυμον ἡνία πλέον.
Τοῦ δ' Ἰσαύρου Λέοντος ἄρχοντος κράτους
καὶ δυσσεβοῦντος, ὡς ἔφη φθάσας λόγος,
Ῥώμης παλαιᾶς ὁ πρόεδρος καὶ θύτης
ἀποστατήσας Γρηγόριος ἐνθέως
ζυγοῦ τε κράτους ἱερᾶς κοινωνίας
ἔξωθεν ὄντι σπένδεται Φράγγων γένει
καὶ τὴν πρὸς αὐτοὺς συγκαταλύει μάχην.
ἐπὶ δ' ἀνάκτων Εἰρήνης Κωνσταντίνου
Ῥώμης Λέων ἔντοσθεν αὐτοὺς εἰσάγει
καὶ ταινιοῖ Κάρουλον, ὡς ἔφην ἄνω,
κἀντεῦθεν ἦρξαν τῆς ὅλης Ἰταλίας.
Κάρουλος οὕτως ἀξιωθεὶς τοῦ στέφους
ἔστειλε πρέσβεις πρὸς κρατοῦσαν Εἰρήνην,
γάμους ἑαυτῷ μνώμενος βασιλίδος,
καὶ τῇδε τυχὸν στερκτέους πεφηνότας.
καὶ τάχ' ἂν ἧκε πρὸς πέρας τὰ τῶν γάμων,
εἰ μὴ μέγα τις ἐν βασιλείοις σπάδων,
ᾧ κλῆσις Ἀέτιος, ἰσχύων τότε,
κῆδος τὸ πρὸς Κάρουλον ἴσχυσε σβέσαι,
πάντα κινήσας λίθον, ὡς παροιμία,
τῷ παρενεῖραι τῇ κραταρχίᾳ θέλειν ||
Λέοντα κασίγνητον ἄνευθεν φόβου.

Εἰρήνη σὺν τῷ υἱῷ Κωνσταντίνῳ καὶ Κωνσταντῖνος μόνος

Ὅθεν βασιλὶς τοῖς ὅλοις μισουμένη
ἔκπτωσιν ὑπέμεινε τῆς μοναρχίας,
ἄλλου παρεισφρήσαντος αὐτῇ σὺν δόλῳ,

1961-65 vide v. 1715 app. hist.; iam ante Gregorius II, papa Romae (a. 715-731), iconomachiam vehementer recusaverat **1970-80** a. 802 **1982** d. 31 mens. Oct. a. 802

1960 ὡς — λόγος: cf. v. 1648 sqq. **1968** ὡς ἔφην ἄνω: ὡς εἴρηται Z III 300,16; vide vv. 1950/51 **1970-80**: Z III 300,15 — 301,4 **1978** πάντα — λίθον: prov.; Zenob. 5,63 **1981-84**: Z III 301,9 — 302,8

1970 οὕτως V: οὗτος MB

τοῦ λογοθέτου γενικοῦ Νικηφόρου, καὶ Εἰρήνη πάλιν μόνη,
ἀνδρὸς μιαροῦ, κακοήθους τοὺς τρόπους, ὁμοῦ ἔτη κα'
ἐρασιχρημάτου τε καὶ φιλαργύρου,
πάσης ταμείου κακίας, ἀπληστίας,
ἔφορκον ἀβέβαιον αὐχοῦντος τρόπον.
οὗτος τεμὼν ὅρκια τῇ βασιλίδι
δῆλον τιθείσῃ χρημάτων ἀποκρύφων
θησαυρὸν ἁβρόν, τῇδέ που κεκρυμμένων,
ἄχαρι μηδὲν μηδαμῶς πεπονθέναι,
ἐπείπερ ὑπέδειξεν αὐτῷ μυρία,
εἰς νῆσον ἐξόριστον ἐκπέμπει βίᾳ
ἐπωνυμίαν Πριγκίπου κεκτημένην.
εἶτα μετατίθησιν εἰς νῆσον Λέσβον,
ὅρκων ἑαυτοῦ μηδένα τιθεὶς λόγον,
ἔνθα περαίνει τὸν δρόμον τὸν τοῦ βίου.
Πανσπερμία δ' ὢν παντοδαπῆς κακίας,
ἀπληστίας μάλιστα τῆς ὀλεθρίας,
κακῶν ὑπῆρξεν εὑρετὴς τελεσμάτων,
καπνικαλληλέγγυον εἴσπραξιν νόθον
ἐπινοήσας, συντριβὴν ὑπηκόοις.
Καὶ τοῦτο δεῖγμα τῆς ἑαυτοῦ κακίας, ||
ὡς ἐκπλέου γένοιτο γεῦμα τοῦ πίθου·
ἀνὴρ παλιγκάπηλος, ἀφνειὸς πάνυ,
πρὸς τοῦδε κληθεὶς ἐκβιάζεται λέγειν
ἀριθμὸν αὐτῷ τοῦ προσόντος χρυσίου·
καὶ φάμενον τόν, οὐκ ἀληθεύειν φάναι.
«τοίνυν ἐπιθεὶς σὴν κεφαλῇ μου χέρα
ὄμνυε», φησί, «κατὰ ταύτης εἰς τόσα.»
ὃδ' ἔδρα βληθεὶς δειλίᾳ τὴν καρδίαν,

1998 d. 9 mens. Aug. a. 803

1985-88: Z III 303,9-13 **1987** ταμείου — ἀπληστίας: vide v. 56 **1989-98**: Z III 302,9/10,13/14; 303,4-9; 304,11-13 **1999** Πανσπερμία… παντοδαπῆς κακίας: cf. Plut. 2,348a **1999-2016**: Z III 306,3-10,14/15; 307,12-19 **2005** γεῦμα τοῦ πίθου: prov.; Κουκουλὲς 6,422

1985 tit. ὁμοῦ V: ὁμοῦ om. MB **1998** τὸν τοῦ V: τούτου MB **2001** εὑρετὴς VH (51): εὑρητὴς MB

εἰπὼν δεκάκις χρυσίου λίτρας δέκα,
ἃς καὶ κομισθῆναί γε προστάττει τάχος·
ὥνπερ δέκα δοὺς εἶχε λοιπὰς ὁ κράτωρ
«οὐ δεῖ τοσούτου», φάμενος, «σοὶ χρυσίου».
Οὗτος κατ' ἐχθρῶν ἐκστρατεύσας Βουλγάρων
λεηλατούντων δυτικ' ἄττα χωρία,
μάχην συνῆψε καρτερὰν ἀντιπάλοις,
καὶ πρῶτον εὐτύχησε κατὰ βαρβάρων,
εἶτα νικᾶται, κτείνεται πρὸς τῇ μάχῃ.
προσκτείνεται δὲ μυριάριθμον στῖφος Νικηφόρος ὁ τοῦ
ἀνδρῶν στρατηγῶν, εὐγενῶν, τῶν ἐν τέλει· Γενικοῦ ἔτη θ'
τῆς δὲ στρατιᾶς οὐδ' ἀριθμήσαιτό τις. ἕτεροι η'

Τούτου πεσόντος Βουλγάρων ἀρχηγέτης
τεμὼν κεφαλὴν καὶ λαβὼν τῆσδ' ὀστέον,
καὶ τοῦτο καλῶς σκευάσας χρυσαργύρῳ,
ἐχρῆτο λοιπὸν ὡς κύλικι, φεῦ μύσους!
ἐν φιλοτησίαις τε καὶ συσσιτίοις, ||
ἐπεγγελῶν ἄναξι Ῥωμαίων τάχα
κἀπὶ κατορθώματι κομπάζων μέγα.

Καὶ Σταυράκιος δ' ἐν μάχῃ τετρωμένος,
παῖς τις δυσειδὴς ἀφελὴς Νικηφόρου,
ἀβέλτερός τε καὶ φρονήσεως ἄτερ, Σταυράκιος
βραχύ τι βιοὺς ἀπολείπει τὸν βίον, ὁ υἱὸς αὐτοῦ ἔτος α'
φαντασίαν σχών, οὐκ ἀλήθειαν κράτους. οἱ δὲ μῆνας β'

2017 aestate a. 811 **2021-24** d. 26 mens. Iul. a. 811 **2032** Stauracius d. 25 mens. Dec. a. 803 coimperator coronatus **2035** Stauracius in proelio d. 26 mens. Iul. a. 811 vulneratus, in Adrianopoli imperator acclamatur

2017-31: Z III 308,18 — 309,1; 309,6-9; 310,3/4,9-12; 311,1-6 **2032-36**: Z III 311,12 — 312,6 **2036** φαντασίαν… οὐκ ἀλήθειαν: Abac. 2,18; Plat. Parm. 166a et Rep. 598b

2022/23 tit. τοῦ Γενικοῦ V: Γενικὸς Mpc.B **2024** tit. ἕτεροι V: ἕτ. δὲ MB **2036** tit. μῆνας β' scripsi (cf. Z III 313,6): μῆνα VMB

Τούτου θανόντος ἀναδείκνυται κράτωρ
λαμπρὸς Μιχαὴλ τοὐπίκλην Ῥαγκαβαῖος,
ἀνὴρ τιμήεις, χαριεστάτη φύσις,
χρηστὸς τρόπους πρᾶός τε, καλῶν ἑστία,
φιλευσεβής τις, ἀγαθῶν μυρμηκία,
ὑπέρμαχος κράτιστος ὀρθῶν δογμάτων.
οὗτος λογάδας ἀρετῆς λόγου φίλους
εὑρών, μοναχῶν τῆς μονῆς τοῦ Στουδίου,
Πλάτωνα, Θεόδωρον ἅμ' ὁμογνίῳ
Θεσσαλονίκης Ἰωσήφ, καθειργμένους
ὡς ποιμενάρχῃ τῷ σοφῷ Νικηφόρῳ
μὴ συμμετασχεῖν ἀξιοῦντας μηδόλως
κοινωνίας θείας τε καὶ μυστηρίων
ἅτ' ἐκ λαϊκῶν εἰς πανύψηλον θρόνον
τῶν πατριαρχῶν ἀθρόως ἀνηγμένῳ,
καὶ τοῖσδε λοιπὸν ἐμμένειν ᾑρημένους,
σπεύσας συνάπτει ποιμένι καὶ ποιμνίῳ.
ἀνδρῶν δὲ πολλῶν καινίσαι τὴν μανίαν ||
τὴν κατὰ σεπτῶν εἰκόνων πειρωμένων,
συχνούς τινας σφῶν σωφρονίσας τ' αἰκίαις
ἔπεισε πάντας εὐσεβεῖν Χριστοῦ τύπον.
καί τινα δ' εὑρὼν τῶν μοναχῶν αὖ πάλιν
τῆς μητρανάνδρου παρθένου τὴν εἰκόνα
κακῶς ἀποξέσαντα, φεῦ τῆς μανίας!
γλώσσης ἀπεστέρησεν εὐθὺς ἐνδίκως.
Καὶ Μιχαὴλ δὲ στρατιὰν συναλίσας
κατὰ Μυσῶν ἔξεισι δηούντων Θρᾴκην,
καὶ συγκροτήσας τὴν μάχην φρικαλέαν

2038 Michael Rhangabe, Stauracio monacho facto et mortuo, d. 2 mens. Oct. a. 811 imperator acclamatur **2062-73** d. 22 mens. Iun. a. 813

2037/38: Z III 311,15/16; 312,4/5 **2039-42**: Z III 312,13 — 313,4; 316,5-8 **2040** καλῶν ἑστία: cf. Plut. 2,52b **2041** ἀγαθῶν μυρμηκία: cf. Eust. Opusc. (ed. Tafel) 194,46 **2043-53**: Z III 305,2-11; 313,11 — 314,1 **2054-61**: Z III 314,7-12 **2062-78**: Z III 316,13 — 317,2; 317,10-16; 318,7-14; 318,17 — 319,6

2041 μυρμηκία VMH(85): -κιὰ Bpc. **2050** πανύψηλον VBpc.: -ζηλον M

ἥτταν ἀπηνέγκατο, Βούλγαροι νίκην,
Λέοντος ἥττης αἰτίου πεφηνότος,
ἐξ Ἀρμενίας, στρατιᾶς στρατηγέτου,
ἔρωτ' ἐρῶντος δριμύτατον τοῦ κράτους.
συρρήξεως οὖν συμπεσούσης καὶ μάχης
αὐθαίρετος ῥίψασπις ὤφθη σὺν δόλῳ,
αὐτός τε φεύγων καὶ στρατιὰν προτρέπων
αὐτὸν μιμεῖσθαι προτροπάδην τε τρέχειν.
οὕτω περιέβαλεν αἰσχύνην κράτει·
ἔπειτ' ἀποστὰς ἀναζώννυται κράτος.
καὶ γνοὺς Μιχαήλ, ὢ φιλοχρίστου τρόπου!
ἑκὼν ὑπεξίστατο τῆς κραταρχίας,
πέμψας τυράννῳ τὰ παράσημα κράτους, Μιχαὴλ ὁ Ῥαγκα-
αὐτὸς δ' ὑπεκστὰς γίγνεται μελαμφόρος. βαῖος ἔτη β´

Οὕτω μὲν οὗτος σκῆπτρα λαβὼν κατέχει ||
σκαιὸς Λέων, θὴρ ἄλλος ἐξ Ἀρμενίας,
Ἱεροβοὰμ ἄλλος ὑπάρξας νέος,
κάκιστος ὄντως οἰκέτης καὶ δραπέτης
ἐκ Σολομῶνος δεσπότου βασιλέως
ἀποστατήσας καὶ δόλον προσαρτύσας,
μᾶλλον δ' ἀποστὰς καὶ νοσήσας ἐσχάτως
κακὴν ἐπανάστασιν ἅμ' ἀποστάσει,
ὕφαλος ἀνήρ, ὀργιλώτατος, φέναξ,
μῆνιν ἐναύων εἰς φρυκτώρησιν πάθους
καὶ καταπυρπόλησιν οἷς ἔδρα χόλον,
ὄψεις στυγνός τις, συννεφὴς τὰς ὀφρύας,
ἄπιστος ἦθος, ποικίλος χαμαιλέων,

2078 Michaele monacho facto Leo V d. 12 mens. Iul. a. 813 coronatur

---

2079/80: Z III 319,10/11; 322,8/9 **2080** θήρ: vide v. 1359 **2081-84**: III Reg. 11 sqq. **2088/89** μῆνιν — καταπυρπόλησιν: vide vv. 1539-42 **2090** συννεφὴς τὰς ὀφρύας: Philostr. j. Im. 17 **2091** ποικίλος χαμαιλέων: prov.; Karathanasis 252

2075 ὢ VH(78): ὁ MB **2084** προσαρτύσας VM: -ίσας B **2090** ὄψεις V. ὄψις MB: ὄψιν H(69)

κακόν τι τερμέρειον εὐσεβῶν στίφει,
βαρὺς κολαστὴς μικρὰ προσκεκρουκόσι,
τοῖς προσκυνηταῖς εἰκόνος Χριστοῦ πλέον.
πλὴν πρὸς μάχας ἦν γεννάδας, τολμητίας,
θερμουργός, ὀξύς, ἀρεϊκὸς καθάπαξ,
κοινῶν τε διοίκησιν εὖ ἠσκημένος·
καὶ γὰρ στρατεύσας κατὰ Μυσῶν βαρβάρων
κατατρεχόντων γῆς ὅρους Ῥωμαΐδος
περιφανὲς τρόπαιον ἱστᾷ καὶ νίκην,
λείαν Μυσῶν θεὶς τὰ κατὰ σφᾶς, ὡς λόγος.
πρὸς δ᾽ αὖ δικαίου καὶ νόμων ἦν τις φύλαξ,
πράγματα δημόσια καλῶς διέπων·
οὐ χρημάτων γὰρ ὠνίους ἐθναρχίας‖
ἢ ταγμάτων γε προυτίθει στρατηγίας,
ἢ κοινὰς ἀρχὰς πραγμάτων τε φροντίδας
ἀνδράσιν ὑπῆν μὴ πεφυκόσι νέμων,
πάσας δὲ τιθεὶς σὺν λόγῳ τε καὶ κρίσει
ἀρχαιρεσίας καὶ διοικήσεις ὅλων.
τοὺς δ᾽ ἁρπαγαῖς χαίροντας εἶργεν ἐννόμως·
καὶ γάρ ποτ᾽ ἀνδρὸς γαμετὴν πενεστάτου
τῶν τινος ἁρπάσαντος εὐγενεστάτων,
ἐπεὶ τιμωρὸς ὤπτο μηδόλως κλύων
ὕπαρχος οὕτω πράγματος παρανόμου,
αὐτὸς δι᾽ αὑτοῦ τὸν βιαστὴν εὐθύνει,
τὸν δ᾽ ὕπαρχον πέπαυκε τῆς λειτουργίας.
ἀλλ᾽ ἀποδεκτέα μὲν ὑπάρχει τάδε.
Ἡ δ᾽ αὖ σεβαστῶν μανία κατ᾽ εἰκόνων
ἅπαν ὑπερβέβηκεν εἶδος κακίας.
ἔστεργε καὶ γὰρ ἣ συνεσχέθη πλάνῃ,

2098-101 autumno a. 813 **2115** δι᾽ αὑτοῦ: cf. v. 1123

2092 κακὸν... τερμέρειον: prov.; vide v. 291 **2093/94**: Z III 327,11-13; 328,6-11 **2095/96**: Z III 322,1-5,8/9 **2096** ἀρεϊκός: vide v. 578 **2097**: Z III 328,12/13 **2098-101**: Z III 322,1-9 **2101** λείαν Μυσῶν: prov.; Karathanasis 56 **2102** δικαίου — φύλαξ: cf. v. 218 **2102-17**: Z III 328,12 — 329,6 **2114, 2116** ὕπαρχος, ὕπαρχον: vide v. 633 **2118-30**: Z III 322,9-11; 327,11-13; 327,16 — 328,1; 328,10-15

2092 τερμέρειον V: -ριον MB **2096** θερμουργὸς V: θυμουργὸς MB

εἰς ἥνπερ ἐμπέπτωκεν ἠπατημένος
πρὸς ἀμονάχων δυστρόπων λαοπλάνων,
οἷς μυσταγωγοῖς χρώμενος παραινέταις
ὡς δῆθεν ἀπόρρητα φράζειν εἰδόσιν
καρποῦ τε τοῦ πνεύματος ἠξιωμένοις,
καὶ τῶνδ᾽ ἀλιτήριος εἴξας τοῖς λόγοις,
ἀνανεοῖ κάκιστα τὴν ἐσβεσμένην
ἐκ συνοδικῆς ἀποφάσεως πλάνην,
καὶ πνεῖ σφοδρόν τι καὶ λεόντειον τάλας‖
κατ᾽ ὀρθοδόξων εὐσεβῶν Χριστοῦ φίλων.
καὶ ποιμενάρχην τὸν σοφὸν Νικηφόρον,
τὸν δόγμ᾽ ἀνατρέποντα τὸ βδελυκτέον,
τίθησιν ἐξόριστον ἐκβαλὼν θρόνου
εἰς Προικόνησον νῆσον Ἑλλησποντίων.
εἰς ἣν διαπόντιος ἦν ἐσταλμένος,
καὶ κατὰ τὸν πλοῦν, ὢ τεραστίου λόγου!
τῷ πνεύματι γνοὺς τὴν κέλευθον ἁγίου
Θεοφάνης πόρρωθεν, ἔνθεος λύχνος,
μονῆς προεστὼς τῆς κατ᾽ Ἀγρὸν κειμένης,
θυμιάμασιν ἡμμέναις τε λαμπάσιν
προύπεμπεν οἷον δεξιούμενος μέγαν.
ὁδ᾽ ἐκ κελεύθου προσκύνησιν ἣν νέμων
τῷ τὴν προπομπὴν ηὐτρεπικότι φίλῳ.
ὡς εἰκὸς οὖκουν, θαυμασάντων ναυτίλων
καὶ «τίνι προσκύνησιν» εἰπόντων «νέμει;»
ἡ δ᾽ ὃς προαθρῶν «γεννάδᾳ Θεοφάνει,
ὁμολογητῇ καὶ μοναχῶν προστάτῃ
ἀσκουμένων κάλλιστα κατ᾽ Ἀγρὸν Μέγαν».
Οὗτος κατασχὼν Μιχαὴλ Τραυλὸν θέσιν,
τῶν τινα λαμπρῶν καὶ περιφανεστάτων

2133 mense Mart. a. 815

2125 καρποῦ τοῦ πνεύματος: Gal. 5,22 **2129** πνεῖ... λεόντειον: tamquam leo; de leone cf. Aesch. Ch. 939 **2131-48**: Z III 324,16-18; 325,3-12 **2149-68**: Z III 329,7-16; 330,1-3,6/7; 334,1/2; 334,6 — 335,10

2124 φράζειν V: -σειν MB **2132** τὸν δ. VM: τὸ δ. B **2150** τῶν τινα VM: τῶν τινὰ B

καὶ πρόσθεν οἱ φίλων τε καὶ τιμωμένων,
ἐν φυλακῇ τίθησι καὶ καθειργνύει·
εἶτα κατακέκρικεν αὐτοῦ καὶ μόρον
τὸν διὰ πυρὸς ἡ μιαρὰ καρδία.||
καὶ τάχ' ἂν ἐξήνυσεν αὐτὸν αὐτίκα,
εἰ μὴ βασιλὶς εὐνέτις ἦν ἐνστάτις.
ἐπεὶ δ' ἀφείθη, καλέσας συνωμότας
συνίστορας δέσμιος οὓς ᾔδει τάχος,
σὺν σφίσι τῷ Λέοντι καττύει λόχον.
οἳ καὶ κατ' ὄρθρον παραβυσθέντες λάθρᾳ
τοῖς βασιλείοις παπίου συνεργίᾳ,
ἐν κληρικῶν σχήματι καὶ ξιφηφόροι,
ὡς δῆθεν ἀνοίσοντες ᾠδὰς ὀρθρίας,
σφάττουσι τὸν Λέοντα τοῖς ξιφιδίοις
ἐν τῷ νεῷ ψάλλοντα σὺν κληρουμένοις,
θείᾳ τραπέζῃ προσπεφευγότα φόβῳ,
ἐκεῖ βιαίως τὸν βίον λελοιπότα
ἔνθαπερ ἐξύβρισεν ἀσεβῶς τάλας.
Πρὶν ἢ δὲ ταῦτα συμπεσεῖν, ὤπται τάδε.
ἔδοξε μητρὶ τοῦ Λέοντος κατ' ὄναρ
ναῷ Βλαχερνῶν εἰσδῦσαν παρεστάναι
γυναῖκά τ' ἀθρεῖν κοσμίαν, βασιλίδα,
λευχειμονοῦσιν ἀνδράσι τιμωμένην
δορυφορουμένην τε σὺν εὐταξίᾳ·
τὸ δάπεδον δὲ πλῆρες αἱμάτων βλέπειν,
πρὸς δ' αὖ ἀκοῦσαι τῆς δορυφορουμένης
σκεῦος λεγούσης μητρὶ τοῦ βασιλέως
νεμεῖν πιεῖν αἵματος ἐμπεπλησμένον·

2153/54 d. 23 mens. Dec. a. 820 **2164/65** in vigilia Nativitatis Christi d. 25 mens. Dec. a. 820

2159 καττύει λόχον: cf. καττύειν διαβολὰς Alciphr. 3,58 **2169-85**: Z III 331,13—332,8 **2170** κατ' ὄναρ: vide v. 362

2165 νεῷ scripsi: νεῶ V: νεφ MB **2168** ἐξύβρισεν V: ἐξέ- MB: ἐξύβρισεν? B1 **2172** γυναῖκά τ' ἀθρεῖν scripsi: γυναῖκα τ' ἀθρεῖν VH(80): γυναῖκα καταθρεῖν MB: γυναῖκ' ἀθρόον? B1 **2178** νεμεῖν VM: νέμειν B

πόσιν δὲ τῆσδε παντελῶς ἀρνουμένης||
γυναῖκα φάναι «σὸς δὲ παῖς οὐχ αἱμάτων
υἱὸν Θεόν μου προσκυνοῦντας κἀμέ γε
τίθησι πλήρεις, μαστιγῶν παρανόμως;»
ἐδεῖτο παιδὸς τοιγαροῦν στεφηφόρου
λῆξαι μανίας, μὴ κακόν τι καὶ πάθῃ· Λέων ὁ Ἀρμένιος
ἀλλ' ἦν ἀπειθὴς μητρικαῖς συμβουλίαις. ἔτη ζ'

Οὕτω σφαγέντος τοῦ Λέοντος, ὡς ἔφην,
Τραυλὸς Μιχαὴλ ἀναδείκνυται κράτωρ,
ἔτι σιδήρῳ τοὺς πόδας καθειργμένος
ἀναγορευθεὶς βασιλεὺς αὐτοκράτωρ·
εἶτ' εἰς μεγάλην προσδραμὼν ἐκκλησίαν
παρ' ἀρχιθύτου γίνεται στεφηφόρος.
ἄνωθεν οὗτος εἷλκε σειρὰν τοῦ γένους
ἐκ Φρυγίας μέν, ἄστεος δ' Ἀμορίου,
ἐκφὺς πενιχρῶν ἀπόρων τε πατέρων,
ἀνὴρ ἀποφράς, δυσσεβής, πιστῶν λύμη,
βαρὺς τιμωρὸς ὀρθοδοξούντων μέρους,
πάρδαλις οἷον ποικιλόχροος σέβας,
ἄλλος χαμαιλέων τις ἀμείβων χρόας,
τῆς αἱρετικῶν παντοδαπῆς κακίας
πανσπερμία τις παμμιγὴς βδελυκτέα,
Ἀθιγγάνοις τε καὶ χριστομάχοις φίλος,
Σαδδουκαίοις μάλιστα τοῖς τρισαθλίοις
ἄλλη τε λοιπῶν αἱρετικῶν φατρίᾳ.
ἔστεργε τὰ Σάββατα καὶ νουμηνίας,||
μέλλοντ' ἀγαθὰ καὶ παλίνδρομον βίον

2187 d. 25 mens. Dec. a. 820

2186 ὡς ἔφην: vide vv. 2160-68 **2187-94**: Z III 329,7; 335,13—336,1; 337,7/8; 338,1 **2195** λύμη: vide v. 286 **2196** ὀρθοδοξούντων μέρους: vide v. 1432 **2197** πάρδαλις... ποικιλόχροος: cf. παρδαλωτὸς Lucian. Bis acc. 8 **2198** χαμαιλέων — χρόας: vide v. 2091 **2199/200** παντοδαπῆς κακίας πανσπερμία: vide v. 1999 **2199-214**: Z III 337,8-11,15/16; 339,5-11

2203 φατρίᾳ constanter V: φρα- constanter MB **2205** παλίνδρομον VBpc.: πάλιν δρόμου M

καὶ τῶν προφητῶν διέσυρε τὸ στῖφος.
οὐκ ᾤετ' εἶναι δαίμονας τὸ παράπαν.
τὸν Ἰούδαν ἔφασκεν εἶναι δεκτέον.
μὴ κατὰ καιρὸν ἐκτελεῖσθαι κατ' ἔθος
Πάσχα τὸ σωτήριον ἀπεφλυάρει.
πορνείαν ὠνόμαζεν οὐχ ἁμαρτίαν,
οὔτ' ἄλλο κακῶν, φιλόπορνος καρδία.
Θεόν τ' ὀμνύναι τῶν ὅλων παρηγγύα
ὡς μὴ τρισυπόστατον ὑμνῶν τριάδα.
οὗτος βαρὺς ἔπνευσεν εὐσεβῶν μέρει,
καθυποβαλὼν αἰκίαις σφᾶς ἀγρίαις
καὶ φυγαδείαις καὶ τελευταῖον μόροις
ὑπὲρ σεβαστῶν προσκυνητῶν εἰκόνων.
πρὸς τοῖσδε καθείργνυσι φωστῆρας δύο,
Εὐθύμιον Σάρδεων σὺν Μεθοδίῳ,
τύπτει τ' ἀφειδῶς μαστίγων πολλῶν βάρει·
ὧν Εὐθύμιος εὐψύχως φέρων πόνους
ἐναποθνήσκει βασάνοις, λαβὼν στέφος,
καθείργνυται δὲ Μεθόδιος μακρόθεν.
Ἄνακτι τῷδε Θωμᾶς τις ἀποστάτης
ἐπιφυεὶς ὅπλοις τε καὶ βαρεῖ στόλῳ
πορθῶν ἐδῄου τὰ πέριξ Βυζαντίδος,
καὶ τοῦτ' ἐπὶ μήκιστον οὐ καλῶς ἔδρα·
ὅμως δίκην ἔτισε συσχεθεὶς τάλας,
διπλοῦν ὑποστὰς ὧν ἔδρασε τὸν μόρον.||
Τούτου κρατοῦντος Ἀγαρηνῶν τι γένος,
οἴκησιν ἴσχον δυτικὴν Ἰβηρίαν,

2225-30 post d. 25 mens. Dec. a. 820 usque ad mens. Oct. a. 823 **2231-53** a. 823 vel 824; nonnulli hoc inter a. 823 et a. 828 memorant

2215 βαρὺς (=asper): cf. Soph. Oed. T. 546 εὐσεβῶν μέρει: vide v. 1432 **2215-18**: Z III 338,12-14 **2219** φωστῆρας: Gen. 1,16 **2219-24**: Z III 338,15 — 339,5 **2225-30**: Z III 339,14 — 346,14 **2231-53**: Z III 347,14 — 348,17

2212 φιλόπονος sed i.m. ρ supra ον scr., i.e. φιλόπορνος V: -ποινος MB **2218** ὑπὲρ σεβαστῶν προσκυνητῶν VMB: ὑπερσεβάστων προσκυνητὰς? B1 **2221** μαστίγων V: μαστιγῶν MB

ἀρχῷ προσῆλθεν ἀξιοῦν ἀποικίαν
σφίσι παρασχεῖν εἴς τινα θέσθαι τόπον,
τοῦ δὴ κατ' αὐτοὺς ἐστενωμένου τόπου
καὶ μὴ σθένοντος σφῶν φέρειν συνοικίαν.
καὶ πείθεται φύλαρχος αὐτῶν τοῖς λόγοις,
καὶ τούσδε λαβὼν ἐξέπλευσε σὺν στόλῳ,
λαφυραγωγῶν, πυρπολῶν νήσους ὅλας
καὶ πειρατικῆς ἀναπιμπλῶν ναυτίας.
ἐπεὶ δὲ καθώρμισε τριήρεις Κρήτῃ,
τὸ πάμφορον δ' ἔβλεψε νήσου καὶ θέσιν
εὖ κράσεως ἔχουσαν ἄλλων θ' ὡρίων,
φλέγει μονωθεὶς πάντα πυρὶ τὸν στόλον·
καὶ τοῦ κατ' αὐτὸν ναυτικοῦ πεφλεγμένου
καρδίαν οὐχ ἥκιστα καύσεως στόλου,
καὶ γαμετῶν καὶ φιλτάτων μεμνημένου,
«νῦν ὑμῖν ὧδε χῶρος εἰς κατοικίαν,
γάλα μέλι ῥέουσα γῆ τις», ἀντέφη,
«ἥνπερ κατοικήσατε συσχόντες, φίλοι,
καὶ φίλτατα κτήσεσθε γήμαντες τάχα».
ἐκ τοῦδε λοιπὸν Ἰσμαὴλ αἰσχρὸν γένος
νῆσον κατέσχον καὶ τὰ τῆς νήσου κράτη. Μιχαὴλ ὁ Τραυλὸς ἔτη θ'

Ὁ Μιχαὴλ δὲ τὸν βίον καταστρέφει
λιπὼν τὸ κράτος παιδὶ τῷ Θεοφίλῳ,
σέβας μὲν οὐ τρέφοντι καλὸν ἐκ νέου,||
ἀλλὰ πατρῴας δυσσεβείας καὶ κράτους
ὀφθέντι κληρούχῳ τε καὶ διαδόχῳ,
μᾶλλον δὲ πολλῷ καὶ βασιλικῷ μέτρῳ

2254/55 mense Oct. a. 829; Cont. Theoph. (ed. Bonnae) 84,18 κατὰ τὸν Ὀκτώβριον μῆνα τῆς ὀγδόης ἰνδικτιῶνος scr.; cf. I. Scylitzam (ed. Thurn) 49,85/86

2249 γάλα — γῆ: Exod. 3,8; 13,5 **2254/55**: Z III 352,3-6 **2256-62**: Z III 355, 12/13; 357,4-6 **2259** βασιλικῷ μέτρῳ: cf. βασιλικὴ ὁδός, Κουκουλές, ΕΕΒΣ 18 (1948) 4/5

2252 Ἰσμαὴλ αἰσχρὸν H(91) (cf. v. 1412): Ἰσμαὴλ ἰσχυρὸν VMB: Ἰσμαηλιτῶν? B1

νικῶντι, καθά φασι, τὸν φυτοσπόρον
τῆς δυσσεβείας διαπύρῳ μανίᾳ,
ἣν προσκυνηταῖς ἐμπνέων ἦν εἰκόνων,
στάθμῃ δὲ δίκης ἀρρεποῦς πεφυκότι,
καὶ τῶν νόμων φύλακι τῶν εὖ κειμένων.
καὶ τῶνδε μαρτύριον ἃ μέλλω φράσειν.
  Λαμπρῶν τις ἀνήρ, σύγγονος βασιλίδος,
κλῆσιν Πετρωνᾶς, δρουγγάριος ἀξίαν,
ἐν γειτόνων γύναιον οἰκοῦν ἠδίκει
τῷ τὰς διαίτας τῶν δόμων ὑψοῦν μέγα
τῷ δωματίῳ προξενεῖν τοῦδε βλάβην.
ὃ καὶ προσῆλθε βασιλεῖ τούτου πέρι·
ὅδ᾽ αὖ κελεύει Πετρωνᾷ λῦσαι βλάβην,
ἀλλ᾽ οὗτος αὖθις ἀδικῶν οὐκ ἀνίει.
πρόσεισι γυνὴ τῷ στεφηφόρῳ πάλιν
καταβοῶσα τῆς βίας δρουγγαρίου·
τὴν ἀδικίαν ἐκτραγῳδεῖ σὺν γόοις.
στείλας βασιλεὺς ἐξετάζει τὴν δίκην,
καὶ γνοὺς Πετρωνᾶν ὑπόδικον αἰτίαις
αἰκίζεται μάστιξιν αὐτὸν ἐννόμως
καὶ στηλιτεύει φανερῶς ἐν τῇ πόλει,
καὶ συγκατασπᾷ τὰς διαίτας ἐκ βάθρων
καὶ τῇ γυναικὶ τὰς ὕλας διανέμει.||
  Καὶ φορτίδα δὲ τῶν ἀγωγίμων πλέαν
ἰδὼν προκύψας ἐκ βασιλείων δόμων
ἐξ ἐμπορίας κατάρασαν ἀρτίως,
καὶ βασιλίδος τυγχάνειν γνοὺς φορτίδα,
ἔμφορτον αὐτὴν τῷ πυρὶ καταφλέγει,
μὴ δεῖν βασιλεῖς ἐμπορεύεσθαι λέγων,
μήτ᾽ οὖν παλιγκάπηλον ἀνύτειν βίον,
μοίρᾳ δ᾽ ἰδιώτιδι ταῦτ᾽ ἀφιέναι,
ὡς ἂν ἀφορμὰς συμπορίζωνται βίου.

2263 στάθμῃ... δίκης ἀρρεποῦς: στάθμη = κανών; cf. κανόνι τοῦ καλοῦ Eur. Hec. 602 **2263-82:** Z III 355,9/10; 355,17 — 357,4 **2264** νόμων φύλακι: vide v. 218 **2283-91**: Z III 357,7 — 358,6

2268 ἐν γειτόνων B (cf. Z III 356,4): ἐγγειτόνων VM

  Ἀλλ᾽ ὡς δικαίου διάπυρος ἦν φίλος,
οὕτως ἐπαχθὴς καὶ δύσοργός τις λίαν
τιμωρὸς ὑπῆν εὐσεβεῖν ᾑρημένοις.
ἐλύττα καὶ γὰρ κατὰ σεπτῶν εἰκόνων,
καὶ προσκυνητὰς ἱερῶν μορφωμάτων,
ἄνδρας ἁγίους, ἀγγελικοὺς τὸν βίον,
ὡς δυσμενεῖς τε δυσσεβεῖς, στυγητέους
πάσαις ἐκάκου τῶν λυπηρῶν ἰδέαις,
μηδὲν προλείπων εἶδος ἀπανθρωπίας.
ᾐκίζετ᾽, ἀπήλαυνε, κατεπυρπόλει,
εἰρκτῇ ζοφώδει κατέκλειε δεσμίους,
βυθοῖς ἐδίδου καὶ μακραῖς κακουχίαις,
ἔστιζεν ὄψεις. ὢ ξένης τιμωρίας!
καὶ ταῦτα ποιῶν ἐμμανῶς Σατὰν λάτρις
αὐτῷ δοκῶν ἦν τὰ Θεῷ πράττειν φίλα
ἢ καὶ λατρείαν τῷδε δεκτὴν προσφέρειν,||
ἥ φησι Χριστὸς ἐν λόγοις εὐαγγέλοις.
ταῦτ᾽ ἄρα πλείστους ἐνθέως ἠνδρισμένους
καὶ χριστομάχον τοῦδ᾽ ἐλέγξαντας πλάνην
μόρῳ παραδοὺς μάρτυρας ἀπειργάκει.
ἄλλοι δ᾽ ἐναπέμειναν ἀλεῖπται βίῳ,
οἷς Μεθόδιος συνάριθμος τυγχάνει
καὶ Θεοφάνης σωφρόνως στιγματίας,
καὶ ζωγράφος Λάζαρος καυθεὶς τὰς χέρας,
αἷς εὐχερῶς ἔγραφεν εἰκόνας πάλιν.
  Θεόφιλος σχεῖν σύζυγον βίου θέλων,
κοινωνὸν ἅμα τοῦ κράτους καὶ τοῦ λέχους,
χορὸν συνῆξε παρθένων πολλαχόθεν,

2313 Methodius I patriarcha Constantinopolis a. 843-847

2292-316: Z III 361,5-11; 364,12 — 365,4; 365,11-15; 366,13/14; 374,10-16; 375,2/3,13/14 **2295** ἐλύττα: Plat. Rep. 329c **2307/08**: Joh. 16,2 **2317-45**: Z III 354,3 — 355,5

2305 ἐμμανῶς V: ἐκμανῶς MB **2306** αὐτῷ VM: αὑτῷ B

καλῶν ἁπασῶν, ὄψιν εὐπρεπεστάτων·
ἐν αἷσπερ ἐξέλαμπε τῶν ἄλλων πλέον,
οἷον σελήνης πλησιφαοῦς τις κύκλος,
σώματος ὥρᾳ, λαμπρότητι τοῦ γένους
καὶ μαρμαρυγαῖς τῶν λόγων Εἰκασία.
χρυσοῦν τι μῆλον ἀμέλει φέρων ἄναξ
περιπολῶν ἦν τὸν χορὸν τῶν παρθένων,
μνῆστρον σκοπῶν δοῦναί τι τοῦτο φιλτάτῃ.
ὡς οὖν θεᾶται παριὼν Εἰκασίαν,
κάλλους περιττοῦ θαυμάσας κόρην ἔφη
«διὰ γυναικὸς φαῦλα πάντ' ἀπερρύη».
ἥδ' ἠρέμ' ἀντέφησεν εὐστόχως ἄγαν
«ἀλλ' ἐκ γυναικὸς πηγάζει καὶ βελτίω».||
ὅδ' αὖ παρῆλθε θαυμάσας τὴν παρθένον,
καὶ δοὺς τὸ μῆλον παρθένῳ Θεοδώρᾳ,
χώραν ἐχούσῃ πατρίδα Παφλαγόνων,
πλὴν εὐπατριδῶν πατέρων κατηγμένῃ,
κοινωνὸν αὐτὴν ἄγεται κράτους, λέχους,
τὴν Εἰκασίαν παραβλέψας, ὡς ἔφην.
ἣ μὴ τυχοῦσα κοσμικῆς σκηπτουχίας
οὐ νυμφίου τε γηγενοῦς βασιλέως
πλουτεῖ νοητὸν παντάνακτα νυμφίον
καὶ βασιλείας οὐρανῶν κληρουχίαν,
μονάσασα δὲ καὶ μονὴν δειμαμένη
ἠσκεῖτ' ἐν αὐτῇ, προσλαλοῦσα ταῖς βίβλοις·
ἧς μεστὰ συγγράμματα χαρίτων ἔφυ.
Ἡ δὴ βασιλίς, ἡ Θεοῦ θεία δόσις,
στέργουσα κρύβδην εἰκόνας σεβασμίας
κατεῖχεν ἔνδον εὐλαβῶς κιβωτίου,
μανίαν ἐκκλίνουσα τοῦ ξυνευνέτου

2322 σελήνης... κύκλος: cf. πανσέληνος κύκλος Eur. Ion 1155 **2326** χορὸν τῶν παρθένων: Herod. 3,48 **2338** ὡς ἔφην: vide v. 2333 **2341** παντάνακτα νυμφίον (=Χριστόν): cf. v. 804 **2346** ἡ Θεοῦ θεία δόσις (= Θεοδώρα): vide v. 1153 **2346-69**: Z III 358,7-10; 359,19 — 361,4

2322 οἷον V: οἷος MB: οἷα? B1 **2331** ἥδ' constanter V: ἡ δ' constanter MB **2346** δὴ V: δὲ MB: δ' αὖ H(78) **2349** ξυνευνέτου V: συνευνέτου MB

ἥνπερ προσῆγε προσκυνηταῖς εἰκόνων.
καὶ δή ποτ' αὐτῆς προσκυνούσης εἰκόνας
αἴσχιον ἀνδράριον αὐτοῦ Θερσίτου,
παράφορον νοῦν καὶ παρακεκομμένον,
ἀνακτόροις ἄθυρμα, ψυχαγωγία,
ἠρώτ' ἐπιστὰν «τί τάδ' ἐστίν, ὦ μάνα;»
οὕτω γὰρ ὠνόμαζε τὴν βασιλίδα.
ἥδ' ἀφελῶς εἴρηκε «καλὰ νινία».||
ἐκεῖθεν οὖν ἔδραμε πρὸς βασιλέα
ἐκεῖνο τἀνθρώπιον, ὡς εἴθιστό οἱ.
ὅδ' ἤρετ' ἐξ ὅτου περ ἥκειν καὶ πόθεν·
τόδ' ἐκ μάνας ἔφησεν ἥκειν ἐνθάδε,
καὶ τήνδε καλὰ προσκεκτῆσθαι νινία.
συνεὶς βασιλεὺς εἰκόνας τὰ νινία,
θυμοῦ πνέων ἄπεισι πρὸς βασιλίδα
καὶ λοιδορεῖται καὶ καθικνεῖται λόγοις.
ἥδ' ἦν σοφιστὴν ἀπατῶσα κακίας,
τὰς ἐν κατόπτροις ἐμφάσεις λέγουσά πως
«μορφῆς ἐμῆς ἰδεῖν τε φράσαι νινία».
οὕτω θυμοῦ σβέννυσιν εἰποῦσα φλόγα.
Οὗτος βασιλεὺς Θεόφιλος πολλάκις
καὶ δι' ἑαυτοῦ καὶ στρατηγῶν ταγμάτων
ἄλλων τε πολλῶν ἀνδρικῶν εὐκαρδίων,
Μανουὴλ δ' οὐχ ἥκιστα καὶ Θεοφόβου,
μάχας κατώρθου, κτιννύων ἀντιπάλους·
ἤστην γὰρ ἄμφω δεξιὼ ῥωμαλέω
καὶ τῶν κατὰ σφᾶς οὐδενὸς λελειμμένω
εὐανδρίαις τε καὶ καλαῖς στρατηγίαις·

2370-77 ci. a. 849 **2371** δι' ἑαυτοῦ: cf. v. 1123

2352: cf. Hom. B 212 sqq. **2352/53** ἀνδράριον... παρακεκομμένον: Aristoph. Ach. 517 **2354** ἄθυρμα: Hom. O 363 ψυχαγωγία: cf. Lucian. Nigr. 18 **2366** σοφιστήν: cf. Aristoph. Nub. 1111 **2373-77**: Z III 368,1-4

2351 εἰκόνας VBpc.: -ων M **2355** ἐστὶν V: ἔστιν B: ἐστὶ M **2360** ἤρετ' VBpc.: ἤρετο M ἥκειν VM: ἥκει Bpc. **2361** τόδ' VM: τὸ δ' B

καὶ χεῖρα δ' εἶχε φιλότιμον, πλουσίαν,
εὐεργετικήν, φιλόδωρον εἰς ὅλους·
ὅθεν ξενῶνα καὶ φαεινὸν καὶ μέγαν
εἰς ἀνάπαυμα τῶν ξένων ἀπαρτίσας
κλῆσιν ἑαυτοῦ τῷ δομήματι νέμει,||
οἶκον γυναικῶν ὄντα τὸ πρὶν ἀσέμνων.
ἥττητο δ' οὐδὲν ἀφροδισίων σφόδρα,
τῇ σωφροσύνῃ προστετηκὼς ἐκτόπως.
Ἀλεξίῳ δὲ τῷ Μωσηλὲ τοὐπίκλην,
ἐξ Ἀρμενίων Κρηνιτῶν λαμπροῦ γένους,
ἀνδρὶ στρατηγῷ γεννάδᾳ ῥωμαλέῳ,
μετὰ χαρίτων ὄψιν ἠγλαϊσμένῳ,
Μαρίαν συνῴκισε τὴν θυγατέρα
τιμήσας αὐτὸν ἀξίᾳ τῇ καισάρων,
καὶ σὺν στόλῳ πέπομφε πρὸς Λογγιβάρδους.
φθονουμένου δὲ τοῖς κατ' αὐτὸν ἀνδράσι
καὶ τῷ βασιλεῖ γ' ἐνδιαβεβλημένου,
διαβολῶν σύζυγος ἦν ζῶσα λύτις·
ἐπεὶ δ' ἐκείνη κατέλιπε τὸν βίον,
εὐθὺς περιφάνειαν ἐκλιπὼν βίου
καίσαρος ἀξίαν τε, συγγενεῖς, φίλους
ἄλλα τε πάντα καὶ πλέον τύρβην βίου,
τὸ κατὰ Χριστὸν ἀμφιέννυται ῥάκος,
καὶ τρίχα καρεὶς τὴν μονὴν ὑπεισέδυ,
ἣν αὐτὸς ἀνήγειρε, τὴν Ἀνθεμίου·
ἐν ᾗ μονάζων καταλύει τὸν βίον.
Τοῦ δ' Ἀμορίου πατρίδος Θεοφίλου
ταῖς Ἀγαρηνῶν στρατιαῖς ἡλωκότος,
ἀπειραριθμήτου δὲ κτανθέντος στίφους,
καὶ πλῆθος ἥλω μυριάριθμον τότε||

2400/01 post a. 839 **2404-16** expugnatio urbis Amorii d. 12 mens. Aug. a. 838

2378-85: Z III 364,4-7 **2386-403**: Z III 367,3-19 **2399** τύρβην βίου: τὴν τύρβην ἐν ᾗ ζῶμεν Isocr. 15,130 **2404-22**: Z III 378,13 — 380,7; 381,5-10

ἀχθὲν δορυάλωτον αὐτοῖς βαρβάροις,
ἐν οἷς στρατηγοὶ τῶν ἐκεῖθι ταγμάτων,
δεκὰς τετραπλῆ σὺν ἁπλῇ ξυνωρίδι,
οἳ μαρτύρων εὕραντο καὶ στέφη τέλος.
ὧνπερ χάριν πέπομφε πρέσβεις ὁ κράτωρ
ἀπαγγελοῦντας τῷ κρατοῦντι Περσίδος
δοῦναι λαβόντα λύτρα τὴν λύσιν σφίσιν
κεντηνάρια πρὸς τέτρασι δὶς δέκα.
ἀλλ' οὐ προσέσχεν ἀκοὴ φαύλη λόγοις.
ὅθεν βασιλεὺς ἐκτακεὶς μακρᾷ λύπῃ
νοσήσας ἀπέρρηξε κακῶς τὸν βίον,
πολλὰ δεηθεὶς συζύγου τῶν τ' ἐν τέλει
καθαιρέσει στέργοντας εἰκονισμάτων
τὸν Ἰωάννην λύκον, οὐχὶ ποιμένα,
ἐᾶν καθέδραν κατέχειν Ἐκκλησίας.

Θεόφιλος ὁ υἱὸς αὐτοῦ
ἔτη ιβ'

Εἶτα κραταρχεῖ τοῦ κράτους Θεοδώρα
σὺν παιδί, βραβεύουσα γαλήνης δόσιν·
ἧς πρῶτον ἔργον κατάγειν τοὺς φυγάδας
τούς τ' ἐν φυλακαῖς ἐκλύειν καθειργμένους,
νεῖμαί τε παῦλαν τοῦ διωγμοῦ καθάπαξ.
μετὰ δ' ἀναστήλωσιν ἔσπευδε δρᾶσαι
τῶν ἱερῶν τε προσκυνητῶν εἰκόνων.
εἶτα κατάγει τοῦ θρόνου Ἰωάννην,
ἀντεισάγει δὲ Μεθόδιον ἀξίως,
οὗ προστατοῦντος ὀρθοδόξων τοῦ στίφους||

2410/11 XLII martyres; cf. F. Halkin, BHG II,99/100 **2421** Theophilus d. 20 mens. Ian. a. 842 mortuus; Ioannes VII iconomacha patriarcha Constantinopolis a. 837-843 **2423** Theodora cum Michaele filio regnat **2428-44** concilium Constantinopolitanum mense Mart. a. 843 de erectione imaginum decretat

2421 λύκον: cf. Aesop. Fab. 217 **2423-29**: Z III 381,11 — 382,2; 383,1-3 **2424** βραβεύουσα γαλήνης δόσιν: cf. ἡ εἰρήνη τοῦ Θεοῦ βραβευέτω ἐν ταῖς καρδίαις ὑμῶν Col. 3,15 **2430-44**: Z III 383,5 — 384,5

2408 δορυάλωτον MB: δοριάλωτον sed υ supra ι i.m. scr., i.e. δορυάλωτον V **2420** στέργοντας εἰκονισμάτων VBpc.: στ. τῶν εἰκ. M

καθίδρυσις γένοιτο σεπτῶν εἰκόνων
εἰς τοὐμφανές τε προσκύνησις τοῖς ὅλοις.
τόθ' ἡ βασιλὶς ποιμεναρχῶν πληθύος,
πρὸς δ' αὖ λογάδων ἐνθέων μονοτρόπων
δεῖται λιπαρῶς τοῦ ξυνευνέτου χάριν,
ὡς ἂν ὑπ' αὐτοῖς διαλλακταῖς εὐχέταις
Θεὸς βασιλεῖ Θεοφίλῳ πταισμάτων
καὶ χριστομάχου τῆς πλάνης λύσιν νέμοι,
συγγνωμονήσας συμπαθὴς ὡς δεσπότης,
καὶ τῶνδε προσσχὼν ταῖς λιταῖς εὐξαμένων,
οἷα Θεὸς φίλοικτος, εὔσπλαγχνος φύσει,
ὡς πρὶν Μανασσῆν ἀξιοῖ σωτηρίας.
Ὁ δ' ἐνδίκως ἔκπτωσιν ὑποστὰς θρόνου
γόης Ἰαννῆς, ἐν μονῇ που διάγων
Χριστοῦ τε μητρὸς τοῦδε λαβὼν εἰκόνας,
ὄμματ' ἀπημαύρωσε τῶνδ' ὁ μαινόλης·
ὅπερ μαθοῦσα βασιλὶς τρισολβία,
ζήλου φλεχθεῖσα τῷ πυρὶ τὴν καρδίαν,
τοῦδ' ἐκκοπῆναι τὰς κόρας τῶν ὀμμάτων
εἰς ἔκτισιν ἔνδικον εὐθὺς ἠξίου.
ὁρμῆς δ' ἀνείρχθη ταῖς τινων συμβουλίαις·
πλὴν πέμψασ' ᾐκίσατο τοῦτον σκυτάλῃ,
πληγαῖς μακραῖς κόψασα τοῦδε σαρκίον.
Ταύτης κρατούσης Βουλγάρων ἀρχηγέτης,
μαθὼν γυναικὶ σὺν ἁπαλῷ τεκνίῳ ||
τὴν Ῥωμαϊκὴν ἡγμένην αὐταρχίαν,
σπονδῶν δράσειν σύγχυσιν ἠπείλει μέγα,

2456-68 a. 844

2442: cf. v. 2438 **2444** Μανασσῆν: IV Reg. 21,1-16; II Chron. 33,1-20 **2445-55**: Z III 384,5-12 **2450** ζήλου... πυρί: Hebr. 10,27 **2457-71**: Z III 387,3-13

2434 ὅλοις VM: ὅπλοις B **2441** συγγνωμονήσας—δεσπότης: συγγν. ὡς συμπ. δεσπ. sed litt. α,β,γ,δ i.m. superpositis series in συγγν. συμπ. ὡς δεσπ. corr. V: συγγν. ὡς συμπ. δεσπ. MB **2442** προσσχὼν V: προσχὼν MB λιταῖς V: λίταις MB **2444** Μανασσῆν V: Μανάσσην MB **2448** ἀπημαύρωσε VH(78): ἀπε-ˌMB **2453** ταῖς τινων scripsi: ταῖς τινῶν VMB

ἃς εἶχε συνθεὶς ἄνακτι τῶν Αὐσόνων
καὶ καταδραμεῖν τοὺς ὅρους Ῥωμαΐδος.
πρὸς τόνδε φάναι τὴν βασίλισσαν λόγος·
«Θεῷ δὲ κἀγώ, συντρίβοντι τὰς μάχας,
θαρροῦσα πάντως ἀντιτάξομαί γέ σοι.
κἂν μὲν νικήσω σὺν Θεῷ μαχουμένη,
μέγαν ὀφλήσεις τὸν κατάγελων ὅλοις·
εἰ δ' αὖ νικήσεις, οὐ τὸ νῖκός σοι μέγα
γυναῖκα νικήσαντι θήλειαν φύσιν.»
ὡς οὖν τάδ' ἀπήγγελτο Μυσαρχηγέτῃ,
ὑφῆκεν ὁρμῆς, τὴν ὀφρὺν κατασπάσας,
ἀνανεοῖ τε τὴν πρὶν εἰρήνην πάλιν.
Ἀλλὰ καλὸν πῶς καὶ πόθεν λόγῳ φράσαι
εἰς πίστιν ἧκεν εὐσεβῆ Μυσῶν ἔθνος.
γυνή τις ὄντως εὐγενὴς ἐκ Βουλγάρων,
ὅμαιμος οὖσα τοῦ Μυσῶν ἀρχηγέτου,
ἤχθη δορυάλωτος εἰς Κωνσταντίνου·
ἣ γ' ἐνδιατρίβουσα τοῖς ἀνακτόροις
βαπτίσματι πρόσεισι τῷ σωτηρίῳ,
τὸ χριστιανῶν ἐκδιδαχθεῖσα σέβας,
καὶ γνῶσιν ἔσχε γραμμάτων ἑλληνίων.
αὕτη λυθεῖσα παρακλήσει συγγόνου
καὶ τῷδ' ὀφθεῖσα, χριστιανοὺς ὡς δέον ||
ὑπῆρχε θαυμάζουσα σεμνύνουσά τε,
καὶ τόνδε βαπτίσματος ἔνθεον χάριν
ἔπειθε λαβεῖν ταῖς καλαῖς συμβουλίαις.
ὃδ' ἦν τέως ἄτεγκτος οὐδ' εἴκων λόγοις·

2472-500 principe Bulgarorum Boride Michaele (a. 852-889) a. 864

2463 Θεῷ... συντρίβοντι τὰς μάχας: Κύριος συντρίβων πολέμους Exod. 15,3 **2465** σὺν Θεῷ μαχουμένη: vide v. 517 **2466** ὀφλήσεις τὸν κατάγελων: vide v. 1463 **2470** ὑφῆκεν ὁρμῆς: cf. τῆς ὁρμῆς ὑφεικὼς D. Chrys. (ed. de Budé) II, 95 τὴν ὀφρὺν κατασπάσας: cf. Alciphr. 3,3 **2472-500**: Z III 387,13 — 389,3

2468 θήλειαν B: θηλείαν V: θελείαν M **2472** πῶς καὶ V: πῶς MB: πῶς καὶ? B1

ἐπεὶ δ' ἐπεισέφρησε λοιμὸς Βουλγάροις,
οὐκ ἦν δὲ λύσις οὐδὲ φυγὴ τῆς νόσου,
Θεὸς δὲ λυτὴρ ὤπτο λοιμοῦ παμφάγου,
προσσχὼν γυναικὸς ταῖς λιταῖς χριστωνύμου,
ἔγνω Θεοῦ δύναμιν ἄμαχον τέως,
καὶ οἱ σταλῆναι ποιμενάρχην ἠξίου·
παρ' οὗ σταλέντος καὶ μυεῖται κατ' ἔθος
καὶ λαμβάνει βάπτισμα τῆς ἀφθαρσίας.
οὗ χάριν ἔθνος ἐκμανὲν τὸ Βουλγάρων
ἀρχηγέτην σφῶν ἀνελεῖν τόνδ' ἠξίουν·
ἀλλὰ πεποιθὼς σταυρικῇ πανтευχίᾳ
ἥττησεν αὐτοὺς συμπλακεὶς κατὰ κράτος·
καὶ τόνδε πάντες εὐσεβοῦσι τὸν τρόπον,
βάπτισμα θεῖον προφρόνως δεδεγμένοι.
Ἕως μὲν ὑπῆν ἐγκρατὴς αὐταρχίας
ἡ Θεοδωρώνυμος, ἀνασσῶν κλέος,
εὖ εἶχε τὰ πράγματα τῇ Ῥωμαΐδι·
ἐπεὶ δ' ὑπεξίστατο παιδὶ τοῦ κράτους,
ἅπαντα πεπλήρωτο τῆς ἀκοσμίας,
σωροὺς Μιχαὴλ χρημάτων καὶ πραγμάτων
ὅλαις ἁμάξαις ἐκκενοῦντος ἀφθόνως‖
κώμοις, μέθαις, κόλαξιν, ἔργοις ἀτόποις·
ὃς ἐκ χρυσοῦ πλάτανον εὖ εἰργασμένην
γρῦπάς τε διττοὺς καὶ λέοντας αὖ τόσους
εἴδη τε πλεῖστα παντοδαπῶν κοσμίων,
εἰς κόσμον, εἰς ἔκπληξιν ὄντα τοῦ κράτους,
χωνείᾳ παρέδωκεν ἐξ ἐμπληξίας.
Ἄναξ Μιχαὴλ οὐκ ἔχων ἐξ ὀσφύος
κληροῦχον ἀρχῆς καὶ διάδοχον κράτους,

2487-94 a. 863, 864 **2504** παιδί: Michael III d. 15 mens. Mart. a. 856 solus imperator

2487 λοιμός: λιμὸς Z III 388,6, sed codex Zonarae Monac. 93, saec. XVI, λοιμὸς scr. **2491** ἔγνω Θεοῦ δύναμιν: Mat. 22,29 ἄμαχον: Exod. 15,3 **2501-03**: Z III 392,10 — 393,5 **2504-13**: Z III 393,6-15 **2507** ὅλαις ἁμάξαις: locut. prov.; Lucian. Eun. 2 **2514-18**: Z III 414,16 — 415,3

2488 φυγὴ VH(91): φυλὴ MB: παῦλα? Bl **2490** προσσχὼν H(91): προσχὼν VMB

ἄνακτα Βασίλειον Αὐσόνων στέφει,
συζεύξας αὐτῷ πρὸς γάμου κοινωνίαν
αὐτοῦ παλλακήν, Ἴγκερος Εὐδοκίαν.
χώρας δ' ὁ Βασίλειος ἐξέφυ πάλαι
Μακεδονίας, ἐξ ἀσήμων πατέρων
αὐτουργίᾳ τε χρωμένων γεωργίᾳ,
ἰσχυρὸς ἀνήρ, δεξιός, ῥωμαλέος,
εὐῆλιξ, ἡβῶν, εὐπρόσιτος, δασύθριξ,
ψυχὴν ἀγαθός, τὰς φρένας ἐρρωμένος·
ᾧ πόλλ' ἐμνᾶτο σύμβολα κραταρχίαν
εὐθὺς ἀπ' αὐτῆς παιδικῆς ἡλικίας,
ἀφ' ὧν βράχιστα σημανῶ στιχουργίᾳ.
Θέρους βρεφικῶς τῷδ' ὑπ' ἀκτῖνα πάλαι
ὑπνοῦντι, καθὰ γηπόνων ἔθος τέκνοις,
ἐπικαταπτὰς ἀετός, θαῦμα ξένον,
σκιὰν ἀνεὶς πτέρυγας ἕδρα τῷ βρέφει.
περὶ βρέφους ἔδεισε μήτηρ ἐκτόπως,‖
τὸν ἀετὸν βλέψασα μὴ κατ' ἐλπίδας
σκιὰν σχεδιάζοντα τῷ βρεφυλλίῳ,
καὶ τόνδε λίθοις ἀπελαύνει μακρόθεν.
καὶ τῆσδ' ἀπούσης ὄρνις ὡς πρὶν κατέπτη,
τελῶν τὸ λειτούργημα παιδίῳ πάλιν·
καὶ πάλιν ἀπήλαυνεν ἡ γειναμένη.
καὶ τοῦτ' ἐδρᾶτο πολλάκις τῆς ἡμέρας.
Ὡς δ' ἐφήβων ἥψατο τῆς ἡλικίας,
ἀγνώς τις ὢν ἅπασιν, ἐσχάτως πένης,
βαδίσας ἧκε πρὸς πόλιν Κωνσταντίνου,
ὡς ἂν ὑπάρξας τῶν τινος θὴς εὐπόρων
ζωὴν τὰ συνέχοντα κτῷτο προσφόρως.

2516 Basilius I d. 26 mens. Maii a. 866 imperator a Michaele III coronatur **2517/18** a. 865

2519-39: Z III 407,14-16; 408,11 — 409,5; 410,18 — 411,1 **2540-68**: Z III 409,5 — 410,11

2525 πόλλ' V: πολλ' MB **2540** ἐφήβων ἥψατο VMB: αὖ ἐφήβων ἧπτο H(78) **2543** τῶν τινος VM: τῶν τινὸς B

πόλιν δ' ὑπεισδὺς κατέδαρθεν ἑσπέρας
Διομήδους μάρτυρος ἐν ναοῦ πύλῃ
ὥς τις πενιχρὸς εὐτελὴς νεανίας.
ὄναρ δ' ὁ μάρτυς ἐμφανίζεται νύκτωρ
τινὶ καθ' ὕπνους τῶν ἔσω νεωκόρων,
καί οἱ τὸν ἐκτὸς ἐγκελεύεται τάχος
εἰσαγαγεῖν ἄνακτα τῆς πύλης ἔσω.
ὅδ' ὑπεξελθὼν καὶ Βασίλειον μόνον
εὑρὼν ὑπνοῦντα κατὰ λιτοῦ δαπέδου,
πύλην ὑπῆλθε τοῦ νεὼ καὶ τὸν δόμον,
δόξας ὄναρ φάντασμα μάταιον πέλειν.
καὶ πάλιν εἶχε τὸν νεωκόρον κλίνη,
καὶ πάλιν ὄψις ταὐτὰ οἱ παρηγγύα·||
καὶ πάλιν ἐξέδραμε τῆς πύλης τάχος,
καὶ Βασίλειον εὗρεν ὑπνοῦντα μόνον.
ἐπεὶ δὲ τρὶς γένοιτο ταῦτα κατ' ὄναρ
καὶ σύνεσις ἦν οὐδαμοῦ νεωκόρῳ,
δηλοῖ τὸ τρίτον ἐμφανῶς μάρτυς λέγων
εἶναι τὸν ἐκτὸς κείμενον βασιλέα·
ὃν εἰσαγαγὼν ὡς δέον νεωκόρος
φιλοφροσύνης καὶ ξενίας ἠξίου.
εἶτα συνιστᾷ τόνδε τῳ τῶν ἐν τέλει,
κἀκεῖνος ᾠκείωσεν ἄνακτι πάλιν·
ὅδ' ὕψος ἐβράβευσε τῆς κραταρχίας.
Καί τις μοναχῶν, ἀρεταῖς ἐστεμμένος
μέλλοντά τ' εἰδὼς πνεύματι θείῳ λέγειν, Μιχαὴλ ὁ υἱὸς
Κρήτην πατρίδα καὶ μονὴν κεκτημένος, Θεοφίλου σὺν τῇ
ἐκεῖσε τῷδε πρὸ κράτους ἀφιγμένῳ μητρὶ Θεοδώρᾳ καὶ
προεῖπεν ἀνάρρησιν εὖ κραταρχίας. αὖθις μόνος ὁμοῦ ἔτη κε'

2555 ὄναρ: cf. Plat. Symp. 175e ὄναρ — μάταιον: cf. φαντασίαι ὀνείρων Sa. Sol. 18,17; Iob 20,8 φάντασμα μάταιον: vide v. 2036 **2560** κατ' ὄναρ: vide v. 362 **2568**: cf. v. 2516 **2569-73**: Z III 433,6-16; 434,1-4

2548 μάρτυς V: μάρτυρ MB **2557** ταὐτὰ B: ταυτὰ VM

Οὗτος Μιχαὴλ ἀνελὼν εὐεργέτην
καὶ βασιλευτὴν καὶ δότην τὸν τοῦ στέφους
αὐτοκράτωρ μόναρχος ὤφθη τῶν ὅλων·
ὅθεν συνιεὶς αἰκίᾳ συνειδότος
φόνου δυσαχθὲς καὶ μιαιφόνον μύσος
ἐξιλεοῦν ἔσπευδε Δεσπότην ὅλων,
ἄβυσσον ὑπάρχοντα τῆς εὐσπλαγχνίας,
ἔργοις φιλοίκτοις καὶ καλῶν εὐποιίαις·
μεθ' ὧν νεὼν κάλλιστον εὐπρεπῆ, ξένον,||
πολυτελὲς θέαμα, τέρψιν ὀμμάτων,
ἐν βασιλείοις καινίσας πρωταγγέλῳ
Νέαν ἀποκέκληκε τόνδ' ἐκκλησίαν·
καὶ πάλιν ἄλλον Ἠλίᾳ τῷ Θεσβίτῃ,
ὃν ἐξόχως ἦν καὶ τιμῶν καὶ σεμνύνων
πομπαῖς ἑορταῖς δαψιλῶς ταῖς δι' ἔτους.
οὗτος δι' αὐτοῦ καὶ στρατηγῶν καὶ στόλου
ἐχθροὺς ὑπῆρχε κτιννύων, εἴργων, φλέγων,
καὶ σφῶν πόλεις ἅρπαγμα τιθεὶς τῷ κράτει.
ναοῦ Σοφίας καὶ δυτικὴν ἀψῖδα,
κάμνουσαν ἤδη τῷ χρόνῳ τῷ παμφάγῳ,
ἤδρασε χερσὶ τεχνιτῶν εὐμηχάνως,
ναοῖς τε πολλοῖς γῆς κλόνῳ τεθραυσμένοις
τὴν δυνατὴν σύναρσιν εἰσῆξε σφίσιν
πολλούς τ' ἐπεσπάσατο τῶν Ἰουδαίων
πρὸς πίστιν ὀρθὴν χρημάτων συνεργίᾳ.
καὶ Ῥῶς ἔθνος, πρὶν κεκρατημένον πλάνῃ,
Χριστῷ προσελθεῖν εὐσεβῶς δράσας ἔχει.

2574-76 d. 24 mens. Sept. a. 867 **2588** δι' ἔτους: cf v. 1123 **2589** δι' αὐτοῦ: cf. v. 1123 **2599-610** ci. a. 874

2574-76: Z III 417,6-9; 417,17 — 418,1 **2577-87**: Z III 432,1-6,11-14 **2580** ἄβυσσον: Luc. 8,31; cf. v. 1767 **2589-91**: Z III 419,10 — 421,7; 422,8 — 432,1; 432,15 — 433,2 **2592-96**: Z III 434,17 — 435,3 **2597/98**: Z III 435,4/5 **2599-610**: Z III 435,5 — 436,5

2576 ὅλων V: ὅπλων MB **2585** ἀποκέκληκε VMB: ἐπι- H(78) **2597** τ' VM: δ' B

σταλεὶς γὰρ αὐτοῖς ἀρχιθύτης τῶν πάνω
ἔπειθε πάντας τῷ Χριστῷ προσιέναι
εὐαγγελίῳ καὶ Χριστοῦ τεραστίοις·
οἱ δὲ πρὸς αὐτοῦ κατιδεῖν ᾔτουν τέρας
πρὸς πίστιν ὧν ἔφασκε Χριστοῦ θαυμάτων.
εὐαγγέλων γοῦν πυκτίδα θείαν λόγων
εὐξαμένου τε καὶ πυρὸς θέντος μέσον‖
ἄφλεκτος ὤπτο τῷ πυρὶ τῷ παμφάγῳ·
οἷδ' ἐκπλαγέντες προστίθενται Κυρίῳ,
βαπτίσματος δώρημα προσδεδεγμένοι.
Καὶ παῖδα τὸν Λέοντα, πεισθεὶς ἀτόποις
Σανταβαρηνοῦ βασκάνου συμβουλίαις,
γόητος ἀνδρός, φυλακῇ καθειργνύει.
καὶ τάχ' ἂν ἀπέσβεστο λύχνους ὀμμάτων
ὁ φίλτατος παῖς πρὸς φυτοσπόρου Λέων,
εἰ μὴ πατριάρχης τε καὶ γερουσία
λιταῖς ἀπεῖρξαν σκέμματος τὸν πατέρα.
ἔμφρουρος ἦν ὅμως δὲ μακρὸν τὸν χρόνον.
δήμῳ δὲ κοινῆς ἡγμένης πανδαισίας
πτηνὸν μιμηλόν, ψιττακός, ζῷον λάλον,
«Λέον Λέον» κέκραγε συχνῶς ἐν πότῳ,
καὶ συσσίτους δείκνυσι πλήρεις δακρύων.
καὶ προσπεσόντες λιπαρῶς τῷ δεσπότῃ
ἐξιλεοῦνται τῷ πατρὶ τὸν υἱέα·
καὶ σπένδεταί οἱ καὶ πάλιν νέμει κράτος.
Θηρῶν ἐλάφῳ βασιλεὺς ἐντυγχάνει
ὑπερφυεῖ τε καὶ λίαν κερασφόρῳ,
ἐφ' ὃν ξιφήρης κατέτεινε τὸν δρόμον,
καὶ φθὰς ἐπῆρε τὸ ξίφος, πλῆξαι θέλων.
ὁδ' ἀνθυποφθὰς τοῖς κέρασι σφαγέα
ἄρας ἀπῄει κατὰ δυσβάτων τόπων.
καί τις προλαβὼν ἐξομαρτούντων νέων‖

2611-25: Z III 437,3-7,16,17; 438,2 — 439,10 **2614** λύχνους ὀμμάτων: vide v. 1771
2626-37: Z III 439,11-19; 440,4-8

2609 οἷδ' V: οἱ δ' MB

ζώνην τεμὼν σέσωκε τὸν βασιλέα·
ὃς σῶστρα καλὰ τῷ σεσωκότι νέμει
τομὴν κεφαλῆς. φεῦ δίκης τῆς ἀδίκου! Βασίλειος ὁ Μακεδὼν ἔτη ιθ'

Βασιλείου δὲ τὸν βίον λελοιπότος
διάδοχος παῖς ἀναδείκνυται κράτους
Λέων, σοφίας κοσμικῆς πάσης ἴδρις,
τῆς τετρακτύος τῶν σοφῶν μαθημάτων,
καὶ μαντικῆς αὖ τῆς ἀπορρήτου πλέον,
τῆς δι' ἐπῳδῶν καὶ δρόμου τῶν ἀστέρων
μύσταις διδούσης τὴν πρόγνωσιν τῶν ὅλων.
τἆλλα μὲν οὗτος εὐσεβὴς ἦν ὀρθόφρων,
κοινῶν τε διοίκησιν ἦγεν ὡς δέον·
τετραγαμίᾳ δ' ὁμιληκὼς συζύγων
καὶ πρὸς νόμων κώλυμα μὴ φέρειν λέγων
κυδοιμὸν ἐντίθησι προστάταις νόμων,
καὶ ποιμενάρχην ἐνστάτην δεδειγμένον
ποίμνης ἐλαύνει καταγαγὼν τοῦ θρόνου.
πρώτην δὲ τιμῶν συζύγων βασιλίδα,
τὴν μακαριστὴν Θεοφανὼ τὴν πάνυ,
ἄγχιστα ναοῦ κηρύκων Ἀποστόλων
νεὼν ἀνιστᾷ τῇδε τῶν ἐξαισίων,
ἐν ᾧ σορὸν τίθησιν αὐτῆς λειψάνων.
καὶ πάλιν ἄλλον καινίσας θεῖον δόμον
Χριστοῦ παλινζώῳ γε Λαζάρῳ φίλῳ
ἐν τῷδ' ἐθησαύρισε κἀκείνου δέμας‖

2636 d. 29 mens. Aug. a. 886 **2637** d. 30 mens. Aug. a. 886 **2641** δι' ἐπῳδῶν: cf. v. 1123 **2645** 1) Theophanonem a. 881/882, 2) Zoem ci. finem a. 898, 3) Eudociam ci. a. 900, 4) Zoem Carvunopsinam d. 9 mens. Ian. a. 906 vicissim uxorem duxit

---

2638 ἴδρις: Hom. ζ 2333 **2638-42**: Z III 445,14-18 **2645-58**: Z III 446,10-17
2647 κυδοιμὸν ἐντίθησι: cf. Hom. Σ 218; κ. ἐμβαλεῖν Aristoph. Ach. 572 **2656**: Joh. 11,1 — 12,17

2635 tit. ιθ' scripsi: ιβ' VMB **2640** αὖ τῆς VBpc.: αὐτῆς M **2656** παλινζώω V: πάλιν ζώῳ M: πάλιν ζῴῳ B

καὶ Μαγδαληνῆς Μαρίας τῆς ὀλβίας.
πρὸς τοῖσδ' ἀνιστᾷ καὶ μονὴν Κωνσταντίνῳ
ἐν ταῖς Νοσσιαῖς, τῷ Παφλαγόνι γένος
καὶ θηλυδρίᾳ, πλὴν δ' ὅμως πεφιλμένῳ,
ὃν ἀποκείρας πρῶτον εἰς ῥακενδύτην
λόγοις προαχθεὶς Σαμωνᾶ τοῖς βασκάνοις,
εἶτ' ἐκδύσας ἄμφια τὰ μονοτρόπων
ἀξίᾳ τιμᾷ τοῦ παρακοιμωμένου,
ᾧ καὶ μονὴν ἤγειρε τὴν εἰρημένην.
Τόνδ' ἐν νεῷ μάρτυρος ὄντα Μωκίου,
ἑστῶτα δ' ἀγχοῦ κιγκλίδος θείου δόμου
δορυφορίας βασιλικῆς ἡγμένης
κατὰ κάρας ἔπληξεν ἀνήρ τις βάκτρῳ·
καὶ τάχ' ἂν αὐτὴν συνέτριψεν ἐσχάτως,
εἰ μὴ προσαρράξαν γε βάκτρον λυχνίᾳ
τὸ πλεῖστον ἀφῄρητο βιαίας ῥύμης.
ὃ συμβὰν εἰργάσατο θροῦν τοῖς ἐν τέλει·
προήγορος δὲ κἀν μονοτρόποις μέγας
Μάρκος παρὼν ἔφησε τῷ στεφηφόρῳ,
ὁ συνυφήνας τῷ μεγάλῳ Σαββάτῳ
μέλος τετραῴδιον εὐφυεστάτως,
«ἐκ τοῦ παρόντος ἐς νέωτ' ἀραρότως
δέκατον ἄρξων, βασιλεῦ, ἴσθι χρόνον». Λέων ὁ Σοφὸς
καὶ σύνδρομον γένοιτο τοὔργον τῷ λόγῳ. ἔτη κε'

Λέοντος ἀρχὴν καὶ βίον λελοιπότος||
ὅμαιμος Ἀλέξανδρος ἔσχε τὸ κράτος,
ἀνὴρ ἀσελγής, ἐκδεδιῃτημένος,
ἄθυρμ' ἐρώτων, ἀκολασίας φίλος,
κώμοις, μέθαις χαίρουσα χοιρώδης φύσις,

2670 d. 12 mens. Maii a. 902 **2682** d. 12 mens. Maii a. 912

2659-66: Z III 453,2-4; 454,13-17; cf. Cont. Theoph. (ed. Bonnae) 711,23—715,6 **2667-81**: Z III 447,3-12,17/18; 448,3/4 **2675** προήγορος: II Mach. 7,2 **2682-92**: Z III 455,8-14; 456,4-7; 457,3/4,12-14 **2685** ἄθυρμ' ἐρώτων: vide v. 2354

2667 νεῷ scripsi: νεῶ V: νεῷ MB

ῥέκτης κρυφίων Ἀφροδίτης ὀργίων,
φαύλοις ἀγύρταις, ἀνδράσιν εὐτραπέλοις
τριωβολιμαίοις τε χειρίζων κράτος·
ὅστις κατωρχήσατο τῆς κραταρχίας, Ἀλέξανδρος
ὡς συγγόνου πρόρρησις, ἓν γ' ἔτος μόνον, ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ
μῆνας δεκατρεῖς δυστυχεστάτους φέρον. μῆνας ιγ'

Τούτου καταστρέψαντος αἰσχρῶς τὸν βίον
Κωνσταντῖνος, βλάστημα πρῶτος πορφύρας,
Λέοντος υἱός, παραλαμβάνει κράτος,
νέος κομιδῇ τυγχάνων ἡλικίαν.
σὺν μητρὶ διέποντι τῷδε τὸ κράτος
ἐπιφυείς τις Ῥωμανὸς ἐκ Λακάπης,
πέλων στολάρχης δρουγγάριος ἀξίαν,
ἀπεστάτησε τοῦ νέου στεφηφόρου·
ὅρκοις φρικαλέοις δὲ συνθήκαις θ' ἅμα
εἰς βασιλείας προσδεχθεὶς κοινωνίαν,
ὡς συνανάσσῃ τῷ νέῳ στεφηφόρῳ
καὶ κηδεμὼν ᾖ τοῦ νέου καὶ τοῦ κράτους
καὶ τῷδε τηρήσειε τὴν κραταρχίαν
ὡς κλῆρον ὄντως πατρόθεν δεδεγμένῳ,
οὐ πάντ' ἐφυλάξατο τῶν συγκειμένων,||
ἀλλ' υἱέας τρεῖς εἰς βασιλέας στέφει,
αὐτῷ δ' ἀπεκλήρωσε κοινῶν πραγμάτων Κωνσταντῖνος
φροντίδα πᾶσαν καὶ διοίκησιν κράτους. ὁ υἱὸς Λέοντος

2693 d. 6 mens. Iun. a. 913 **2694/95** Constantinus VII (a. 913-959) d. 9 mens. Iun. a. 911 a suo patre coimperator coronatus **2702** Romanus I Lacapenus (a. 920-944) d. 17 mens. Dec. a. 920 coimperator **2708** υἱέας: Romanus I Christophorum d. 20 mens. Maii a. 921, Stephanum et Constantinum d. 25 mens. Dec. a. 924 coimperatores coronat

---

2688/89 ἀνδράσιν... τριωβολιμαίοις: Eust. Comm. 1,405,28 **2693-714**: Z III 458,5-8; 462,12; 464,11/12; 466,12—468,5; 469,15-18; 470,1/2; 472,8-13; 480,1-6,10/11

2692 φέρον V: -ων MB **2697** τὸ κράτος VBpc.: κράτος M **2705** τηρήσειε VH(58): τηρήσει MB: συντηρήσει? B1 **2709** δ' VH(88): δ' om. MB

τέως δὲ συνίθυνε καὶ Κωνσταντῖνος
τῷ πρεσβύτῃ τε καὶ νεωτέροις κράτος.
καὶ μακρὸς ἐξήνυστο τῷ μέσῳ χρόνος,
πρὸς εἴκοσιν ἓξ παραρρυέντων χρόνων.

ὁ Πορφυρογέννητος
σὺν τῷ πενθερῷ αὐτοῦ
Ῥωμανῷ τῷ Λακαπηνῷ
ὁμοῦ ἔτη κς´

Καὶ τηνικαῦτα συλλαβὼν Κωνσταντῖνος
ὡς νουνεχῶς τε καὶ λίαν ἐπηβόλως
φίτην τε παῖδας ἄνακτας παρεγγράφους
καθεῖλεν ἀρχῆς καὶ μοναρχεῖ τοῦ κράτους.
ὑπῆρχε δ᾽ οὗτος εὐσεβής τις ὀρθόφρων,
μηδὲν νεοχμῶν τῶν ἐθῶν Ἐκκλησίας,
εἴκων δὲ ταύτῃ καθὰ μητρὶ φιλτάτῃ,
ὑπερμαχῶν τε δογμάτων τῶν ἐνθέων,
καὶ πάντα ποιῶν πρὸς φυλακὴν τῶν νόμων.
ἦν ἐν μεθέξει καὶ σοφῶν μαθημάτων
παιδεύσεώς τε τῆς θύραθεν εἰς ἄκρον·
ὧν καὶ προμηθεὺς ὤπτο συνεῖναι βίῳ,
τῆς σφῶν ἐπιστήμης γε τάξας τεχνίτας.
πλὴν εἶχεν ἄττα μὴ προσήκοντα κράτει·
αὐταρχίαν γὰρ μαλθακῶς ἦν ἰθύνων,
ὤρᾶτο καὶ δύσοργος ἡμαρτηκόσιν,
πρὸς δ᾽ αὖ κολαστὴς ἀπαραίτητος σφίσιν.
ἀρχαιρεσιάζων δὲ βουλάς τ᾽ ἐκφέρων,||
ἀρχαῖς τε κοιναῖς καὶ στρατηγίαις ὅλαις
ἄνδρας ἐφίστα μηδαμῶς πεφυκότας,
ἀναξίους δὲ καὶ μοχθηροὺς εἰσάπαν,
ἀρχὰς ἁπάσας χρημάτων δρῶν ὠνίους.
Τούτου Ῥωμανῷ συνανάσσοντος τότε

2717 Romanum I d. 16 mens. Dec. a. 944, filios Romani I d. 27 mens. Ian. a. 945 **2737-40** d. 15 mens. Aug. a. 944

2715-18: Z III 480,11 — 482,5 **2719-47**: Z III 476,15 — 477,4 sqq.; 479,5-8; 482,17 — 483,18 **2723** πάντα ποιῶν: vide v. 518

2712 τῷ πρεσβύτῃ τε VH(91): τῷ πρ. MB: τῷ τε πρ.? B1 **2729** μαλθακῶς V: μαλακῶς MB

εἰκὼν ἀχειρότευκτος Χριστοῦ δεσπότου,
ἐν χειρομάκτρῳ διαγραφεῖσα ξένως,
ἐξ Ἐδέσης ἤνεκτο πρὸς Βυζαντίδα.
καὶ Ῥωσικός τις μυριάριθμος στόλος,
φέρων ἀριθμὸν ὁλκάδων πρὸς ταῖς δέκα,
ὥς φασι, πέντε χιλιοστύας ὅλας,
λεηλατήσων κατέπλευσε πρὸς πόλιν·
σχεδὸν δ᾽ ἅπας ἔφθαρτο τῷ Θεοῦ σθένει
καὶ μητρανάνδρου παρθένου συμμαχίᾳ
πρὸς ἀντιπρῴρου Ῥωμαϊκοῦ τοῦ στόλου.

ὁ Κωνσταντῖνος
μόνος ἔτη ιε´

Τοῦ Πορφυρανθοῦς δ᾽ ἀπολιπόντος βίον
ὁ παῖς Ῥωμανὸς ἀναδείκνυται κράτωρ,
ᾧπερ συνῆπτο πρὸς γάμου κοινωνίαν
Θεοφανώ τις ἐκ χαμερποῦς τοῦ γένους,
ἣ τἀνδρὶ τίκτει παῖδας ἄρρενας δύο,
τὸν Βασίλειον πρὸς δὲ καὶ Κωνσταντῖνον,
οὓς βασιλικῇ ταινίᾳ στέφει φίτης,
ἀνὴρ τρυφηλός, ἐκδεδιῃτημένος,
μέθαις τε κώμοις προστετηκὼς ἐξόχως,
φιληδονίαις, ἀφροδισίοις, πότοις,||
ἀνδράσι λοιμοῖς συνδιάγων καὶ φθόροις.
κοινῶν δὲ διοίκησιν ἦν ἐγχειρίσας
Ἰωσήφ τινι τὴν ἐπίκλησιν Βρίγγᾳ,
πραιποσίτῳ τε καὶ παρακοιμωμένῳ.
ὅμως στρατηγοῖς ἀνδρικοῖς κεχρημένος
στόλῳ τε βαρεῖ κατ᾽ ἐχθρῶν ἀντιπάλων

2741-47 mens. Iun. a. 941 **2748** d. 9 mens. Nov. a. 959 **2749** d. 10 mens. Nov. a. 959 **2752** Basilius a. 958 (d. 22 mens. Apr. a. 960 coronatus), Constantinus a. 960 (mense Apr. a. 961 coronatus)

2748-68: Z III 485,3-10; 490,3-6; 490,12 — 491,4 **2758** ἀνδράσι λοιμοῖς: Prov. 29,8 ἀνδράσι... φθόροις: vide v. 291

2740 Ἐδέσης VMB: Ἐδέσσης H(67) **2742** ταῖς B: τοῖς VM **2746** tit. ὁ V: ὁ om. MB **2753** πρὸς δὲ καὶ K. scripsi: προσδὲ καὶ K. V: πρὸς δὲ K. MB: δὲ τὸν K.? B1

νίκας κατώρθου, τοὺς ἐναντίους τρέπων·
Φωκᾶν Νικηφόρον γάρ, ἄνδρα γεννάδαν,
σὺν συγγόνῳ Λέοντι στρατηγοὺς ἔχων
αἱρεῖ δι' αὐτῶν ὑπεναντίων πόλεις, Ῥωμανὸς ὁ υἱὸς αὐτοῦ
καὶ θράσος ἐχθρῶν ὑποκλίνει τῷ κράτει. ἔτη γ´

Τούτου καταστρέψαντος αἰσχρῶς τὸν βίον
καὶ κράτος υἱοῖς γαμετῇ λελοιπότος,
Φωκᾶς Νικηφόρος τις ἀποστὰς κράτους
ἀνηγορεύθη βασιλεὺς αὐτοκράτωρ
παρὰ στρατηγῶν τῆς ἕω καὶ ταγμάτων.
Οὗτος στρατεύσας κατὰ Σύρων Κιλίκων
πολλὰς πόλεις σφῶν εἷλε τῆς μάχης νόμῳ,
Ἄδαναν, Ῥωσόν, τεῖχος Ἀναζαρβέων,
πρὸς ταῖσδε Ταρσὸν καὶ Μόψου τὴν ἑστίαν,
ὧν καὶ πύλας ἤγαγε πρὸς Βυζαντίδα
ἐχούσας εὖ τέχνης τε καὶ ποικιλίας.
καὶ θεῖον ἐκτύπωμα Χριστοῦ δεσπότου
εὑρὼν κεράμῳ προστυπωθὲν ἀτέχνως
ἐξ Ἱεραπόλεως ἄστεος Σύρων,||
καὶ βόστρυχόν γ' αἵματι συμπεφυρμένον
ἐκ Προδρομικῆς κάρας ἀπειλημμένον,
ἀνακομίζει πρὸς πόλιν βασιλίδα.
καὶ φρούρια πλεῖστα δὲ τῶν ἐναντίων
κράτει καθυπέταξε τῆς Ῥωμαΐδος.
καὶ ταῦτα μὲν κάλλιστα κατορθωμάτων·
πλὴν τοῦδε λαμπρὸν συσκιάζον εἶχέ τι,

2767 δι' αὐτῶν: cf. v. 1123 **2769** d. 15 mens. Mart. a. 963 **2771/72** Nicephorus II d. 16 mens. Aug. a. 963 coronatus **2774-79** a. 964/965 **2778/79** mense Oct. a. 966 **2780-85** a. 966/967

2769/70: Z III 493,15 — 494,2 **2771-73**: Z III 494,3 — 500,15 **2774-85**: Z III 501,15 — 502,14; 502,18 — 503,3; 503,17 — 504,2 **2786-88**: Z III 504,3-5 **2789-800**: Z III 504,5/6,13/14; 505,6/7; 505,10 — 506,3; 506,19 — 507,1

2780 ἐκτύπωμα VBpc.: τύπωμα M **2783** βόστρυχόν γ' B: βόστρυχον γ' VM **2784** ἀπειλημμένον V: ἀν- MB **2789** λαμπρὸν συσκιάζον VH(91): λ. ἐπισκιάζον MB: τῷ λαμπρῷ γ' ἐπισκιάζον? Bl

ἥττητο χρημάτων τε καὶ χρυσαργύρου,
κἀντεῦθεν εἰς ἃ μὴ δέον παρεκκλίνας
δασμοῖς τε καινοῖς κατατρύχων καὶ φόροις
ὑπήκοον πᾶν ταῖν χεροῖν τῶν πρακτόρων,
ὤφθη μισητὸς πᾶσι καὶ τοῖς ἐν τέλει,
καὶ μᾶλλον οἷς ἔθιμα τῆς Ἐκκλησίας
ἀνατρέπειν ἔσπευδε καὶ κακῶς λύειν,
ψήφους πρὸς αὐτὸν ἑλκύων ἐπισκόπων,
καὶ τῷ ταμείῳ ποιμένος τεθνηκότος
τὰ πτωχικὰ πράγματα τῆς Ἐκκλησίας
συνεισφέρειν δεῖν θεσπίσας παρανόμως.
οὐχ ἧττον ἐξέμηνε πάντας πρὸς μῖσος
τὸ κατ' ἐκεῖνου τεῖχος ὑπερηρμένον,
ὃ κυκλόθεν τέτευχε τοῖς ἀνακτόροις,
ὑψιτενές τ' ὂν καὶ περίδρομον λίαν.
καὶ δόγμα δ' εἰσήνεγκεν οὗτος ἐν μέσῳ
θεσπίζον ὡς δεῖν στρατιώτας ἐξ ἴσου
μάρτυσι τιμᾶν καὶ γεραίρειν τοῖς ὕμνοις||
μάχαις σφαγέντας καὶ λελοιπότας βίον.
καὶ τάχ' ἂν ἐξήνυστο πρὸς πέρας τόδε,
εἰ μὴ πατριάρχης τε σὺν ἀρχιθύταις,
πρὸς δ' αὖ λογάδες ἀντέστησαν εἰκότως.
Τούτῳ Τζιμισχῆς ἐγκοτῶν Ἰωάννης,
ἐφ' οἷς κακῶς ἔδρασεν αὐτὸν ἀδίκως,
σὺν οἷς ἐθάρρει καττύει τούτῳ λόχον
καὶ σκέμμα δεινὸν καὶ παγίδα θανάτου,
αὐτουργὸν αὐχῶν τοῦ λόγου βασιλίδα.
χρησάμενος δὲ σὺν ἑταίροις σαργάνῃ,

2800 ci. a. 964

2793 ὑπήκοον: vide v. 1062 **2799** πτωχικὰ πράγματα: vide Zonaram, Ράλλη-Ποτλῆ, Σύνταγμα, 2, p. 76 et 98 **2801-04**: Z III 507,15-19 **2805-11**: Z III 506,10-15,19 **2812-23**: Z III 516,14-17; 517,2-7,11-13; 518,3/4; 519,2/3 **2813** κακῶς ἔδρασεν: vide v. 1441 **2814** καττύει... λόχον: vide v. 2159

2791 παρεκκλίνας V: παρακλίνας MB **2792** κατατρύχων MB: -ον V **2797** ψήφους VBpc.: ψῆφος M **2812** Τζιμισχῆς MB (cf. Z III 516,9 Τζιμισκῆ): Τζυμισχῆς V **2816** λόγου VMB: λόχου H(91)

ἣν ηὐτρέπισε βασιλὶς εὐμηχάνως,
ἀνῆλθον ἠλίβατον ἄνοδον νύκτωρ,
καὶ βασιλείῳ, καθάπερ νυκτιλόχοι
ἢ θῆρες εἰπεῖν ἄγριοι βροτοκτόνοι,
παρεισφθαρέντες θαλάμῳ ξιφηφόροι
σφάττουσι τόνδε τὸν βασιλέα ξίφει.

Νικηφόρος ὁ Φωκᾶς
ἔτη ς´

Μεθ' ὃν Τζιμισχῆς γεννάδας Ἰωάννης
εὐθὺς ἀνηγόρευτο πρὸς παντὸς κράτωρ,
μετὰ δὲ μικρὸν βασιλικῇ ταινίᾳ
παρ' ἀρχιθύτου διαδεῖται τὴν κάραν,
ἀνὴρ στρατηγὸς ἀπαράμιλλος ξένος,
τῶν καθ' ἑαυτὸν ἐν μάχαις διαφέρων
εὐανδρίαις τε συνεταῖς στρατηγίαις,
ψυχῆς παραστήματι σὺν εὐβουλίᾳ,
αὐτοκράτωρ ἄριστος, ἡδὺς τοῖς φίλοις,||
ἐχθροῖς δυσαντίβλεπτος ἢ φρικαλέος.
ὄντως χαριτώνυμος, ὀλβία χάρις,
πραΰς, ἱλαρός, εὐμενὴς ὑπηκόοις,
ὃς ἠπίως ἤνεγκε τὴν διὰ φόνον
ἐπιτιμίαν καὶ νεὼ τὴν κωλύμην
τοῦ ποιμενάρχου καὶ σοφοῦ Πολυεύκτου,
ὡς πρὶν ὁ Δαβὶδ τοὺς ἐλέγχους τοῦ Νάθαν,
τοὺς μὲν φυγάδας καταγαγὼν αὐτίκα,
οὓς πρὶν ἐφυγάδευσε φθὰς Νικηφόρος,
ἐν οἷσπερ ἦσαν καὶ λογάδες ποιμένων,
καθυπογράψαι μὴ θελήσαντας τόμῳ
ᾧ θεσπίσας ἣν βασιλεὺς Νικηφόρος,

2823 d. 11 mens. Dec. a. 969 2826/27 d. 25 mens. Dec. a. 969

2819 ἠλίβατον: vox homerica; vide Hom. O 273 et al. 2821 θῆρες... βροτοκτόνοι: vide v. 1359 2824-27: Z III 519,11/12; 520,15 2834 χαριτώνυμος (=Ἰωάννης): vide Εἰσαγωγή, p. LI 2835-39: Z III 520,15-17; 521,4/5 2839 Νάθαν: II Reg. 12 2840-50: Z III 520,10-13; 521,5-10

2819 ἀνῆλθον VM: -εν B 2822 tit. ὁ V: ὁ om. MB 2824 Τζιμισχῆς MB (cf. v. 2812): Τζυμισχῆς V 2834 ὄντως V: οὗτος MB 2837 νεὼ V: νεῶ MB

ἄνευ ἐκείνου μηδένα προεδρίας
ποιμαντικῆς τε τυγχάνειν προστασίας,
ὅνπερ διατέτμηκεν εἰς λεπτὰ τόμον.
ὃν δ' εἶχε πλοῦτον διένειμεν ἀπόροις,
καὶ κανονικὴν ὑπέδυ λειτουργίαν
εἰς ἄφεσιν πταίσματος, εἰς λύσιν φόνου.
Εἶτα κατὰ Ῥὼς ἐκστρατεύσας βαρβάρων
ἥττησεν αὐτοὺς ἐν μάχῃ κατὰ κράτος·
ἡνίκα καί τις ὤπτο πολλοῖς ἱππότης,
ἄγνωστος ἀνήρ, Ῥωμαϊκῶν ταγμάτων
ὑπερμαχῶν ἄριστα κατὰ βαρβάρων.
ἔγνωστο δ' εἶναι Θεόδωρον τὸν μέγαν,
Χριστοῦ στρατιώτην τε καὶ στρατηλάτην.||
ἔγνωστο δ' οὕτως ὡς προϊὼν σοι φράσω·
γυνή τις ὑπῆν εὐλαβὴς καὶ κοσμία
ναῷ προσεδρεύουσα πρὸς Βυζαντίδι,
ἥτις πρὸ μιᾶς ἡμέρας ταύτης μάχης
ἔδοξεν ἀθρεῖν μητράνανδρον παρθένον,
δορυφορουμένην τε καὶ προηγμένην
ἀνδράσι πολλοῖς καθάπερ βασιλίδα,
καὶ ταῦθ' ὕπαρ ἔδοξε φαμένης κλύειν·
«ὦ Κυριθεόδωρος, ὦ στρατηλάτα,
ἐμός τε καὶ σὸς προσφιλὴς Ἰωάννης
βαρεῖς ἀγῶνας καὶ δυσηνύτους ἔχει.
σὺ δ' ἀλλ' ἐπικούρησον αὐτῷ ταχύνας.»
τόδ' ἡ θεωρὸς τοῖς συνοῦσιν ἐκφέρει
μνήμῃ διδοῦσι καὶ γραφῇ τὴν ἡμέραν,
καὶ πάνθ' ὑπῆρχε σύνδρομα χρόνῳ μάχης.

2847 inter d. 11 et 12 mens. Dec. a. 969 2851/52 a mense Apr. a. 971 usque ad finem mens. Iul. a. 971 2856 Θεόδωρον τὸν μέγαν: cf. F. Halkin, BHG II, 277-79 2871/72 d. 19 mens. Iul. sanctus Theodorus honoratur

---

2851-72: Z III 527,7-9; 533,5-9; 533,15 — 534,9 2862-64: cf. vv. 2172-74 2865 ὕπαρ: vide v. 1284 2869 ἐπικούρησον... ταχύνας: Ps. 69,2,6

2866 Κυριθεόδωρος MB: Κῦρι Θεόδωρος V

Οὗτος στρατεύσας καὶ κατὰ Κιλικίας
πάμπολλ᾽ ἐχειρώσατο ταύτης φρουρίων·
ὅσα δ᾽ ἀφηνίασε τῆς κρατραρχίας,
πρὸς τήνδ᾽ ἐπανήγαγε ταῖς στρατηγίαις.
Οὗτος νεὼν ἤγειρε Χριστῷ δεσπότῃ — Ἰωάννης ὁ Τζιμισχῆς
πολυτελῆ κάλλιστον ἐν Χαλκῇ ξένον. — ἔτη ς΄ ἥμισυ

Τούτου τὸ βιοῦν ἐκμετρήσαντος μόρῳ
κληροῦχος ἀρχῆς τῆς πατρῴας ἐννόμως
Βασίλειος δέδεικτο καὶ σκηπτουχίας,
ὁ Ῥωμανοῦ παῖς, πορφυρόβλαστος κλάδος,‖
αὐτοκράτωρ κράτιστος ἐν στρατηγίαις,
αὐταρχίας τάλαντον αὐξήσας μέγα
ὡς πιστός, ὡς φρόνιμος ὢν ὑπηρέτης,
οὐ πρὸς τρυφάς τε καὶ πρὸς ἀνέσεις βλέπων,
οὐδ᾽ ἀμελείᾳ μήτε μὴν οἰκουρίᾳ
ἢ μαλακίᾳ προστετηκὼς μηδόλως,
ἀλλὰ στραταρχῶν πάντα καιρὸν τοῦ βίου
καὶ ταῖς κατ᾽ ἐχθρῶν ἐντρυφῶν ἀεὶ μάχαις,
ἀνὴρ ἀγαθός, εὐσεβῶν νόμων φύλαξ,
μηδὲν νεοχμῶν τῶν ἐθῶν Ἐκκλησίας,
ταῖς ἀρετῶν χάρισιν ἠγλαϊσμένος,
μᾶλλον δ᾽ ἐραστὴς σωφροσύνης, ἀνδρίας.
Οὗτος καθάπερ ἀετοῦ λαχὼν φύσιν,
ἢ πτηνὸς ὢν φρόνησιν ἢ προθυμίαν,
τὸ μὲν πρὸς αὐτὴν ἐκστρατεύων τὴν ἕω,
τὸ δὲ πρὸς αὐτοὺς τοὺς ὅρους τῆς ἑσπέρας

2873/74 a. 970/971 **2875/76** a. 975 **2879** d. 10 mens. Ian. a. 976

2873-76: Z III 536,11 — 537,1 **2877/78**: Z III 536,6/7 **2879-82**: Z III 537,16 — 538,2; 538,15/16 **2884/85**: Mat. 25,15-28; cf. v. 46 **2886-88**: Z III 539,7-9; 555,3-9 **2891** νόμων φύλαξ: cf. v. 218 **2893/94**: Z III 562,10-19 **2895-906**: Z III 557,7— 558,4; 563,3 — 564,1; 564,12 — 566,2; 567,12

2877 tit. Τζιμισχῆς MB (cf. v. 2812): Τζυμισχῆς V **2887** οὐδ᾽ VM: οὔτ᾽ B **2894** ἀνδρίας H(57): ἀνδρείας sed ι supra ει i.m. scr., i.e. ἀνδρίας V: ἀνδρείας MB

ἢ πρὸς μέρη βόρεια καὶ μεσημβρίας,
χώρους ἐπῄει βαρβάρων ἀντιπάλων,
λεηλατῶν σφᾶς, πυρπολῶν, πορθῶν πόλεις
ἐρυμνά τε φρούρια τῆς μάχης νόμῳ.
καὶ δεῖγμ᾽ ἐναργὲς ἡ Σκυθῶν ἐρημία
λεία τε Μυσῶν, κατὰ τὴν παροιμίαν,
Περσῶν τ᾽ Ἀβασγῶν ἐκτριβὴ τῶν τ᾽ Ἀρράβων,
ὧνπερ καθεῖλε τὸ θράσος κατὰ κράτος.
καθεῖλε δ᾽ οὐχ ἥκιστα καὶ τυραννίδα‖
τὴν τοῦ Σαμουὴλ Βουλγάρων ἀρχηγέτου,
καὶ σφῶν δ᾽ ἀνεῖλε δυσαρίθμους ἐν μάχῃ·
συρρήξεως γὰρ συμπεσούσης καὶ μάχης
Μυσῶν ἐχειρώσατο χιλιοστύας
πεντάδας εἰς τρεῖς τὰς ὅλας ποσουμένας,
ὧν ὄμματ᾽ ἐξέκοψε πάντων ἐνδίκως.
κἀκ τῶνδε βραχεῖς παραδοὺς πομποὺς σφίσι,
καὶ θάτερον σφᾶς ὀμμάτων ἐσβεσμένους,
πάντας ἀφῆκεν ἰέναι πρὸς Μυσίαν.
οὓς δυστυχῶς ἔχοντας ἰδὼν σφῶν κράτωρ
τέθνηκε, τρωθεὶς τῆς ἀθυμίας βέλει.
κἀκ τοῦδε Βασίλειος, αὔγουστος μέγας,
πᾶσιν ἐπωνόμαστο Βουλγαροκτόνος.
ἑλὼν δὲ Μυσῶν τὰς καθ᾽ ἑσπέραν πόλεις,
Ἀχρίδα καὶ Σκόπια, Πρεσθλάβας δύο,
τὰς ἐν Σαρδικῇ καὶ Βιδίνης χωρία — Βασίλειος ὁ
σὺν Περνίκῳ, φρούριά θ᾽ ἑπτὰ πεντάδας, — Βουλγαροκτόνος
πάντα καθυπέταξε Ῥωμαίων κράτει. — ἔτη ν΄

2918 d. 6 mens. Oct. a. 1014 **2921-25** a. 1015-1018

2903 Σκυθῶν ἐρημία: vide v. 545 **2904** λεία Μυσῶν: vide v. 2101 **2907-25**: Z III 558,12 — 560,15; 563,19 — 564,8; 565,5-11; 565,15 — 566,1 **2918** ἀθυμίας βέλει: cf. θυμοῦ βέλει Soph. Oed. T. 893 **2920** Βουλγαροκτόνος: cf. C 373,70

2905 Ἀρράβων scripsi (cf. v. 1466): Ἀβάρων VMB

Τούτου μεταλλάξαντος ἐν γήρᾳ βίον
Κωνσταντῖνος σύναιμος ἄρχει τοῦ κράτους,
ὄγκον μὲν αὐχῶν σωματικὸν καὶ σθένος,
δειλὸς δὲ πάμπαν καρδίαν, ἀνειμένος,
ἤθους πεφυκὼς μαλθακοῦ καὶ ῥαθύμου,
θεατρομανῶν καὶ κύβοις προσανέχων
τρυφαῖς τε κώμοις, ἀφροδισίοις, μέθαις,||
ἡδυπαθείαις ἐντρυφῶν, συσσιτίοις,
βίον βιῶν ἄντικρυς Σαρδαναπάλου,
ἄθυρμα πᾶσι βαρβάροις ἀντιπάλοις,
ὧν ὁρμὰς οὐκ ἔκρινε δεῖν ὅπλοις τρέπειν
ἢ συνελαύνειν σφᾶς ξίφει πρὸς δειλίαν,
ὑπηκόους δὲ καλαμώμενος φόροις
εἰσπράξεσί τε παντοδαπαῖς συχνάκις
ἐδεξιοῦτο δωρεαῖς σφᾶς ἀφθόνοις
τῶν ἀξιωμάτων τε τοῖς ὑπερτάτοις.
οὕτω κατεπράϋνε βαρβάρων θράσος·
διαβολαῖς δ' εὔεικτον οὓς ἦν ὑπέχων,
ἥττητο θυμοῦ καὶ φθόνου καὶ κακίας·
ταῦτ' ἄρα πολλοὺς ἐστέρησε τοῦ βίου,
ἄλλων δ' ἐπήρου τὰς κόρας τῶν ὀμμάτων
ἐξ ὑπονοίας καὶ ψιλῆς ὑποψίας.
ἐπεὶ δὲ τετρύχωτο γήρᾳ καὶ νόσοις
καὶ καθεώρα προσδόκιμον τὸν μόρον,
Ἀργυρόπουλον Ῥωμανὸν προσλαμβάνει,
καὶ τῷδε συνῴκισε τὴν θυγατέρα,
δόλῳ γυναικὸς τῆς νομίμου χωρίσας.
εἶτα παραδίδωσι καὶ κραταρχίαν.
ἐπιβιοὺς δὲ τοῖσδε μικρὸν ἐκπνέει.

Κωνσταντῖνος
ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ
ἔτη β' ἥμισυ

2926 d. 15 mens. Dec. a. 1025 **2927** d. 16 mens. Dec. a. 1025 **2950/51** d. 12 mens. Nov. a. 1028 **2954** d. 14/15 mens. Nov. a. 1028

2926-54: Z III 569,7 — 570,10; 572,6 — 573,9 **2935** ἄθυρμα: vide v. 2354 **2949** προσδόκιμον τὸν μόρον: προσδόκιμος ὁ θάνατος Hipp. Prog. 9

2949 τὸν μόρον VH(78): τὸν μέτρον M: τὸ μέτρον B

Καθίσταται δὲ Ῥωμανὸς αὐτοκράτωρ,
ἀνὴρ ἀγαθός, εὐσεβής, εὐπατρίδης,
λόγων ἑταῖρος καὶ τέχνης ἐγκυκλίου,||
τῶν δημοσίων εὐαγῶν ἴδρις νόμων,
εἰσπράξεως ὄλεθρος ἀλληλεγγύου,
εὐεργετικὸς ἀπορουμένοις ὅλοις,
δορυαλώτων δυσαριθμήτων λύτης,
ναοῦ Σοφίας τῆς μεγίστης ἀψῖδος
εὐμήχανός τις φιλότιμος συνδέτης,
χρυσοῦ χορηγὸς ἀφθόνου κληρουμένοις,
κοινῶν χρεῶν λύτης τε καὶ δότης πάλιν.
οὗτος στρατεύσας κατὰ τῶν ἐν Φοινίκῃ
σπονδὰς λυσάντων Ἀγαρηνῶν ἀθέων
πόλεις θ' ἑλόντων τὰς ὑπηκόους κράτει
καὶ συμπλακεὶς ἥττητο δυσκλεῶς σφίσι,
καὶ διεσώθη πρὸς πόλιν Ἀντιόχου,
κἀκεῖθεν ἀνέζευξεν εἰς Κωνσταντίνου.
καὶ λοιπὸν ἠλλοίωτο γνώμην τὴν πάλαι,
καὶ πάντας ἐξέθλιβε τοὺς ὑπηκόους
εἰσπράξεσι φόρων τε δασμῶν ἐκτόπων,
δεικνύμενος πράκτωρ τις, οὐκ αὐτοκράτωρ,
πικρὸς λογιστὴς εἰσφορῶν καὶ παιπάλη.
ταῦτα δὲ πάντα καὶ μακρῷ τούτων πλέω
κενῶν ὑπῆρχε καὶ δαπανῶν πλουσίως
ἐν ᾧ καθιδρύσατο σεμνείῳ ξένῳ
τῇ μητρανάνδρῳ καὶ περιβλέπτῳ κόρῃ,
ᾧπερ καθυπέταξε κτήσεις παμφόρους,
πόλεις τε πολλὰς καὶ φόρους ἐτησίους||

2966 aestate a. 1030

2955-58: Z III 572,13-16; 573,15/16; 585,7-10 **2958** ἴδρις: cf. v. 2638 **2959-65**: Z III 573,16 — 574,13 **2966-84**: Z III 575,8/9; 576,9 — 577,14; 578,3 — 579,5 **2975** πράκτωρ τις, οὐκ αὐτοκράτωρ: cf. Hunger, vide v. 34 **2976** παιπάλη: cf. Aristoph. Nub. 260

2962 ἀψίδος i.m. in ἀψῖδος corr. V: ἀψίδος MB **2965** τε καὶ V: καὶ MB: τε καὶ? B1

καὶ πλέθρα γῆς πάμπολλα καὶ πλείστας δόσεις,
πάντα μοναστῶν ἀκατάλληλα βίῳ.
Οὗτος στρατηγοῖς ἀνδρικοῖς, βουληφόροις
καὶ ταγματάρχαις συνετοῖς κεχρημένος
στρατεύματί τε ναυτικῷ ῥωμαλέῳ
νίκας κατώρθου, κατεναυμάχει στόλους.
καὶ γὰρ κατακείρουσιν ἐν βαρεῖ στόλῳ
τοῖς Ἀγαρηνοῖς Ἰλλυρικὰ χωρία,
καὶ δρῶσι κακῶς τὰς ἐκεῖ κώμας πόλεις,
Ῥωμαϊκός τις ἐντυχὼν σφίσι στόλος
πυρίφλεκτον σφῶν ἀποδεικνύει στόλον.
καὶ πάλιν ἄλλος τις χιλιόναυς στόλος
ἐξ Ἀφρικῆς ἔπλευσε τὰς νήσους φλέγων,
καὶ πᾶς μικροῦ πέφλεκτο Ῥωμαίων στόλῳ,
ὃς αἰχμαλώτους εἷλε πεντακοσίους
καὶ δεσμίους πέπομφεν εἰς Βυζαντίδα.
τῶν πρὸς δ' Εὐφράτῃ κειμένων περ ἀστέων
στρατηγὸς ἐκράτησεν Ἐδέσσης μάχῃ·
ὃς αὐτόγραφον καὶ θεόγραφον πλέον
εὑρὼν ἐπιστόλιον Χριστοῦ δεσπότου
στέλλει βασιλεῖ δῶρον ἠγαπημένον.
Τούτου κρατοῦντος γῆς κλόνος τις συνέβη,
ᾧ πολλὰ κατήρειπε τῶν δομημάτων,
ἃ πάντα λαμπρῶς ἀνεκαίνισε κράτωρ.

Ἐπεὶ δὲ μίτος τοῦ βίου κέκοπτό οἱ,|| Ῥωμανὸς ὁ
νόσῳ τακέντι ποικίλῃ φθισιβρότῳ, Ἀργυρόπουλος
Ζωὴ βασιλὶς δεικνύει βασιλέα ἔτη ε΄ ἥμισυ

2985-88 a. 1030 **2989-3003** a. 1032/1033 **2994** nota: caesura post sextam syllabam **3004-06** d. 13 mens. Aug. a. 1032 et d. 6 mens. Mart. a. 1033 **3007/08** d. 11/12 mens. Apr. a. 1034 **3009/10** Michael IV d. 12 mens. Apr. a. 1034

2985 βουληφόροις: vide v. 578 **2985-3006**: Z III 579,14 — 581,3 **2991** δρῶσι κακῶς: vide v. 1441 **3002** ἐπιστόλιον Χριστοῦ: Euseb. Hist. Eccl. 1,13 **3007/08**: Z III 584,11 — 585,7 **3009-29**: Z III 582,6 — 583,3; 583,13 — 584,3; 585,11-13; 587,15-17; 604,16/17

3006 ἃ πάντα VBpc.: ἅπαντα M **3008** tit. Ἀργυρόπουλος scripsi: ἀργυρόπλ V: ἀργυρόπουλος M: ἀργυροποῦλος B

τὸν τῆσδ' ἐραστὴν Μιχαὴλ Παφλαγόνα,
ὡραῖον ὄψιν εὐπρεπῆ κεκασμένον,
σωματικαῖς χάρισιν ἠγλαϊσμένον
τῆς φύσεως ἄντικρυς ἄγαλμα ξένον,
πρὸς δ' αὖ ψυχικαῖς ἀρεταῖς ἠνθισμένον,
ἀγαθόν, εὐέντευκτον, ἱλαρὸν τρόπους.
τούτῳ τὸ κάλλος προξενεῖ κράτους στέφος.
γένους γὰρ ἐκφὺς εὐτελῶν καὶ ξυγκλύδων,
κάλλους δ' ἔχων εὖ καὶ μελῶν εὐκοσμίας,
ἐρώμενος δέδεικτο τῆς βασιλίδος,
κἀντεῦθεν ἀνήνεκτο καθάπαξ φάναι
εἰς ὕψος οἷον καὶ θρόνον κραταρχίας.
πλὴν γνοὺς Ῥωμανὸς ὡς ἐνῆν πεπραγμένα,
ἔτι περιὼν καὶ κρατῶν εὖ τοῦ κράτους,
πίστεις παρέξειν ὁρκίοις φρικαλέοις
Μιχαὴλ ἠνάγκασε μηδὲν εἰδέναι·
ὅδ' εὐπετῶς δέδρακε μὴ δείσας δίκην.
ὅθεν τι δαιμόνιον ὡς Σαοὺλ πάλαι
ἐνσκῆψαν αὐτῷ συνέπνιγεν ἀθλίως,
ὡς ἦν ἀκούειν, τῆς ἐφορκίας χάριν.
ὅμως διεῖπεν εὐτυχῶς τὰ τοῦ κράτους,
καὶ δι' ἑαυτοῦ καὶ στρατηγῶν ἐκκρίτων
ἠμύνετ' ἐχθρούς, καὶ δορυκτήτους πόλεις||
αἱρῶν ὑπῆγε τῷ κράτει τῶν Αὐσόνων.
ἐκ τῆς δ' Ἀφρικῆς αὖθις ἐκπλεύσας στόλος,
νήσους τε κακῶν καὶ παραλίους τόπους,
Ῥωμαϊκῷ πᾶς κατεποντώθη στόλῳ.
καὶ Μανιάκης εὐσθενὴς στρατηγέτης

3031 δι' ἑαυτοῦ: cf. v. 1123 **3034-36** post mens. Mai. a. 1035 **3037-39** a. 1037

3013 τῆς φύσεως... ἄγαλμα: cf. χώρας ἄγαλμα Pind. Nem. 3,21 **3027/28**: cf. Manasses, v. 6109; I Reg. 16,14 **3030-55**: Z III 587,13-15; 589,16 — 590,14; 591,6 — 592,12

3012 om. MB **3032** δορικτήτους sed υ supra ρι i.m. scr., i.e. δορυκτήτους V: δορυκτήτους MB

ἑλὼν Σικελῶν νῆσον ἐν στρατηγίαις
ταύτην καθυπέταξε τῇ κραταρχίᾳ.
Μικροῦ δ᾿ ἂν εἶλεν Ἐδεσσηνῶν τὴν πόλιν
Ἀρραβική τις δραματουργία τότε,
εἰ μὴ Θεός γ᾿ ἔσφηλεν αὐτὴν αὐτίκα.
μεγιστᾶνες γὰρ Ἀρράβων ἐθναρχίας
πόλει προσῆλθον δώδεκα τῆς Ἐδέσης
πλασάμενοι δῶρ᾿ ἄττα βασιλεῖ φέρειν,
πεντακοσίας τῶν καμήλων ἡγμένοι,
ἄχθος φερουσῶν καθ᾿ ἑκάτερον μέρος
θίβας μεγίστας, αἷς ἐνῆν τις ὁπλίτης·
οἵπερ δολίως ἱκέτευον εἰς πόλιν
συνεισαγαγεῖν θίβας ἑσπέρας σφίσιν,
ὡς νυκτὸς αὐτοῖς τὸ δρᾶμα λάβῃ πέρας.
οὔπω δὲ τοῦτ᾿ ἔσχηκε βαρβάροις τέλος,
καὶ δρᾶμα γνωσθὲν εἰς κακὸν ἀντεστράφη
τοῖς ἐλλοχῶσι καὶ συνίστορσι δόλου·
πάντες γὰρ ἀνήρηντο Ῥωμαίων σπάθῃ.
Ἐπεὶ δὲ τετρύχωτο Μιχαὴλ νόσῳ,
λύσιν δ᾿ ἑώρα καὶ τομὴν ἐγγὺς μόρου,||
τὴν βασιλικὴν παριδὼν ἁλουργίδα
καὶ βασιλείου σύμβολα πάντα κράτους,
ἐκ βασιλείων ἀπανίσταται δόμων
καὶ τὴν πρὸ τειχῶν εὐαγῆ μονὴν φθάνει,
ἣν αὐτὸς ἀνήγειρε δυσὶ συγγόνοις
θαυματοβρύταις ἁγίοις Ἀναργύροις·
ἔνθα καταχθεὶς καὶ καρεὶς καλὴν κόμην
τὸ κατὰ Χριστὸν ἐνδιδύσκεται ῥάκος.
εἶτα μετὰ βράχιστον ἐκλείπει βίον,
θερμῆς δεδειχὼς τῆς μετανοίας τρόπους. Μιχαὴλ ὁ Παφλαγὼν ἔτη ζʹ

3040-55 a. 1038 **3056-67** in monasterium ingressus, paulum post d. 10 mens. Dec. a. 1041 moritur

3056-67: Z III 603,17 — 604,8; 604,14-17

3044 Ἐδέσης VMB: Ἐδέσσης H(67,73/74) **3046** τῶν καμήλων ἡγμένοι VH(52,83): τῶν καμήλων ἡγούμενοι M: καμήλων ἡγούμενοι Bpc. **3053** ἀντεστράφη VMB: κατεστράφη H(78)

Καὶ πάλιν ἧκε πρὸς βασιλίδα κράτος,
ἥτις ὑπούλοις καταθελχθεῖσα λόγοις
ὅρκοις τε φρικτοῖς καί τινων συμβουλίαις
στέφει Μιχαὴλ καίσαρα βασιλέα
καὶ κράτορα δείκνυσι τῆς Ῥωμαΐδος,
ἄνδρα ῥυπαρόν, δυσγενῆ, φαύλου γένους,
κἀκ τῶν τρόπων κάκιστον ὄντα τὸ πλέον,
ὕπουλον, ἀχάριστον εἰς εὐεργέτας,
ἀγνώμονα, βάσκανον, ὀργίλον φύσει,
τὴν γλῶτταν ἀντίφθογγον αὐχοῦντα λόγοις·
ὅστις ἐπείπερ ἐγκατεστάθη κράτει,
τὸ συγγενὲς μέτεισιν οἰκεῖον γένος,
ἀποστερῶν σφᾶς ἀρρενωπίας ὅλης,
κἂν ἦν ὑπηνήτης τις ἢ γήμας πάλαι.
καὶ μητράδελφον ἐξόριστον δεικνύει,||
δι᾿ οὗ τὸ βασίλειον εὕρατο κράτος.
εἶτ᾿ ἀπελαύνει τῶν ἀνακτόρων βίᾳ
δέσποιναν αὐτοῦ κυρίαν εὐεργέτιν,
κείρει τε ταύτην καὶ κατακλείει τέλος
νήσῳ Πριγκίπου, συκοφαντίας πλάσας.
ἃ δῆμον ἐξέμηνε μαθόντα τάδε·
καὶ τῷ τυχόντι δεξιὰν πᾶς ὁπλίσας,
ὡς σμῆνος οἷον τῶν μελισσῶν, συνέθει
τῶν βασιλείων εὐθὺ σὺν προθυμίᾳ.
ἀνερράγη γοῦν ἐμφύλιός τις μάχη,
καὶ πλῆθος οὐ βράχιστον ἐν τῇδ᾿ ἐφθάρη.
τέως Μιχαὴλ ἀπορηθεὶς τοῖς ὅλοις,
μέλαν τι τριβώνιον ἐνδὺς ἀθλίως,

3071 d. 10 mens. Dec. a. 1041 **3083** δι᾿ οὗ: cf. v. 1123 **3084-98** d. 19 et 20 mens. Apr. a. 1042

3068-73: Z III 597,10 — 598,4; 605,16 — 606,7 **3074-83**: Z III 606,8 — 607,3; 608,10 — 609,2 **3084-100**: Z III 609,2-14; 610,3-10; 612,1-11; 613,3-10 **3090** σμῆνος... μελισσῶν: Aesch. Prom. 128; cf. ἐσμὸς μελισσῶν Xen. Hell. 3,2,28

3070 καί τινων scripsi: καὶ τινῶν VMB **3094** ἀπορηθεὶς VM: ἀπορρηθεὶς B

μονῇ Στουδίου προσπεφευγὼς ἱκέτης
ὑπεισέδυ τράπεζαν ἱλαστηρίου·
ἧς ἐκβαλόντες ἐκτυφλοῦσιν ἀθλίως.
χειρίζεται δὲ δυὰς ἡ τῶν συγγόνων, — Μιχαὴλ ὁ Καλαφάτης
Ζωὴ Θεοδώρα τε, τὴν κρατραρχίαν. — μῆνας δ΄

Ζωὴ δ' ἐρῶσα τήνδε κατέχειν μόνη
πρὸς συνάφειαν γαμικὴν συνεζύγη
τῷ Κωνσταντίνῳ, τοὐπίκλην Μονομάχῳ,
καὶ κράτορα δείκνυσιν αὐτὸν Αὐσόνων,
ὄντ' εὐγενῶν τε καὶ περιδόξων ἕνα
ὡς εὐπατριδῶν ἐκφυέντα πατέρων,
λόγοις ὁμιλήσαντα πάνυ μετρίως,||
ἐρωτικῶς δ' ἔχοντα πλὴν πρὸς τοὺς λόγους,
ῥᾴθυμον ἦθος μαλακόν τ' ἀνειμένον,
τρυφαῖς προσανέχοντα γλυκυθυμίαις,
ἐρωτοληψίαις τε συνισχημένον,
τῶν ἀξιῶν νέμοντα τὰς τιμὰς χύδην
οἷς οὐ προσῆκεν ἀγοραίοις ἀνδράσιν,
καὶ δημοσίων χρημάτων ὄλβους ὅλους
ὅλαις ἁμάξαις ἀναλίσκοντα μάτην,
οὐκ εἰς τὸ κοινῇ συμφέρον Ῥωμαΐδι
ἢ χρήσιμόν τι τῷ κράτει συνεισφέρον.
ἀντῆρε τῷδε βασιλεῖ Μανιάκης
ἀποστατήσας καὶ στρατιὰν ἀλίσας,
ἀνὴρ στρατηγὸς εὐσθενὴς καὶ γεννάδας,
οὗπερ κλέος μέγιστον ἐν στρατηγίαις·
ὃς μηδοτιοῦν ἐν τυραννίδι δράσας
ἐξαπίνης τέθνηκεν ἀρτύων μάχην.
μεθ' ὅν τις ἄλλος, Τορνίκιος τοὐπίκλην,
ὅστις ἐπῆλθε σὺν στρατιᾷ τῇ πόλει,

3101-04 d. 11 mens. Iun. a. 1042 **3118-23** mens. Febr. a. 1043 **3124-26** a. 1047

3101-17: Z III 614,7-9; 615,5/6; 616,12 — 617,11 **3115** ὅλαις ἁμάξαις: vide v. 2507 **3118-26**: Z III 621,4-7; 622,5; 623,4-11; 625,3/4; 631,2-5 **3121** κλέος: vide v. 26

ἀλλὰ κρατηθεὶς ἐστέρητο τοῦ φάους.
καὶ Ῥωσικὸς πάλιν δὲ τῇ πόλει στόλος
ἐπεισέφρησε μυρίον στρατὸν φέρων·
ὃς ναυμαχίᾳ πᾶς σχεδὸν διεφθάρη.
καὶ Πατζινάκαι τῶν παριστρίων ἔθνος
λεηλατοῦντες κατέδραμον τὴν Θρᾴκην,
σπονδὰς δεδρακότες δὲ Ῥωμαίοις τέλος||
τὰς πανοπλίας κατέθεντο καὶ μάχας.
Τούτου κρατοῦντος Οὐνικὸν Τούρκων ἔθνος,
ὁρμώμενον πρὶν ἐξ ὀρῶν Καυκασίων,
ἐπῆλθε πρῶτον Ῥωμαΐδος τοῖς ὅροις,
κἀκ τοῦδ' ἔθισθὲν τῇ κατ' αὐτῆς μανίᾳ
ἔληγεν οὐδὲν τῆσδ' ὅρους κατατρέχον.
ἐκ τῶν μερῶν ὅπως δὲ τῶν προσαρκτίων
οἷα λύμη τις οὐ καλῶς εἰσεφθάρη
εἰς τὴν καθ' ἡμᾶς γειτνίασιν λεκτέον.
Μουχοῦμετ ἀνὴρ ἡγεμὼν τῆς Περσίδος
ἤρατο μάχην κατὰ Βαβυλωνίων
Ἰνδῶν θ', ἑαυτῷ δυσμενῶν ἀντιπάλων,
αὐτοκρατοῦντος Αὐσόνων Βασιλείου,
ἡττώμενος δὲ παρ' ἐκείνων πολλάκις
Τούρκους μετεστείλατο πρὸς συμμαχίαν
ὀρῶν ἀπ' αὐτῶν ὡς ἔφην Καυκασίων,
δι' ὧν τροποῦται τοὺς ἐχθροὺς κατὰ κράτος.
νικηφόρος γοῦν σὺν σφίσιν ἀφιγμένος
πρὸς τὴν ἑαυτοῦ Μουχοῦμετ ἐθναρχίαν,

3127-29 mens. Iun. a. 1043 **3130-33** ab a. 1048 usque ad a. 1052 **3134-67** a fine decimi saeculi usque ad regnum Constantini IX **3149** δι' ὧν: cf. v. 1123

3126 φάους: Eur. Cycl. 629 **3127-33**: Z III 631,7/8; 632,10/11; 633,13/14; 641,4-7; 642,13/14; 643,4/5; 644,6,11/12 **3134-67**: Z III 633,14 — 636,11 **3140** λύμη: vide v. 286 **3148**: cf. v. 3135

3142 Μουχοῦμετ constanter scripsi: Μουχούμετ constanter VMB **3145-48** om. MB **3151** Μουχοῦμετ: vide v. 3142 post v. 3140 (=3151) excidisse videtur versus huiusmodi: Τούρκους παρακαλεσάμενος συμμάχους. B1

παλινδρομῆσαι πρὸς πατρίδα συμμάχους
οὔκουν μεθίει χρησίμους δεδειγμένους·
ὅθεν φυγόντες ἀνέδραμον εἰς ὄρη,
καὶ τῇδε τὴν δίαιταν εἶχον ἐν χρόνῳ,
καὶ κατιόντες κατεδῄουν τὰ πέριξ,
ἀγρούς, πόλεις κώμας τε τῶν ἐκ τῆς Ἄγαρ.‖
στράτευμα τοίνυν εὐτρεπίσας Μουχοῦμετ
στέλλει κατ' αὐτῶν, μυριάδας που δύο,
ὃ νυκτὸς ἄρδην τοῖς Τούρκοις κατεσφάγη.
κἀκ τοῦδε θρασεῖς τῇ νίκῃ δεδειγμένοι
καὶ τὴν κατὰ πρόσωπον ἱστῶσι μάχην,
καὶ συμπλακέντες κατὰ μάχην Μουχοῦμετ
κτείνουσιν αὐτὸν καὶ κρατοῦσι τοῦ τόπου,
ἀποστεροῦσι τοῦ κράτους τοὺς ἐξ Ἄγαρ,
καὶ τοῦτο χειρίζουσι τοῖς ἐκ τοῦ γένους,
τοὺς δ' Ἀγαρηνοὺς ἔσχον εἰς ὑπηκόους.
  Οὗτος βασιλεὺς καὶ μονὴν τῶν Μαγγάνων,
ἔχουσαν εὖ κάλλους τε καὶ ποικιλίας,
ἤγειρε λαμπρῶς ἀφθόνοις χορηγίαις
Γεωργίῳ μάρτυρι τῷ καλλινίκῳ,
ἐν ᾗ μυρίας ἀνάλωσε δαπάνας
πολυταλάντους καὶ δυσαριθμουμένας,
κοινοῦ ταμείου πάντα χρυσὸν καθάπαξ.
  Ἐπεὶ δ' ἐδεῖτο χρημάτων ἄλλων πάλιν,
ἤρξατο κινεῖν ἃ κινεῖν οὐκ ἦν δέον·
χώραις γὰρ ἀτέλειαν αὐχούσαις πάλαι,
εἰς φυλακὴν δὲ συντελούσαις τῶν τόπων
καὶ κωλυούσαις βαρβάροις τὰς ἐξόδους,
δασμοὺς ἐπιθεὶς καὶ φόρους τοὺς δι' ἔτους
φρουροὺς καταργεῖ καὶ κατοπτῆρας τόπων.

3168-83: Z III 646,14 — 647,12 **3169-72:** cf. Manasses, vv. 6272-75 **3176** κινεῖν — δέον: prov.; Karathanasis 167 **3180** δι' ἔτους: cf. v. 1123

3153 μεθίει B: μεθῄει VM **3158,3163** Μουχοῦμετ: vide v. 3142 **3174** om. MB **3177** *πάλαι* V: τῶν τόπων M: τόπων Bpc. **3178** τῶν τόπων V: *πάλαι* MB: τὸ *πάλαι*? **B1:** ἐκ πάλαι H(80)

κἀκ τοῦδε λοιπὸν πάροδος τοῖς βαρβάροις‖
ὑπῆρξε ῥᾴστη Ῥωμαΐδος πρὸς τόπους.

Κωνσταντῖνος ὁ Μονομάχος ἔτη ιβ'

  Μονομάχου δὲ τὸν βίον λελοιπότος,
τὰ Ῥωμαϊκὰ σκῆπτρα παραλαμβάνει
ἡ πορφυρανθὴς παρθένος Θεοδώρα,
ταύτῃ διαφέροντα μᾶλλον πατρόθεν·
ἥτις μονῇ τε καὶ μοναχαῖς παιδόθεν
ἐκδοῦσ' ἑαυτὴν καὶ τρίχα κειραμένη
Χριστῷ καθιέρωτο καλῷ νυμφίῳ,
βασιλὶς ἐκλάμπουσα ταῖς ἀγλαΐαις,
ταῖς ἀρετῶν χάρισιν ὡραϊσμένη,
φαιδρά, κυδίστη, παρθένος διὰ βίου.
ἄρτι δὲ κράτος, ὡς ἔφην, δεξαμένη
ἅπαντ' ἐποίει τὰ προσήκοντα κράτει,
λῆμ' ἀρρενωπὸν δεικνύουσα καὶ σθένος,
ὡς ἀρρενόφρων Δεβώρα θρυλουμένη·
καθῆστο καὶ γὰρ ἐν βασιλείῳ θρόνῳ
δορυφορίας βασιλικῆς ἡγμένης,
ἐπιστατοῦσα τοῖς ὅλοις ὥσπερ δέον,
σὺν εὐνομίᾳ καὶ δικαιοκρισίᾳ,
ἀρχαιρεσιάζουσα πρὸς τὸ συμφέρον,
ψήφους τιθεῖσα καὶ δίκας κατὰ λόγον,
καὶ βασιλικῶς χρηματίζουσα πάλιν
τοῖς πρέσβεσιν ἤκουσιν ἐξ ἐθναρχίας.
οὐκοῦν Θεὸς κύδιστον εὔδαιμον κράτος
παρέσχεν αὐτῇ φυλακῆς χάριν νόμων‖
αὐτοῦ τε σεπτῶν ἐνθέων προσταγμάτων,
καὶ συνδιεῖπε τῇδε τὴν κραταρχίαν,
εὖ πάντα τιθεὶς ὡς Θεὸς παντοκράτωρ.
οὐ γάρ ποτ' ὦπτο τῆσδε κρατούσης ὅλως

3184, 3185/86 d. 11 mens. Ian. a. 1055

3184-229: Z III 651,5 — 653,8 **3190-93:** vide v. 804 **3194:** vide v. 3185 **3194-204:** cf. Psellos, Chron. I, II, 1-5 **3197:** cf. v. 1863 **3206** Θεὸς — κράτος: cf. Hunger, vide v. 34

ἀποστάτης τις ἢ τυραννίδος ῥέκτης,
οὐκ ἐκδρομή τις ἐθνικῆς ὁμαιχμίας
ὅπλα κινούσης κατὰ Ῥωμαίων κράτους,
οὐ δυσχερές τι καὶ πρόσαντες τῷ βίῳ,
πάντα δὲ καλὰ καὶ πλέω θυμηδίας,
ὡρῶν κρᾶσις εὔκρατος, εὐετηρία,
εὐθηνία πάγκαρπος, ἄφθονος χύσις,
καὶ γῆ μέλι ῥέουσα καὶ γάλ' ἀφθόνως,
καὶ βίος ἡσύχιος, εὐτυχὴς ἄγαν.
Ἐπεὶ δὲ βίον ἐκλιπεῖν πάντως ἔδει,
πρὸς τέρμα βίου κράτορα Ῥωμαΐδος
τινὰ Μιχαὴλ Στρατιώτην δεικνύει,
γηραιὸν ἄνδρα, παντάπασι πρεσβύτην,
ἀβληχρόν, ἀδέξιον εἰς κραταρχίαν
ἐκ νωχελίας φυσικῆς γήρους θ' ἅμα,
ἕλκοντα σειρὰν ἐκ Βυζαντίου γένους,
ἐπὶ βράχιστον τοῦ κράτους γεγευμένον
καὶ μηδοτιοῦν τῶν καλῶν πεπραχότα·
ἐφ' οὗ δυὰς ἤκμαζε τῶν ἀριστέων
τῶν τε στρατηγῶν, συνέσει τ' εὐανδρίᾳ
βίου τε λαμπρότητι καὶ τῇ τοῦ γένους||
καὶ πᾶσιν εὐδόκιμος ἔνδοξος πάνυ,
ὁ Κατακαλὼν τοὐπίκλην Κεκαυμένος,
πρὸς τῷδ' Ἰσαάκιος Κομνηνῶν γένους,
ὅστις ἀποστὰς πορφυρίδα καὶ στέφος
αὐτῷ περιέθηκεν, ἀντάρας κράτει,

3221 d. 21 mens. Aug. a. 1056 **3222/23** d. 31 mens. Aug. a. 1056 **3235-38** Isaacius I Comnenus d. 8 mens. Iun. a. 1057 ab exercitu acclamatus, d. 1 mens. Sept. a. 1057 coronatur

---

3219: Exod. 3,8; 13,5 **3220** βίος ἡσύχιος: cf. Ioannes Climax Scal. 7 (Migne 88, 812A); Plat. Rep. 604e **3230-39**: Z III 654,5-11; 658,17/18; 665,4/5,12/13

3230 ἤκμαζε V: -σε MB **3234** Κατακαλὼν V: -λῶ MB Κεκαυμένος VM: -ασμένος Bpc.

καὶ κράτος ἀδήριτον ἔσχεν εἰσάπαν.
ἐξίσταται δὲ Μιχαὴλ κραταρχίας.

Θεοδώρα καὶ Μιχαὴλ ὁ Γέρων ἔτη γ´

Αὐτοκράτωρ οὖν Κομνηνὸς δεδειγμένος
Ἰσαάκιος, εὐσθενὴς στρατηγέτης,
οὐ τῷ Θεῷ γέγραφε τὴν εὐτυχίαν,
αὐτῷ δὲ μᾶλλον χειρί τε ξιφηφόρῳ.
καὶ τοῦτο δῆλον οἷς ἑαυτοῦ τὸν τύπον
στατῆρι τυπῶν δεξιὰν τεταμένην
ἐσπασμένην ἔγραφε γυμνὸν τὸ ξίφος.
ἦν δ' οὗτος ἀνήρ, ἐν κεφαλαίῳ φάναι,
ἦθος σοβαρὸς καὶ κατωφρυωμένος,
ὀξὺς πρὸς ἔργα, πῦρ πνέων ἐν ταῖς μάχαις,
δραστήριος μάλιστα καὶ τολμητίας,
στρατηγίαν ἄριστος, ἀνδρεία φύσις,
οὐχ ὁμιλητικῶς πλὴν προσανέχων λόγοις.
χάριτας οὗτος ἐκτίνων ἀρχιθύτῃ
τῆς εἰς τὸ κράτος συνδρομῆς, συνεργίας,
φροντίδα πάντων πραγμάτων Ἐκκλησίας
ἔνειμε τῷδε, καὶ δυεῖν ὀφφικίων,
οἰκονόμου τε σκευοφύλακός θ' ἅμα,||
πρόβλησιν ἀπέταξε τῇ γ' Ἐκκλησίᾳ,
πρὸ τοῦ βασιλεῖ τήνδε δρᾶν ἀνειμένην.
καὶ κατὰ Σκυθῶν ἐκστρατεύσας καὶ Οὔγγρων
ἥττησε, τοὺς μὲν καταβαλὼν ἐν μάχαις,
σπονδὰς δ' Οὔγγροις ἔθηκεν ἐξαιτουμένοις.
Νικηφόρος γοῦν ἀνθυποστρέφων μάχης
χώρῳ Λοβιτζῷ Μυσίας κεκλημένῳ

3239 d. 31 mens. Aug. a. 1057 **3260-62** mens. Aug. et Sept. a. 1059 **3263-78** d. 24 mens. Sept. a. 1059

3240-59: Z III 665,20 — 666,14; 667,9/10; 674,1-4 **3249** πῦρ πνέων: cf. Hes. Th. 319; πῦρ καὶ φόνον Eur. Iph. T. 288 **3260-78**: Z III 671,5-14; 672,1-10

3239 tit. ὁ Γέρων V: ὁ Γέρων om. MB **3242** γέγραφε VM: ἔγραφε B: γ' ἔγραφε H(87) **3257** τε σκευοφύλακός θ' B: τὲ σκευοφύλακος θ' VM **3258** γ' Ἐκκλησίᾳ H(87): ἐκκλησίᾳ VMB

χειμῶνος ὥρᾳ πηγνύει σκηνὴν φέρων·
ὑπῆλθε δὲ δρῦν νιφετοῦ πεπαυμένου
σὺν τοῖς μεθ' αὐτοῦ προκρίτοις γερουσίας,
πασῶν μεγίστην καὶ πολύκλωνον, ξένην,
σκηνῆς προελθὼν τῆς βασιλείου τότε,
οὗπερ συνεστὼς ὡμίλει δεδογμένα.
θροῦς δ' ἐξαπίνης καὶ βοή τις συμβᾶσα
τοῦτον μεθιστᾷ τῆς δρυὸς τούς τ' ἐν τέλει·
ἣδ' αὐτίκα πέπτωκεν ἐκ ῥιζῶν ὅλη,
καὶ βασιλεὺς πέφευγε σὺν ἄλλοις μόρον.
ὅθεν χαριστήρια τῷ Θεῷ θύων
ἐν βασιλείοις ἰσαποστόλῳ Θέκλῃ
(μνήμῃ γὰρ αὐτῆς ἐκδιδράσκει τὸν μόρον)
κάλλιστον ἀνήγειρε ναὸν ἐκ βάθρων.
Θηρῶντι τῷδε πρὸς στενοῦ που χωρίοις
σῦς ὦπτο φρικτὸς καὶ μέγας, χαυλιόδους,
ὃν ἦν διώκων ἱππότης ξιφηφόρος·
σῦν δ' ὑποδύντα κυματούμενον σάλον||
ὁρῶσιν ἀθέατον εἶναι παντάπαν.
ὡς ἀστραπῆς δ' ἅλματι βληθέντα λόγος
πεσεῖν κρατοῦντα πρὸς χθόνα παραυτίκα,
ἀφρόν τε τοῦ στόματος ἐκπτύοντά πως
καὶ συνιέντα μηδοτιοῦν μηδόλως·
μικρὸν δ' ἀνανήψαντα δοῦναι τὸ κράτος
τῷ φύντι Δουκῶν ἐκ γένους Κωνσταντίνῳ,
αὐτὸν δὲ τριβώνιον ἠμφιεσμένον
μονῇ προσελθεῖν εὐαγεῖ τοῦ Στουδίου,
κἀκεῖ τὸ λοιπὸν τοῦ βίου διανύσαι
καλῶς ἀνασφήλαντα τῆς καχεξίας.

3276 de sancta Thecla; cf. F. Halkin, BHG II, 267-69 **3277** i.e. d. 24 mens. Sept. **3288/89** mense Dec. a. 1059; apud Εὐδ. Τσολάκης, Ἡ Συνέχεια τῆς Χρονογραφίας τοῦ Σκυλίτζη, 1968, p. 193, d. 22 mens. Nov. a. 1059 memoratur

---

3271 θροῦς: Hom. Δ 437 βοή: Thuc. 3,22; Xen. An. 4,7,21,23 **3279-96**: Z III 673,4-18; 674,4-6 **3293**: cf. v. 3288

3285 παραυτίκα VH(91): -κως MB **3292** διανύσαι MB: διανῦσαι praeter circumflexum acutus ponitur V

τυραννίδος δ' ἔφασκεν αἰτιωμένοις
ὅτιπερ «ὤκνουν τῷ συνοικέτῃ τέως
ὑπηρετῶν εὖ εἰκότων μὴ τυγχάνειν».

Ἰσαάκιος ὁ Κομνηνὸς ἔτη η' ἥμισυ

Ἐπεὶ δὲ Δούκας, ὡς ἔφην, αὐταρχίας
ἀπραγμόνως ἔτυχε καὶ χωρὶς πόνου,
πολλοὺς γερουσίας τε καὶ τῶν συρφάκων
εἰς ὕψος ἀνήγαγεν ἀξιωμάτων,
ἀνὴρ ἀγαθός, εὐσεβής, πρᾶος φύσει,
χρηστός, γαληνός, εὐμενὴς ὑπηκόοις,
γνώμων δικαίου καὶ δικῶν ζυγοστάτης,
γνώμην δὲ νωθρὸς νωχελής τε καθάπαξ,
ἄνδρας ἐραστὰς ἀρετῆς στέργων πάνυ,
ἥττων χρυσοῦ δὲ χρημάτων αὖ ἐκτόπως,
ματιολοιχὸς δυσγρίπιστος καὶ γνίφων,||
ἀνώτερον σπούδασμα τιθεὶς φροντίδος
σχολῆς τε πάσης ἡμέραν ἐξ ἡμέρας
πῶς χρημάτων γένοιτο πολλῶν δεσπότης,
θησαυρὸν ἁβρὸν ἠρανικὼς χρυσίου
ἁδρόν τε σωρὸν ἀπλέτων ἀργυρίων.
τοίνυν ἐπαύξειν εἰσφορὰς ἐτησίους
δασμούς τε κοινοὺς δημοσίους τ' αὖ φόρους
ἔσπευδε καὶ πράγμασιν ἀεὶ καὶ λόγοις,
σφᾶς ὠνίους δρῶν χρημάτων ἠρημένοις,
ἢ καὶ τελώναις συλλογὴν τὴν τῶν φόρων
ἐπί γε ῥητῇ κατεπίστευ' ἐκτίσει.
ἐπιδρομὰς δὲ βαρβάροις ἀντιθέτοις
οὐκ ἐκστρατείαις οὐδ' ὁπλίταις καὶ μάχαις
ἠγάπ' ἀνείργειν ἐξ ἄκρας γε δειλίας,

3297/98 mense Dec. a. 1059

3297-318: Z III 674,7-10; 676,9 — 677,1 **3303** γνώμων δικαίου: cf. Theognis 543; γν. θεσφάτων Aesch. Ag. 1130 **3308** σπούδασμα τιθείς: vide v. 1296 **3319-45**: Z III 677,4-9; 677,14 — 678,6; 678,13-15; 679,2-10

3307 ματιολοιχὸς V: ματαιολοιχὸς MB **3314** τ' V: δ' MB **3321** ἀνείργειν VM: ἀπείργειν B

ἀλλὰ χρυσαργύρῳ τε δώροις ἀφθόνοις,
φιλοφροσύναις καὶ τιμαῖς ὑπερτάταις
σφᾶς ἡμεροῦν ἔσπευδε πραΰνειν κράτει.
κἀκ τοῦδ' ἑῷα Ῥωμαΐδος χωρία
ἔφθαρτο πλεῖστα θρασύτητι βαρβάρων,
ἄστη δ' ὑπέσχον αὐχένα σφίσι πάλιν
χῶραί τε πολλαὶ Ῥωμαϊκαὶ καὶ πόλεις.
ἔπασχεν οὐχ ἧττον δὲ κακῶς συχνάκις
μέρη δυτικὰ στρατιᾶς ἀπουσίᾳ·
Οὔζων γὰρ ἔθνος ἐκ Σκυθῶν παριστρίων
Ἴστρον διαβάν, μυριάριθμον στῖφος,||
ἤ φασιν, ἑξήκοντα χιλιοστύες,
Θρᾴκης ἐπῄει Μακεδονίας ὅρους
δῃοῦν λεηλατοῦν τε καὶ καταστρέφον,
ὃ καὶ προῆλθε μέχρις αὐτῆς Ἑλλάδος.
πέρας ἅπαν ἔφθαρτο μικροῦ Βουλγάροις,
Θεοῦ συναρήγοντος αὐτοῖς ὑψόθεν.
τέως δ' ἄναξ ἔξεισι κατὰ βαρβάρων
ταῖς παρὰ πάντων μέμψεσιν ὡρμημένος,
ἄγων μεθ' αὐτοῦ στρατιώτας πρὸς μάχην
πρὸς τοῖς ἑκατὸν πεντηκοντάδα μίαν·
ὃς τὰς φορητὰς οἰκίας καθιδρύει
ἐν τοῖς πρὸ τειχῶν χωρίοις Βυζαντίδος,
οὗ βαρβάρων ὄλεθρος ἠνώτιστό οἱ.
Ἐφ' οὗ κλόνος γῆς συνέβη φρικαλέος,
δι' οὗ κατηρίποντο ναοὶ καὶ δόμοι·
Ἑλληνικός τε βωμὸς ἐν τῇ Κυζίκῳ,
κάλλιστον ἔργον καὶ θεαμά τι ξένον,
πέπτωκεν εἰς γῆν κατασεισθεὶς τῷ κλόνῳ,
σεπτὸς δὲ ναὸς πατέρων θεηγόρων
ἐν Νικαίᾳ σέσειστο καὶ διερράγη.

3331-38 a. 1064/1065 **3346-52** d. 23 mens. Sept. a. 1063 **3347** δι' οὗ: cf. v. 1123

3346-57: Z III 679,16 — 680,4; 682,7-9

3323 ὑπερτάταις scripsi: ὑπερτάτοις VMB **3347** κατηρίποντο scripsi: κατηρείποντο VMB

Οὗτος λόγους ἔστεργε τῶν ἄλλων πλέον,
ἄκρῳ λιχανῷ τῶνδέ περ γεγευμένος,
καὶ τοὺς λογίους ἦν τιμῶν τε καὶ σέβων,
κἀκ τῶν λόγων ἔφασκεν οὐχ ἧττον θέλειν
ἢ βασιλείας γνώριμον καθεστάναι.||
Οὗτος τὸ βιοῦν ἐκμετρῶν λείπει κράτος
τέκνοις ἑαυτοῦ, συζύγῳ βασιλίδι,
ἔγγραφον ὅρκον τῇσδε πρὶν δεδεγμένος
ὡς οὐχ ὁμιλήσειε δευτέροις γάμοις·
ὃν εἰς φυλακὴν ποιμενάρχῃ χειρίσας — Κωνσταντῖνος ὁ Δούκας
βίον τὸν ἀνθρώπινον ἐκλείπει μόρῳ. — ἔτη ιβ΄

Αὕτη γε μέντοι τόνδε λαβοῦσ' ἀπάτῃ
τῷ Διογένει Ῥωμανῷ συνεζύγη
καὶ κράτορ' αὐτὸν ἀπέφηνεν Αὐσόνων,
ἄνδρα στρατηγὸν ἀπαράμιλλον, ξένον,
ἀρήϊον, κράτιστον ἐν πάσαις μάχαις,
βριαρόχειρα καὶ μαχητὴν γεννάδαν,
ἦθος σοβαρὸν ἐμβριθὲς κεκτημένον,
ψυχῆς τε παράστημα πλουτοῦντα μέγα,
ἀνδρεῖον ὄντως καὶ σθένος ῥωμαλέον,
τρόπους τε χρηστὸν καὶ Θεῷ πεφιλμένον,
προκινδυνεύειν προφρόνως ᾑρημένον
ὑπηκόων ἄριστα καὶ στρατευμάτων·
οὗ τὰς κατ' ἐχθρῶν συμπλοκάς τε καὶ μάχας,
νίκας ἀριστείας τε, γενναίους ἄθλους,
καὶ τἄλλα καλῶν παραδιδόναι λόγῳ
ἐργῶδές ἐστι συντομίᾳ χρωμένοις.
οὗτος κατ' ἐχθρῶν ἐκστρατεύσας βαρβάρων

3358 d. 23 mens. Maii a. 1067 (Τσολάκης, o.c., p. 195) **3359** Eudocia et filii Constantini X a d. 21 mens. Maii a. 1067 usque ad d. 31 mens. Dec. a. 1067 regnant **3365** Romanus IV Diogenes a. 1068-1071 **3365/66** d. 1. mens. Ian. a. 1068 **3380** vere a. 1071

3354 ἄκρῳ λιχανῷ: locut. prov.; cf. ἄκροις ὠσὶ v. 1197 **3358-63**: Z III 681,3-6; 681,11 — 682,4 **3364-66:** Z III 683,16,19; 685,13-15; 685,18 — 686,1; 687,10/11,14 **3367-79:** Z III 688,5-10; 689,7-9 **3369** μαχητὴν γεννάδαν: vide v. 219 **3373** Θεῷ πεφιλμένον: cf. Hunger, vide v. 34 **3380-402:** Z III 689,15 · 706,11

Περσῶν, κακούντων τὰ πρόσοικα χωρία
τὰ πρὸς Κιλικίᾳ τε καὶ τῇ Φοινίκῃ,||
λεηλατούντων καὶ πόλεις τὰς καθ' ἕω,
καὶ συρραγείσης καρτερᾶς ἀμφοῖν μάχης,
φεῦ φεῦ! ἑάλω βαρβάροις ὁ γεννάδας,
ὁ πάντα λαμπρός, ὁ κλονῶν ἐχθρῶν ἴλας,
ὁ Ῥωμαΐδος ἡγεμὼν καὶ προστάτης.
ἤχθη τε Περσάνακτι δεσμώτης ἄναξ,
πρὸς δ' αὖ δορυάλωτος· ἀπαχθεὶς δ' ὅμως
φιλοφροσύνης καὶ θεραπείας ὅσης
τιμῆς βασιλείου τε καὶ δόξης πάλιν
ἔτυχε καλῶς πρὸς κρατοῦντος Περσίδος
Ἀζὰν ἐκείνου τοῦ περιθρυλλουμένου,
ἀνδρὸς μετρίου τὸ φρόνημα καὶ λόγον
ἴσου τ' ἐραστοῦ, φιλοτίμου τοὺς τρόπους.
ἐπανόδου δ' ἔπειτα λαμπρᾶς τυγχάνει,
σὺν αἰχμαλώτοις ἀπολυθεὶς ἐντίμως.
ἐπεὶ δ' ἐπανέζευξεν εἰς Ῥωμαΐδα,
ἐπανασωθεὶς ὥσπερ ἐκ τρικυμίας
ὡς εἰς ἄκλυστον λιμένα κραταρχίαν,
ἐνταῦθα ναυάγιον, ὢ δεινοῦ φθόνου!
ἔτλη, στερηθεὶς τοῦ φάους τῶν ὀμμάτων.
οὕτω δ' ἔχων ἄπεισι πρὸς καλουμένην
Πρώτην γε νῆσον πλησίον Βυζαντίδος,
ἔνθα μονὴν ἤγειρεν οὗτος ἐκ βάθρων,
κἀκεῖ τελευτᾷ σαββατίσας τῶν πόνων·
ἐφ' οὗ Βλαχερνῶν εὐπρεπὴς νεὼς ἅπας|| Ῥωμανὸς ὁ Διογένης
ἐπυρπολήθη τῷ πυρὶ τῷ παμφάγῳ. ἔτη δ' ἥμισυ

3384 d. 19 mens. Aug. a. 1071 (an d. 26 mens. Aug. a. 1071, cf. Τσολάκης, o.c., p. 205/06) **3396** fine mens. Aug. a. 1071 **3398-405** a fine mens. Oct. a. 1071 usque ad mens. Iun. a. 1072 **3402** d. 29 mens. Iun. a. 1072 **3406** τελευτᾷ: d. 4 mens. Aug. a. 1072

3386 κλονῶν... ἴλας: cf. v. 884 **3402** φάους τῶν ὀμμάτων: Pind. Nem. 10,40 **3403-08**: Z III 694,6/7; 706,14-17

3389 δορυάλωτος MB: δορυάλωτος sed ι supra υ i.m. scr., i.e. δοριάλωτος V **3393** περιθρυλλουμένου VM: περιθρυλουμένου B

Εἶτα Μιχαὴλ Παραπινάκης θέσιν
Κωνσταντίνου παῖς παραλαμβάνει κράτος,
χαῦνός τις ἦθος, ἀφελής, ἀνειμένος,
ἁπαλός, ἀδέξιος εἰς κραταρχίαν,
τὰ καθ' ἑαυτὸν διέπειν οὐκ ἰσχύων,
μήτοι γε κράτος καὶ διοίκησιν ὅλων.
πρὸς οὐδοτιοῦν προσπεφυκὼς κρειττόνων,
ἄλλους ἐφιστῶν ἡνίαις ταῖς τοῦ κράτους,
αὐτὸς προσεῖχε τοῖς λόγοις ὁσημέραι,
οἷς τ' οὐ προσῆκεν ἀμαθῶς κεχρημένος.
ὅθεν κακῶς ἔπασχε κοινὰ πραγμάτων,
ὁλκάς τ' ἐκινδύνευε τῆς κραταρχίας
δειναῖς τρικυμίαις τε καὶ καταιγίσιν
εἰς Ἀμφιτρίτης τὸν βυθὸν καταδῦναι·
ὡς ἄγριοι γὰρ Καικίαι πεπνευκότες
ἄνδρες στρατηγοὶ βασιλειῶντες τότε
ὁλκάδα κράτους κατέδυσαν εἰς βάθος·
ὡς γὰρ πολυκέφαλος ἄλλη τις ὕδρα,
οὕτως ἀποστάτιδας ἦν ὁρᾶν κάρας·
ἀφίσταται πρῶτα μὲν Ῥουσέλιός τις,
πρὸς τῷδε Καῖσαρ καὶ Νέστωρ τις βεστάρχης,
Νικηφόρος τε Βρυέννιος τοὐπίκλην,
ὃς παρασήμοις ὡράϊστο τοῦ κράτους·
ἄλλος Νικηφόρος τις Βοτανειάτης,|| Μιχαὴλ ὁ υἱὸς
ὃς καὶ κατῆρξε τοῦ κράτους τῶν Αὐσόνων· Κωνσταντίνου

3409/10 d. 24 mens. Oct. a. 1071 **3428-31** inter a. 1072 et a. 1077 **3433** d. 2 mens. Oct. a. 1077

3409-37: Z III 707,3-6; 708,9 — 709,1; 709,14 — 712,17; 713,8 — 714,2; 714,14 — 715,8; 715,17 — 717,13; 719,5-10 **3416** ἡνίαις... κράτους: vide v. 13 **3420** ὁλκὰς... κραταρχίας: cf. v. 301 **3421** τρικυμίαις: vide v. 674 καταιγίσιν: vide v. 1341 **3425** ὁλκάδα κράτους: cf. v. 3420 **3426** πολυκέφαλος... ὕδρα: cf. Apoll. Bibl. 2,5,2

3410 κράτος VBpc.: τὸ κράτος M **3419** ἔπασχε VH(71): -εν MB **3422** καταδῦναι MB: καταδῦναι i.m. in καταδύναι mutat V **3423** Καικίαι VBpc.: κακίαι M **3428** πρῶτα μὲν V: πρῶτα τῶν MB: τῶν πρ. H(53) **3431** ὃς VBpc.: ὡς M

σὺν οἷς λιμὸς λοιμός τε καὶ βροτῶν φθίσις
βαρεῖα κατέτρυχε τοὺς ὑπηκόους,
καί τις φόρων εἴσπραξις ἀδικωτάτη.

τοῦ Δούκα ἤτοι
ὁ Παραπινάκης
ἔτη ς' ἥμισυ

Ταῦτα μὲν οὕτω συμβέβηκεν ὡς ἔφην,
φημίζεται δὲ Βοτανειάτης κράτωρ,
καὶ διαδεῖται βασιλικῇ ταινίᾳ
πρὸς ποιμενάρχου κατὰ κρατῆσαν ἔθος·
καὶ τηνικαῦτα φιλοτιμίαν ξένην
τὴν τῶν χρεῶν ἅπασιν ἐκτομὴν νέμει,
χρεωκοπίαν δημόσιον θεσπίσας,
ἀνὴρ ἱλαρός, ἁπαλός, χρηστὸς τρόπους,
ἄλλως δὲ νωθὴς χαῦνος ἐκλελυμένος,
πρὸς πραγμάτων πρόνοιαν οὐκ εὖ πως ἔχων,
τὸ μὲν φυσικῆς ἐκ ῥᾳθυμίας τάχα,
τὸ δ' αὖ ἐτῶν μήκει τε καὶ γήρως νόσοις.
ὅθεν παραδοὺς ἡνίας ἄλλοις κράτους
αὐτὸς τρυφαῖς ἔχαιρε καὶ συσσιτίοις
λουτροῖς πανημέροις τε καὶ πανδαισίαις.
ὁ Μιχαὴλ δὲ γίγνεται μελαμφόρος,
εἶτ' ἀρχιθύτης καὶ πρόεδρός γ' Ἐφέσου.
τούτου συνεύνῳ πρὸς γάμου κοινωνίαν
Βοτανειάτης οὐ καλῶς συνεζύγη.
ἀποστασίας δ' εἰσέτι Βρυεννίου
τυραννίδος τ' αὖ οὐ καλῶς ἐξημμένου,||
καὶ μὴ μεθεῖναι δωρεαῖς πεπεισμένου,

3438/39 d. 24 mens. Mart. a. 1078 iterum imperator designatus, d. 3 mens. Apr. a. 1078 coronatur **3456-62** a. 1077/1078

3434 λιμὸς λοιμός τε: locut. prov.; vide v. 1331 **3437**: cf. v. 3433 **3438-55**: Z III 720,15 — 721,2; 722,13 — 723,1; 725,1-4 **3449** ἡνίας... κράτους: vide v. 13 **3450/51**: cf. Manasses, v. 6688 **3456-69**: Z III 721,2 — 722,4; 723,7 — 724,3

3434 λιμὸς λοιμός τε καὶ VH(72): λιμός τε καὶ MB: λιμός τε λοιμὸς καὶ? B1 **3440** om. MB **3441** φιλοτιμίαν VM: -ίον B **3443** δημόσιον VM: -ιαν B **3447** om. MB **3452** γίγνεται V: γίνεται MB **3458** μὴ μεθεῖναι V: μὴ θεῖναι MB: μήτι θεῖναι? B1

στέλλει κατ' αὐτοῦ βασιλεὺς τὰς δυνάμεις,
Ἀλεξίῳ δοὺς Κομνηνῷ ταύτας ἄγειν·
ὃς συμπλακεὶς ἥττησε τύραννον μάχῃ,
καὶ φωτὸς ἐστέρησεν αὐτὸν ὀμμάτων.
πρὸς δ' αὖ τυραννήσαντα καὶ Βασιλάκην
πεμφθεὶς Κομνηνός, συμπλακεὶς οἱ πρὸς μάχην,
ἡττᾷ κραταιῶς καὶ στερίσκει τοῦ φάους.
καὶ Βαράγγων σύστημα τοῦ στεφηφόρου
κατεξαναστὰν ηὐτρέπιστο πρὸς μάχην,
ἀντιπαρατάξει δὲ χειρὸς δυσμάχου
καθυπεκλίθη καὶ συνέγνωσται πάλιν.
ὕστατον ἀνταίρει δὲ Βοτανειάτῃ
Κομνηνὸς Ἀλέξιος τυραννοκτόνος,
ὃς καταλαβὼν Ἀδριανοῦ τὴν πόλιν
στρατόν τ' ἀγείρας ἀναδείκνυται κράτωρ
καὶ βασιλικοῖς ἀναδεῖται συμβόλοις,
μεθ' ὧν ἀπάρας τὴν Κωνσταντίνου φθάνει,
καὶ τήνδ' ἑλὼν μάχῃ τε καὶ στρατηγίᾳ
εἴσεισιν ἐντὸς τῶν βασιλείων δόμων.
ἄπεισι δ' αὐτῶν Βοτανειάτης τάχος,
καὶ τρίχα καρεὶς ἀμφιέννυται ῥάκος
ἐν μητρανάνδρου τῇ μονῇ Περιβλέπτου,
ἔνθα θανὼν ἔτυχε ταφῆς ἐντίμου.

Νικηφόρος
ὁ Βοτανειάτης
ἔτη γ'

Οὕτω μὲν Ἀλέξιος εὕρατο κράτος,||
ὃς καὶ τεταινίωτο παρ' ἀρχιθύτου,
κράτωρ ἀγαθὸς καὶ στρατηγὸς γεννάδας,
φρικτὸς μὲν ἐχθροῖς, εὐμενὴς δ' ὑπηκόοις,

3463-69 a. 1078 **3470-75** initium defectionis d. 14 mens. Febr. a. 1081 in castris Tzuruli; fine mens. Mart. Alexius I Comnenus ad moenia Constantinopolis accedit; d. 4 mens. Apr. a. 1081 coronatur

---

3465 φάους: vide v. 3126 **3470-81**: Z III 727,4-6,11/12; 728,9,15/16; 730,3-11; 731,12 **3482-502**: Z III 730,12/13; 731,12; 765,5 — 767,11

3481 ταφῆς V: τιμῆς MB

ἀνὴρ περιδέξιος, ὀξὺς ἐν μάχαις,
εἶδος προδεικνὺς ἄξιον τυραννίδος
καὶ πρᾶον ἦθος καὶ φιλαγάθους τρόπους,
γένους ἔχων εὖ σώματός τ' εὐρυθμίας,
ἔργων στρατηγίας τε καὶ μάχης ἴδρις.
οὐ χρημάτων ἥττητο καὶ χρυσαργύρου,
οὔτ' αὖ θυμοῦ τε καὶ χόλου φθισιβρότου.
οὐχ ὑπερόπτης καὶ σοβαρός τις τρόπους
ἢ δυσπρόσιτος ἦν ὑπηκόοις ὅλως,
ἢ πρὸς κόλασιν ἀπαραιτήτως ἔχων,
ἐπικλινὴς δὲ πρὸς φιλανθρώπους τρόπους,
μέτριος, ἡδύς, εὐπρόσιτος, χαρίεις,
πτηνὸς φρόνησιν, ἀγχίνους ἢ κρυψίνους,
ὑπέρμαχος κάλλιστος ὀρθοδοξίας,
δίαιταν ἁβρὰν οὐ φιλῶν οὐδ' αὖ πότους,
ἄνδρας λογίους ἀρετήν τ' ἠσκηκότας
σέβων τε τιμῶν καὶ προσανέχων σφίσιν.
Ἤγγελτο τῷδε τοῦ κράτους δεδραγμένῳ
ὥς τις Ἰταλὸς Ῥομπέρτος κεκλημένος
εἰς Δαλματίας τὴν Ἐπίδαμνον πόλιν
σὺν στρατιᾷ κατῆρε καὶ βαρεῖ στόλῳ.
ἔξεισι τοίνυν ἐκστρατεύσας ὁ κράτωρ,||
καὶ τῇδ' ἐπιστὰς συμπλακείς τ' ἀντιπάλῳ
πέφευγεν οὗτος δυσκλεῶς ἐκ τῆς μάχης,
τῆς Ῥωμαϊκῆς στρατιᾶς ἡττημένης.
καὶ βασιλεὺς μὲν τὴν Κωνσταντίνου φθάνει,
οἱ βάρβαροι δὲ σὺν στρατάρχῃ Ῥομπέρτῳ
ληλατοῦντες Ῥωμαϊκὰ χωρία
Λάρισσαν εἷλον καὶ Καστορίαν πόλεις.
ἔξεισι λοιπὸν κατὰ Ῥομπέρτου πάλιν
ἄναξ ὁ κλεινὸς σὺν στρατιᾷ μυρίᾳ,
καὶ Καστορίαν ἀναλαμβάνει πάλιν,

3503-06 mense Iun. a. 1081 obsidio Dyrrhachii **3510** d. 18 mens. Oct. a. 1081 **3517/18** fine a. 1083

3487 εἶδος... ἄξιον τυραννίδος: vide v. 1243 **3490** ἴδρις: vide v. 2638 **3503-33**: Z III 734,17 — 736,10

καὶ Ῥομπέρτον μέτεισι δραματουργίᾳ.
ὅπως δὲ δρᾶμα συμπέπλασται ῥητέον·
σχῆμα περιτίθησιν ἀρχικὸν κράτωρ
αὐτοῦ τἀδελφῷ καὶ στρατιὰν προσνέμει,
καί οἱ κατὰ φάλαγγα τήνδε Ῥομπέρτου
στῆσαι παρηγγύησεν εὐεπηβόλως,
κἂν μὲν κατ' αὐτοῦ συγκινῇ τὰς δυνάμεις,
στρέψαντα νῶτα προτροπάδην φυγγάνειν.
δι' ἀφανῶν δὲ δυσβάτων τε χωρίων
ἄναξ διεκδὺς σὺν ὁπλίταις βραχέσι
ληΐζεται χάρακα πάντα βαρβάρων,
καὶ τοὺς ἐν αὐτῷ παραδίδωσι ξίφει·
ὁ βάρβαρος γνούς, συσχεθεὶς ἀθυμίᾳ,
παρεῖτο χεῖρας καὶ δέμας καὶ καρδίαν,
καὶ πάντες ἀπῴχοντο πρὸς σφῶν πατρίδα,||
ὠφληκότες γέλωτα, πρὸς δ' αὖ αἰσχύνην.
Καὶ Τοῦρκος αὖθις Τζαχᾶς τις κεκλημένος,
Χίον κατασχὼν καὶ στόλον καταρτίσας,
αἱρεῖ Σάμον Λέσβον τε νήσους καὶ Ῥόδον
ἄλλας τε νήσους καὶ πάραλα χωρία,
ὧν δεσποτείας ἐξελήλαται πάλιν
Ῥωμαϊκῷ στόλῳ τε καὶ ναυμαχίᾳ.
ἀποστατεῖ δὲ τηνικαῦτα καὶ Κύπρος,
τοῦ Ῥαψομμάτου τήνδε κατεσχηκότος.
καὶ πάλιν ἀμφίρρυτον εὔφορον Κρήτην
ἀνὴρ Καρύκης, δυσμενὴς ἀποστάτης,
βίᾳ κατασχὼν εἶχε πρὸς κατοικίαν.
ἐπανεσώθη δ' αὖθις Αὐσόνων κράτει
νήσων δυὰς αὕτη γε Ῥωμαίων στόλῳ.

3526 δι' ἀφανῶν: cf. v. 1123 **3534-39** inter a. 1087 et a. 1093 **3540/41** ci. a. 1090 **3542-44** a. 1092

3533 ὠφληκότες γέλωτα: vide v. 1463 **3534-46**: Z III 736,19 — 737,10

3537/38 ἄλλας τε νήσους καὶ πάραλα χωρία / ὧν δεσποτείας ἐξελήλαται πάλιν V: ἄλλας τε δεσποτείας, ἐξελήλαται πάλιν MB: δεσποτείας] πλείστας? nisi quid excidit. B1
3539 τε καὶ V: καὶ MB: τε καὶ? B1

Τούτου κρατοῦντος καὶ κλόνος γῆς συνέβη
σεισμός τε δεινὸς καὶ λίαν φρικαλέος,
ὑφ᾽ οὗ καλοὶ δόμοι τε καὶ ναοὶ ξένοι
καταπεσόντες συνετρίβησαν βίᾳ,
συνηρεφεῖς τε καὶ μακραὶ στοαὶ πάλιν
πτῶσιν παθοῦσαι συνέχωσαν ἀπλέτους.
Καὶ Πατζινάκαι Σκυθικὸν πάλιν ἔθνος
Θρᾴκης ἐπῄει Μακεδονίας ὅρους,
αὐτῶν νομάς τε καὶ τόπους λελοιπότες.
ἀλλὰ κατ᾽ αὐτῶν ἐκστρατεύσας ὁ κράτωρ
καὶ συμπλακεὶς ἥττητο τοῖσδε βαρβάροις,||
ὡς στρατιωτῶν τοῖς ὅπλοις πεποιθότων
καὶ μὴ νικητῇ τῷ Θεῷ, καλῶν δότῃ.
καὶ πάλιν ἐστράτευσε κατ᾽ αὐτῶν ἄναξ,
καὶ σώφρονός γε στρατιᾶς δεδειγμένης
ῥοπῆς τε θείας ἐλπίδας ἐξαψάσης
συμμίξας αὐτοῖς ἐκνικᾷ κατὰ κράτος,
καὶ σφῶν τὸ πλῆθος ἐκθερίζουσι ξίφει,
ἄλλους δ᾽ ἑλόντες αἰχμαλώτους ἐν μάχῃ
ἠρημένοις σφᾶς ἀπέδοντ᾽ ἀργυρίου.
ὁ δ᾽ αὐτοκράτωρ ἐκ Σκυθῶν ἀποκρίνας
νέους σφριγῶντας εὐσθενεῖς καὶ μαχίμους
ἐν Μογλένων ᾤκισε τούτους χωρίοις,
οἰκεῖόν οἱ σύνταγμα τούτους καλέσας·
οἳ καὶ μέχρι νῦν ἀπὸ Μογλένου τόπου
πᾶσι καλοῦνται Μογλενοπατζινάκαι.
Καὶ στρατιά τις Ἰταλῶν ἐξ ἑσπέρας
ἄνεισι βαδίσασα πρὸς Βυζαντίδα,
ἔχουσα τὸ πρόθυμον ὡς πρὸς τὴν ἕω·

3557 συμπλακείς: proelium apud Dristram a. 1087 **3557-72** praecipue a. 1086-1091 **3561-63** ἐκνικᾷ: proelium apud Levunium d. 29 mens. Apr. a. 1091 **3573-80** a. 1096/1097

3547-52: Z III 740,3-7 **3553-72**: Z III 740,8 — 741,5 **3559**: Z III 740,12-14; cf. v. 3562 νικητῇ τῷ Θεῷ: cf. v. 1392 καλῶν δότῃ: vide v. 343 **3573-91**: Z III 742,8 — 743,4 **3575** τὸ πρόθυμον: Eur. Med. 778

3566 ἠρημένοις VM: ἠρημένους B

ἧς συγκίνησιν ἐμφανῶς προμηνύει
πληθὺς ἀκρίδων ἑσπέρας πρὸς τὴν ἕω
διά τε Θρᾴκης Μακεδονίας ὅρων
τὴν ἀέριον πτῆσιν ἐξειργασμένη.
Φράγγων ὅμως στράτευμα πορθμὸν διέβη,
ἐφίσταται δὲ τῇ Νικαέων πόλει,
χερσὶ Τούρκων αἴσχιστα τυραννουμένῃ·||
καὶ σὺν χρόνῳ δὲ καὶ μάχῃ φρικαλέᾳ
φθορᾷ τε πολλῇ πρὸς μερῶν ἑκατέρων
αἱροῦσι Φράγγοι τὴν πόλιν κατὰ κράτος,
καὶ τῷ βασιλεῖ τήνδε πολλῶν χρημάτων
ἀπεμπολοῦσι, καὶ προχωροῦσι πρόσω.
καὶ προσβαλόντες Ἀντιόχου τῇ πόλει
αἱροῦσιν αὐτὴν μηχαναῖς τε καὶ μάχῃ·
μεθ᾽ ἣν ἀγῶσιν ἰσχυροῖς τε καὶ μάχῃ
καὶ τὴν Σιὼν αἱροῦσι τὴν Θεοῦ πόλιν.
καὶ Ῥαϊμοῦνδος, οὗ πατὴρ ἦν Ῥομπέρτος,
τῶν παρ᾽ Ἰταλοῖς εἷς ἐπισήμων πέλων,
πίστεις ἐνόρκους ἔδρα πρὸς βασιλέα,
τὴν δὴ πρὸς αὐτὸν ἐμπεδούσας φιλίαν
καὶ δουλικὴν εὔνοιαν ἀεὶ καὶ σχέσιν·
ὅθεν λαβὼν χρήματα πρὸς βασιλέως
καὶ δωρεὰς αὖ, φιλοτιμίας ξένας,
πρὸς Συρίαν ὥρμησε καὶ Κιλικίαν.
τῆς δ᾽ Ἀντιόχου κατακρατήσας μάχῃ,
οὓς εἶχεν ὅρκους πρὸς βασιλέα δράσας
σπονδάς τε φρικτὰς ἠθετηκὼς αὐτίκα,
ἄσπονδος ἐχθρὸς εὑρέθη Ῥωμαΐδος.
ἐκ τῶν ἑῴων τοιγαροῦν πρὸς ἑσπέραν

3585 d. 19 mens. Iun. a. 1097 **3588/89** d. 3 mens. Iun. a. 1098 **3590/01** d. 15 mens. Iul. a. 1099

3592-619: Z III 749,6 — 750,14

3590 versus signo denotatus mg. scr. V

μέλλων ἀπαίρειν ἡ βέβηλος καρδία
αὐτοῦ κατεψεύσατο θάνατον φόβῳ.
ὡς νεκρὸς οὐκοῦν ἐντεθεὶς ἐψευσμένος
ἢ νεκρὸς ἔμπνους λαρνακιδίῳ τότε ||
ἀπῆκτο χερσὶν οἰκετῶν πρὸς πατρίδα,
μάτην θρυλούντων τόνδε νεκρὸν τυγχάνειν.
ἐπεὶ δὲ λαθὼν ἀπεσώθη πατρίδι,
πολλὰ κατειπὼν τοῦ κρατοῦντος ἀλόγως
καὶ συναλίσας στρατιὰν ἐκ Λατίνων,
Ἐπιδαμνίων προσκαταίρει τῇ πόλει
καὶ τήνδ' ἑλεῖν ἔσπευδε τειχομαχίαις.
ἀλλ' ἐλπίδων ἔψευστο μηδὲν ἀνύσας.
πρεσβεύεται γοῦν ἀπογνοὺς τῶν ἐλπίδων,
καὶ τῷ κρατοῦντι πρὸς λόγους ἀφιγμένος
σπονδὰς πρὸς αὐτὸν ἐκτελεῖ καὶ συμβάσεις.
Τούτου κρατοῦντος αἵρεσις Βογομίλων
θεοστυγὴς πέφηνε καὶ βδελυκτέα,
ἧς μυσταγωγὸς Ἰατρός τις τοὐπίκλην
κλῆσιν δὲ Βασίλειος, Σατὰν ἐργάτης·
ὃς λάθρᾳ πολλοὺς ἀνεπίμπλα τῆς λύμης
καὶ τῶν παρ' αὐτοῦ δογμάτων ψυχοφθόρων,
πολλῶν ἐτῶν δρόμοις τε καὶ περιδρόμοις
χώρας ἐπιὼν καὶ πόλεις οἰκουμένης,
ἐπιπολάζει καὶ τελευταῖον τάλας
πόλει μεγίστῃ τῇδε καὶ βασιλίδι.
ἀλλ' ὁ κρατάρχης, ὀρθοδοξίας φίλος,
μέτεισιν αὐτοῦ πανσόφῳ τέχνῃ πλάνην·
πλασάμενος γὰρ ὑποκριθείς τ' ἐντέχνως
πίστιν βεβαίαν εὐμένειάν οἱ τρέφειν,||
θαμὰ προσήει τῷ τρισαλιτηρίῳ,

3614/15 mense Oct. a. 1107 **3619** foedus a. 1108

3620-48: Z III 743,6 — 744,4; 753,19/20; 754,4/5 **3624** λύμης: vide v. 286

3607 οὐκοῦν V: οὖν MB: οὖν δδ'? Bl **3625** αὐτοῦ V: αὑτοῦ MB

ἄγαν προσηνῶς καθομιλῶν συχνάκις,
σωτῆρα καλῶν τόνδε πεπλανημένων
τυφλῶν θ' ὁδηγὸν μυσταγωγὸν κρειττόνων.
τοῖσδ' ὁ βδελυρὸς καταθελχθεὶς τοῖς λόγοις
ἰὸν κακίας ἐξεμεῖ ψυχοφθόρον,
ἔκπυστα τιθεὶς δόγματα πονηρίας·
ἃ γνοὺς ὁ κρατῶν, φιλόχριστος καρδία,
ὀλέθρια δόγματα διδασκαλίας
γόητος ἀνδρὸς μισοχρίστου καὶ πλάνου
καὶ στηλιτεύει καὶ θριαμβεύει πρόφρων,
ψήφῳ τε κοινῇ τῷ πυρὶ τόνδε φλέγει.
Οὗτος βασιλεὺς καὶ Μανιχαίων πάλιν
πολλοὺς πρὸς εὐσέβειαν ἦν ἐφελκύσας
διδασκαλίαις καὶ σοφαῖς συμβουλίαις.
καὶ παισὶ δ' ἀνήγειρεν ὀρφανοῖς δόμον,
τάξας σιτήσεις δαψιλεῖς ἐν τῷ δόμῳ
ἐπιμελείας καὶ τροφῆς τούτων χάριν.
καὶ γραμματικῶν ἀπέταξεν αὖ πάλιν
μουσεῖον εἰς παίδευσιν ὀρφανῶν νέων
οὐκ εὐπόρων τε πατέρων πεφηνότων,
νείμας μαθηταῖς καὶ διδασκάλοις νέων
πλείστας σιτήσεις, δαπάνας, χορηγίας.
Ἐπὶ χρόνων τούτου δὲ τῆς κραταρχίας ||
καὶ πυρκαϊαὶ συνέβησαν τῇ πόλει
καὶ πλεῖστα τῇσδε κατανήλωσαν μέρη.
ἔπνευσεν δ' ἦρος ἀνέμου τις σφοδρότης
βιαιοτάτου, προξένου γε κινδύνων,
ᾧ πολλὰ κατήρειπε τῶν δομημάτων·
μεθ' ὧν χαμαὶ πέπτωκεν ἄγαλμα ξένον,

3645 inter a. 1084 et a. 1102-1104 **3646-48** in Philippupoli hieme a. 1115 **3660** hieme a. 1108

3639 ἰὸν κακίας: vide v. 249 **3649-56**: Z III 744,16 — 745,8 **3657-71**: Z III 755,4 — 756,3

3637 om. MB

ἄνωθεν ἑστὼς κίονος πορφυρέου
τοῦ πρὸς Πλακωτῷ τὴν βάσιν ἱδρυμένου·
ὃ κατενεχθὲν παρατυχόντων τόπῳ
πολλοὺς ἀνεῖλε συντετριφὸς ἐσχάτως.
κατερράγη δ' ἄνωθεν ὑετὸς μέγας
χύδην κατιὼν καὶ κατακλύζων μέγα,
ὑφ' οὗ κατηρίποντο πλεῖστα δωμάτων,
ζῴων δ' ὑπῆρξε καὶ βροτῶν πολλὴ φθίσις.
Οὗτος στρατεύσας κατὰ Τούρκων βαρβάρων
ἀφῖκτο καὶ μέχρι γε Φιλομιλίου·
εὑρὼν δ' ἔρημον ὁπλιτῶν ἄστυ τόδε,
ἀποδρασάντων τοῦδε βαρβάρων δέει,
αἱρεῖ τε τοῦτο καὶ στῖφός τι φρουρίων,
κρησφύγετα σπήλαια τῶν ἐγχωρίων.
καὶ τοὺς ἐν αὐτοῖς προσλαβών, οὕτω κρίνας,
ὑποστρέφει κάλλιστα πρὸς Βυζαντίδα,
μετοικίσαι σφᾶς κατὰ νοῦν ἄλλῃ γ' ἔχων.
τούτων πορείαν τὴν πρόσω ποιουμένων
οἱ μὲν σφριγῶντες καὶ νεάζοντες χρόνῳ ||
ποσὶν ἐχρῶντο καθ' ὁδὸν τοῖς ἰδίοις·
οὕσπερ λυγρὸν δ' ἔτρυχε γῆρας καὶ νόσος,
τούτοις ὑποζύγια παρεῖχε κράτωρ·
παρειμένους πλάσιν δὲ σώματος πάλιν
ἀσπίσι μακραῖς ἐντιθεὶς εὐμηχάνως
νέοις σθεναροῖς σφᾶς παρηγγύα φέρειν.
αὐτὸς δ' ἄνω κάτω περ ἱππότης θέων
ὡς σφῶν προμηθεὺς καὶ φύλαξ εὐζωΐας,
εἴ τινά που βλέψειε προσκεκμηκότα
βρωτοῦ ποτοῦ σπάνει τε καὶ μακρῷ δρόμῳ,
τόνδ' ἀνεκτᾶτο χριστομιμήτῳ τρόπῳ.

3672/73 a. 1116

3672-701: Z III 757,3 — 758,13 **3680** κατὰ νοῦν: Aristoph. Equ. 549 **3684** λυγρὸν... γῆρας: cf. Hom. Ω 250 **3693** χριστομιμήτῳ τρόπῳ: I Cor. 4,11

3670 κατηρίποντο scripsi (vide v. 3347): κατηρείπωντο VMB

οὕτως ὑποστρέφοντι συντεταγμένῳ
σουλτὰν προσῆλθεν ἱππότῃ στεφηφόρῳ,
πόρρωθεν αὐτὸς ἀποβὰς ἵππου δρόμου
καὶ προσκύνησιν ἀποδούς, ὥσπερ θέμις,
σπονδάς τε δράσας φιλικὰς καὶ συμβάσεις,
σὺν φιλοτίμοις δωρεαῖς ὑποστρέφει.
ὁ δ' αὐτοκράτωρ πρὸς πόλιν Κωνσταντίνου
αὖθις ἐπανέζευξε σὺν εὐθυμίᾳ·
ἔνθα νοσῶν ἔκειτο λοιπὸν ἐν κλίνῃ
σφοδρῶς ἐπιρρεύσαντος ἐκ καχεξίας
βάθροις ποδῶν ῥεύματος ὑλωδεστέρου,
παρ' οὗ δαμασθεὶς ἐσχάτως τὸ σαρκίον
μετ' οὐ πολὺ δέδεκτο τέρμα τοῦ βίου,
κατὰ στομάχου μύδρον εἰσδεδεγμένος ||
Ἀσκληπιαδῶν προσταγῇ τε καὶ κρίσει.

Ἀλέξιος ὁ Κομνηνὸς
ἔτη λζ´

Τούτου τὸ βιοῦν καὶ κράτος λελοιπότος
χειρίζεται κάλλιστα τὴν κραταρχίαν
Ἰωάννης παῖς, ἀρετῶν συστοιχία,
ὄντως χαριτώνυμος, ὀλβία χάρις,
ἄναξ ἀγαθὸς καὶ μαχητὴς γεννάδας,
ἐχθρῶν νικητὴς καὶ παθῶν αὐτοκράτωρ,
πλήρες ταμεῖον ἀγαθῶν θεοσδότων,
ἡδύς, ἱλαρός, εὐμενὴς ὑπηκόοις,
χρηστός, προσηνής, εὐπρόσιτος, χαρίεις,
θάλασσα καλῶν φιλοδωρίας πλέα,
φύσις ἀπαράμιλλος εὐλογημένη,
ταῖς βασιλικαῖς ἀρεταῖς διαπρέπων
σὺν τῇ γε λοιπῇ τῶν καλῶν εὐκοσμίᾳ,

3702 ineunte a. 1118 **3709** d. 15 mens. Aug. a. 1118 **3710/11** Ioannes II ci. a. 1092 imperator designatus, d. 15 mens. Aug. a. 1118 imperator acclamatur

3702-08: Z III 758,13/14; 759,1-7; 760,7,14/15; 764,6/7 **3709/10:** C 6,31-43 **3711-36:** C 46,59 — 47,85 **3712** χαριτώνυμος: vide v. 2834 **3713** ἄναξ ἀγαθός: cf. βασιλεύς τ' ἀγαθὸς Hom. Γ 179 μαχητὴς γεννάδας: vide v. 219 **3714** παθῶν αὐτοκράτωρ: vide v. 430 **3715** ταμεῖον ἀγαθῶν: vide v. 56 θεοσδότων: cf. v. 343 **3718** θάλασσα καλῶν: vide v. 32 **3720** βασιλικαῖς ἀρεταῖς: cf. Hunger, vide v. 34

γνώμων δικαίου, πραότητος αὖ τύπος,
καὶ τῆς ἀληθείας γε τῆς ἐν τοῖς λόγοις,
πρῶτος μετά γε πρῶτον εὐσεβανάκτων,
πιστὸς φρόνιμος οἰκέτης ὑπηρέτης,
κραταρχίας τάλαντον αὐξήσας μέγα,
ἀεὶ στραταρχῶν, ὑπεραθλῶν τοῦ κράτους,
πόλεις ἐθνικὰς ὑποτάττων τῷ κράτει
γνώσει, λόγῳ, πράγματι καὶ πείρᾳ μάχης,
μυριόνικος πλειστάκις δεδειγμένος,
ὡς πρὶν ὁ Δαβίδ, κατ' ἐχθρῶν ἀντιμάχων
λιταῖς στρατηγίαις τε σὺν εὐανδρίαις.||
οὐ τοὺς ἀγῶνας καὶ νίκας καταλέγειν,
τῶν ἀρετῶν θ' ὅμιλον αἷς ἦν ἐμπρέπων,
καὶ ῥήτορι γένοιτ' ἂν ἔργον ἐξόχῳ·
μίκρ' ἄττα δ' ἡμῖν ἐκ περιττῶν λεκτέον.
Οὗτος κατασχὼν ἀσφαλῶς κραταρχίαν
τιμὰς ἐπεβράβευσε τοῖς ἐκ τοῦ γένους
καὶ πᾶσιν ἁπλῶς δωρεὰς ἀναλόγους,
κοινῶν προμηθεῖς ἀποτάξας πραγμάτων
ἐκ τῶν καθ' αἷμα καὶ προσῳκειωμένων.
σύστρεμμα τῷδε βασιλεῖ τῶν ἐκ γένους
καττύεται σκέμμα τε θανατηφόρον
μετά γε βραχὺν τῆς κραταρχίας χρόνον,
πρωτουργὸν ἅμα καὶ στρατηγέτιν ἔχον
ὅμαιμον αὐτοῦ τὴν Καισάρισσαν Ἄνναν·
καὶ φωραθέντων τῶν συνιστώντων λόχον
ἀεικὲς οὐδεὶς εἰς δέμας πέπονθέ τι,
ὅτι γε μὴ ψίλωσιν οὐσιῶν μόνον,

3744 βραχὺν... χρόνον: ante d. 15 mens. Aug. a. 1119

3722 γνώμων δικαίου: vide v. 3303   πραότητος τύπος: vide v. 502   **3725/26**: vide vv. 2884/85   **3731** Δαβίδ: II Reg. 5-8   **3737**: C 6,31— 8,92   **3738-41**: C 8,95-2; 9,7-11   **3742** σύστρεμμα: Num. 32,14   **3742/43** σύστρεμμα... καττύεται: cf. v. 2159   **3742-46**: C 10,37-56; 11,60/61   **3747-86**: C 11,57-85

3728 ὑποτάττων V: -τσων M: -σσων B   **3734** ἐμπρέπων V: ἐκπρέπων MB

ἃς ἀποδοῦναι βασιλεὺς κεκτημένοις
μετά γε βραχὺ προστέταχεν ἐνθέως,
αἰτίας ἀφεὶς πᾶσι προσκεκρουκόσι,
σπεισάμενος πρώτιστα τῇ Καισαρίσσῃ
καὶ πλοῦτον αὐτῇ συνεπιδοὺς ἀξίᾳ.
ὅπως δὲ τοῦτο συμβέβηκε φραστέον·
τὴν ἐν χρυσαργύρῳ τε λιθομαργάροις
ἐσθήμασί τε ποικίλοις τιμαλφέσιν
οὐσίαν ἀμύθητον, ἔν τινι δόμων||
τῆς κασιγνήτου Καισαρίσσης κειμένην,
ἄναξ ἐπιστάς, ἡ φίλοικτος καρδία,
ἐπισκοπῶν ἦν σὺν Ἀξοὺχ Ἰωάννῃ·
ἡνίκα τόνδε καὶ ταδὶ φάναι λόγος,
ὡς «τάξις ἀντέστραπτο κἀμοὶ τοῦ γένους,
καὶ συγγενὲς μὲν δύστροπόν μοι τυγχάνει,
ἀλλότριον δ' εὔνουν τε καὶ πεφιλμένον·
ὅθεν κελεύω τὰ προκείμενα τάδε
φίλτατον Ἀξοὺχ προσλαβόντα κατέχειν».
ὃδ' εὐχαριστεῖ τῆς μεγαλοψυχίας,
μετὰ δέ γ' εἰπεῖν λιπαρεῖ δεδογμένα.
καὶ τὸν λαβόντα τοῦ λέγειν ἐξουσίαν,
«εἰ καὶ βιαίων ἀδίκων τε πραγμάτων
κατῆρξεν, ἄναξ, σὴ κασίγνητος», φάναι,
«ἔργοις τ' ἀπωμόσατο φιλαδελφίαν,
ἀλλ' ἡ φύσις σύναιμον αὐτὴν δεικνύει·
νίκησον οὐκοῦν χριστομιμήτῳ τρόπῳ
γνώμην ὁμαίμου, δυσμενῆ κακεργάτιν,
καὶ τὰ κατ' ὄψιν πάντα δὸς κατὰ χάριν
ταύτῃ διαφέροντα μᾶλλον πατρόθεν».
ταύτῃ γε πεισθεὶς βασιλεὺς παραιφάσει
πάντα προθύμως Καισαρίσσῃ προσνέμει,
«εἴην ἄν», εἰπών, «τοῦ βασιλείου κράτους

3775 χριστομιμήτῳ τρόπῳ: vide v. 3693

3760/61 ἄναξ ἐπιστάς, ἡ φίλοικτος καρδία, / ἐπισκοπῶν ἦν σὺν Ἀξουχ Ἰωάννῃ V: ἄναξ ἐπισκοπῶν ἦν σὺν Ἀξοὺχ Ἰωάννῃ MB: σκοπῶν? B1

παντάπαν ἀνάξιος, εἰ περὶ γένος
τοὐμὸν κριθείης εὐμενέστερος σύ γε,||
ἀνώτερος κέρδους τε κτήσεως τόσης».
οὕτως ἀμνησίκακος ἦν ἄναξ ὅδε,
θερμός τ' ἐραστὴς χριστομιμήτων τρόπων.
Μήτηρ δὲ τοῦδε καὶ βασιλὶς Εἰρήνη,
εἰ καὶ πρὶν ἀπέστεργε τόνδ' οὐκ ἐνδίκως,
οὐκ ἄξιον κρίνουσα πρὸς κραταρχίαν,
ὡς τῇ θυγατρὶ μνωμένη τὰ τοῦ κράτους
γαμβρῷ τε τῷ Καίσαρι τῷ Βρυεννίῳ,
λόχου φονῶντος οὐ συνίστωρ εὑρέθη·
μᾶλλον δὲ γνοῦσαν εἰς ἔπειτα τὸ δρᾶμα
ἐπήβολον λόγιον ἐξειπεῖν λόγος
γνώμην τε κεδνὴν συνετὴν μάλ' εὐστόχως,
ὡς οὐχ ὑπόντα χρὴ διφᾶν βασιλέα,
παρόντα δὲ στέργειν τε τοῦτον καὶ σέβειν.
Οὗτος στρατεύσας κατὰ Περσῶν βαρβάρων
τὰς πρὸς Κομνηνάνακτα συνθήκας πάλαι
διαλυσάντων, καὶ πόλεις Ῥωμαΐδος
τὰς πρὸς Φρυγίᾳ καὶ Μαιάνδρῳ κειμένας
κατατρεχόντων καὶ κακῶς δρώντων ὅπλοις,
καὶ συμβαλὼν ἥττησεν αὐτοὺς πολλάκις,
τρεψάμενος σφᾶς εὐκλεῶς ἐν ταῖς μάχαις.
καὶ Λαοδικέων δὲ λαμβάνει πόλιν,
καὶ τήνδε τειχῶν κατοχυρώσας κράτει
καὶ πάντα θεὶς εὖ καὶ καθὼς ἦν συμφέρον,||
πρὸς βασιλίδα καθυποστρέφει πόλιν,
οἷα βασιλεὺς ἀγαθὸς νικηφόρος
τοῖς βασιλικοῖς ἀναδούμενος κρότοις.

3798-808 vere a. 1119

3786 χριστομιμήτων τρόπων: vide v. 3693 **3787-97:** C 12,86-89 **3787-91:** C 4,85—5,5 **3798-810:** C 12,94—12,5 **3802** κακῶς δρώντων: vide v. 1441

3793 γνοῦσαν VBpc.: γνοῦσα M

μετὰ δὲ μικρὸν ἀπανίσταται πάλιν,
καὶ γίνεται δὴ κατὰ τὴν Παμφυλίαν
αἱρεῖ τε Σῳζόπολιν μηχανουργίᾳ,
πόλιν ἐρυμνὴν καὶ κατησφαλισμένην,
ἄλλα τε πλεῖστα τῶν ἐκεῖ πολιχνίων
στρατηγικαῖς τέχναις τε καὶ μάχης νόμῳ,
ἐν οἷσπερ ἠρίθμητο καὶ κεκλημένον
δύσληπτον ὄντως Ἱερακορυφίτου,
ἔρυμα τειχῆρές τι δύσμαχον πάνυ,
πάλαι μὲν ὄντα τῷ κράτει Ῥωμαΐδος
ὑπήκοά τε καὶ συνηριθμημένα,
ζυγῷ δὲ Περσῶν καθυπείκοντα τότε.
Οὗτος περὶ πέμπτον γε τῆς ἀρχῆς χρόνον
ἔθνους Σκυθικοῦ κατακείροντος Θρᾴκην
καὶ πάντα τ' αὐτῆς Σκυθικὴν ἐρημίαν,
ὅ φασι, δρῶντος ἐκδρομαῖς πανημέροις,
κινεῖ κατ' αὐτῶν Ῥωμαϊκὰς δυνάμεις,
καὶ συμπλακεὶς σφίσι γε τῷ Θεοῦ σθένει
κατατροποῦται Σκυθικὰς πάσας ἴλας,
καὶ τρισαριστεὺς ἀναδείκνυται κράτωρ
βουλαῖς στρατηγίαις τε λιταῖς ἐνθέοις·
οὐ γὰρ ἄναξ σύμβουλος ἦν χρηστὸς μόνον||
καί γε στρατηγὸς ἐν μάχαις ῥωμαλέος,
ἀλλὰ καθά τις καὶ Μωσῆς ἄλλος νέος
χεῖρας ἀνυψῶν εἰκόνι σεβασμίᾳ
τῆς μητρανάνδρου καὶ πανυμνήτου κόρης
σχήμασιν οἰκτροῖς καὶ σταλαγμοῖς δακρύων
παρεμβολὰς ἔκλινε τὰς τῶν βαρβάρων,
Θεοῦ διδόντος τὴν νίκην οὐρανόθεν

3811-22 vere a. 1120 **3823-50** a. 1222/1223

3811-22: C 12,6/7; 12,14—13,38 **3823-50:** C 13,39—14,42; 14,62-64; 15,84-93; 16,2-10 **3825** Σκυθικὴν ἐρημίαν: vide v. 545 **3834** Μωσῆς: Exod. 14,21; 17,11 **3836** πανυμνήτου κόρης: vide v. 936 **3839** Θεοῦ — νίκην: vide v. 1392

3818 ὄντως VBpc.: ὄντων M **3825** τ' αὐτῆς VM: ταύτης B **3838** ἔκλινε V: ἔκρινε MB

περιφανῆ τε καὶ περίπυστον λίαν.
καὶ γὰρ τοσοῦτον μυριάριθμον στῖφος
δορυαλώτων συνελήφθη βαρβάρων
ὡς κατὰ δυσμὴν Ῥωμαϊκοῖς ἐν τόποις
ἐκ τῶνδε κώμας καὶ συνοικίας ὅλας
καὶ συσταθῆναι καὶ παραμένειν ἔτι,
ἐπωνυμίαν ἐξ ἔθνους κεκτημένας·
τάγμασι δ' ἄλλους συμμάχους ἐν ταῖς μάχαις
καταλεγῆναι Ῥωμαϊκοῖς καὶ στίχαις,
μοίρας δὲ πολλὰς ἀποδόσθαι χρυσίου
ὑπὸ στρατιᾶς σφῶν πάλιν ᾐρημένοις.
Μετὰ δὲ μικρὸν ὕστερον πάλιν ἄναξ
ἐπιστρατεύσας τοῖς Τριβαλοῖς βαρβάροις,
ὅρκια συγχέουσιν ἐκ κακουργίας,
σφᾶς ἐκνικήσας ἐν μάχῃ κατὰ κράτος
τὸ βάρβαρον τίθησιν ἔνσπονδον πάλιν·
λείαν δ' ἐκεῖθεν ἀπελάσας μυρίαν,
πλήσας τε τὸ στράτευμα τῶν σκυλευμάτων ||
ὄλβου τε πολλοῦ καὶ λαφύρων μυρίων,
πλῆθος δορυάλωτον εἰς ἐπαρχίαν
τὴν τῶν Βιθυνῶν κατὰ τὴν Νικομήδους
διαβιβάσας ἐγκατοικίζει φέρων,
καὶ τῶνδε τοὺς μὲν στρατιᾷ καταλέγει,
τοὺς δ' αὖ παρῆκε συντελεῖν κοινῷ φόρους.
Οὖννοι τὸν Ἴστρον ἐκπεράσαντες θέρους
κατακρατοῦσιν ἄστεος Βρανιτζόβης,
καὶ τῆσδε πάσας κατερείψαντες βάρεις
μετήγαγον πρὸς Ζεύγμινον καὶ τοὺς λίθους,
ἐπιδραμόντες καὶ Σαρδικῆς χωρία.

3851-63 a. 1123 **3864-78** aestate a. 1127 **3867** nota: caesura post quintam syllabam (...πρὸς / Ζεύγμινον)

3851-63: C 16,15-24 **3864-79**: C 17,39-41; 17,52—18,63

3850 ὑπὸ VM: ἀπὸ Bpc. **3864** Οὖννοι B: Οὖνοι VM **3867** mg. a.m. Ζεύγμιον scr. V

οὐκοῦν ἐπὶ σφᾶς ἐκστρατεύσας ὁ κράτωρ
ἐν ὑγροχέρσῳ καὶ σθεναρᾷ δυνάμει,
κατὰ τὸν Ἴστρον συμπλακεὶς ἀντιπάλοις
ἵστησι λαμπρὰν κατὰ βαρβάρων νίκην,
καὶ Χράσμον εἷλε σὺν τῷ Φραγγοχωρίῳ,
γῆς Παιόνων κράτιστον ὑπάρχον μέρος.
πρὸς δ' αὖ παρεστήσατο τεῖχος Ζευγμίνου,
κἀκ τοῦδε λείαν ἀπήλασε μυρίαν
καὶ λάφυρ' ἐκτήσατο καὶ πλεῖστα σκῦλα
αὐτός τε καὶ στράτευμα Ῥωμαίων ἅπαν.
σπεισάμενος δ' ἔπειτα βαρβάροις Οὔννοις,
πρὸς τὴν ἕω στράτευμα διαβιβάσας,
διὰ Βιθυνῶν χωρίων Παφλαγόνων
ἐφίσταται τάχιστα τῇ Κασταμόνι,||
καὶ τήνδ' ἐπανέσωσε τῇ Ῥωμαΐδι
Περσαρμενίοις κεκρατημένην πάλαι,
χρησάμενος κλίμαξι, τειχομαχίαις
εἰς τῆσδε τὴν ἅλωσιν ὡς εὐμηχάνως.
Τοιαῦτα δράσας αἰχμαλώτων τε στῖφος
καὶ λείαν ἀμύθητον εἰληφὼς ἄναξ
πρὸς βασιλίδα τὴν πόλιν ὑποστρέφει,
οἷα νικητὴς ἀναδούμενος κρότοις·
κἀπὶ τροπαίῳ προσφάτῳ καὶ τῇ νίκῃ
κατήγαγε θρίαμβον ἐν μέσῃ πόλει.
τεύξας γὰρ ἅρμα σὺν τεχνουργίᾳ ξένον,
χρυσαργύρῳ κάλλιστα διειλημμένον,
ὃ χιονώδης τετρακτὺς συστοιχία
ἵππων τις εἷλκεν εὐφυῶς ζευγνυμένων,
ἐν τῷδε σεπτὴν ἀναβιβάζει κράτωρ
τῆς μητρανάνδρου παρθένου τὴν εἰκόνα,

3879 hieme a. 1128/1129 **3880-903** a. 1132

3870 ὑγροχέρσῳ: cf. Manasses, vv. 3933,5659 **3880-86**: C 18,70-76 **3887-903**: C 18,76-80; 19,88-95

3873 τῷ VMB: γε H(53) **3876** κἀκ—μυρίαν VMB: κἀκεῖθεν ἀπήλασε λείαν μυρίαν H(51)

ἐν ᾗ πεποιθὼς καὶ κατορθῶν τὰς νίκας
ὡς συστρατηγέτιδι κατ' ἐχθρῶν μάχης
προσῆγε τὴν πρέπουσαν εὐχαριστίαν·
ἧς καὶ προῆγε σὺν ὅλῃ γερουσίᾳ
ποσὶ βαδίζων, σταυρικὸν σκῆπτρον φέρων.
'Αλλὰ βραχὺς ἤνυστο κατ' οἶκον χρόνος,
καὶ πάλιν ἐστράτευσεν ἄναξ χαρίεις
μετὰ στρατιᾶς ἀρεϊκῆς προφρόνως
ἐπὶ Τανισμάνιον εἰς Κασταμόνα,||
στρατηγὸν ἄνδρα παρὰ Περσαρμενίοις,
ταύτην ἑλόντα τειχομαχίᾳ πόλιν
καὶ φύλακας κτείναντα 'Ρωμαίους ξίφει.
καὶ τήνδ' ἐπανέσωσε 'Ρωμαίων κράτει.
πρὸς τοῖσδε Γάγγραν καταπορθεῖ τὴν πόλιν,
ἐν ᾗ γε φρουροὺς ἀποτάξας ὁπλίτας
ἐκ 'Ρωμαϊκῆς στρατιᾶς δισχιλίους
καὶ πάντα θεὶς εὖ εἰς πόλιν ὑποστρέφει.
καὶ τῇδε μικρὸν ἐνδιατρίψας χρόνον
κατὰ κρατοῦντος 'Αρμενίας Λεβούνου
ἐπιστρατεύει, στρατιὰν πλείστην ἄγων,
κατηκόους σίνοντος Αὐσόνων πόλεις.
οὐκοῦν ἐπιβὰς 'Αρμενοκιλικίας
Ταρσὸν παρεστήσατο, φαεινὴν πόλιν,
καὶ τὴν 'Αδάνην καὶ Βακᾶ στρατηγίᾳ,
ἔπειτ' ὀχυρὰν 'Αναζάρβην σὺν βίᾳ
περίκλυτόν τε καὶ κολώνειαν πόλιν.
καὶ δὴ μετελθὼν τὰς πέριξ ταύτας πόλεις

3904-15 ci. mens. Sept. a. 1134 **3916-24** a. 1136/1137 **3925/26** a. 1137

3900 συστρατηγέτιδι: cf. hymnum ecclesiae Graecae Τῇ ὑπερμάχῳ στρατηγῷ **3904-15:** C 19,3-9; 20,22—21,48 **3916-24:** C 21,49-51; 21,54—22,68; 25,49-51; 27,91-95 **3925-50:** C 27,2—28,22; 28,26-35; 28,42—29,53; 30,90—31,7; 31,20/21

3917 κατὰ κρατοῦντος scripsi: κατακρατοῦντος VMB **3924** περίκλυτόν τε V: Περικλυτόν τε MB κολώνειαν V (vide C 25,52 'Ανάζαρβαν... αὕτη... πετρῶν ἀποτόμων ὕπερθεν ἵδρυται): Κολώνειαν MB (cf. v. 6645)

ἐρυμνά τε φρούρια καὶ κώμας ὅλας,
ἐφίσταται δὴ τοῖς τόποις τῆς Συρίας
καὶ τὴν πόλιν εἴσεισι τὴν 'Αντιόχου,
'Ραϊμούνδου πρίγκιπος ἅμ' ἀστοῖς ὅλοις
εὖ χερσὶν αὐτὸν ὑπτίαις δεδεγμένου
καὶ πᾶσι τιμήσαντος αὐτὸν εἰκόσιν.
ἐφ' ἡμέραις οὖν ἐνδιατρίψας πόλει,||
αὐτῷ τε τὸν πρίγκιπα λίζιον δράσας,
σὺν τῷδε Τριπόλεως κρατοῦντα τότε,
ἄναξ χαριτώνυμος ἔξεισι πάλιν,
καὶ πρὸς παρευφράτιδας ἄπεισι πόλεις,
παρ' 'Αγαρηνῶν οὐ καλῶς κρατουμένας.
καὶ τῶνδε πορθεῖ τειχομαχίαις, ὅπλοις
Πεζά, Χάλεπ, Νίστριον, Καρφαρᾶ, Φέρεπ.
ἐκ τῶν δὲ λοιπῶν ἀστέων δῶρα ξένα
καὶ πλεῖστα λαβών, καὶ λίθους καὶ μαργάρους
πολύν τε χρυσὸν καὶ λαφυραγωγίαν,
καὶ λυχνίτην φέροντα σταυροῦ τὸν τύπον,
χρῆμά τι πανθαύμαστον, ἔκπληκτον, ξένον,
πρὸς δ' αὖ γε καὶ τράπεζαν ἔκλαμπρον πάνυ,
ἐξ ἀμιμήτου συντεθειμένην τέχνης
πολυτελῆ τε χρυσότευκτον, ποικίλην,
ἃ πάντα συνείληπτο τοῖς Πέρσαις πάλαι,
συσχοῦσιν αὐτάνακτα τὸν Διογένην,
πρὸς τὴν βασιλεύουσαν ἔρχεται πόλιν,
ἄγων μεθ' αὐτοῦ κασίγνητον σὺν γόνῳ,
τὸν σεβαστοκράτορα τὸν πρὶν φυγάδα,
τῷ τηνικαῦτα προσρυέντα γνησίως

3927-34 a d. 29 mens. Aug. a. 1137 usque ad d. 10 mens. Sept. a. 1137 **3935-50** a d. 13-18 mens. Apr. a. 1138 usque ad ver a. 1139

3930 χερσὶν... ὑπτίαις: locut. prov.; Philostr. j. Im. 1,6 **3935** χαριτώνυμος: vide v. 2834 **3951-65:** C 32,31-35,45-50; 32,55—33,60

3927 δὴ V: δὲ M: καὶ Bpc.: καὶ] δὲ B1 **3929** ἅμ' ἀστοῖς V: ἅμα τοῖς MB

ἄνακτι τῷδε καὶ κασιγνήτῳ φίλῳ.
ὃς ἐκλιπὼν πρὶν διατριβὰς Αὐσόνων
σχέσιν ὁμογνίου τε καὶ βασιλέως
πρὸς Περσάνακτα φυγὰς ἐκ λύπης τρέχει,||
μόλις δὲ συνεὶς οὔ γε κακοῦ τυγχάνει,
παλινδρομεῖ κάλλιστα πρὸς βασιλέα,
καὶ δεξιᾶς ἔτυχε τῆς ἐπανόδου.
ἐπανιόντα καὶ γὰρ ἰδὼν ὁ κράτωρ
Θεῷ χαριστήρια τῶν ὅλων θύει,
οὐχ ἧττον ἡσθεὶς ἢ νίκαις ταῖς μυρίαις·
καὶ χαριέντως προσπλακεὶς καθὰ δέον
τὸ φίλτρον ἀπένειμεν ἀμφοῖν ὡς πάλαι.
Χρόνον δὲ βραχὺν ἐνδιατρίψας πόλει,
ὡς εἶχεν, ἐξώρμησε πρὸς Βιθυνίαν,
καταφρονήσας σώματος καχεξίας,
Τούρκων κακούντων Ῥωμαϊκὰ χωρία·
οὓς ἐκθροήσας καὶ μόνῃ παρουσίᾳ
πρὸς Λοπάδιον ἀφικνεῖται τὴν πόλιν.
ἔνθα βραδύνων συνάγων τε δυνάμεις
στρατῷ βαρὺς ἔδοξεν ὁ πραῦς ἄναξ
ὡς διανιστῶν ἀρεϊκὰς πρὸς μάχας
καὶ προσβιάζων καρτερεῖν ἐν τῇ μάχῃ.
τοίνυν ἀπάρας βασιλεὺς Λοπαδίου
ἐπιστρατεύει σὺν στρατιᾷ μυρίᾳ
τοῖς κατὰ Πόντον Ἀγαρηνοῖς βαρβάροις
κατακρατοῦσι τῆς Νεοκαισαρέων,
σπεύδων μετελθεῖν καὶ Γαβρᾶν Κωνσταντῖνον
κατατυραννεύοντα Τραπεζουντίων.
ἐφίσταται γοῦν τῇ Νεοκαισαρέων||
καὶ τῇδ᾽ ἐφιστᾷ τὰς δυνάμεις κυκλόθεν.

3966-75 vere a. 1139 **3976-87** exeunte mense Maio a. 1139

3966-75: C 33,61-72,80-83 **3973** πραῦς ἄναξ: Zach. 9,9; Mat. 21,5 **3974** ἀρεϊκάς: vide v. 578 **3976-4001:** C 34,84-88,4/5; 35,26/27; 35,39—36,60

3964 καθὰ VH(54): κατὰ MB **3979** κατακρατοῦσι VH(88): -ιν MB τῆς VM: τὴν Bpc.

καὶ τάχ᾽ ἂν εἷλε τήνδε κρατάρχης τότε,
εἰ μή τι συμβὰν ἀπρόοπτόν τι πάθος
ἀπεῖρξε τὸ στράτευμα τῆς διαμάχης·
πρὸς βαρβάρους γὰρ ἐνστάσης μάχης τότε,
ἐξ Ἰταλίας δεξιόν τιν᾽ ἱππότην
ἄνιππον ἰδὼν ἐγκελεύεται κράτωρ
ἀγχοῦ συνιππεύοντα τἀδελφοῦ γόνον
ἵππον παρασχεῖν ἀποβάντα Λατίνῳ.
ὅδ᾽ οὐ νεμεῖν ἔφασκε μάλ᾽ ἀντιλέγων,
μόλις δ᾽ ἄκων δίδωσιν ἵππον ἱππότῃ.
κἀκ τοῦδε πλησθεὶς οὐ μικρᾶς ἀθυμίας,
μικροψυχήσας ἐκ φρενῶν ἀβλεψίας,
ἀδελφόπαις οὗτός γε καιρῷ τῆς μάχης
ἐξ ὑπογύου προστρέχει τοῖς βαρβάροις,
καὶ τοῖσδε δεχθεὶς ἀσμενεστάτῳ πόθῳ
μετά γε βραχὺ καὶ χριστώνυμον σέβας
ἐξόμνυται, φεῦ, καὶ συνεζύγη τάλας
θυγατρὶ Περσάνακτος Ἰκονιέως.
Ἐντεῦθεν ἄναξ συσχεθεὶς ἀγωνίᾳ
ὑποστρέφειν ἤρξατο πρὸς πόλιν βάδην,
κλέπτων ἀναχώρησιν ἐξ εὐβουλίας.
ὅμως πεφθακὼς τὴν βασιλίδα πόλιν,
ἐν τῇδε μικρὸν ἐνδιατρίψας χρόνον,
ἔξεισι πάλιν σὺν στρατιᾷ μυρίᾳ,||
καὶ παραδραμὼν Φρυγίαν καὶ Λυκίαν
τὴν Ἀττάλου πέφθακεν εὐκλεᾶ πόλιν.
καὶ τῇσδε θεὶς εὖ, ὡς προσῆκον, τὰ πέριξ,
ἑλών τε λίμνην Πασγούσῃ κεκλημένην,
πρὸς Ἰσαυρίας ἀφικνεῖται τὸ κλῖμα,
καὶ πρὸς Συρίαν καὶ πόλιν Ἀντιόχου,

4002-04 aestate a. 1140 **4005-13** a d. 15 mens. Ian. a. 1141 usque ad exeuntem mens. Sept. a. 1142

4002-21: C 36,60-62,66/67; 37,77-86; 38,25—39,38

3997 ὑπογύου V: ὑπογυίου MB **4004** εὐβουλίας V: ἀβουλίας MB: εὐβουλίας? Bl

ἐπιμελὲς σπούδασμα τιθεὶς καὶ λόγον
ἐλευθερῶσαι τὴν Ἀντιόχου πόλιν
τῆς Λατινικῆς δυσαχθοῦς τυραννίδος
καὶ τήνδ' ἑνῶσαι τῇ πόλει Κωνσταντίνου,
ἔπειτα Σιὼν ἀφικέσθαι πρὸς πόλιν,
καὶ φιλοτίμοις ἀναδῆσαι καὶ ξένοις
δώροις ἀναθήμασι Δεσπότου τάφον,
τὸ δ' ἐν κύκλῳ πᾶν βαρβαρικὸν καθᾶραι.
οὐκοῦν ἐπιστὰς Ἀντιοχέων πόλει
ταύτης ἐδῄου κατέκειρε τὰ πέριξ·
ἐπεὶ δέ οἱ πρόθυμον οὐ κατ' ἐλπίδας
συμβαῖνον ἐσκόπησεν ἀγχίνους ἄναξ,
πρὸς Κιλίκων ἄπεισι πανστρατὶ μέρη.
ἐνσκηνοβατεῖ δ' ἐν φαραγγώδει τόπῳ,
ἔνθα Κοράκων φωλεοὶ κλῆσις τόπῳ,
καὶ πρὸς κυνηγέσιον ὁρμᾷ κατ' ἔθος,
συῒ δ' ὑπαντᾷ κατὰ λόχμην ἀγρίῳ,
καὶ τόνδε τῷ δόρατι πλήττει καιρίαν·
τῇ δ' ἀντερείσει τοῦ συὸς καμοῦσά πως ||
δορυφόρος χεὶρ αὐτάνακτος δεσπότου
καὶ παρενεχθεῖσά τι μικρὸν εὐθέος
τῆς παρὰ πλευρὸν παραψαύει φαρέτρας,
ἰοτρόφα βέλεμνα θηρῶν εἰς φόνον
ἔνδον φερούσης· καὶ χυθέντων ἀτράκτων
εἷς τῶνδε φεῦ ἔπληξε κράτορος χέρα,
καὶ φθαρτικὴ δύναμις ἡ τοῦ φαρμάκου
κατά γε μικρὸν ἀπονεκροῖ καὶ φθίνει
ἄνακτα θεῖον, τρισαριστέα μέγαν, Ἰωάννης ὁ Κομνηνὸς
καὶ συνελαύνει πρὸς τὸ τοῦ βίου πέρας. ἔτη κδ'

Πρὶν ἢ δὲ θανεῖν Μανουὴλ βασιλέα,

4022-29 post d. 15 mens. Sept. a. 1142 usque ad d. 8 mens. Apr. a. 1143 **4043** Ioannes II d. 8 mens. Apr. a. 1143 mortuus

4014 σπούδασμα τιθείς: vide v. 1296 **4022-42**: C 39,39—40,74 **4024** πρόθυμον: vide v. 3575 **4043-48**: C 41,6/7,17-19; 45,33; 46,41-50,57/58

ὕστατον υἱῶν συνομαρτοῦντα, στέφει
καὶ κράτορα δείκνυσι τῆς Ῥωμαΐδος·
στράτευμ' ἐπὶ τούτοις δὲ Ῥωμαίων ἅπαν
σὺν τοῖς στρατηγοῖς καὶ λοχαγοῖς ταγμάτων
ἀνεῖπον αὐτὸν Αὐσονάρχην ἀσμένως.
ἔπειτ' ἐπανέζευξε πρὸς Βυζαντίδα
μετὰ στρατιᾶς Μανουὴλ ἄναξ νέος,
ἀνακομίζων καὶ πατρὸς ναυσὶ νέκυν.
καὶ καταλαβὼν τὴν βασιλίδα πόλιν
βασιλικῆς ἔτυχε τῆς εὐφημίας,
πρῶτον σταλέντων καὶ προηυτρεπικότων
τὴν εἴσοδον κάλλιστα τὴν εἰς τὴν πόλιν
Ἀξοὺχ μεγάλου τὴν τιμὴν δομεστίκου
καὶ Βασιλείου Τζιτζιλούκη τοὐπίκλην.||
πλήν, ὡς ἔφην, φθὰς Μανουὴλ πόλιν κράτους
παρ' ἀρχιθύτου ταινιοῦται κατ' ἔθος,
καὶ πᾶσιν ἀστοῖς προσδέδεκτο προφρόνως
ἀναγορευθεὶς βασιλεὺς αὐτοκράτωρ,
νεανίας ὢν ἀρεϊκὸς ἐν μάχαις,
κάλλιστος, ἡδύς, εὐμενὴς ὑπηκόοις,
τοῖς πᾶσιν ἀσπάσιος ὡς μεγαλόφρων,
πρὸς δ' αὖ φρενήρης, χαρίεις, πεφιλμένος,
τῶν δημοτικῶν ἐντριβής γε πραγμάτων,
τῇ τοῦ προσώπου καλλονῇ κεκασμένος,
καὶ πᾶσι καλοῖς ἐμπρέπων θεοσδότοις,
ῥώμῃ τε τοῦ σώματος, εἴδει, συνέσει,
ψυχῆς παραστήματι φιλοκινδύνῳ,
ἰθυνεῖ σχήματι τῆς ἡλικίας,
ἤθει προσηνεῖ, χαροπῷ, πεφιλμένῳ.

4045-48 d. 5 mens. Apr. a. 1143 **4049-53** ci. mens. Iul. a. 1143

4049-61: C 48,5-10; 49,32-34; 49,50—50,51; 50,69-71; 51,82-84; 52,8/9 **4058** ὡς ἔφην: vide v. 4052 **4062** ἀρεϊκός: vide v. 578 **4062-92**: C 50,71—51,81 **4068** πᾶσι καλοῖς... θεοσδότοις: cf. v. 343

4044 υἱῶν V: υἱὸν MB **4058** ἔφην Mpc.B: ἔφθην V **4061** ἀναγορευθεὶς V: διαγορευθεὶς MB

ἀνεξικακίᾳ δὲ μάλιστ' ἐκράτει
καὶ πραότητι τῶν κατ' αὐτὸν ἀνάκτων,
ἥρως Ἡρακλῆς ἀπαράμιλλος φύσει,
ὑπερμαχῶν κάλλιστα τῆς κληρουχίας,
ποιμὴν ἀγαθός, ἄγρυπνος ποίμνης φύλαξ,
λύκους διώκων δυσμενεῖς τοῦ ποιμνίου
καὶ τῷδε διδοὺς τὴν νομὴν ἐλευθέραν,
ἄναξ προσηνὴς καὶ μαχητὴς γεννάδας,
Αἴας, Ἀχιλλεὺς καὶ Νέστωρ βουληφόρος,
ὑπὲρ Πρίαμον εὐμέλιος ἱππότης,||
Ἕκτωρ φάλαγγας ῥηγνύων ἐναντίων,
ἐπίχαρις ἦθός τε πτηνὸς τὴν φρένα,
φρικτὸς μὲν ἐχθροῖς, εὐμενὴς δ' ὑπηκόοις,
ἱλαρός, εὐέντευκτος, ἡδεῖα χάρις,
μυριόνικος τρισαριστεὺς αὐτάναξ,
Ἑρμοῦ τε παιδείας τε παντοίας φίλος,
ἄντικρυς Ἄρης ἐν μάχαις ἀντιπάλων,
ὀξύρροπός τις πρὸς μάχας καὶ κινδύνους,
ἀεὶ στραταρχῶν, κατ' ἐχθρῶν κινῶν δόρυ
καὶ ταῖς κατὰ σφῶν ἀναδούμενος νίκαις.
Οὗτος στρατεύσας κατὰ Τούρκων βαρβάρων
κατὰ τὰ Μελάγγεια τῆς ἔξω τόπους,
Τούρκους μετῆλθεν ἀναχαιτίσας ὅπλοις,
καὶ τῆς φυλακῆς φροντίσας τῶν ἀστέων
εἰς τὴν βασιλεύουσαν ἀνθυποστρέφει.
εἶτ' ἐκστρατεύει κατὰ Περσῶν καὶ πάλιν
τὰς πρὸς Πιθηκᾶν κατατρεχόντων πόλεις,
λεηλατούντων καὶ Θρᾳκησίων θέμα.

4093-97 a. 1144 an 1145? (vide van Dieten) **4098-113** a. 1146

4077-79: cf. Joh. 10,11 **4080** μαχητὴς γεννάδας: vide v. 219 **4081** βουληφόρος: vide v. 578 **4082** εὐμέλιος ἱππότης: Hom. γ 400 et Δ 47 **4083** φάλαγγας ῥηγνύων: cf. v. 884 **4088** Ἑρμοῦ... φίλος: vide v. 11 **4093-97**: C 52,18-21 **4098-113**: C 52,29—53,38; 53,44,51-57

4099 τὰς πρὸς Π. κατατρεχόντων VMB: κατατρεχόντων τὰς πρὸς Π. H(78)

τοίνυν ὑπερβὰς Λυδίαν καὶ Φρυγίαν
ἄναξ ἐπέστη φρουρίοις κακουμένοις,
καὶ δυνατὴν σύναρσιν αὐτοῖς εἰσφέρει,
καὶ Πέρσας ἀπήλασεν ὡς πορρωτάτω.
καὶ πρὸς Φιλομίλιον ἀπελθὼν πόλιν
κἀκεῖσε Τούρκοις βαρβάροις ἐντυγχάνει·
καὶ πείρεται δὴ τὸν ποδὸς ταρσὸν βέλει||
ὑπ' Ἀγαρηνοῦ λογχοτρώτου κειμένου,
ἄνω κατὰ πέλματος ἀφέντος βέλος.
κἀκεῖθεν ὥς τις ἀετὸς ταχυπτέρυξ
ἔπτη πρὸς αὐτὴν Ἰκονιέων πόλιν,
καὶ τῆσδε πάντα κατακείρας τὰ πέριξ
πρὸς βασιλίδα τὴν πόλιν ὑποστρέφει.
Ὑπῆρξε φροντίς, ὡς πατρὶ τούτου πάλαι,
καὶ τῷδε κοινῶν πράξεων στεφηφόρῳ,
ὃς καὶ συνήφθη πρὸς γάμου κοινωνίαν
ἐξ Ἀλαμανῶν εὐγενεστάτῃ κόρῃ,
ταῖς ἀρετῶν χάρισιν ὡραϊσμένῃ
οὐχ ἧττον ἢ σώματος ὥρᾳ καὶ πλάσει.
Τούτου κρατοῦντος ἐκ κλιμάτων ἑσπέρας
Ἀλαμανῶν στράτευμα καθάπερ νέφος,
δεινὸν τετριγὸς φθαρτικόν τε καθάπαξ,
ἐπεισέφρησεν ἀθρόον Ῥωμαΐδι,
τὴν πρὸς Σιὼν ἄφιξιν αὐχοῦν αἰτίαν·
ὧν ῥὴξ Κορράδος ἦν στρατηγὸς ταγμάτων,
φιλευσεβὴς ῥὴξ καὶ φιλόχριστος πλέον,
ὃς ὅρκια θεὶς ἄνακτι πιστευτέα,
ἦ μὴν παρελθεῖν φιλίως Ῥωμαΐδα
αὐτόν τε καὶ στράτευμα καὶ βλάβης δίχα,

4114-19 nuptiae celebratae a d. 6 usque ad d. 12 mens. Ian. a. 1146 **4120-34** a fine aestatis a. 1146 usque ad autumnum a. 1147

4114 Ὑπῆρξε φροντίς: cf. v. 4014 **4114-19**: C 53,58-60; 54,63/64 **4120-34**: C 60,45-48; 61,56-58,66-68,76/77; 63,42/43; 65,94/95; 65,3—66,7; 66,10-14 **4121/22** νέφος, δεινὸν τετριγός: cf. Herod. 3,110; 8,109

4112 κατακείρας V: κατακείρων MB

καὶ μέχρις αὐτῆς τῆς Κωνσταντίνου φθάνει
σὺν τῇ στρατιᾷ καὶ λεῷ κατηκόῳ,
μηδὲν νεοχμώσας τι τῶν συγκειμένων,||
ἀφ' οὗ γε πορθμὸν ἐκπεράσαντες τάχος
ἤνυτον αὐτῶν τὸν προκείμενον δρόμον.
'Ο δ' αὐτοκράτωρ κεκρικὼς εἶναι δέον
δι' ὑγροχέρσου στρατιᾶς ῥωμαλέας
ἐπιστρατεῦσαι τῇ Κερκυραίων ἄκρᾳ,
ἐκ Σικελικῆς προσφάτως ναυαρχίας
ὑποστάσῃ πόρθησιν ἐξ ἀβουλίας,
πρὸς τοῦτ' ἀπησχόλητο νυκτὸς ἡμέρας.
καὶ συναλίσας στρατιὰν πανταχόθεν
φρίσσουσαν αἰχμαῖς, μυριάριθμον, ξένην,
χιλιόναυν στόλον τε πρὸς τοῖσδ' ὁπλίτας,
πρὸς νῆσον ἐστράτευσε τὴν τῶν Φαιάκων
καὶ τῇδ' ἐφιστᾷ τὰς δυνάμεις κυκλόθεν
καὶ κατακρατεῖ τῆσδε λιμῷ καὶ βίᾳ.
καὶ τρισαριστεὺς Πελαγονίαν φθάνει,
ἀφ' ἧς ἐπελθὼν Τριβαλοῖς ὥσπερ λέων,
σπονδὰς διαλύσασι τὰς συγκειμένας
καὶ Ῥωμαϊκὰς καταδῃοῦσι πόλεις,
βρυχήματι σφᾶς κατέπληξε καὶ μόνῳ.
λείαν τ' ἐλάσας καὶ λαφυραγωγίαν
ἐκεῖθεν ἀμύθητον ἅμ' ἀνδραπόδοις,
πρὸς τὴν βασιλεύουσαν ἀνθυποστρέφει,
κἀπὶ τροπαίῳ προσφάτῳ καὶ τῇ νίκῃ
κατήγαγε θρίαμβον ἐν μέσῃ πόλει.
"Αρτι δ' ὑπεκλάμποντος ἦρος καὶ πάλιν ||

4135-46 a mense Apr. a. 1147 usque ad d. 29 mens. Iul. a. 1149 **4136** δι' ὑγροχέρσου: cf. v. 1123 **4147-56** aestate et hieme a. 1149/1150 **4157-77** vere usque ad autumnum a. 1150

4135-46: C 72,85-95; 76,1-4; 77,13-21,36; 78,42; 87,1-5; 88,27/28,31/32 **4136** ὑγροχέρσου: vide v. 3870 **4147-56**: C 89,75—90,84; 90,93—91,7 **4151** βρυχήματι: Plut. Alex. 51 **4157-77**: C 91,9; 92,29-33,36-45

4131 (item in v. 635) λεῷ scripsi: λεῶ V: λεῷ MB **4143** ὁπλίτας VM: ὁπλίσας B **4152** τ' ἐλάσας B: θ' ἐλάσας VM

ἄναξ ἐπέστη Πελαγονίας τόποις,
καὶ Τριβαλάρχην Οὔρεσιν κακεργάτην
μέτεισιν αὖθις, κατὰ Ῥωμαίων ὅπλα
κινοῦντα κακῶς Παιόνων συμμαχίᾳ,
ὥστ' ἀναθαρσήσαντα κατὰ συστάδην
τὴν πρὸς κρατοῦντα μὴ κατοκνῆσαι μάχην.
τέως βασιλεὺς συμπλακεὶς σφίσι μάχῃ
τρόπαιον ἱστᾷ κατὰ βαρβάρων μέγα,
ὅτ' ἀρχιζουπάνος γε κλῆσιν Βακχῖνος
μόνῳ βασιλεῖ κατ' ἐπιλέγδην μόνος,
μέγας τε φυὴν καὶ βριαρόχειρ γίγας,
ἄλλος Γολιάθ, ὑπέροφρυς τοὺς τρόπους,
ἄνακτι Δαβὶδ πρὸς μάχην συνεπλάκη.
καὶ θλᾷ παραπέτασμα σιδηροῦν κράνους
τὸ πρὸ προσώπου βάρβαρος πλήξας ξίφει·
ἄναξ δὲ διέπειρε βαρβάρου χέρα,
τριχῶν τε τοῦτον εὐφυῶς δεδραγμένος
ζῶντα στρατιᾷ ταχέως παριστάνει.
καὶ βαρβαρικοῦ διαλυθέντος στίφους
νίκην ἀπηνέγκαντο Ῥωμαῖοι πάλιν.
"Ετι δ' ἱδρῶτας Μανουὴλ μάχης φέρων,
οὐδ' ἐκτινάξας τοῦ προσώπου τὴν κόνιν,
ἐκεῖθεν ἐξώρμησε κατὰ Παιόνων,
ἔγκλημ' ἐπάγων σφίσι τὴν συμμαχίαν
τὴν πρὸς Τριβαλοὺς Ῥωμαϊκῶν καθ' ὅρων.||
Σάουβον οὐκοῦν ἐκπεράσας ὡς δέον,
Φραγγοχωρίῳ καὶ Ζευγμίνῳ τῇ πόλει
ἐπεισπεσὼν ἔκειρε πάντα τὰ πέριξ,
κἀκεῖθεν ἀπήλασε λείαν μυρίαν,

4178-92 autumno a. 1151 usque ad ver a. 1152

4168 βριαρόχειρ γίγας: cf. Eust. Comm. 586,2 **4169/70** Γολιὰθ... Δαβίδ: I Reg. 17 **4178-92**: C 92,45-48,50,53/54; 93,57-63,67-71 **4179** ἐκτινάξας... κόνιν: cf. Mat. 10,14

4159 Τριβαλάρχην VH(63): Τριβαλλ- MB **4182** Τριβαλοὺς VMH(63): Τριβαλλοὺς B **4186** ἀπήλασε VH(71): -εν MB

καὶ πλοῦτον εἷλε καὶ λάφυρα καὶ σκῦλα.
καὶ παλινοστεῖ πρὸς βασιλίδα πόλιν,
καὶ κατάγει θρίαμβον εὔσημον πόλει,
δορυαλώτους Τριβαλοὺς Οὔννους ἄγων,
στολὰς τιμαλφεῖς εὐφυῶς ἠσθημένους
πομπὴν θ' ὑπεξαίροντας αὐτῶν τῇ θέᾳ.
Καιρὸν δὲ βραχὺν ἐνδιατρίψας πόλει
ἐπιστρατεύει Παίοσιν αὖθις ἄναξ,
καὶ πρὸς Σαρδικὴν ἀφικνεῖται τὴν πόλιν,
κἀκεῖ παρὼν τέθεικε συμβάσεις σφίσιν.
χωρεῖ δ' ἐκεῖθεν πρὸς Τριβαλῶν σατράπην,
καὶ τόνδ' ὁδοῦ πάρεργον ἔντρομον δράσας
πειθήνιόν τε τῷ κράτει τῶν Αὐσόνων
πρὸς τὴν βασιλεύουσαν εἴσεισι πόλιν.
ἦρος δ' ἐπιλάμποντος ἔξεισι πάλιν,
καὶ πρὸς πεδία Πελαγονίας φθάνει·
κἀκεῖ διαγνοὺς βασιλειῶντα δόλῳ
Οὔννους τ' ἐπαλείφοντα πρὸς ξιφουλκίαν
Κομνηνὸν Ἀνδρόνικον, ἄρχοντα τότε
Βρανιτζόβης θέματος καὶ Βελλεγράδων,
ἔπαυσεν ἀρχῆς, καὶ καθείρξας ἐν πέδαις||
δέσμιον ἀπέστειλεν ἐν Βυζαντίδι
καὶ φυλακῇ δέδωκεν ἀσφαλεστάτῃ.
καὶ τηνικαῦτα Παιόνων ἀρχηγέτης
σπονδὰς λελυκὼς κατέδραμε χωρία
Βρανιτζόβης ξύμπαντα καὶ Βελλεγράδων.
τέως ἐπιστὰς βασιλεὺς κακουμένοις
ἤμυνεν αὐτοῖς ὡς ἐνῆν παρουσίᾳ,
καὶ πρὸς βασιλεύουσαν ἀνθυποστρέφει,
εὖ πράγματα θεὶς πάντα τὰ πρὸς ἑσπέραν.

4193-200 a. 1153 **4201-16** hieme a. 1154/1155

4193-200: C 100,46/47,51-56,59 **4198** ὁδοῦ πάρεργον: locut. prov.; Eur. El. 509 **4201-16**: C 101,60/61,65-69,72-76; 102,83-87

4191 ἠσθημένους MB: ἠσθ- V **4206** Βελλεγράδων B: Βελλα- VM **4214** ἐνῆν VBpc.: ἐν M: ἐνῆν] ἐν B1

Καὶ λοιπὸν ἐστράτευσε πρὸς Κιλικίαν.
εἰς Ἄδαναν οὖν καὶ Ταρσὸν ἀφιγμένος
καὶ ταῖσδε τὰ πρόσοικα θάλψας ὡς δέον
ὑπήκοα φρούρια Ῥωμαίων κράτει,
πάσχοντα κακῶς πρὸς Τορούσῃ τῷ τότε,
καὶ μέχρι λαμπρᾶς Ἀντιοχείας φθάνει,
ἧς ἔνδον εἰσήλασε σὺν δορυφόροις
καὶ παρασήμοις βασιλικοῖς ὡς κράτωρ,
διεκχυθέντων ἐκ πυλῶν οἰκητόρων
καὶ σκευασάντων φιλότιμόν οἱ λίαν
πομπαίαν εἰσέλευσιν εὐφήμοις κρότοις.
ἔνθα διάγων Μανουὴλ αὐτοκράτωρ
ἐν παιδιᾶς δέδειχεν ἀγῶνι σφίσιν
ἀνδρείας ἔργα καὶ χερὸς ῥωμαλέας,
ἡρωϊκῇ πρέποντα γενναίᾳ φύσει,
κοντῶν ἁμίλλαις ἐκνικήσας ἱππότας||
Ἰταλιώτας ἀγερώχους πρὸς δόρυ.
εὐανδρίας οὕτω δὲ δείξας τὸ σθένος
ἐμπειρίαν τε συνετὴν τὴν ἐν μάχαις,
καὶ θαύματος ξύμπαντας ἐμπλήσας, ἄναξ
οἴκαδ' ἐπανέζευξε πρὸς Κωνσταντίνου.
Κοινωνὸν οὗτος τοῦ λέχους καὶ τοῦ κράτους
ἔγημε κάλλος εὐπρεπεστάτην κόρην,
Ἀντιοχείας σατράπου θυγατέρα,
Ἰταλιώτου Πετεβίνου ἱππότου,
πρώτην σύνευνον ἀποβαλὼν θανάτῳ,
ἐξ Ἀλαμανῶν ἀρχικῶν οὖσαν γένους.
Ταῦτα μὲν ὧδε συνέκυρσεν ὡς ἔφην·
Κομνηνὸς Ἀνδρόνικος δ' ἐγκαθειργμένος
δι' ἅσπερ ἱστόρησεν αἰτίας λόγος,

4217-37 a mense Sept. a. 1158 usque ad d. 20 mens. Apr. a. 1159 **4239** ἔγημε: d. 25 mens. Dec. a. 1161 **4242** a. 1159 exeunte vel a. 1160 ineunte **4245-65** ab a. 1164 usque ad a. 1165/1166 **4246** δι' ἅσπερ: cf. v. 1123

4217-37: C 102,90-93; 103,5/6; 108,41,45/46,56-58; 109,65-67,72-74,87; 110,89-94 **4238-43**: C 115,47; 115,54—116,61 **4244** ὡς ἔφην: vide vv. 4217-43 **4244-65**: C 128,26—129,30; 132,19-29 **4246** ἱστόρησεν: vide vv. 4205-09

εἱρκτῆς διαδρὰς μηχανῇ πολυτρόπῳ
εἰς Γάλιτζαν ἔδραμε Ῥωσικὴν πόλιν,
καὶ τῷ σατραπεύοντι ταύτης ἀσμένως
δεχθεὶς παρ' αὐτῷ πλεῖστον ἐμμένει χρόνον.
οὕτω δὲ συνέδησεν αὐτοῦ πρὸς πόθον
καὶ φιλίαν σχέσιν τε σατράπην χρόνῳ
ὡς συνεδρεύειν, συναριστᾶν σατράπῃ
καὶ τῷδε συνέστιον ἀεὶ τυγχάνειν.
ὅμως κρίνων ὄνειδος οἰκεῖον κράτωρ
πρωτεξαδέλφου τὴν φυγὴν Ἀνδρονίκου
ἀπόδρασίν τε κἀπὶ τῆς ξένης ἄλην,||
ἐπιμελὲς τίθησιν ἔργον καὶ λόγον
ὥστ' ἀπολαβεῖν τόνδε πατρίδα πάλιν,
καὶ μᾶλλον οἷς ἤγγελλε φήμη καὶ τάδε,
ὅτι Σκυθικὴν στρατιὰν παροξύνει
Θρᾴκης ἐπελθεῖν Μακεδονίας ὅροις.
ἐκεῖθεν οὐκοῦν εὐμενῶς αὐτοκράτωρ
πίστεις παρασχὼν καὶ λαβὼν ἐπανάγει
Κομνηνὸν Ἀνδρόνικον πρὸς τὴν πατρίδα.
Καθ' ὃν χρόνον Παίονες ἠθετηκότες
ἃς πρὸς κρατοῦντα συνέθεντο συμβάσεις,
χώραις ἐπῆλθον Αὐσόνων παριστρίοις,
καὶ Ῥωμαϊκοῖς συμβαλόντες τάγμασι
νίκην ἀπηνέγκαντο καὶ πλῆθος σκύλων.
τοίνυν ἐπιστὰς βασιλεὺς τῷ Ζευγμίνῳ
ἡλωκότι Παίοσιν ἄρτι βαρβάροις,
ἐπανασῴζει καὶ πάλιν Ῥωμαΐδι
εὐβουλίαις νίκαις τε καὶ στρατηγίαις.
Ναὶ μὴν περιώνυμον ἔργον καὶ τόδε

4266-74 a. 1166 **4269** nota: accentus in antepaenultimam syllabam versus **4275-89** intra a. 1162 et a. 1173

4258: cf. Pind. Isthm. 1,2/3; vide etiam v. 1296 **4266-74**: C 132,29-33; 133,52-60; 133,62—134,5; 135,22/23,37 **4275-89**: C 150,35-45

4267 συμβάσεις V: ξυμ- MB **4269** καὶ—τάγμασι VMB: καὶ Ῥωμ. τάγμ. συμβ. aut καὶ συμβ. τάγμ. Ῥωμαΐδος H(83) **4275** Ναὶ V: Καὶ MB

ἀναπέφανται τοῦ καλοῦ στεφηφόρου.
πόλεις Ἀσιάτιδες εὔχρηστοι βίῳ,
Χλιαρὰ καὶ Πέργαμος ἄλλαι τ' αὖ πόλεις,
ὧν τὰ πέριξ πάσχοντα Πέρσαις βαρβάροις
δῃούμενά τε πυρπολούμενα σφίσιν,
κωμηδὸν ὡς ἔχοντα τὴν συνοικίαν,
ἄναξ περιέβαλε τείχεσιν τάδε·||
καὶ διαλαβὼν φρουρίοις ἀσφαλέσι
τὸν χῶρον ἀπήλλαξε Περσικῆς λύμης.
οἰκητόρων οὕτω δὲ πλήθουσι τάδε
καὶ πᾶσι καλῶς τοῖς κατὰ βίον βρίθει,
ἀγροῖς τε φυτοῖς τε χάρισι ξέναις,
φρούρια ταῦτα καὶ πόλεις εἰρημέναι,
ὡς τῶν μεγάλων κατακρατεῖν ἀστέων.
Ταῦτα μὲν οὕτω συμβέβηκεν ὡς ἔφην·
ὅρκους δὲ πάλιν συγχεάντων Παιόνων
ἔξεισιν ἄναξ τῶν βασιλείων δόμων,
καὶ πρὸς Σαρδικὴν ἀφικνεῖται τὴν πόλιν,
οὗ συμβαλεῖν τέτακτο Ῥωμαίων ἴλαις.
ἐπεὶ δὲ συνήθροιστο πᾶν στρατευμάτων
καὶ ταγματάρχαι καὶ λοχαγοὶ ταγμάτων
κρίσει στρατηγὸν βασιλεὺς βουληφόρων
Κοντοστέφανον Ἀνδρόνικον δεικνύει,
ἄνδρ' ἀρεϊκόν, ἀπτόητον ἐν μάχαις,
καὶ τὴν κατ' Οὔγγρων ἀνατίθησι μάχην.
ὃς παραλαβὼν Ῥωμαϊκὰς δυνάμεις
ὁρμᾷ κατὰ σφῶν σὺν Θεῷ νίκης δότῃ·
καὶ δὴ περάσας Σάουβον Ἴστρον θ' ἅμα

4290-332 post festum Paschatis (d. 9 mens. Apr.) a. 1167

4284 λύμης: vide v. 286 **4290** ὡς ἔφην: vide vv. 4275-89 **4290-308**: C 151,59-65; 151,77—152,79; 152,82-87; 153,18-21; 157,48-50 **4297** βουληφόρων: vide v. 578 **4299** ἀρεϊκόν: vide v. 578 **4302** Θεῷ νίκης δότῃ: II Mach. 10,38; vide etiam v. 1392

4282 τείχεσιν VM: -σι B **4286** καλῶς VMB: καλοῖς? B1 **4296** om. MB **4297** στρατηγὸν V: -ῶν MB

ὑπεισέδυ Ζεύγμινον Αὐσόνων πόλιν,
καὶ Παιονικαῖς συμπλακεὶς ἰλαρχίαις
περιφανὲς τρόπαιον ἱστᾷ καὶ νίκην.
κἀκεῖθεν ἀνέζευξεν ὡς νικηφόρος,||
καὶ βασιλεῖ δέδεκτο λίαν ἀσμένως.
μεθ' ἡμέρας οὖν τὴν βασίλειον πόλιν
ἄναξ πεφθακὼς σὺν νίκης παραιτίῳ
κατήγαγε θρίαμβον ἔκλαμπρον πάνυ,
στενούμενον πλήθει τε τῶν θεωμένων
τῶν τ' αἰχμαλώτων καὶ σκύλων καὶ λαφύρων.
ἡγεῖτο γὰρ τέτρωρον εὖ ἡρμοσμένον,
ἀργύρεον πᾶν, ὑπόχρυσον μετρίως,
ὃ χιονώδεις εἷλκον ἵπποι τὴν θέαν·
ἐφ' οὗ γε σεπτὴν ἀναβιβάζει κράτωρ
τῆς μητρανάνδρου παρθένου τὴν εἰκόνα
ὡς συστρατήγου συμμάχου τ' ἀπροσμάχου·
μετὰ δὲ λαμπροὶ καὶ βασιλείῳ γένει
κυδρούμενοι κάλλιστα καὶ ταῖς ἀξίαις.
ἔπειθ' ὁ κρατῶν ὡς γίγας βριαρόχειρ,
ἢ μᾶλλον εἰπεῖν νυμφίος γ' ἐκ παστάδος,
κύδιστος ἢ μέγιστος, ἀστράπτων φάει,
ὀχούμενος προῆλθεν εὐπρεπῶς ἄγαν·
μεθ' ὃν Κοντοστέφανος αἴτιος νίκης,
ὑμνούμενος ξύμπασι τῆς στρατηγίας.
μέγαν δὲ ναὸν πεφθακὼς αὐτοκράτωρ
καὶ τόνδ' ὑπεισδὺς εὐχαριστεῖ προφρόνως
τῷ νικοποιῷ παντάνακτι Δεσπότῃ,
καὶ τοῦδε λαμπρῶς αἴνεσιν γλώσσῃ φράσας
ἐκεῖθεν ἥκει πρὸς βασιλείους δόμους.||

4309-32: C 157,53-56; 157,59—158,62; 158,66-80 **4319** συστρατήγου: vide v. 3900 **4322** γίγας βριαρόχειρ: vide v. 4168 **4323** νυμφίος γ' ἐκ παστάδος: Ps. 18,5 **4324** κύδιστος ἢ μέγιστος: Hom. B 412 **4330**: vide v. 4302

4304 Ζεύγμινον MB: Ζεύμινον V **4315** ἀργύρεον πᾶν V: ἀργ. πῶς M: ἀργύρεόν πως B

Οὗτος Μανουὴλ πορφυρανθὴς αὐτάναξ
Θεῷ χαριστήρια τῶν ὅλων θύει
γεννήσας υἱὸν ἐκ γάμων τῶν δευτέρων,
ἐφ' ᾧ θαλίαις καὶ καλαῖς πανδαισίαις
ἀστυπολίτας εἱστιακῶς πλουσίως
κέκληκεν Ἀλέξιον υἱέα φίλον.
Τούτου κρατοῦντος καὶ Βενετίκων γένος
ἀνδρῶν ὑπῆρξεν Ἰταλῶν ἀποικία
ἐκ Βενετίας εἰς βασιλίδα πόλιν,
καὶ τῇσδ' ἐνεγράφησαν ἀστοῖς γνησίοις,
κἀκ τῆσδ' ἐφηπλώθησαν εἰς πᾶσαν χθόνα
διασπαρέντες Αὐσόνων κραταρχίας.
ἐνημμένοι πλοῦτον δὲ βαθὺν πραγμάτων
αὔξην τε μακράν, αὐθάδειάν τε πλέον,
οὐκ Αὔσονας ἥγηντο δυσμενεῖς μόνον,
ἀλλὰ βασιλείων γε καὶ προσταγμάτων
καὶ τῶν ἀπειλῶν εἶχον ἀνεπιστρόφως.
τὴν σφῶν τὸ λοιπὸν ὑπεροψίαν ἄναξ
οὔκουν φορητὴν οὐδ' ἰάσιμον κρίνων,
γράμματα βασίλεια κατ' ἐπαρχίαν
Ῥωμαϊκὴν πέπομφεν ἅπασαν λάθρᾳ,
κατάσχεσιν δηλοῦντα τὴν Βενετίκων
χρόνον τε καθ' ὃν ταῦτα πραχθῆναι δέον.
ὥριστο τοίνυν ἡμέρα προθεσμίας,
ἧς ἐνστάσης πᾶς συνελήφθη Λατίνων,||
τῆς δυστροπίας εἰσπραχθέντες εὐθύνας.
Βενετίκων ὅσοι δὲ τὴν Κωνσταντίνου

4333-38 d. 14 mens. Sept. a. 1168 **4339-83** intra a. 1171 et a. 1179 **4356** d. 12 mens. Mart. a. 1171

4333-38: C 169,85-91 **4339-83**: C 171,47-56; 171,61—172,72; 172,79/80; 172,85—173,90; 173,93-97,6-17

4337 είστιακῶς V: ἑστ- MB **4345** ἐνημμένοι MB: ἐνημένοι alter μ sscr. V **4354** τὴν V: τῶν MB

πόλιν κατῴκουν, ἀποδράσαντες τάχος
ἐπιβεβηκότες τε νηὸς ἑσπέρας
τοῖς ἀνέμοις λαίφη τε δόντες ὡς δέον,
ἀπῇεσαν φεύγοντες ἐς σφῶν πατρίδα.
καὶ σφᾶς μὲν εἶχεν ἡ Βενετία τότε,
μετὰ δὲ μακρὸν ηὐτρεπικότες στόλον
νήσους ἐκάκουν ἐκπλέοντες εὐδρόμως·
ἀλλ' ἀντίπρῳρος Αὐσόνων σταλεὶς στόλος
πλοῦ σφᾶς ἀπεῖρξε πειρατικοῦ καὶ μάχης.
τοίνυν ἀποστάντες γε τοῦ διὰ μάχης
ἐχθροὺς κακῶς δρᾶν ἀμύνεσθαί τ' αὖ στόλῳ,
πρὸς ῥῆγα συνέθεντο τῆς Σικελίας
ὅρκια πιστὰ συμβάσεις τε φιλίας.
ὃ γνοὺς βασιλεὺς ὁ προμηθεὺς Αὐσόνων,
καὶ τὰς ἐπὶ λύμῃ γε τῆς Ῥωμαΐδος
συμφωνίας σφῶν ἐννοούμενος λῦσαι,
ἃς ῥηγὶ συνέπραξαν ἀμύνης χάριν,
ἀνεξικάκως, εὐμενῶς, εὐμηχάνως
πρὸς φιλίαν εἵλκυσεν αὐτοὺς τὴν πάλαι,
ἀμνηστίαν δοὺς τῶν σφίσι πεπραγμένων.
πρὸς δ' αὖ ἔθη δίδωσιν αὐτοῖς τὰ πάλαι,
καὶ σφῶν ὅσην εἴληφε τὸ πρὶν οὐσίαν
καὶ τήνδε βασίλειος ἐφρούρει στέγη ||
τοῖς Βενετίκοις ἀπέδωκε προφρόνως.
Γενναίαν ἄναξ οὑτοσὶ πλουτῶν φύσιν,
ὀξύρροπός τ' ὢν ἐν μάχαις ἀντιπάλων,
δραστήριός τε καρτερόψυχος λίαν,
καὶ διενεργῶν δι' ἑαυτοῦ τὰς μάχας,
δεῆσαν ἵππον ἀνέβαινεν αὐτίκα
καὶ τῆς στρατιᾶς ἦν προμαχῶν εὐθύμως.

4371 mense Sept. a. 1175 **4383** a. 1179 **4387** δι' ἑαυτοῦ: cf. v. 1123

4370 κακῶς δρᾶν: vide v. 1441 **4374** λύμῃ: vide v. 286 **4384-400:** C 175,27-30; 175,44—176,52; 176,55-60; 177,86-90

4363 πατρίδα VM: -ας B **4381** ὅσην V: ὅσων MB

ἔξεισι τοίνυν κατὰ σουλτάνου πάλιν
κατατρέχοντος Ῥωμαϊκὰ χωρία,
καὶ γίνεται δὴ πρὸς θέμα Δορυλαίου,
ἔνθα χρονίζων εὖ ἀνακτίζει τόδε.
τείχει τ' ὀχυρῷ καὶ περιτείχῳ ξένῳ
περιβαλὼν εὖ κατοχυρώσας θ' ἅμα,
καὶ δοὺς φυλακὴν ὡς ἐνῆν τῷδ' ἀξίαν,
μερῶν ἀπανίστατο τοῦ Δορυλαίου.
ἐφίσταται δὲ φρουρίῳ τῷ Σουβλέῳ,
κἀκεῖν' ὁμοίως ἀνακτίσας ὡς δέον,
καὶ πάντα θεὶς εὖ, πρὸς πόλιν ὑποστρέφει.
Βραχὺς ἐφεξῆς παρελήλυθε χρόνος,
καὶ καθ' ἑαυτοὺς βασιλεὺς καὶ σουλτάνος
ὑπέσμυχον πῦρ ἐν σποδιᾷ καρδίας,
ἔναυσμα βραχὺ μνησικακίας χόλου,
καὶ τοῦτ' ἀνάψαι κατέσπευδον εἰς φλόγα
περιφανῆ τε καὶ λίαν μεταρσίαν·
ἑκάτερος γοῦν ἐγκαλῶν ἑκατέρῳ ||
ὑπῆρχε σαφῶς καὶ διηπείλει μέγα.
ὅθεν βασιλεὺς τὰς ὑπούσας δυνάμεις
πάσας ἀθροίσας ὡς ἐνῆν πανταχόθεν,
ἄλλας τ' ἐπ' ἄλλαις συναγαγὼν ὡς δέον
ἐξ Ἰταλῶν τε καὶ Σκυθῶν παριστρίων,
καὶ συγκροτήσας μυριάριθμον στῖφος,
ἀφανίσων ἄπεισι Περσικὸν φῦλον
καὶ κατερείψων Ἰκόνιον εἰς ἔδος,
πρὸς δ' αὖ γε Περσάνακτα καθέξων βίᾳ
καὶ συμπατήσων ὡς ἔθος κατ' αὐχένος.
ἀπάρας οὐκοῦν ἐκ Βυζαντίου τάχος

4400 ineunte mense Ian. a. 1176 **4401-30** aestate a. 1176

4401-17: C 177,91/92; 178,5-12 **4404-06:** cf. vv. 1539-42 **4417** συμπατήσων... κατ' αὐχένος: alludit ad Ios. 10,24 **4418-45:** C 178,18/19,26/27; 178,30—179,34; 179,40-44; 179,58—180,64

4397 Δορυλαίου B: Δορυλέου VM **4406** om. MB

μετὰ στρατιᾶς διὰ Φρυγίας μέσης,
εἰς Χώνας ἦλθεν, εὖ πόλιν ᾠκισμένην·
κἀκεῖθεν ἐξώρμησεν εἰς ἔρυμά τι,
ᾧ Μυριοκέφαλον ἦν κλῆσις πάλαι,
ἀφ' οὗπερ εἰσήλαυνεν εὐθὺ Περσίδος
τειχῶν Ἰκονίου τε τοῦ περικλύτου
μετὰ στρατιᾶς εὐσθενοῦς ῥωμαλέας
καὶ ταγματαρχῶν ἀρεϊκῶν ἐν μάχαις,
σταθμοὺς ἀπάρσεις νουνεχῶς καὶ σὺν λόγῳ
τὰς καθ' ὁδὸν δρῶν χάριν ὑποζυγίων,
ἃ μηχανὰς ἀνεῖχε καὶ σφῶν τεχνίτας
ὄντας ἀόπλους ἀδαεῖς τε τῆς μάχης.
πλὴν οὐδ' ὁ σουλτὰν ἠμέλει στρατευμάτων,
συμμαχικὸν δ' ἤθροισεν ἐκ τῶν συμφύλων||
πρὸς ἀντιπαράταξιν ηὐτρεπισμένον.
πρέσβεις δ' ὅμως πέπομφε πρὸς βασιλέα
αἰτῶν ἐνόρκους φιλίας καὶ συμβάσεις
ἐξάνυσίν τε βασιλεῖ βουλητέων.
ἐπεὶ δ' ἑώρα συμβάσεις ἀνηνύτους,
αἱρεῖ προφθάσας σουλτάνος δυσχωρίας
καὶ τοὺς στενωποὺς ἀτραπῶν πορευσίμων
κλεισούρας, ἣ κέκλητο Τζιβρίτζη πάλαι,
δι' ἧς στρατιὰ Ῥωμαϊκὴ καὶ κράτωρ
ἔσπευδον ἐλθεῖν ἐκ Μυριοκεφάλου·
οὐ παραβύει σουλτάνος τὰς δυνάμεις,
λόχον καθίσας ὡς ἔθος τοῖς βαρβάροις,
ὡς ἂν ἐπεισπέσωσι Ῥωμαίοις δόλῳ.
ἔστι δ' ὁ χῶρος ἀπόκρημνος εἰσάπαν,
στενὸς κομιδῇ δυστίβητός τε πλέον,
Ταίναρον Ἅδου καὶ Χαρώνεια πέδα,
αὐλῶν προήκων δυσπόρευτον εἰς τρίβον.

4426 ἀρεϊκῶν: vide v. 578 **4441** δι' ἧς: cf. v. 1123 **4446-54:** C 180,64-68,72-76,90-92; 182,49-51

4439 τοὺς VB: τὰς Bpc. **4440** ἣ κέκλητο VMB: αἳ κέκληντο? cf. Nicet. 232,24 (·179, 61) B1 **4447** δυστίβητός τε V: -βευτός τε MB

ἁψαμένης οὖν στρατιᾶς δυσχωρίας,
στρατεύματα μὲν καὶ λοχαγοὶ ταγμάτων,
οἷς ἦν προάγειν στρατιᾶς τεταγμένον,
διεκδραμόντες ἀπαθεῖς κακῶν τόπον
εἰς πλάτος ηὐλίσθησαν ἔξω κινδύνου·
ἀγχοῦ δὲ κράτωρ παριὼν οὐραγίας
ἐπεισπεσόντων ἐξ ἐνέδρας βαρβάρων
βέλη τ' ἐπ' αὐτὸν ἀφιέντων καὶ λίθους,||
ὡς κατὰ πρανοῦς ἐξ ἑκατέρου μέρους,
οὐκ εἶχε ῥᾶστα τὴν ὁδὸν παριέναι,
ἥγουν ἑαυτῷ κινδυνεύοντ' ἀμύνειν.
ἀλλ' οὐδὲ πάλιν ἐκ στρατιᾶς τις δρᾶσαι
γενναῖον ἠδύνατο μαχητῇ πρέπον,
βοῶν, ἁμαξῶν, τειχομάχων ὀργάνων
ὡς ἀντίφραγμα τῆς ὁδοῦ προκειμένων.
καὶ κατὰ νώτου Περσικὴ φάλαγξ πάλιν
βελῶν νιφάδας ἀφιεῖσα μυρίων
παλινδρόμησιν χαλεπὴν ἔδρα πάνυ.
ἔπιπτε τοίνυν βοῦς ἅμα βοηλάτῃ,
ἱππεὺς σὺν ἵππῳ συναπέψυχον βίᾳ
ἐν Περσικῷ βλήματι θανατηφόρῳ,
καὶ πάντες ἐσφάττοντο κατὰ πληθύας
ὡς ἀγέλη τις θρεμμάτων, φεῦ, ἀλόγων,
καὶ πάντες ἐφθείροντο συγκεκλεισμένοι
ἐν δυσπορεύτῳ δυσβάτῳ τε χωρίῳ.
τῶν νεκριμαίων σωμάτων αἱ κοιλάδες
τέμπη τε καὶ σήραγγες ὑπῆρχον πλέαι.
προύβαινον, οἴμοι, ῥύακες λύθρων ὅλαι
ἐξ ἀλόγων αἵματος, ἐκ βροτῶν ἅμα,

4450 d. 17 mens. Sept. a. 1176

4453 ἀπαθεῖς κακῶν: Herod. 1,32 **4455-79:** C 180,88/89; 181,4-6; 181,16—182,34 **4458** κατὰ πρανοῦς: ex prov. σφαῖρα κατὰ πρανοῦς; Karathanasis 182 **4466** βελῶν νιφάδας: cf. πετρῶν νιφ. Aesch. Fr. 199,7 **4469** ἱππεὺς σὺν ἵππῳ: cf. Exod. 15,2

4459 εἶχε VH(57,78): ἔχει MB: εἶχε? B1

καὶ πάντα μεστὰ συμφορᾶς ἦν καὶ γόων.
καὶ ταῦτ' ἐδρᾶτο κράτορος δεδορκότος
καὶ συμπαρόντος, μὴ σθένοντος δ' ἀμύνειν,
ἐν χρῷ δὲ μᾶλλον κινδύνου πεφυκότος||
καὶ θάνατον οἴκτιστον ἐκπεφευγότος
μόλις μετὰ τραύματα, τῷ Θεοῦ σθένει.
ὅμως διαδρὰς τὰς λαβὰς τῶν βαρβάρων
Θεοῦ συνάρσει καὶ κραταιᾷ δυνάμει,
σκιὰν ὑπελθὼν ὁ κρατάρχης ἀχράδος,
ἰσχὺν καμοῦσαν ἀνεκτᾶτο μετρίως,
πρὸς δ' αὖ ἑαυτὸν ὡς ἐνῆν ἀναψύχων,
μὴ σώματος φύλακα, μὴ δορυφόρον
ἔχων συνεστῶτά γε τῷ τηνικάδε.
οὕτω δ' ἔχοντα κατιδών τις ἱππέων
Ῥωμαϊκῆς φάλαγγος, ἀσήμου γένους,
τῆς συμφορᾶς ᾤκτειρεν αὐτὸν τῆς τότε·
ὅθεν προσελθὼν ἀσμένως στεφηφόρῳ
διακονεῖν ᾑρεῖτο τὰ κατὰ σθένος,
καὶ τῇ κεφαλῇ κυνέην συνηρμόκει
τῆς ἐν κεφαλῇ παρακλίνασαν ἕδρας,
καὶ σύμμαχος δ' ἦν τῆς ἐνεστώσης τύχης.
τούτου βασιλεὺς εἰς χέρας λαβὼν δόρυ
Πέρσας ἐπ' αὐτὸν εἰσρέοντας ἀπλέτους
καὶ τόνδ' ἑλεῖν σπεύδοντας ἢ καὶ κτιννύναι
ἀπώσατο σφᾶς τῇ Θεοῦ συμμαχίᾳ,
καὶ διαπείρει τῶν ἐπιόντων ἕνα,
ἄλλον τε πάλιν ἱππότης κτείνει ξίφει.
μετ' οὐ πολὺ δὲ τῶν ὁπλιτῶν Αὐσόνων
περὶ κρατοῦντα συναλισθέντων δέκα,||
σὺν τοῖσδε τὴν ἔμπροσθεν ἤνυε τρίβον,
τοῖς φθάσασι τάγμασι συμμῖξαι θέλων.

4480-515: C 182,43-46; 183,66-73; 184,9—185,26 **4482** ἐν χρῷ: locut. prov.; Lucian. Hist. Conscr. 24 **4486** Θεοῦ συνάρσει: cf. τῇ Θεοῦ συμμαχίᾳ v. 517 **4497** κεφαλῇ κυνέην: Herod. 7,77 **4503** τῇ Θεοῦ συμμαχίᾳ: vide v. 517

4483 om. MB **4500** χέρας V: χεῖρα MB: χέρα H(57) **4508** ἤνυε V: ἤνυσε MB

πρὶν ἢ δὲ ταῦτα συμπεσεῖν, ὑπ' ἀχράδα
ἑαυτὸν ἀνέψυχεν ὡς εἶχε κράτωρ·
Πέρσης δ' ἐπελθὼν εἷλκεν αὐτὸν ἡνίας,
ὅδ' αὖ κεφαλῆς κατενεγκὼν καιρίαν
δορατίου τμήματι τῷ μετὰ χέρας
τοῦτον θανατοῖ, καταβαλὼν εἰς χθόνα.
Ἔπασχε δὴ τάγματα χειρόνως λίαν,
ὅσα γε συγκέκλειστο τῇ δυσχωρίᾳ,
καὶ πλὴν ὀλίγων πάντα κακῶς ἐφθάρη·
εἰ γὰρ παρῆλθον τὴν φάραγγα τὴν μίαν,
ἀλλά γε λοιπὰς οὐκ ἐνῆν διεκδῦναι
ἀκινδύνως ἓξ τὰς ταφρώδεις κοιλάδας,
Περσῶν ἐφεστώτων γε ταῖς διεξόδοις.
πρὸς τοῖσδε καὶ πνεύσαντος ἀνέμου τότε
καὶ θῖνα βαθεῖάν γε παρακειμένην
ἐκ γῆς ψαμμώδους ἀνακυκῶντος βίᾳ
δεινῶς τ' ἀναφέροντος εἰς ὕψος μέγα,
καὶ νύκτα δρῶντος ἀτεχνῶς τὴν ἡμέραν,
Ῥωμαϊκαὶ φάλαγγες, ὡς δὲ βαρβάρων,
φύρδην ἀναμὶξ συμπλακεῖσαι πρὸς μάχην
ἐν νυκτομαχίᾳ τε καθὰ καὶ σκότει,
ἔκαινον, ἀπέσφαττον ἀλλήλους ξίφει,
μηδὲν διακρίνοντες ἐξ ἀβλεψίας.||
ἐπῆγε φίλος τὸ ξίφος κατὰ φίλου,
καὶ βάρβαρος δ' ἔσφαττε τὸν συμφυλέτην
ὡς ἀντίμαχον δυσμενῆ κακεργάτην,
ὥστ' ἀτεχνῶς φάραγγα πεπλῆσθαι τάχα,
ὥς τις βλέπων ἔφησε κατ' ἄλλον λόγον,
τῶν νεκριμαίων πτωμάτων καὶ σωμάτων
τῶν Ῥωμαϊκῶν ἀναμὶξ καὶ βαρβάρων,

4516-46: C 183,74—184,95 **4523-26** πνεύσαντος—μέγα: alludit ad Soph. Ant. 417-19 **4537** ἔφησε: vide C 184,92; editor Maius in app. cr. notat: sine dubio designat Ephraemius Nicetae Choniatae historiam 6,3 (= C 182,52 sqq.), ubi haec ipsa partim verba leguntur.

4514 τῷ VM: τοῦ Bpc. **4515** καταβαλὼν VM: καταλαβὼν B **4516** δὴ H(78): δὲ VMB **4519** τὴν φ. V: καὶ φ. MB **4526** ἀναφέροντος VBpc.: -οντα M **4528** ὡς B: ὥς VM **4530** τε καθὰ V: καθὰ MB: καθάπερ? B1

καὶ θνησιμαίων παντοδαπῶν ἀλόγων,
ἵππων, βοῶν ὄνων τε σὺν ἡμιόνοις,
τάφον τε κοινὸν τοῖς ὅλοις χρηματίσαι,
μᾶλλον πολυάνδριον, εἰ χρεὼν φάναι,
ἐκ γηγενῶν πάμμικτον ἀλόγων θ' ἅμα.
πεπτώκασι πλείους δὲ Ῥωμαίων μάχῃ,
καὶ τῶνδε πλείους τοῦ βασιλείου γένους.
Καὶ ταῦτα μὲν πέπρακτο τόνδε τὸν τρόπον·
ὁ δ' αὐτοκράτωρ, ὡς ἔφην, ἠπειγμένος
ἴλαις συνελθεῖν ταῖς προηγησαμέναις,
Τούρκοις πορείας εἴργεται τῆς εἰς πρόσω,
οὐδὲν δὲ μεῖον καὶ κολωνοῖς πτωμάτων.
ὅμως διελθὼν δυσπόρους μόλις τόπους
καὶ τὸν παραρρέοντα χειμάρρου ῥόον,
καὶ στῖφος ἄλλο Ῥωμαϊκὸν ἁλίσας,
ὡς εἶχε, διήνυτε τὴν προκειμένην.
ὃν παριόντα βαρβαρική τις φάλαγξ,
ἵπποις, ὁπλισμοῖς ἐκπρεπὴς Ἀρραβίοις,||
ἰδοῦσ' ἐπ' αὐτὸν ἐμμανῶς πως συνέθει,
ὡς θήραμα σπεύδουσα τόνδ' ἑλεῖν τάχα.
ὃδ' ἀρρενώσας τῶν συνόντων τὰς φρένας
ὀδοστάτας ἥττησε ῥᾷστα βαρβάρους.
κατὰ βραχὺ δὲ συμπροϊὼν καὶ βάδην,
νῦν μὲν νόμῳ μάχης τε καὶ μεθ' αἱμάτων,
ἐνιαχοῦ δὲ καὶ μάχης πάλιν δίχα,
τρισάσμενος μέμικτο τοῖς ποθουμένοις,
οὐ μᾶλλον αὐτῶν δυσχεραίνουσι χάριν
ἧπερ δι' αὐτὸν μὴ παρόντα ταῖς ἴλαις
ἀγωνιῶσι καὶ δεδοικόσι σφόδρα.
Μήπω δὲ τοῖς τάγμασι συμμίξας κράτωρ,
ἀλλ' ἐν παραρρέοντι χειμάρρῳ πέλων,
πιεῖν ὕδωρ ἤτησε, διψήσας μέγα·
καί τις ὕδωρ ἤνεγκεν αὐτῷ πρὸς πόσιν.

4567 δι' αὐτόν: cf. v. 1123

4543 πολυάνδριον: Eunapius Hist., p. 264; vide C 184,92 **4547-68**: C 184,24—185,31; 185,37-41,44-51 **4548** ἔφην: cf. vv. 4509/10 **4569-92**: C 185,52—186,65

σπάσας δὲ τοῦδε καὶ περικλύσας στόμα
τὸ λοιπὸν ἐκ στόματος ἐκχεῖ σὺν τάχει,
ὡς τοῦ ποθέντος μὴ κατωλισθηκότος
δι' οἰσοφάγου πρὸς τὰ κάτω κοιλίας.
εἶτα ποτὸν γνοὺς συμπεφυρμένον λύθρῳ
ᾤμωξεν, εἰπὼν οὐ καλῶς γεγευκέναι
ὑδατοφύρτων χριστιανῶν αἱμάτων.
καί τις παρεστὼς ἰταμὸς θρασὺς τότε,
τὴν γλῶτταν ἀκόλαστος, ἀναιδής, λάλος,
κατὰ Σεμεεὶ λοιδορεῖν εἰθισμένος,||
χριστῷ Κυρίου λοιδορούμενος λέγει·
«οὐκ ἄρτι πρώτως ἀλλὰ πολλάκις, ἄναξ,
πλήρη κρατῆρα Χριστιανῶν αἱμάτων,
ὑπήκοον πᾶν καλαμώμενος, πίνεις·
ἢ καὶ πεπείρους καθὰ συνθλίβων βότρυς,
εἰσπράξεσι φόρων τε καὶ τελῶν βάρει
αἵματος αὐτῶν ἐμφορῇ κατακόρως.»
ὃδ' ἡμέρως ἤνεγκε τὴν παροινίαν,
ἀνεξικάκως τονθορύσας μηδόλως,
μηδ' ὑπ' ὀδόντα γρύξας ὁ πραῢς ἄναξ.
καὶ πάλιν αὐτοῦ καθορῶντος θυλάκους
τοὺς τοῦ χρυσοῦ φύλακας ἐκρηγνυμένους
ἐκ θρασύτητος καὶ βίας τῆς βαρβάρων,
καὶ τοὺς ἑαυτοῦ ῥωννύοντος ὡς δέον
ἐπεισπεσεῖν τε σφίσι καὶ κτᾶσθαι τάδε
ἄμεινον αὐτῶν συμφερώτερον πάνυ,
αὖθις ἐπιστὰς ὁ θρασὺς μωμοσκόπος
ἐλοιδορεῖτο τῷ κρατάρχῃ καὶ πάλιν,
ἄνακτι Δαβὶδ Σεμεεὶ καθὰ πάλαι·
«ἑκὼν πρὶν ἐχρῆν ταῦτα Ῥωμαίοις νέμειν,
οὔκουν γε νυνί, δυσχερὴς κτῆσις ὅτε.

4576 δι' οἰσοφάγου: cf. v. 1123

4582 Σεμεεί: II Reg. 16,5-8 **4583** χριστῷ Κυρίου: I Reg. 16,6 et al. **4586** ὑπήκοον: vide v. 1062 **4592** πραῢς ἄναξ: vide v. 3973 **4593-607**: C 186,66-78 **4601**: vide v. 4582

4592 μηδ' MB: μήδ' V

εἰ δ' αὐτὸς ἀνὴρ τυγχάνεις ὢν ἰσχύος,
ἡρπαγμέν' ἀνάσωσον Αὔσοσι πάλιν.»
ὅδ' αὖ προσηνῶς κερτόμου φέρει λόγους
ὡς κωφὸς αὐτόχρημα, μὴ κλύων ὅλως.||
'Επεὶ δὲ παύει νὺξ ἐπελθοῦσα μάχην,
καθῆστο πᾶς ἔμφροντις, ἀσχάλλων μέγα,
ἐν νῷ προαθρῶν τὸν προκείμενον μόρον.
ὁ δ' αὐτοκράτωρ τῆς φρενὸς καὶ τοῦ κράτους
ἀναξίαν ἔφρασε βουλὴν ἐν μέσῳ,
οἷς εἶχε θαρρεῖν ἀνδράσι βουληφόροις.
ἦδ' ἦν λαθραία δυσκλεὴς φυγὴ νύκτωρ,
ψυχῶν δὲ λοιπῶν ἐπαγωγὴ πρὸς μόρον
πρὸς αἰχμαλωσίαν τε δυστυχεστάτην,
ἣν πᾶς διωλύγιον ᾤμωξε κλύων
καὶ βαρέως ἤνεγκε τὰ δεδογμένα,
παραφρονοῦντος, οὐχ ὑγιοῦς δεσπότου
τὸ σκέμμα κρίνας καὶ κατακρίνας πλέον.
τούτοις μαλαχθεὶς Μανουὴλ τὴν καρδίαν,
καὶ σχὼν λογισμὸν ποιμένος καὶ προστάτου,
πάντ' ὤπτο καὶ δρῶν καὶ λέγων πρὸς συμφέρον.
Θεὸς δ' ὁ ποιῶν πάντα καὶ μετατρέπων,
ὁ μαστιγῶν τε καὶ θεραπεύων πάλιν,
ὁ θανατῶν τε καὶ πνοὴν αὖθις νέμων,
ὁ ῥάβδον ἀφεὶς ἀσεβῶν οὐκ εἰς τέλος
κλήρῳ δικαίων καὶ λάχει χριστωνύμων,
ὁ πρὶν λεόντων ἡμερώσας τὸ θράσος
ἵν' ἀσινὴς γένοιτο δίκαιος πάλαι,
κἀκεῖνος οὗτος ἡμεροῖ καὶ βαρβάρου
τὴν θηριώδη καὶ φονῶσαν καρδίαν.||

4606 κερτόμου... λόγους: cf. ἐν κερτομίαις γλώσσαις Soph. Ant. 962 **4607** ὡς κωφὸς... μὴ κλύων: Ps. 37,14 **4608-23:** C 186,82—187,85; 187,93—187,8; 187,16-18 **4613** βουληφόροις: vide v. 578 **4615/16** ἐπαγωγὴ πρὸς... αἰχμαλωσίαν: Is. 14,17 **4624:** cf. Ps. 101,26/27 **4624-35:** C 188,21-25,28-34; 189,47/48,53/54,62/63 **4625/26:** To. 13,2; Deut. 32,39 **4627/28** ὁ ῥάβδον—δικαίων: Ps. 124,3 **4629/30:** Dan. 6,18

4615 ἐπαγωγὴ VMB: ἀπ- H(78) **4631** καὶ V: τοῦ MB

πρεσβείαν οὐκοῦν ἐκπεμπομφὼς σουλτάνος
σπονδὰς ἀπαιτεῖ καθαρὰς καὶ φιλίαν.
καὶ σπένδεται δὴ βασιλεὺς τῷ σουλτάνῳ·
εἶτ' ἀπαναστὰς τῶν στυγητῶν χωρίων,
δι' ἧς προῆκεν ἀσμένως ὑποστρέφων,
οἰκτρὸν βλέπει θέαμα, μεστὸν δακρύων,
καὶ συμφορὰν οἴκτιστον, ἀξίαν γόων,
τραγῳδίαν τ' ἄρρητον. ὤμοι τοῦ πάθους,
Ἱερεμίου τῆς φιλοίκτου καρδίας
τῆδ' ἂν ἀποχρήσοντος εἰς θρηνῳδίαν,
ὃς ἐξισοῦν κάτοιδε πάθεσι γόους!
ὠρῶντο γὰρ φάραγγες, ἄλση, κοιλάδες,
πεδία, τέμπη καὶ νάπαι καὶ χαράδραι
τῶν νεκριμαίων σωμάτων πεπλησμέναι,
ὡς εἰς κολωνὸν ὑπερανῳκισμέναι.
καὶ κειμένων πᾶς ἦν σεσυρμένος δέρας
τὸ τῆς κορυφῆς καὶ φαλλοὺς τετμημένος,
ὡς ἦν ἀκούειν, βαρβάροις πεπραγμένον,
ὡς ἂν τὸ νικῶν ἀμφίδοξον τυγχάνῃ,
ἑκατέρωθεν μυρίων πεπτωκότων.
Ὅμως βασιλεὺς πεφθακὼς Χώνας πόλιν
ἐκεῖσ' ἐνηυλίσατο σὺν πάσαις ἴλαις,
αὐτόν τε στρατὸν ἀναπαύων ἐκ πόνων,
εἶτ' εἰς Φιλαδέλφειαν ἧκε τὴν πόλιν,
κἀκεῖ διατέτριφε συχνὰς ἡμέρας·
ἀφ' οὗ πεπομφὼς ἀγγέλους Βυζαντίοις||
τὰ συμβεβηκότα γε πάντα μηνύει
καὶ γ' ἐκτραγῳδεῖ συμφορᾶς ὄγκον λόγῳ.
ἐπεὶ δὲ Δορύλαιον οὐ κατεσκάφη,

4633/34 d. 18 mens. Sept. a. 1176 **4637** δι' ἧς: cf. v. 1123 **4653-85** inter a. 1177 et a. 1179

4636-52: C 189,68—190,80 **4640** τραγῳδίαν: vide v. 1551 **4641** Ἱερεμίου: Lam. Ier. **4653-85:** C 191,20-27; 192,34-39,45-55; 192,61—193,64; 193,71,84/85,90; 194,93/94, 13-17

4644 φάραγγες MB: φάλαγγες V **4649** φαλλοὺς scripsi: φαλοὺς VMB

καταστροφῆς γε κειμένης ἐν ὁρκίοις,
πρεσβεύεται δὴ πρὸς κρατοῦντα σουλτάνος,
καὶ τῶν πρὸς αὐτὸν ἀνέμνησεν ὁρκίων·
ὅδ' οὐ προσίσχειν τοῖς κατ' ἀνάγκην φράσας
πρέσβεις ἀπράκτους ἐξαποστέλλει πάλιν.
μανεὶς δ' ὁ Πέρσης, στρατιὰν ἀποκρίνας
πρὸς εἴκοσι τέτταρας ἀριθμουμένην
ἐς χιλιάδας, εὐσθενῆ, ῥωμαλέαν,
καὶ ταγματάρχην τῇδ' ἐπιστήσας ἕνα
τῶν ὑφ' ἑαυτὸν ἐκπρεπῶν μεγιστάνων,
κατ' ἀστέων πέπομφε τῆς Ῥωμαΐδος,
τῶν πρὸς Μαιάνδρῳ τῷ ποταμῷ κειμένων·
ὃς καὶ παρεστήσατο Τράλλεις τὴν πόλιν
Λουμά τ' Ἀντιόχειαν τὴν πρὸς Φρυγίᾳ
καὶ Πεντάχειρα σὺν ἐρύμασιν ὅσοις,
κώμας σκυλεύσας καὶ παραθαλαττίους.
ἀλλὰ βασιλεὺς ἐκπεπομφὼς δυνάμεις
ἴλας τε συχνὰς καὶ καλοὺς στρατηγέτας
ἠμύνατ' ἐχθροὺς ἀνελὼν κατὰ κράτος,
ὡς ἐκ τοσούτων ἰσχῦσαι βραχυτάτους
τὸν ἐκ ξίφους θάνατον ἐκπεφευγέναι.
πολλὴν δὲ τουτὶ τὴν ἀνάρρωσιν φέρει ||
τοῖς Αὐσόνων πράγμασι τοὔργον τῷ τότε,
φρόνημα Περσῶν καταβαλὼν καὶ θράσος.
Τούτου κρατοῦντος καὶ πόλις ἡ Κλαυδίου
ἔπασχε κακῶς βαρβάροις τοῖς ἐξ Ἄγαρ·
ὃ γνοὺς Μανουὴλ εὐσταλῶς μάλ' αὐτίκα,
ὡς εἶχεν, ἐξώρμησεν εὐθὺ φρουρίου,
ἀνακτορικὴν οὐ κλίνην, οὐ στοιβάδα,
ἀλλ' οὐδὲ βασίλειον αὐλαίαν φέρων

4686-710 exeunte a. 1179

4686-710: C 197,7-10; 197,14—198,33; 198,36/37

4668 εἴκοσι τέτταρας MB: εἰκοσιτέτταρας V

ἐν τῷ προφθάσαι τειχομαχοῦντας θέλειν.
οὐκοῦν ἰαύων ἀΰπνους καὶ τὰς νύκτας
ἐχρῆτο φωτὶ πρὸς πορείαν λαμπάδων,
διὰ Βιθυνῶν δυστιβήτων χωρίων
σφοδρῶς ἐλαύνων τὸν προκείμενον δρόμον.
ὅπου δ' ἐχρῆν γε διαναπαῦσαι δέμας,
ἦν καθέδρα τοὖδαφος αὐτῷ καὶ κλίσις,
πάλιν φορυτὸς ὑπεβέβλητο κλίνη.
καταρραγέντος ὑετοῦ ποτ' οὖν λάβρου
ἐν ᾧπερ ὑπνοῦν ηὐτρέπιστο χωρίῳ,
ταῖς σταγόσιν ἄνωθεν ὠχλεῖτο σφόδρα
καὶ κατιόντι ῥεύματι κάτω κλίνης.
ὅδ' ὑπερήσθη συμβεβηκότι πλέον
ἢ βασιλικῶν στρωμάτων εἰ κειμένων
ἀνακλιθεὶς ὕπνωττεν ἔξω φροντίδων.
ὅμως πεφθακὼς πλησίον τῆς Κλαυδίου
φυγάδας εἰργάσατο Πέρσας βαρβάρους, ||
ἀστυπολίταις καὶ προσοίκοις δ' αὖ πάλιν
θάρσος παρέσχε καὶ φάος θυμηδίας.
Οὗτος μονὴν ἤγειρεν ἐν Κατασκέπῃ,
κατ' αὐτὸ Πόντου κειμένην που τὸ στόμα,
τῷ τῶν ἄθλων στρατιῶν ἀρχηγέτῃ
πιστῶν δ' ὁδηγῷ, Μιχαὴλ πρωταγγέλῳ,
καθ' ἦν τι κτησείδιον οὐδὲν οὐδόλως
οὔτε πλέθρα γῆς οὐδ' ἀγρούς, οὐ χωρία,
οὐκ ἀμπελῶνας ἀπέταξε καὶ φόρους.
μονοτρόπων δὲ συναγαγὼν προκρίτους
ἐν τῇδε προυνόησεν αὐτοὺς ἀνύτειν
ἀπράγμονά τε καὶ φιλήσυχον βίον,
τὰς σφῶν σιτήσεις καὶ διαίτας δι' ἔτους
κοινοῦ ταμείου θεσπίσας προσλαμβάνειν.

4721 δι' ἔτους: cf. v. 1123

4693 ἰαύων ἀΰπνους: Hom. I 325 **4710** φάος θυμηδίας: vide v. 489; cf. φ. καρδίας Aesch. Eum. 521 **4711-22**: C 206,71—207,75; 207,78-80

4692 τειχομαχοῦντας V: -ος MB **4703** ῥεύματι VB: -τα M **4705** εἰ V: οἱ MB **4715** corruptus locus aut hiulcus. B1 **4717** om. MB

Παρὰ δὲ Ῥωμαίοις γε θεσμοῦ κειμένου,
κρατοῦντος οἶμαι τοῦδε κἀπὶ βαρβάροις,
τοῖς στρατιώταις τὰς δόσεις ὀψωνίων
ἐκ τοῦ ταμείου παρέχεσθαι δι᾽ ἔτους,
καὶ τούσδ᾽ ἀκριβοῦν εἰ πεπείρανται μάχης,
εἰ τόξον εὖ οἴδασιν ἐντείνειν μάλα
δόρυ τε κινεῖν καὶ κραδαίνειν ἐντέχνως,
εἰ σώματος φέρουσι ῥώμην καὶ σθένος
ψυχῆς τε παράστημα πρὸς τοὺς κινδύνους,
κἄτ᾽ ἐγγράφεσθαι σὺν λόγῳ καταλόγοις.
οὗτος σιτηρέσια τῶν στρατευμάτων ||
κατέσχε λαβὼν ὡς λίαν ἀσυμφόρως,
ἐπινοεῖ δὲ τῶν παροίκων τὰς δόσεις,
καὶ ταῖσδε δίψος σφῶν θεραπεύειν θέλει.
ἐντεῦθεν οὐκοῦν οὐκ ἐπιλέγδην ἅπας
τάγμασι κατείλεκτο τῶν στρατευμάτων,
ἀλλὰ θελήσας ἐγκριθεὶς ἦν αὐτίκα.
ταῦτ᾽ ἄρ᾽ ἀνατέτραπτο τὰ τῶν Αὐσόνων,
καὶ χειρόνως πάσχουσιν, ὡς ἔστι βλέπειν.
Ἔμφυτον ἄναξ εὐτυχῶν χάριν λόγων
εὐγλωττίας κλέος τε καὶ φρενῶν βάθος,
οὐ λαμυρῶς ἦν συντιθεὶς γράφων μόνον
ἐπιστολῶν χάριτας οἷς δέδοκτό οἱ,
ἀλλ᾽ ὠδίνων γε καὶ κατηχητηρίους
ἢ παῖδας ἀπέτικτεν εὐγενεῖς λόγους,
οὓς φασι σελέντια, συνετοὺς ἄγαν.
ὁδῷ προϊὼν ἡμμένος καὶ δογμάτων
περὶ Θεοῦ λέγειν τι καὶ κλύειν θέλει.
νοῦν δυσεφίκτοις δόγμασι δ᾽ ἐφιστάνων
πεύσεις προσῆγε καὶ λύσεις τούτων πέρι

4726 δι᾽ ἔτους: cf. v. 1123 **4748** σελέντια=sermones catechetici

4723-41: C 208,16-24; 209,36,40,42,50,51 **4742-48**: C 210,72-75 **4743** κλέος: vide v. 26 **4749-72**: C 210,75—211,95

4735 τῶν VBpc.: τὰς M: τῶν] τὰς B1 **4744** οὐ λαμυρῶς V: οὐ λαμπρῶς MB: οὔκουν λαμπρῶς? B1: οὔκουν λαμπρῶς H(64)

ὡς ἂν μυηθεὶς πρὸς Χριστοῦ τούτων λύσεις.
ζητήσεως οὖν τηνικαῦτα συμβάσης
διεξιόντος γραφικοῦ ῥητοῦ πέρι
ὡς προσδέχεσθαι προσφέρειν τε συνάμα
σάρκα λαβόντα τὸν Θεόν τε καὶ λόγον,
καὶ τῶν τότ᾽ ἀνδρῶν ἐν λόγοις τεθραμμένων ||
ἀποκριθέντων εἰς ἐναντία μέρη,
λόγοι προῆλθον ἐξ ἑκατέρου μέρους
ἀντιφατικῶς ἀντερίζοντος λόγοις·
τῇ κρείττονι δόξῃ δὲ προστεθειμένου
καὶ πατρικῇ κάλλιστα τοῦ βασιλέως
καθῃρέθησαν ἱερᾶς λειτουργίας
ἄνδρες λογάδες λευιτῶν Ἐκκλησίας,
ἀντίφρονες μείναντες ἀνεπιστρόφως,
Σωτήριχός τις Παντεύγενος τοὐπίκλην,
τελῶν ὑποψήφιος Ἀντιοχείας,
Εὐστάθιος πρόεδρος Ἐπιδαμνίων,
ὁ τοῦ Θετταλῶν Μιχαὴλ ῥήτωρ τότε,
καὶ Βασιλάκης, τῶν σοφῶν Παύλου λόγων
διδάσκαλός τις τυγχάνων καὶ λευίτης.
μετὰ δὲ λυκάβαντας οὗτος ὁ κράτωρ
ῥητὸν προτιθεὶς εἰς ἀνάπτυξιν πάλιν,
ὁ Δεσπότης εἴρηκε καιρῷ τοῦ πάθους,
«μείζων ἐμοῦ πέφυκε πατήρ μου» λέγον,
μικρόν τε προσσχὼν ἀναπτύξει πατέρων
οἰκείαν ἐξήγησιν ἀντεπεισφέρει,
καὶ τρικυμίας ἀναπιμπλᾷ καὶ ζάλης

4754-72 duabus synodis haeretica doctrina damnata d. 26 mens. Ian. a. 1156 et d. 12/13 mens. Maii a. 1157 **4773-847** a mense Mart. usque ad mens. Mai. a. 1180

4755 γραφικοῦ: errat auctor, ex liturgia Io. Chrysostomi est **4756/57** Σὺ γὰρ εἶ ὁ προσφέρων καὶ προσφερόμενος: vide Pl. de Meester, Ἡ θεία λειτουργία, München 1932, p. 56 **4773-94**: C 211,15—212,20; 212,31-39,43-47 **4776** μείζων — μου: Joh. 14,28 **4779** τρικυμίας: vide v. 674 ζάλης: vide v. 1341

4753 λύσεις V: πέρι MB **4755** διεξιόντος V: -ων MB **4770** τοῦ VM: τῶν B **4775** ὃ VB: ὁ M **4776** λέγον V: -ων MB **4777** προσσχὼν VH(91): προσχὼν MB

Ἐκκλησίαν τε καὶ σοφοὺς ἀρχιθύτας.
ὁμήγυριν οὖν ἐκ λογάδων ἁλίσας
ἐνῆγεν ἄναξ, προστιθείς τι καὶ βίας,
ὑπογράφειν ἕκαστον οὕτως ἐν τόμῳ·||
«στοιχῶ μὲν αὐτὸς ῥήσεσι καὶ πατέρων,
ἃς εἶπον ἐκ πνεύματος εἵνεκα λόγου
τοῦ μείζον' εἶναι τοῦ Χριστοῦ τὸν πατέρα·
λέγω δὲ τοῦτο καὶ λελέχθαι καθότι
κτιστὴν παθητὴν σάρκα λαμβάνει λόγος.»
τοῦθ' ὕφεσιν φέρει δὲ πρὸς τὸν πατέρα
υἱῷ λαβόντι σάρκα τῶν βροτῶν χάριν.
ἐρυθροσημάντῳ δὲ δοὺς γραφῇ τάδε
καὶ πλαξὶ καλῶς ἐγχαράξας λιθίναις
ἐπὶ Σοφίας τοῦ νεὼ Θεοῦ λόγου
ἀνάγραφα τίθησιν, ὡς ἔστι βλέπειν.
ἔτι κινεῖ ζήτημα καὶ πάλιν τόδε.
ἐπεὶ γὰρ εὗρεν ἐν κατηχητηρίῳ
διεξιόντι δελταρίῳ καὶ τάδε
«ἀνάθεμ' εἴη τῷ θεῷ τοῦ Μωάμεθ»,
τόδ' ἀπαλεῖψαι πυκτίων παρηγγύα,
ὡς μὴ καθυβρίζοιτο, φησί, τῶν ὅλων
ὁ παμβασιλεὺς καὶ Θεὸς καὶ δεσπότης.
τίθησι δῆλον ποιμέσι σκέμμα τόδε·
ἀπαγορεύει πᾶς κλύων βλασφημίαν.
μανεὶς ὁ κρατῶν καινοποιεῖ δὴ τόμον
συνηγοροῦντα λαοπλάνῳ Μωάμεθ,
τῶν πρὶν δ' ἀνάκτων καθικνούμενον μάλα
ὡς λοιδορούντων ἀμαθῶς Θεῷ λόγῳ.
εἰς ἀκρόασιν ἐκδίδωσι τὸν τόμον·||
ὁ πατριάρχης ἀντέβη θαρσαλέως,
καὶ πᾶς συνιὼν συνομαρτεῖ ποιμένι.

4792 πλαξὶ... λιθίναις: Exod. 31,18 4795-847: C 213,52-58; 213,61—214,64; 214,74-79; 215,87-92; 216,19/20; 216,25—217,32; 217,37-41; 217,47—218,51; 218,59/60; 218,65—219,70

4796/97 om. MB

καὶ μᾶλλον ὁ πρόεδρος Θεσσαλονίκης,
περιβόητος ἀρετήν τε καὶ λόγον,
τῶν ποιμεναρχῶν Εὐστάθιος τὸ κλέος,
ζήλῳ θεϊκῷ καταφλεχθεὶς καρδίαν
ἤλεγξε δόγμα καινοφανὲς καὶ νόθον,
«εἴην ἂν ἀνάξιος», εἰπών, «παντάπαν
τῆς ποιμεναρχῶν καὶ στολῆς καὶ τοῦ θρόνου,
ἠλίθιος δὲ καὶ νομιζοίμην πάλιν,
εἰ παιδεραστὴν καὶ καμηλώδη πλάνον
μύστην τε πάσης πράξεως βδελυκτέας
καὶ μυσταγωγὸν ἀσεβῶν διδαγμάτων,
ὁλόσφυρόν τι καὶ πεπλασμένον τέρας
ψιλῆς ἐπινοίας γε καὶ στυγητέας,
Θεὸν καλοίην ἀτρεκῆ, κτίστην ὅλων».
ὃδ' ὡς πεπονθὼς ἐσχάτην παροινίαν
ὀνείδεσιν ἔπλυνε τοὺς ἀρχιθύτας,
κόσμου τὰ μωρὰ τούσδε καλῶν ἀλόγως,
κἀπὶ μεγάλης δικάσασθαι συνόδου
πρὸς τούσδ' ἀπειλῶν ἐμμανῶς ἐκεκράγει,
πάπα παρόντος, τῶν προκειμένων χάριν.
ὅμως θυμοῦ λήξαντος ὁ πραΰς ἄναξ,
σπουδῇ προέδρου τῆσδε τῆς Κωνσταντίνου,
τῷ Θετταλίας ἀρχιθύτῃ συνέβη,||
ἐνδοὺς τά οἱ δόξαντα φάναι προφρόνως.
τέλος δ' ἐπειπὼν καὶ βασιλεὺς τοιάδε,
ὡς «δεῖ σοφόν σε συνετὸν πεφυκότα
μηδὲν παρακαίρια λαλεῖν θρασέως
μηδὲ προβάλλειν ῥήματ' αἰσχρὰ καθάπαξ»,
τοῦ μηνιᾶν ἔπαυσε πρὸς τὸν ποιμένα.
οὕτω μὲν ἐξήνυστο τάδ' ὡς ἂν ἔφην·
τὰ δόγματος δ' ὥριστο τῇδε συνόδῳ
ὡς τῶν βιβλίων ἀπαλειφῇ παντάπαν

4813 κλέος: vide v. 26 4814 ζήλῳ θεϊκῷ: II Cor. 11,2; cf. v. 2450 4819 καμηλώδη: cf. Choniatae Or. (ed. van Dieten) 174,5 4827 κόσμου τὰ μωρά: I Cor. 1,27 4831 πραΰς ἄναξ: vide v. 3973

4829 ἐμμανῶς VB: ἐμμάνως M 4836 σε V: τε MB 4841 δόγματος V: -τα MB

«ἀνάθεμ' εἴη τῷ θεῷ τοῦ Μωάμεθ»,
ἀντεγγραφῇ δ' «ἀνάθεμα τῷ Μωάμεθ
καὶ τῇ διδαχῇ τοῦδε καὶ πάσῃ πλάνῃ».
καὶ τοῦτο κυρώσαντες οἱ τῆς συνόδου
τῶν συνόδων λήγουσι καὶ τῶν συλλόγων.
Περιπεσὼν δὲ βασιλεὺς δεινῇ νόσῳ
καὶ γνοὺς ἑαυτὸν πλησιάζοντα μόρῳ,
σκῆπτρα παριδὼν καὶ τὰ λαμπρὰ τοῦ βίου,
ἐλθών τε κακῶν εἰς συναίσθησιν ὅλων,
τὸ τῶν μοναχῶν ἀμφιέννυται ῥάκος·
εἶτ' ἀπολείπει τὸν βίον καὶ τὸ κράτος,
ὀκτὼ κατάρξας καὶ τριάκοντα χρόνους,
ταφεὶς πατρῴᾳ πρὸς μονῇ σεβασμίᾳ,
κλῆσιν φερούσῃ Παντοκράτορος λόγου,
ἥσπερ δομήτωρ βασιλεὺς Ἰωάννης,
γυναικὶ λιπὼν σὺν ἀώρῳ τεκνίῳ || Μανουὴλ ὁ Κομνηνὸς
κραταρχίαν τε καὶ διοίκησιν ὅλων. ἔτη λη'

Ἐπιβεβηκότος δὲ τῆς αὐταρχίας
παιδὸς Μανουὴλ σὺν τεκούσῃ φιλτάτῃ,
ἡλικίαν ἄγοντος ἁπαλὴν ἔτι,
ἀκοσμίας πέπληστο Ῥωμαίων πράγη
καὶ πλημμελῶς ἔπασχε καὶ σφόδρ' ἀτάκτως,
καὶ χεῖρον ἤπερ Φαέθων παῖς Ἡλίου,
ὅτ' ἦν ἐπιβὰς χρυσοκολλήτου δίφρου,
ὡς μῦθος αἱρεῖ, καὶ τὸ πᾶν ἐφθαρκότος
ἁπαλότητι καὶ πλέον γ' ἀπειρίᾳ.
οὗτος γὰρ Ἀλέξιος ἁπαλὸς κράτωρ,
κυνηγεσίοις προστετηκὼς ἐκτόπως

4844 nota: versus sine caesura **4853** d. 24 mens. Sept. a. 1180 **4860-62** Alexius II d. 10 mens. Sept. a. 1169 natus, d. 24 mens. Sept. a. 1180 imperator

---

4848-59: C 220,10; 221,44-48,53/54; 222,65/66,71/72 **4850** τὰ λαμπρά: vide v. 123 **4860-80**: C 223,4-13; 224,33—225,41; 225,45/46 **4865-68**: cf. fabulam Phaethontis in Hygini Fab. (ed. Rose) 152,54

4860 αὐταρχίας VM: κραταρχίας B

ἱππηλασίαις καὶ μίμοις καὶ παιγνίοις,
κοινῶν ὀλίγα φροντίδων γε προυνόει.
μήτηρ δὲ πάλιν καὶ βασιλὶς Μαρία,
φροντίδα κοινῶν ἀναθεῖσα πραγμάτων
πρωτοσεβαστῷ πρωτοβεστιαρίῳ,
ἄφροντις ἐξήνυεν αὐτὴ τὸν βίον.
τοίνυν ἀπεπνίγοντο τοῖς τελουμένοις
οἱ τῆς γερουσίας τε καὶ τῶν ἐν τέλει,
πρωτοσεβαστὸν ὑφορώμενοι λίαν
ὡς ἀτεχνῶς τύραννον ἐκ τῶν πραγμάτων.
Κομνηνὸς δ' Ἀνδρόνικος, οἰκήσεις ἔχων
καὶ διατριβὰς κατὰ χῶρον Οἰναίου,
ἐπεὶ πύθοιτο τοῦ κρατοῦντος τὸν μόρον,||
ἐκεῖθεν ἥει πρὸς πόλιν Κωνσταντίνου,
πάντας ἀπατῶν καὶ φενακίζων λόγοις
οἷς ἐντύχοι γ' ἄν, τοῖς δ' ἀποῦσι καὶ γράφων,
ὑπὲρ κρατοῦντος τὴν ἔλευσιν τιθέναι
καὶ τοῦ φυγεῖν κίνδυνον ἕρποντα θέλειν
ἄνακτι τῷδε τοῦδε τῇ συμμαχίᾳ,
καὶ τοῦ φυλάξαι βιβλίον τῶν ὁρκίων,
ὃ πρὸς βασιλεῖς ἦν ὀμωμοκὼς πάλαι,
ὅτε προσῆλθεν ἄνακτ' ἐκ τῆς Χαλδίας.
τοῦτον γὰρ Ἀνδρόνικον ὄντα φυγάδα
ἐθνῶν τε πολλῶν διαμείψαντα τόπους,
παρὰ δ' Ἀλτούχῳ τῷ κρατοῦντι Χαλδίας
τέλος καταλύσαντα καὶ πεπαυμένον
ἄλης τε πικρᾶς καὶ μακρῶν περιδρόμων,
μετακαλεῖται Μανουὴλ αὐτοκράτωρ
καὶ δεξιοῦται δωρεαῖς φιλοφρόνως,
καὶ πρὸς πόλιν Οἴναιον στέλλει διάγειν,

4884 autumno a. 1180

4881-902: C 225,56-59; 226,64-68,82-85; 227,94/95,8-11; 228,32-34, 42-44; 228,52—229,56

4897 περιδρόμων VH(84): -δρομῶν MB

ὅρκους πρὸς αὐτοῦ πρίν γε προσδεδεγμένος
ὀρθῆς πρὸς αὐτὸν ἀγάπης καὶ φιλίας.
ἐπεὶ δ' ἀπῆρεν, ὡς ἔφην, ἐξ Οἰναίου
Κομνηνὸς Ἀνδρόνικος, Σίσυφος τρόπους,
χώρας ἐπιστὰς τοῖς ὅροις Παφλαγόνων
πολλοὺς ἐπεσπάσατο πρὸς συμμαχίαν
καὶ συνερίθους τῆς ἑαυτοῦ κακίας.
μεθ' ὧν ἐπιὼν πάντα κυκῶν ἐστρόβει,||
καὶ μᾶλλον ᾧπερ προυτίθει δελητίῳ,
ὡς ὑπὲρ αὐτοῦ τοῦ νέου βασιλέως
ἅπαντα καὶ δρᾶν μηχανῷτο καὶ λέγειν.
πρωτοσεβαστὸς δ' ἦν πάλιν μισητέος
καὶ πᾶσιν ἀπόστοργος ἐκ δυσπραξίας,
ὡς τῶν καθ' αὐτὸν ὑπερόπτης τυγχάνων
καὶ βασιλείας ἀνέχων τὰς φροντίδας·
οὐδὲν γὰρ ὑπῆν τῆς ὅλης κραταρχίας
ὃ μὴ διεξήνυστο τοῦδε τῷ κράτει.
τῷ τοι πρὸς Ἀνδρόνικον ἅπασα πόλις
ἐλπίδας ἀνέτεινε τῆς σωτηρίας,
καὶ τόνδ' ἐκάλει τῆς τυραννίδος λύτην,
καὶ παρεκάλει γράμμασι λαθριδίοις
τὴν εἰς βασιλεύουσαν εἴσοδον πόλιν
καταταχῆσαι μηδένα δεδοικότα,
ἀλλ' ὑπτίαις, ὅ φασι, χερσὶν ἀσμένως
ἀναπετασόντων γε τῷδε τὰς πύλας.
ὅδ' ἀσμένως μὲν καὶ τάδ' ἦν δεδεγμένος,
ἀεὶ δ' ἐχώρει πρὸς σαφῆ τυραννίδα,
χώραις ἐπιὼν φρουρίοις τε καὶ τόποις.
ἐπεὶ δ' ἐπέστη καὶ Βιθυνῶν Νικαίᾳ
καὶ τήνδ' ἑλεῖν ἔσπευδεν αἱμύλοις λόγοις,
οὐκ ἔσχεν αὐτοῦ τοῖς λόγοις πειθηνίαν,

4903: cf. v. 4884 **4903-17**: C 228,46-52; 229,55/56,59-61,65-70 **4908** πάντα κυκῶν: locut. prov.; Aristoph. Pax 320 **4911** ἅπαντα... δρᾶν: vide v. 545 **4918-28**: C 230,86-92; 243,32-34,38-41 **4924** ὑπτίαις... χερσίν: vide v. 3930 **4929-52**: C 244,70/71; 245,80-90; 245,2—246,12

4903 ἐπεὶ δ' V: ἔπειτ' MB **4905** ἐπιστὰς VM: δ' ἐπιστὰς Bpc.

ἀλλ' ἐμφανῶς ἦν ἀτίνακτος ἀπάταις.
ἀλλ' ὡς ἐπιβέβηκε τῆς Νικομήδους||
καὶ τήνδ' ἐπεσπάσατο πρὸς συμμαχίαν,
μεθ' ἱκανῆς ἔσταλτο ταξιαρχίας
στρατηγὸς Ἀνδρόνικος Ἄγγελος θέσιν
πρὸς ἀντιπαράταξιν ἅμα καὶ μάχην·
ὃς ἐκτομίᾳ συμπλακεὶς Ἀνδρονίκου,
ἐκ Παφλαγόνων στρατιᾶς ἡγουμένῳ
καὶ γηπονούντων, ἀδαῶν ὅλως μάχης,
ἥττητο κακῶς, καὶ τρέχει πρὸς τὴν πόλιν.
ἡττημένον γοῦν εἰσδραμόντα τὴν πόλιν
χρήματ' ἀπῄτουν καταθέσθαι σὺν τάχει,
ὅσα πρὶν ἀνάλωσε πρὸς μάχας φθάσας.
ὅθεν λυπηθεὶς πρὸς φυγὴν εὐθὺς βλέπει
μεθ' υἱέων ἕξ, ὁπλιτῶν ῥωμαλέων,
καὶ τῆς πρὸς Ἀνδρόνικον ἅπτεται τρίβου,
ὃς θάρσος ἄρας Ἀγγέλου παρουσίᾳ,
πορθεῖν ἐάσας καὶ κατατρέχειν τόπους,
εὐθὺ μετ' αὐτοῦ τῆς Κωνσταντίνου τρέχει.
καὶ δὴ πεφθακὼς πλησίον Χαλκηδόνος
σκηνὴν ἐκεῖ πήγνυσι καὶ παραμένει.
πρωτοσεβαστὸς δ' Ἀλέξιος οὐκ ἔχων
πεζῇ στρατιᾷ καθελεῖν ἀποστάτην,
τόνδ' ἀπελάσαι δεῖν κρίνει ναυμαχίᾳ.
πλείστας τριήρεις τοιγαροῦν ἐξαρτύσας,
καὶ ταῖσδε καλύψας γε τὴν Προποντίδα,
καὶ τὸν μέγιστον Κοντοστέφανον δοῦκα||
δείξας στολάρχην τοῦ στόλου καὶ προστάτην,
πρὸς τὴν κατ' ἐχθροῦ δυσμενοῦς πέμπει μάχην
ἢ καὶ φυλακὴν τῆσδε τῆς Κωνσταντίνου.
μετὰ βραχὺ δὲ πρέσβις ἐκ βασιλέως
σταλεὶς πρὸς Ἀνδρόνικον ὁ Ξιφιλῖνος,

4953-79: C 228,47-49; 246,20/21,27-29; 247,36-40,43/44; 247,46—248,57

4938 Ἀνδρονίκου Bpc.: mg. τοῦ signo denotato scr., i.e. τοῦ Ἀνδρονίκου V: τοῦ Ἀ. M **4947** Ἀνδρόνικον VBpc.: Ἀνδρονίκου M **4958** δοῦκα VH(59): Δοῦκαν MB

εἷς τῶν ἀρίστων ἐντρόφων Ἐκκλησίας,
ἐπαγγελίας ἀφθόνων δωρημάτων
αὐτῷ προσῆγεν ἀξιῶν τε μειζόνων,
εἰ σκέμμ' ἀφεικὼς τὸ προκείμενον τάχος
παλίνδρομος γένοιτο χωρὶς αἱμάτων.
ὅδ' οὐ προσέσχεν· ἐμβριθῶς δὲ μηνύει
(παραιφάσει δ', ὥς φασι, τοῦ Ξιφιλίνου)
ὡς «εἴ περ Ἀνδρόνικον ἀθρῆσαι θέλεις
πάλιν ἐπανήκοντα σὺν ἡσυχίᾳ,
πρωτοσεβαστὸν ἀπέλασον ἐκ μέσου,
καὶ πλημμελείας εὐθύνας ἐκτιννύτω.
σὲ δ' ἡ τεκοῦσα βασιλίς, ἄναξ, πάλιν
κατὰ μοναχοὺς τὴν τρίχα κειραμένη,
βίον βιούτω καθ' ἑαυτὴν ὡς δέον.
σὺ δ', ὡς πατρῴα διαθήκη βούλεται,
κληροῦχος ὢν ἄνασσε τῆς κρατα̣ρχίας».
οὔπω παρῆλθον ἡμέραι συχναὶ πάνυ,
καὶ παραλαβὼν τὰς τριήρεις δοὺξ μέγας
χωρεῖ πρὸς Ἀνδρόνικον ἀπτέρῳ τάχει·
καὶ τοῦτ' ἐπῆρε τοῦ τυράννου τὸ θράσος,||
πρωτοσεβαστὸν δ' ἠφάνισε καθάπαξ.
τοίνυν ἀποστὰς τοῦδ' ἅπας τῶν ἐν πόλει,
βαλών τε τοῖς σκώμμασιν αὐτὸν ἀνέδην,
προστίθεται δὴ φανερῶς ἀποστάτῃ,
καὶ τοῦδε γῆρας καὶ φυὴν ἣν σεμνύνων.
πρὸς τοῖσδ' ἀνεῖντο παῖδες εἱρκτῆς ὡς τάχος
αὐτοῦ τυράννου καὶ κατακλείστων στῖφος·
καθείργνυται δέ, φεῦ τύχης τῆς ἀστάτου!

4978 nota: accentus in antepaenultimam syllabam versus

4975-77: vide Eust., La expugnazione di Thessalonica (ed. S. Kyriakides), p. 18,19-21 **4980-95:** C 248,59-68; 248,76—249,85; 249,6-8 **4982** ἀπτέρῳ τάχει: locut. prov.; cf. Trag. Adesp. 429 **4991** τύχης... ἀστάτου: Epic. Epist. (ed. Usener) 3, p. 65

4978 βούλεται VMB: τυγχάνει H(84) **4986** αὐτὸν ἀνέδην V: ἀνέδην MB: αὐτὸν ἀνέδην? B1 **4991** τύχης τῆς Bpc.: τῆς τύχης τῆς VM

πρωτοσεβαστὸς ἐν μέσοις ἀνακτόροις,
καὶ σβέννυται δὴ τὰς κόρας τῶν ὀμμάτων,
Ἀνδρονίκου κρίναντος ὧδ' ἀποστάτου
μετὰ φαεινῶν προκρίτων γερουσίας.
ὅστις ἀπῆρε πρὸς πόλιν βασιλίδα,
καὶ τῷ βασιλεῖ προσκύνησιν προσνέμει
βαθεῖαν, εἰς γῆν τανυθεὶς καὶ δακρύων.
κοινῶν ἔπειτα πραγμάτων δεδραγμένος
ἐχρῆτο τοῖσδε καθὰ οἱ δεδογμένον,
κυνηγεσίοις βασιλεῖ προσανέχειν
ἐνδοὺς ὁ δεινὸς παιδιαῖς τε προσφόροις
μετὰ φυλάκων δυσμενῶν κατασκόπων.
Ἐπεὶ δ' ἀνεζώσατο κοινῶν φροντίδα
βροτῶν Ἐριννὺς καὶ φιλαίματος κύων
ῥέκτης τε κακῶν Ἀνδρόνικος, ὢ πάθους!
καὶ φανερῶς ἥψατο τῆς τυραννίδος,
ἀμείβεται μὲν δωρεαῖς ἁβραῖς πάνυ||
ἄλλους τε πολλοὺς καὶ πλέον Παφλαγόνας,
τοὺς τῷδε συμπράξαντας ἀποστασίαν,
τιμᾷ δὲ λαμπραῖς καὶ μεγάλαις ἀξίαις
οὓς εἶχε πιστοὺς καὶ συνεργοὺς κακίας.
ἀνδρῶν ἐριτίμων δὲ καὶ λαμπρῶν γένει
οἱ μὲν φυλακαῖς ἐγκαθείργνυντ' ἀλόγως,
οἱ δ' οἰκίας τε συγγενῶν καὶ πατρίδος
μακρὰν ἀπηλαύνοντο χωρὶς αἰτίας,
ἄλλοι δ' ἀπεσβέννυντο λύχνους ὀμμάτων.
καὶ πάντα μεστὰ συμφορᾶς ἦν καὶ πάθους,
πλήρη δακρύων καὶ στεναγμῶν καὶ γόων.
ἔσπευδε καὶ γὰρ Ἀνδρόνικος ἐκ μέσου,

4996 mense Apr. a. 1182

4996-5003: C 254,11/12; 255,24,30-32; 257,73-76 **5004-25**: C 257,79,83-88; 258,91-95; 258,5—260,50; 263,20/21 **5005** φιλαίματος κύων: cf. v. 312 **5017** λύχνους ὀμμάτων: vide v. 1771 **5020** ἐκ μέσου: locut. prov.; Herod. 3,83

4998 τανυθεὶς VMB: τανυσθεὶς? B1 **5004** Ἐπεὶ δ' V: Ἔπειτ' MB **5015** οἱ δ' MB: οἷδ' V

ὡς συνελὼν εἴποιμι, θεῖναι ταχέως
προύχοντας ἄνδρας, εὐγενεῖς βουληφόρους,
ῥώμῃ διαφέροντας ἢ καὶ συνέσει,
ὡς ἀδεῶς τε κωλύμης πάσης δίχα
ἄρδην τὸ βασίλειον ἐκτρίψῃ γένος.
ὁ δ᾽ αὖ σουλτάνος, Μανουὴλ γνοὺς τὸν μόρον,
κατέσχε Σωζόπολιν ἄλλας τ᾽ αὖ πόλεις
καὶ τὸ Κοτυάειον ἄστυ τῇ μάχῃ,
Ῥωμαϊκὰ δὲ καὶ πρόσοικα χωρία
πλεῖστα παρεστήσατο τῷ μάχης νόμῳ.
ἔπασχον οὐχ ἧττον δὲ δυστυχεστάτως
Ἀσιαναὶ κῶμαί τε καὶ πολλαὶ πόλεις
ἐξ ἐμφυλίου στάσεως φθισιβρότου.||
Εὔνους βασιλεῖ καὶ φιλόστοργος θέλων
δοκεῖν πανοῦργος Ἀνδρόνικος τυγχάνειν,
χερσὶ στεφθῆναι ποιμένος σπεύδει τάχα
τὸν Ἀλέξιον αὐτοκράτορ᾽ Αὐσόνων,
ὅντιν᾽ ἐπ᾽ ὤμων ὡς ἄνακτα βαστάσας
ἐπ᾽ ὀκρίβαντος ἀνάγει δακρυχέων·
ὅθεν τισὶν ἔδοξε πατρὸς βελτίων
καὶ κηδεμὼν εἶναί τις ἄνακτος νέου.
ἄρας δὲ τόνδε κατέρραξεν εἰς χάος,
ὥς που μελῳδεῖ Δαβὶδ ὁ προφητάναξ.
μετὰ δὲ τὸ ξύμπαντας ἐκ μέσου δρᾶσαι,
ὡς κυριεύων τῆς ὅλης κραταρχίας
καὶ τήνδε καθὼς ἐσκόπει διεξάγων,
ἀναπολῶν ἣν κατὰ νοῦν ὁσημέραι.
καὶ πρῶτα μέν, φεῦ τῆς ἀπανθρώπου δίκης!
μόρον κατακέκρικεν ἄδικον πάνυ
τῆς βασιλίσσης, αἰτίας ἀναπλάσας·

5036 Alexius II d. 16 mens. Maii a. 1182 coronatus

5022 βουληφόρους: vide v. 578 **5026-33:** C 262,7-14; 263,22-25 **5034-47:** C 264,73—265,83 **5042:** Ps. 101,11 **5044** ἐκ μέσου: vide v. 5020 **5048-54:** C 265,83-85; 267,49-52; 268,66-68; 269,85/86,90-92

5024 ὡς V: ὡς δ᾽ MB **5028** τὸ Κοτυάειον VMB: τῶν Κοτυαέων H(74,78)

ἣν ἀπαγαγὼν πνιγμονῇ πικρᾷ βίου
(σῆς ἀνοχῆς, εὔσπλαγχνε Χριστέ μου λόγε!)
ψάμμῳ κρυβῆναι τῆσδε νεκρὸν ἀτίμως
ἀκταῖς κελεύει τῆς θαλάσσης ὡς τύχοι.
σπουδῇ δ᾽ ἔπειτα φατρίας Ἀνδρονίκου
συμβασιλεύειν Ἀνδρόνικος προυκρίθη
νέῳ βασιλεῖ καὶ κράτος συνδιέπειν.
καὶ καταλαβὼν τὸν Θεοῦ μέγαν δόμον||
καὶ ταινιωθεὶς ὡς ἔθος στεφηφόροις,
ἄρτον δεῖσαν οὐράνιον λαμβάνει,
καὶ κατὰ φρικτῶν ὀμνύει μυστηρίων
ἢ μὴν φυλάξειν τῷ νέῳ στεφηφόρῳ
πίστιν ἀκραιφνῆ, καὶ νεμεῖν τοῦδε κράτει
τὴν δυνατὴν σύναρσιν ὡς πατὴρ φίλος.
ἐπεὶ δ᾽ ἔσω γένοιτο τῶν ἀνακτόρων
ἀναγορευθεὶς βασιλεὺς αὐτοκράτωρ
ἔφορκος Ἀνδρόνικος, αἱμύλος φύσει,
μνήμην φέρων ἔναυλον ὁρκίων ἔτι
ὡς θὴρ ἐφορμᾷ τῷ νέῳ στεφηφόρῳ,
καὶ τόνδ᾽ ἐθοινήσατο. φεῦ οἰκτροῦ πάθους!
τόξου γὰρ αὐτὸν πνιγμονῇ νευρᾶς νύκτωρ
βίου παρόντος δυστυχῶς ὑπεξάγει,
ἐπεισπεσόντων τῷδέ τινων ἀδίκως.
καὶ σῶμα μὲν δίδωσι θαλάττης βάθει,
τὴν δ᾽ αὖ κεφαλὴν σώματος τετμημένην
ἐν παραβύστῳ κατακοντίζει τόπῳ.

5051 ante mens. Sept. a. 1182 (an d. 27 mens. Aug. a. 1182? cf. Αἰκ. Χριστοφιλοπούλου, Ἡ ἀντιβασιλεία εἰς τὸ Βυζάντιον, 1970, p. 80) **5056** mense Sept. a. 1183 **5070** mense Oct. a. 1183 (cf. Χριστοφιλοπούλου, o.c., p. 81/82)

5055-64: C 269,4-7; 270,11-16,20-23; 271,57-59; 272,71-80 **5065-76:** C 273,89-92,8-10; 274,12/13,15,21-25

5073 τῷδέ τινων scripsi: τῶδε τινῶν V: τῷδε τινῶν MB **5076** κατακοντίζει VB: καταποντίζει Mpc.

Οὕτως Ἀλεξίου δὲ λιπόντος βίον
Ἀνδρόνικος μόναρχος ὤφθη τοῦ κράτους,
πολιὸς ἀνήρ, ἀποφράς, κακῶν ῥέκτης,
ἀνδρῶν Ἐριννὺς καὶ φιλαίματος κύων,
δράκων δαφοινός, σκορπίος βροτοκτόνος,
κακόν τι τερμέρειον, Ἅδης παμφάγος,
Στὺξ συμφορῶν γέμουσα δακρύων γόων,‖
φέναξ, σοβαρός, ἀγέρωχος τὸν τρόπον,
ἀπατεών, θώψ, ποικίλος χαμαιλέων,
τῶν καθ᾽ ἑαυτὸν ὀργιλώτατος γέρων,
καὶ μισοφαής, δυσμενὴς ὑπηκόοις,
δήμιος ἀνδρῶν εὐγενῶν ἀριστέων,
καὶ βασιλείου τοῦ γένους ἀναιρέτης.
ὃς παραλαβὼν τὴν ὅλων αὐταρχίαν
μνηστῇ συνήφθη πρὸς γάμους Ἀλεξίου
λίαν ἀθέσμως, φιλόπορνος ὢν γέρων.
ἐκλιπαρεῖ δὲ πατριάρχην, ποιμένας
τοῦ πρὸς Μανουὴλ ὁρκίου λαβεῖν λύσιν·
οἵδ᾽ ὡς τὰ πάντα πρὸς χάριν καὶ φιλίαν
δεσμεῖν τε λύειν πρὸς Θεοῦ δεδεγμένοι,
ἀμνηστίαν ἔνειμον ἠνομημένων
καὶ λύσιν ὅρκων δυσλύτων τῷ πεμπέλῳ.
καὶ φαῦλον ἔσχον ἀντιμισθίαν γέρας,
σφᾶς συνεδρεύειν, εἰ τύχοι, καθημένῳ.
Τούτου τυραννήσαντος, ὡς ἔφη λόγος,
ἀποστατοῦσι τοῦ κράτους τῶν Αὐσόνων,

5078 exeunte mense Oct. a. 1183 Andronicus solus imperator (an d. 2 mens. Nov. a. 1183? cf. Χριστοφιλοπούλου, Ἡ ἀντιβασιλεία, p. 82) **5093** mense Oct. a. 1183

5077-100: C 275,4,12-14; 276,20-27,30/31 **5080** φιλαίματος κύων: cf. v. 312 **5081** δράκων δαφοινός: vide v. 312 **5082** κακὸν ... τερμέρειον: vide v. 291 **5085** ποικίλος χαμαιλέων: vide v. 2091 **5096** δεσμεῖν τε λύειν... δεδεγμένοι: Mat. 16,19 **5099**: cf. C 276,27—277,42 **5101** ὡς ἔφη λόγος: vide v. 5078 **5101-14**: C 280,45—281,52; 281,66; 281,70—282,77; 285,66—286,91

5077 Οὕτως MB: omissa litt. initiali V **5082** τερμέρειον V: -ριον MB **5095** οἵδ᾽ V: οἱ δ᾽ MB

εἴκειν τυράννῳ μὴ θέλουσαι πρὸς βίαν,
Προῦσά τε καὶ Νίκαια Βιθυνῶν πόλεις.
στρατιὰν οὐκοῦν Ἀνδρόνικος ὁπλίσας
εὐθὺ Νικαίας ἵεται, θυμοῦ πνέων,
καὶ τήνδ᾽ ἑλεῖν ἔσπευδε τειχομαχίαις
καὶ μηχαναῖς γε καὶ μάχαις πολυτρόποις.‖
οὐδὲν πλέον δ᾽ ἤνυεν ἱστὰς τὴν μάχην,
ἀλλ᾽ ἦν ἀσινὴς ἀτίνακτος ἡ πόλις
ταῖς μηχαναῖς τε καὶ βελῶν ταῖς νιφάσιν.
ὅμως ὑπείκει βασιλεῖ συμφωνίᾳ,
καὶ τὴν πρὶν ἀπέλαβε τάξιν ἐννόμως,
Νίκαια καλλίπυργος, εὖ ᾠκισμένη.
ἐφίσταται δὲ καὶ Προυσαέων πόλει
μετὰ στρατιᾶς βασιλεὺς ῥωμαλέας,
καὶ χάρακα θεὶς τειχομαχίαις ὅλαις
καὶ μηχαναῖς ἔσπευδε καθελεῖν πόλιν·
ἀλλ᾽ ἡ πόλις ἦν ἀντέχουσ᾽ ἐρρωμένως,
καὶ μηχανὰς λύουσα ῥᾷστα καὶ μάχας.
καὶ συμπλοκαὶ δ᾽ αὖ ἐξ ἑκατέρου μέρους
πολλάκις ἦσαν ἡμέρας πεπραγμέναι.
καὶ τοῦτ᾽ ἐπὶ μήκιστον ἐδρᾶτο χρόνον.
τέλος λεπισθέντος δὲ τείχους βραχύ τι
καὶ τοῦ σεσεῖσθαι δόξαν ἀστοῖς εἰσάπαν
κλίσιν τε παθεῖν ἐμβαλόντος ἐσχάτην,
πᾶς τις μαχητὴς ἔνδον ἀνείθη χέρας,
ἐναποθανὼν παρὰ βραχὺ τῷ δέει.
ἐντεῦθεν εἰσήλασαν ἔνδον εἰς πόλιν
οἱ τήνδ᾽ ἑλεῖν σπεύδοντες ἄνευ κωλύμης,

5106 vere a. 1184

5106 θυμοῦ πνέων: cf. κότον πνέων Aesch. Suppl. 34 **5111** βελῶν ταῖς νιφάσιν: vide v. 4466 **5115-63**: C 286,13—287,15; 287,18/19,26-33; 287,35—288,46; 288,51/52,55-66; 289,69-84 **5117** χάρακα θείς: Dion. Hal. 6,29 **5128** ἐναποθανὼν... τῷ δέει: Dem. 4,45

5106 ἵεται H(91): ἵεται VMB **5115** ἐφίσταται VH(78): -το MB **5123** μήκιστον V: μέγιστον MB

χρησάμενοι κλίμαξι πρὸς συνεργίαν.
ὁ δ' Ἀνδρόνικος εἰσπεπαικὼς εἰς πόλιν,
ὡς ἄγριος θήρ, ὡς λέων βρυχητίας,||
πάντας παρανάλωμα θυμοῦ καὶ ξίφους
μικροῦ κατειργάσατο, φεῦ φεῦ τοῦ πάθους!
τοὺς μὲν παραδοὺς πικροτάτῳ θανάτῳ,
τοὺς δὲ στερήσας τοῦ φάους τῶν ὀμμάτων.
ὧν δ' αὖ πόδας τέτμηκεν ἄμφω πρὸς βίαν,
καὶ χεῖρας ἄλλων, αἱμοχαρὴς καρδία·
οὓς δὲ στερεῖ φάους τε καὶ τῶν δακτύλων,
ποδῶν πάλιν ἄλλους τε καὶ τῶν ὀμμάτων.
Θεόδωρον δ' Ἄγγελον, οἰκτίστου πάθους!
ἠΐθεον κάλλιστον, ἄνδρα γεννάδαν,
ἐξ ὀμμάτων θεὶς δυσανάλγητος γέρων,
ὄνῳ τ' ἐπιθεὶς εὐτελεῖ πομποῦ δίχα,
γῆς Ῥωμαϊκῆς ἀπελαύνει μακρόθεν·
ἀλώμενον Τοῦρκοι δὲ τόνδ' εὑρηκότες,
ἀπαγαγόντες εἰς ἑαυτῶν οἰκίας,
ἐπιμελείας ἀξιοῦσιν ἀξίας.
Λέοντα δ' αὖθις Συνέσιον τοὐπίκλην
καὶ τὸν Λαχανᾶν Μανουήλ, ἄνδρας ξένους,
μετὰ δεκάδος τετραπλῆς ποσουμένης
ἀνδρῶν ἀρίστων, εὐγενῶν ἀριστέων,
οἰκτρῶς ἀπῃώρησε δένδρων τοῖς κλάδοις
παραπεφυκότων γε Προυσαίων πόλει.
ποιναῖς δ' ἀπηνῶς ὑποβαλὼν μυρίους
ἐκεῖθεν ἧκε πρὸς Λοπάδιον πόλιν,
κἀκεῖ παραπλήσια τοῖς πρῴην δράσας,||
ἐπισκόπων ἕνα τε θεὶς ἐξ ὀμμάτων,
οὐκ εὐαφόρμως ἀλλὰ συνθεὶς αἰτίαν,
πρὸς τὴν βασιλεύουσαν ἔρχεται πόλιν,

5161 aestate a. 1184

5133 ἄγριος θήρ: vide v. 1359 λέων βρυχητίας: vide v. 1697 **5134** παρανάλωμα θυμοῦ καὶ ξίφους: cf. Aelian. Var. Hist. 17 **5137** φάους τῶν ὀμμάτων: vide v. 3402 **5140** φάους: vide v. 3126

5135 φεῦ φεῦ V: φεῦ MB: φεῦ φεῦ? B1

γαυρούμενος Καδμείᾳ δυσκλεῶς νίκῃ,
γαννύμενός θ' αἵμασι τοῖς ἐμφυλίοις.
Ἦν Ἀνδρονίκῳ καὶ θρασὺς ὑπηρέτης,
ὅμοιος, ᾗ λέγουσι, παραπλησίῳ,
θερμουργός, αἰσχρός, ἀποφράς, μιαιφόνος,
προαιρέσει σύμμορφος αὐτοῦ δεσπότῃ,
τῶν συμφορῶν ὄργανον, ἀνὴρ αἱμάτων,
πλήρης κακίας καὶ χόλου καὶ πικρίας,
ἀκαμπὲς ἀμείλικτον ἦθος εἰσφέρων,
καλούμενος Στέφανος ἐξέτι νέου,
τῆς ὕβρεως στέφανος αἰσχύνης ἅμα,
ἐπώνυμον δ' Ἁγιοχριστοφορίτης,
ἢ μᾶλλον εἰπεῖν Ἀντιχριστοφορίτης.
τούτῳ βασιλεὺς ὀργάνῳ κεχρημένος
πλείστους ἀνῄρει, κατέλευεν, ἠδίκει·
δι' οὗ γε κατέλευσεν ἀδίκῳ κρίσει
καὶ Δούκαν Ἀνδρόνικον σὺν Μακροδούκᾳ,
ἄνδρας ἀρίστους, εὐγενεῖς στρατηγέτας·
τειχῶν γὰρ ἐκτὸς ἐν βασιλείοις δόμοις
ἄνακτος ὄντος, Μαγκάνῃ κεκλημένοις,
ὁρμῆς τε πλείστης συνδρομῆς παντὸς γένους,
ἐκεῖσε προστάγματι συνηθροισμένου,||
ἐξάγεται δὴ τῶν ἐκεῖ που δωμάτων
ἀνδρῶν λεχθεῖσα δυὰς ὡς θανουμένη,
καὶ παρὰ πάντων λιθολευστεῖται τάχος,
Στεφάνου κατάρχοντος ἀνόμου φόνου
καὶ πάντα θαρρύνοντος εἰς φονουργίαν.
εἶτα νεκροὺς σφῶν, ὢ μισανθρώπου τρόπου!
ξύλοις ἀπῃώρησαν ἄστεος πέραν.

5173 nota: versus sine caesura **5177** δι' οὗ: cf. v. 1123 **5183** d. 21 mens. Maii a. 1184

5162 Καδμείᾳ... νίκῃ: prov.; Zenob. 4,45 **5164-94**: C 293,91-93,1-5; 293,10—294, 28; 296,70/71 **5165** ὅμοιος... παραπλησίῳ: prov.; Karathanasis 72 **5168** ἀνὴρ αἱμάτων: Ps. 25,9 et al.

5167 αὐτοῦ VM: αὑτοῦ B

Τοιοῖσδ᾽ ἐνησμένιζεν ἔργοις ἀτόποις
ποιναῖς ἀπανθρώποις τε καὶ στυγητέαις
καὶ θανασίμοις πράξεσιν ὁσημέραι
φονουργὸς ᾿Ανδρόνικος, ἢ φαύλη φύσις.
Τούτου κρατοῦντος Θεσσαλονίκη πόλις,
πόλις περιώνυμος, ἀρίστη κλέος,
πρόεδρος οὖσα Θετταλικῶν ἀστέων,
φεῦ φεῦ! ἑάλω Σικελῶν δμαιχμίᾳ
καὶ βαρβαρικῷ κατεδουλώθη κράτει.
᾿Αλέξιος γὰρ ἐκ Κομνηνῶν τις γένους,
κάκιστος ἀνὴρ καὶ φθορεὺς ῾Ρωμαΐδος,
παρ᾽ ᾿Ανδρονίκου φυγαδευθεὶς εἰς Σκύθας,
φυγὰς ἀπαίρει πρὸς Σικελίαν τρέχων,
καὶ τῷ τυραννεύοντι τῆσδε Λατίνῳ
εἰς ὄψιν ἐλθὼν εἰς ὁμιλίαν λόγων,
ὡς εἶχεν, ἐξέμηνε κατ᾽ ᾿Ανδρονίκου·
ὅθεν στρατιὰν εὐτρεπίσας μυρίαν,
πεζήν τε ναυτικήν τε, ῥὴξ Σικελίας ||
ἐπὶ πόλεις πέπομφε χώρας τ᾽ Αὐσόνων,
ἐπὶ μὲν ᾿Επίδαμνον στρατὸν ἱππέων,
τὸν ναυτικὸν δὲ κατὰ Θεσσαλονίκης.
καὶ τὴν μὲν ᾿Επίδαμνον ὡς νόμος μάχης
στρατὸς κατέσχε, καὶ σὺν αὐτῇ τὰ πέριξ·
καὶ διαδραμὼν καὶ σκυλεύσας τὰν μέσῳ
ταῖς ναυτικαῖς μέμικτο ταξιαρχίαις,
Θεσσαλονίκης προσμενούσαις τοῖς ὅροις.
καὶ συνδραμούσης στρατιᾶς ἑκατέρας

5213 d. 24 mens. Iun. a. 1185

5195-99: summa vv. 5200-40 **5195-240**: C 296,71-76,79,87; 297,94/95,1-7; 299,43 — 306,57

5192/93 ποιναῖς — ὁσημέραι V: ποιναῖς ἀπανθρώποις πράξεσιν ὁσημέραι/καὶ θανασίμοις τε (τὲ M) καὶ στυγητέαις MB: an ποιναῖς τ᾽ ἀπανθρώποις ὁσημέραι μικροῦ καὶ πράξεσιν θανασίμοις στυγητέαις? B1: καὶ θανασίμοις πράξεσιν ὁσημέραι/ποιναῖς ἀπανθρώποις τε καὶ στυγητέαις H(85) **5198** Σικελῶν VBpc.: σικελικῶν M

καθ᾽ ἅλα κατ᾽ ἤπειρον εἰς δμαιχμίαν,
καὶ προσβαλούσης τῇ πόλει πανταχόθεν,
φεῦ φεῦ! ἑάλω Θεσσαλονίκη πόλις,
πόλις προεδρεύουσα τῶν Μακεδόνων,
καὶ Σικελοῖς ἔκλινε πρὸς βίαν κάραν.
καὶ λοιπὸν οἵας τῶν κακῶν ᾿Ιλιάδας
καὶ συμφορῶν πέλαγος ἢ τραγῳδίας
πέπονθεν, εἶδεν ἀθλίως αὕτη πόλις,
οὐκ ἐκτραγῳδήσειεν ἄν τις ἀξίως.
τῶν Σικελῶν γὰρ εἰσρυέντων εἰς πόλιν
ἡβηδὸν ἐσφάττοντο πάντες τῷ ξίφει,
ἄλλοι δὲ πάλιν ἐσκυλεύοντ᾽ ἀθλίως.
γυναῖκες ὑβρίζοντο παρθένοις ἅμα,
καὶ πᾶς νεώς τις παρθένων τε καὶ δόμος
τῶν ἔνδον ἠρήμωτο πάντων πρὸς βίαν.
πᾶσα δ᾽ ἀγυιὰ καὶ στενωπὸς καὶ τρίβος ||
αἱματοφύρτοις ἦν κεχραμένη λύθροις
καὶ νεκριμαίων σωμάτων πεπλησμένη.
πανταχόθεν γοῦν δάκρυα, θρῆνος, γόος
καὶ κωκυτός τις καὶ τραγῳδία ξένη,
ἵνα καθάπαξ συνελὼν τὸ πᾶν φράσω,
καὶ συμμιγὴς θρoῦς ἀνεπέμπετ᾽ ἀθρόον.
τοιοῖσδ᾽ ἐτετρύχωτο κακοῖς ἡ πόλις.
῾Ο δ᾽ ᾿Ανδρόνικος τῶν κακῶν οὐκ ἠμέλει,
ἀλλ᾽ οἷα δοῦλος ἀτεχνῶς ᾿Εριννύων
ἢ Τελχίνων ὢν δαιμόνων ὑπηρέτης,
ἤγουν ἀπηνὴς Ἔχετος ἢ Καμβύσης
ἢ Φάλαρις ἄγριος ἢ Ταυροσκύθης,
ὑπήκοον πᾶν ἐκρεανόμει τάλας.

5220 d. 24 mens. Aug. a. 1185

5222 ἔκλινε... κάραν: cf. Hom. N 543 **5223** κακῶν ᾿Ιλιάδας: vide v. 1339 **5224** συμφορῶν πέλαγος: Eur. Hipp. 822 τραγῳδίας: vide v. 1551 **5237** τραγῳδία: vide v. 1551 **5241-69**: C 296,66-68; 308,18 — 316,1; 323,62 — 324,92 **5246** ὑπήκοον: vide v. 1062

5231 παρθένων VM: παρθενὼν B **5237** κωκυτός τις V: κώκυτός τις MB

ὁμαίμονας μὲν Σεβαστειανοὺς δύο
κακῶς ἀναρτᾷ καὶ θανατοῖ τῷ ξύλῳ·
Ἀλέξιον δὲ Μανουὴλ παῖδα νόθον,
ὃν εἶχε γαμβρὸν εἰς θυγατέρα νόθην,
ἐξ ὀμμάτων τίθησιν ἀδίκῳ δίκῃ,
καὶ τῶν ὑπ' αὐτὸν ἐκτυφλοῖ τοὺς βελτίους,
ἕνα δὲ τὸν Μάμαλον ὑπογραφέων
πυρὶ παραδέδωκεν ἐν τῷ σταδίῳ.
καὶ Τρίψυχον δ' αὖ (ὡς ἐπαινῶ σ' ὦ δίκη!),
ὃς ἔδρασεν χείριστα πολλοὺς ἀδίκως,
ἔθηκε τυφλόν, μὴ βλέποντα φωσφόρον.
ὡς ἐν κεφαλαίῳ δὲ καὶ βραχεῖ φάναι,||
ἐφ' ἡμερῶν τούτου γε Τίμωνος τρόπον
θλῖψις, ὀδύνη, συμφορῶν μυρμηκία
πάντας κατεῖχε, συνοχή τε δακρύων
καὶ χαλεπῶν σύρροια καὶ τρικυμίας·
καθ' ἣν γὰρ οὐκ ἔδρασε κακῶς ἡμέραν
τῶν τινα λαμπρῶν τιμίων τῶν ἐν τέλει,
παντάπαν ἀβίωτον ἡγεῖθ' ἡμέραν.
ὅθεν γυναῖκες, ἄνδρες ἠγμένοι βίᾳ
φρουρᾷ τε λιμῷ καὶ κολάσει καὶ μόρῳ
ὠπῶν σβέσει τε, σωματικαῖς αἰκίαις
ἄλλαις τε ποιναῖς παρεδίδοντ' ἀδίκως.
Τοιαῖσδ' ἐνησμένιζε πράξεων ἄναξ.
ὅμως μετεῖχεν ἀγαθῶν καὶ μετρίων·
ἔθαλπε καὶ γὰρ δωρεαῖς ὑπηκόων

5247/48 aestate a. 1184

5260 συμφορῶν μυρμηκία: vide v. 2041 **5261** συνοχὴ... δακρύων: cf. II Cor. 2,4 **5262** τρικυμίας: vide v. 674 **5263** ἔδρασε κακῶς: vide v. 1441 **5263-65**: C 323,68-70; vide vv. 38/39 imperatoris Titi sententiam **5270-332**: C 324,5/6; 324,11 — 325,16; 325,19-22,25-28,34-36; 326,50-57

5247 Σεβαστειανοὺς V: -τιανοὺς MB **5250** νόθην MB: νόθον sed η supra ο i.m. scr., i.e. νόθην V **5256** ὃς ἔδρασεν VMB: ὅστις ἔδρα H(88) **5258** φάναι MB: φᾶναι i.m. in φάναι corr. V **5260** μυρμηκία VMH(84): -κιὰ B **5262** τρικυμίας VMB: τρικυμία? B1 **5264** τῶν τινα V: τῶν τινὰ MB **5270** ἐνησμένιζε VM: -ξε B

τοὺς ἐνδεεῖς τε καὶ πένητας πλουσίως,
ἣν εὐνοοῦντας ᾔσθετο σφᾶς ἀδόλως.
καὶ τῶν δυνατῶν ἁρπαγὰς τὰς ἀδίκους
καὶ κακιῶν πίδακα πλεονεξίαν
ἐκ Ῥωμαΐδος ἀπελάσας χωρίων
ἐπαρχίας ἤγαγεν εἰς ἐπιδόσεις.
οὐκ ἦν ἀπειλὴν πράκτορος κλύειν τότε,
καὶ τὰ πενήτων πάντα καλαμωμένου
ἐν τῷ μόνον πρόφασιν εὑρεῖν κακίας·
οὐ δημοσίων ὠνίους τὰς ἐκτίσεις
ὁρᾶν τελουμένας γε τοῖς ᾑρημένοις,||
ἀλλ' ἀποδοὺς τις καίσαρι τὰ καισάρων
ὑπῆρχε λοιπὸν ἀπαθὴς κακῶν ἔτι,
ὡς δημόσια πᾶς τις εἰσπράττων τότε
ὀψωνίοις ἣν τάδ' ἀπαιτῶν ἐν δίκῃ,
ἀρχαιρεσιῶν προῖκα παρεσχημένων
πασῶν ἀριστίνδην τε καὶ κατ' ἀξίαν,
οὐδὲν δὲ πλουτίνδην γε τοῖς ἐκ τριόδων.
ἧ Δαβὶδ οὐκοῦν ἐμμελῶς ψάλλων λέγει,
δικαιοσύνης, πρὸς δέ γ' εἰρήνης χάρις
συνῆλθον ἠσπάσαντο φιλίως τότε.
ἔθος δ' ἐναγὲς καὶ παράνομον λίαν
καὶ πρᾶξιν ἀπάνθρωπον ἀδικωτάτην,
τῶν ναυαγουσῶν φορτίδων κατὰ τόπους
ἐκ πνευμάτων βίας τε καὶ καταιγίδος
καὶ συντριβεισῶν, εἴτ' ἀκταῖς ἐρριμμένων
ἀγωγίμων σκύλευσιν, ἁρπαγήν, λύσιν,
πρὸς τῶν προσοίκων ἀσεβῶς τελουμένας,
ἔστησεν οὗτος, ἀντιπνεύσας ὡς κράτωρ
σφοδραῖς ἀπειλαῖς, προσταγαῖς ἐμβριθέσιν,
ἀσυμπαθῶς θάνατον ἕξειν ζημίαν
πάντα παραβαίνοντα προστεταγμένα
παρεγγυώσαις καὶ κυρούσαις εἰσάπαν.
«εἴ τις γάρ», εἶπε, «χωρίων παραλίων

5276 κακιῶν πίδακα: cf. πηγὴ κακῶν Aesch. Pers. 743 **5284** καίσαρι τὰ καισάρων: Mat. 22,21 **5285** ἀπαθὴς κακῶν: vide v. 4453 **5292/93** δικαιοσύνης — φιλίως: Ps. 84,11

κύριός ἐστιν εὐγενῶν ἐριτίμων,
ἢ παρ' ἐμοῦ πέφυκεν ἀρχὴν διέπων,||
πρώτισθ' ἑαυτόν, εἶθ' ὑπηκόων στῖφος
καταρτισάτω πρὸς Θεοῦ θεῖον φόβον
ὑποστολήν τε τῆς ἐμῆς κραταρχίας·
ἢ δεσπότης πᾶς κτήματος παραλίου
ἐπαρχίας ἄρχων τε, κἂν ᾖ τιμίων,
ὁ παρὰ νηῶν ναυαγουσῶν λαμβάνων
ἀγωγίμων τι, φανερῶς γινωσκέτω
πρόστιμον ἕξων τὸν θάνατον ἐνδίκως,
κἂν ᾖ μὲν αὐτὸς καθαρὸς τῇ καρδίᾳ
χερσὶ δ' ἀθῷος ἀμέθεκτός τ' εἰσάπαν,
οἱ δ' ὑπὸ χεῖρα κάτοχοι ταῖς αἰτίαις·
ἄρχοντι καὶ γὰρ ἐξισοῦσθαι προστάτῃ
εἴωθεν ἅπαν ὑποχείριον θέλειν.
τίσει δὲ πότμον ἐντολῶν παραβάτης
φρικαλέον τε καὶ δυσήκουστον τάχα,
παθὼν κρεμάθραν ἀνάτασίν τ' ἀθλίαν
νεὼς ἐφ' ἱστοῦ συντριβείσης τῷ σάλῳ.»
τοιόνδ' ἐπισείσας γε σύμπασι δέος
θεοστυγὲς πέπαυκε κρατῆσαν ἔθος·
καὶ λοιπὸν οὐκ ἦν καθορᾶν τὰς φορτίδας
περιπεσούσας ἐκ σάλου ναυαγίῳ,
ἀγωγίμων σκύλευσιν ὑφισταμένας,
ἀλλ' ἦν γαλήνην ἐκ τρικυμίας βλέπειν
διαγελῶσαν ναυαγούσαις ὁλκάσιν.
Ἦν καὶ κολαστὴς χειροδίκαις ἀνδράσι,||
ποινήν τε τιθεὶς ἀδικοῦσι καὶ δίκην,
κἂν ἦν ἀδικῶν εὐγενῶν λαμπρῶν γένει,
ὡς μὴ κατ' ὄψιν ἀλλὰ δικαίως κρίνων,
καὶ κατὰ μικρόν, ᾗ φασι, καὶ τὸν μέγαν.

5310 Θεοῦ... φόβον: verbum e S. Scriptura multis in locis, e.g. Prov. 9,10 **5317/18** καθαρὸς — ἀθῷος: Ps. 23,4 **5320/21** ἄρχοντι — θέλειν: locut. prov.; cf. τοὺς δὲ ἄρχοντας μὲν ἀρχομένοις, ἀρχομένους δὲ ἄρχουσιν ὁμοίους Plat. Rep. 562d **5333-37:** C 330,75-80 **5337** κατὰ μικρὸν... καὶ τὸν μέγαν: prov. videtur; cf. πρὸς ἑαυτὸ ἕκαστον καὶ μέγα καὶ σμικρὸν Anax. 3 (ed. H. Diels, Vorsokr.)

5318 ἀμέθεκτός τ' VBpc.: ἀμέθυκτος τ' M

Καὶ τῶν Τεσσαράκοντα Χριστοῦ μαρτύρων
ναὸν περιώνυμον ἠγλαϊσμένον,
χρόνῳ παλαιωθέντα καὶ κεκμηκότα,
ἀνανεοῖ κάλλιστα πλείσταις δαπάναις·
οὗ καὶ δόμους ἤγειρε πρὸς κατοικίαν,
δεῆσαν ἐλθεῖν πρὸς νεὼν τῶν μαρτύρων,
πολυτελεῖς τε ποικίλους τέχνῃ, ξένους.
καὶ πατέρας δὲ τῶν λόγων καὶ τοὺς λόγους
οὗτος βασιλεὺς ἀξίους τιθεὶς λόγου
σφᾶς δωρεαῖς ἤδυνεν ἁβραῖς ὡς θέμις.
Ὧν δ' ἀτεχνῶς μάγειρος ἀνθρώπων ὅδε,
μᾶλλον δὲ Σατὰν ἄλλος ἀνθρωποκτόνος,
ᾗ φησι Δαβίδ, ὠδινήσας δὴ πόνον
παρανομίας ἀποτίκτει, φεῦ! μόρον.
ὥριστο τοίνυν, ὢ μισανθρώπου τρόπου!
καθειργμένους ξύμπαντας εἴτε φυγάδας
ἄρδην βυθῷ τε καὶ ξίφει καὶ θανάτῳ
παραδοθέντας τὸν βίον καταστρέφειν,
αὐτούς τε πάντας καὶ προσήκοντας γένει·
τί γάρ, κεφαλῆς εἰ μιᾶς τετμημένης
φυήσεται κάρηνα χείρω καὶ πλέω;||
ὢ παμμιάρου καὶ θεοστυγοῦς δίκης
καὶ σατανικοῦ σκέμματος μισητέου,
κατακρίνοντος παντὸς ἀνθρώπου μόρον!
σκέμμα πονηρὸν ἐγγραφὲν τόμοις τόδε
πρὸς τῶν κρινόντων ἄνομα δικασπόλων
εἴληφεν Ἀνδρόνικος φυλάττειν κράτωρ·
ὃ τάχ' ἂν ἐξήνυστο, φεῦ φεῦ! πρὸς πέρας
καὶ πάντες ἐσφάττοντο θρεμμάτων δίκην
οἱ πανταχοῦ γῆς Αὐσόνων καθειργμένοι

5338-47: C 331,6 — 332,18; 333,45-47; 334,70-72 **5348** μάγειρος ἀνθρώπων: D. Chrys. (ed. de Budé) I, p. 80 **5348/49:** C 334,73-75 **5350/51** ὠδινήσας—μόρον: Ps. 7,15 **5350-71:** C 334,81-87,90/91; 335,19/20; 336,33-35; 337,62-65; 338,88/89 **5357** κεφαλῆς εἰ μιᾶς τετμημένης: prov. ὕδραν τέμνειν; Apoll. Bibl. 2,5,2-5

5344 τε VBpc.: τε καὶ M: τε]τε καὶ? B1

σὺν τοῖς καθ' αἷμα καὶ προσήκουσι γένει,
εἰ μὴ βροτουργὸς τῶν ὅλων καὶ δεσπότης
ἔθηκεν Ἀνδρόνικον ἐκποδὼν φθάσας,
σκέμματα δ' ἀπέδειξεν ἄκυρα τάδε.
Οὗτος στενὰ οἷ καθορῶν πανταχόθεν
πράγματα συμβαίνοντα, δύσκολα πάνυ,
ἐκ Σικελικῶν δυσμάχων στρατευμάτων,
ἅπερ παρεστήσατο Θεσσαλονίκην,
ὡς ἀνόπιν εἴρηκεν ἱστορεῖν φθάσαν,
καὶ μέχρι Σερρῶν καὶ Βολεροῦ πεφθάκει,
πρὸς δ' αὖ ἑαυτῷ δυσμενοῦς ὑπηκόου,
ἀπεῖδε πρὸς πρόγνωσιν ὧν μέλλων χρόνος
τὴν ἔκβασιν δίδωσιν ἠρωτηκόσι,
τὴν διὰ πλυνοῦ μαντικῆς τε φευκτέας.
ἀλλὰ παρεῖναι τοῖς τελουμένοις τότε
αὐτὸς μὲν ἀπείπατο, μῶμον ἐκκλίνων,||
ὑπηρέτῃ δ' Ἁγιοχριστοφορίτῃ
φέρων ἀνατίθησι νυκτεργασίαν·
ὃς παραλαβών τινα Σὴθ κεκλημένον,
πηρὸν μὲν ὄψεις μαντικὴν δ' ἠσκημένον,
οὗ χάριν ἐγκέκοπτο τὰς κόρας πάλαι
πρὸς πορφυρανθοῦς Μανουὴλ μάλ' ἐνδίκως,
πυνθάνεται δὴ τῶν πονηρῶν πνευμάτων,
φαύλης ἐπῳδῆς μαντικῇ πεπραγμένης,
ὅστις μετ' Ἀνδρόνικον ἄρξων τυγχάνει
ἢ παραλύσων τόνδε τῆς κραταρχίας.
πνεῦμα δ' ἀνεῖλεν ἐκ πλυνοῦ βεβυσμένα,
μᾶλλον δ' ἀμυδρῶς ὡς ἐν ὕδασι λέγον
σκιαγραφεῖ γράμμασι πεπλανημένοις
Ἰσαάκιον, ὡς ἐνῆν ἀπεικάσαι,

5377 mens. Iun. a. 1185 **5384** nota: versus sine caesura

5370 ἔθηκεν... ἐκποδὼν: vide v. 454 **5372-420**: C 338,94 — 338,3; 339,6/7,13/14; 339,17 — 340,33; 340,37-40,45-54 **5376** εἴρηκεν: vide v. 5220

5388 ἐγκέκοπτο VM: ἐκκέκοπτο B **5389** μάλ' VM: μαλ' B

οὐ κλήσεως γράμματα συντάξαν ὅλα,
ὥσπερ σελήνης δ' ἀμφικύρτου φαντάσαν
ἡμίτομον σχῆμά τι καὶ πεπλασμένον,
καὶ τοῦδ' ἰῶτα προγράφει λοξῶς τύπον.
ἤκουσεν Ἀνδρόνικος πεύσεως λόγους,
καὶ καιρὸν εἰπεῖν ἀξιοῖ καθ' ὃν τάδε.
πεῦσις τὸ λοιπὸν γίγνεται δὴ δευτέρα,
καὶ πνεῦμ' ἀνεῖλε δι' ἐπᾳσμάτων τάδε,
ὡς ἡμέρας ἔντοσθεν ὑπάρξει τάδε
καθ' ἣν τὸ τρισόλβιον ὑψοῦται ξύλον.
μίαν δ' ὁ Σεπτέμβριος ἦγε πρὸς δέκα,||
ἐπὰν ἐδρᾶτο πρᾶξις ἀρρητουργίας.
ἃ λῆρον ἡγήσατο γνοὺς ταῦτα κράτωρ,
«πῶς ἂν ποτ' ἰσχύσειεν», εἰπών, «Κυπρόθεν
πλεύσας Ἰσαάκιος ἐν βραχεῖ χρόνῳ
οὕτω καταστρέψαι με τῆς κραταρχίας;»
τὸν Κυπρίων τύραννον οἰηθεὶς πέλειν,
τὸν καθελεῖν μέλλοντα τόνδε τοῦ κράτους,
ἄνδρα Κομνηνῶν ἐκ γένους κατηγμένον,
ἀποστάτην δὲ τοῦ κράτους δεδειγμένον,
ἀρχήν τε τὴν ὕπαρχον εἰς ἀναρχίαν
τυραννίδα τε δυσμενῶς τεθεικότα,
τὴν Ἰσάκου κλῆσιν δὲ πεπλουτηκότα.
Οὕτω νομίσας Ἀνδρόνικος καὶ φράσας
εἰς ἀρχικὰ δώματα τὰ πρὸς Ἀνάπλῳ
πρὸς διατριβὴν καὶ διάχυσιν ἔβη.
ὁ δ' αὖ κακοῦργος Ἁγιοχριστοφορίτης
τρέχων ἀφῖκτο σὺν ὀλίγοις οἰκέταις
πρὸς οἰκίαν εὔκτιστον Ἰσαακίου,
καὶ τόνδ' ἐφώνει τῶν δόμων κατιέναι
καὶ τῷδ' ὁμαρτεῖν οὐ δοκεῖ πορευτέον.

5405 δι' ἐπᾳσμάτων: cf. v. 1123 **5408** d. 11 mens. Sept. a. 1185

5422: C 344,49-51 **5424-57**: C 341,65-67,71-78; 342,88-91; 342,95-10; 342,14/15; 343,19/20,28-31

5400 ἡμίτομον V: -τονον MB **5408** Σεπτέμβριος scripsi: Σεπτέβριος VMB **5411** ποτ' V: τότ' MB

ὁ μὲν δεδιὼς τὴν ὁμοκλὴν αὐτίκα
Θεοκλυτῶν ὑπῆρχε ῥυσθῆναι μόρου·
ὁ δ᾽ ἀγρίῳ βλέμματι καὶ βοῇ πάλιν
αὐτὸν κατελθεῖν ἐγκελεύεται τάχος.
ἀλλ᾽ ὡς ἑώρα βραδύνοντα καὶ πάλιν,||
τοῖς οἰκέταις ἦν ἐγκραγὼν μετὰ χόλου
σύροντας αὐτὸν κατάγειν οἰκημάτων.
μόλις κατελθεῖν ἐκβιασθεὶς τῇ βίᾳ
ἵππον τ᾽ ἀναβὰς ηὐτρεπισμένον τότε
ἐξ Ἀγγέλων Ἴσακος, ἀνδρειοφρόνως
σπασάμενος φάσγανον ἠκονημένον,
ἐφάλλεται δὴ Ἀντιχριστοφορίτῃ,
καὶ κατενεγκὼν τοῦδε πληγὴν καιρίαν
διχῇ κεφαλὴν διέκοψε τῇ σπάθῃ.
ὃν καὶ προκεῖσθαι τοῖς κυσὶ λιπὼν ἕλωρ,
ὅλῳ ῥυτῆρι πρὸς νεὼν τρέχει μέγαν
δι᾽ ἀγορᾶς τε καὶ λεωφόρου μέσης,
καὶ χειρὶ γυμνὸν τὸ ξίφος φέρων ἔτι
πᾶσιν τορὸν κέκραγε τῷδε τῷ ξίφει
τεμεῖν κεφαλὴν Ἀντιχριστοφορίτου.
ἐπεὶ δὲ ναὸν εἰσέδραμε τὸν μέγαν,
τὸν τῶν φονουργῶν ἔσχεν εἰς στάσιν τόπον.
εἶτα συνέρρει κατὰ χιλιοστύας
ἄπειρα πλήθη πρὸς θέαν Ἰσακίου,
οὓς καὶ καθικέτευε τῷδ᾽ ἐπαμύνειν
καὶ τὴν δυνατὴν εἰσφέρειν συμμαχίαν,
ὄντι πρὸς αὐταῖς τοῦ θανάτου ταῖς πύλαις.
ὧν καὶ κατανεύοντας εἶχεν εἰς τόδε
ἄλλους τε πολλοὺς καὶ προσήκοντας γένει.

5445 δι᾽ ἀγορᾶς: cf. v. 1123

5431 ἀγρίῳ βλέμματι: cf. v. 6334 **5443** κυσὶ... ἕλωρ: Aesch. Suppl. 500; Hom. A 4; cf. κύρμα κυσὶν Hom. P 272 **5444** ὅλῳ ῥυτῆρι: prov.; Paroem. Apost. 12,63 **5455** θανάτου ταῖς πύλαις: cf. πύλας Ἅιδου Aesch. Ag. 1291; Mat. 16,18

5431 ὁ δ᾽ MB: ὅδ᾽ V **5447** πᾶσιν VMB: πᾶσι H(88) τῷδε τῷ MB: τωδετῷ V **5453** καθικέτευε V: -ευσε MB **5456** ὧν V: ᾧ MB

ἐπεὶ δὲ παρῆν οὔτις ἐκ βασιλέως||
ἐπαγανακτῶν οὐδόλως τοῖς δρωμένοις,
οἱ συλλεγέντες θάρσος ἀνειληφότες
ἐχρῶντο γλώττῃ παντάπασιν ἀπύλῳ,
καὶ τῷδ᾽ ἐπηγγέλλοντο σύναρσιν ξένην.
ὡς οὖν ἐκείνη παρέδραμεν ἡμέρα,
ἄλλη δ᾽ ἐπῆλθε, πρωΐας οὔσης ἔτι,
ὅμιλος ἅπας ἀστικὸς Βυζαντίδος
κατὰ ποταμῶν ῥεύματα ταχυρρόων
εἰς ναὸν εἰσέρρευσε τοῦ Θεοῦ μέγαν.
καὶ τί με δεῖ γράφοντα μηκύνειν λόγον;
βάλλουσιν Ἀνδρόνικον ταῖς δυσφημίαις,
κρίνουσι δ᾽ Ἰσάκιον ἄξιον στέφους.
πρὸς τοῖσδε πάντας φυλακαῖς καθειργμένους
ἀνέντες εἱρκτῆς πλεῖστον ἤθροισαν στῖφος.
ἦν λοιπὸν ἰδεῖν μυρίους ξιφηφόρους,
πεφραγμένους θώραξιν, ἀσπίσιν, ὅπλοις,
ἄλλους ῥοπάλοις καὶ ξύλοις ὡπλισμένους.
καὶ συναγωγῆς παμμιγοῦς ἠθροισμένης
Ἰσαάκιος βασιλεὺς αὐτοκράτωρ
φημίζεται δὴ παρὰ πάντων χειλέων,
ἐφαρμόσαντός τινος αὐτοῦ τῇ κάρᾳ
στέφος μεγίστου κράτορος Κωνσταντίνου,
ἄνω τραπέζης μυστικῆς ἠρτημένον.
τούτου τὸ πρῶτον Ἀνδρονίκου τῷ δέει
στεφηφορίαν ῥᾷστα μὴ δεδεγμένου,||
θεῖος συνεστὼς οἱ Δούκας Ἰωάννης,
ἀνὴρ πολιός, φαλακρός, βαθυγέρων,
κάλυμμα κάρας ἐκβαλὼν ἐλιπάρει
ἐπὶ κεφαλὴν ἰδίαν θεῖναι στέφος.
δῆμος δ᾽ ἰδόντες ἐψιλωμένην κάραν,
λαβεῖν ἀπηγόρευσαν αὐτῷ τὸ στέφος,
γέροντ᾽ ἐπ᾽ αὐτοὺς βασιλεύειν μηκέτι

5464 mane d. 12 mens. Sept. a. 1185 **5484** nota: caesura post sextam syllabam

---

5458-96: C 343,31-37; 344,44-48,62-66; 344,71 — 345,79; 345,81-95,1-3; 346,10-12,23-25 **5461** γλώττῃ... ἀπύλῳ: locut. prov.; Aristoph. Ran. 838

δι' Ἀνδρόνικον μὴ θέλειν εἰρηκότες,
πολλὰ παρ' αὐτοῦ τῶν κακῶν πεπονθότες.

Τέως δ' ὑπάρξας δημοπρόβλητος κράτωρ
Ἴσακος, ὡς ἄνωθεν ἱστορεῖν ἔφη,
ἧει πρὸς οἴκους τοὺς βασιλείους βάδην
σὺν πατριάρχῃ καὶ λεῷ πλείστου στίφει.
Ἀνδρόνικος δ' ὢν ἐν Μηλουδίου δόμοις,
ἐπείπερ ἠνώτιστο τὰ πεπραγμένα,
ἧκε τριήρει πρὸς παλάτιον μέγα
ἐν ἀπτέρῳ δή τινι πεπλευκὼς τάχει.
ὡς οὖν ἀφῖκτο καὶ νεόχριστος κράτωρ,
ἀντιμαχεῖν ἤρξατο κρατάρχης γέρων,
ἱστοὺς ἀφιεὶς ὑψόθεν σὺν βραχέσιν
πᾶσιν ἐπιοῦσί τε καὶ στεφηφόρῳ.
ὡς τηνάλως δ' ἔγνωκε μοχθεῖν τριγέρων,
πέδιλα ῥίψας κοκκοβαφῆ καὶ στέφος,
καὶ τοῦ τραχήλου σταυρὸν ἐκβαλὼν τάλας,
ἐνθεὶς δὲ κρατὶ βαρβαρικόν τι πῖλον,||
ἐμβὰς τριήρει πρὸς Ταυροσκύθας ἔπλει.
εἴσω δ' Ἰσαάκιος ἀρχικῶν δόμων
εὐθὺς παρελθών, βασιλεύς τ' αὐτοκράτωρ
ἀναγορευθεὶς Ῥωμαΐδος τῆς ὅλης,
ἔστειλεν Ἀνδρόνικον ἄξοντας τάχος.
ὃν κατὰ Χηλὴν ἄστυ συνειληφότες,
ὡς φθὰς ἔφην, φεύγοντα πρὸς Ταυροσκύθας
ἄνακτι παρέστησαν Ἰσαακίῳ.
καὶ λοιπὸν οἵαις ἐξέτριψεν αἰκίαις
ὅσαις τε ποιναῖς Ἰσαάκιος κράτωρ
τὸν ἄθλιον γέροντα τόνδε καὶ βίαις,

5491 δι' Ἀνδρόνικον: cf. v. 1123

5494 ἔφη: vide vv. 5477/78 **5497-515**: C 344,50/51,58/59; 346,12-16,19,27-32; 347,38/39,42-44; 347,59 — 348,64; 348,73/74 **5500** ἀπτέρῳ... τάχει: vide v. 4982 **5515**: cf. v. 5509 **5516**: cf. vv. 5524/25 **5516-60**: C 349,93-95,1-7,10-18; 350,24

5505 τηνάλως VM: τηνάλλως B

οὐκ ἄν τις ἰσχύσειεν εἰπεῖν ῥᾳδίως·
ὅμως φράσαιμ' ἂν συνελὼν κατὰ σθένος.
Καθείργνυται πρῶτα μὲν οὗτος εἰς πόλιν,
δεσμοῖς σιδηροῖς ἐνδεθεὶς δειρήν, πόδας·
εἶτ' ἐμφανισθεὶς ἀθλίως οὕτως ἔχων
τῷ βασιλεῖ σκώμμασι βάλλεται τάλας
καὶ λοιδορησμῶν νιφάσιν ἀπειρίτων.
ῥαπίζεται μάστιξι γλουτοὺς καὶ ῥάχιν,
κάραν ψιλοῦται τῶν τριχῶν καὶ τὴν γένυν,
καὶ τοὺς ὀδόντας ἐξεκρούσθη πρὸς βίαν.
ἐκδίδοται παίγνιον, ἄθυρμα, γέλως
μισοῦσιν αὐτὸν καὶ κακοῦν ᾐρημένοις.
φέρει παροινίας τε μάστιγας, ὕβρεις,
πυγμὰς κατὰ στόματος, ἄλλας αἰκίσεις,||
κακῶν Ἰλιάδα τε καὶ τραγῳδίαν
καὶ συμφορῶν πέλαγος οὐ μετρουμένων.
καὶ πρὸς γυναικῶν ἐμπαροινεῖται πλέον
πρὸς τοῦδε φάος ὀμμάτων ἐσβεσμένων,
ἢ καὶ παθουσῶν ζημίαν τῶν συζύγων,
τυχὸν δὲ καὶ σφῶν ἐκτύφλωσιν ὀμμάτων,
πρὸς μισοφαοῦς τοῦδε φαύλης καρδίας.
τέλος καθεσθείς, ὦ ξένων ἀκουσμάτων!
ἐπὶ καμήλου ψωριώσης ἀθλίως
ὁ πρὶν βασιλεὺς αὐτοκράτωρ Αὐσόνων
ὁ βασιλικοῖς ἀναδούμενος κρότοις,
δι' ἀγορᾶς τε καὶ μέσης λεωφόρου
πομπεύεται κάκιστα συνειλεγμένοις,
σῶμα καλύπτων εὐτελεῖ τῷ ῥακίῳ,
ἀκαλυφές τε δεικνύων τὸ κρανίον,
οἰκτρά τις ὄψις, ἀκοὴ φρικαλέα,
πηγὰς δακρύων ἐκκαλούμεναι τάχα

5545 δι' ἀγορᾶς: cf. v. 1123

5526 λοιδορησμῶν νιφάσιν: vide v. 4466 **5530** ἄθυρμα: vide v. 2354 **5534** κακῶν Ἰλιάδα: vide v. 1339 τραγῳδίαν: vide v. 1551 **5535** συμφορῶν πέλαγος: vide v. 5224 **5537** φάος ὀμμάτων: vide v. 3402 **5550** πηγὰς δακρύων: Ier. 9,1

5535 μετρουμένων VH(84): μετρούμενον MB

οἷς ἡμέροις ὄμμασι πρὸς κακουμένους
καὶ συγγενὲς πέφυκεν ἀθρεῖν ἐνθέως.
ὁ ξυγκλύδων ὄχλος δὲ καὶ τῶν συρφάκων,
ἀλλαντοπῶλαι, βυρσοδέψαι καὶ ῥάπται,
παλιγκαπήλων ἀλόγιστος φατρία,
πομπῇ παρόντες καὶ θριάμβῳ τῷ τότε,
ἀτιμοποιῷ καὶ γελοιώδει πλέον,
οὐδὲν παρῆκαν αἰκίας, τιμωρίας,||
εἶδός τι λοιπῆς κακίας, βδελυρίας,
ὃ μὴ προσῆγον ἀσεβῶς Ἀνδρονίκῳ.
οἱ μὲν γὰρ αὐτῶν, ὢ περιττῆς μανίας!
ἔτυπτον, ἐσπάραττον αὐτοῦ κρανίον
καὶ νῶτ᾽ ἀφειδῶς ταῖς κορύναις καὶ ξύλοις·
οἱ δ᾽ αὖ γε πλευρὰς καὶ νεφρούς, πρωκτὸν πάλιν
ξιφιδίοις ἔπειρον ἢ καὶ ῥαφίσιν.
ἄλλοι δ᾽ ἐμίνθουν τὴν ῥῖνα τοῖς βολβίτοις,
τῶν δ᾽ ὄψεων λύματα τὰ τῶν γαστέρων
σπόγγοις κατηκόντιζον αὐτοῦ συχνάκις.
οἱ δὲ θρασεῖς τε καὶ πλέον τολμητίαι
ἐλιθολεύστουν, ἀποκαλοῦντες κύνα
καὶ Κέρβερον θῆρά τε καὶ μιαιφόνον
καὶ τοῖσδε τὰ σύστοιχα· φεῦ τῆς μανίας!
ὡς ἂν δὲ φαίην ἐν βραχεῖ τὸ πᾶν λόγῳ,
οὐδεὶς ὑπῆρχε συναλισθείσης θέας
ὃς οὐ κακοῖς ἔβαλλε βλήμασι, λόγοις
τὸν δυστυχῆ γέροντα τῷ τηνικάδε.
μία δὲ γυνὴ πορνικὴ λαγνιστάτη
ἐξ ὀπτανείου σκεῦος ἁρπάσασά τι
σφοδρῶς γε καχλάζοντος ὕδατος πλέον
τούτου παρειῶν ἐμμανῶς καταχέει.
τόσα δὲ παθὼν καὶ πολὺ τούτων πλέω
καὶ τηλικαῦτα δυσχερῶν ὁ γεννάδας

5561-605: C 350,25-32; 350,38 — 351,49; 351,52/53 **5570** κύνα: vide v. 312; Κουκουλὲς 3,303 **5571** θῆρα: vide v. 1359

5559 εἶδός τι B: εἶδος τι VM: τε? B1

πρὸς συμφορῶν κύματα καὶ καταιγίδας||
καὶ χαλεπῶν πέλαγος ἀντέχων ὅμως
καὶ νιφάδας φέρων τε κακῶν εὐψύχως,
ἐν πᾶσιν εὐχάριστος ἦν πρὸς Δεσπότην,
ἐρρωμένον φρόνημα κἂν δεινοῖς ἔχων.
οὕτως δ᾽ ἀπαχθεὶς ἀτίμως ἐν σταδίῳ
ποδῶν ἀπῃώρητο, βραχύ τι πνέων,
ἐν τοῖς ἐκεῖ που καθιδρυμένοις στύλοις.
μετὰ δ᾽ ἀπαιώρησιν ἄφρονες πάλιν,
ὡς μὴ λαβόντες τοῦδε τῶν σαρκῶν κόρον,
αἰδῶ τε κακῶς παιδικούς τε διδύμους
χιτῶν᾽ ἀναστέλλοντες ἕδρων, ὢ πάθους!
καὶ κατὰ τοῦ φάρυγγος ὡσέ τις ξίφος,
καί τις Λατίνων καθ᾽ ἕδρας ἀκινάκην·
λοιποὶ περιστάντες δὲ τόνδε Λατίνων
τοῖς ξίφεσιν ἔπαιον αὐτοῦ σαρκίον,
συχνὰ καταφέροντες αὐτοῦ συντόνως,
πεῖραν δοκιμὴν προσλαβεῖν ᾐρημένοι
ὁποῖον αὐτῶν τμητικώτερον πέλει.
οὕτως ἐναθλῶν ἐν τοσαύταις βασάνοις
καὶ τηλικαύτῃ συμφορῶν τρικυμίᾳ
ψυχὴν ἐναπέρρηξεν αὐτοῦ πρὸς βίαν
ἐπὶ στυλίσκων ἀτίμως ἠρτημένος.

Ἀνδρόνικος ὁ Κομνηνὸς σὺν Ἀλεξίῳ τῷ υἱῷ Μανουὴλ ἔτος α´ καὶ μόνος ἔτη β´

Τοιοῦτο τέρμα τοῦ κράτους καὶ τοῦ βίου
πολύτλας Ἀνδρόνικος εὗρεν ἐν βίῳ,
χρόνοις μὲν ἄρξας δυσί που στεφηφόρος,||
κοινῶν δ᾽ ἑνὶ κύριος ὢν τῶν πραγμάτων
ἄνευ χλαμύδος καὶ πολυτίμου στέφους.

5604 paucos dies post d. 12 mens. Sept. a. 1185

5583 συμφορῶν κύματα: cf. συμφορῶν πέλαγος v. 5224 καταιγίδας: vide v. 1341 **5584** χαλεπῶν πέλαγος: cf. v. 5224 **5585** νιφάδας... κακῶν: vide v. 4466 **5593/94** κακῶς... ἕδρων: vide v. 1441 **5594** χιτῶν᾽ ἀναστέλλοντες: Aristoph. Eccl. 268 **5603** συμφορῶν τρικυμίᾳ: cf. v. 674 **5606-21:** C 351,56-59; 352,91-95,1/2

5591 ἀπαιώρησιν V: ἀπῃώρησιν MB

ἦν οὖν φυὴν σώματος εὐφυὴς πάνυ,
ἡρωϊκόν τ' ὄρθιον εὖ φέρων δέμας,
ἀγητὸς εἶδος καὶ γεραρὸς εἰσάπαν,
σῶμα προδεικνὺς ὑγιές τ' ἐρρωμένον.
μεθ' ἡμέρας δὲ κατενεχθεὶς ὑψόθεν
ὁ τοῦδε νεκρὸς ἐν μιᾷ τῶν ἀψίδων
ἀτημελήτως ἐρρίφη τοῦ σταδίου·
εἶτα περί που τὴν μονὴν τὴν Ἐφόρου
ἔν τινι κατέθεντό τινες χωρίῳ.
ὀπτάνεται δὲ σῶμα τοῦδ' ἠρημένοις
ἀκραιφνές, ἀλώβητον εἰσέτι μένον.
ψυχὴν δὲ παντάπασιν ἦν ἐκλιμπάνων
εἰς τοὺς θεαυγεῖς κήρυκος Παύλου λόγους,
ἀφ' ὧν ἀπαντλῶν ἐκ πίδακος ὡς ξένης
ἐπιστολὰς ἤρδευεν αὐτοῦ καὶ λόγους,
ἃ συντιθεὶς ἦν εὐφυῶς καὶ συγγράφων.
οὗ καὶ θεόπτου Παύλου σεπτὴν εἰκόνα
καλλύνας Ἀνδρόνικος ἐν χρυσαργύρῳ,
νεῷ Τεσσαράκοντα Χριστοῦ μαρτύρων
ἀνατεθεικώς, προσκυνῶν ἦν καὶ σέβων,
ἥτις ἀπεστάλαττεν ὀμμάτων δάκρυ
Ἀνδρονίκου φθάνοντος οἴκτιστον μόρον.
ὃ γνοὺς ἀκριβώσοντας ἐκπέμπει τάχος||
τὴν ἀκοήν τε καὶ τὰ τῆσδε καθάπαξ
τὸν πιστόν οἱ Στέφανον ἄλλοις συνάμα.
ἐπεὶ δ' ἀπῆλθον, Ἀντιχριστοφορίτης
σπουδὴν ἐτίθει πάντα σαφῶς εἰδέναι,
ὡς πάντ' ἀληθῶς μηνύσῃ πεπομφότι.
ὑφάσματι γοῦν ἀθιγεῖ Παύλου κόρας
σεπτῶς ἐναπέψησεν· αἴδ' ὥσπερ πίδαξ
δάκρυον ἀπέλειβον ὡς ψυχρὸν νᾶμα.
ἃ πρὸς θεατῶν Ἀνδρόνικος γνωρίσας,

5622-51: C 352,8 — 353,23 **5637** σπουδὴν ἐτίθει: vide v. 1296 **5641** δάκρυον... νᾶμα: cf. νάματ' ὄσσων Eur. Herc. 625

5616 νεκρὸς VB: -ὸν M **5625** αὐτοῦ B: αὑτοῦ VM **5629** νεῷ scripsi: νεὼ V: νεῷ MB **5640** αἴδ' V: αἵ δ' MB

μέγα στενάξας θαυμάσας τε πλειόνως,
κάραν ταλαντεύσας τε τῇδε κἀνθάδε,
αὐτοῦ χάριν εἴρηκε Παῦλον δακρύειν,
κακὸν προσημαίνοντα τῷδέ που τάχα·
φιλεῖν γὰρ αὐτὸν ἐκθύμως ἄγαν ἔφη,
καί οἱ τιμαλφῶν ἐξέχεσθαι ῥημάτων,
πρὸς τοῦδε λοιπὸν ἀντιφιλεῖσθαι δέον.
ὅ τι δὲ κακὸν προύλεγον τὰ δακρύων,
εἴρηκε σαφῶς ἀνόπιν πεφρασμένα.
  Ὡς οὖν ἐπιβέβηκεν οὕτω ῥᾳδίως
Ἰσαάκιος, Αὐσόνων κραταρχίας,
ἱλαρός, εὐέντευκτος ἦν ὑπηκόοις,
ἡδύς, προσηνὴς καὶ φιλοικτίρμων ὅλοις.
παρ' Ἀνδρονίκου τοὺς κακῶς πεπονθότας
ἢ τῶν ἐνόντων ἐκπεσόντας ἀδίκως
ἢ σώματός τι τῶν μελῶν τετμημένους||
ἐδεξιοῦτο δωρεαῖς σφᾶς ἀφθόνως,
ἀφαιρεθεῖσιν ἀποτιννὺς οὐσίας.
ἄναξ γὰρ οὗτος, ἵνα συλλήβδην φράσω,
ὑπῆρχεν ἐκφὺς εὐγενοῦς λαμπροῦ γένους
Κομνηνιαδῶν Ἀγγελωνυμουμένων,
νεανίας κάλλιστος, εὐπρεπὴς λίαν,
ἀκμαῖος εὐμήκης τε καὶ ῥωμαλέος,
εὔρωστος ἰσχὺν καὶ σθεναρὸς τὰς χέρας,
μείλιχος, εὐπρόσιτος, εὐσεβὴς ἄγαν,
ἐς μητράνανδρον παρθένον πίστιν τρέφων
ἄρρητον εἰπεῖν καὶ τιμήν, σέβας, σχέσιν,
λόγων ἑταῖρος, ἑρμαϊκός, χαρίεις,
τιμῶν λόγους εὖ καὶ λόγων τοὺς πατέρας,
οἴκτῳ πενήτων καὶ φιλευσπλάγχνοις τρόποις
εὐποιΐᾳ τε τὴν ψυχὴν κεκασμένος,
μεταδοτικός, συμπαθὴς στερουμένοις,
εὐεργετῶν ἅπαντας ἀπορουμένους,

5644 κάραν ταλαντεύσας: cf. Ps. 21,8 **5651** ἀνόπιν πεφρασμένα: vide vv. 5522-605 **5652-60**: C 355,18 — 356,23 **5661-700**: C 441,6 — 446,62 **5665**: C 452,16-18 **5670** ἑρμαϊκός: vide v. 85

5663 Ἀγγελωνυμουμένων V: Ἀγγέλων ὑμνουμένων MB

πτωχούς, πένητας, ὀρφανούς, χήρας, ξένους.
ἦν καὶ χορηγῶν παρθένοις τὰ πρὸς γάμους,
καὶ πανδοχεῖα καὶ καχεκτούντων δόμους
ἀνανεῶν τε φιλοτίμως καλλύνων
εἰς ἀνάπαυσιν, εἰς ἴασιν τῆς νόσου
τῶν συνιόντων ἀσθενῶν, πτωχῶν, ξένων,
τὰ πρὸς δαπάνην προσνέμων μάλα σφίσιν,
ἦθος μαλακός, νωχελής, ἀνειμένος,||
πολυτελῆς δίαιταν ἐσθῆτας ἅμα,
τράπεζαν ἀεὶ Σολομώντειον φέρων
καὶ καινοφανεῖς τὰς στολὰς καθ' ἡμέραν,
μεταδοτικὸς βρωμάτων διακόνοις.
ἐχρῆτο λουτροῖς ἑβδομάδος πολλάκις,
ὠσφραίνετ' ἀεὶ καὶ μύρων εὐωδίας,
καὶ φιλόκαλος ὡς ταὼν ἢ νυμφίος
ἀεὶ προῄει τῶν βασιλείων δόμων.
ὀργίλος ἦν τις καὶ θυμῷ πλέον νέμων,
πλὴν εἶχε θυμὸν συμπαθεῖ κεκραμένον.
οὗ διέπων κάλλιστα τὴν κραταρχίαν
καινουργὸς ὑπῆν πραγμάτων παραλόγων,
λουτρὰ διαιτήσεις τε καὶ λαμπροὺς δόμους
δομούμενος κτίζων τε καινίζων ξένως,
Ἐκκλησίας ἔθιμα καινουργῶν, φύρων,
ὃν μὲν καθιστὰς ποιμεναρχῶν εἰς θρόνον,
ὃν δ' ἐξάγων αὖ καὶ μόνῃ προαιρέσει.
Τούτῳ προσῆλθε τοῦ κράτους τετευχότι
ἀνδρῶν ἀπειράριθμον εὐσθενῶν στῖφος
ἐκ Ῥωμαϊκῶν ἀστέων πανταχόθεν
χώρων τε λοιπῶν τῆς ἕω, τῆς ἑσπέρας,
οὓς εἰς στρατιὰν ἀποτάξας ὡς δέον
Ῥωμαϊκοῖς τάγμασιν ἐγκαταλέγει.

5684-91: C 441,9-17 **5685** τράπεζαν... Σολομώντειον: prov.; cf. Συρακοσίαν... τράπεζαν Plat. Rep. 404d **5690** ὡς ταών: Aristoph. Ach. 63 νυμφίος: Ps. 18,6 **5695** καινουργὸς... πραγμάτων: cf. κ. βασάνων IV Mach. (apocrypha) 11,23; cf. Heliod. Erotici (ed. Hirschig) 9,5 **5695-97**: C 442,33-37 **5701-11**: C 356,28 — 357,53

5686 τὰς στολὰς V: στολὰς MB: δὲ στολὰς? B1 **5690** ἢ νυμφίος V: καὶ ν. MB

καὶ τοῖς θύραθεν οὖσι ταγμάτων πάλιν
ὀψώνια πέπομφε καὶ πλείστας δόσεις,||
πρὸς τὴν κατ' ἐχθρῶν παραθαρρύνων μάχην,
κεντηνάρια χρυσίου στείλας σφίσι
ποσούμενα ξύμπαντα τετράκις δέκα.
ἦν δ', ὡς ἔφην, στράτευμα Σικελῶν ἄνω
πόλεις ἐπιὸν Ῥωμαϊκὰς καὶ τρῦχον.
Σέρρας μὲν ἠμαύρωσε Στρυμμόνος τόπους,
Ἀμφίπολιν δὲ τειχομαχίᾳ πόλιν
ἤδη παρεστήσαντο σὺν τοῖς ἐν κύκλῳ.
εἷλον Βολερόν, Μοσυνόπολιν πόλιν,
καὶ τὴν βασιλεύουσαν αἱρήσειν πόλιν
ὡς νοσσιὰν ἔρημον ᾤοντ' αὐτίκα,
κύκλῳ περιστήσοντες αὐτῶν δυνάμεις.
καὶ σφῶν στόλος δὲ νησΐσιν ἀμφιρρύτοις
ἐλλιμενίζει ταῖς περὶ πόλιν φθάσας.
ἀλλὰ στρατηγὸς στρατιᾶς τῆς Αὐσόνων
Βρανᾶς, ἀνήρ τις γεννάδας βουληφόρος,
ἐχθροῖς Ἰταλοῖς συμπλακεὶς κατὰ μάχην,
Θεοῦ συνάρσει συντρίβοντος τὰς μάχας,
τρόπαιον ἱστᾷ κατὰ βαρβάρων μέγα,
καὶ πλεῖστον εἰργάσατο Σικελῶν φόνον,
ζωγρεῖ τε καὶ σφῶν τοὺς λοχαγοὺς ταγμάτων,
τὸν Ῥικάρδον τε καὶ Βαλδουῖνον Κόντον,
οὓς βασιλεῖ πέπομφε πρὸς πόλιν κράτους.
ζωγρεῖ δὲ σὺν οἷς ἐρρέθη στρατηγέταις
Κομνηνὸν Ἀλέξιον, πατρίδος φθόρον||
ῥέκτην τε κακῶν κυκεῶνά τε ζάλης,
καὶ φωτὸς ἐστέρησεν αὐτὸν ὀμμάτων.

5727 d. 7 mens. Nov. a. 1185

5712-35: C 356,24-28; 357,54-58,63-67; 358,72/73; 358,94 — 359,95; 359,1-7,11-22; 360,51-54 **5719** νοσσιὰν ἔρημον: Xen. Hell. 7,5,10; cf. Is. 10,14 **5724** βουληφόρος: vide v. 578 **5726** Θεοῦ συνάρσει: vide v. 4486 Θεοῦ... συντρίβοντος τὰς μάχας: vide v. 2463 **5733** φθόρον: vide v. 291 **5734** κυκεῶνά τε ζάλης: vide vv. 1341,1730

5714 ἠμαύρωσε VH(61,78): ἐμαύρωσε MB Στρυμμόνος VM: Στρυμόνος B
5721 νησΐσιν scripsi: νησίσιν VMB

ὅσοι δ' Ἰταλῶν ἐξέφυγον τὸν φόνον,
Θεσσαλονίκην καταλαβόντες πόλιν,
ναυσὶν ἀπηλλάττοντο πρὸς τὴν πατρίδα.
ὅσοι δ' ἐναλύοντες ἦσαν τῇ πόλει,
κακοὶ κακῶς ὤλλυντο δικαίῳ ξίφει,
ἐπιφθασάσης στρατιᾶς σφᾶς Αὐσόνων.
πάντες δ' ἀπεσφάττοντο Σικελοὶ σπάθῃ
ἄλλοις τε πολλοῖς ἀνδράσιν εὐκαρδίοις,
τοῖς δ' Ἀλανοῖς μάλιστα συμμάχοις τότε·
ἀντίρροπα δρῶντες γὰρ οὗτοι Λατίνους,
ὧν πρὶν καθυπέστησαν ἀσπλάγχνῳ τρόπῳ
ἐπὶ κατασχέσει γε Θεσσαλονίκης,
ἐπῆγον εὐθὺς τὸ ξίφος κατὰ κάρας
«ποῦ σύγγονος», φάσκοντες, «ἢ συμφυλέτης;»
οὓς πρὶν ἀνεῖλον δηλαδὴ κατὰ πόλιν.
τούτων δὲ ναοῖς προσπεφευγότας πάλιν
σφάττοντες ἀνέκραζον ἐν παρρησίᾳ
«ποῦ ποῦ παπᾶς πέφυκεν ἀνῃρημένος;»
οὓς ἐν νεῷς ἔκτειναν οἱ μιαιφόνοι.
ἐπὰν ὑπῆρχε καθορᾶν τι καὶ ξένον,
τοὺς κύνας οὐ θίγοντας ἀστῶν σωμάτων
τῶν νεκριμαίων ἀμφόδοις ἐρριμμένων,
τοῖς δ' Ἰταλῶν πτώμασι τῷ τηνικάδε||
ἐπιμανέντας ἐσθίειν κατὰ κόρον
καὶ τυμβορυκτεῖν, εἰ δεήσει, πολλάκις.
Οὕτως ἀπηλάθη μὲν ἐκ Θεσσαλίας
ἡ Σικελικὴ στρατιὰ σὺν αἰσχύνῃ·
αἱ δὲ τριήρεις αἱ κατὰ Βυζαντίδος
ἐκπλεύσασαι σφῶν, ὡς ἐφάμην ἀνόπιν,

5764 mense Nov. a. 1185

5736-60: C 360,29-32,35-50 **5740** κακοὶ κακῶς: Mat. 21,41 **5749** ποῦ σύγγονος; Gen. 4,9 **5761/62**: C 361,55-61 **5763-78**: C 362,89-93; 363,10-24,27/28; 364,35-37

5740 δικαίῳ V: -ως MB **5754** νεῷς scripsi: νεῶς VM: νεῷς B **5755** ση(μείωσαι) mg. i.m. V **5764** ἐφάμην V: ἔφαμεν MB

κακῶς παθοῦσαι πρὸς στρατιᾶς Αὐσόνων
πλείστους τε ναυτῶν ἀποβαλοῦσαι μόρῳ,
οὖσαι περί που δὶς ἑκατὸν καὶ πλέον,
ᾤχοντ' ἀγεννῶς, ἀκλεῶς πρὸς πατρίδα·
ὧν, φασί, πολλαὶ κατέδυσαν εἰς βάθος
κατά γε τὸν πλοῦν πνευμάτων καταιγίσι
περιπεσοῦσαι καὶ κλύδωνι καὶ σάλῳ,
ὡς ἀπολέσθαι κατὰ τάσδε τὰς μάχας
ἀνδρῶν Ἰταλῶν μαχίμων πρὸς Αὐσόνων
πλείους σχεδόν που χιλιοστύων δέκα,
καὶ συσχεθῆναι κατὰ διπλῆν τὴν μάχην
ἄνδρας Σικελοὺς τέτταρας χιλιάδας,
οἳ δημοσίαις φυλακαῖς καθειργμένοι
ὤλοντο λιμῷ καὶ κρύει καὶ τῇ νόσῳ.
Ἠγάγεθ' οὗτος καὶ σύνευνον δευτέραν,
πρώτης θανούσης, παῖδα ῥηγὸς Οὐγγρίας,
ἧς οὐ θελήσας νυμφικὴν δαῖτα γάμους
ἐκ δημοσίων χρημάτων ἑστιᾶσαι
φειδοῖ τε τούτων καὶ φιλοχρύσῳ τρόπῳ,||
ἐκ τῶν ὑπ' αὐτὸν ἀστέων ὑπηκόων
χωρῶν τε λοιπῶν ἦν τάδ' ἠρανισμένος.
ὧν χάριν Μυσῶν ἐκταραχθέν πως ἔθνος
κατ' Αἷμον οἰκοῦν, οἳ κικλήσκονται Βλάχοι,
ἀπεστάτησεν Αὐσόνων κρατραρχίας,
ἀφαίρεσιν σφῶν θρεμμάτων εὑρηκότες,
τὴν Πάτροκλος πρόφασιν, ᾗ φησιν λόγος,

5779 exeunte a. 1185 vel ineunte a. 1186

5779-85: C 368,43-48 **5786-821**: C 368,50-52; 368,55—369,59; 371,15-33; 372, 37/38,41-45 **5790** Πάτροκλος πρόφασιν: prov.; Karathanasis 27

5766 ἀποβαλοῦσαι VB: -βάλλουσαι M **5769** ὧν, φασὶ B: ὧν φασι VM **5775** συσχεθῆναι VB: συσχηθῆναι M κατὰ διπλῆν τὴν V: κατὰ διπλῆν (-ὴν M) MB: κατὰ τὴν? B1 **5790** Πάτροκλος VB: Πατρόκλεος Mpc. φησιν scripsi: φασιν VM: φησὶν B: φησὶ H(88)

ἀρχηγέτιν ἔχοντες ἀποστασίας
καὶ συνεπαλείφουσαν αὐτοὺς πρὸς τόδε
δυάδ᾽ ἀδελφῶν, Ἀσάνην τε καὶ Πέτρον,
καὶ τούσδε Μυσοὺς καὶ γένος καὶ τὸν τρόπον·
οἵ, πρὶν ὀκνοῦντας βαρβάρους συμφυλέτας
ἀποστασίαν καὶ τὸ ῥαγῆναι κράτους,
σφᾶς παραθαρρύνουσι δραματουργίᾳ
ἢ μᾶλλον εἰπεῖν δαιμονιώδει πλάνῃ.
περιφανῆ κτίζουσιν ἱερὸν δόμον
μυροβλύτῃ μάρτυρι τῷ Δημητρίῳ,
εἰς ὃν θιασώτας γέ τινας δαιμόνων
ἐνθουσιῶντας ἐμβιβάσαντες δόλῳ,
διαστρόφους κόρας τε χαίτας ἀνέτους,
τοιάδε θείας ἐξ ἐπιπνοίας τάχα
λέγειν ὑπηγόρευον αὐτοῖς εἰς ὄλους,
ὅτι Θεὸς Μυσῶν τε Βουλγάρων γένους
ἐλευθερίαν εὐδοκεῖ, ζυγοῦ λύσιν·
ταῦτ᾽ ἄρα λιπεῖν καὶ Δημήτριον μέγαν||
Θεσσαλονίκην καὶ νεὼ κάλλος ξένου
διατριβάς τε Ῥωμαϊκὰς καθάπαξ,
ἐλθεῖν πρὸς αὐτοὺς συμμαχήσοντα σφίσι·
μέλλειν τὸ λοιπὸν οὐδὲ βραδύνειν ἔνι,
χρεὼν δὲ κινεῖν κατὰ Ῥωμαίων ὅπλα,
ἀνηλεῶς κτείνειν τε τούτους ἐν μάχῃ,
ζωγρεῖν δὲ μηδέν, μηδ᾽ ἐπὶ λύτροις λύειν.
τοιαῦτ᾽ ἀνακράζοντες οἱ θεοπρόποι
ὅπλων γενέσθαι κατέπεισαν βαρβάρους,
καὶ τὰ κατ᾽ Αἷμον Ῥωμαϊκὰ χωρία
κατέδραμον ξύμπαντα κείροντες βίᾳ.
Πέτρος δ᾽ ἀναδεῖ καὶ χρυσῷ στέφει κάραν
καὶ φοινικοῦν πέδιλον εἱλίσσει πόδας.

5797 ineunte a. 1186

5797/98: cf. vv. 5801-05

5791 om. MB **5815** μηδ᾽ B: μήδ᾽ V: μὴ δ᾽ M

ὅθεν κατ᾽ αὐτῶν ἐκστρατεύσας ὁ κράτωρ
ἐτρέψατο σφᾶς καὶ τίθησι φυγάδας.
Ἀσὰν δὲ Πέτρος, κακίας ἀρχηγέται,
Ἴστρον διαβαίνουσι σὺν ἀποστάταις
καὶ συνέμιξαν βαρβάροις παριστρίοις·
ἄναξ δ᾽ ἐπελθεῖν Μυσίας πάσης ὅρους
καὶ τὰ κατ᾽ αὐτὴν εὖ διαθέσθαι πάνυ
τῇ κωλυσόντων ἰσχύων ἐρημίᾳ,
τοιοῦτον οὐδὲν ᾦπτο κατειργασμένος,
πυρὶ δὲ καρπῶν παραδοὺς θημωνίας,
καὶ ταῖς ἀπάταις ὑπαχθεὶς ταῖς τῶν Βλάχων,
παλινδρομεῖ δὴ πρὸς πόλιν βασιλίδα,||
τἀκεῖ λελοιπὼς ὠδίνοντα πραγμάτων.
Ἀσὰν δὲ Πέτρος σὺν Σκύθαις εἰς πατρίδα
αὖθις ἐπανέδραμον ἀνυποστόλως.
ἐπῄεσαν οὖν Ῥωμαϊκοῖς χωρίοις,
λείαν Μυσῶν ἅπαντα δρῶντες, ὡς λόγος.
Καθ᾽ ὧν ἀφῖκτο σὺν στρατιᾷ μυρίᾳ
στρατηγὸς Ἀλέξιος Βρανᾶς τοὐπίκλην·
ὃς δὴ τρέφων ἔρωτα πάλαι τοῦ στέφους
καὶ τηνικαῦτα συνδρομὴν σχὼν ταγμάτων,
ἀποστατήσας, σύμβολα τὰ τοῦ κράτους
αὐτῷ περιθεὶς πρὸς Βυζαντίδα τρέχει.
καὶ δὴ πρὸ τειχῶν ηὐλίσατό που φθάσας,
πειρώμενος λόγοις τε τοῖς ὅπλοις πλέον
ἀστυπολιτῶν ὡς ἑνὸν καθ᾽ ἡμέραν.
καὶ βασιλεὺς δὲ στρατιὰν συναλίσας

5823 mense Apr. a. 1186 **5833** ci. mens. Iul. a. 1186 **5836** post aestatem a. 1186 **5841** πάλαι: a. 1185 **5844** vere a. 1187

5822-34: C 372,50; 372,54 — 373,68 **5829**: Dem. 4,49; vide τοῦ κατείργοντος σπάνει v. 1500 et κωλυσόντων οὐδένων δρωμένων v. 7765 **5835-47**: C 374,79-81; 376,27/28; 377,53-56; 378,59-80; 379,1/2 **5838** λείαν Μυσῶν: vide v. 2101 ἅπαντα δρῶντες: vide v. 545 **5848-80**: C 382,53,60-67,74-76; 383,91/92,8/9; 384,13-21,33-38; 386,72-76,84-90,95,1; 387,22-26; 388,59

5844 αὐτῷ VB: αὐτῷ M **5847** ἑνὸν VM: ἐνῆν Bpc.

ἀνδρῶν ὁπλιτῶν ἐκφύλων, ἀλλοθρόων,
Σκυθῶν, Ἰταλῶν, Ἀγαρηνῶν, Ἰβήρων,
Ἰταλιώτου Κορράδου συμβουλίᾳ,
ἀντικατέστη τῷ τυράννῳ πρὸς μάχην.
ὑπῆρχε δ' ἐκφὺς εὐπατριδῶν πατέρων
τῶν παρ' Ἰταλοῖς ἀρχικῶν ὁ Κορράδος,
ἀνὴρ περιώνυμος ἐν καλοῖς ὅλοις,
λαχὼν φυσικὴν εἴ γέ τις εὐκληρίαν
φρενῶν τε βαθύτητα, σώματος σθένος,
δραστήριος μάχας τε καὶ ῥωμαλέος,||
γαμβρὸς κρατοῦντος εἰς σύναιμον τυγχάνων,
θεόσδοτον δώρημα φανεὶς τῷ τότε
ἄνακτι τῷδε κατὰ τήνδε τὴν μάχην.
ὃς ἐκ Λατίνων συναγείρας ἱππότας
ἀρειμανίους δὶς ἑκατὸν καὶ πλέον,
πεζοὺς καταφράκτους δὲ πεντακοσίους,
ἡγεῖτο τῶνδε καὶ κατορθοῖ τὴν νίκην.
παρῆν δὲ κατάφρακτος ὅπλοις καὶ κράτωρ
μετὰ στρατηγῶν εὐσθενῶν τε ταγμάτων.
ἐπεὶ δ' ὑπῆρχε συμπλοκῆς καιρὸς μάχης,
εὐώνυμον μὲν εἶχε Καμμύτζης κέρας,
πρωτοστράτωρ ὢν εὐγενὴς βουληφόρος,
τὸ δεξιὸν δὲ βασιλεὺς ἦν διέπων,
σὺν Ἰταλοῖς δ' ἴθυνε Κορράδος μέσον.
καὶ Βρανᾶς δ' ἐξήταζεν αὐτοῦ δυνάμεις,
μέσον μὲν αὐτὸς κατέχων τῶν ταγμάτων,
τὰ δ' αὖ ἑκατέρωθεν ἰλάρχαι πάλιν.
καὶ συρραγείσης παρ' ἑκατέρων μάχης,
ἵν' ὡς ἔπος φράσαιμι συνελὼν λόγῳ,
πίπτει Βρανᾶς αἴσχιστα Κορράδου ξίφει,

5860 initio ver. a. 1187 **5876** initio mens. Sept. a. 1187 (cf. van Dieten, Choniates, Erläuterungen, p. 77)

5860 θεόσδοτον δώρημα: Ephes. 2,8; vide etiam v. 3715 **5870** βουληφόρος: vide v. 578

5852 ἀντικατέστη VH(78): ἀντε- MB **5873** δ' ἐξήταζεν MB: δεξήταζεν V αὐτοῦ B: αὑτοῦ VM

καὶ τὴν κεφαλὴν τέμνεται παραυτίκα,
καὶ τέρμα μάχη καὶ τυραννὶς λαμβάνει.
ἐπεὶ δ' ἐπρεσβεύσαντο πρὸς βασιλέα
οἵς περ μετῆν σθένους τε λαμπροῦ καὶ γένους,
ἐκλιπαροῦντες λύσιν εὑρεῖν πταισμάτων,||
ἄναξ βραβεύει πᾶσι τὴν ἀμνηστίαν,
καὶ προσδραμόντας εὐμενῶς δεδεγμένος
πᾶσι κεχρῆσθαι γνησίῳ μεταμέλῳ
ἐπὶ παραβάσει γε φρικτῶν ὁρκίων
τῶν πρὶν πρὸς αὐτὸν ὑπετίθει σὺν λόγῳ,
λύσιν τ' ἀναθέματος αἰτεῖν αὖ πάλιν
παρ' ἀρχιθύτου τῆσδε τῆς Κωνσταντίνου,
ᾧ σφᾶς καθυπέβαλον ἀστοὶ πρὸ τρίτης
ἑστῶτες ἄνω τειχέων πυργωμάτων
καὶ δρώμενα βλέποντες αὐτοῖς ἀνόμως.
καὶ τῶνδε πολλοὶ τῶν κακῶν ᾐσθημένοι
θερμῶς προσῆλθον τῷ μεγάλῳ ποιμένι,
ἄλλοι δὲ δόξαν εἰσδοχῆς δεδωκότες
τῇ τῆς κεφαλῆς κατανεύσει καὶ μόνῃ,
ὡς λῆρον ἡγήσαντο τὴν συμβουλίαν.
Κατὰ Μυσῶν ἔξεισι καὶ πάλιν ἄναξ,
καὶ τὰς κατ' αὐτοὺς ἐκδρομὰς τὰς ἀσχέτους
πάνυ τι μικρὸν ἀναχαιτίσας ὅπλοις
τὴν Ἀδριανοῦ καταλαμβάνει πόλιν.
Μυσοὶ δὲ κώμας κατέκειρον καὶ πάλιν
τὰς πρὸς Φιλιππούπολιν κατοικουμένας.
ἀφιγμένου δ' ἄνακτος εἰς πάσχον μέρος,
ἀφ' ὧν ἀπανίστατο χωρίων ἄναξ,
ἐκεῖσ' ἐπῄει δύστροπον Μυσῶν ἔθνος.
οὗτος θέλων οὖν ἀμύνασθαι βαρβάρους||
ἐφίσταται δὴ τοῖς ὅροις Τριαδίτζης,

5899 mense Oct. a. 1187 (cf. van Dieten, Choniates, Erläuterungen, p. 96)

5881-98: C 390,93-95,1-3,12-21 **5899-913**: C 394,23-26,31-35; 396,68-71; 398,15-18, 24-27,30-32,38-42

5889 τ' V: δ' MB **5899** ἔξεισι VH(72): ἔξεισιν MB

καὶ μηδοτιοῦν ἐκ κρύους διανύσας
εὔζωνος αὐτὸς τὴν Κωνσταντίνου φθάνει,
στρατὸν παρεικὼς αὐτόθι παραμένειν,
ἵππων ἁμίλλαις ἐντρυφῶν καὶ παιγνίοις.
ἦρος δ' ἀπαίρει τῆς Κωνσταντίνου πάλιν,
καὶ τοὺς Μυσοὺς μέτεισιν αὖθις τοῖς ὅπλοις.
περὶ δὲ παράστασιν ἱδρώσας πάνυ
τινὸς Λοβιτζοῦ φρουρίου τῶν αὐτόθι,
καὶ τοὖργον ἀνήνυτον ἀφεικὼς πάλιν
πρὸς τὴν βασιλεύουσαν εἴσεισι πόλιν·
αἱ χάριτες γὰρ τῆς καλῆς Προποντίδος
αἱ καλλοναί τε τῆσδε καὶ κάλλη δόμων,
τερπνὰ κυνηγέσια σὺν ἱππασίᾳ,
τῶν ἰχθύων ἄγρα τε σὺν εὐθυμίᾳ
μακρὸν θυραῖον τυγχάνειν οὐκ ἠφίει,
ἀλλὰ τρέχειν ἤπειγον αὐτὸν πρὸς τάδε.
κατέσχεν ἄναξ γαμετὴν Ἀσὰν τότε,
καὶ θάτερον δὲ συγγόνων Ἰωάννην
εἴληφε, δόντων εἰς ὁμηρείας λόγον·
ὃς ὕστερον δέδρακε Ῥωμαίων πόλεις
κάκιστα πάντων, φεῦ μισανθρώπου τρόπου!
Τούτου κρατοῦντος τοῦ βασιλείου κράτους,
ἀποστατήσας καὶ Μαγκαφᾶς τοὐπίκλην
Θεόδωρός τις, Φιλαδελφεὺς τῷ γένει,||
κατατυραννεῖ πατρίδος καὶ Λυδίας,
καὶ πλεῖστα δεινῶν εἰργάσατο τὰς πόλεις
κώμας τε λοιπάς, αἷς ἐπῄει σὺν ὅπλοις.
ἄναξ δ' ἐπιστὰς Φιλαδελφείας ὅροις
ἔμφρουρον αὐτὸν ἐγκαθιστᾷ πατρίδι,
ἡνίκ' ἐπωνόμαστο καὶ μάλ' ἐνδίκως
ὁ Μωροθεόδωρος ἐκ τῶν πραγμάτων.
πλὴν μὴ δυνηθεὶς τὴν Φιλαδέλφου πόλιν

5910 ci. mens. Dec. a. 1187 **5914** vere a. 1188 **5931** Τούτου κρατοῦντος: a. 1188/1189

5914-30: C 399,43-52 **5931-63:** C 399,54-59; 399,63 — 400,71; 400,81-95; 401,2,5-18

ἄναξ ἑλεῖν ὅπλοις τε καὶ στρατηγίαις,
πρὸς συμβιβάσεις δεύτερον πλοῦν ἐτράπη,
ὡς ἂν Μαγκαφᾶς παράσημα τοῦ κράτους
ῥίψας καθ' αὐτὸν τὸν βίον διανύτῃ,
ἤθη δὲ τὰ πρὶν ἡ πόλις ἀναλάβῃ
καὶ πάλιν ἰθύνοιτο παρ' οὗ καὶ πάλαι.
Μαγκαφᾶς οὗτος προσρυεὶς τῷ σουλτάνῳ,
Τούρκους τε λαβὼν συμμάχους κατ' Αὐσόνων,
χώρας ἐπῄει Ῥωμαϊκὰς ἐκτρίβων.
σταλεὶς δὲ σὺν χρήμασι πρέσβις σουλτάνῳ,
καὶ τόνδε λαβὼν κατανεύσει σουλτάνου,
πρὸς βασιλίδα τὴν πόλιν ἀναφέρει,
καὶ δεσμὰ καὶ κάθειρξιν ἄληκτα φέρει.
καὶ τοῦτο παρώξυνε σουλτὰν συγγόνους
πρὸς τὴν κατ' αὐτοῦ καὶ μάχην καὶ μανίαν,
ἔγκλημά οἱ φέροντας ἀδίκου δίκης
καταπροδόντι πρόσφυγα δώρων χάριν.||
καὶ τάχ' ἂν ἠμύναντο τοῦτον τοῖς ὅπλοις,
εἰ μὴ τιθεὶς πρόφασιν εὔλογον τάχα
ἔφασκεν αὐτὸν ἀποδοῦναι πατρίδι
ἐπ' ἀσφαλείᾳ μήτε θανεῖν μηδόλως
μήτ' εἰς δέμας τι τῶν κακῶν πεπονθέναι.
Τῷ τηνικαῦτα καὶ ῥὴξ Ἀλαμανίας
ἔστειλε πρέσβεις, ἀξιῶν βασιλέα
αὐτῷ παρασχεῖν σὺν στρατιᾷ φιλίως
γῆς παραδραμεῖν Ῥωμαΐδος τοὺς ὅρους,
πρὸς Παλαιστίνης τοὺς τόπους ὡρμημένῳ.
πρὸς ῥῆγα τοίνυν τοῦ δρόμου λογοθέτην
ἄναξ πεπομφὼς συμβιβάσεις ἀρτύει·
λαβών τε πίστεις καὶ δεδωκὼς αὖ πάλιν,

5950-63 a. 1189 **5965** a. 1188 **5970** autumno a. 1188

5943 δεύτερον πλοῦν: prov.; Karathanasis 151 **5964-76:** C 401,23-26; 402,29-31, 35/36,40; 403,66-68; 404,88/89

5945 τὸν VBpc.: τὸν om. M

ὡς ἔμπεδα κέοιτο τὰ τῆς φιλίας,
αὖθις ἐπανέδραμε πρὸς βασιλέα.
καὶ ῥὴξ ἐπιστὰς τοῖς ὅροις Ῥωμαΐδος
καὶ πρὸς Φιλίππου τὴν πόλιν ἐπεφθάκει,
καὶ δὴ μετά γε τὰς πρὸς ἀλλήλους σχέσεις
καὶ φιλονείκους διενέξεις καὶ μάχας
βασιλικῶν τε ῥηγικῶν τε ταγμάτων
Ἀλαμανῶν στράτευμα πορθμὸν διέβη,
καὶ πρὸς Φιλαδέλφειαν ἧκε τὴν πόλιν.
διὰ δὲ Φρυγίας τε Λαοδικείας
ἐφίσταται τάχιστα Φιλομιλίῳ,
ἐν ᾧ μάχην ἵστησι ῥὴξ πρὸς σουλτάνον||
καὶ τόνδε νικᾷ καὶ κρατεῖ πολιχνίου,
ὅπερ σκυλεύσας ἐμπιπρᾷ μετὰ τόδε.
εἶτα πεφθακὼς Ἰκονιέων πόλιν,
καὶ τήνδ' ἑλὼν ὅπλοις τε καὶ μάχης νόμῳ,
ὥδευε λοιπὸν τὴν προκειμένην τρίβον,
εἰς δ' Ἀντιόχου τὴν πόλιν ἠπειγμένος
ἐναπεπνίγη, φεῦ Θεοῦ τῶν κριμάτων!
ἐναπολη‍φθεὶς ταῖς δίναις τῶν ὑδάτων.
υἱὸς δ' ἐκείνου τὸ κράτος δεδεγμένος
καὶ μέχρις αὐτῆς Ἀντιοχείας φθάνει,
κἀκεῖθεν ἥκων Συριακὰς πρὸς πόλεις
ἐλευθεροῖ ταύτας γε τῶν ἐκ τῆς Ἄγαρ.
πολλὰ δὲ καμὼν κλήσεως Χριστοῦ χάριν
ἐκεῖ καταλέλυκε καὐτὸς τὸν βίον·

5975 d. 24 mens. Aug. a. 1189 **5980** d. 21 mens. Apr. a. 1190 **5984** d. 3 mens. Maii a. 1190 **5987** d. 18 mens. Maii a. 1190 **5990** d. 10 mens. Iun. a. 1190 **5992/93** d. 21 mens. Iun. a. 1190 **5997** d. 20 mens Ian. a. 1191

5977/78: C 408,94 — 412,6 **5979**: C 412,6-11 **5980-99**: C 412,12,17/18; 413,36-41, 57-59; 414,81,84; 416,24,27-29; 417,51-56,59-64 **5996** κλήσεως Χριστοῦ: cf. τοῦδε (Χριστοῦ) κλῆσιν v. 454

5983 σουλτάνον VH(84): σούλτανον MB **5985** ἐμπιπρᾷ V; ἐμπιμπρᾷ MB **5988** ὥδευε V: ὥδευσε MB **5991** ἐναποληφθεὶς MB: ἐκα-V

οἱ δ' Ἀλαμανοὶ ναυσὶ πρὸς τὴν πατρίδα
αὖθις ἐπανήχθησαν εὖ σεσωσμένοι.
Καὶ Φραγγίας ῥὴξ Γερμανῶν τ' ἄρχων πάλιν
ναυσὶν ἐπῆλθον ὁπλῖται τοῖς ἐξ Ἄγαρ,
οὐκ ἴσχυσαν ὅμως δὲ Σιὼν ἁγίας
σφᾶς ἐξελάσαι καὶ νεμεῖν χριστωνύμοις,
ᾤχοντο δὲ πλῷ καὶ πάλιν ἐς πατρίδα.
ὁ δ' Ἰγκλίνων ῥὴξ κατάρας ἐς τὴν Κύπρον
ταύτης τε κρατεῖ τοῖς ὅπλοις κατὰ κράτος,
δεσμεῖ δὲ συσχὼν καὶ τύραννον τῆς Κύπρου
Κομνηνὸν Ἰσάκιον, Ἔχετον τρόπους·||
καὶ καταπλεύσας πρὸς Παλαιστίνης τόπους
στράτευμα κατέλιπεν οἰκεῖον Κύπρῳ,
ὁ Γερμανῶν ῥήξ, δηλαδὴ τῶν Ἰγκλίνων,
καὶ τῆσδ' ἐκυρίευσεν ὡς ὑπηκόου,
ζωῆς ἀφορμὰς αὐτόθεν κεκτημένος.
ἐν τῷ μέλλειν δὲ πρὸς πατρίδ' ἀπιέναι
ῥηγὶ Κύπρον δέδωκε τῆς Παλαιστίνης
οἰκεῖν τε ταύτην, εἰ σχολὴν ἄγει μάχης,
καὶ κυριεύειν καὶ κρατεῖν τῆς Κυπρίων
ὡς ὑπ' ἐκείνου προσνεμηθείσης πόθῳ
ζωηφόρῳ μνήματι τῷ τοῦ Κυρίου
καὶ συναφθείσης τοῖς ὅροις Παλαιστίνης.
Ἄγων, μετάγων, συγχέων, μετατρέπων
ἀνθρώπινα θεῖά τε πράγματα κράτωρ,
καὶ δραματουργῶν ὡς δέδοκτό οἱ μόνῳ,
εὐθὺς ἐρείσας τὸν πόδα κραταρχίᾳ

6014 aestate a. 1192

6000-20: C 417,67 — 418,88 **6021-49**: C 405,21-24,28-34; 406,36-43; 407,65/66, 73/74; 407,82 — 408,86

6000 Γερμανῶν VMB (cf. C 417,68 et app. cr. 68): Γερμανῶν] ita codex. et quidem infra Ephraemius declarat Germanos hoc loco se intelligere Anglos, qui olim scilicet... M1B1 **6008** Ἰσάκιον B: Ἰσαάκιον Mpc.: Ἀλέξιον V: codex Ἀλέξιον, manifesto errore, quem coarguit Nicetas, immo ipse Ephraemius, qui de Isaacio Cypri tyranno in superioribus verba fecit. M1B1 **6011** Γερμανῶν VMB (vide v. 6000) **6013** ἀφορμὰς V: δ' ἀφορμὰς MB

τὸν πατριάρχην τοῦ θρόνου παραλύει
τὸν Καματηρὸν Βασίλειον ἀδίκως,
τὸν Μουντάνην δὲ Νικήταν ἀντεισάγει,
τριπέμπελόν τε καὶ χρόνῳ παρειμένον.
οὗπερ καταγνοὺς ἀφέλειαν αὐτίκα
ἄκοντα κατήγαγεν ἱεροῦ θρόνου,
καί τινα Λεόντιον ἐγκαθιδρύει,
ἄνδρα μοναστήν, ἀρετῆς ὄντ' ἐργάτην·
ὃν τῷδε δεῖξαι τὴν ἀπείρανδρον κόρην||
ἔφασκε νυκτὸς συλλόγων ἠθροισμένων,
εἶδός τε κλῆσιν ἀρετὴν τοῦδ' εὐστόχως
μάλα διαγράψασαν ὡς ἐν εἰκόνι.
ἀλλά γε καὶ τόνδ' ἀπελαύνει τοῦ θρόνου
πάντα παριδὼν τὰ προηγορευμένα,
μετάθεσιν δὲ δραματουργεῖ ποιμένος·
ἀρχιθύτην γὰρ τῆς Σιὼν τῆς ἁγίας,
κλῆσιν Θεοδόσιον, φύντα Λατίνων,
ἐθάδα τῷδε καὶ προήγορον κράτους,
εἰς πατριαρχῶν ἀνάγει προεδρίαν.
ἀλλ' οὐδὲν ἀπώνατο τῆς καινουργίας·
ἀμφοῖν γὰρ ἐκπέπτωκεν ἱεραρχίαιν,
Σιών τε τῆς πρὶν καὶ βασιλίδος πάλιν,
καὶ τῶνδ' ἀτίμως ὁ προβληθεὶς ἀκρίτως.
ἔπειτα Γεώργιος ὁ Ξιφιλῖνος
ποιμὴν ἀναδέδεικτο τῆς Κωνσταντίνου.
'Εκ τῶν πρὶν εἶχεν αὐτοκράτωρ σπερμάτων
παῖδας φυτεύσας καλλιπαρθένους δύο,
ὧν ἀποκείρει κατ' ἔθος πρεσβυτέραν,
καθιερώσας ὡς ἀμνάδα Κυρίῳ·
μεταβεβληκὼς δ' εἰς μονὴν ἀσκουμένων
καὶ παρθενῶνα δαπάναις ὡς ἀφθόνοις
'Ιωαννίτζη τὸν κεκλημένον δόμον,

6032 ἀρετῆς... ἐργάτην: cf. contrarium ἐργάται ἀνομίας I Mach. 3,6; ἐργάται ἀδικίας Luc. 13,27 **6044** καινουργίας: cf. Is. 43,19 (sensu mutato) **6050-62**: C 419,91-95,2-7 **6053** ἀμνάδα Κυρίῳ: cf. hymnum Ecclesiae Graecae, 'Η ἀμνάς σου, 'Ιησοῦ

6056 κεκλημένον VB: -ων M

ἐνταῦθ' ἐνασκεῖν καὶ κατοικεῖν προσνέμει.
ῥηγὸς δὲ συνέζευξεν υἱῷ δευτέραν||
τῆς Σικελίας τοῦ Ταγγρὲ κεκλημένου,
κληροῦχον ἀρχῆς πατρικῆς ἀνατρέφων
τὸν υἱὸν 'Αλέξιον ὕστατον χρόνῳ,
ὃς συμφορᾶς ἤνεγκε πατρίδι βάρος.
Οὐ Λυδὸς Θεόδωρος, οὐ Βρανᾶς μόνον
πτερνισμὸν ἦραν κατὰ τοῦ στεφηφόρου,
ἀλλὰ σὺν αὐτοῖς καὶ δυὰς 'Αλεξίων,
οἳ σφᾶς ἐπωνόμασαν αὐτοὺς υἱέας
τοῦ πορφυρανθοῦς Μανουὴλ βασιλέως·
ἀφ' ὧν ὁ μέν γε προσλαβὼν ἐκ σουλτάνου
συμμαχικόν τι Περσικὸν πλεῖστον στῖφος
πόλεις ἐπιὼν κατέκειρεν Αὐσόνων·
ὃν νυκτὸς ὑπνώττοντα καθ' ῞Αρμαλά που
κτείνας θύτης τις καὶ τεμὼν αὐτοῦ κάραν
ἤνεγκεν αὐτὴν ταγμάτων στρατηγέτῃ.
καὶ ἅτερος δὲ κτείνεται κατὰ μάχην
πρὸς Θεοδώρου χαρτουλαρίου Χούμνου.
καί τις δὲ Βασίλειος, Χοτζᾶς τοὐπίκλην,
ἀποστατήσας κατὰ Ταρσίαν πόλιν
χώρας ἐκάκου 'Ρωμαϊκὰς καὶ πόλεις·
ὃς συσχεθεὶς ὄμματα πηροῦται τάλας.
καὶ πάλιν ἄλλος, κἀπὶ τῷδ' ἄλλος πάλιν,
ὡς ἐκ χθονὸς γίγαντας αἱρεῖ τις μῦθος,
καὶ πλῆθος ἀντέστησαν 'Ισαακίῳ,
καὶ πάντες ἀπώλοντο τῇ Θεοῦ κρίσει.||

6073 paulo ante festum Epiphaniae a. 1193 **6074** paucos dies post festum Epiphaniae a. 1193 καὶ ἅτερος: cf. v. 1123 **6076-79** a. 1193

6063-91: C 420,11-14; 421,48-53; 422,75-77; 422,91 — 423,95; 423,1-24; 424,52-55; 425,67 — 427,41; 428,42/43,48,51-57 **6064** πτερνισμὸν ἦραν: Ps. 40,10 **6081** μῦθος: cf. fabulam de gigantibus Nonn. Dion. 4,421

6071 ῞Αρμαλά που V: 'Αρμαλά που MB **6074** καὶ ἅτερος VMB: κἄθ' ἅτερος H(88) **6075** Θεοδώρου scripsi (cf. C 423,94): Βασιλείου VMB

'Οργίλος ὢν φίλαυτος οὗτος ὁ κράτωρ,
κἀξ ὑπονοίας καὶ λαβῆς μικρᾶς μόνης
καὶ ζηλοτυπῶν καὶ φθονῶν ὑπηκόοις,
πολλοὺς ἀρίστων παρέβλαψεν εἰς δέμας.
φάους μὲν ἐστέρησε τοῦ τῶν ὀμμάτων
Κομνηνὸν 'Ανδρόνικον ἄνευ αἰτίας
καὶ Κωνσταντῖνον 'Ασπιέτην τοὐπίκλην.
ἄλλους δ' ἐναπέκειρε φροντιστηρίοις.
Λεηλατούντων σὺν Κομάνοις τῶν Βλάχων
τὰ κατὰ δύσιν 'Ρωμαϊκὰ χωρία,
ὅπλα κατ' αὐτῶν βασιλεὺς αἴρει πάλιν.
'Αγχίαλον γοῦν παραμείψας τὴν πόλιν
εἴσεισιν Αἷμον τὴν Βλάχων παροικίαν,
πάντα δὲ τἀκεῖ φρουρίων πολιχνίων
εὑρὼν ἐρυμνὴν ἰσχὺν ἐνδεδυμένα
καὶ τείχεσι πύργοις τε διειλημμένα,
Μυσοὺς δὲ βλέψας ἀγρίων αἰγῶν δίκην
τοὺς ἀποκρήμνους καταλαβόντας τόπους
ὡς 'Ρωμαϊκὴν συμπλοκὴν δεδιότας,
πρὸς δ' αὖ Σκυθικὸν ὑφορώμενος στῖφος,
ὑποστροφῆς ἥψατο τῆς πρὸς τὴν πόλιν.
διὰ δὲ τεμπῶν δυσβάτων τε χωρίων
καὶ τρυμαλιᾶς οἷον εἰπεῖν δυσπόρου,
αὐλῶνι σαφῶς πάντα παρεικασμένης,
τὴν ἐς Βερρόην ἐκδρομὴν τεθειμένος ||
ἀπώλεσε πλεῖστόν τε τῶν στρατευμάτων,
κἀκεῖνος ἂν ἔφθαρτο παρὰ βραχύ τι,
εἰ μὴ βοηθοῦ τοῦ Θεοῦ τέτευχέ πως.

6096 aestate a. 1190 an 1191; cf. van Dieten, Choniates, Erläuterungen, p. 62 sqq.

6092-127: C 428,63 — 429,73; 429,76-81,86-88,91-95; 430,2-4,18-21; 430,29 — 431,35 **6100/01** ἀγρίων αἰγῶν... ἀποκρήμνους... τόπους: cf. Ps. 17,34 **6106** τρυμαλιᾶς: cf. εἰς τρυμαλιὰν πέτρας Iud. 15,11 **6111**: Ps. 93,17

6084 ὀργίλος VH(53): ὀργίλως MB **6095** γοῦν V: οὖν MB **6096** Αἷμον scripsi (vide vv. 5787,5818): Αἶμον VMB

ὡς γὰρ ἑαυτοὺς παρέβυσαν εἰς μέσον
ἄναξ τε καὶ στράτευμα δυσπόρου πόρου,
ἡγούμενα μὲν διέβη στρατευμάτων
κακῶν ἀπαθῆ κινδύνου τε καὶ μάχης·
μέσον δὲ τῆς φάλαγγος ὁ κρατῶν ἔχων
ἐπίθεσιν εὕρατο πρὸς τῶν βαρβάρων
ἰστοῖς βαλόντων καὶ δόρασι καὶ λίθοις
ἑκατέρωθεν αὐτὸν ὁπλίταις ἅμα,
ὡς παρὰ μικρὸν τόνδε φυγεῖν τὸν μόρον,
πεσεῖν δὲ πολλοὺς στρατιώτας γεννάδας.
ὅμως διεκδὺς δυστίβητον χωρίον
καὶ πρὸς Βερρόην ἀποσωθεὶς σὺν βίᾳ
ἔμφροντιν εὗρε στρατιὰν τούτου χάριν,
φήμῃ δυσήχῳ μάλα τεθροημένην.
τῷ τοι βασιλεὺς τὴν Κωνσταντίνου φθάνει,
ἐκ τοῦδε φήμην οὐ καλὴν ἀνατρέπων.
μικρὸν δ' ὀφρύος καθυφῆκε καὶ τύφου
ἐπαναδραμὼν εἰς πόλιν τὴν τοῦ κράτους,
ἀθυμίας δόρασιν ἐμπεπαρμένην
ἐφ' οἷς κακῶς πέπονθε τὴν ψυχὴν ἔχων.
πρὸ τοῦ δ' ἀνασπῶν τὰς ὀφρῦς ἐπηρμένως
μετὰ σοβαρᾶς καὶ φρενὸς καὶ καρδίας ||
ἐπεστράτευσε κατὰ Μυσῶν βαρβάρων,
ὀμφὰς προφητῶν κατὰ νοῦν περιστρέφων,
ὡς ἔξοδον μὲν θεῖτο σὺν θυμηδίᾳ,
ἐπάνοδον δὲ μᾶλλον ἀγαλλιάσει,
βουνοί τε προσδέξαιντο χαίροντες μάλα,
καὶ πάντα χαρήσαιντο τὰ δρυμοῦ ξύλα
τοῦδ' ἐξιόντος εἰσιόντος αὖ πόλιν.
Οὗτός γε δόξαις ἀπᾳδούσαις ἐμμένων,

6115 κακῶν ἀπαθῆ: vide v. 4453 **6128-40**: C 431,46-52 **6130** ἀθυμίας δόρασιν: cf. ἀθ. βέλει v. 2918 **6132** ἀνασπῶν τὰς ὀφρῦς: Aristoph. Ach. 1069 **6136-39** ἔξοδον — ξύλα: Is. 55,12 **6138** βουνοὶ... χαίροντες: Ps. 64,13 **6139** χαρήσαιντο — ξύλα: Ps. 95,12 **6141-75**: C 431,53 — 432,64; 432,69-71,75/76; 433,89-95,5-9

6124 εὗρε VH(88): εὗρεν MB **6132** ἐπηρμένως V: ἐπηρμένως MB

χάριν ἑαυτοῦ γνωματεύων ἦν τάδε,
ὡς οὐ δι' ἃ πέπρακτο πλημμελημάτων
ἅπασι κοινῇ τῇ Θεοῦ θείᾳ κρίσει
Θεῷ δίκην τίννυμεν ἁμαρτημάτων,
λαῷ παραδοθέντες ἄφρονι τέως
πρὸς σωφρονισμὸν μαστίγωσιν μετρίαν,
ἧπερ φιλοίκτου συμπαθοῦς Θεοῦ νόμος·
ὅτι δ' ὀπίσω τῆς Βρανᾶ τυραννίδος
ὑπῆρξε λαός, τοῦδ' ἀποστὰς τοῦ κράτους,
τοιοῖσδε κακοῖς ἐκδεδόσθαι συνέβη·
ὢ τῶν πονηροῦ σκεμμάτων καὶ σπερμάτων!
εἰ ταῦτά τινές εἰσιν ὑπειληφότες,
ὡς μυριάδας εὐσεβῶν ἐκδοὺς ἔχει
Θεὸς πρὸς ἀπώλειαν ἔθνει βαρβάρῳ
οὑτινοσοῦν ἀντίψυχον παροινίας,
ὄντος καθ' ἡμᾶς τοῦ κακῶς πεπονθότος.
πρὸς τοῖσδε προυφοίβαζεν ὡς μοναρχίαν||
περιβαλεῖται, καὶ Παλαιστίνην πάλιν
ἐλευθερώσας προσνεμεῖ κραταρχίᾳ,
καὶ γάλα δ' ἐθνῶν θηλάσει κατὰ κόρον,
καὶ πλοῦτον αὐτῶν φάγεται καὶ τὰ πάχη
ἐκμυελιεῖ κατὰ τὴν θεοπτίαν.
καὶ τοῦτ' ἀμαθῶς συλλόγων ἠλισμένων
ἔφασκε λαμπρῶς, ὡς Ἀνδρόνικος χρόνων
ἔμελλεν ἄρξειν ἐννάδα Ῥωμαΐδος,
Θεὸς δὲ συνέστειλεν εἰς τὴν τριάδα,
κακοῦ φανέντος Ἀνδρονίκου τῷ κράτει·
ἡ δ' ἐξὰς αὕτη τῶν χρόνων Ἀνδρονίκου,
ὡς πορφύρᾳ ῥάκος τι διερρηγμένον,
ἐπιβέβληται τοῦδε τῇ κραταρχίᾳ·
καὶ κατὰ τούτους οὐκ ἀγαθὸς τοὺς χρόνους
γένοιτ' ἂν ἴσως, οὐδὲ βελτίων πάνυ.

6143 δι' ἅ: cf. v. 1123 **6156** nota: versus sine caesura

6146 λαῷ... ἄφρονι: Ps. 73,18; Deut. 32,6 **6149** ὀπίσω... τυραννίδος: Deut. 6,14
6161 γάλα — θηλάσει: Is. 60,16 **6162/63** φάγεται — ἐκμυελιεῖ: Num. 24,8

ἐπεὶ δὲ παρέδραμεν ἐξὰς τῶν χρόνων,
αὐτὸς πάλιν ἦν οὐχ ἑαυτοῦ βελτίων.
Βλάχων ὑπῆρξεν ἀνυπόστατον φῦλον,
πλησθὲν λαφύρων Ῥωμαϊκῶν καὶ σκύλων
καὶ πλοῦτον ἁβρὸν ἐνδυθὲν πρὸς τῆς μάχης.
τοίνυν ἐπῄει Ῥωμαϊκοῖς χωρίοις,
καὶ Βάρναν εἷλε σὺν Ἀγχιάλῳ πόλεις,
καὶ Τριαδίτζης κατέδραμε τοὺς ὅρους,
καὶ Νίσον ἠφάνισεν σὺν τῷ Στουμπίῳ,
λείαν ἐκεῖθεν ἀπαγαγὸν μυρίαν||
ἀνδρῶν, γυναικῶν, παντοδαπῶν ἀλόγων.
κυκλούμενος γοῦν τοῖς ἐχθροῖς πανταχόθεν
καὶ μὴ σθένων πάσχουσιν ἀμύνειν ἄναξ,
εἰς τοὺς στρατηγοὺς στρατιὰν κερματίσας,
τὴν μὲν μέρει πέπομφε τῷ πρὸς ἑσπέραν,
ἄλλῃ δὲ τήνδε πρὸς πονοῦν πάντως μέρος.
καὶ Βάρναν ἀνέκτισε σὺν Ἀγχιάλῳ,
καὶ ταῖσδε φρουρὰν ἱκανὴν ὑπεισάγει·
αὐτὸς δ' ἐπιστὰς τῇ Φιλίππου καὶ πάλιν
Μυσῶν τε Σκυθῶν ἀνεχαίτιζε στίχας
καὶ δι' ἑαυτοῦ καὶ στρατηγῶν εὐόπλων.
καὶ Τριβαλάρχου καταδηοῦντος πόλιν
σὺν τοῖς πέριξ ἅπασι τὴν τῶν Σκοπίων,
ὁρμᾷ κατ' αὐτοῦ βασιλεὺς σὺν δυνάμει,
καὶ συμπλακεὶς ἥττησεν αὐτὸν ἐσχάτως.
χῶρον παραλλάξας δὲ πάντα τοῦ Νίσου
καὶ πρὸς Σάουβον πεφθακὼς βαθυδίνην
ἐκεῖσε συνέμιξε κηδεστῇ φίλῳ,
Οὐγγρίας ῥηγὶ τῷ Βελᾷ κεκλημένῳ,
καί οἱ προσαγόρευσιν ἀποτιννύει
καὶ τὴν πρεπώδη δεξίωσιν καὶ σχέσιν.

6194 δι' ἑαυτοῦ: cf. v. 1123 **6197** autumno a. 1191 an a. 1192; cf. van Dieten, Choniates, Erläuterungen, p. 83 sqq.

6176-94: C 434,10-27 **6185**: cf. Ps. 117,10/11 **6195-207**: C 434,27-35 **6200** βαθυδίνην: Hom. Y 73

6188 τῷ πρὸς V: πρὸς MB: τῷ πρὸς? B1 **6198** καὶ VBpc.: καὶ om. M

ἔπειτ᾿ ἐκεῖθεν ἀναστὰς ὡς δέον,
μεθ᾿ ἡμέρας εἴσεισι Φιλίππου πόλιν,
κἀκεῖθεν ἀνέζευξεν εἰς Κωνσταντίνου.
 Ἐπεὶ δὲ Μυσῶν καὶ Σκυθῶν δεινὸν φῦλον||
ἐπεστράτευσε καὶ πάλιν Ῥωμαΐδι,
δηοῦν δὲ φθάνει μέχρι τῆς Ἀρκαδίου,
καὶ στρατιὰν ἥττησεν αἰσχρῶς Αὐσόνων
πρὸς ἀντιπαράταξιν ἐκτεταγμένην,
ἔγνω δι᾿ αὐτοῦ σφᾶς μετελθεῖν ὁ κράτωρ.
ἀπογραφὴν οὖν συλλογὴν καθ᾿ ἡμέραν
ὁρᾶν ὑπῆρχε Ῥωμαϊκῶν ταγμάτων,
πρὸς δὲ ξενικὸν συμμαχικὸν μυρίον,
μισθοῦ συνιὸν ἐξ ὅλης ἐθναρχίας.
ὡς οὖν ἀπειράριθμον ἠθροίσθη στῖφος,
ἔξεισιν ἦρος τῆς Κωνσταντίνου κράτωρ,
χρυσοῦ κεντηνάρια πέντε πρὸς δέκα,
ἀργυρίου δ᾿ αὖ ἐξήκοντ᾿ ἐπηγμένος.
καὶ πρὸς Ῥαιδεστὸν τὴν πόλιν ἀφιγμένος,
ἐκεῖ θύσας ἔφαγε μυστικὸν Πάσχα,
ἑορτάσας ἔγερσιν ἡμῶν Δεσπότου
πρώτην Κυριώνυμον, ὡς πιστοῖς ἔθος.
συγγίνεται δ᾿ ἐνταῦθα Βασιλακίῳ,
ἀνδρὶ βιοῦντι βίον ἐξηλλαγμένον
καὶ διαγωγὴν ἀσυνήθη τοῖς ὅλοις·
ὅστις τὰ πρόσθεν προβλέπειν εἶχε κλέος·
εἰς ὃν συνέρρει πᾶς τις ὡς εἰς Λοξίαν.
οὐδὲν διεξῄει δὲ τρανὲς συνόλως
οὐδ᾿ ὑγιές τε καὶ διηυκρινημένον,
ἀλλὰ γριφώδη πάντα πεπλανημένα.||
ἐν δ᾿ αὖ γε πολλοῖς ἀπεφλυάρει λόγους
εὐτραπελίας καὶ γέλωτος ἀξίους,

6210 a. 1194 **6213** δι᾿ αὐτοῦ: cf. v. 1123 **6222** d. 2 mens. Apr. a. 1195

6208-25: C 446,63-72; 447,76-79; 448,15-17 **6226-63**: C 448,17-27; 449,30-53 **6229** κλέος: vide v. 26

μαστοὺς γυναικῶν ἀναδιφῶν παλάμαις,
περιαθρῶν τε καὶ σφυρὰ τούτων πάλιν,
ἐφ᾿ οἷς συνεῖρε καὶ μακρὰς ληρωδίας.
ὅμως ἐπεσπάσατο συρφάκων ὄχλον,
καὶ οἱ προσεῖχον οἷα καὶ προηγόρῳ.
συνείπετ᾿ αὐτῷ καί τινα γραΐδιων
οἰστρηλατουμένων τε καὶ παραφόρων,
τὰ δρώμενά οἱ πάντα καὶ λελεγμένα
διατρανούντων ἀφικνουμένοις ὅλοις.
τοῖς πλείοσι δ᾿ ἔδοξε τοῦτον εἰδότων
προφητικός τις καὶ Θεῷ πεφιλμένος·
οἷς σύνεσις δ᾿ ἦν καὶ φρένες κρίνειν δέον,
γελοῖος ὑπείληπτο ληρώδης γέρων.
ἔδοξε δ᾿ ἄλλοις πνεῦμα Πύθωνος φέρειν.
ὅστις ἐπιστάντι γε τῷ στεφηφόρῳ
καὶ τόνδ᾿ ἱλαρῶς εὐλογήσαντι τότε
οὐδὲν κατηξίωσε προσσχεῖν συνόλως,
ἄνω δὲ κάτω βακχικῶς πως ἠγμένος
ὀνείδεσιν ἔβαλλε συνειλεγμένους,
τοὺς δ᾿ ἐν τέλει μάλιστα καὶ γερουσίας.
καὶ κράτορα δ᾿ οὐχ ἧττον ἦν κακῶς λέγων,
καί οἱ κρατὸς δ᾿ ὥρμησεν ἁρπάσαι πῖλον.
μόλις δὲ λῆξας πωλικῶν κινημάτων,||
τῇ διὰ χειρὸς εὐτελεῖ βακτηρίᾳ
ὄμματ᾿ ἀμαυροῖ βασιλικῆς εἰκόνος
ἐπὶ πίνακος αὐτόθ᾿ ἐγγεγραμμένης.
τοῦδ᾿ ὡς μεμηνότος γε καταγνοὺς ἄναξ
ἄλλαις ἑαυτὸν φροντίσιν ἐνησχόλει.
 Ἐκεῖθεν εἰς Κύψελλα φρούριον φθάσας
πρὸς θήραν ἐξώρμησε τέρψεως χάριν,

6265 d. 8 mens. Apr. a. 1195

6249 πνεῦμα Πύθωνος: Act. 16,16 **6264-81**: C 450,58,61-68*; 451,79-83,86-91

6252 προσχεῖν sed alter σ inter litt. ο et σ i.m. sscr., i.e. προσσχεῖν V: προσχεῖν MB **6257** κρατὸς V: κράτος M: κράτους Bpc. πῖλον MB: πίλον V **6262** τοῦδ᾿ V: τοῦ δ᾿ MB μεμηνότος — ἄναξ V: μεμ. κατ. ἄναξ MB: αὐτάναξ? Bl: μεμ. δὲ κατ. ἄναξ H(90)

καὶ συνεκάλει καὶ σύναιμον πρὸς τόδε.
σκηψάμενος δὲ τὴν φλεβὸς σχάσιν ὧδε
τοῦ πρὸς κυνηγέσιον ἐκκρούει δρόμου·
ἔξεισι δ' οὕτως αὐτοκράτωρ καὶ μόνος.
συνίστορες δὲ προσλαβόντες σκεμμάτων
σύναιμον Ἀλέξιον ἄγουσι τάχος
σκηνὴν πρὸς αὐτὴν καὶ βασίλειον θρόνον,
καὶ τόνδ' ἀνεῖπον αὐτοκράτορ' Αὐσόνων,
τοῖς βασιλικοῖς ἀλαλάζοντες κρότοις.
καὶ γνοὺς Ἰσαάκιος τὰ πεπραγμένα
θεοκλυτῶν ἦν κίνδυνον πεφευγέναι.
ἐπεὶ δὲ συνέξοντας αὐτὸν ἱππότας
ἑώρα συντρέχοντας ἀπτέρῳ τάχει,
ἀνεὶς χαλινὰ πρὸς φυγὴν μετετράπη,
καὶ ῥοῦν ποταμοῦ διαβὰς προκειμένου
ἤλαυνεν ἵππον φυγαδεύων ᾗ σθένος.
πλὴν συσχεθείς γε κατὰ Στάγειραν πόλιν
ἐκκόπτεται δὴ τὰς κόρας τῶν ὀμμάτων||
κατὰ σεμνεῖον εὐαγὲς τὸ τῆς Βήρας,
οὗπερ δομήτωρ σεβαστοκράτωρ ἔφυ
τοῦδ' Ἀνδρονίκου καὶ τοκεὺς στεφηφόρου.
οὕτω δ' Ἰσαάκιος ἐκκοπεὶς κόρας
ἐν βασιλείοις ἐγκαθείργνυται δόμοις,
οὐχὶ μετασχὼν οἱασοῦν ἐδητύος
διὰ τὸ πάθος ἡμερῶν συχνῶν πάνυ.
ἔπειτ' ἐκεῖθεν ἔσχεν αὐτὸν οἰκία
ἡ κατὰ Διπλοῦν κίονα Προποντίδος,
σὺν μησὶν ἑπτὰ λυκάβαντας ἐννέα — Ἰσαάκιος ὁ Ἄγγελος
κραταρχίας ἄρξαντα τῆς τῶν Αὐσόνων. — ἔτη θ΄ ἥμισυ

Οὕτω δ' ἐπιβὰς Ἀλέξιος τοῦ κράτους
καὶ τῶν ὅλων σχὼν καθαρῶς αὐταρχίαν

6276 θεοκλυτῶν: Eur. Med. 207; Plut. Rom. 28 **6278** ἀπτέρῳ τάχει: vide v. 4982 **6282-94**: C 452,94,1-3,9-11,16-18 **6295-306**: C 454,21*,25-27*; 455,52/53,60/61

6267 σκηψάμενος VBpc.: σκεψάμενος M **6282** Στάγειραν VMB: Σταγείραν H(84)

οὐκ εὐθὺς εἰσέδραμε πρὸς Βυζαντίδα,
ἀλλὰ κακῶς πάσχουσι τοῖς κατὰ δύσιν
παρὰ Μυσαρχῶν κασιγνήτων δυστρόπων,
Ἀσάν τε Πέτρου, τῆς κακῆς ξυνωρίδος,
προσανέχει πράγμασι καὶ τοῖσδ' ἀμύνει.
δηλοῖ δ' ἐπ' αὐτῷ τὸ πραχθὲν τῇ συζύγῳ,
γερουσίας μέρει τε τῷ κατὰ πόλιν,
κλήρῳ τε παντὶ καὶ πολιτείᾳ πάλιν·
καὶ πᾶς τις ὠσὶν ἀκοὴν πεπραγμένων
ἄγαν ἱλαρῶς ἡδέως ἠκηκόει.
τῆς δ' Εὐφροσύνης Δουκαίνης βασιλίδος
πρὸς τὸν μέγιστον ναὸν ἀφικνουμένης,||
στῖφος βαναύσων φατρίαν δεδρακότες
ἄνδρα Κοντοστέφανόν τινα τοὐπίκλην,
Ἀλέξιον κλήσει δέ, συνειληφότες
ἐν τῷ μεγίστῳ τοῦ Θεοῦ θείῳ δόμῳ
ἀνεῖπον ὡς ἄνακτα τῆς Ῥωμαΐδος·
λαμπρῶν δ' ἐνίοις συσχεθεὶς παραυτίκα
φρουρὰν ὑπέστη καὶ κάθειρξιν ἐνδίκως.
καὶ λοιπὸν ἅπας προστρέχων θείῳ δόμῳ
τὴν Εὐφροσύνην ἀνύμνει βασιλίδα.
μεθ' ἡμέρας δ' εἴσεισι καὶ κράτωρ πόλιν,
οὐ πᾶσιν ἀσπάσιος ὢν χάριν ἕδρα
εἰς σύγγονον φίλον τε καὶ βασιλέα·
οἳ καὶ παρεφθέγγοντο δήπουθεν τάδε·
«ἂν οἶδεν ὕδωρ τοὺς πεπωκότας πνίγειν,
τί λοιπὸν ἄλλο καὶ πιὼν ζήσαιτό τις;
εἰ δ' οὐ λυτροῦται τὸν σύναιμον κινδύνου

6297 mense Apr. a. 1195

6307-15: C 455,64-67*; 456,70-74 **6316-25**: C 453,6/7; 454,17; 456,83-85; 457,2,7-10 **6322/23**: cf. ὅταν τὸ ὕδωρ πνίγῃ, τί δεῖ ἐπιπίνειν; Arist. Eth. Nic. 1146a,35; cf. Galen. (ed. C. G. Kühn) VIII, 577,13/14 **6324/25** οὐ λυτροῦται — αὐτάδελφος: Ps. 48,8

6301 προσανέχει V: προστρέχει MB: προστρέχει τε? B1: προσέτρεχε H(58)

ὁ φίλος αὐτάδελφος, οἴχεται φύσις.»
ὅμως παρελθὼν εἰς νεὼν Θεοῦ μέγαν
καὶ ταινιωθεὶς ταῖν χεροῖν ἀρχιθύτου,
ἔξεισιν αὖθις ὡς ἔθος στεφηφόροις.
ἵππος προσήχθη γαῦρος εἰς ἱππασίαν,
φατνιστός, Ἀρράβιος, εὖ ἠσκημένος.
ὡς οὖν ἐπῆλθεν ἐγκαθιζῆσαι δίφρῳ,
ἵππος φριμάσσων γαυριῶν ἦν ἐκτόπως·
ἐμπροσθίους δ' ἄνωθεν ἀνυψῶν πόδας||
καὶ βλοσσυρόν τι καὶ μανιῶδες βλέπων,
τὸ δάπεδον δ' ὄνυξι κόπτων συχνάκις,
τὸν ἀναβάτην ἀπεσείετ' ἐξόχως.
ἐπεὶ δὲ λαθὼν ἐμβεβήκει τῷ δίφρῳ
ἡνία λαβὼν ἐν χεροῖν αὐτοκράτωρ,
οὐχ' ἧττον ἵππος ἀγέρωχος ἠτάκτει,
πόδας ἀνυψῶν καὶ κροαίνων ἀγρίως
μετ' ἐξακούστων χρεμμετισμῶν καὶ κρότων.
καὶ ταῦτα ποιῶν οὐκ ἔληξε παράπαν,
ἕως κεφαλῆς τοῦ κρατοῦντος τὸ στέφος
χαμαὶ πεσεῖν δέδρακε, καὶ τούτου μέρη
θραῦσίν τε παθεῖν δυσκλεᾶ τ' ἀκοσμίαν,
αὐτὸς δ' ἐπεσφαίριστο μάλ' ἐφεστρίδι.
ἵππον δ' ἀναβὰς ἄλλον ὁ στεφηφόρος
πομπὴν ἐπεισόδιον εἶχεν ἀνύσας
σὺν τῷ πεσόντι καὶ τεθραυσμένῳ στέφει.
ἀπαίσιος δ' ἔδοξεν οἰωνὸς τόδε.
Ὑπῆρχεν οὗτος ἀγαθὸς τρόπους κράτωρ,
μείλιχος, ἡσύχιος, ἠπία φύσις,
ἱλαρὸν εὐέντευκτον ἦθος εὖ φέρων,
μεταδοτικὸς καὶ φιλοικτίρμων πλέον,
πᾶσι προσιτός, εὐμενὴς ὑπηκόοις,

6326-50: C 457,20 — 458,38 **6334** βλοσσυρόν: Plat. Rep. 535b μανιῶδες βλέπων: cf. τιτανῶδες βλέπει Paroem. Apost. 16,64 **6351-73**: C 547,87-93*; 548,94-11

6328 στεφηφόροις VMB: στεφηφόρος? cf. v. 6565 (−6589). B1 **6334** βλοσσυρὸν VMH(78): βλοσυρὸν B **6341** χρεμμετισμῶν VM: χρεμετισμῶν B: καὶ χρεμμισμῶν H(79) **6346** ἐπεσφαίριστο VBpc. (cf. C 458,36): ἀπεσφαίριστο M

ἡδύς, χαρίεις, εὐπρεπὴς ὄψιν ἄγαν,
ὄρθιος, εὐῆλιξ τε, Νιρεύς τις νέος,
οὔ τινα βλάψας εἰς δέμας, εἰς οὐσίαν.||
οὔτ' αὖ νεοχμώσας τι τῆς Ἐκκλησίας,
οὐ καινίσας ἔθιμα τῆς κραταρχίας,
μισῶν διαβόλους τε θῶπας καθάπαξ,
αἰσθητική τις καρδία, σὴς ὀστέων,
τῆς εἰς ἀδελφὸν ἀδίκου παροινίας
ἐν συντριβῇ πνεύματος εὖ ᾐσθημένος
καὶ κατανύξει καρδίας δακρυχέων·
ἐφ' οὗ γυνή τις οὐκ ἐφάνη γαμέτου
ἐκ τοῦδε κακῶς εἰς δέμας πεπονθότος
παρειὰς ἀμφίδρυφος ἢ καὶ λυσίθριξ,
οὐδ' ἀπελαθεὶς ὦπτό τις τῆς πατρίδος.
πλὴν νωχελὴς ἦν καὶ μαλακὸς τὴν φύσιν,
οὐδ' εὖ πεφυκὼς πρὸς διοίκησιν ὅλων
ἐκ τῆς φυσικῆς νωθρότητος συντρόφου
καὶ τῆς τρυχούσης τοὺς πόδας καχεξίας.
Οὗτός γε τοίνυν ἀσφαλῶς σχὼν τὸ κράτος,
καὶ βασιλείοις ἐνδιατρίψας δόμοις,
καὶ δωρεαῖς πλείστους γε καταπιάνας
καὶ φιλοτίμοις ἀξίαις καθηδύνας,
μετὰ στρατιᾶς ἐκπερᾷ πρὸς τὴν ἕω·
ἤκουστο καὶ γὰρ ὡς ἀποστάτης πάλιν
Ἀλέξιός τις Κιλίκων ἐπαρχίας,
προσηγορίαν ὑποδὺς Ἀλεξίου
οὗπερ τοκεὺς ἦν Μανουὴλ αὐτοκράτωρ,
κώμας ἐπιὼν ἀνέσειε καὶ πόλεις.||

6383 ante d. 8 mens. Iul. a. 1195

6362: vide v. 1268 **6366-68**: cf. Sathas 437,15-19; Plut. Reg. Imp. Apoph. Pericl. 4, p. 186c **6374-77**: C 454,28 — 455,52 **6378-86**: C 461,14-16,24/25,28/29; 462,37/38, 65/66

6369 τῆς VBpc.: τῆς om. M **6373** τοὺς VBpc.: τοὺς om. M **6376** πλείστους γε V : πλείστους MB: τε πλείστους? B1: πλείστους τε H(60) **6383** καὶ V: τὰς MB

τοίνυν ἐπιστὰς φρουρίοις Μελαγγείων
καὶ τοῖς ἐκεῖσε βασιλεὺς αὐτοκράτωρ
ἀναγορευθεὶς πρὸς πόλιν ὑποστρέφει.
Εἶτ' ἀνεφύη Ῥωμαΐδος τῷ κράτει
κακόν τι τερμέρειον ἄελπτον πάλιν,
Ἰσάκιος τύραννος αἰσχρὸς Κυπρίων,
ὃς ἐξαπίνης προσρυεὶς τῷ σουλτάνῳ
κἀκεῖθεν εὑρὼν συμμαχικόν τι στῖφος
χώρας ἐκάκου καὶ πόλεις Ῥωμαΐδος.
ὤλλυντο δ' ἄμφω παραπεμφθέντες μόρῳ.
Φροντίδα τιθεὶς δυτικῶν χωρῶν ἄναξ
μετὰ στρατιᾶς ἱκανῆς εὐκαρδίου
ἄνδρα στρατηγόν, τοὐπίκλην Ἀσπιέτην,
κατὰ Μυσῶν πέπομφεν ἐχθρῶν βαρβάρων.
χρησάμενος δὲ μὴ δεόντως τῇ μάχῃ
Μυσοῖς ἑάλω βαρβάροις ἀντιμάχοις.
ποιούμενος λόγον δὲ πλείονα πάλιν
κράτωρ δυτικῶν ἀστέων κακουμένων,
Ἰσαάκιον γαμβρὸν εἰς θυγατέρα,
τὸν σεβαστοκράτορα, πέμπει δευτέρως
σὺν δυσαρίθμῳ στρατιᾷ ῥωμαλέᾳ·
κἀκεῖνος Ἀσὰν συσχεθεὶς τῷ βαρβάρῳ
χρόνια δεσμὰ καὶ κάθειρξιν ὑπέδυ,
ἐν οἷς ἐναπέψυξε βιαίῳ μόρῳ.
πλὴν ἀλλὰ καὶ βάρβαρος Ἀσὰν ἐφθάρη ||
κλῆσιν Ἰβαγκῷ τινι Μυσῶν ἐκ γένους·

6386 autumno a. 1195 **6387** iam ab a. 1185 **6392/93** post a. 1192 usque ad a. 1195 **6397** πέπομφεν: mense Apr. a. 1195 **6408/09** a. 1196

6387-93: C 463,78-82; 464,12/13 **6388** κακὸν... τερμέρειον: vide v. 291 **6394** Φροντίδα τιθείς: cf. v. 4258 **6394-407**: C 465,24-32; 468,11/12,18,23; 471,90/91 **6408-24**: C 469,35-39; 470,62/63; 471,84/85; 472,18-23,26-28; 473,45-47, 50-52,55/56,60-62

6388 τερμέρειον V: τερμέριον MB **6399** Μυσοῖς V: αὐτοῖς MB **6409** τινι VM: τινὶ B

καὶ Πέτρος ἀρχὴν τὴν Μυσῶν λαβὼν ἔχει.
καὶ τοῦδε κακῶς ἀποκτανθέντος ξίφει
Ἰωάννης δέδεικτο Μυσαρχηγέτης,
Ἀσὰν Πέτρου σύναιμος, αἴσχιστος τρόπους,
τῶν Ῥωμαϊκῶν ἀστέων καθαιρέτης.
ὁ δ' οὖν Ἰβαγκὸς προσρυεὶς στεφηφόρῳ
καὶ παρὰ τοῦδε προσδεχθεὶς μάλ' ἀσμένως
χρήσιμος ὤπτο τῷ μέρει τῶν Αὐσόνων,
ἀκμαῖος ὤν τις καὶ χέρας ῥωμαλέος,
ὀξύρροπος δ' οὖν πρὸς θυμὸν καὶ μανίαν.
τούτῳ κατηγγύησε πρὸς συνοικίαν
τὴν θυγατριδῆν βασιλεὺς ἀφιγμένῳ,
ὕπαρχον ἀρχὴν τῆς Φιλίππου χειρίσας·
ὃς ἦν ἐπιτείχισμα Μυσοῖς καὶ Σκύθαις
τειχῆρες Αὐσόνων δὲ χωρίον μέρει.
Τοῖς Ἀλαμανοῖς βαρβάροις Σικελίας
αἰσχρῶς ἁλούσης, εἰς Ἰταλίαν τότε
δορυάλωτος συναπήχθη πρὸς βίαν
καὶ θυγάτηρ ἄνακτος Ἰσαακίου,
καὶ κασιγνήτῳ ῥηγὸς Ἀλαμανίας
Φιλίππῳ συνέζευκτο πρὸς γάμου σχέσιν,
πόσιν ἑαυτῆς ἀποβαλοῦσα μόρῳ,
τοῦ Σικελῶν ἄρξαντος υἱὸν πρὸ χρόνων.
ἣ κυκεῶνα πικρίας ἀψινθίου,||
ποτήριον δ' οὐχ ἧττον ὀργῆς Κυρίου
ὀλέθριον κίρνησι τῇ Βυζαντίδι.
Πάσχων τὰ τοῦ σώματος ἄρθρα καὶ βάθρα

6411, 6412 a. 1197 **6415-17** a. 1197-1200 **6427** d. 29 mens. Dec. a. 1194 **6430** d. 25 mens. Maii a. 1197 **6431** d. 24 mens. Dec. a. 1193

6423 ἐπιτείχισμα Μυσοῖς: cf. Dem. 8,66 **6424** τειχῆρες... χωρίον: cf. Xen. Hell. 5,3,2; cf. τεῖχος ὀχυρὸν Ier. 15,20 et Ps. 38,9 **6425-32**: C 481,89-94 **6433** κυκεῶνα πικρίας: vide v.1730 πικρίας ἀψινθίου: Apoc. 8,11 **6434**: Abac. 2,16 **6436-72**: C 496,75 — 497,77; 497,80-91; 497,95 — 498,11

6410 λαβὼν Mpc.B: λαβὴν V **6424** χωρίον V: χωρίων MB **6426** εἰς Ἰταλίαν H(79): ἐν Ἰταλίᾳ VMB **6433** ἀψινθίου B: ἀψινθίου VM

οὐ συνεχῶς μὲν καὶ διὰ βίου κράτωρ,
κατὰ δὲ κύκλους καί τινας περιόδους
ἔκ τινος ὕλης σώματος καχεξίας,
ὀδύνας εἶχε καὶ δυσυποίστους πόνους
ἐπεισρυέντος τοῦ κακοῦ καὶ τοῦ πάθους.
ἔαρος οὐκοῦν τηνικαῦτ᾽ ἀφιγμένου
πόνοις νικηθεὶς καὶ περιωδυνίαις
τολμᾷ τι πρᾶγμα κινδυνῶδες καὶ ξένον,
ὄλεθρον αὐτῷ προξενοῦν παραβόλως·
σιδήρια γὰρ πυρακτωθέντα σφόδρα
σκελοῖν ἐπιτίθησιν ἀμφοῖν καὶ βάθροιν,
καὶ πρὸς βάθος δέδρακε καυτῆρα μάλα.
καὶ πρὸς βραχὺ μὲν ῥαϊσάντων τῶν πόνων
μεθ᾽ ὕβρεων ἅπαντες Ἀσκληπιάδαι
μακρὰν ἀπηλαύνοντο κράτορος λόγῳ·
μετὰ δὲ τοῦτο φλεγμοναὶ καυτηρίας
κατέτρυχον κρατοῦντα καὶ ποδαλγίαι,
καὶ πᾶς ἰατρὸς εἰσκέκλητο σὺν τάχει.
καὶ πάντας ὑπέθραττεν οὐ φαῦλον δέος,
μήπως ἀνειρχθὲν καθόδου τῆς πρὸς πόδας
εἰωθὸς αἷμα σὺν ὕλῃ καταρρέειν,
ἐνσκῆψαν εἰς καίρια σώματος μέλη ‖
οἴσει κρατάρχῃ θάνατον παραυτίκα,
μεταπεσεῖται δ᾽ ἀλλαχοῦ κραταρχία.
τούτων λόγος μάλιστα τῇ βασιλίδι,
κληροῦχον υἱὸν οὐκ ἐχούσῃ τοῦ κράτους,
μόνην ξυνωρίδα δὲ τῶν θυγατέρων,
χῆτιν παθουσῶν τῶν συνεύνων πρὸ χρόνων·
ὧν Εἰρήνη μὲν ἡ χρόνῳ πρεσβυτέρα
συνῆπτο καλῶς πρὸς γάμου κοινωνίαν
Κοντοστεφάνων ἐκ γένους Ἀνδρονίκῳ,
μόρῳ μαλακῷ καταλύσαντι βίον,
ἡ δευτέρα δ᾽ Ἄννα γε συνῴκει πάλιν
Ἰσαακίῳ Κομνηνιάδῃ νέῳ,

6464 χῆτιν: mg. glossa στέρησιν scr. V

Μυσῶν καθείρξει τὸν βίον λελοιπότι,
ὡς ἱστορῶν ἔφρασεν ἀνόπιν λόγος.
Ταῦτα μὲν οὕτω τῷ βασιλεῖ συνέβη·
ὅμως ῥαΐσας, ἀπάρας Βυζαντίδος,
ἐφίσταταί γε Θεσσαλονίκῃ πόλει,
κἀκεῖθεν ὁρμᾷ κατὰ Χρύσου τοῦ Βλάχου,
ὃς παραλαβὼν Στρούμμιτζαν σὺν τοῖς πέριξ,
καί τι κατασχὼν εἰς τυραννείου λόγον
ὑπερφυὲς τειχῆρες αἰπεινὸν λίαν
ἔρυμα δεινόν, Πρόσακον κεκλημένον,
ὃ συνδραμοῦσαι φύσις ἅμα καὶ τέχνη
ἀπρόσμαχόν τ᾽ ἄμαχον εἰργάσαντό πως.
ἦν Ῥωμαϊκοῖς γειτνιάζουσιν ὅροις ‖
μέγα τι κακόν, ἀφανίζουσα λύμη.
τοίνυν ἐπιστὰς βασιλεὺς τῷ Προσάκῳ
μετὰ στρατιᾶς ἀξιαγάστου λίαν,
καὶ συγκροτήσας καρτερὰν Μυσοῖς μάχην,
σπουδὴν ἐτίθει τοῦ Χρύσου κατισχῦσαι
ἑλεῖν τε καὶ φρούριον αὐτοῦ τοῖς ὅπλοις.
μετὰ φόνον γοῦν καὶ κάματον μυρίον
εἰς συμβάσεις βλέψαντος αὐτῷ τοῦ Χρύσου
τοῦ καθυπείκειν βασιλεῖ διὰ βίου,
ἔρυμα κατέχειν τε πρὸς βασιλέως
καὶ σύζυγον σχεῖν ἐκ βασιλείου γένους,
ἄναξ μεταστὰς τῶν μερῶν τοῦ Προσάκου
εἴσεισιν αὖθις τὴν πόλιν Κωνσταντίνου.
Ἀφίσταται δὲ τοῦ κράτους Ῥωμαΐδος

6475 post d. 23 mens. Apr. a. 1199 **6485** aestate a. 1199 **6497** Ἀφίσταται: mense Febr. a. 1200

6472 ἔφρασεν: vide v. 6407 **6473-96**: C 499,54/55; 502,10-15,19-24; 504,71; 505,83/84, 89/90; 506,19/20; 507,54-58 **6484** μέγα... κακόν: Hom. Λ 404 λύμη: vide v. 286 **6497-511**: C 509,19/20; 512,88; 513,12,21-25,29-31; 514,37; 518,6/7

6493 τε πρὸς βασιλέως V: βασιλεῖ διὰ βίου MB: βασιλεῖ διὰ βίου] δὲ καθὰ κατεῖχεν? v. Nicet. p. 672,16 (C 507,54). B1: βασιλεῖ διὰ βίου del. H (58)

πρόσφυξ Ἰβαγκός, ὢν ἐν Φιλίππου πόλει,
καὶ πλεῖστα δεινῶν Αὔσονας κατειργάκει,
καὶ στρατιὰν ἥττησεν αὐτῶν πολλάκις,
ἑλὼν πρωτοστράτωρα Καμμύτζην μάχῃ,
ἐπιδραμὼν δὲ καὶ πόλεις Ῥωμαΐδος
τὰς πρὸς Βολερὸν μέχρις αὐτῆς Ξανθείας,
καὶ πάντα Μυσῶν, ἥ φασι, λείαν δράσας,
ἀνὴρ ἀτεχνῶς αἱμοχαρὴς καρδίᾳ,
κύων μανικὸς καθυλακτῶν Αὐσόνων·
ὃς ἐς τοσοῦτο μανίας ἐληλάκει
ὡς συσχεθέντας Αὐσόνων κατὰ μάχην ||
τέμνειν μεληδὸν ἐν πότῳ ξιφειδίῳ.
ὅθεν βασιλεὺς ἀπάρας Βυζαντίδος
Ὀρεστιάδα καταλαμβάνει πόλιν.
ὁρῶν ἀποστάτην δὲ δύσμαχον πάνυ
καὶ συνὸν αὐτῷ Ῥωμαϊκόν τι στῖφος
πρὸς συμπλοκὴν φρίσσον τε καὶ θνῆσκον δέει,
ἐξηπορεῖτο φροντίσι προσανέχων.
πλὴν προυκαλεῖτο πρὸς φιλίαν ἐνστάτην,
μηδὲ στρατιᾶς ἀμελῶν καὶ τῆς μάχης.
καὶ παραλαβὼν τὰς δυνάμεις τὰς ὅλας
καὶ τῆς Φιλίππου τὴν ἐπαρχίαν φθάσας
Στενίμαχον φρούριον εἷλεν ἐκ μάχης,
ἔνθα συνῆκτο βαρβάρων πλεῖστον στῖφος,
οὓς κατεδουλώσατο πορθήσας πόλιν.
ἔπειτα, συσχὼν ἀπάτῃ ψευδορκίοις
Ἰβαγκὸν ὠμὸν δύσμαχον κακεργάτην,
εἴσεισι καλλίνικος τὴν Κωνσταντίνου.
Τούτου κρατοῦντος Κομνηναγγελωνύμου,
Ἰωάννου δὲ Καματηροῦ τὸν θρόνον
Βυζαντιάδος ἰθύνειν εἰληχότος,

6504 πάντα... δράσας: vide v. 545 Μυσῶν... λείαν: vide v. 2101 **6506** κύων μανικός: cf. v. 312 **6512-25**: C 518,7-10,16-22; 519,31-35 **6514** θνῆσκον δέει: vide v. 5128 **6526-39**: C 514,42-46; 515,57-59

6513 αὐτῷ M: αὐτῶ V: αὐτῷ B **6525** τὴν VMB: εἰς H(72)

δόγμ᾽ ἀνεφύη καινοφανὲς καὶ νόθον,
γεννήτορά τε καὶ διδάσκαλον φέρον
τινὰ μοναχὸν Σικιδίτην τοὐπίκλην,
λαλοῦντ᾽ ἀληθῶς ἀπὸ γῆς καὶ κοιλίας.
ζητήσεως οὔσης γὰρ εἰ χρὴ καὶ λέγειν ||
νοεῖν τε σαφῶς σῶμα Χριστοῦ δεσπότου,
ὃ ληπτόν ἐστιν ἡμῖν ἐν μυστηρίοις,
ἄφθαρτον εἶναι καθάπερ μετὰ πάθος
καὶ θείαν ἀνάστασιν, ἢ φθαρτὸν λέγειν,
ὁποῖον ἦν πρὸ θανάτου καὶ τοῦ πάθους,
ἄφθαρτον οἱ μὲν ἀπεδείκνυον τόδε,
διδασκαλικαῖς χρώμενοι μαρτυρίαις
σοφοῦ Κυρίλλου καὶ πατρὸς Χρυσοστόμου
Εὐτυχίου τε ποιμένος Βυζαντίδος
καὶ Γρηγορίου φωσφόρου Νυσσαέων,
οἵπερ παριστάνουσι διδασκαλίαις
ἐκεῖνο σῶμα Δεσπότου πεφυκέναι
τὸ νῦν πρὸς ἑστίασιν ἡμῖν τυγχάνον,
ὃ κρεῖττον ὀφθὲν θανάτου μετὰ πάθος
ζωῆς κατῆρξεν ἀφθίτου βροτῶν χάριν·
οὗ κἂν μέρος τις τυγχάνῃ δεδεγμένος,
ἅπαν λαβὼν ἄπεισι σῶμα Κυρίου,
καὶ προσθεουργεῖ τοὺς μετασχόντας ξένως.
οἱ δ᾽ ἐκ μερίδος τῆς ἐναντίας πάλιν
ἔφασκον αὐτὸ μηδὲ τύπον παρέχειν
σεπτῆς μακαρίας τε παλινζωΐας,
τελούμενον δὲ θυσίαν μόνην φέρειν,
κἀντεῦθεν ἄνουν, φθαρτόν, ἄψυχον πέλειν,
καὶ τὸν μετασχόντα δὲ λαμβάνειν μέρος,
οὐχ ἅπαν αὐτὸ σῶμα Χριστοῦ δεσπότου·||
«εἰ γάρ», φασίν, «ἄφθαρτον ὑπῆν καθόλου,
ἦν ἂν ἀναφὲς ἀθέατον τοῖς ὅλοις.»

6532 λαλοῦντ᾽... ἀπὸ γῆς: Joh. 3,31 **6540-51**: C 515,60 — 516,83 **6552-64**: C 516,83-88; 518,5

6558 αὐτὸ VH(72,80): τὸ MB: δὲ τὸ? Bl

τοιαῦτα συνείροντες οἵδε δυστρόπως
ἁπλουστέρους ἔπειθον ὑπείκειν σφίσι·
τῇ κρείττονι δόξῃ δὲ προστεθεὶς ἄναξ
εἶα φθινύθειν τηνάλως τοὺς θατέρας.
Μυσῶν γένος κάκιστον, εἰς συμμαχίαν
στῖφος Κομάνων προσλαβὸν παριστρίων,
χώρας ἐπῄει Ῥωμαϊκὰς ἐκτρῖβον,
καὶ λείαν ἀμύθητον αἰχμαλωσίαν
καὶ σκῦλα πλεῖστα κερδᾶναν ὑποστρέφει.
καὶ τοῦτ' ἂν εἶχεν εἰσαεὶ δρᾶν ἐξ ἔθους,
εἰ μὴ τὸ χριστώνυμον εὐσεβὲς φῦλον
τῶν Ῥὼς ἀπεῖρξε σφᾶς κακῆς προθυμίας·
ὁ γὰρ Γαλίτζης ἡγεμών, παραινέσει
τοῦ ποιμενάρχου Ῥωσικῆς Ἐκκλησίας,
στῖφος στρατιᾶς ἡλικὼς ὡς μυρίον
ἐπῆλθε τῇ γῇ τῶν Κομάνων ἀθρόον
καὶ χώραν ἠφάνισεν αὐτῶν ἐσχάτως.
καὶ τοῦτο δράσας πλειστάκις φιλοφρόνως
εἰς εὐσεβῶν καύχημα τῶν χριστωνύμων,
σφᾶς συμμαχεῖν ἔπαυσε Μυσοῖς βαρβάροις.
Καί τις Κομνηνῶν ἐκφυεὶς Ἰωάννης,
ἀνὴρ πιθώδης σωματικὴν τὴν πλάσιν,
προκοίλιός τε καὶ λιπόκρεως λίαν,||
Παχὺς ἐπίκλην ἐκ θέας φερωνύμου,
ἀντάρας ὦπτο βασιλεῖ κατὰ πόλιν.
νεὼν γὰρ εἰσδὺς τὸν Θεοῦ θεῖον μέγαν
καὶ τῶν περὶ τράπεζαν ἠωρημένων
στέφανον ἐνθεὶς τῇ κρατὶ παρανόμως,
στεφανίτης ἔξεισι τοῦ θείου δόμου,
καὶ σὺν φατρίᾳ καὶ συνιστόρων στίφει.

6563 mense Maio a. 1200 **6567** post aestatem a. 1200 **6585** d. 31 mens. Iul. a 1200

6565-80: C 522,25-30; 522,33 — 523,42 **6581-607**: C 526,34 — 527,53; 527,56-58, 64-69

6564 τηνάλως VM (cf. v. 5505): τηνάλλως B

ὄντων ἐπισήμων τε λαμπρῶν ἐκ γένους,
εἴσεισιν εὐθὺς εἰς παλάτιον μέγα,
τοῖς βασιλικοῖς ἀναδούμενος κρότοις.
καὶ βασιλείου καθίσας ἐπὶ θρόνου
τινὰς ἐδωρήσατο λαμπραῖς ἀξίαις.
ὁ συρφάκων ὄχλος δὲ καὶ τῶν ξυγκλύδων
ἀνὰ στενωποὺς ἀμφόδους Βυζαντίδος,
πρὸς δ' αὖ ἀγυιὰς ἐκτρέχοντες λιμένας,
ἀνηγόρευον Αὐσόνων βασιλέα
ἐλευθέρῳ στόματι τόνδ' Ἰωάννην,
τιθέντες εἰς ἅρπαγμα λαμπρὰς οἰκίας.
νυκτὸς δὲ χανδὸν ἐμφορηθεὶς ἀκράτου
Παχὺς φρένας κλῆσίν τε τύραννος νέος,
ἀνείς τε πύλας ἀνέτους ἀνακτόρων
ὁπλιτικῆς φάλαγγος ἐσκεδασμένης,
ἔλαθεν ἁλοὺς ὁπλίταις βασιλέως
καὶ τὴν κεφαλὴν ἐκκοπεὶς παναθλίως.
Καὶ δέσμιος δὲ πρωτοστράτωρ Καμμύτζης,||
ὃν φθάσας εἶπον τοῖς Μυσοῖς ἡλωκέναι,
εἱρκτῆς τε δεσμῶν ἐκλυθεὶς παρὰ Χρύσου,
σὺν τῷδ' ἀπεστάτησεν Αὐσόνων κράτους,
καὶ κατακρατεῖ Πελαγονίας ὅλης.
συνέσχε καὶ Πρίλαπον ἄστυ ῥᾳδίως,
κατατυραννεῖ Θετταλικῶν χωρίων,
παρακινεῖ τε ῥᾶστα καὶ τὴν Ἑλλάδα,
παλίμβολον τίθησι Πέλοπος κλῖμα.
πρὸς τῷδ' ἀποστάτης γε δεύτερος πάλιν,
σπαρτοὺς κατὰ γίγαντας, αἴφνης ἀνέφυ,
Ἰωάννης Κύπριος Σπυριδωνάκης,
τοὐπώνυμον σχὼν ἐκ πατρῴας ἑστίας,
αἰσχρός τις εἶδος, ἡλικίαν καὶ τρόπους,
χειρωνάκτης τέχνην τε, τὰς ὄψεις στράβων,
τύχην χαμερπὴς καὶ χθόνιος παντάπαν,
ὑπηρετῶν ἄνακτι τὰ κατὰ δόμους,

6608/09: cf. v. 6501 **6608-16**: C 533,42-48; 533,57 — 534,62 **6617-38**: C 534,63-74; 534,79 — 535,86; 535,91/92,95-1 **6618**: vide v. 6081

φύλαξ ταμείων τῶν ἔσω τεταγμένος,
εἶτα Σμολένων κλῖμα λαχὼν διέπειν·
ὃς κατεπαρθεὶς ἀξίαις παραλόγοις
ἤρθη πρὸς ἀπόνοιαν ἀποστασίας.
ὑπῆν βασιλεῖ καὶ κακὸν τρίτον τότε
εἰωθός οἱ νόσημα τῆς ποδαλγίας.
στράτευμα τοίνυν διελὼν πᾶν εἰς δύο
τὸ μὲν παρέσχε κατὰ Σπυριδωνάκου
γαμβρῷ Παλαιολόγῳ τῷ γ' Ἀλεξίῳ,||
τὸ δ' εἶχε πέμψας Ἰνουπολίτῃ πάλιν
εἰς ἀντίμαχον κατὰ Καμμύτζη μάχην·
καὶ συμβαλὼν ἥττησε τοὺς ἀποστάτας,
καὶ φυγάδας τίθησι τῷ Θεοῦ σθένει,
καὶ Χρύσον ἀπήλασε χώρας Στρουμμίτζης.
Ἐφ' ἡμερῶν τούτου γε τῆς κραταρχίας
Ἰωάννης ἔξεισι Μυσαρχηγέτης,
σύναιμος Ἀσὰν καὶ Πέτρου, τῆς Μυσίας
μετὰ στρατιᾶς κατὰ Ῥωμαίων ὅρων,
καὶ διαλαβὼν ὁπλιτῶν πολλῶν ἴλαις
κατὰ Ῥοδόπην τὴν Κωνστάντιαν πόλιν
ᾠκισμένην εὖ καὶ κολώνειαν πόλιν,
ταύτην παρεστήσατο ῥᾷστα τῇ μάχῃ.
καὶ κατερείψας τὸν περίβολον τάλας
εἰς Βάρναν ἧκε τὴν παράλιον πόλιν,
καὶ τήνδε τρισὶ κατασείσας ἡμέραις
παραλαβών τε, κατεδαφίσας ἅμα,
καὶ τοὺς ἐν αὐτῇ καταχώσας, φεῦ πάθους!
ζωοὺς ἀλάστωρ παρακειμένῃ τάφρῳ
κατὰ μέγα Σάββατον εὐλογημένον,

6638 vere a. 1202 **6640** a. 1201/1202

6639-55: C 532,21-25; 533,33-40

6628 ἤρθη V: ᾗρθη MB **6631** στράτευμα scripsi: στρατευμάτων VMB: στράτευμα? B1 **6633** τῷ γ' Ἀλ. scripsi: τῷ Ἀλ. VMB **6634** Ἰνουπολίτῃ V: Ἰνοπολίτῃ M: Οἰνοπολίτῃ Bpc. **6645** κολώνειαν VMB; κολώνειαν = fastigiis impositam B in interpretatione latina scr.; cf. etiam v. 3924

μηδὲν σεβασθεὶς τὰ Χριστοῦ θεῖα πάθη,
ἐκεῖθεν ἀνέζευξεν εἰς τὴν πατρίδα.
Φαῦλον τραγῳδὸν οὐκ ἔδει παριέναι,
τοιοῦτον οἷος ὢν ἔγωγε τυγχάνω,
εἰς συμφορῶν πέλαγος, εἰς τόσον βάθος||
τραγῳδίας τε καὶ κακῶν Ἰλιάδος,
ἃ πάντα συμβέβηκε τῇ Κωνσταντίνου·
ἀλλ' ὅστις ἂν ἤμελλεν ἐκ διαμέτρου
ἅπαντα νικᾶν τραγικὸν πρὸς τὸ κλάειν
καὶ δραματουργὸν συμφορῶν ἀνθρωπίνων,
οἷοί περ ὄντες τυγχάνουσιν ἐκτόπως
Σοφοκλεῖς Αἰσχύλοι τε σὺν Εὐριπίδαις.
πίσυνος ὢν ὅμως δὲ κἀγὼ τῷ λόγῳ,
αὐτοῦ διδόντος, ἐξερῶ τι πρὸς σθένος.
Καθεῖλεν Ἀλέξιος Κομνηνὸς κράτωρ
σύναιμον Ἰσάκιον ἀρχικοῦ θρόνου·
καὶ τάχ' ἂν ὑπῆν συμφέρον κραταρχίᾳ,
εἰ τοῦδε μηδὲν φυλακῆς κατημέλει.
νυνὶ δὲ διάγοντι τῷδ' Ἰσακίῳ
κατά γε Διπλοῦν κίονα Προποντίδος
ἀνεύθυνον ξύμπασιν ἦν προσιέναι
καὶ καθομιλεῖν πάντα τε δρᾶν ἀνέδην.
διακόνοις οὖν Ἰταλοῖς κεχρημένος,
ἀνδράσι φίλοις, γράμματ' ἐκπέμπει λάθρᾳ
φίλῃ θυγατρὶ τῇ συνεύνῳ Φιλίππου,
Ἀλαμανῶν ἄρχοντος εὐτυχῶς τότε,
δηλοῦντά οἱ ξύμπαντα συμβεβηκότα.
κἀκεῖθεν ἀντίγραφα προσδεδεγμένος
πέμπει πρὸς αὐτὴν Ἀλέξιον υἱέα,

6682 mense Sept. a. 1201

6656 Φαῦλον τραγῳδόν: cf. Arr. Epict. Diss. 3,14,1 **6656-67**: C 535,3-11 **6658** συμφορῶν πέλαγος: vide v. 5224 **6659** τραγῳδίας: vide v. 1551 κακῶν Ἰλιάδος: vide v. 1339 **6668-711**: C 536,12/13; 536,17—537,47 **6675** πάντα... δρᾶν: vide v. 545 **6682-85**: cf. vv. 6686-710

6662 κλάειν VH(55): κλαίειν MB

ὃν καὶ λιπεῖν ἤλπιζε κληροῦχον στέφους,||
λαθόντα τὴν αἴσθησιν οἷς τούτου λόγος.
ὅπως δὲ λαθὼν διέδρασε, λεκτέον.
οὗτός γε συνέξεισι τῷ στεφηφόρῳ
στράτευμα κινήσαντι κατὰ Καμμύτζη,
εἰς δ᾽ οὖν Δαμοκράνειαν ἐσκηνημένου
ἀπῴχετ᾽ αὐτὸς ἀποδρὰς πρὸς Ἄθύραν.
ἐφόλκιον δὲ νηὸς εὐρείας πάνυ,
Ἑλλησποντίαις Πηγαῖς καθωρμισμένης,
ἧς ἡγεμὼν ἦν ἐκ Λατίνων Πισσαῖος,
προευτρεπισθὲν εἰς δοχὴν τοῦ δραπέτου,
ἐκεῖ κατᾶραν ἐξεπίτηδες τότε,
ἡρπακὸς ἐξέπλευσε τὸν νεανίαν,
καὶ πρὸς μέγ᾽ ἀπήνεγκε πλοῖον Λατίνου.
ἐπεὶ δὲ δρασμὸς διέγνωστο τοῦ νέου,
στείλας ἐρευνᾷ βασιλεὺς πλοῖον μέγα.
οὐδὲν δὲ καὶ δράσαντες ἀπεσταλμένοι
παλίνδρομοι φθάνουσι πρὸς βασιλέα·
κειράμενος γὰρ εὐφυῶς οὗτος κόμην,
ἐσθήμασί τε σχηματισθεὶς Λατίνων,
εἰλούμενός τ᾽ αὖ ἀναμὶξ αὐτῶν ὄχλῳ,
ἄγνωστος ἦν ἅπασι καὶ τοῖς εἰδόσιν.
οὕτως ἀποδρὰς Ἀλέξιος, ὡς ἔφην,
πρὸς κασιγνήτην ἐν Σικελίᾳ πλέει,
καὶ τῇδ᾽ ἐποφθεὶς ἐκτραγῳδεῖ τὰ πάθη.
ἥδ᾽ ἐκλιπαρεῖ τὸν σύνευνον ἀμῦναι ||
φίλῳ τε πατρὶ δυστυχῶς πεπραγότι
καὶ συγγόνῳ πλάνητι γυμνῷ τ᾽ ἀστέγῳ.
Ταῦτα μὲν οὕτω συνέκυρσε τῷ τότε,
ὑπῆν δ᾽ Ἐριννὺς φθαρτικὴ καὶ πρὶν πόλει,
Ἐρῖκός τις Δάνδουλος δοὺξ Βενετίας,
ἀνὴρ ἀγύρτης καὶ παλαιὸς κακίαν,

6712-39: C 538,72-80; 538,82 — 539,91 **6714** παλαιός: cf. Hom. ν 432 παλαιὸς κακίαν: cf. π. ἡμερῶν Dan. 70,7,13, al.

6713 Ἐρῖκος scripsi: Ἐρίκος VMB

Ἄδερ ἀλιτήριος, Αὐσόνων λύμη·
ὃς ὑποτύφων ζώπυρον βασκανίας,
ἔναυσμά τ᾽ αὖ μήνιδος ἔνδοθεν φέρων
ὡς ἐν σποδιᾷ τῆς ἑαυτοῦ καρδίας,
τῆς δῆθεν, ὡς ἔφασκεν, εἰς συμφυλέτας
παρ᾽ Αὐσόνων πρὶν ζημίας παροινίας,
εὐκαιρίαν πνεύματος ἦν ἀναμένων,
ὡς πυρσὸν ἀνάψειεν αὐτοῦ κακίας
περιφανῆ μέγιστον ἑπταπλασίως
κατὰ κραταρχίας τε καὶ Ῥωμαΐδος.
δραξάμενος γοῦν τηνικαῦτ᾽ εὐκαιρίας,
τὴν πυρκαϊὰν ἦρεν εἰς μέγα φθόνου,
ὕλην χορηγοῦντος δὲ καιροῦ τῷ φθόνῳ,
συνωμότας σχὼν εἰς σύναρσιν κακίας
ἄνδρας τοπάρχας εὐγενεῖς ἐκ Λατίνων,
ἐκπλεῖν ἑτοίμους εἰς Παλαιστίνης ὅρους
πρὸς ἐκδικίαν μνήματος ζωηφόρου.
βουλεύεται δὴ κατὰ Ῥωμαίων σφίσιν.
οὗτοι δ᾽ ὑπῆρχον ἀρεϊκοὶ γεννάδαι,||
Μόντης Φεράντης μαρκέσιος ἀξίαν,
κλῆσιν Βονιφάτιος, ἀκμαῖος σθένος,
Βαλδουῖνος κόμης τε χώρας τῆς Φλάντρας,
πρὸς δ᾽ αὖ Ἐρῖκος ἁγίου Παύλου κόμης,
καὶ Δολόϊκος κόμης τῆς χώρας Πλέης,
πλείστοις σὺν ἄλλοις ἀνδράσι τολμητίαις.
πλοῖα δ᾽ ἐτύχθη παντὸς ὡς εἰπεῖν στόλου
εἰς Βενετίαν ἐν τρισὶν ὅλοις χρόνοις,
δρόμωνες ἵππων εἰσδοχεῖς πρὸς τοῖς δέκα
ἑκατόν, εὖ πως τῇ τέχνῃ πεπηγμένοι,

6741 post Apr. a. 1201

6715 λύμη: vide v. 286 **6717-23** ἔναυσμά τ᾽—μέγιστον: vide vv. 1539-42 **6722/23** πυρσὸν ἀνάψειεν... ἑπταπλασίως: Dan. 3,19 **6733** ἀρεικοί: vide v. 578 **6740-55**: C 539,93-539,4

6717 ἔναυσμά τ᾽ B: ἐναύσματ᾽ VM **6726** ἦρεν V: ᾖρεν MB **6727** δὲ MB: δε V: γε? B1 **6732** δὴ V: δὲ MB

ἑξήκοντα νῆές τε τριήρεις πάλιν.
ἔτι δὲ συνήλιστο πλοῖα στρογγύλα
πανταχόθεν μέγιστα γῆς Ἰταλίας,
πληροῦντ' ἀριθμὸν ὑπὲρ ἑπτάκις δέκα.
οἷσπερ συνηρίθμητο πλοῖόν τι τέρας
πελώριον, μέγιστον ὧν ποτ' εἶδέ τις,
«Κόσμος» σφίσιν οὕτω γ' ἐπικεκλημένον.
εἴσεισι τοίνυν ἵππος αὐτὰ χιλία,
ὅπλοις γε κατάφρακτος, εὖ ὡπλισμένη,
ἀσπὶς δ' ὁμοίως, μυριάδες που δέκα,
εἰς παντοδαποὺς ὁπλίτας τετμημένη,
εἰς τζαγρατοξότας δὲ τῶν ἄλλων πλέον.
Ὡς δ' ἦν πρὸς ἔκπλουν ηὐτρεπισμένος στόλος,
ἐνταῦθα βυθὸς ἀνερράγη κακίας
καὶ συμφορῶν θάλασσα κυματουμένη,||
ἐπὶ κακῷ κακόν τι προσβάλλον πόλει·
δαλὸς γὰρ Ἀλέξιος τῆς Κωνσταντίνου,
Ἰσακίου παῖς τοῦ βεβασιλευκότος,
ὁ πρὶν ἀποδρὰς λάθρᾳ τῆς Βυζαντίδος,
γράμμασι πάπα τῆς παλαιτέρας Ῥώμης
Ἀλαμανῶν τε ῥηγὸς ὠχυρωμένος,
τοὺς ἐν στόλῳ πλέοντας εἰς Παλαιστίνην
ἐκπλεῖν σὺν αὐτοῖς ἠξίου πρὸς πατρίδα,
συναξιούντων τῷδε ῥηγὸς καὶ πάπα,
οἳ χάριτας ἔφασκον ὀφλήσειν σφίσιν,
εἰ τουτὶ μειράκιον εἰς κραταρχίαν
αὖθις ἐπανάξουσι τὴν φυτοσπόρου.
«πρὸς τοῖσδ' ὑμᾶς καὶ τοῦτο σωροῖς χρημάτων
ἀμείψεταί γε καὶ θεραπεύσει τάχα,
εἴπερ δι' ὑμῶν ἀπολήψεται κράτος.»

6750 nota: caesura post sextam syllabam **6773** δι' ὑμῶν: cf. v. 1123

6756-88: C 539,5—540,23 **6757** βυθὸς...κακίας: cf. β. φλυαρίας Plat. Parm. 130d **6758** συμφορῶν θάλασσα: cf. v. 32 **6759** ἐπὶ κακῷ κακόν: prov.; Karathanasis 113

6746 γῆς V: τῆς MB

ἄνδρες πανοῦργοι λοιπὸν εἰσδεδεγμένοι,
πολυτρόποις πράγμασιν ἐντεθραμμένοι,
παῖδά τιν' ἁπλοῦν, εὔκολον πρὸς ἀπάτην,
σύμπλουν, ὁμοτράπεζον, ἀλήτην, ξένον,
ὅρκοις ἀναπείθουσι συνθέσθαι σφίσιν
ἃ μηδαμῶς πέφυκε δέξασθαι πέρας.
οὐ γὰρ θαλάσσας κατένευσε χρημάτων
τούτοις παρασχεῖν, ἀλλὰ καὶ συμμαχίδας
νῆας τριήρεις πεντήκονθ' ἅμ' ὁπλίταις
κατ' Ἀγαρηνῶν ἀπόπλουν ποιουμένοις.||
πρὸς τοῖσδ' ἐπηγγείλατο, φεῦ ἀμαθίας!
ἐθῶν ἀνακαίνισιν ἀρχαίων πάπᾳ,
ἔθη νεοχμῶσαί τε τῆς Ἐκκλησίας,
καὶ πίστεως δὴ παραποίησιν δρᾶσαι,
ἣν στερκτέαν κρίνουσι παῖδες Λατίνων.
Ἀλλὰ τὰ πρυμνήσια λύσας ὁ στόλος,
πρὸς Ἰάδαρα τὴν πολίχνην κατάρας,
ἐμάχετ' αὐτοῖς, τοῦτο δόξαν Δανδούλῳ.
ὡς δ' οὖν παρεστήσατο φρούριον στόλος,
Ἐπιδαμνίων ἐγκαθώρμισται πόλει,
καὶ τοῖσδ' ἀνηγόρευτο Ῥωμαίων ἄναξ
Ἀλέξιος παῖς, Ἰταλοῖς ὁ συμπλέων.
ταῦτα σαφῶς γνοὺς ὁ κρατάρχης Αὐσόνων
ἤρξατο σαθρὰς καὶ παλαιὰς τῷ χρόνῳ
νῆας τριήρεις ἀνακαινίζειν τέχνῃ,
εἰς εἴκοσιν μόλις ἂν ἀριθμουμένας.
ὅρμου δ' ἀναχθεὶς ἐξ Ἐπιδάμνου στόλος,
τυχὼν ἐπιφόρου τε πνεύματος λίαν

6792 fine mens. Nov. a. 1202 **6793-95** post mens. Nov. a. 1202 et ante mens.Mai. a. 1203

6780 θαλάσσας ... χρημάτων: cf. v. 32 **6789-828**: C 540,24-26; 541,43—542,59; 542,72—543,2

6787 δὴ V: δὲ MB **6799** εἴκοσιν VMB: εἴκοσι H(88) ἂν ἀριθμουμένας V: ἀναριθμουμένας MB

αὔρας τε λαμπρᾶς ἐκ πρύμνης ποντιάδος,
ἐφίσταται τάχιστα τῇ Κωνσταντίνου,
ἀστυπολιτῶν μή τινος κατειδότος
σχεδὸν κατάπλουν Ἰταλῶν ἐναντίων.
καὶ τί με δεῖ γράφοντα μηκύνειν λόγον;
γνόντες Λατῖνοι δειλίαν τὴν Αὐσόνων
οἷς σφᾶς ἑώρων τῷ δέει τεθνηκότας,||
πιτνοῦσιν ἀκταῖς εὐχερῶς ἔξω φόβου,
στράτευμα δ' ἐξάγουσιν εἰς γῆν ἱππέων.
νῆες δὲ πλοῖα καὶ δρόμωνες αὖ πάλιν
πρὸς κόλπον εὐθὺς εἰσπλέουσι τὸν πρόσω.
ἁλύσεως δὲ προσβαλόντες φρουρίῳ
ἐνάλιοί τε καὶ χθόνιοι κυκλόθεν,
οὓς μὲν φυλάκων εἰργάσαντο φυγάδας,
οὓς δ' αὖ θαλάσσης παρέπεμψαν τῷ βάθει,
κατὰ μάχην κτείναντες ἀνθισταμένους.
ἁλύσεως δ' ἔπειτα ῥαγείσης μέσον
εἰσρύεται πᾶς εὐχερῶς ἔνδον στόλος,
καὶ κακὸν ἀνύποιστον ἦν ἀργαλέον.
στράτευμα λοιπὸν ἱππικὸν πεζόν θ' ἅμα
καὶ πᾶς προσέσχον τῷ Κοσμιδίῳ στόλος.
στρατὸς δ' ἐκεῖ χάρακα πεζὸς πηγνύει,
ἐπιπεφυκότος γε χώρῳ γηλόφου,
τάφρῳ περιδρόμῳ τε διειλημμένον
σταυρώμασί τε ξυλίνοις ἐν τῷ μέρει·
ἀφ' οὗ θεατὰ τὰ βασίλεια πέλει.
ταῖς ᾐόσι δ' αὖ ναυλοχεῖ πάλιν στόλος.
ἦν οὖν τὸ λοιπὸν καρτερὰς μάχας βλέπειν
ἑκατέρωθεν πολλάκις τῆς ἡμέρας·

6803 d. 24 mens. Iun. a. 1203 **6813** d. 6 mens. Iun. a. 1203 **6819** d. 5/6 mens. Iul. a. 1203 **6822** d. 10/11 mens. Iul. a. 1203

6802 αὔρας...ποντιάδος: Eur. Hec. 444 **6808** τῷ δέει τεθνηκότας: vide v. 5128 **6823** χάρακα... πηγνύει: cf. v. 5117 **6829-44**: C 544,13-19*

6807 τὴν V: τῶν MB **6812** τὸν VM: τὴν B **6824** ἐπιπεφυκότος B: ἐπὶ πεφυκότος VM

ἄνδρες δ' ὁπλῖται, γεννάδαι στρατηγέται,
εὔνοι βασιλεῖ καὶ προσήκοντες γένει,
μετὰ στρατιᾶς ἱππικῆς πεζῆς ἅμα||
συνεπλέκοντο Λατίνοις εὐκαρδίως,
τὸ μὲν παριστάνοντες ὡς ἔνδον πόλις
ὁπλιτικὸν μάχιμον εὐσθενὲς φέρει,
τὸ δ' αὖ ἑαυτῶν ἐν μάχαις εὐανδρίαν·
ἡνίκ' ἀθρεῖν ἦν οὐκ ἀγεννῆ τΑὐσόνων,
οὐδ' ἀρεϊκῆς ἀνδραγαθίας ξένα,
καὶ μᾶλλον ἔνθα γαμβρὸς ἦν βασιλέως
μάχας στρατηγῶν καὶ διευθύνων ξένως,
Θεόδωρος Λάσκαρις, ἐν μάχαις λέων·
οὗτος τολυπεύων γὰρ ἄριστα μάχας
ἔπληττε, κατέπληττε τοὺς ἀντιπάλους.
Συσπειραθὲν στράτευμα λοιπὸν Λατίνων
χερσαῖον ὑδραῖόν τε, φεῦ τῆς μανίας!
ἔγνωκε δεῖν πως προσβαλεῖν Βυζαντίδι,
ἵν' εἰ μὲν ἰσχύσειεν· εἰ δ' οὖν συμβάσεις
δρᾶσαν ἀπίῃ πρὸς κελεύθους ἰδίας.
οἱ μὲν τὸ λοιπὸν ἀντιμάχων Λατίνων
πλοῖα φέροντες ἱστᾶσι πρὸ Πετρίων,
διὰ κάλων κλίμακας ἴσχοντα ξένας,
ἱστοῖς πρὸς ὕψος εὐτέχνως συνδουμένας·
οἱ δὲ κριὸν τεύχουσι, μηχάνημά τι
καθαιρετικὸν τειχέων πολισμάτων,
κύκλῳ περιστήσαντες ἄνδρας ὁπλίτας
τζαγρατοξότας εἰς μάχην ἀντιμάχων.
καὶ τηνικαῦτα συγκροτοῦσι τὴν μάχην||
ὡς κρατεράν τε καὶ σφόδρα φρικαλέαν.
ὁ τειχεσιπλήτης δὲ κριὸς ῥᾳδίως

6847 d. 17 mens. Iul. a. 1203

6839 ἀρεϊκῆς: vide v. 578 **6842** λέων: cf. vv. 1697, 2129 **6845-69**: C 544,24—545,50

6833 ἅμα V: θ' ἅμα MB **6838** τΑὐσόνων B: τ' αὐσόνων M: ταὐσόνων V

ἔρρηξε τεῖχος πρὸς θάλασσαν τὸ βλέπον,
κἂν ἀπεκρούσθη συμμάχοις τοῖς Αὐσόνων.
πλοίοις δ' ἐνόντες ἐκ κλιμάκων ὑψόθεν
ἠφίεσαν λίθους τε κοντοὺς καὶ ξίφη
φύλαξι πύργων καὶ προμάχοις τειχέων,
καὶ πρὸς φυγὴν τρέπουσιν αὐτοὺς ῥᾳδίως.
λοιπὸν κρατοῦσι τειχέων πυργωμάτων,
καὶ πυρπολοῦσιν οἰκίας ἱδρυμένας
ἐκ τῶν Βλαχερνῶν ἐς μονὴν Εὐεργέτου.
Ἰδὼν δὲ δυστύχημα τοῦτ' αὐτοκράτωρ
καὶ συνοχήν, δάκρυα τῶν ὑπηκόων,
μέμψεις δὲ τούτων εὐλαβηθεὶς καὶ πλέον,
μόλις ὁπλίτης γίνεται καὶ σὺν βίᾳ.
τῶν βασιλείων δ' ἐξιὼν ὡπλισμένος
πλείστους ἐπεσπάσατο λαμπροὺς ἱππέας
καὶ πεζικὴν φάλαγγα γενναίων νέων.
καὶ τάχ' ἂν ἔργον εὐκλεὲς πέπρακτό οἱ,
σωτήριον πόλει τε καὶ κραταρχίᾳ,
εἰ συνεπλάκη τοῖς ἐχθροῖς ἐναντίος,
ἢ συμπλοκὴν Λάσκαρι γαμβρῷ γεννάδᾳ
ὀργῶντι μάλα συγκεχωρήκει τότε.
νῦν δ' ὑπὲρ αἶσαν ἡ στρατιᾶς δειλία
εἰς ἔσχατον κίνδυνον ὦσε τὴν πόλιν·||
μόνον γὰρ εἰς ἔνδειξιν αὐτὸν ὁπλίσας
μικρόν τε φανεὶς ὁ κρατάρχης ὁπλίτης
εὐθὺς ἀπεκρύψατο, μηδέν τι δράσας,
ἀσπάσιος μὲν ἐξιὼν πρὸς τὴν μάχην,
ἐπανιὼν δ' αἴσχιστος ἐκ μάχης τάχα,
θρασυτέρους θεὶς ἀντιμάχους Λατίνους.
ὅμως ὑπεισδὺς τοὺς βασιλείους δόμους
Κομνηνὸς Ἀλέξιος Αὐσονοκράτωρ,
ἔγνωκε δεῖν οἱ συμφέρον τε τυγχάνειν
ἀντιφερίζειν μηδὲν ἀκμῇ κινδύνου.

6870-98: C 545,51/52; 546,60-62,64*-70,72*; 547,78-80,85 **6882** ὑπὲρ αἶσαν: Hom. Z 339

6884 αὐτὸν B: αὑτὸν VM

ἔξεισι νυκτὸς τοιγαροῦν λεληθότως,
πρὸς Δεβελτὸν δ' ἄπεισι φρούριον Θρᾴκης,
ἔνθα προητοίμασε τὴν κατοικίαν,
ὀκτὼ κατασχὼν τὴν βασιλείαν χρόνους
σὺν μησὶ τρισίν, ἡμέραις αὖθις δέκα.

Ἀλέξιος ὁ Ἄγγελος ἔτη η´

Αὖθις δ' Ἰσαάκιος ἄρχει τοῦ στέφους
σὺν Ἀλεξίῳ τεκνίῳ πεφιλημένῳ·
ἐπεὶ γὰρ Ἀλέξιος ἀπέστη κράτους
καὶ πρὸς Δεβελτὸν ἀπέδρασεν, ὡς ἔφην,
εὐθὺς ἀνηγόρευτο πρὸς γερουσίας
Ἰσαάκιος βασιλεὺς πηρὸς φάη,
εἱρκτῆς τε δεσμῶν ἀνεθεὶς παραλόγως,
καθείργνυται δὲ βασιλὶς Εὐφροσύνη.
ὡς δ' ἐγκατέστη καὶ πάλιν κραταρχίᾳ,
τίθησι δῆλον πᾶν τὸ συμβὰν Λατίνοις.||
οἱδ' υἱὸν ἐκπέμπουσιν αὐτῷ σὺν τάχει,
ὃς ἠξίωτο πατρικῆς συνεδρίας
κοινωνίας τε τοῦ βασιλείου κράτους·
καὶ πᾶς προσιὼν δημοτῶν τῶν ἐν τέλει
ἀμφοῖν προσῆγε προσκύνησιν καὶ σέβας.
μετὰ βραχὺ δὲ καὶ πρόκριτοι Λατίνων
τοῖς βασιλείοις παραβαλόντες δόμοις,
τιμῶν τυχόντες δωρεῶν τ' αὖ ἀφθόνων
αὖθις ἀπηλλάττοντο σὺν εὐταξίᾳ.
τούτοις βασιλεὺς δαψιλῶς καθ' ἡμέραν
ὅλας θαλάσσας χρημάτων ἦν παρέχων,

6895 d. 17/18 mens. Iul. a. 1203 **6903-08** d. 18 mens. Iul. a. 1203 **6915** d. 1 mens. Aug. a. 1203

6899-926: C 549,4; 550,24-38; 551,46—552,71 **6902** ἔφην: vide v. 6895 **6904** φάη: Hom. π 15 **6919** θαλάσσας χρημάτων: cf. v. 32

6898 tit. η´ V: η´ ἥμισυ MB **6909** οἱδ' V: οἱ δ' MB **6910** ὃς VBpc.: ὡς M

εἰ καὶ σφίσι κέκριτο ῥανίς τις τάδε.
χρῄζων τὸ λοιπὸν πλειόνων εἰς δαπάνην
τῶν ἱερῶν ἥψατο, φεῦ! κειμηλίων
σκευῶν τε θείων καὶ σεβαστῶν εἰκόνων·
καὶ τῶνδε κόσμον ἀθεμίτως λαμβάνων
ὡς κοινὸν ἀργύριον ἢ καὶ χρυσίον
παρεῖχεν ἐχθροῖς Ἰταλοῖς τόνδ' ἀφθόνως.
Οὗτος Πισσαίους Ἰταλοὺς τοὺς ἐν πόλει,
διαφόρους ὄντας γε τοῖς Βενετίκοις,
ἐπὶ κακῷ, φεῦ! τῆς ὅλης Ῥωμαΐδος
σπεύσας φιλιοῖ καὶ καταλλάσσει τότε.
οἵδ' ἀντιμάχοις προσρυέντες αὐτίκα
ἀεὶ διῆγον σύσσιτοι συνημμένοι·
ὅθεν Φραγγίσκοι προσλαβόντες τι μέρος||
τῶν προσρυέντων Πισσαίων, Βενετίκων,
δι' ἀκατίων προσπεπλευκότες πόλει,
συνεισπεσόντες ὁπλῖται ξιφηφόροι
τῇ συναγωγῇ κρυφίως τῶν ἐξ Ἄγαρ,
ἅπαντα λῃστεύουσι τἄνδον καθάπαξ.
τέως δ' ἀπεκρούσθησαν Ἰσμαηλίταις,
ἀστυπολίταις σφίσι συμμαχουμένοις.
οἵδ' ἐκμανέντες πῦρ ἐνιᾶσι δόμοις
καὶ πυρπολοῦσι τῷ πυρὶ τῷ παμφάγῳ
τὰ πλεῖστα καὶ κάλλιστα τῆς Κωνσταντίνου.
ἀφὴ μὲν ἀπήρξατο πυρὸς τῷ τότε
ἐκ συναγωγῆς, ὡς ἔφην, τῶν ἐξ Ἄγαρ,
τὸ καὶ Μιτάτον τοῖς ὅλοις κεκλημένον,
ὃ πρὸς θάλασσαν Εἰρήνης τῆς ἁγίας
ἀγχωμάλως ἵδρυτο ναῷ τιμίῳ.

6935 δι' ἀκατίων: cf. v. 1123 **6938** d. 19 mens. Aug. a. 1203

6927-59: C 552,86-90; 553,92-7,10/11,14-16; 554,38-43; 555,55-58,65*-68 **6945** ὡς ἔφην: cf. v. 6937

6931,6941 οἵδ' V: οἱ δ' MB

καὶ πάντα φλέξαν, ἀφανίσαν τὰ πέριξ
διερρύη πῦρ, πάντ' ἐρημοῦν τὰ κύκλῳ,
ἄχρι μεγίστου καὶ περικλύτου δόμου
Θεοῦ Σοφίας τοῦ παναγίου λόγου.
διῆκε μέχρι καὶ θαλάσσης θατέρας,
κατά τε μῆκος πυρπολοῦν καὶ πρὸς πλάτος.
οὐκ ἦν τότ' ἀκίνδυνος ἡ φίλων θέα,
εἰ μή τις ἐχρήσατο πορθμείῳ τάχα.
ταῦτα μὲν Ἰσάκιος ἤχθετο κλύων,
υἱὸς δὲ τούτου πυρποληταῖς πατρίδος||
ἔχαιρε τῇσδε συντελεσμῷ καὶ φθίσει.
Οὕτως δ' ἐχόντων πραγμάτων Ῥωμαΐδι
ὁ πρὶν κρατάρχης ἀπάρας Δεβελτόθεν
τὴν Ἀδριανοῦ καταλαμβάνει πόλιν·
ὃ γνοὺς ὁ δαλὸς Ἀλέξιος πατρίδος
ἔξεισιν ἅμα στρατιᾷ Βυζαντίδος,
ἔχων μεθ' αὐτοῦ συστράτηγον Λατίνων
Βονιφάτιον μαρκέσιον Φεράντης,
συνεκστρατεῦσαι πείσας αὐτὸν χρυσίου
κεντηναρίοις ἓξ ὅλοις πρὸς τοῖς δέκα.
περιδραμὼν οὖν Θρᾳκικὰς οὗτος πόλεις
καὶ πάντα θεὶς εὖ εἰς ἑαυτοῦ συμφέρον,
ἄχρι Κυψέλλων κατιὼν πολιχνίου,
αὖθις ἐπανέστρεψεν εἰς Βυζαντίδα.
καὶ λοιπὸν ἐξήρτητο κακῆς φατρίας,
ἣ συνδιεπράξατο πήρωσιν φίτου
τῷ πατραδέλφῳ καὶ καθαίρεσιν κράτους.
ἐφ' οἷς ἀπηγχόνιστο πηρὸς αὐτάναξ·
ἐκαιροφυλάκει γὰρ ἔκτισιν τέως
τῶν τόνδε κακῶς εἰς φάος δεδρακότων.

6972 d. 11 mens. Nov. a. 1203

6953 θαλάσσης θατέρας: cf. v. 917 **6960-85**: C 556,78-86,89-95; 557,2/3,8-11, 14-18 **6978** κακῶς... δεδρακότων: vide v. 1441 φάος: vide v. 3126

6952 τοῦ V: καὶ MB **6964** στρατιᾷ V: στρατιᾶς MB

ὅθεν τὸν υἱὸν λοιδορῶν οὐκ ἀνίει,
καὶ μᾶλλον οἷς ἔκλυεν ἀνδράσι φθόροις
χαίρειν τε τούτον καὶ μάλα γεγηθέναι,
καὶ συγκυβεύειν Ἰταλοῖς καθ' ἡμέραν
συγκραιπαλᾶν τε καὶ ῥυπαίνειν τὸ στέφος,||
ἀνάξια ξύμπαντα δρῶντα τοῦ κράτους.
ἦν οὖν στυγητὸς πᾶσι καὶ τοῖς ἐν τέλει.
Οὐχ ἧττον ὑπῆν καὶ πατὴρ στυγητέος,
ὀμφάς τινας λόγια συνθεὶς ἀσέμνως,
ἅπερ προηγόρευέν οἱ μοναρχίαν,
ὡς ᾤετ' αὐτὸς δοξομανῶν ἀλόγως.
αὐτόν τε συνάψοντα δύσει τὴν ἕω
ἔφασκεν εἶναι, μὴ νοῶν ὅ τι λέγοι,
κράτος τε παγκόσμιον ἕξοντα τόδε.
πρὸς τοῖσδε καὶ τύφλωσιν ἣν περιφέρει,
ἀρθρίτιδα νόσον τε καὶ ποδαλγίαν
ἀποξύσασθαι καθάπερ λεβηρίδα.
ὥσθ' οἱ προτένθαι τῶν μοναχῶν καὶ λίχνοι,
οἱ πάντα γαστρὶ δρᾶν λέγειν τ' εἰθισμένοι,
τούτῳ συνεσθίοντες ἐν συσσιτίῳ
μόναρχον ἀρχὴν συγκαθίστων οἱ λόγοις,
ἀνθοσμίαν πίνοντες ἄχρι καὶ κόρου,
καὶ κατεφίλουν ἀπατῶντες τὰς χέρας
καὶ προὔλεγον σφῶν ἀνακαίνισιν σθένους·
ὁ δὲ προσεῖχεν ὡς ἀπλανέσι σφίσι,
καὶ θεσπιῳδήμασι ταῖς ληρωδίαις
ἐπιγεγηθὼς σφῶν ἐπεσκίρτα μέγα.
προσκείμενός τ' ἦν ἀστρολέσχαις καὶ μάλα,
καὶ τοῖσδ' ὑπείκων πρὸς τὸ δῆθεν συμφέρον
ἔπραττε πολλὰ τῶν ἀθέσμων ἀλόγως·||
καὶ σὺν Καλυδώνιον, ἔργον τι ξένον,
ἕδρας ἐφ' ἧς ἵδρυτο καταβιβάσας

6980 φθόροις: vide v. 291 **6984** ξύμπαντα δρῶντα: vide v. 545 **6986-7013**: C 557,22—558,46 **6995** λεβηρίδα: cf. prov. λεβηρίδος κενώτερος, Karathanasis 251 **6997** πάντα... δρᾶν: vide v. 545

6983 συγκραιπαλᾶν VBpc.: καὶ συγκραιπαλᾷν M **6990** αὐτὸν B: αὑτὸν VM **7004** ληρωδίαις scripsi: ληρῳδίαις VMB

ἤνεγκεν εἰς μέγιστον ἀρχεῖον βίᾳ,
δήμου συώδη μανικὴν ἀταξίαν
παύων, ἐπιφρίσσουσαν ἀτασθαλίαις.
Ὁ δ' ἐλλοχῶν ἦν τῇ βασιλίδι πόλει
στρατὸς Λατίνων ἱππικὸς καὶ νηίτης,
φιλαργυρίας ὢν ἐραστὴς εἰσάγαν,
ἄπληστος ὄντως πίθος, ὡς παροιμία.
συχνῶς ἐπιόντες δὲ τὴν Προποντίδα
καὶ τὰ πέριξ ἅπαντα τῆς Βυζαντίδος,
ναούς τε θείους καὶ περικλύτους δόμους
πάντας ἐληΐζοντο, κατεπυρπόλουν.
ὅθεν πολιτῶν συναλισθέντες στῖφος
ἠτοῦντο λαβεῖν στρατιὰν ἐξ ἀνάκτων
ἡγήτορα σφῶν κατ' ἐχθρῶν ἀντιπάλων.
ἀλλ' ἐξεκώφει πᾶς τις ἐν τούτοις λόγοις
μάλιστα δ' ἀνένευον οἱ στεφηφόροι,
μηδ' ὠσὶν ἄκροις τὴν πρὸς Λατίνους μάχην
ἀκουστέαν κρίνοντες ἐξ ἀμαθίας.
ὁ Δούκας δὴ Μούρτζουφλος ἐξελθὼν μόνος
τοῖς Ἰταλοῖς που συνεπλάκη πρὸς μάχην,
καὶ μή τινος τούτῳ γε συνησπικότος,
οὕτω βασιλεῖ δόξαν ἐκ βασκανίας,
τάχ' ἂν ἐκινδύνευσεν, εἰ μὴ τοξόται||
ἐπήμυναν πόρρωθεν ἐκ τοξευμάτων.
ταῦτ' ἄρα δῆμος πᾶς ὁ τῆς Βυζαντίδος
συσπειραθέντες ἀπετόξευον λόγους

7023 intra mens. Dec. a. 1203 et mens. Ian. a. 1204 **7030** initio mens. Ian. a. 1204

7014-28: C 559,77-80; 560,91/92,1-5,9-11; 561,13-17 **7017** ἄπληστος...πίθος: prov.; Karathanasis 32 **7027** ὠσὶν ἄκροις: vide v. 1197 **7029-64**: C 561,23-26*,29-36; 562,53—563,71; 563,78-91; 564,1-3,16

7014 Ὁ δ' MB: ὅδ' V **7018** τὴν V: καὶ Bpc.: τὴν om. M **7023** ἠτοῦντο—ἀνάκτων V: ᾔτουν λαβεῖν—ἀνάκτων MB: στρατηγέτην? B1: ᾔτουν λαβεῖν στρατηγὸν ἐξ ἀνακτόρων H(90) **7025** λόγοις VM: λόγος B **7027** μηδ' B: μήδ' VM **7029** δὴ H(79): δὲ VMB

αἰσχροὺς κατ᾽ ἀμφοῖν τοῖν κρατούντοιν Αὐσόνων,
καί τιν᾽ ἐδίφων εἰς κρατάρχην ἐμπόνως.
καί τινα Νικόλαον συνειληφότες
νεανίαν ἄκοντα, Καναβὸν θέσιν,
εἰς κράτορα χρίουσι τῆς Ῥωμαΐδος.
τούτου πραχθέντος Ἀλέξιος δεῖν ἔγνω
σὺν μαρκεσίῳ Λατινικὰς δυνάμεις
ἐν βασιλείοις εἰσαχθῆναι ταχέως·
ὁ γὰρ Ἰσαάκιος λοίσθια πνέων
ἔκειτο, μηδὲν γηΐνων ᾐσθημένος.
ὡς οὖν τάδ᾽ ἠνώτιστο δημῶδες στῖφος
καὶ ταραχὰς ὤδινε καὶ τρικυμίας,
τὸν καιρὸν ἁρμόδιον ἁρπάσας Δούκας
πρὸς ἥνπερ εἶχε σκέψιν ἐν τῇ καρδίᾳ,
Ἀλεξίῳ πρόσεισι νυκτὸς σὺν δόλῳ,
καὶ τόνδ᾽ ἀπατᾷ καὶ δεδίττεται λόγοις,
ὡς δῆθεν αὐτὸν ἀνελεῖν σπεύδων ὄχλος
ἐπὶ θύραις ἕστηκε πᾶς ξιφηφόρος,
ἐφ᾽ οἷς Λατίνοις συμμετέσχε σκεμμάτων.
ὅθεν λιπαρεῖ τὸν Δούκαν νεανίας
αὐτῷ συνοῖσον ὑποθέσθαι πρὸς τάδε.
ὁ δ᾽ αὖ περισχὼν τουτονὶ κατὰ μόνας||
δι᾽ ἀφανοῦς ἄπεισι πυλίδος λάθρᾳ
εἴς τι βαθὺ σκήνωμα τῶν ἀποκρύφων, Ἀλέξιος
κἀκεῖσε δεσμεῖ τόνδε καὶ καθειργνύει, ὁ υἱὸς Ἰσαακίου
μετὰ δὲ βραχὺ θανατοῖ δι᾽ ἀγχόνης. μῆνας ς´
αὐτὸς δ᾽ ἀνηγόρευτο Ῥωμαίων κράτωρ,
τοῖς βασιλικοῖς ὡραϊσθεὶς συμβόλοις.

7040/41 d. 28 mens. Ian. a. 1204 **7051** nocte 27/28 mens. Ian. a. 1204 **7059** δι᾽ ἀφανοῦς: cf. v. 1123 **7062** δι᾽ ἀγχόνης: cf. v. 1123 d. 28/29 mens. Ian. a. 1204 **7063** d. 28 mens. Ian. a. 1204

7048 τρικυμίας: vide v. 674

7038 ἐμπόνως V: ἐκπόνως MB **7058** ὁ δ᾽ MB: ὅδ᾽ V κατὰ μόνας scripsi: καταμόνας VMB

Ὡς οὖν κατέσχε τὴν κραταρχίαν Δούκας,
χρυσῶνας εὑρὼν ἐν στενῷ πεφυκότας,
συσχὼν τελώνας πράκτορας τῶν πρὶν φόρων
ὄγκον παρ᾽ αὐτῶν εἷλε χρημάτων μέγαν,
καὶ τοῖσδ᾽ ἐχρῆτο πρὸς διοίκησιν ὅλων.
καὶ τοῖς Ἰταλοῖς ἀντεπιὼν ὁπλίτης
τὰς ἐκδρομὰς σφῶν ἀνέκοπτε ῥᾳδίως·
ὅθεν ποθεινὸς ὑπῆρχεν ὑπηκόοις,
ἐξαιρέτως δὲ στρατιωτῶν ταῖς ἴλαις.
καὶ Βαλδουΐνου τοῦ κόμητος τῆς Φλάντρας
τὰ πρὸς Φιλέα κατακείροντος μέρη,
ὁ βασιλεὺς ἔξεισι κατ᾽ αὐτοῦ τάχος·
καὶ συρραγείσης ἐξ ἑκατέρων μάχης
ἡ Ῥωμαϊκὴ στρατιὰ νῶτα κλίνει.
ἔνθ᾽ ἂν παραπώλλυτο μικροῦ καὶ κράτωρ
εἰκών τε σεπτὴ τῆς μητρανάνδρου κόρης,
ἣν ἄνακτες πλουτοῦσι συστρατηγέτιν,
ἐχθροῖς ἑάλω κατὰ τήνδε τὴν μάχην.
ἀφεῖντο δ᾽ ἠμέληντο καὶ συμβιβάσεις,||
καὶ λοιπὸν ηὐτρέπιστο φάλαγξ Λατίνων
πρὸς ἄστεος πόρθησιν ἅλωσίν θ᾽ ἅμα.
ἠϊόνων οὖν ἀποπλεύσαντα σκάφη,
ἐφ᾽ ὧν ὑπῆρχον κλίμακες σὺν ὀργάνοις,
ἀκτῇ προσίσχει τῆς μονῆς Εὐεργέτου,
ἕως Βλαχερνῶν συνεχῶς ἀφιγμένα·
καὶ Δούκας αὖθις πηγνύει σκηνὴν φέρων
ἐπὶ κολωνοῦ πλησίον Παντεπόπτου,
ἔνθα θεατὰ τῶν ἐχθρῶν ἦσαν σκάφη.

7088 d. 8 mens. Apr. a. 1204

7065-85: C 565,4; 566,20/21,25/26; 567,44-50,56/57; 568,70-72 **7072** ποθεινὸς... ὑπηκόοις: cf. Aristoph. Ran. 84; Eur. Hel. 540 **7086-104**: C 568,77—569,95; 569,3/4, 10-15

7072 ὑπῆρχεν VMB: τις ὑπῆν H(51,79) **7080** τῆς μητρανάνδρου VMB: μητροπαρθένου H(51) **7089** ἀφιγμένα Bpc.: -νη VM **7091** πλησίον Παντεπόπτου (παντ- M) VMB: παντεπόπτου πλησίον H(79)

ἃ καὶ προσέσχε τείχεσι σὺν ὁπλίταις,
οἳ συμπλακέντες ταῖς πρὸ τειχέων ἴλαις
καὶ τοῖς ἐπὶ πύργων γε καθισταμένοις
πρὸς σφᾶς ἀγῶνα καὶ μάχην συνεκρότουν.
ἧττον δ' ἀπηνέγκαντο τὴν τόθ' ἡμέραν.
ἑξῆς δὲ προσβάλλουσι πανσυδὶ πόλει·
καὶ δύο δ' ἄνδρες ἐκ μιᾶς τῶν κλιμάκων,
ἱδρυμένης ἄγχιστα χώρου Πετρίων,
εἰς χῶρον ἀφήλαντο τὸν συνημμένον,
καὶ φυλακικὸν ἐκθροήσαντες ξίφει
σύσσημον ἦραν χαρμονῆς τοῖς φυλέταις,
καὶ πᾶν Ἰταλῶν συνδεδράμηκε στῖφος.
περὶ βασιλέα δὲ τοῦτ' ἠθρηκότες
καὶ Ῥωμαϊκῆς στρατιᾶς ἰλαρχία,
ᾤχοντο πάντες ἀπιόντες ἐν φόβῳ,
κατὰ χιλίους ὑφ' ἑνὸς πεφευγότες·||
καὶ τὰς Χρυσείας καταλαβόντες πύλας,
καινόν τε τεῖχος ῥᾷστα καθῃρηκότες,
ἐξῄεσαν τρέχοντες ἀκλεῶς πάνυ.
ἀντίμαχοι δέ, φεῦ ξένης τραγῳδίας!
διασπαρέντες πολλαχῇ Βυζαντίδος
συλῶσι, λῃστεύουσι λαμπρὰς οἰκίας,
καὶ πάντα τὰ χείριστα δρῶσι τὴν πόλιν.
κατακρατοῦσι καὶ βασιλείων δόμων,
τὸν τοῖσδ' ἐνόντα πλοῦτον ἐσκυλευκότες.
ἄναξ δ' ἀγυιὰς τριόδους περιτρέχων
ἔσπευδε λαὸν συναγείρειν εἰς ἴλας
πρὸς ἀντιπαράταξιν ὑπεναντίων·
οἶδ' οὐχ ὑπεῖκον κρείττον' ὑφηγουμένῳ
καὶ συμφέροντα καὶ σφίσι καὶ τῇ πόλει,

7096 d. 9-11 mens. Apr. a. 1204 **7098** d. 12 mens. Apr. a. 1204

7103 σύσσημον ἦραν: Diod. Sic. 11,22; cf. Is. 5,26 **7105-32**: C 570,21-29*; 570,36—571,53* **7108**: Deut. 32,30 **7112** τραγῳδίας: vide v. 1551 **7115** πάντα... δρῶσι: vide v. 545

7114 λῃστεύουσι V: λῃστρεύουσι MB **7120** πρὸς VBpc.: πρὸς δ' M **7121** οἶδ' V: οἱ δ' MB

τῶν οὐσιῶν δ' ἕκαστος ηὐτούργει τάχος
μετάθεσίν τε καὶ κατάχωσιν πλέον.
ἰδὼν δ' ὁ Δούκας ὡς ὄνησις οὐκ ἔνι,
ἢ καὶ δεδιὼς ὑπὲρ αὐτοῦ πλειόνως
μὴ συσχεθεὶς τίσειεν ἀθλίως δίκας,
τοὺς βασιλείους εἰσδραμὼν λαμπροὺς δόμους,
καὶ βασιλίδα προσλαβὼν Εὐφροσύνην
σὺν θυγατράσι τ' ἐμβαλὼν λεμβαδίῳ,
ἁλοὺς μιᾶς ἔρωτι τούτων ἐκτόπως,
ἔξεισι φεύγων πατρίδα Βυζαντίδα,
ἀνὴρ ὑπάρχων ἀρεϊκὸς ἐν μάχαις,||
στερρὸς μαχητής, γεννάδας, ῥωμαλέος,
σοφισματίας κρυψίνους τε τὸν τρόπον,
πεφυκέναι πράγμασι κομπάζων ὅλοις,
οὐ σωματικῆς εὖ ἔχων συμμετρίας,
αὐχῶν τὰς ὀφρῦς μάλα συνεσπασμένας,
καὶ βραγχιῶν φάρυγγα, δύσηχος λόγον,
ἡλικίαν μέσος τε καὶ κοῖλος φύσει,
ἄδικος εὐνήν, φιλογύνης καὶ λάγνος,
πρωτοβεστιάριος ὢν τὴν ἀξίαν,
ὅταν κατῆρξε τοῦ βασιλείου κράτους, Ἀλέξιος
ἐξ ἡμέρας δέκα τε σὺν μησὶ δύο ὁ Μούρτζουφλος
τῆς βασιλείας τὸ κράτος διιθύνας. μῆνας β΄ ἥμισυν

Ἐπεὶ δ' ὁ κρατῶν ἀπέδρασεν, ὡς ἔφην,
Δούκας τε καὶ Λάσκαρις ἤρισαν κράτους,
καταλαβόντες τὸν Θεοῦ μέγαν δόμον,

7132 nocte 12/13 mens. Apr. a. 1204 **7145** a d. 28 mens. Ian. a. 1204 usquam ad d. 13 mens. Apr. a. 1204

7125: ὄνησις οὐκ ἔνι: Mat. 27,24 **7133** ἀρεϊκός: vide v. 578 **7133-45**: C 561,23-25; 563,78/79; 565,4-19; 566,40/41; 571,53/54 **7134** μαχητής, γεννάδας: vide v. 219 **7138** ὀφρῦς...συνεσπασμένας: Lucian. Vit. Auct. 7 **7146** ὡς ἔφην: vide v. 7132 **7146-63**: C 571,55-57,61; 572,65-69,73-78

7126 αὐτοῦ VB: αὑτοῦ M **7129** καὶ βασιλίδα προσλαβὼν V: καὶ βασ. παραλαβὼν M: βασ. παραλαβὼν Bpc. **7141** φιλογύνης scripsi: φιλογύνις VMB

ἄμφω μαχηταὶ καὶ καλοὶ νεανίαι.
κλήρῳ δὲ λαχὼν Λάσκαρις κραταρχίαν
τέως μὲν ἀπείπατο σύμβολα κράτους,
συνεξιὼν δὲ τοῦ νεὼ τῷ ποιμένι
κατὰ Μίλιον καὶ μέρη Βυζαντίδος
τοὺς συνιόντας εὐμενῶς ἠντιβόλει
καὶ παρεκάλει πρὸς μάχην ἀντιπάλων.
μάλιστα πάντων τοὺς περὶ βασιλέα
σείοντας ὤμων ἀρεῖκ᾿ ἄττα ξίφη
Κελτοὺς λιπαρῶν προτρέπων οὐκ ἀνίει.||
ἐπεὶ δὲ θωπεύων τε καὶ παροτρύνων
οὐκ εἶχέ τινα τὸν κλύοντα μηδόλως,
ἤδη δὲ καὶ φάλαγξ τις ὤπτο Λατίνων,
μεθίσταται τάχιστ᾿ ἐκεῖθεν ὡς δέον,
καὶ πρὸς φυγὴν ἔβλεψε καὶ σωτηρίαν.
ἀντίμαχοι δὲ κατ᾿ ἐρημίαν τάχα
τῶν κωλυσόντων ἐκδρομὰς σφῶν ἀνέτους
ἐπῄεσαν, κτείνοντες ἀφειδῶς ξίφει
τὸν προστυχόντα καὶ σκυλεύοντες βίᾳ,
λεηλατοῦντες, πυρπολοῦντες τὴν πόλιν,
καὶ πάντα δρῶντες, ὢ δυσυποίστου θέας!
κόσμον συλῶντες ἱερὸν θείων δόμων,
σεπτά τε κειμήλια καὶ θείους πέπλους,
ἔκτυπα Χριστοῦ, μητρὸς αὐτοῦ πανάγνου
εἰς γῆν καταράσσοντες, ἄλλων θ᾿ ἁγίων,
καὶ τὸν παρ᾿ αὐτοῖς κόσμον ἐκ χρυσαργύρου
ὄντα διαρπάζοντες οἱ παραβάται,
σεμνὰς γυναῖκας ἱεράς τε παρθένους
ἕλκοντες εἰς ὕβριν τε καὶ φθορὰν βίᾳ,
καὶ τἆλλα κακῶν δρῶντες, ὡδ᾿ εἰπεῖν ἔπος

7162 nota: caesura post sextam syllabam

7157 ἀρεῖκ᾿: vide v. 578 **7164/65** κατ᾿ ἐρημίαν...κωλυσόντων: vide v. 5829 **7164-95**: C 572,79—595,8 **7169** πάντα δρῶντες: vide v. 545 **7178** τἆλλα κακῶν δρῶντες: cf. δέδρακε κακῶς v. 1441

7152 νεὼ V: νεῶ MB **7173** καταράσσοντες V: καταρράσσοντες MB

σύστοιχα τούτοις, καθάπαξ ἐοικότα.
ἐν οὖν στενωποῖς, τριόδοις, λεωφόροις,
ναοῖς, σεμνείοις, γωνίαις ἀποκρύφοις,
ὁδοῖς, ἀγυιαῖς καὶ πλατείαις ἀμφόδοις,
θρήνων στεναγμάτων τε, κωκυτῶν γόων||
εἶδους τε λοιπῆς δυστυχοῦς τραγῳδίας
ἀνδρῶν γυναικῶν ἦν παριοῦσι κλύειν.
ἐπεὶ δ᾿ ἱκανῶς εἶχε τῶν σκυλευμάτων,
ἔπαυσε λείας καὶ λαφυραγωγίας
ἔχθιστον ἔθνος Ἰταλῶν μιαιφόνων.
ἔδοξε δὲ σφῶν προκρίτοις στρατηγέταις
ἐᾶν ἀπαίρειν πάντας ἐκ Βυζαντίδος,
οἷς ἡδὺ καὶ πρόθυμον ἦν ἐξιέναι.
ἐξῄεσαν οὖν κατὰ χιλιοστύας,
οἰκτροί, κατηφεῖς, ῥακίοις εἰλημένοι,
αἵμασι μᾶλλον ἢ δάκρυσιν, ὡς λόγος,
κλαίοντες οὗτοι τῆς ἐνεστώσης τύχης.
Οἱ δ᾿ Ἰταλοί, φεῦ ὑπεροψίας τόσης!
ὡς εἶ γε τετράκλιμον ἴσχοντες κτίσιν
ἢ καὶ βασιλεῖς ἐγκαθεστῶτες τάχα
βασιλέων πάντων γε τῶν ἐπὶ χθόνα,
αὐτοῖς διεῖλον σφίσι τὴν οἰκουμένην,
χώρας πόλεις ἕκαστος εἰς κληρουχίαν
καὶ δεσποτείαν λαμβάνοντες ἐν λόγοις.
Βενετίκων δόξαν δὲ δουκὶ Δανδούλῳ,
πηρῷ μὲν ἀνδρὶ τὰς κόρας τῶν ὀμμάτων,
νοὸς φρένας δὲ καὶ λίαν ἐρρωμένῳ,
ψήφῳ κρατάρχην ἐκλεγῆναι Λατίνων,

7200 fine mens. Sept. a. 1204

7184 τραγῳδίας: vide v. 1551 **7194/95** αἵμασι... κλαίοντες: locut. prov.; cf. Soran. 1,107 **7196-225**: C 538,72-74; 595,10-14,22/23,26/27; 596,33-35,42-49; 597,70-78 **7197**: cf. βασιλεῦ πάσης κτίσεώς σου Iud. 9,12; βασιλεὺς... πάσης τῆς γῆς Iud. 11,7; βασιλέα τῆς οἰκουμένης I Ezr. 2,3 **7198/99** βασιλεῖς.... βασιλέων: II Ezr. 7,12; Dan. 2,37; II Mach. 13,4; Apoc. 19,16

7193 εἰλημένοι VBpc.: εἰλημμένοι M **7199** τῶν VB: τὸν M **7200** σφίσι VH(72): σφίσιν MB

ἔκ τε Φραγγίσκων, Βενετικῶν, Λαμπάρδων
ἐπιλεγέντες εὐγενεῖς ψηφηφόροι||
εἰς ἄνακτα χρίουσι τῆς Κωνσταντίνου
Βαλδουῖνον κόμητα χώρας τῆς Φλάντρας,
νεανίαν κάλλιστον, ὡραῖον φύσει,
φιλευσεβῆ τε καὶ φιλόχριστον λίαν,
πραῦν, ἱλαρόν, σωφρονέστατον μάλα,
μερίδα καὶ μέλλοντι διδόντα βίῳ,
πολλῶν ταμεῖον ἀρετῶν θεοσδότων,
μάλιστ᾽ ἐραστὴν σωφροσύνης καὶ δίκης,
ὃς εἶχε δὶς κήρυκα τῆς ἑβδομάδος
τορὸν βοῶντα μὴ καθεύδειν μηδένα
τῶν βασιλείων ἔνδοθεν καθ᾽ ἑσπέραν
μηδὲν νομίμῳ γυναικὶ συνημμένον,
πόρνῃ δ᾽ ἀθέσμως συμβιοῦν ᾑρημένον.
ἦν καὶ φύλαξ νόμων τε δίκης τ᾽ ἐννόμου,
γυναικὶ προσσχεῖν οὐ θελήσας οὐδόλως,
μηδ᾽ ἂν μέχρι βλέμματος ἐμπαθεῖ θέᾳ,
ὅσον περ ἁπῆν τῆς συνεύνου τὸν χρόνον.
Αὐτοκράτωρ οὖν ἀναδειχθείς, ὡς ἔφην,
ἔξεισιν εἶτα πρὸς μέρη τῆς ἑσπέρας,
οὐχ ὡς κρατήσων τῶνδε τῆς μάχης νόμῳ,
ἀλλ᾽ ἵνα γνωσθῇ βασιλεὺς αὐτοκράτωρ
καὶ προσκυνηθῇ πᾶσι τοῖς ὑπηκόοις.
ταῦτ᾽ ἄρα τάγμα στρατιωτῶν Αὐσόνων
δεῖν οὐκ ἔκρινε προσλαβέσθαι συνόλως.
εἰς Ἀδριανοῦ τὴν πόλιν δ᾽ ἀφιγμένος||

7209 d. 9 mens. Maii a. 1204 **7226** d. 16 mens. Maii a. 1204 **7227** aestate a. 1204

7214 μερίδα: vide v. 134 **7215** ταμεῖον ἀρετῶν: vide v. 56 **7215** θεοσδότων: vide v. 343 **7222** φύλαξ—δίκης: vide v. 218 **7226** ὡς ἔφην: vide vv. 7209/10 **7226-45**: C 597,79/80; 598,82-85,92-95,3/4; 599,29-32,35/36; 600,42/43

7217 ὃς V: ὡς MB: ὃς? Bf **7220** γυναικὶ VMB: γαμετῇ H(55) **7223** προσσχεῖν VH(91): προσχεῖν MB

καὶ τὴν Φιλίππου Θρᾳκικάς τ᾽ ἄλλας πόλεις,
καὶ ταῖσδε φρουρὰν ἐμβαλὼν ἐκ Λατίνων,
Θεσσαλονίκην καταλαμβάνει πόλιν.
καὶ πᾶς ὁ λαὸς ἐκχυθέντες ἀσμένως
μετὰ κρότων αἴνων τε φωνῶν αἰσίων
αὐτούς τε παρέδωκαν ἅμα καὶ πόλιν
ἄνακτι τῷδε Βαλδουίνῳ προφρόνως·
οἳ καὶ καθικέτευσαν αὐτὸν συντόνως
μήτ᾽ αὐτὸν ἢ στράτευμα παρελθεῖν ἔσω
Θεσσαλονίκης ἀξιῶσαι τειχέων.
ὃ καὶ δεδρακὼς εὐμενῶς Βαλδουῖνος
αὖθις καθυπέστρεψεν εἰς Βυζαντίδα.
καὶ σπένδεταί γε Δανδούλου συμβουλίᾳ
τῷ πρὶν δι᾽ ἔχθρας τυγχάνοντι καὶ μάχης,
ἔξω διατρίβοντι, τῷ μαρκεσίῳ.
ὅστις ἀποστὰς Διδυμοτείχου θέλων
ἐφίσταται τάχιστα Θεσσαλονίκῃ,
καὶ τὴν πόλιν εἴσεισι ταύτην ἀμάχως,
καὶ ζημιώσας τοὺς πολίτας ἀδίκως
εἰς χρήματά τε καὶ τιμαλφεῖς οἰκίας,
Μαρίαν ἀφεὶς τὴν σύνευνον αὐτόθι,
τὴν κράτορος πρὶν γαμετὴν Ἰσακίου,
ἐκεῖθεν ἐξώρμησε τάγμασιν ἅμα,
καὶ τὰς πόλεις μέτεισι τὰς πρὸς ἑσπέραν.
Σέρρας παρεστήσατο σὺν τῇ Βερροίᾳ,||
κρατεῖ Λαρίσσης Ἑλλάδος τε τῆς ὅλης,
αἱρεῖ τε τὴν Πέλοπος, ἄλλας αὖ πάλιν
συγκειμένας ἄγχιστα χώρας καὶ πόλεις·
καὶ πᾶν γε μικροῦ τὸ πρὸς ἑσπέραν κλῖμα
δοῦλον παρεστήσατο Λατίνων κράτει.
Καὶ Βαλδουῖνος ἐν πόλει διατρίβων

7247 δι᾽ ἔχθρας: cf. v. 1123

7246-63: C 598,5-7; 600,43-45,49-51; 600,54—601,63; 601,69-74 **7264-95**: C 601,84—602,4; 602,8/9,12/13; 603,23-25,31-34; 604,44/45

7249 Διδυμοτείχου V: Διδυμουτείχου MB

πέπομφεν Ἑρρῆν σύγγονον πρὸς τὴν ἕω
καὶ Πέτρον ἄνδρα γεννάδαν, ῥωμαλέον
ἡρωϊκόν τε τὴν φυὴν καὶ τὸ σθένος.
ἀφ' ὧν Ἑρρῆς μὲν προσλαβὼν συμμαχίαν
ἐξ Ἀρμενίων τῶν ἐνοίκων Τρφάδος
χώρας ἐκάκου κατέκειρε καὶ πόλεις,
αἳ μηδὲν ὑπέκυπτον Ἰταλῶν κράτει,
διὰ δὲ τεμπῶν καὶ στενῶν τῶν τῆς Ἴδης
εἰς τὴν Ἠετίωνος πεφθάκει πόλιν.
ἐξ ἄστεος Πέτρος δὲ Πηγῶν ἀπάρας
ἥει πρὸς Λοπάδιον εὐχερῶς πόλιν·
ᾧ πρὶν ἀπήντων Ῥωμαϊκαὶ δυνάμεις
Θεοδώρου Λάσκαρι κρατάρχου τότε,
εἰς ἀντίμαχον εὖ μάχην ὡπλισμέναι,
ἐν Ποιμανηνῷ χωρίῳ κεκλημένῳ.
εἶτα Λατίνων οὐκ ἐνεγκοῦσαι σθένος
ᾤχοντο λοιπὸν εἰς φυγὴν τετραμμέναι,
κρατεῖ δὲ Πέτρος εὐχερῶς Λοπαδίου
ἐκ γειτόνων ἄλλων τε λοιπῶν ἀστέων.||
ἐπεὶ δὲ προσβάλλειε καὶ Προύσῃ πόλει,
ἀνηνύτοις ἔγνωκεν ἐγχειρεῖν μάτην·
μεθίσταται γοῦν καταλιπὼν τὴν πόλιν.
Προυσαίοις δ' ἴσα καὶ Φιλαδέλφου πόλις
δουλείας ἀνάλωτος Ἰταλῶν μένει·
Θεόδωρος γὰρ Μαγκαφᾶς τις τοὐπίκλην,
ἄνωθεν αὐχῶν ἄστυ πατρίδα τόδε,
Ἑρρῇ συνάψας Λατίνων ἀρχῷ μάχην
ἔν τινι χώρῳ τῷ πρὸς Ἀτραμυττίῳ
αὐτὸς μόρον πέφευγε τὸν ἐκ τοῦ ξίφους,

7265 d. 11 mens. Nov. a. 1204 **7273** mense Febr. a. 1205 **7274** mense Nov. a. 1204 **7276** d. 6 mens. Dec. a. 1204 **7289-95** d. 19 mens. Mart. a. 1205

7285 ἀνηνύτοις...ἐγχειρεῖν: prov.; Hom. P 75; Karathanasis 185-193

7265 τὴν VBpc.: τὴν om. M **7285** ἀνηνύτοις VH(91): ἀνηνηνύτοις MB

οὐδὲν δὲ μεῖον καὶ πόλις ἀνωτέρα
τῆς Ἰταλῶν ἔμεινε κυριαρχίας.
Μαρκέσιος δὲ τὰς πρὸς ἑσπέραν πόλεις
αἱρῶν ὑπῆγε τῷ κράτει τῶν Λατίνων,
ἔχων ποδηγούς τινας ἐκ τῶν Αὐσόνων.
Λέων δὲ Σγουρὸς ὑποκαθίσας λόχον
ἐν Θερμοπύλαις Ἀττικῆς τῷ χωρίῳ
πρὸς δῆθεν ἀντίμαχον Ἰταλῶν μάχην,
μηδὲν δὲ γενναῖόν τι καὶ δράσας ὅλως,
ἐκεῖθεν εἰς Κόρινθον ᾤχετο τρέχων·
ὃς ἐξέφυ μὲν ἐκ κλίματος Ναυπλίου,
πατρῴας ἄρχων μετρίας κληρουχίας,
ἀνωμαλίᾳ καιρικῇ δὲ πραγμάτων
φορᾷ τε τύχης ἀστάτου καὶ συγχύσει
ἀεὶ προϊὼν ἐκ μικροῦ μέγας ἔφυ.||
ληΐζεται δὲ καὶ Κορινθίων πόλιν,
Ἄργος παρεστήσατο πᾶν λησταρχίᾳ.
τέλος προσαράσσει δὲ καὶ ταῖς Ἀθήναις,
ἀλλ' ἀποκρουσθεὶς ἀρχιποιμένος λόγοις
τοῦ Χωνειάτου Μιχαὴλ τοῦ πανσόφου,
Θήβαις ἐφορμᾷ ταχέως ἑπταπύλοις.
καὶ τάσδε συσχὼν ῥᾷστα τῷ μάχης νόμῳ,
πρὸς Λαρίσσης ἔξεισι τὰς διεξόδους,
ἔνθα βασιλεῖ συνέμιξ' Ἀλεξίῳ,
ὃς ἀπαναστὰς ἐκ μερῶν προσαρκτίων
ἀλώμενός τε τῇδε κἀκεῖσ' ὡς πλάνης
καὶ Θετταλικοῖς τέμπεσι προσερρύη,
ἄγων μεθ' αὐτοῦ παῖδα τὴν Εὐδοκίαν,

7297 intra mens. Oct. a. 1204 et mens. Apr. a. 1205 **7308** ab a. 1198 **7309/10** a. 1203 **7311-13** aestate a. 1204

7296-316: C 604,49-53; 604,59 — 605,73; 605,77,81-83; 606,9; 608,39/40,43-48 **7307** τύχης ἀστάτου: vide v. 4991 **7308** μέγας ἔφυ: Dem. 2,5,8 **7317-37**: C 608,47—609,72

7309 ληΐζεται V: ληΐζεται MB **7311** προσαράσσει V: προσαρράσσει MB **7315** τῷ V: τῆς MB **7321** μεθ' αὐτοῦ V: μεθ' αὐτοῦ M: μετ' αὐτοῦ B

ἤνπερ κατηγγύησε τῷ Σγουρῷ τότε.
συνῆπτο δὲ πρὶν πρὸς γάμου κοινωνίαν
ἀρχηγετοῦντι τῶν Τριβαλῶν Στεφάνῳ,
ὃς ἐκβαλὼν ἔπεμψε τήνδ' εἰς πατρίδα,
ἣ Δούκας συνῴκησε, Μούρτζουφλος θέσιν,
μετὰ στέρησιν καὶ κράτους καὶ πατρίδος·
ὅντινα συσχὼν Ἀλέξιος σὺν δόλῳ,
ἄναξ πλάνης ἄνακτα πλανήτην ἴσον,
ἔθηκε τυφλόν, ὀμμάτων λύχνους σβέσας.
εἶτ' εἰς Λατίνων ἐμπεσὼν δεινὰς χέρας,
δέσμιος ἀχθεὶς εἰς πόλιν τὴν τοῦ κράτους,
δίκας ὑπέσχε τοῦ δι' ἀγχόνης μόρου,||
ὅντιν' ἐπῆγεν Ἀγγέλων Ἀλεξίῳ·
εἰς κίονα γὰρ ἀναχθεὶς Ταύρου μέγαν
ἐκεῖθεν ἠκόντιστο, φεῦ δίκης! κάτω,
καὶ συντριβεὶς ὤλλυτο βιαίῳ μόρῳ.
Μαρκέσιος δὲ τὴν Βοιωτίαν φθάσας
ταύτην παρεστήσατο ταῖς στρατηγίαις.
κρατεῖ προϊὼν Ἀττικῆς σὺν Εὐβοίᾳ.
ὡς ἐν κεφαλαίῳ δὲ συντεμὼν φράσω,
μήπω παριππεύσαντος ἀκριβῶς ἔτους,
ἑῷον ἑσπέριον Αὐσόνων κλῖμα
ἅπαν ὑπείκει τῷ κράτει τῶν Λατίνων.
ἄναξ δὲ φυγὰς Ἀλέξιος σὺν χρόνῳ
εἰς ὄψιν ἐλθὼν Λατίνῳ μαρκεσίῳ
τὰ σύμβολ' ἀφῄρητο τοῦ κράτους ἄκων,
εἰς Ἁλμυρὸν δ' ἔσταλτο χῶρον ἑσπέρας,
ἐκεῖ διάγειν καὶ διανύειν βίον

7330 aestate a. 1204 **7331** fine mens. Nov. a. 1204 **7333** δι' ἀγχόνης: cf. v. 1123 **7342** a d. 13 mens. Apr. a. 1204 usque ad d. 13 mens. Apr. a. 1205

7330 ὀμμάτων λύχνους: vide v. 1771 **7338-44**: C 609,73/74,81-84; 610,88— 611,35; 612,36-38 **7345-51**: C 612,41-45

7326 Μούρτζουφλος VMH(91): Μούρτζουφλους B

σὺν Εὐφροσύνῃ συζύγῳ βασιλίδι,
σχόντες τύχῃ σύμφωνον ἀτεχνῶς τόπον.
ὅσοι δὲ συνείποντο τῷ στεφηφόρῳ
ἄνδρες μαχηταὶ καὶ γένους ἐριτίμου,
πόλεις Θρᾳκικὰς πατρίδας κεκτημένοι,
ἠροῦντο συνεῖναί γε τῷ μαρκεσίῳ
καὶ δυνατὴν σύναρσιν οἷ συνεισφέρειν,
καὶ λιπαροῦσιν ὑπὸ τῷδε τυγχάνειν·
ὃδ' οὐ προσέσχε τῇ δεήσει σφῶν ὅλως,||
μὴ χρείαν ἴσχειν Ῥωμαϊκῶν ταγμάτων
ἢ τῆς παρ' αὐτῶν φάμενος συμμαχίας.
ὡς δ' ἱκέται γένοιντο καὶ Βαλδουΐνου,
ὡς σφίσι τὸ πρόθυμον ἥκῃ πρὸς πέρας,
καί τι προβαῖνον οὐχ ἑώρων εἰκότων,
προσῆλθον ἀρχῷ Μυσίας Ἰωάννῃ,
Ἀσὰν συναίμῳ καὶ Πέτρου τῶν ἐξ Αἵμου,
ἀνδρὶ στρατηγῷ, γεννάδᾳ, τολμητίᾳ,
πάσας διαφθείροντι Ῥωμαίων πόλεις
χώρας τε λοιπὰς κειμένας πρὸς ἑσπέραν
Σκυθῶν ὁμαιχμίᾳ τε καὶ συμμαχίᾳ·
ὃς Λατινικὴν ὑφορώμενος βλάβην,
πρόσφυγας ἄνδρας ἀσμένως δεδεγμένος
πρὸς τὰς ἑαυτῶν ἀποπέμπει πατρίδας,
τούτοις κελεύσας δρᾶν τι κακὸν Λατίνους
οὐκ εὖ πρὸς αὐτὸν διακειμένους τέως,
φόβους δ' ἐπισείοντας αὐτῷ καὶ μάχας,
ἔκπτωσιν ἀρχῆς καὶ σκύλευσιν πατρίδος,
εἰ προσφέροιτο μὴ σφίσιν ὡς δεσπόταις
καὶ πάνθ' ὑπείκοι τοῖς παρ' αὐτῶν ῥᾳδίως.
ὡς οὖν ἐπανῆκόν γε πρὸς τὰς πατρίδας
πόλεις δυτικὰς Αὔσονες τοῦτον τρόπον,

7364 initio mens. Febr. a. 1205

7352-78: C 612,46—613,66 **7362** τὸ πρόθυμον: vide v. 3575 **7379-410**: C 613, 67—614,84; 614,87-91,1-7

7365 Αἵμου scripsi (vide v. 6096): Αἶμου VMB

τὰς τῶν Θρᾳκῶν τε καὶ Μακεδόνων πόλεις
ἀφηνιάσαι δρῶσι Λατίνων κράτους,
Θεοῦ συνάρσει καὶ Μυσῶν συνεργίᾳ ||
πολλοὺς Ἰταλῶν παραπέμψαντες μόρῳ,
μάλιστ᾿ ἐνοίκους τῶν Διδύμων τειχέων,
οὓς δ᾿ αὖ φυγάδας εἰς πόλιν δεδρακότες.
καὶ τοῦτο τοὔργον Λατινικῆς κακίας
ἐλευθέραν ἔδρασε πᾶσαν τὴν ἕω,
πρὸς κατεπεῖγον Ἰταλῶν ὡρμημένων,
καὶ σφᾶς φρονεῖν μέτρια τίθησι τέως
τοὺς Ἑλλάδα νῆσόν τε Πέλοπος ξένην
ὅπλοις ἑλόντας καὶ κατωφρυωμένους.
Πλὴν Ἀδριανοῦ Διδυμότειχον πόλεις
κάλλιστα κρατύναντες Αὐσόνων στῖφος
κατεῖχον αὐτάς, συμμαχούντων καὶ Βλάχων.
Ἰωάννης δὲ συντεταχὼς δυνάμεις
καὶ συμμαχίδας ἐκ Σκυθῶν μυριάδας
σπουδὴν ἐτίθει Λατίνους λεληθέναι.
ἐπεὶ δ᾿ ἐπανάστασιν Αὐσόνων μάθοι
ἄναξ Ἰταλῶν Βαλδουῖνος καὶ δρᾶμα,
στέλλει στρατιὰν πρὸς πόλεις ἀποστάσας,
ἣ καὶ συνέσχε Τζουρουλὸν σὺν Βιζύῃ
καὶ ταύτας ὑπέταξε Λατίνων κράτει.
ἀνδρῶν κενὴν δ᾿ εὕρηκε τὴν Ἀρκαδίου
ῥυηφενῶν τε καὶ περιόπτων γένει·
ὅμως ἐνόντες ἐκχυθέντες τῆς πύλης
καὶ συμπλακέντες Ἰταλοῖς κατὰ μάχην,
τραπέντες ἀπώλοντο πάντες τῷ ξίφει,||
φειδὼ Λατίνων οὐδένων εἰληφότων.

7399 d. 23 mens. Febr. a. 1205

7383 Θεοῦ συνάρσει: cf. Θεοῦ συμμαχίᾳ v. 517 **7398** σπουδὴν ἐτίθει: vide v. 1296

7400 δρᾶμα MB: δρᾶμα praeter circumflexum acutus ponitur V **7402** ἣ καὶ V: ἣ MB: ἥ τις vel ἥ περ H(BZ VII, 349) Βιζύῃ VMB: τῇ B. H(91) **7409** οὐδένων VM: οὐδενῶν B

ἀλλ᾿ οὐδ᾿ ὁσίας τῶνδ᾿ ἔτυχέ τις ὅλως.
ἡ δ᾿ αὖ γε λοιπὴ στρατιὰ τῶν Λατίνων,
ἧς Βαλδουῖνος ἡγεμὼν ὑπῆν ἄναξ,
Ὀρεστιάδα καταλαβοῦσα πόλιν,
ἐκεῖθί που χάρακα βαλοῦσα μένει,
ταύτην ἑλεῖν σπεύδουσα παντὶ τῷ τρόπῳ.
πρεσβεύεται γοῦν ἡ κακουμένη πόλις
πρὸς Ἰωάννην τὸν κρατοῦντα Βουλγάρων,
τὴν δυνατὴν σύναρσιν ἐξαιτουμένη
ἐπικρεμαμένου τε κινδύνου λύσιν·
ὃ δ᾿ ἀσμένως δέδεκτο πρεσβείας λόγους,
καὶ συμμαχικὸν Σκυθικὸν λαβὼν στῖφος,
ἐπεισπεπαικὼς Ἰταλῶν στρατῷ λάθρᾳ,
τοῦτον τροποῦται καὶ νικᾷ κατὰ κράτος,
ζωγρεῖ τε καὶ σφῶν κράτορα Βαλδουῖνον,
κομῶντα πολλαῖς ἀρετῶν νεανίαν,
μάλιστα πασῶν σωφροσύνῃ καὶ δίκῃ,
ὡς φθὰς προϊστόρησεν ἀνόπιν λόγος.
ὅνπερ καθείρξας μακρὸν ἐν τῷ Τρινόβῳ
δράσας τε δεινὰ μυρία κακοτρόπως,
πέρας καθυπέβαλεν οἰκτρῷ θανάτῳ
κατ᾿ ἠλιβάτων κατακρημνίσας τόπων.
Μεθ᾿ ὃν κρατάρχεῖ Λατίνων τῶν ἐν πόλει
κλῆσιν Ἐρρῆς, σύναιμος ὢν Βαλδουΐνου,||
ἀνὴρ ἱλαρός, εὐμενὴς ὑπηκόοις,
πρὸς δὲ στρατηγὸς εὐσθενής, τολμητίας,
ὀξύρροπός τε πρὸς μάχας ἀντιπάλων
καὶ στρατιώτας γεννάδας ῥωμαλέους,
Ἕλληνας ἄνδρας, συντεταγμένους ἄγων,
ἐπίλεκτον φάλαγγα καὶ νικηφόρον.

7413 d. 29 mens. Mart. a. 1205 **7422** d. 13 mens. Apr. a. 1205 **7424** d. 15 mens. Apr. a. 1205 **7432** d. 20 mens. Aug. a. 1206

7411-31: C 615,11-16; 615,23—616,62; 642,86-88,91-95 **7414** χάρακα βαλοῦσα: Plut. Sul. 28 **7427**: cf. v. 7216 **7431** ἠλιβάτων...τόπων: Polyb. 4,41,9; cf. ἠλ. ἄνοδον v. 2819 **7432**: C 642,75/76; A 25,19 **7433**: A 27,3 **7434-36**: A 27,6 **7437-39**: A 28,14-19; 29,7-9

οὗτος μάχης αἴτιος ὤφθη πολλάκις
τῶν Αὐσόνων ἄνακτι τῷ Λασκαρίῳ,
καὶ σφῶν παρεστήσατο χώρας καὶ πόλεις
πλήθει στρατιᾶς καὶ ψυχῆς προθυμίᾳ,
Λεντιανά τε Ποιμανηνὸν τὰς πόλεις
καὶ τὰς Ὀχυρὰς καταπορθήσας μάχῃ·
καθ' ἣν τριὰς ὄλωλεν ἀνδρῶν τῷ ξίφει
πανευγενῶν τε καὶ περιόπτων βίῳ,
Δερμοκαΐτης ἡγεμὼν στρατευμάτων,
Παλαιολόγων Ἀνδρόνικος ἐκ γένους,
γαμβρὸς κρατοῦντος εἰς Εἰρήνην τυγχάνων
τὴν πρωτόπαιδα φιλτάτην θυγατέρων,
πρὸς τοῖσδε τοῦδε καὶ φίλων εἷς συγγόνων.
Ἐρρῆ κρατοῦντος τοῦδε τῆς Κωνσταντίνου
Πελάγιός τις ἀρχιθύτης Λατίνων,
θερμουργὸς ἀνήρ, ὑπερόπτης τῶν νόμων,
πρὸς πάπα πεμφθεὶς εἰς πόλιν βασιλίδα
ὡς ποιμενάρχης καὶ λεγάτος τοῦ πάπα,
ἐνημμένος δίκαια τοῦ πεπομφότος,||
πάντας θυηπόλους τε καὶ μονοτρόπους
οἰκήτορας ἔδρασε τῆς Κωνσταντίνου
πάνδεινα κακὰ καὶ καθείρξεις ἀτόπους
χάριν ἐθῶν τε δογμάτων ἀμφιβόλων·
ὃ δὴ λύπην ἤνεγκεν ἀστοῖς καὶ βάρος,
μάλιστα τοῖς προὔχουσι καὶ τοῖς ἐν τέλει,
οἳ πρὸς τὸν Ἐρρῆν τὸν κρατοῦντ' ἀφιγμένοι
ᾐτοῦντο λύσιν δυσχερῶν τοῖς φυλέταις,
καὶ τάδ' ἐπιλέγοντες ἐν παρρησίᾳ,

7445 ante d. 8 mens. Ian. a. 1212 et post initium aestatis a. 1211; d. 15 mens. Oct. a. 1211 (A. Μηλιαράκης, Ἱστορία... Νικαίας..., p. 89) **7453** d. 20 mens. Aug. a. 1206 **7460** a. 1213

7440-45: A 27,3-6; 28,16-19 **7446** ὄλωλεν: ἀπολέλυται A 29,3 et ἀπώλετο L (= G. Acropolitae Historia in brevius redacta in A. Heisenberg, G. Acropolitae opera, 1903) 218,5 **7446-52**: A 29,2-7 **7453-81**: A 29,12-15,18-23; 30,2-17 **7455** ὑπερόπτης τῶν νόμων: cf. ὑπ. τῶν εἰωθότων Thuc. 3,38

7440 ὤφθη VM: ὄφθη B

ὡς «πρὶν μὲν ἡμεῖς ἀλλοδαπῆς ἐκ φύτλης
φύντες, βασιλεῦ, καὶ νομῆς ἐλευθέρας,
ἄλλοις τ' ἐθίμοις παρ' ὑμᾶς κεχρημένοι,
σοῦ πλὴν ἑκόντες ὑπετάγημεν κράτει,
καὶ σωματικὴν ἐκτίνειν ὑπουργίαν,
οὐ πνευματικήν, ψυχικὴν κοινωνίαν
ἡμᾶς παρεσχήκαμεν αὐτούς σοι τάχα.
ἢ γοῦν τὰ δεινὰ λῦσον ἡμῖν εὐθέως,
ἢ χειρὸς ἀπόλυσον ὡς ἐλευθέρους
παλινδρομῆσαι πρὸς νομὰς τῶν Αὐσόνων».
ταῦτα βασιλεὺς εὐμενῶς δεδεγμένος,
καὶ Πελαγίου μὴ θέλοντος λεγάτου,
τὴν συμφορὰν λέλυκε τοῖς καθειργμένοις,
δεσμώτας ἀφεὶς καὶ νεὼς βατοὺς ὅλοις.
Ταῦτα μὲν οὕτω συμβέβηκεν ἐν πόλει·
εἶμι δὲ λοιπὸν πρὸς κρατοῦντας Αὐσόνων,||
καὶ τὰ κατὰ σφᾶς ἱστορήσω τῷ λόγῳ.
Ὡς οὖν ἑάλω τοῖς Ἰταλοῖς ἡ πόλις,
Θεόδωρος μὲν ᾧ Λάσκαρις τοὐπίκλην,
ὃν γαμβρὸν ἐγνώρισε κρατοῦντος λόγος,
ἀπῆρε προφθὰς τῇσδε σὺν ὁμοζύγῳ,
καὶ καταλαβὼν τὴν Νικαέων πόλιν
ὁμευνέτιν, φίλτατα τῇδ' ἐνεισάγει,
αὐτὸς δὲ Προῦσαν χωρία τε τὰ πέριξ
περιπολῶν ἄλλας τε κώμας καὶ πόλεις
τῷδ' εὐνοεῖν ἔπειθε τάσδε τοῖς λόγοις
καὶ τόνδ' ἔχειν ἄνακτα δεσπότην μόνον.
καὶ τῶν κατὰ νοῦν οὐδόλως ἁμαρτάνει·
πολλοῦ γὰρ οὔπω παραδραμόντος χρόνου

7491-94 post expugnationem Constantinopolis a Latinis vere a. 1205 rex acclamatus **7496** post ver a. 1205 et ante d. 30 mens. Mart. / d. 5 mens. Apr. a. 1208

7468 φύτλης: Pind. Ol. 9,55 **7485-500**: A 10,10,14-18,21-28; 11,1,5/6,15-18 **7487** ἐγνώρισε... λόγος: vide v. 6880

7486 ᾧ V: ὁ MB Λάσκαρις VMB: Λασκάριος H(79)

καθίσταται δὴ βασιλεὺς αὐτοκράτωρ
πρὸς ποιμενάρχου Μιχαὴλ Βυζαντίδος
ἄρτι λαβόντος τὴν λεὼ προεδρίαν,
τῇ βασιλικῇ ταινιωθεὶς ταινίᾳ.
Λάσκαρις οὕτω βασιλεὺς δεδειγμένος,
σφόδρ' ἀρρενωπῶς πραγμάτων κραταρχίας
ἢ μᾶλλον εἰπεῖν βασιλικῶς ἡμμένος
ταύτην διεῖπεν, ἀντέχων πρὸς κινδύνους
μάχας τε δεινὰς τὰς πρὸς ἐχθροὺς Λατίνους,
ἄναξ ἀγαθὸς καὶ στρατηγὸς γεννάδας,
ὀξύρροπός τε πρὸς μάχας καὶ κινδύνους,
ὑπερμαχῶν κράτιστα τῆς κραταρχίας,||
ἀπορραπίζων ὡς ἐνὸν ποίμνης λύκους,
φρικτὸς μὲν ἐχθροῖς, ἥμερος δ' ὑπηκόοις,
μικρὸς τὸ σῶμα, πλὴν μαχητὴς ἐν μάχαις,
ἀεὶ στρατεύων, κατ' ἐχθρῶν κινῶν δόρυ,
αὔξων, πλατύνων τοὺς ὅρους τῶν Αὐσόνων
καὶ Ῥωμαΐδος ἀναλαμβάνων πόλεις,
ἐλευθερῶν τε τάσδε τῆς τυραννίδος
ὅπλοις στρατηγίαις τε καὶ μάχης νόμῳ,
φίλοικτος, εὐέντευκτος, εὔσπλαγχνος πάνυ,
μεταδοτικός, φιλοδωρίας χάρις,
καθειμένον γένειον εἰς μέγα φέρων,
φοξός, μελάγχρους μετρίως, οὐ πρὸς βάθος,
ἔρωτος ἥττων, ἀφροδισίων, χόλου,
μακροὺς ἀνατλὰς κινδύνους καὶ καμάτους
ἐν ταῖς κατ' ἐχθρῶν δυσμάχοις ἀγωνίαις

7497 Theodorus I acclamatus vere a. 1205, d. 6 mens. Apr. a. 1208 coronatur

---

7501-27: A 11,19-21; 31,22—32,8 **7504-27**: cf. Sathas 466,4—467,26 **7506** ἄναξ ἀγαθός: vide v. 3713 **7509**: Joh. 10,11/12 **7511**: cf. Hom. E 801

7499 λεὼ V: λεῶ MB **7501** οὕτω V: οὕτως MB **7508** κράτιστα VBpc.: ὡς κρ. M **7509** ὡς ἐνὸν V: ἐνὸν M: ὡς ἐνῆν Bpc.: ὡς ἐνῆν] ἐνὸν B1 **7523** δυσμάχοις VM: δυσμάχους B

χάριν γε κοινῶν πραγμάτων ὑπηκόων·
ᾧ τῶνδ' ὀφείλει πᾶς τις ἐκτίνειν χάριν,
καὶ πάλιν οἷς εὖ ἀναθηλῆσαι κράτος
ἤδη μαρανθὲν Αὐσόνων ἀπειργάκει.
Τούτῳ κραταρχήσαντι φροντὶς μυρία
ἐκ τῆς ἑῴας ἐξελάσαι Λατίνους
καὶ Ῥωμαϊκῷ τήνδ' ὑποκλῖναι κράτει,
ἐπεὶ Λατῖνοι κωλυσόντων τῇ σπάνει
οὐ χώρας ἐκράτησαν ἑσπέρας μόνον,
ἀλλά γε μικροῦ καὶ μερῶν πάσης ἕω·||
καὶ γὰρ κατέσχον Βιθυνῶν ἅπαν θέμα,
Λεντιανά τε Ποιμανηνὸν καὶ Βάριν
Λοπάδιόν τ' αὖ Ὀχυρὰς καὶ τὰ πέριξ.
προῆλθον ἄχρις Ἀτραμυττίου τόπων,
καὶ πάνθ' ἁπλῶς πάραλα χωρία, πόλεις
αὐτοῖς καθυπέταξαν ἐσκυλευκότες.
οὐχ ἧττον ὑπέθραττον ἄνακτα πάλιν
αἱ κατὰ χώρους Αὐσόνων τυραννίδες·
αὐτίκα καὶ γὰρ τοῦ Σαμψὼν πολιχνίου
σὺν τοῖς προσοίκοις ἦρχε τοὐπίκλην Σάβας,
καὶ Μωροθεόδωρος Φιλαδελφείας,
Δαβὶδ Κομνηνὸς Παφλαγονίας ὅλης,
Ἀλεξίου σύναιμος ὢν τοῦ πρὸ χρόνων
κατατυραννήσαντος Τραπεζουντίων,
ὅστις ἐπωνόμαστο Κομνηνὸς μέγας·
κατηγέτην ἄμφω δὲ σειρὰν τοῦ γένους
ἐξ Ἀνδρονίκου τοῦ βεβασιλευκότος,
ἐκ τοῦδε παιδὸς Μανουὴλ πεφυκότες.
ἀλλ' εὐχερῶς μὲν Θεόδωρον καὶ Σάβαν

7539 d. 6 mens. Dec. a. 1204 **7552/53** Theodorus Mangaphas aestate a. 1205 et Sabas fine a. 1209 subiecti sunt

---

7528-39: A 11,21-24; 12,1-4 **7531** κωλυσόντων τῇ σπάνει: vide v. 1500 **7540-55**: A 12,4/5,10-21

7535 Ποιμανηνὸν VH(91): Ποιμαμηνὸν MB **7552** καὶ VH(80): καὶ om. M: τε Bpc.

ἄναξ μετῆλθε τῇ Θεοῦ συμμαχίᾳ,
κἀντεῦθεν ὤπτο Κελβιανοῦ δεσπότης,
Φιλαδελφείας Μαιάνδρου, Νεοκάστρων,
καὶ Παφλαγονίας δὲ κρατεῖ τῷ χρόνῳ,
καταπαλαίσας Κομνηνὸν Δαβὶδ μάχῃ·
ὅθεν παρεστήσατο σὺν Ἡρακλείᾳ||
Ἀμάστριδα, Κύτωρον, Κρῶμναν τὰς πόλεις
πρὸς τοῖς πέριξ ἅπασι καὶ πολιχνίοις,
καὶ κατεκυρίευσε καὶ Παφλαγόνων.
Πέρσας δ' Ἰταλοὺς ταῖς καθ' ἡμέραν μάχαις
οὐκ εὐχερῶς μέν, ἐτροποῦτο δ' οὖν ὅμως
σθένει θεϊκῷ συμμαχούμενος τάχα.
Παρέσχε δ' αὐτῷ πράγματα δυσθυμίας
ὁ φυγὰς Ἀλέξιος Αὐσόνων ἄναξ,
ὢν πενθερὸς τούτου γε τοῦ βασιλέως·
οὗτος γὰρ οὗτος ἐκπεσὼν κραταρχίας,
καθάπερ ἱστόρησε φθάσας μοι λόγος,
ἀλώμενος πέφθακε Θεσσαλονίκην,
καὶ πρὸς Μαρίας Ἀλαμανῶν ἐκ γένους,
ἣ πρὶν συνῴκει συγγόνῳ Ἰσακίῳ,
μαρκεσίῳ δὲ τηνικαῦθ' ὁμευνέτει,
ἄριστα δεχθεὶς καὶ φιλοφρόνως πάνυ,
ἐκεῖσε διέτριβε σὺν τῇ συζύγῳ.
ὡς δ' ἀνασείων τὴν πόλιν ἐφωράθη,
ἅμα γυναικὶ καὶ τέκνοις ἀπηλάθη,
καὶ πρὸς τυραννεύοντα τῶν Κορινθίων
Σγουρὸν βαδίσας πρὸς γάμου κοινωνίαν

7556-61 intra a. 1205 et a. 1214

7553 τῇ Θεοῦ συμμαχίᾳ: vide v. 517 **7556-61**: A 18,1-4 **7562-64**: A 15,7—17,19; 27,4—28,10 **7564** σθένει—συμμαχούμενος: cf. Θεοῦ συμμαχίᾳ v. 517 **7565-70**: A 8,17—10,9 **7569** ἱστόρησε: cf. vv. 6891-96, 7318-22, 7345-51 **7571-80**: A 12,24—13,19

7571 Μαρίας V: Μαρίαν MB **7576** δ' ἀνασείων τὴν VH(90): δ' αὖ ἀνασείων MB: vel αὖ vel τὴν tollendum B1

τούτῳ κατηγγύησε τὴν θυγατέρα.
κἀκεῖθεν ἀπέπλευσε πρὸς Αἰτωλίαν
πρὸς τὸν κρατοῦντα Μιχαὴλ ταύτης τότε,
πρὸς δ' αὖ Παλαιᾶς Ἠπείρου κεκλημένης,||
πρωτεξάδελφον συγγενῆ πέλοντά οἱ.
ἁλίσκεται δὲ πειραταῖς Λογγιβάρδοις,
ἀπεμπολεῖται πρὸς Μιχαὴλ χρυσίου.
ἐφ' ἱκανὸν γοῦν ἐνδιατετριφότος
τοῖς τοῦ Μιχαὴλ χωρίοις Ἀλεξίου,
θνήσκει βασιλὶς Εὐφροσύνη πρὸς νόσου,
καὶ θάπτεται δὴ τῷ πολιχνίῳ Ἄρτης·
αὐτὸς δ' ἀπέπλει πρὸς πόλιν τὴν Ἀττάλου,
ἔνθα πεφθακὼς τῷ κρατοῦντι Περσίδος
Ἰαθατίνῃ προσδέδεκτο γνησίως,
ὃν αὐτὸς ἐκφεύγοντα τἀδελφοῦ χέρας
καὶ πρὸς πόλιν ἥκοντα πρὶν δεδεγμένος
θετὸν κατωνόμασε παῖδα βαπτίσας,
καί οἱ συνεξῄει γε τῆς Κωνσταντίνου.
ἔπειτ' ἐκεῖθεν ἀποδρὰς οὐκ οἶδ' ὅπως,
παλινδρομήσας εὐχερῶς πρὸς πατρίδα
Ἰκονίου δέδεικτο σουλτὰν Περσάναξ,
καὶ τηνικαῦτα δυστυχοῦντ' Ἀλεξίῳ
ὤφθη παρηγόρημα καὶ σωτηρία.
οὗτός γε τοίνυν ἱκέτη τίνων χάριν
πρεσβεύεται δὴ πρὸς νέον στεφηφόρον,
καὶ παραχωρῆσαί γε τῆς κραταρχίας
τῷ πρὶν κρατοῦντι πενθερῷ παρηγγύα·
εἶτ' ἐκστρατεύσας καὶ κατὰ Ῥωμαΐδος
μετὰ στρατιᾶς δυσαριθμήτου μάλα,||

7581/82 a. 1205 **7589/90** ante ver a. 1211

7581-86: A 13,22 — 14,1; 14,4-7 **7587-90**: A 17,23-25 **7591-606**: A 14,8-15,19-21; 15,3-7 **7602** παρηγόρημα καὶ σωτηρία: cf. Ps. 17,36; ἀντιλήπτωρ καὶ ῥύστης Ps. 143,2 **7607-55**: A 15,13,20-25; 16,1-3,16-27; 17,1-23

7581 ἀπέπλευσε πρὸς VMB: ἀπέπλευσεν εἰς H(79)

ἄγων μετ᾽ αὐτοῦ καὶ κρατοῦντα φυγάδα,
τὴν Ἀντιόχου καταλαμβάνει πόλιν,
τὴν πρὸς Μαιάνδρῳ τῷ ποταμῷ κειμένην.
ἀλλ᾽ οὐδ᾽ ὁ κρατῶν τῶν καθ᾽ αὑτὸν ἠμέλει,
ἀλλὰ προσοῦσαν στρατιὰν συναλίσας,
ἐλπίδας ἐξάψας τε Χριστοῦ δεσπότου,
ἐπὶ σουλτάνον ἵεται θαρραλέως.
συρρήξεως γοῦν συμβολῆς τε συμβάσης
τὸ πλεῖστον ἠφάνιστο τῶν στρατευμάτων
ἄνακτος, ὃν μάλιστα Λατίνων γένους,
ἔργ᾽ ἀρεϊκὰ καρτερὰ δεδειγμένων,
Ῥωμαϊκὴ δ᾽ ἔφευγεν ἀκόσμως φάλαγξ,
ταύτης μενόντων μετρίων κατὰ μάχην
ἀγωνίας τέρμα τε πᾶν σκοπουμένων.
οὕτω δὲ νίκης μειδιώσης βαρβάροις,
ἄνω θέων κάτω τε σουλτὰν ἱππότης
ἀναδιφῶν ἦν τὸν κρατάρχην Αὐσόνων·
καὶ τόνδε καθ᾽ ὅμιλον εὑρὼν ἱππότην,
ῥώμῃ πεποιθὼς καὶ σθένει βραχιόνων,
πλήττει κορύνῃ κατὰ κάρας αὐτίκα,
καὶ κατὰ γῆν βέβληκε ῥίψας ἐκ δίφρου,
πλησθέντα τύψει συστροφῆς τε καὶ σκότους.
ἐν χρῷ δὲ κινδύνου γε τῇδε τυγχάνων,
αἴφνης ἑαυτὸν ἀναλαβὼν ὁ κράτωρ
πλησθείς τε θείας ἐξ ἐπιπνοίας σθένους,||
σταθεὶς ἐπὶ πόδας τε γενναίως μάλα,
σπάθην τ᾽ ἐρύσας κουλεοῦ, τέμνει πόδας
θηλείας ἵππου Περσάνακτος εὐψύχως,
καὶ τόνδε χαμαὶ κατέβαλεν ὑψόθεν.
εἶτ᾽ ἐξαπίνης, μηδενὸς πῶς εἰδότος,
σουλτὰν κάραν τέτμητο τὴν μιαιφόνον,

7614: cf. Ps. 145,5; I Tim. 1,1 **7619** ἀρεϊκά: vide v. 578 **7624** ἄνω... κάτω: cf. Aristoph. Ach. 21 **7631** ἐν χρῷ: vide v. 4482

7615 ἵεται H(91) (cf. v. 5106): ἴεται VMB **7619** δεδειγμένων VM: -ον Bpc. **7638** πῶς MB: πως V

καὶ λοιπὸν ἠνέγκατο τὴν νίκην κράτωρ.
τουτὶ τροπαιούχημα τὸν βασιλέα
ποιεῖ μὲν ἐχθροῖς βαρβάροις φρικαλέον,
ἡδὺν ὑπηκόοις δὲ καὶ πεφιλμένον·
πρὸς τοῖσδ᾽ ἱκανῆς ἐμπιπλᾷ θυμηδίας
καὶ λήματος θάρσους τε τούτους εἰκότως.
ἐντεῦθεν ἐσπείσατο Ῥωμαίων κράτει
ἡ πρὶν ἀλαζὼν Περσικὴ χώρα πρόφρων,
καὶ λοιπὸν ἐσχόλαζε Ῥωμαίων κράτωρ
ταῖς πρὸς Λατίνους συμπλοκαῖς τε καὶ μάχαις.
καὶ πενθερὸν δὲ προσλαβὼν ἐκ τῆς μάχης,
τιμήσας εἰκότα τε καὶ παρ᾽ ἐλπίδα,
ἀπαγαγὼν δὲ πρὸς πόλιν Νικαέων
καὶ παράσημα τοῦ κράτους ἀπεκδύσας,
μονῇ διάγειν Ὑακίνθου προσνέμει,
ἔνθα θανὼν ἔτυχε ταφῆς ἐντίμου.
Ταῦτα μὲν οὕτω συνέβη Λασκαρίῳ·
νῦν βούλεται λόγος δεδηλῶσθαι πάλιν
περὶ Μιχαὴλ Ἀγγελωνυμουμένου,||
τοῦ πρὶν κυριεύσαντος, ὡς ἔφη λόγος,
Παλαιᾶς Ἠπείρου τε σὺν Αἰτωλίᾳ.
Τούτῳ τριὰς ὑπῆρχε συγγόνων φίλη,
Μανουήλ, Θεόδωρος καὶ Κωνσταντῖνος,
ἀφ᾽ ὧν ὁ Θεόδωρος ἐν Νικαέων
παρὰ βασιλεῖ διέτριβεν Αὐσόνων·
ἐπεὶ δὲ παιδὸς γνησίου διαδόχου
ἀρχῆς Μιχαὴλ ἰδίας οὐκ εὐπόρει
(ὁ γὰρ παρ᾽ αὐτῷ Μιχαὴλ κεκλημένος
νόθος τις ὑπῆν ἐκ παρανόμων γάμων),
δεῖται κρατοῦντος τοῦ Θεοδώρου πέρι,
ἵνα παρ᾽ αὐτὸν ἀφεθεὶς καταλάβῃ.

7640 vere a. 1211 **7657** nota: caesura post sextam syllabam **7659** a. 1205

7659 ὡς ἔφη: cf. 7582-84 **7661-83**: A 24,12 — 25,7

7644 ἐμπιπλᾶ V: ἐμπιμπλᾷ MB **7649** Λατίνους V: Λατίνων MB

πεισθεὶς ἄναξ πέπομφε τοῦτον εὐθέως,
πίστεις ἐνόρκους βασιλεῖ δεδωκότα
ἦ μὴν φυλάξειν εὐνοϊκήν οἱ σχέσιν
καὶ πίστιν ἀνόθευτον εἰς τέλος βίου,
αὐτῷ τε δήπου καὶ διαδόχοις κράτους.
οὕτως ἐπιστὰς Θεόδωρος ἑσπέρᾳ
συνῆν ἀδελφῷ Μιχαήλ, ὡς ἂν ἔφην,
Αἰτωλίας ἄρχοντι καὶ τῆς Ἠπείρου.
ἐπεὶ δ' ἀπηνῶς Μιχαὴλ σφαγεὶς ξίφει
πρὸς ἀνδρὸς οὕτω Ῥωμαίου κεκλημένου,
νυκτὸς καθεύδων ἐν Βελλεγράδων ὅροις,
ἐξαπίνης λέλοιπε τόνδε τὸν βίον,
ἀρχὴν ἀδελφοῦ Θεόδωρος λαμβάνει,||
ἀνὴρ στρατηγός, εὐσθενὴς καὶ γεννάδας,
γίγας βριαρόχειρ τις, ὀξὺς ἐν μάχαις·
ὃς παραλαβὼν συγγόνου κληρουχίαν
ἀρχήν τε μικρὰν εὐόριστον καθάπαξ,
ηὔξησεν, ἐπλάτυνε ταύτης τοὺς ὅρους,
ἐκ Βουλγάρων γῆς, Ἰταλικῶν ἀστέων
Ἰλλυριῶν τε καὶ Τριβαλῶν χωρίων
ταύτην ἐπαύξων, εὐρύνων, μεγαλύνων·
ἔθηκε καὶ γὰρ ὑφ' ἑαυτόν, ὡς ἔπος,
Ἀχρίδα καὶ Πρίλαπον, Πελαγονίαν
σὺν τοῖς πέριξ ἅπασι χωρίοις τόποις·
κρατεῖ Θεσσαλίας τε σὺν Ἀχαΐᾳ,
Μακεδονίας καὶ μέρους τινὸς Θρᾴκης·
αἱρεῖ Δαλματίαν τε σὺν Ἐπιδάμνῳ,
Ἰλλυρίδα γῆν, Ἀλβανοὺς ὀριτρόφους.
εὐρὺ δέ οἱ τίθησι μᾶλλον τὸ κλέος
ἡ κατὰ Πέτρου Λατίνου λαμπρὰ νίκη.
γαμβρὸς γὰρ οὗτος εἰς ἀδελφὴν τυγχάνων

7671 ante a. 1206 **7679** fine a. 1215 **7700** fine mens. Apr. a. 1217

7677 ὡς... ἔφην: vide v. 7671 **7678**: cf. vv. 7582-84 **7684-714**: A 25,8-19; 26,2-9 **7685** γίγας βριαρόχειρ: vide v. 4168 **7699** εὐρὺ... κλέος: cf. Hom. ψ 137

Ἐρρῆ Βαλδουΐνου τε τῶν βασιλέων,
πρὸς πάπα χρισθεὶς εἰς κρατάρχην Λατίνων
Ἐρρῆ θανόντος εἰς Βύζαντος ἐστάλη,
εἰς Ἐπιδαμνίων δὲ κατάρας πόλιν
δι' Ἀλβανῶν ἔσπευδε τὴν Κωνσταντίνου
μετὰ στρατιᾶς καταλαβεῖν εὐόπλου·
ἀλλὰ προφθάσας Θεόδωρος γεννάδας||
τοῦτον τροποῦται καὶ νικᾷ κατὰ κράτος,
αὐτόν τε καὶ στράτευμα δοὺς ἄρδην ξίφει.
πρὸς τοῖσδε Δυρράχιον αἱρεῖ τὴν πόλιν,
καὶ στρατιὰν μὲν ἐμπιπλᾷ λείας σκύλων,
αὐτὸς δὲ βασίλειον εἴληφε στέφος,
Πέτρου πεσόντος κατὰ μάχην, ὡς ἔφην.
οὕτος πλατύνας εὐτυχῶς ἀρχῆς ὅρους,
ταῖς ἀλλεπαλλήλοις τε κεπφωθεὶς νίκαις,
ἐν οἷς ὑπῆρχε προσμένειν οὐκ ἠγάπα,
ἀλλὰ φρονεῖ μέγα τι καὶ παρ' ἀξίαν.
φημίζεται γοῦν βασιλεὺς αὐτοκράτωρ
τῶν ὧν κατῆρχεν ἀστέων καὶ χωρίων,
στεφθεὶς κεφαλὴν βασιλικῇ ταινίᾳ
παρ' ἀρχιθύτου Βουλγάρων Δημητρίου.
Θεὸς δ' ἐπευδόκησε τούτοις οὐδόλως·
μισεῖ γὰρ ὄντως ὑπερηφάνους φύσεις.
ὅθεν δίκην δέδωκεν ὕστερον θράσους,
σβέσιν ὑποστὰς τοῦ φάους τῶν ὀμμάτων.
Κατὰ μάχην οὕτω δὲ κτανθέντος Πέτρου,
παισί τ' ἐπὶ τέτρασι λιπόντος βίον,
Ῥομπέρτῳ Φιλίππῳ τε καὶ Βαλδουΐνῳ,

7704 d. 11 mens. Iun. a. 1216 **7706** δι' Ἀλβανῶν: cf. v. 1123 **7709-12** vide v. 7700 **7721** initio a. 1225

7714 ὡς ἔφην: cf. v. 7710 **7715-22**: A 33,14-20; 34,1/2 **7716** κεπφωθείς: Ps. 7,22 **7718** φρονεῖ μέγα: Hom. Λ 296 al. **7723-26**: A 41,11 — 43,19 **7724**: cf. Iac. 4,6; Luc. 1,51; Prov. 3,34; Ps. 88,11 **7726** φάους τῶν ὀμμάτων: vide v. 3402 **7727** οὕτω: cf. v. 7714 **7727-43**: A 25,20-24; 26,1/2,22-24; 27,1-3

7712 ἐμπιπλᾷ V: ἐμπιμπλᾷ MB

πρὸς τοῖσδε μιᾷ θυγατρὶ τῇ Μαρίᾳ,
τούτων κραταρχεῖ Ῥομπέρτος Βυζαντίδος
πράγμασι κοινοῖς μαλακῶς κεχρημένος,
μετ' Ἐρρῆν κατάρξαντα τὸν τεθνηκότα,||
ἀνδρεῖον ἄνδρα καὶ πάνυ ῥωμαλέον.
εἶτα μετ' αὐτὸν σύγγονος Βαλδουῖνος,
μέτριος ἀνήρ, σωφρονικός, χαρίεις,
ἐφ' οὗ κρατοῦντος ἡ Κωνσταντίνου πόλις
ἐπανεσώθη Ῥωμαίων κραταρχίᾳ.
ἡ δ' αὖ Μαρία πρὸς γάμου κοινωνίαν
τῷ Λασκαρίῳ βασιλεῖ συνεζύγη,
πρώτης γυναικὸς ἐκλελοιπυίας βίον,
τῆς δ' ἐκ Κιλίκων δευτέρας εἰς πατρίδα
διά τι μῖσος ἀποπεμφθείσης πάλιν.
οὗτος γυναικάδελφον αὐτοῦ Ῥομπέρτον
εἰς Εὐδοκίαν τὴν τρίτην θυγατέρων
σπεύδων ἀγαγεῖν γαμβρὸν ἀθέσμῳ τρόπῳ,
ἔριν ἐνῆκε ποιμενάρχῃ τῷ τότε,
τῷ φιλοσόφῳ Μανουὴλ κεκλημένῳ,
μὴ συγκατανεύοντι τῷδε τῷ γάμῳ.
Θεὸς δὲ λύει τὴν ἀθεσμογαμίαν,
πρὶν ἢ γενέσθαι τήνδε, τοῦ βασιλέως
βίον τὸν ἀνθρώπινον ἐκλελοιπότος.
Ἔτι κραταρχοῦντί γε τῷ Λασκαρίῳ
πράγματα πολλὰ καὶ μακρὰς ἀγωνίας

7731 d. 25 mens. Mart. a. 1221 coronatus (Μηλιαράκης, o.c., p. 123) **7735** Balduinus post mortem Roberti (a. 1228) imperator una cum Ioanne de Brienne, solus imperator post mortem Ioannis d. 23 mens. Mart. a. 1237 **7738** d. 15 mens. Aug. a. 1261 **7739/40** Mariam, filiam imperatoris Latini Petri, a. 1218 uxorem ducit **7741** ante a. 1212 **7742** exeunte a. 1214 **7748** Manuel I patriarcha Constantinopolis a. 1217 - 1222 **7752** mense Aug. a. 1222 (Ch. Diehl, L'Europe Orientale, 1944, p. 152)

7737/38: vide vv. 9507-56 **7744-52**: A 31,4-11 **7753-71**: A 27,4-10,16-19

7730 τοῖσδε scripsi (cf. A 26,1/2: ὑπῆρχον δὲ σφίσι καὶ ἀδελφαί, ὧν μία Μαρία ἦν, ἣ συνεζύγη ὁ βασιλεὺς Θεόδωρος): τοῖσδε? **B1**: τῇδε VMB

Ἐρρῆς παρεῖχεν ὁ κρατῶν Βυζαντίδος,
τιθεὶς ὑφ' αὐτὸν Ῥωμαϊκὰ χωρία
λεηλατῶν τε καὶ κατατρέχων πόλεις·
δραστήριος γὰρ καὶ σθεναρὸς ὢν χέρας||
καὶ πρὸς μάχας ἕτοιμος, ἄντικρυς Ἄρης.
τὰ Ῥωμαϊκὰ δ' ἠσθενηκότα βλέπων,
καὶ μᾶλλον ἀφ' οὗ σουλτάνου κατισχύσας
Λάσκαρις ἄναξ ἀπέβαλεν ἱππότας
ἄνδρας Ἰταλοὺς ἀρεϊκούς, γεννάδας,
συχνῶς ἐπεστράτευε Ῥωμαίων ὅροις,
τῶν κωλυσόντων οὐδένων δρωμένων,
παρὰ τοσοῦτον τοῦ θράσους ἀφιγμένον
ὡς καταδραμεῖν καὶ μέχρις Ἰωνίας
λεηλατοῦντα τὰ μεταξὺ χωρία,
δῃοῦντ', ἀφανίζοντα τῆς μάχης νόμῳ,
σκηνάς τε πῆξαι κατὰ χῶρον Νυμφαίου,
εἶθ' ὑπονοστήσαντα τὴν πόλιν φθάσαι.
ταῦτ' ἄρα Λασκάριος Ἐρρῇ συνέβη·
εἰς σπονδὰς ἀμφοῖν συμβάσεις τ' ἀφιγμένων
αἱ συμβιβάσεις τάδε καὶ συμφωνίαι,
ὡς ἂν Ὀχυρὰς τὴν πόλιν καὶ τὰ πέριξ,
τὰ κατ' ὄρος τ' αὖ τοῦ Κυμινᾶ χωρία,
τυγχάνον ἀγχοῦ φρουρίου λεγομένου,
φῦλον κατάσχῃ καὶ νέμηται Λατίνων·
Κάλαμος ἡ κώμη δέ, παρ' οὗ τὸ κλῖμα
τῶν Νεοκάστρων τὴν καταρχὴν λαμβάνει,
ἔρημος ἀοίκητος ἥ τε καὶ μένῃ.
τὰ δ' ἀπὸ τοῦδε καθ' ἔω νενευκότα,
(Νεόκαστρα ταῦτ' ἔστι, Πέργαμος πόλις|

7774 indutiae et pax post proelium apud flumen Rhyndacum d. 15 mens. Oct. a. 1211

7763 ἀρεϊκούς: vide v. 578 **7765**: cf. v. 5829 **7772-86**: A 27,21 — 28,10

7765 οὐδένων VM: οὐδενῶν B **7766** ἀφιγμένον VM: ἀφιγμένος B **7775** Ὀχυρὰς scripsi (cf. vv. 7445,7536,8015; C 33,66 et A 28,1: Ἀχυράους): Ὀχυρὰν VMB **7783** ἔστι MB: ἐστι V

Κελβιανόν τε καὶ Χλιαρὰ καὶ Σμύρνα)
σὺν τοῖς κατ' εὐθὺ κειμένοις καὶ πλαγίως
ἅπαντ' ἀνεῖται βασιλεῖ Λασκαρίῳ.
Πρόθυμον ὁρμᾷ καὶ τὰ παρὰ Βουλγάρων
ἐπεισπεσόντα Ῥωμαΐδι τῷ τότε
τῆς ἱστορίας παραδοῦναι τῷ λόγῳ.
Καὶ πρὶν μέν, εὖ ἔχοντος Αὐσόνων κράτους,
πολλῶν κακῶν αἴτιον ἔθνος Βουλγάρων
ὑπῆρξε Ῥωμαίοις τε καὶ κραταρχίᾳ.
Ἰσάκιον γὰρ Ἀγγελώνυμον πάλαι
κατὰ Βερρόην ἐκνικᾷ κατὰ κράτος
ὥστε πρὸς ἄλλοις καὶ σεβάσμιον ξύλον
σταυροῦ διαρπάσαντας αὐτοὺς κερδᾶναι,
ὃν Αὐσόνων ἄνακτες ἐχθρῶν ἐν μάχαις
ἡγήτορ' εἶχον καὶ τρόπαιον καὶ σθένος,
ἀμήχανον κάλλος τε καὶ ποικιλίαν
χρυσῷ τιμαλφέσι τε λίθοις μαργάροις
καὶ τεχνικαῖς χάρισιν ὡραϊσμένον,
τούτου μέσον φέροντα τιμίου ξύλου
ᾧ σωματικῶς προσπαγεὶς ὁ δεσπότης
Χριστὸς καθηγίασεν αἵματι τόδε,
θῆκας τ' ἐφεξῆς ἐξ ἑκατέρου μέρους
χρυσοῦ τεχνίτῃ προσφυῶς εἰργασμένας,
ἐν αἷς προσῆν λείψανα Χριστοῦ μαρτύρων
καὶ μητρανάνδρου παρθένου σεπτὸν γάλα,||
τεμάχιον ζώνης τε τῆσδε τιμίας,
καὶ πλεῖστα τιμήεντα καὶ θαυμαστέα.
καὶ τῷ μετ' αὐτὸν παραλαβόντι κράτος
Ἀλεξίῳ γε Κομνηναγγελωνύμῳ

7787 Πρόθυμον: vide v. 3575 **7787-89**: A 18,4/5 **7790-810**: A 18,15—20,10; cf. vv. 6100-25 **7811-13**: A 20,10-13; cf. vv. 6394-414, 6497-525, 6565-80, 6608-55

7806 εἰργασμένας VBpc.: εἰργασμένος M

πολλοὺς ἀγῶνας προυξένησαν καὶ μάχας.
ἄρτι δ' ἁλούσης Ἰταλοῖς Βυζαντίδος
καὶ τοῦ κατ' αὐτὴν καταλυθέντος κράτους,
ὁ κυριεύων Βουλγάρων Ἰωάννης,
σκαιός τις ἀνὴρ καὶ φιλαίματος κύων,
Ἀσὰν Πέτρου σύναιμος ὢν ἀλαστόρων,
ἐν Ἀδριανοῦ Λατίνοις σκηνουμένοις
καὶ τήνδ' ἑλεῖν σπεύδουσι παντὶ τῷ τρόπῳ
ἐπιστρατεύει σὺν στρατιᾷ Σκυθίδι,
καὶ κατὰ κράτος ἐκνικᾷ σφᾶς τοῖς ὅπλοις,
ὡς καὶ κρατάρχην σφῶν ἀνεζωγρηκέναι
τὸν Βαλδουῖνον, ὡς ἀνόπιν ἐρρέθη.
ἔπειθ' ἑλεῖν ἔσπευδεν Ὀρεστιάδα
καὶ τοῖς ὑπ' αὐτὸν ὑπαγαγεῖν φρουρίοις,
ἀλλ' ἦν χανὼν ἄντικρυς ὡς λύκος μάτην·
ἐντεῦθεν οἷον ἐκμανεὶς ὁ μαινόλης
καὶ κατεπαρθείς, Σεναχηρεὶμ ὡς πάλαι,
ἄλλως τε μηδὲν ἐμποδὼν ἔχων ὅλως,
Μακεδονίαν καὶ Θρᾴκην κατατρέχει,
κώμας ἐρημῶν καὶ κατασκάπτων πόλεις,
δῃῶν, σκυλεύων, ἐκ βάθρων ἀνατρέπων.||
καταστρέφει πρῶτα μὲν Φιλίππου πόλιν,
πόλιν περιώνυμον εὐκλεεστάτην,
ἔπειτα κατήρειψε τὰς ἄλλας πόλεις,
κύδιστον Ἡράκλειαν καὶ Σηλυβρίαν,
Ῥαιδεστὸν καὶ Πάνιον σὺν Δαονίῳ,
Τραϊανοῦ τε καὶ Μάρωνος τὰς πόλεις,

7814-24: A 20,15-18; 21,2-14,20-25; 22,1-4,7-12 **7817** φιλαίματος κύων: vide αἱμοχαρὴς κύων v. 312 **7824** ὡς ἀνόπιν ἐρρέθη: cf. vv. 7411-24 **7825-41**: A 22,22—23,12 **7827** ἦν— μάτην: prov.; Karathanasis 237; cf. Manasses, v. 5544 **7830** ἐμποδὼν ἔχων: locut. prov.; Xen. Hell. 3,4,9

7818 Ἀσὰν V: Ἀζὰν MB **7820** ἑλεῖν— τρόπῳ VH(60): ἑλεῖν σπ. παντὶ τρόπῳ MB: ἑλεῖν γε? Bl **7824** ἀνόπιν ἐρρέθη VMB: ἔφαμεν ἀνόπιν H(79) **7825** ἔπειθ' V: ἐπεὶ δ' MB

πόλιν Μοσυνόπολιν καὶ τὴν Σταγείραν
καὶ πλείστας ἄλλας ἡ βέβηλος καρδία.
οὕτως ἐρημῶν καὶ σκυλεύων τὰς πόλεις
φθάνει περιώνυμον Θεσσαλονίκην,
κἀκεῖ βιαίως τὸν βίον καταστρέφει
πλευρίτιδι μέν, ὡς ἀκούειν ἦν, νόσῳ,
ὡς δ' αὖ κλύειν πέφυκε σαφῶς εἰδότων,
ᾧ τίθεται πᾶς, χριστομάρτυρος ξίφει
Θεσσαλονίκης προστάτου Δημητρίου.
τούτου δ' ἀπορρήξαντος, ὡς ἔφην, βίον,
ἀδελφόπαις τις Βορίλας κεκλημένος,
Σκυθίδα θείαν γαμετὴν παρανόμως
γήμας, ὑπῆρξεν ἐγκρατὴς καὶ Βουλγάρων.
Ἀσὰν δὲ παῖδα παιδαγωγός τις λάθρᾳ,
νέον κομιδῇ, παραλαβὼν ὡς τάχος
πρὸς Σκύθας ἀπήγαγεν εἰς σωτηρίαν.
Ἄννα βασιλὶς συζύγῳ Λασκαρίῳ
θυγατέρας τέξασα τρεῖς λείπει βίον,
Εἰρήνην Μαρίαν τε σὺν Εὐδοκίᾳ.||
ἀλλὰ Μαρίαν δευτέραν κατὰ γένος
εἰς κῆδος ἐξέδωκε ῥηγὸς Παιόνων
νύμφην ἐφ' υἱῷ βασιλεὺς φυτοσπόρος,
ἐπανιόντος ἐκ Σιὼν πρὸς πατρίδα·
πρώτην δ' Εἰρήνην ἡρμόσατο πρὸς γάμον
Παλαιολόγων ἐκ γένους Ἀνδρονίκῳ,
ὃν δεσποτικῆς ἠξίωσεν ἀξίας.
τούτου θανόντος, ὡς προφθὰς ἔφη λόγος,
ταύτην συνῆψε κατὰ δευτέρους γάμους

7844 mense Oct. a. 1207 **7850** Borilas a. 1207-1218 regnat

7841 βέβηλος: Ez. 21,25; III Mach. 2,14 **7842-48**: A 23,19-23 **7849**: cf. v. 7844 **7849-55**: A 24,4-9 **7856-75**: A 26,11-22; 31,19-22; 32,8/9 **7866**: cf. vv. 7446-49

7840 Σταγείραν VMH(84): Στάγειραν B

πλήρει χαρίτων ἀνδρὶ χαριτωνύμῳ
Βατάτζῃ, Δουκῶν ἐκ γένους κατηγμένῳ,
σχόντι Διδυμότειχον ἄστυ πατρίδα,
αὐχοῦντι τιμὴν πρωτοβεστιαρίτου·
ᾧ πενθερὸς λέλοιπε θνήσκων τὸ κράτος,
ἐν δ' Ὑακίνθου τῇ μονῇ τούτου νέκυν,
ἐγγὺς βιώσας πεντήκοντά που χρόνων, Θεόδωρος ὁ Λάσκαρις
ἐξ ὧν ἐβασίλευσεν ὀκτὼ πρὸς δέκα. ἔτη ιη΄

Ἰωάννης οὕτω δὲ τυχὼν τοῦ κράτους
εὐθὺς τεταινίωτο παρ' ἀρχιθύτου
τοῦ φιλοσόφου Μανουὴλ κεκλημένου,
ὅστις μετὰ Μάξιμον ἔσχε τὸν θρόνον,
καὶ λοιπὸν ἐδράξατο τῆς κραταρχίας
κοινῶν τε λοιπῶν ἀρρενωπῶς πραγμάτων·
ἦν γὰρ στρατηγὸς συνετός, βουληφόρος,
ψυχῆς παραστήματι σὺν εὐτολμίᾳ,||
ῥώμῃ βραχιόνων τε σώματος σθένει
κοσμούμενος μάλιστα, συνέσει πλέον,
καὶ καρτερικὸς ἐν μάχαις ἀντιπάλων,
ἄναξ ἀγαθὸς καὶ μαχητὴς γεννάδας,
εὐεργετικὸς καὶ φίλοικτος εἰσάγαν,
ὑπηκόοις μὲν εὐμενής, ἡδὺς μάλα,
ἐχθροῖς δὲ φρικτὸς καὶ δυσάντητος θέα,
προκινδυνεύων προφρόνως κληρουχίας,
ταμεῖον ὄντως τῶν ἀγαθουργημάτων,
ὄντως χαριτώνυμος, ἔνθεος χάρις,
αὔξων, πλατύνων τοὺς ὅρους Ῥωμαΐδος

7872 mense Aug. a. 1222 **7878** Manuel I patriarcha Constantinopolis a. 1217-1222 **7879** Maximus II patriarcha Constantinopolis a. 1216

7868 χαριτωνύμῳ: vide v. 2834 **7876-914**: A 32,13-15; 103,19—104,18 **7882** βουληφόρος: vide v. 578 **7887** ἄναξ ἀγαθός: vide v. 3713 μαχητὴς γεννάδας: vide v. 219 **7892** ταμεῖον... ἀγαθουργημάτων: cf. v. 56 **7893** χαριτώνυμος: vide v. 2834

7871 πρωτοβεστιαρίτου VMB: πρωτοβεστιαρίου H(91) **7875** tit. ιη΄ scripsi: ιθ΄ VMB

ὅπλοις στρατηγίαις τε σὺν εὐβουλίαις,
συχνῶς στρατάρχων, καρτερῶν ἐν ταῖς μάχαις,
ἐπανασῴζων τὰς πόλεις Ῥωμαΐδι
γνώσει, λόγῳ, πράγματι καὶ πείρᾳ μάχης,
ἃς ὑφ' ἑαυτοὺς ὑπέταξαν Λατῖνοι
τῶν Αὐσόνων τ' αὖ οὐ καλῶς ἀποστάται,
προσηνές, εὐέντευκτον ἦθος δεικνύων,
μέτριος, εὐθύς, εὐπρόσιτος, χαρίεις,
τιμῶν μοναχοὺς καὶ Θεοῦ θυηπόλους.
ἴσα προσεῖχε δ' ἀγγέλοις ἀρχιθύταις,
Ἐκκλησίας ἔθιμα μὴ παρατρέπων,
ἀποστολικῶν δογμάτων ἐπαινέτης
καὶ τῶν πατρικῶν καὶ νόμων τῶν κειμένων,
γνώμην μεγαλόψυχον ἐν καλοῖς ἔχων.||
δεῖγμά τι σαφὲς τῆς μεγαλοδωρίας,
μονὴ περιθρύλλητος ἡ τῶν Σωσάνδρων,
ἢ μᾶλλον εἰπεῖν θαῦμα τῆς οἰκουμένης.
πλὴν εἶχε μικρὸν συσκιάζον βραχέως
τῶν ἀρετῶν ἥλιον αὐτοῦ τι νέφος,
ἥττητο βραχὺ τῆς ἐρωτοληψίας.
Ὑπῆρχεν αὐτῷ καὶ σύζυγος ὀλβία,
Εἰρήνη λαμπρά, βασιλισσῶν τὸ κλέος,
μερὶς ἀγαθὴ καὶ φύσις ἐξαισία,
βοηθὸς ἀνθάμιλλος εἰς τὰ πρακτέα,
ἀνδρεία γυνὴ καὶ Θεὸν φοβουμένη,
σεμνή, μεγαλόψυχος, ἄλλη Δεβώρα,
οὐχ ἧττον ἀνδρὸς διέπουσα τὸ κράτος
καὶ συνδιαφέρουσα τῷδε φροντίδας,
πανευλαβής τε κοσμία, ξένη φύσις,
κέρας Ἀμαλθείας τε σαφῶς ὡς λόγος·
ἧς ἔργον ἀμήχανον εἰς κάλλους λόγον
εὐτεχνίας τε μαρμάρων ποικιλίας

7915-32: A 38,3-5; 52,14/15; 62,19-23 **7917** μερὶς ἀγαθή: vide v. 134 **7920** Δεβώρα: cf. v. 1863 **7924** κέρας Ἀμαλθείας: prov.; Zenob. 2,48

7910 περιθρύλλητος VM: περιθρύλητος B

ὁ Προδρόμου κάλλιστος ἐν Προύσῃ δόμος,
ὃν εἰς σεμνεῖον καθίδρυσεν ἐνθέως
μονοτρόπων εὖ καὶ λατρευτῶν Κυρίου.
αὕτη λόγων ἔστεργε πατέρας μάλα,
μονοτρόπους αὖ καὶ Θεοῦ θυηπόλους,
καὶ τῶν πενήτων ἦν χορηγέτις ξένη.
Τῷδ' οὐκ ἀνεκτὸν ἦν βλέπειν στεφηφόρῳ||
τοὺς Ῥωμαϊκοὺς εὐπεριγράπτους ὅρους
τὴν ἄμπελόν τε τῆς ὅλης κραταρχίας
συσὶ καθάπερ Ἰταλοῖς λωβουμένην·
ὅθεν πεποιθὼς συντρίβοντι τὰς μάχας
καὶ νικοποιῷ πανσθενουργῷ Δεσπότῃ
μάχην συνάπτει Λατίνοις φρικαλέαν
ἐν Ποιμανηνοῦ χωρίοις κεκλημένου,
οὗ ταγματάρχῃ τῶν ἄνω στρατευμάτων
νεὼς ἀνεῖται Μιχαὴλ πρωταγγέλῳ.
ἡγοῦντο τοίνυν στρατιᾶς μὲν Αὐσόνων
ἄλλοι τε πολλοὶ καὶ βασιλεύς, ἐμπρέπων
πᾶσιν ἀρίστοις ὡς ἐν ἡρώων ἴλαις
τὸ πρὶν Ἀχιλλεύς, ἀπολάμπων τοῖς ὅπλοις
καὶ ταῖς κατ' ἐχθρῶν ἀναδούμενος νίκαις·
τοῦ Λατινικοῦ δ' ἀναριθμήτου στίφους
ἄλλοι τε πάλιν καὶ δυὰς ὁμαιμόνων
Θεοδώρου Λάσκαρι τοῦ βασιλέως,
οἳ πρὶν ἀποδράσαντες ἐκ βασιλέως
τῷ τῶν Ἰταλῶν ὑπεκλίθησαν κράτει,
καὶ τηνικαῦτα κατὰ Ῥωμαίων σφίσι
καὶ συνεμάχουν καὶ συνεκρότουν μάχην.
καὶ συρραγείσης ἐξ ἑκατέρου μάχης

7955/56 a. 1224 (vide A. Heisenberg, o.c., p. 34)

7933-73: A 34,17 — 35,13 **7935/36** ἄμπελον... συσί: Ps. 79,13 **7937** συντρίβοντι τὰς μάχας: vide v. 2463 **7938** νικοποιῷ... Δεσπότῃ: cf. v. 1392 **7946**: cf. Hom. T 379-83 **7955**: cf. v. 7939

7952 ὑπεκλίθησαν V: ὑπεκλίνθησαν MB

νίκην ἀπηνέγκατο Ῥωμαίων ἄναξ,
κατὰ κράτος δ᾽ ἥττηντο Λατῖνοι πάλιν.
ἔνθα βασιλεὺς ὦπτο ῥηγνύων, τρέπων||
ἐναντίων φάλαγγας ἐνθέῳ σθένει,
πᾶσι κελεύων, ἐμπιπλῶν προθυμίας.
ἔνοπλος, ἱππότης δὲ λογχίτης ἅμα,
ἄνω κάτω θέων τε καὶ περιθέων,
ἔβαλλεν ἐχθροὺς τῷ δόρατι καιρίαν,
αὐτὸς δι᾽ αὐτοῦ τὴν μάχην καταρτύων
καὶ σὺν ὀλίγοις, ὡς Γεδεών τις νέος,
ἀλλοθρόων ἥττησε τὰς μυριάδας,
οὓς μὲν παρανάλωμα μαχαίρας δράσας,
οὓς δ᾽ αἰχμαλώτους ἀπαγαγὼν δεσμίους.
ἑλὼν δὲ τυφλοῖ καὶ Λασκαρίους τότε.
τουτὶ τροπαιούχημα Λατίνων θράσος
ὀφρύν τε καὶ φύσημα συνέστειλέ πως,
ὕψωσε Ῥωμαίων δὲ τὴν κραταρχίαν
κἀπὶ μέγ᾽ ἀνήγαγε τῆς εὐτολμίας.
"Ἄλλη δὲ πάλιν Λατινική τις φάλαγξ
Σέρρας κατατρέχουσα τὴν πόλιν τότε,
ὄλεθρον ἥτταν φυλετῶν γνοῦσα, τάχος
ἐκεῖθεν ἀπέδρασε σὺν ἀκοσμίᾳ,
καλῆς στρατιᾶς Ἀγγέλου Θεοδώρου,
ὃν φθάσας ἱστόρησε τὸ πρόσθεν λόγος,
ἐπίθεσιν δείσασα προσδοκωμένην.
οὗτος γάρ, ὡς ἔφημεν, ἄρξας ἀστέων,

7964 δι᾽ αὐτοῦ: cf. v. 1123 **7974-77** mense Apr. a. 1223

7958/59 ῥηγνύων... φάλαγγας: cf. v. 884 **7965**: Γεδεών: cf. Iud. 6-8 **7967** παρανάλωμα μαχαίρας: cf. χρόνου π. Aelian. Var. Hist. 17 **7971** ὀφρὺν... συνέστειλε: cf. ὀφρὺν κατασπάσας v. 2470 **7974-93**: A 34,5-16; 35,13-21 **7979-83**: cf. vv. 7686-99 **7981** ὡς ἔφημεν: cf. vv. 7695/96

7960 ἐμπιπλῶν VMB: ἐμπιμπλῶν H(64) **7964** αὑτοῦ VB: αὐτοῦ M **7972** τὴν VBpc.: τὴν om. M

Ὀρεστιάδος, Σερρῶν, Θεσσαλονίκης,
ἄλλων πολιχνίων τε καὶ χώρας ὅσης,||
καὶ βασιλικοῖς ὡραϊσθεὶς συμβόλοις,
ἀντίμαχος κράτιστος ἦν τοῖς Λατίνοις,
ἀντίθετος δὲ καὶ κραταρχοῦντ᾽ Αὐσόνων.
οὗτος μὲν αὐτὸν ἠξίου μάλ᾽ ἐνδίκως
τῶν δευτερείων ἀπολαύειν τοῦ κράτους
καὶ τῶν ὑφ᾽ αὐτὸν κυριεύειν ἀστέων·
αὐτὸς δ᾽ ἀπρὶξ ἦν τοῦ στέφους δεδραγμένος.
προυβάλλετ᾽ οὐκοῦν δεσπότας παραλόγως
καὶ σεβαστοκράτορας καὶ δομεστίκους
ὀφφικίων ἄλλα τε καθάπερ κράτωρ.
Ὁ δ᾽ αὐτοκράτωρ ἐκνικήσας, ὡς ἔφην,
τὴν τῶν Ἰταλῶν στρατιὰν κατὰ κράτος,
καὶ καθελὼν σφῶν τὸν μεγάλαυχον τῦφον
ᾕρει πόλεις χώρας τε ταῖς στρατηγίαις,
Λεντιανά τε, Ποιμανηνὸν αὐτίκα,
καὶ Βερβενίκον καὶ Χαρίορον πάλιν.
πηξάμενος δὲ καὶ νεῶν μακρῶν στόλον
παρεῖχε πολλὰ πράγματα τοῖς Λατίνοις,
ἐκ γῆς ἐπιὼν καὶ θαλάσσης πολλάκις,
καὶ σφᾶς σκυλεύων καὶ κακῶς δρῶν ὡς σθένος,
καὶ τὰς ὑπ᾽ αὐτοὺς παραλαμβάνων πόλεις·
Μάδυτον εἷλε καὶ πόλιν τὴν Καλλίου
σὺν τοῖς πέριξ ἅπασι χωρίοις τόποις.
Ταύταις κρατοῦντος ἐμβραδύνοντος μάχαις
καττύεταί οἱ παρ᾽ Ἀνδρονίκου λόχος||
πρωτεξαδέλφου, Νεστόγγου γε τοὐπίκλην,

7982 occupatio Thessalonicae mense Dec. a. 1224 **8005, 8008** a. 1225

7984: cf. vv. 7713,7721 **7988** δευτερείων: Herod. 1,32; cf. Xen. Hell. 6,1,8 **7994-96**: cf. v. 7956 sqq. **7994-8006**: A 35,22—36,1; 36,8-15 **8003** κακῶς δρῶν: vide v. 1441 **8007-32**: A 36,16-20,23-25; 37,1—38,5 **8008** καττύεται... λόχος: vide v. 2159

7996 τὸν μεγάλαυχον VH(80): τὸν μεγαλόψυχον M: μεγαλόψυχον Bpc.

συνίστορας ἔχοντος ἄνδρας ἐντίμους,
Ἰσάκιον σύναιμον, Ταρχανειώτην,
καὶ Συναδηνὸν καὶ Φλαμούλιον μέγαν
ἑταιρειάρχην, Μακρηνόν, ἄλλο στῖφος·
ὃ γνοὺς βασιλεὺς καὶ πυρὶ δοὺς τὸν στόλον
πρὸς τὰς Ὀχυρὰς τὴν πόλιν ἀποτρέχει,
κἀκεῖ τὸ πρᾶγμα δοὺς ἐτασμῷ καὶ κρίσει
ὑπευθύνους εὕρηκε τοὺς εἰρημένους.
καὶ Νεστόγγον μὲν σύγγονον πρωτεργάτου
καὶ τὸν Μακρηνὸν ἐστέρησεν ὀμμάτων·
καθεῖρξεν ἄλλους· τὸν δ' Ἀνδρόνικον πάλιν
εἱρκτῇ παραδίδωσιν ἐν Μαγνησίᾳ,
ἀφ' ἧς ἀποδρὰς ᾤχετ' εἰς τὴν Περσίδα.
ἐκ τοῦδ' ἑαυτῷ λοιπὸν ὁ στεφηφόρος
φρουροὺς περιέστησε καὶ ξιφηφόρους
πρὸς φυλακὴν σώματος ἢ σωτηρίαν,
ἐλευθερίας τῆς πρὶν ἐκλελησμένος
τῆς θ' ἁπλοϊκῆς βιοτῆς τῆς ἀτέχνου,
ἔχων βοηθὸν καὶ συνεργὸν εἰς τόδε
κοινωνὸν εὐνῆς καὶ βοηθὸν τοῦ βίου,
τὴν ἀρρενωπὸν λῆμα προσκεκτημένην
ἦθός τε βασίλειον ἐν τοῖς πρακτέοις
Εἰρήνην βασίλισσαν, εἰρήνης δότιν.
  Ἀσύμφορον κρίναντες αὐτοῖς τυγχάνειν||
ἱστᾶν Ἰταλοὶ πρὸς βασιλέα μάχας
συνῆλθον αὐτῷ, συμβάσεις δεδρακότες
καὶ παραδόντες ἄστυ Πηγῶν εὐθέως,
ἔπειθ' ὑπεκστάντες δὲ χωρῶν ἀστέων
τῶν πρὸς νότον γε κειμένων κραταρχίᾳ,

8033-41 a. 1225

8027 βιοτῆς: cf. Hom. E 544 et al. **8031** ἦθος... βασίλειον: cf. Hunger, vide v. 34
8032 εἰρήνης δότιν: II Thess. 3,16; cf. v. 2424 **8033-41**: A 38,6-11

8011 Ταρχανειώτην V: Ταρχανιώτην MB

τῶν δ' αὖ πρὸς ἄρκτον πλησίον Βυζαντίδος
ἔτι κρατοῦντες σὺν Βιθυνίας τόποις.
καὶ λοιπὸν ὑπῆν ἀνακωχὴ τῆς μάχης.
  Οὕτως ἐχόντων, ὡς ἔφην, τῶν πραγμάτων,
οἰκήτορες στέλλουσι πρὸς βασιλέα
Ὀρεστιάδος λιπαροῦντας ἱκέτας,
ὡς ἂν σταλείσης στρατιᾶς τούτων πόλις
ἐλευθέρα γένοιτο χειρὸς Λατίνων.
μετὰ στρατιᾶς τοιγαροῦν πέμπει τάχος
Ἰσῆν πρωτοστράτωρα σὺν τῷ Καμμύτζῃ,
οἳ τὴν πόλιν φθάσαντες, ἔνδον τειχέων
εὖ προσδεχθέντες, εἰσέδραμον ἀσμένως.
ἐπεὶ δὲ Θεόδωρος Ἀγγέλων γένους
σχεδὸν κατῆρχε Μακεδονίας ὅλης
τῆς γείτονος Θρᾴκης τε σὺν τοῖς ἐν κύκλῳ,
ἄνευ Ῥοδόπης, Ἀχριδοῦ, Μελενίκου
(τούτων γὰρ ἦρχε Σθλάβος ὠνομασμένος,
οὗ τὰ κατ' αὐτὸν ἐξερεῖ τάχα λόγος),
ἐπεὶ κατῆρχεν, ἐκ Θεσσαλίας ἄρας
τὴν Ἀδριανοῦ καταλαμβάνει πόλιν,||
καὶ τῇσδ' ὑπῆρξεν ἐγκρατὴς συμφωνίᾳ.
ἐξηλάθη γοῦν στρατιὰ βασιλέως
κακῶν ἀπαθής, καὶ τρέχει πρὸς τὴν ἕω.
  Οὕτω κατασχὼν Θεόδωρος τὴν πόλιν
ἀεὶ παρεῖχε πράγματα τοῖς Λατίνοις,
τὰς σφῶν σκυλεύων καὶ κατατρέχων πόλεις.
ἐπῆλθε μὲν Βιζύῃ Λατίνων πόλει,
πρὸς δ' αὖ γε Βρύσει χωρίοις θ' ὑπηκόοις,
καὶ πάντα πορθεῖ καὶ σκυλεύει τὰ πέριξ.
ἐπιστρατεύει καὶ μέχρι Βυζαντίδος,
καὶ τοῖς Ἰταλοῖς ἐντίθησι δειλίαν.

8050, 8058, 8068 a. 1225

8042 ὡς ἔφην: vide vv. 8033-35 **8042-50**: A 38,12-19 **8051-69**: A 38,21—39,1; 40,1/2, 5/6, 9,18-22; 41,1-4 **8056**: cf. v. 8147 **8061** κακῶν ἀπαθής: vide v. 4453 **8069** ἐντίθησι δειλίαν: cf. ἐντίθησι φόβον Xen. An. 7,4,1

οὗτος πρὸς Ἀσὰν τὸν κρατοῦντα Βουλγάρων
σπονδὰς ἔθηκε συμβάσεις τ' ἐνωμότους.
Ἀσὰν δ' ὑπῆρχεν οὗτος υἱὸς Ἀσάνη,
τοῦ Βουλγάρων ἄρξαντος ἔμπροσθεν χρόνον·
ὅστις θανόντος τῷδε τοῦ φυτοσπόρου,
καὶ τοῦ Βορίλα Βουλγάρων σχόντος κράτος,
καθάπερ ἱστόρησε φθάσας μοι λόγος,
φυγὰς ἀπέδρα πρὸς Σκύθας παριστρίους·
εἶτα Σκυθικόν, Ῥωσικὸν λαβὼν στῖφος,
ἐπιστρατεύσας τῷ κρατοῦντι Βορίλᾳ
ἀνακαλεῖται τὴν πατρὸς κληρουχίαν,
καὶ κατὰ μάχην συμπλακεὶς τοῦτον τρέπει,
ἑλών τε τυφλοῖ καὶ κραταρχεῖ Βουλγάρων.
πρὸς τόνδε τοίνυν Ἀσάνην Ἰωάννην||
ἄναξ ἐπακτὸς Θεόδωρος, ὡς ἔφην,
εἰρηνικὰς θεὶς συμβάσεις μεθ' ὁρκίων
καὶ κῆδος ἔδρα, τοῦδε παῖδα Μαρίαν
τὴν ἐκ νοθείας προσλαβὼν νύμφην φίλην
εἰς αὐτάδελφον τὸν Μανουὴλ ἐννόμως.
μετὰ δὲ μικρὸν συμβάσεις διαλύσας
καὶ συναλίσας στρατιᾶς πλεῖστον στῖφος
ἐπεστράτευσε Βουλγάρων ἀρχηγέτῃ·
καὶ συρραγείσης ἐξ ἑκατέρων μάχης
ἧτταν ὑπέστη Θεόδωρος ἐσχάτην,
αὐτοῦ στρατιᾶς ἀκλεῶς λελυμένης·
καὶ συσχεθεὶς αἴσχιστα Μυσοῖς βαρβάροις
πρὸς Ἀσὰν αἰχμάλωτος ἀπήχθη τάλας
μετὰ λογάδων προσγενῶν ἐριτίμων
ἄλλου τε πολλοῦ μυριαρίθμου στίφους.
ἀλλ' Ἀσάνης μὲν Θεόδωρον κατέχων
πολλῆς θεραπείας τε τιμῆς ἠξίου,

8071 ante a. 1229 et post a. 1225 **8075** Borilas a. 1207-1218; vide v. 7850
8082 a. 1218 **8884/85** cf. vv. 8070/71 **8092** mense Apr. a. 1230

8070-82: A 33,1-13; 41,11-15 **8076**: cf. vv. 7844-55 **8083-120**: A 41,11-24; 42,10—43,8

πλῆθος δ' ἁλωτὸν ἐκλύει πρὸς πατρίδας
ποσὶν ἐλευθέροις τε καὶ δίχα φόβου
ἐπαναδραμεῖν ἐκ φιλανθρώπου τρόπου,
τάχα δ' ἑαυτῷ καὶ τιθεὶς τὸ συμφέρον·
μετὰ γὰρ ἀπόλυσιν αὐτῶν εὐθέως
μετὰ στρατιᾶς ἐξιὼν πρὸς τὰς πόλεις
ᾕρει τε ταύτας εὐχερῶς ἄνευ μάχης,
καὶ τοῖς ὑπ' αὐτὸν συνέταττε φρουρίοις.||
τὴν Ἀδριανοῦ παραλαμβάνει πόλιν,
μεθ' ἣν Διδυμότειχον ἀσφαλῆ πόλιν,
ἔπειτα Θρᾴκην, Μακεδονίαν ὅλην,
Βολερὸν εἷλε καὶ Ξάνθειαν καὶ Σέρρας,
ἄστυ Πριλάπου, Πελαγονίας πλάτη
σὺν τοῖς πέριξ ἅπασι χωρίοις τόποις.
αἱρεῖ τε Πρέσπαν, Δεάβολιν, Ἀχρίδα,
Ἄλβανον ἅπαν, Ἰλλυριῶν τὸ κλῖμα,
καὶ τῆς Βλαχίας τοὺς ὅρους κατατρέχει.
ἔπειτ' ἐπανέζευξε πρὸς τὴν πατρίδα,
καὶ φρουρίων μέν τινα Ῥωμαίοις νέμει,
ἄλλα δ' ἀφῆκεν ὑφ' ἑαυτὸν τυγχάνειν.
ἐντεῦθεν οὖν ἔδοξεν οὗτος Ἀσάνης
θαυμαστὸς ἀνήρ, μακαριστὸς τοῖς ὅλοις.
ἦν γὰρ ἀληθῶς συμπαθής, πρᾶος πάνυ·
οὐ γὰρ ἐχρῆτο καθ' ὑπηκόων φόνοις,
οὐδ' εἶχεν ὠμότητα τὴν ἐν βαρβάροις
σύμφυτον οἷον συμπεφυκυῖαν γένει,
ἢ Ῥωμαϊκοῖς αἵμασιν ἐντρύφα,
ὡς πρὶν κρατάρχαι Βουλγάρων κακοτρόπως,
ἀλλ' ἦν ἀγαθὸς καὶ φιλάνθρωπος φύσει.
τῷ τοι ποθεινὸς Αὔσοσιν ἦν Βουλγάροις.

8102 ποσὶν ἐλευθέροις: locut. prov. videtur; cf. ἐλευθέρᾳ φρενὶ Pind. Pyth. 2,57 **8121-30**: A 43,8-13 **8122** θαυμαστὸς ἀνήρ: Soph. Oed. C. 1665 μακαριστός: Herod. 7,18 **8125-28** οὐδ' εἶχεν — Βουλγάρων: vide vv. 2025-31,5812-15,6505-09,6649-54 **8130** ποθεινός: Aristoph. Ran. 84

8112 Βολερὸν B: Βουλερὸν VM **8116** Ἄλβανον scripsi: ἄλβανον V: Ἀλβανὸν (ἀ- M) MB

Φρουρούμενος δὲ Θεόδωρος, ὡς ἔφην,
φιλοφροσύνης τ' ἀπολαύων ἐν χρόνῳ,
ἐπεὶ τυρεύειν μηχανὰς ἐφωράθη,||
τοὺς ὀμμάτων ἔσβεστο λύχνους ἐνδίκως.
αὐτοῦ δ' ἀδελφὸς Μανουὴλ ὁ δεσπότης,
κατὰ μάχην ὢν καὶ φυγῇ κεχρημένος,
Θεσσαλονίκην καταλαμβάνει πόλιν,
καὶ τῆσδ' ἐκυρίευε πραγμάτων δίχα
σὺν τοῖς γε λοιποῖς ἀστέων καὶ χωρίων
τοῖς κατὰ δύσιν ἐγκαταλελειμμένοις.
οὗτος καλεῖσθαι δεσπότης ᾑρημένος
ἐχρῆτο μᾶλλον βασιλικοῖς συμβόλοις,
ἐν ὑπογραφαῖς διὰ κοκκίνου γράφων.
πρὸς ὅν τις ἀπέσκωψεν εὐστόχως μάλα,
ὡς «σοὶ προσᾴδειν ἁρμόδιον τυγχάνει
"σὲ τὸν βασιλέα τε δεσπότην ἅμα"».
Καὶ Σθλάβος ἀνήρ, οὗπερ ἐμνήσθην ἄνω,
ἐκ Βουλγάρων φύς, προσγενὴς ὢν Ἀσάνῃ,
λαβὼν κατεῖχε φρούριον Μελενίκου,
καὶ τῆς Ῥοδόπης ἦρχε σὺν τοῖς φρουρίοις
καὶ τοῖς ἐν αὐτῇ χωρίοις ἀραρότως,
καὶ δεσποτικῆς ἀξίας γε τυγχάνει
πρὸς τοῦ κρατοῦντος Ἐρρῆ τῆς Κωνσταντίνου,
οὗ καὶ συνήφθη τῇ θυγατρὶ τῇ νόθῳ.
ἐνίοθ' οὗτος συνεμάχει Λατίνοις,
ἐνίοτ' αὖθις Βουλγάροις τοῖς φυλέταις,
καὶ Θεοδώρῳ τῷ Κομνηνῷ πολλάκις.

8135-37 post ver a. 1230 **8147-54** intra a. 1231 et a. 1237

8131/32: cf. vv. 8099/100 **8131-46**: A 43,14—44,4 **8134** ὀμμάτων... λύχνους: vide v. 1771 **8145/46**: ex hymno Ecclesiae Graecae: cf. Παρακλητική, ἦχος πλ. δ', Κυριακὴ ἑσπέρας. Κατανυκτικά: Σὲ τὸν βασιλέα καὶ δεσπότην ἄγγελοι ἀπαύστως ἀνυμνοῦσιν... **8147** ἐμνήσθην: vide vv. 8055/56 **8147-59**: A 39,1-12; 44,1-4 **8149-51**: cf. vv. 8054/55

8138 ἐκυρίευε V: ἐκυρίευσε MB

τινὶ δ' ἁπάντων οὐ συνήρχετ' εἰς λόγον,||
ἀλλοπρόσαλλος, εὐρίπιστος τυγχάνων.
Τοῦ δὲ κρατοῦντος Ἰταλῶν τοῦ Ῥομπέρτου
βίον καταστρέψαντος ἐν Βοιωτίᾳ,
σφῶν Ἰωάννης παραλαμβάνει κράτος,
ἔξωρος ἀνήρ, τῆς Σιὼν ῥὴξ τυγχάνων·
ὃς καὶ μάχην ἵστησι πρὸς βασιλέα,
μετά γε νηῶν ἐκπεπλευκὼς εἰς ἔω
καὶ τῆς Λαμψάκου κατάρας νεωρίῳ.
πλέον δὲ μηδὲν δεδρακὼς ὑποστρέφει·
ὁ γὰρ βασιλεὺς Αὐσόνων Ἰωάννης
γενναῖος ἀντίμαχος ἦν ἀντιστάτης,
εἰ καὶ καθυπέστρεψεν ἄρτι τῆς μάχης,
τῆς πρὸς Καίσαρα Γαβαλᾶν ἀποστάτην,
εἰ καὶ τριήρεις καὶ δυνάμεις αὖ πάλιν
Παλαιολόγῳ παραδοὺς Ἀνδρονίκῳ,
ὃν εἶχε δομέστικον μέγαν τῷ τότε,
πρὸς τὴν Ῥόδον πέπομφε κατ' ἀποστάτου.
ἀλλ' οὖν μετρίους παραλαβὼν ὁπλίτας
ὅπλοις ἀπεῖργεν ἐκδρομὰς τοῖς Λατίνοις.
καὶ τὰ κατὰ μάχην δὲ τὴν ἀποστάτου
αἴσιον ἔσχε Παλαιολόγῳ πέρας,
καὶ κατὰ νοῦν τείνοντα τοῦ βασιλέως.
Τοῦ Λατινάρχου δ' ἐκλελοιπότος βίον
κληροῦχος ἀρχῆς Βαλδουῖνος γίνεται,
ἤπιος ἀνήρ, σωφρονικός, χαρίεις.||

8160/61 a. 1228 **8162** mense Aug. a. 1231 coronatus **8168-71** a. 1233 **8173** a. 1233/1234 **8181** d. 23 mens. Mart. a. 1237 **8182** nota: accentus in antepaenultimam syllabam versus

---

8159 εὐρίπιστος: vide v. 424 **8160-80**: A 44,7-12,21; 45,4-6,17-25; 46,1/2; 47,7-10; 48,13/14 **8180** κατὰ νοῦν: vide v. 3680 **8181-95**: A 48,8-11,24/25; 49,1-5; 52,18-20

8158 τινὶ VM: τίνι B **8159** τυγχάνων. VM: τυγχάνων; B **8182** Βαλδουῖνος γίνεται VMB: γίνεται B. H(84)

Ἄναξ δὲ τιθεὶς τοῖς ὑπηκόοις σθένος
καὶ τοῖς ὑπ' αὐτὸν ἄστεσι καὶ χωρίοις
εἰρηνικὴν σύναρσιν εἴτε καὶ πλάτος,
ἐναντίοις δὲ συστολὴν καὶ δειλίαν,
κῆδός τε κατήλλαξε μνηστείαν θ' ἅμα
πρὸς τὸν κρατοῦντα Βουλγάρων τὸν Ἀσάνην,
καὶ πιστὰ συντέθεικεν ὅρκια πάλιν,
σπονδὰς ἐνωμότους τε καὶ συμφωνίας,
ὡς, εἰ παρείκοι, συγκροτοῖτο προσφόρως
καὶ συμμαχοῖτο πρὸς μάχας ἐναντίων,
καὶ πάλιν εἰ δέοιτο χειρὸς Αὐσόνων,
καταπολαύοι Βουλγάρων ἀρχηγέτης.
τούτων πραχθέντων ὅνπερ εἰρήκειν τρόπον,
συνέρχεται δὴ πρὸς πόλιν τὴν Καλλίου
μετὰ συνεύνου καὶ θυγατρὸς Ἑλένης
Ἀσὰν βασιλεῖ καὶ βασιλίδι τότε,
καὶ συντελοῦσι συνάφειαν υἱέων,
Θεοδώρου Λάσκαρι συνεζευγμένου
Ἀσὰν θυγατρὶ κατὰ νόμους Ἑλένῃ.
ἐπευλόγει δὲ τοὺς γάμους ἀρχιθύτης
θεῖος Γερμανός, συμπαρὼν τελουμένοις,
τῷ τηνικαῦτα ποιμενάρχης Τρινόβου,
τῷ Κωνσταντίνου ὑποκείμενος θρόνῳ.
οὐκ οἶδ' ὅπως κέκριτο συνόδου κρίσει
θεσπίσματί τε τοῦ κρατοῦντος Αὐσόνων||
τιμὴν πατριάρχου γε καὶ κλῆσιν ἔχειν,

8188-95 initio a. 1235 **8197** a. 1235 **8204** Germanus II patriarcha Constantinopolis a. 1222-1240

8184 τιθεὶς... σθένος: Hom. Σ 606 **8184-87**: vide v. 8069 **8196** εἰρήκειν: vide vv. 8191-95 **8196-230**: A 50,9-27; 51,1-20,25; 52,1-9

8191 τε καὶ V: καὶ MB: τε καὶ? B1 **8195** καταπολαύοι B: καταπολαύει VM ἀρχηγέτης MB: ἀρχηγέτου V **8202** κατὰ νόμους Ἑλένῃ VMB: Ἑλ. κατὰ ν. H(74,79) **8205** ση(μείωσαι) mg. i. m. scr. V **8206** Κωνσταντίνου scripsi (cf. A 50,26): Βουλγαρίας VMB: rectius Acropolita ait Κωνσταντινουπόλεως. M1B1

κήδους τινόντων τῶν κρατούντων οἱ χάριν.
ἐπεὶ δ' ἐπεπλήρωτο τὰ κατὰ γάμους,
βασιλὶς Εἰρήνη μὲν ἅμα νυμφίοις
οἴκαδ' ἀπῄει κατὰ τοὺς ἕω τόπους,
πρὸς Μυσίαν δ' αὖ ἡ βασιλὶς Βουλγάρων·
δυὰς δ' ἀνάκτων σὺν δυνάμεσι πάλιν,
Μακεδονίαν κατέδραμε καὶ Θρᾴκην,
καὶ Λατινικὰ χωρία τε καὶ πόλεις
αὐτοῖς διεῖλον καὶ κατέσχον ἀμάχως.
τὰ Μάδυτα μὲν καὶ Χερρονήσου πλάκα,
πόλιν Καλλίου σὺν ὄρει τε τοῦ Γάνου
μάχῃ παρεστήσατο προφθὰς ὁ κράτωρ,
οὗ καὶ πόλιν ἔκτισε πρὸς πόδας ὄρους·
ἀρχῆς δ' ὅρους ἔπηξεν ἄχρι Μαρίτζης.
τὰ δ' αὖ κατ' ἄρκτον προσνενευκότα μέρη
κληρουχίαν εἴληφε Βουλγάρων ἄναξ.
καὶ μέχρι δ' αὐτῶν τειχέων Βυζαντίδος
ἄνακτες ἄμφω προσπελάζουσιν ὅπλοις,
καὶ πτοίαν οἵαν ἐντιθοῦσι Λατίνοις.
ἑκάτερος δ' ἔπειτα τῶν βασιλέων
χειμῶνος ὑπέστρεψεν εἰς κραταρχίαν.
Ὁ μέν γε Θεόδωρος ἄνακτος γόνος,
ἄνηβος ὤν τις καὶ νεώτατος φύσει,
εἰ καὶ συνήει μηδαμῶς γε τῇ κόρῃ,||
πλὴν ἀλλ' ἀνῆκτο σὺν Ἑλένῃ συζύγῳ
πρὸς βασιλίδος εὐμενῶς φιλοφρόνως.
μεταμεληθεὶς δ', ὡς ἐνῆν ἀπεικάσαι,
ἐφ' οἷς Ἀσὰν δέδρακε πρὸς βασιλέα,
στείλας πρὸς αὐτὸν ἐκλιπαρεῖ σὺν δόλῳ
αὐτῷ σταλῆναι τὴν φίλην θυγατέρα
προσρήσεώς τε καὶ φίλης θέας χάριν
ἐν Ἀδριανοῦ τῇ πόλει σκηνουμένῳ
μετὰ στρατιᾶς καὶ συνεύνου φιλτάτης,

8230 hieme a. 1236

8228 πτοίαν: cf. Plut. Fab. 11 **8231-48**: A 52,10-14,20-24,27; 53,1-8,12-16

μετὰ δ᾿ ἐπανήκειν γε πρὸς τὸν γαμέτην.
σταλεῖσαν οὐκοῦν προσλαβὼν φυτοσπόρος
οὔκουν μεθῆκε καὶ δακρύουσαν μάλα
ἐπαναδραμεῖν, ὡς ὑπόσχεσις, πάλιν·
ἀλλὰ σὺν αὐτῇ πρὸς Μυσοὺς ἀποτρέχει,
μεθεὶς ὀπαδοὺς ἰέναι παλινδρόμους.
Εἶτα Σκυθικὸν μυριάριθμον στῖφος
Ἴστρον περᾶσαν σὺν γυναιξὶ καὶ τέκνοις,
ἄκοντος Ἀσάν, δι᾿ Αἵμου καὶ Ῥοδόπης
χύδην ἐπῆλθε Μακεδονίας τόποις,
καὶ τήνδ᾿ ἐληΐσαντο σὺν πάσῃ Θράκῃ,
εἰς Αἶνον αὐτὴν τὴν πόλιν πεφθακότες
καὶ τὰ πρὸς ἑσπέραν γε νεύοντα μέρη·
ὧν οἱ μὲν εἶχον τὰς νομὰς ἐλευθέρας
κατὰ ποταμὸν Ἕβρον ὠνομασμένον,
ὃς ἐκβολὰς τίθησιν εἰς Ἀμφιτρίτην·||
οἱ δ᾿ αὖ ἐνηυλίζοντο τοῦδε χωρίοις
κἀν τοῖς πεδίοις καὶ τόποις παραλίοις,
ἐφ᾿ ὧν ἐδῄουν, ἐσκύλευον τὰ πέριξ,
αἱροῦντες ἄστη, πυρπολοῦντες χωρία,
καὶ πάντα δρῶντες Σκυθικὴν ἐρημίαν.
τοὺς δ᾿ αἰχμαλώτους εἰς πόλεις τὰς Αὐσόνων
πωλοῦντες ἦγον ἀργύρου καὶ χρυσίου.
τὸ δ᾿ Ἰταλῶν ἔκσπονδον, ἀναιδὲς γένος,
κατ᾿ Αὐσόνων μῆνίν τε καὶ χόλον τρέφον
ἐφ᾿ οἷς κακῶς πέπονθεν ἐκ βασιλέως,
συνῆλθεν Ἀσὰν καὶ Σκύθας εἰς συμβάσεις,

8250, 8269-79 a. 1237 **8251** δι᾿ Αἵμου: cf. v. 1123

8249-65: A 53,22— 54,14 **8263** πάντα δρῶντες: vide v. 545 Σκυθικὴν ἐρημίαν: vide v. 545 **8266-94**: A 54,18-21; 55,2-4,7-26 **8267** μῆνιν... χόλον: Hom. O 122

8251 Αἵμου VM: Αἶμου B **8253** ἐληΐσαντο V: ἐλῃΐσαντο MB **8254** τὴν πόλιν πεφθακότες H(80): πεφθ. τὴν π. VMB **8257** κατὰ VB: καὶ M: κατὰ] καὶ B1 Ἕβρον scripsi: εὖρον V: Εὖρον M: Ἕβρον Bpc. **8259** οἱ δ᾿ MB: οἵδ᾿ V **8261** ἐφ᾿ ὧν VMB: ἀφ᾿? B1

καὶ σὺν στρατιᾷ Σκυθικῇ καὶ Βουλγάρων
ἐπ᾿ αὐτὸν ὁρμᾷ τὸν κρατάρχην Αὐσόνων.
ὡς δ᾿ ἧκον ἔνθ᾿ ἔρυμα Τζουρουλοῦ πέλει,
περιλαβόντες μηχαναῖς πάσαις τόδε
μάχην ἐπ᾿ αὐτὸ καρτερὰν συνεκρότουν,
τόξοις, λίθοις βάλλοντες ἐξ ἐναντίας,
καὶ μηχαναῖς τύπτοντες αὐτοῦ τὰς βάρεις,
καὶ πάντα δρῶντες ὥστε πορθῆσαι τόδε.
ἀλλ᾿ ἦσαν αὐτοῖς μηχαναί, τόξα, βέλη
ἕωλα πάντα καὶ σαφὴς ληρωδία·
ὁ γὰρ ἔσω φρούραρχος ἢ στρατηγέτης
Νικηφόρος κλήσει τε καὶ τρόποις πλέον,
Ταρχανειωτῶν ἐκ γένους κατηγμένος,
ὁ τοῦ μεγάλου δομεστίκου νυμφίος,||
Παλαιολόγων ἐκ φυλῆς Ἀνδρονίκου,
εἰς πρωτόπαιδα Μαρίαν θυγατέρα,
τῆς βασιλείου τραπέζης ὑπηρέτης,
μετὰ δὲ δομέστικος ὀφθείς τις μέγας,
ἀνδρεῖος ἀνήρ, συνετὸς καὶ γεννάδας,
Θεοῦ θεράπων νουνεχής θ᾿ ὑπηρέτης,
ταῖς εὐτυχίαις καὶ στρατηγίαις μέγας,
ὃς ταῖς κατ᾿ ἐχθρῶν ἀναδούμενος νίκαις
στερρός τις ἀντίμαχος ἦν ἀντιστάταις,
ἀποτρέπων φάλαγγας αὐτῶν εὐψύχως
Θεοῦ σθένει τε καὶ στρατηγίας τέχνῃ.
Οὕτως ἐχόντων, ὡς ἔφην, τῶν πραγμάτων,
Ἀσὰν τολυπεύοντι τὰ κατὰ μάχην
ἀγγέλλεται μήνυμα μεστὸν πικρίας,
ὡς σύζυγός τε καὶ σὺν αὐτῇ παιδίον
καὶ Τρινόβου πρόεδρος αὐτίκα μάλα
τεθνᾶσιν ἤδη, τὸν βίον λελοιπότες.

8277 πάντα δρῶντες: vide v. 545 **8279** ἕωλα: Dem. 21,112 ληρωδία: cf. ληρώδης Arist. Rhet. 3,13,5 **8289** νουνεχής θ᾿ ὑπηρέτης: Prov. 14,35 **8293** ἀποτρέπων φάλαγγας: cf. v. 884 **8295** ὡς ἔφην: cf. v. 8272 sqq. **8295-319**: A 56,14— 57,15 **8296** τολυπεύοντι... μάχην: Hom. α 238

8279 ληρωδία V: ληρῳδία MB **8280** ση(μείωσαι) mg. i.m. scr. V

ὡς οὖν ταῦτ' ἠνώτιστο, λύσας τὴν μάχην
εὐθὺς ἐπανέζευξε πρὸς τὴν Μυσίαν,
πυρὶ παραδοὺς τειχέων καθαιρέσεις.
μόνον δὲ φῦλον Ἰταλῶν λελειμμένον,
καὶ τοῦτ' ἐπανέζευξε πρὸς Βυζαντίδα,
ἄστυ λελοιπὸς ἀσινές, βλάβης δίχα.
Ἀσὰν δὲ συνεὶς συμφορᾶς τὴν αἰτίαν,
ὡς ἔκτισις πέφυκε τῆς ἐφορκίας,||
πρεσβεύεται τάχιστα πρὸς βασιλέα,
ἀνανεῶν κῆδός τε καὶ συμβιβάσεις,
ἃ δέδρακε πρίν, ἠθέτησε δ' ὑστέρως.
ὃδ' ἀσμένως ἤκουσε πρεσβείας λόγους,
καὶ σπένδεται δὴ συγγινώσκει τ' αὖ μάλα
μετανοοῦντι Βουλγάρων ἀρχηγέτῃ
ἐφ' οἷς κακῶς ἔπραξεν ὅρκους συγχέας·
ὃς λοιπὸν ἐκπέπομφε καὶ θυγατέρα,
καὶ συμβιβάσεις ἐμπεδοῖ καὶ φιλίαν.
καὶ πάλιν Αὐσόνων τε Βουλγάρων μέσον
ὑπῆρχεν εἰρήνης τε φιλίας κλέος.
  Ἐξαπορηθεὶς τοῖς ὅλοις Βαλδουῖνος
ὡς συνελαθεὶς εἰς πόλιν πανταχόθεν
πρὸς τοῦ κρατοῦντος Αὐσόνων Ἰωάννου,
πρὸς ῥῆγα Φράγγων ἐν τριήρεσι πλέει,
καὶ συμμαχικὸν προσλαβὼν πλεῖστον μάλα,
καὶ διοδεύσας Γαλλίας, Ἰταλίαν,
εἰς Παιόνων ἔφθασε λιπαρὰν χθόνα·
ἀφ' οὗ περάσας τὸν βαθυδίνην Ἴστρον
προσέσχε Μυσῶν τοῖς ἀποκρήμνοις τόποις,
οἳ καὶ παρέσχον δίοδον τοῖς Λατίνοις,
τὰς πρὸς κρατοῦντα σπονδὰς ἠθετηκότες.

8302 fine a. 1237 **8325-30** mense Dec. a. 1239

8319 κλέος: vide v. 26 **8320-34**: A 57,20-27; 58,1-9,13-21 **8326** λιπαρὰν χθόνα: Ne. 9,35 **8327** βαθυδίνην: vide v. 6200

8301 ταῦτ' VMB: τάδ' H(56) **8319** τε VH(56): τε καὶ M: καὶ Bpc. **8329** οἳ VB: οἱ M

εἷλον δ' Ἰταλοὶ καὶ Τζουρουλὸν τῷ τότε,
Σκύθας ἔχοντες συμμάχους παριστρίους,
τοῦ Πετραλίφα πρὸς φυλακὴν φρουρίου||
ἔντοσθεν ὄντος, εὐγενοῦς στρατηγέτου.
  Ἄναξ δ' ἐπελθὼν Νικομηδείας τόποις,
δι' ὑγροχέρσου στρατιᾶς ῥωμαλέας
Δακιβύζης φρούριον εἷλε τῇ μάχῃ,
ἔρυμά τ' ἄλλ', ᾧ κλῆσις Νικητιάτου,
καὶ λείαν ἀπήλασε, πλῆθος λαφύρων.
πέπονθε δ' ἄλλως ἐν στόλῳ δυστυχίαν·
τοῦ γὰρ Κοντοφρὲ Μανουὴλ κεκλημένου,
ἀνδρὸς στρατηγοῦ, δεξιοῦ ναυαρχίαν,
ὄντος στολάρχου τὸ πρὶν εὐτύχει στόλος·
ὡς δ' Ἰαφρὲ ναύαρχος ἐκ βασιλέως
ἀντικαταστὰς Ἰταλοῖς συνεπλάκη,
ἥτταν ὑπέστη παρὰ τούτων ἐσχάτην,
τρεισκαίδεκα ναῦς ἀποβαλὼν ἐν μάχῃ.
  Ταῦτα μὲν οὖν ἔσχηκε τόνδε τὸν τρόπον·
ὁ δ' Ἀσάνης ἔστεργε συμβάσεις τέως,
εἰ μὴ καθαρῶς, ἀλλὰ τὸ πλέον μέρος.
τούτῳ θανούσης, ὡς ἔφην, τῆς συζύγου
τῆς ἐξ Οὐγγρίας, πρὸς γάμους γε δευτέρους
ἠγάγετ' ἀθέσμως τε καὶ παρανόμως
τὴν Θεοδώρου παῖδα Κομνηναγγέλου,
ὃν φωτὸς ἐστέρησε τὸ πρὶν ὀμμάτων,
κλῆσιν Εἰρήνην, ἀγαθὴν ὄψιν πάνυ,
μὴ κασιγνήτου κῆδος ἐν νῷ λαμβάνων.

8331 vere a. 1240 **8335** a. 1240 **8336** δι' ὑγροχέρσου: cf. v. 1123 **8340** eodem a. 1240 (1241 secundum Heisenberg, o.c., p. 59) **8351-57** a. 1237

8335-47: A 59,4-16,21-23; 60,1/2 **8336** ὑγροχέρσου: vide v. 3870 **8348-70**: A 60,4-7,10-21,24-27; 61,1-4 **8351**: cf. v. 8298 **8355**: cf. v. 8134 **8357**: cf. v. 8086

8346 ὑπέστη V: ὑπέσχε MB **8347** τρισκαίδεκα sed ει supra τρισ. i.m. scr., i.e. τρεισκαίδεκα V: τρεισκαίδεκα MB

παίδων δ᾽ ὑπῆρχε τετρακτὺς Θεοδώρῳ,||
Ἰωάννης τε Δημήτριος σὺν Ἄννῃ,
Εἰρήνη τ᾽ αὖ, σύνευνος Ἀσὰν Βουλγάρου,
ἣ παῖδάς οἱ τρεῖς ἀποτέξασα φθάνει,
Μιχαὴλ Μαρίαν τε καὶ Θεοδώραν.
εἱρκτῆς δὲ δεσμῶν ἐκλυθεὶς κήδους χάριν
ὁ μνημονευθεὶς Θεόδωρος πολλάκις
Θεσσαλονίκην καταλαμβάνει πόλιν·
μετὰ φενάκης δ᾽ εὐτελῶν τε ῥακίων
εἴσω παρελθὼν τῆσδε λαθὼν τειχέων
συνιστόρων σθένει τε καὶ συνεργίᾳ
δεσμοῖ τ᾽ ἀδελφόν, ἐν κεφαλαίῳ φάναι,
καὶ τὸ πρὶν ἀνείληφε τῆς χώρας κράτος.
εἶτ᾽ Ἰωάννην υἱέων φίλων ἕνα
τοῖς βασιλικοῖς ὡραΐσας συμβόλοις,
πρὸς δ᾽ αὖ καλεῖσθαι θεσπίσας βασιλέα,
αὐτὸς διεῖπε πραγμάτων τὰς φροντίδας.
τὸν σύγγονον δὲ πρὸς πόλιν τὴν Ἀττάλου
ἔπεμψεν ἐξόριστον, αὐτοῦ δ᾽ εὐνέτιν
Ἀσὰν πατρὶ πέπομφεν. ἀστάτου τύχης!
ἀλλὰ Μανουὴλ ἀπάρας ἐξ Ἀττάλου
πρὸς τὸν χαριτώνυμον ἄνακτα τρέχει,
καὶ τοῦδε τυχὼν εὐμενοῦς γε προστάτου,
φιλοφρονηθεὶς δ᾽ ἱκανῶς ὥσπερ δέον,
χρήματα λαβὼν καὶ τριήρεις ἓξ πάλιν,
δι᾽ ὧν κατασχεῖν ἠδυνήθη τὸν τόπον,||
πρὸς τὰ Βλαχίας ἐξαπεστάλη μέρη.
καὶ καταλαβὼν Δημητριάδος τόπον,
στράτευμ᾽ ἱκανὸν ἐν βραχεῖ συναλίσας,
ἄρχει Φαρσάλων, Πλαταμῶνος, Λαρίσσης·

8365 a. 1237 **8383** δι᾽ ὧν: cf. v. 1123 **8384** initio a. 1239

8362 Θεοδώραν: vide infra v. 8414 **8371-77**: A 61,5-11 **8377** ἀστάτου τύχης: vide v. 4991 **8378-96**: A 61,15-25; 62,1-13,17-19 **8379** χαριτώνυμον: vide v. 2834

8369 φάναι MB: φᾶναι i.m. in φάναι corr. V

εἶτα συνῆλθε τοῖν δυοῖν ὁμαιμόνοιν,
πηρῷ Θεοδώρῳ τε καὶ Κωνσταντίνῳ.
καὶ τοῖσδε πεισθεὶς ἀμελεῖ τῶν ὁρκίων
ἑκὼν ἄκων, ὥς φασι, καὶ συγκειμένων
τῶν πρὸς κρατάρχην Αὐσόνων Ἰωάννην,
ἐσπείσατο σφίσι δὲ καὶ συνεκράθη.
μετ᾽ οὐ πολὺ θνήσκων δὲ Μανουὴλ ὅδε
ἐχρῆτο πολλῷ καὶ πικρῷ μεταμέλῳ
παραβασίας ὁρκίων φρικαλέων.
    Λείπει δὲ βίον καὶ βασιλὶς Εἰρήνη,
καὶ πρὸς μονὰς βέβηκε τὰς οὐρανίους,
γυνὴ φίλοικτος, ἀρχική, σώφρων, ξένη,
χάρισι πολλῶν ἀγαθῶν κοσμουμένη.
    Μετὰ βραχὺ δὲ καὶ κρατάρχης Βουλγάρων
ἀνθρώπινον λέλοιπεν Ἀσάνης βίον,
ἤπιος ἀνὴρ καὶ φιλοικτίρμων φύσει,
ἄριστος ὀφθεὶς παρὰ Μυσοῖς βαρβάροις,
εὐεργετικὸς Αὔσοσι καὶ φυλέταις,
πᾶσιν ἐπαρκῶν τὰς σιτήσεις ἀφθόνους,
μερίδα καὶ μέλλοντι προσνέμων βίῳ.
τούτου τελευτήσαντος ἀρχὴν Βουλγάρων||
παῖς Καλλιμάνος παραλαβὼν κατέχει,
ὃν βασιλὶς ἔτικτεν αὐτῷ Μαρία,
ἐκ Παιόνων ἔχουσα σειρὰν τοῦ γένους.
ὑπῆρχεν αὐτῷ καὶ σύναιμος ἡ Θάμαρ,
ἐκ δ᾽ Ἀγγελίνης Εἰρήνης Ἀσὰν ἔφυ
Ἄννα, Μιχαὴλ καὶ σὺν αὐτοῖς Μαρία.
Καλλιμάνος γοῦν κράτος ἀνεζωσμένος
τὰς πρὸς κρατάρχην ἐμπεδοῖ συμβιβάσεις,

8394, 8397, 8401 a. 1241 **8409** Callimanus rex Bulgarorum a. 1241 - 1246

8391 ἑκὼν ἄκων: prov.; Hom. Δ 43 **8395** μεταμέλῳ: III Mach. 2,24 **8397-400**: A 62,19-21 **8401-22**: A 64,6—65,3 **8407** μερίδα: vide v. 134 **8414** Ἄννα: A 64,17 et nota in p. 343; cf. v. 8362 ubi noster auctor secutus fontem (A 60,18) Θεοδώραν pro Ἄννα scr.

8391 ἑκὼν VM: ἕκων B

καὶ πάλιν εἰρήνη τις ἦν ἐν τῷ μέσῳ.
πηρὸς δὲ Θεόδωρος σὺν Ἰωάννῃ
Θεσσαλονίκης ἐκράτει καὶ τῶν πέριξ·
μεθ' οὓς ὑπῆρχε δεσπότης Κωνσταντῖνος
πηροῦ σύναιμος καὶ Μιχαὴλ ἔγγονος
Μυσῶν κραταρχῶν Μανουήλ τε τοῦ λάχους.
Οὕτως ἐχόντων πραγμάτων Ἰωάννης,
στρατηγετῶν κράτιστος, ἀνάκτων κλέος,
βουλεύεται δὴ καθελεῖν Ἰωάννην
τῆς βασιλικῆς ἀξίας καὶ τοῦ θρόνου,
ὡς τήνδε κατέχοντα μάλ' ἀναξίως.
ὅθεν παρ' αὐτὸν εἰσκαλεῖται καθ' ἕω
τὸν Ἰωάννου Θεόδωρον πατέρα
ἄναξ φρενήρης, καὶ τιμᾷ φιλοφρόνως·
εἶτα δυνάμεις Ῥωμαϊκὰς Σκυθίδας,
ἃς εἶχε κλῆρον ἰδιαίτατον δράσας,
εὖ συναθροίσας ἐκστρατεύει προφρόνως||
κατ' Ἰωάννου διὰ Μακεδονίας.
Χριστούπολιν οὖν παραμείψας Στρυμμόνα,
προσέσχε φρουρίῳ γε τῷ τῆς Ῥεντίνης,
πάμπαν ἐρήμῳ τῶν συνοικούντων ἔσω,
ἀποδρασάντων τῶν φυλάκων ἐκ φόβου·
ὃ καὶ λαβὼν φύλακας ἔνδον εἰσάγει.
ἔπειτ' ἐκεῖθεν σὺν στρατῷ καὶ δυνάμει
ἐφίσταται τάχιστα Θεσσαλονίκῃ·
ἧς τειχέων ἄγχιστα πηγνύει φέρων

8421 nota: accentus in antepaenultimam syllabam versus **8422** Μυσῶν κραταρχῶν: Michael non filius Asanis II, regis Bulgarorum, sed nothus filius Michaelis I Epirotae erat **8428/29** a. 1241 **8433** vere a. 1242

8421 ἔγγονος: cf. ἀνεψιὸς αὐτοῦ A 65,2/3 (i.e. nothus filius Michaelis I Epirotae, fratris Constantini) **8423-63**: A 65,4-9,11-19,24-29; 66,1-7,11-26; 67,1

8421 ἔγγονος VMB: Ἀγγέλου H(84) **8427** μάλ' VM: μαλ' B **8435** Χριστούπολιν V: Χριστοῦ πόλιν MB Στρυμμόνα VM: Στρυμόνα B

σκηνὰς βασιλείους τε καὶ παντευχίας,
παρὰ δ' ἑαυτῷ τῶν στρατευμάτων στῖφος,
ἅπαντ' ἐδῄουν ἐκδρομαῖς κεχρημένα,
λεηλατοῦντα τὰ πρόσοικα χωρία.
Σκύθαι δὲ μᾶλλον ἠφάνιζον πλειόνως,
συχνῶς ἐπιόντες γε πάντα τὰ πέριξ
καὶ ταῦτα δρῶντες Σκυθικὴν ἐρημίαν.
ὁ δ' αὖ στόλος πάραλα κατεπυρπόλει,
οὗ περ στολάρχης Κοντοφρέ τις γεννάδας.
εἵποντο τῷδε βασιλεῖ στρατηγέται
ἄνδρες λογάδες, ἀρεϊκοὶ γεννάδαι,
ἄριστος Ἀνδρόνικος ἐν στρατηγίαις
Παλαιολόγος ἐν δομεστίκοις μέγας,
πρωτοβεστιάριος Ῥαοὺλ τοὐπίκλην,
Τορνίκης Δημήτριος ἀγαθὸς φύσιν,
πράγματα κοινὰ φροντίδας τ' αὖ ἀνέχων||
Ταρχανειωτῶν ἐκ γένους Νικηφόρος,
πρωτοσεβαστὸς Κοντοστέφανος πάλιν,
καὶ Πετραλίφας χαρτουλλάριος μέγας
μετά γε πολλῶν εὐκλεῶν βουληφόρων.
ἀμφιπονουμένων δὲ τῇδε ταγμάτων
ἀφῖκτό τι μήνυμα πρὸς βασιλέα,
ὡς Ταχαρίων ἔθνος ὠνομασμένον
Τούρκοις συνελθὸν ἐκνικᾷ σφᾶς ἐν μάχῃ.
ταῦτ' ἐμβραδύνειν μὴ δυνάμενος κράτωρ,
ἀφεὶς τὸ πορθεῖν, ἀφορᾷ πρὸς συμβάσεις,
πρέσβιν μεσιτεύοντα ταύταις λαμβάνων
τὸν Ἰωάννου Θεόδωρον πατέρα.
τὰ δ' ὁρκίων ἦν ὡς ἅπαντ' Ἰωάννην

8464 a. 1243

8449 Σκυθικὴν ἐρημίαν: vide v. 545 **8453** ἀρεϊκοί: vide v. 578 **8462** βουληφόρων: vide v. 578 **8464-92**: A 67,1-5,11-26; 68,21; 69,1,9-19,24/25; 70,1,5-9

8445 ἅπαντ' V: ἃ πάντ' MB ἐκδρομαῖς VBpc.: ἐκδρομῆς M **8452** ση(μείωσαι) mg. i.m. scr. V **8461** χαρτουλλάριος VM: χαρτουλάριος B

τὰ σύμβολα ῥίψαντα τῆς κραταρχίας,
πέδιλ᾽ ἐρυθρὰ καὶ πυραμίδος λίθον,
κλῆσιν κεκτῆσθαι καὶ τιμὴν τὴν δεσπότου,
καὶ φίλον εὔνουν βασιλεῖ καθεστάναι.
οὕτω δεδρακὼς βασιλεὺς ὑποστρέφει,
κατεμπεδώσας ὁρκίοις τὰς συμβάσεις,
Θεόδωρον δ᾽ Ἄγγελον λιπὼν φιλτάτῳ.
Ὡς οὖν ἐπανέζευξε πρὸς τὰ τῆς ἕω,
Ἰαθατίνης σουλτὰν Ἰκονιέων
ἔπεμψε πρέσβεις, λιπαρῶν βασιλέα
τυχεῖν βοηθείας τε καὶ συμμαχίας
κακῶς πεπονθώς, ὡς ἔφην, Ταχαρίοις,||
καὶ κινδυνεύων ἀπολέσθαι παντάπαν.
συνεὶς βασιλεὺς ὡς ἑαυτῷ συμφέρει
εἰ δυστυχοῦντι συμμαχήσει σουλτάνῳ,
πρεσβείαν εἰσδέδεκτο καὶ μάλ᾽ ἀσμένως.
ὅθεν κρατάρχης καὶ σουλτὰν συνηλθέτην
ἐν τῇ Τριπόλει τῇ πρὸς Μαιάνδρῳ πόλει·
σπεισάμενοι δὲ καὶ δράσαντες συμβάσεις
ὡς ἂν συνασπίζοιεν ἀλλήλοις μάχῃ,
πρὸς πατρίδας ᾤχοντο καὶ κραταρχίας.
Μετὰ δὲ μικρὸν ἀπολείπει τὸν βίον
ἐν Θεσσαλίᾳ δεσπότης Ἰωάννης,
ἀνὴρ ἀγαθός, εὐλαβής, νόμων φύλαξ,
σώφρων, ἱλαρός, εὐμενὴς ὑπηκόοις,
ἀεὶ σχολάζων ἱεραῖς ὑμνῳδίαις
καὶ ναζιραίων προκρίτοις ἐντυγχάνων.
τούτου θανόντος λαμβάνει κληρουχίαν
καὶ δεσποτικὴν ἐξ ἄνακτος ἀξίαν
Δημήτριος σύναιμος, οὐ καλὸς τρόπους,

8490 autumno a. 1243 **8493/94** a. 1244 **8498** ναζιραῖος = monachus, clericus

8483 ὡς ἔφην: cf. vv. 8465/66 **8493-504**: A 70,13-17,20-25; 71,1-7 **8495** νόμων φύλαξ: cf. v. 218

8483 Ταχαρίοις VM: Ταραχίοις B

ἔρωτος ἥττων, δοῦλος ἀφροδισίων,
τὰ πολλὰ συνὼν ἀνδράσιν ἀβελτέροις
καὶ μειρακίοις συνομιλῶν δυστρόποις.
Ἄγων δὲ μάχης ἀνακωχὴν ὁ κράτωρ,
περάσας Ἑλλήσποντον ἅμα βραχέσιν
ἐπιστρατεύει τοῖς κατὰ δύσιν τόποις.
Κισσὸν παραμείψας δὲ φρούριον Θρᾴκης,||
Ἕβρου τε τὸν ῥοῦν ἐκπεράσας ἱππότης,
εὐθὺ Ζιχνῶν ἤλαυνε τοῦ πολιχνίου.
μήνυμα δ᾽ ἧκεν ὡς ὁ Βουλγάρων ἄναξ
Καλλιμάνος λέλοιπεν ἡλίου φάος·
βαίνων δ᾽ ὅμως πέφθακε Σέρρας τὴν πόλιν,
ἣν καὶ παρεστήσατο ταῖς εὐβουλίαις,
Μυσοῦ Δραγωτᾶ παραδόντος τὴν πόλιν,
τοῦ τῆσδε φρουράρχου τε καὶ πρωτοστάτου.
φιλοφρονηθεὶς δ᾽ ἐκ βασιλέως ὅδε
πρὸς Μελενίκου τὴν πόλιν ἀπεστάλη.
εἶτα, τί πολλὰ μηκύνοντα δεῖ γράφειν;
σὺν Νικολάῳ Μαγκλαβίτῃ τοὐπίκλην,
ἀνδρὶ φρονίμῳ καὶ πάνυ δραστηρίῳ,
παραδιδοῦσι τῷ κρατάρχῃ τὴν πόλιν,
τὸ πρὶν προβάντων χρυσοσημάντων λόγων
ἐρυθρογράφων ἐξ ἄνακτος ὡς ἔθος,
πόλει τυπούντων δωρεάς, χορηγίας.
τούτων τελεσθέντων δὲ τόνδε τὸν τρόπον
οἱ κρείττονές τε καὶ περίβλεπτοι γένει
οἰκητόρων ἥκουσι πρὸς βασιλέα,
καὶ μᾶλλον οἷς Ἄρης τε καὶ μάχη φίλα,

8507 fine mens. Sept. a. 1246 **8512** mense Sept. a. 1246 **8514** a. 1246

8505-44: A 72,9-15,19-24; 73,1; 74,14/15,23/24; 75,12-17,22-24; 76,5-7; 77,14-22; 78,10-16,19-25 **8512** λέλοιπεν ἡλίου φάος: vide v. 1158

8509 Ἕβρου scripsi: εὔρου V: Εὔρου M: Ἕβρου B

ἄνδρες σθεναροί, γεννάδαι, ῥωμαλέοι,
πλείους ἀριθμῷ πεντακοσίων τάχα,
καὶ βασιλεῖ τίνουσι πρόσφορον σέβας.
εἶτα κατῆρξεν ἀμαχεὶ στεφηφόρος ||
Στενιμάχου τε Τζεπαίνης πολιχνίων,
χώρας τε πάσης πρὸς ῾Ροδόπῃ κειμένης,
καὶ Βελεσβουδίου γε σύμπαντος τόπου.
καὶ Βελεσσὸν εἷλε δὲ σὺν τοῖς Σκοπίοις·
κατέσχε καὶ Πρίλαπον ἅμα τοῖς πέριξ,
Πελαγονίας τοὺς ὅρους καὶ τὰ πλάτη,
καὶ φρούριον Πρόσακον ἅμ' Εὐτζαπόλει.
ταῦτα καθυπέταξε τῇ κραταρχίᾳ
ἄναξ χαριτώνυμος ἄνευθεν μάχης·
ἐφ' οἷς παρέσχεν αἰτήσασι Βουλγάροις
ἐχέγγυον μόνοις γε τούτοις ἐμμένειν.
ἔπειτ' ἐπῆλθε Θεσσαλονίκης ὅροις,
καὶ τῆσδε κρατεῖ τῇ Θεοῦ συμμαχίᾳ.
ὅπως δ' ἑάλω, συνελὼν δήπου φράσω.
Ταύτης κρατοῦντος, ὡς ἔφην, Δημητρίου,
ἀτασθάλου τε δυσαναγώγου νέου,
καὶ παιδιαῖς χαίροντος ἀεὶ καὶ μέθαις,
καταμελοῦντος ἀστικῶν δὲ πραγμάτων,
καττύεταί οἱ σκέμμα καὶ σκευωρία
παρὰ πολιτῶν γνωρίμων τῇ πατρίδι,
᾿Ιατροπούλου, Σπαρτηνοῦ, Κουνσουλάτου,

8546 mense Dec. a. 1246 **8548** a. 1244-1246

8540 Εὐτζαπόλει: cf. v. 9057 Ναυτζαπόλεως **8542**: cf. v. 8533 χαριτώνυμος: vide v. 2834 **8545-85**: A 79,16— 80,13; 82,8-18,20-24; 83,3-6 **8546** τῇ Θεοῦ συμμαχίᾳ: vide v. 517 **8548** ὡς ἔφην: vide v. 8501 **8552** καττύεταί οἱ σκέμμα: cf. v. 2159

8534 Στενιμάχου VH(75): Στενομάχου MB **8536** Βελεσβουδίου V: Βελέσβου Δίου MB γε VMB: τε? B1: τε H(80) **8537** εἷλε δὲ VMB: δέ γ' εἷλε H(73,80) **8540** Εὐτζαπόλει V: Εὔτζα πόλει MB **8543** αἰτήσασι VMB: αἰτίσασι H(52) **8546** τῇ sscr. V

σὺν οἷς Καμπανός, Σίσυφος ἄλλος τρόπους,
ἐκ δ' εὐγενῶν Λάσκαρις καί τις Τζιρίθων.
οἳ καὶ δόλῳ πέμψαντες ὡς βασιλέα
σκηνούμενόν που καθ' ὅρους Μελενίκου ||
τοῦτον Καμπανόν, τῶν συνιστόρων ἕνα,
τῇ μὲν προφάσει πραγματεύσεως χάριν,
τῷ δ' ὄντι λαβεῖν χρυσοσημάντων λόγων
ἐρυθρογράφων ἀσφάλειαν πατρίδι,
ἃ πάντα κρατῶν ἐκπεραίνει προφρόνως,
ἁλώσεως ἤνυσαν ἅπαντα λόχον.
ἐπαναδραμὼν Καμπανὸς γοῦν εἰς πόλιν
ἕκαστα σαφεῖ λάθρᾳ τοῖς συνωμόταις.
εἶτα βασιλεὺς μηνύει Δημητρίῳ
ὡς αὐτὸν ἐλθεῖν προσκύνησιν ἐκτίσων,
καθάπερ ἐστοίχησε τὸ πρὶν ὁρκίοις,
τὴν δεσποτικὴν ἀξίαν δεδεγμένος·
ὅδ' ἀκλινὴς ἦν, μηδαμῶς ἐπαΐων.
τοίνυν ἐπιστὰς Θεσσαλονίκῃ κράτωρ
πάλιν ἐδήλου ταὐτὰ τῷ Δημητρίῳ·
ἀλλ' ἦν ἀπειθὴς ἀμελῶν συμβουλίας.
τῶν πραγμάτων γοῦν τῇδε διακειμένων
βοή τις ἔνδον ἀθρόως ἐξερράγη
ὡς πυλὶς ἀνέῳκτό τισιν ἀνδράσιν,
ἢ καθ' ἅλα νεύουσα, καὶ συνερρύη
ὁπλιτική τις ἔνδον τειχέων φάλαγξ.
ἐν τῷδέ τις θροῦς παμμιγὴς ἤρθη μέγας,
καὶ τῶν πυλῶν ἔντοσθεν ἀνεῳγμένων
στρατιὰ συνήλασεν ἔνδον καὶ κράτωρ.
φεύγει δὲ Δημήτριος εἰς ἄκραν πόλιν ||

8555 Σίσυφος: prov.; cf. Theognis 702; Aristoph. Ach. 391 **8571** μηδαμῶς ἐπαΐων: cf. Aesch. Suppl. 759 **8576** βοὴ... ἀθρόως: cf. Thuc. 3,22; Xen. An. 4,7,21 **8580** θροῦς: cf. Hom. Δ 437

8563 ἃ πάντα VBpc.: ἅπαντα M **8573** ταὐτὰ scripsi: ταυτὰ V: ταῦτα MB **8575** γοῦν V: οὖν MB **8579** τις ἔνδον τειχέων φάλαγξ VMB: φάλαγξ τις ἔνδον τειχέων H(72)

ἐχέγγυον δὲ προσλαβὼν σωτηρίας
αὐτόν τε φρουρὰν τῷ κρατάρχῃ προσνέμει.
Οὕτως ἑάλω Θεσσαλονίκη πόλις·
οὐ διαγαγὼν βασιλεὺς βραχὺν χρόνον,
καὶ διαθεὶς ἅπαντα καθάπερ δέον,
χαίρων ἐπανέζευξεν εἰς ἕω τόπους,
ὑμνούμενος ξύμπασιν ὡς νικηφόρος,
ἀφεὶς στρατηγὸν τῶν δυτικῶν ταγμάτων
πάντων ἐπιστάτην τε χωρῶν ἀστέων
Παλαιολόγον ἐν δομεστίκοις μέγαν,
ἄνδρα στρατηγίας τε καὶ μάχης ἴδριν
καὶ παντοδαπαῖς καλλοναῖς ἠνθισμένον·
τὸν δ' αὖ Κομνηνὸν Μιχαὴλ τούτου γόνον,
τὸν ὑστέροις ἄρξαντα Ῥωμαίων χρόνοις,
ἐπιστατεῖν Σερρῶν τε καὶ Μελενίκου
καὶ τοῦ μεταξὺ καὶ πέριξ τούτων τόπου.
καὶ πάλιν ἄλλους ἀλλαχοῦ γῆς καὶ τόπου
ἄρχειν ἐφῆκε καὶ διευθύνειν πόλεις·
Δημήτριον δὲ Λεντιανῶν ἐν πόλει
ἔμφρουρον εἶχεν ἐν μακρῷ καθειργμένον.
Τοῦ δ' ἀρχιθύτου Γερμανοῦ Βυζαντίδος
βίον λιπόντος καὶ σὺν αὐτῷ τὸν θρόνον,
ἀναδραμόντος δ' εἰς μονὰς αἰωνίους,
Μεθόδιός τις ἐκ μονῆς Ὑακίνθου
ἐπὶ βράχιστον παραλαμβάνει θρόνον.||
τούτου θανόντος εἰς μακρὸν χρόνου θρόνος
ἔρημος ὑπῆν ποιμένος καὶ προστάτου.
Μετὰ δὲ μικρὸν καὶ δομέστικος μέγας
Παλαιολόγος ἐξαμείβει τὸν βίον,
τὰ τῶν μοναχῶν ἐνδυθεὶς πρὶν ὡς θέμις·
καὶ Φιλῆς Θεόδωρος ἐξαπεστάλη
ἄρχειν, στρατηγεῖν ἀντ' ἐκείνου ταγμάτων.

8589 a. 1246 **8607** Methodius II patriarcha Constantinopolis a. 1240 **8612** a. 1247

8586 ἑάλω: cf. κρατεῖ v. 8546 **8586-628**: A 83,12—84,22 **8594** ἴδριν: vide v. 2638

Θεσσαλονίκη καὶ Βέρροια μὲν πόλεις
τὸν Αὐσονάρχην δεσπότην εἶχον τότε·
πηρὸς δὲ Θεόδωρος ἐκφὺς Ἀγγέλων
κατῆρχεν αὖθις Βοδηνῶν, Σταριδόλων
σὺν Ὀστροβοῦ κλίματι καὶ τῶν ἐν κύκλῳ·
τῶν ἐκ Πλαταμῶνος δὲ καὶ κατωτέρω
μερῶν κλινόντων ὡς πρὸς ἑσπέραν τόπους,
σὺν Ἀχαΐᾳ Βλαχίας καὶ τῶν πέριξ,
Παλαιᾶς Ἠπείρου τε σὺν Αἰτωλίᾳ
ἅμ' Ἰλλυρικῷ καὶ Δυρραχίου πόλει,
ἔτι Πριλάπου, Πελαγονίας ὅλης,
κλεινῆς Ἀχρίδος, Σελασφόρου καὶ Πρέσπης,
ὁ Μιχαὴλ ἦν δεσπότης ὁ δεσπότης,
ὃς ἐκ νοθείας Μιχαὴλ πρὶν ἐξέφυ
Κομνηναγγέλου, συγγόνου Θεοδώρου,
ὡς ἀνόπιν εἴρηκε φθάσας μοι λόγος.
Οὕτω μὲν ἔσχε τὰ πρὸς ἑσπέραν μέρη·
ἄναξ δὲ λιπὼν βασίλεια Νυμφαίου||
ἦρος φανέντος Ἑλλήσποντον διέβη,
καὶ βάλλεται χάρακα κατ' ἄστυ φθάσας
τὸ τῆς Τζουρουλοῦ, καὶ νόμῳ τῷ τῆς μάχης
καθαιρετικῶν μηχανημάτων τέχνῃ
ῥᾷστα παρεστήσατο φρούριον τόδε·
οὗ κασιγνήτην Εἰρήνης βασιλίδος
Εὐδοκίαν ἔντοσθεν εὑρών, εὐνέτιν
παρ' Ἰταλοῖς ἄρχοντος Ἀσελδεκάε,
κέλητι παρέπεμψεν εἰς Βυζαντίδα,
πάντων γυμνώσας τῶν ἐνόντων πραγμάτων
αὐτήν τε προσπόλους τε καὶ δορυφόρους.

8634 vere a. 1247

8629-31: cf. vv. 7667/68 **8632-49**: A 85,1-24 **8635** βάλλεται χάρακα: cf. Dem. 18,87

8622 ἑσπέραν VM: -ας Bpc. **8625** Δυρραχίου V: Δυρραχίῳ MB **8627** Σελασφόρου scripsi: σελ- VMB Σελασφόρου (σελ- VMB) καὶ Πρέσπης VMB: καὶ Πρ. σελασφ. H(80) **8633** βασίλεια V: βασίλειαν MB **8642** κέλητι B: κέλλητι VM

ἐκεῖσε δ᾽ ὢν σύνευνος αὐτῆς ἀπέδρα
πρὶν ἢ κρατάρχην προσβαλεῖν τῷ φρουρίῳ,
τρόμῳ τε ληφθεὶς καὶ ψυχῆς ἀγωνίᾳ.
ἤδη παρεστήσατο καὶ τὴν Βιζύην,
πέμψας κατ᾽ αὐτῆς στρατιάν, αὐτοκράτωρ.
Τούτοις ἑάλω τοῖς χρόνοις νῆσος Ῥόδος
τοῖς Γενουΐταις Ἰταλοῖς μετὰ δόλου·
ἐπεὶ γὰρ ἀπόδημος ἦν ἐπιστάτης
Ῥόδου Γαβαλᾶς Ἰωάννης τῷ τότε,
ὅμαιμος ὢν Καίσαρος ἄρξαντος Ῥόδου,
συνεκστρατεύων Αὐσονάρχῃ δεσπότῃ,
νῆσον κατέσχον οἱ λελεγμένοι λάθρᾳ.
ὃ γνοὺς βασιλεὺς ἐν Θρᾴκῃ διατρίβων
Καντακουζηνῶν ἐκ γένους Ἰωάννην||
σὺν στρατιᾷ πέπομφε Ῥοδίων πόλει·
ὃς ἐκπεπλευκὼς καὶ κατάρας ἐν Ῥόδῳ
κατέσχε Φιλέρημον ἄστυ τῇ μάχῃ,
ἀφ᾽ οὗπερ ἐχθροῖς ἀντεπιὼν εὐψύχως
ῥᾷστα κατέσπα τὴν ὀφρὺν σφῶν καὶ θράσος.
καὶ τάχ᾽ ἂν εἷλε καὶ πόλιν κατὰ κράτος,
εἰ μὴ πρίγκιψ ἤμυνε τῆς Ἀχαΐας,
ὁπλίτας αὐτοῖς συμμάχους δοὺς ἱππότας.
ὡς οὖν ἐπανέζευξεν ἐκ μάχης ἄναξ,
ναῦς ἱππαγωγοὺς εὐτρεπίσας καὶ στόλον,
ἵππους ἐν αἷς ἔβαλε τριακοσίους,
εἶτ᾽ ἀποτάξας καὶ στολάρχην τοῦ στόλου
τινὰ Κοντοστέφανον, ἄνδρα γεννάδαν,
πρωτοσεβαστοῦ τὴν τιμὴν εἰληχότα,
εἰς νῆσον ἀπέστειλε τὴν τῶν Ῥοδίων·

8650/51 a. 1248 **8660-63** d. 24 mens. Maii a. 1249

8647 τρόμῳ τε ληφθείς: Hom. T 14 ψυχῆς ἀγωνίᾳ: Arist. De spiritu 483a,5 **8650-76**: A 86,1-13,21-24; 87,2-5,14-22; 88,1,9-14 **8656**: cf. vv. 8650/51 **8663** κατέσπα τὴν ὀφρύν: vide v. 2470

8657 ὃ VB: ὁ M

καὶ κατὰ μάχην συμπλακεὶς Γενουΐταις
κατὰ κράτος σφᾶς ἐκνικᾷ καὶ συντρίβει,
καὶ νῆσον ἀνέσωσεν Αὔσοσι πάλιν.
Ὁ δ᾽ αὐτοκράτωρ πρὸς Μιχαὴλ δεσπότην
κῆδός τε ποιεῖ συμβάσεις τ᾽ ἐνωμότους·
παῖς δεσπότου γὰρ Μιχαὴλ Νικηφόρος
εἰς γαμετὴν εἴληφε τὴν Θεοδώρου
ἄνακτος υἱοῦ Μαρίαν θυγατέρα,
τῆς τοῦ Μιχαὴλ συζύγου Θεοδώρας
δι᾽ Ἑλλησπόντου φθασάσης χώρους ἔω||
μετά γε παιδὸς φιλτάτου Νικηφόρου,
καὶ τὴν ἐπ᾽ αὐτῷ συγγένειαν δρασάσης,
εἶτα σὺν αὐτῷ πρὸς δύσιν χωρησάσης.
ἀλλὰ Μιχαὴλ Αἰθίοψ ὤν, καρκίνος,
οὐκ εὖ βαδίζειν οὐδὲ ῥύπτεσθαι θέλει·
συμφωνίας γὰρ ἠθετηκὼς ξυμβάσεις
ἀναπέφανται δυσμενὴς ἀποστάτης,
σύμβουλον εὑρὼν πατράδελφον εἰς τόδε
Θεόδωρον Ἄγγελον, εὔριπον τρόπους.
ὡς οὖν τάδ᾽ ἠνώτιστο τῷ στεφηφόρῳ,
τὰς Ῥωμαϊκὰς δυνάμεις συναλίσας
καὶ τοὺς ὑπ᾽ αὐτὸν εὐσθενεῖς στρατηγέτας,
Ταρχανειωτῶν ἐκ γένους Νικηφόρον,
κλῆσιν ἀληθεύουσαν εὖ κεκτημένον
τὴν ἀξίαν τε τὴν ἐπὶ τῆς τραπέζης,
πληροῦντα δ᾽ ἔργα μεγάλου δομεστίκου,
Στρατηγόπουλον Ἀλέξιον γεννάδαν
καὶ φίλον υἱὸν μεγάλου δομεστίκου,

8676 initio a. 1250 **8677-80** aestate a. 1249 **8683** δι᾽ Ἑλλησπόντου: cf. v. 1123 **8693** vere a. 1251

8677-722: A 88,15-24; 89,1-7,11-16,20-24; 90,1-7,17-20; 91,6-10 **8687** Αἰθίοψ: pars prov. Αἰθίοπα σμήχειν, Zenob. 1,46; cf. Αἰθίοπα λευκαίνεις, Karathanasis 61 **8687/88** καρκίνος— θέλει: prov.; Paroemiogr. Append. 3,45; cf Aristoph. Pax 1083 **8692** εὔριπον τρόπους: prov.; Karathanasis 77; Arist. Eth. Nic. 1167b, 7; cf. εὐρίπιστος v. 424

8689 ξυμβάσεις V: συμβάσεις MB

Παλαιολόγον Μιχαήλ, κλέος νέων,
καὶ τὸν Μακρηνὸν καὶ Τύραννον Βουδέλον,
παραλαβὼν τούτους τε καὶ τὰς δυνάμεις
Θεσσαλονίκην καταλαμβάνει πόλιν,
κἀκεῖθεν ἄρας ἐν Βοδηνῶν φρουρίῳ
ἀνακτορικὰς σκηνὰς ἐγκαθιδρύει,
καὶ τοῦτο πορθεῖ μηχαναῖς καὶ σὺν χρόνῳ.‖
ἔφθη δ' ἀποδρὰς Θεόδωρος φρουρίου,
καὶ τῷ Μιχαὴλ δεσπότῃ προσερρύη.
εἶτα βασιλεὺς 'Οστροβοῦ φθάνει λίμνην,
καὶ στρατιὰν πέπομφε κατὰ δεσπότου.
μετὰ δὲ μικρὸν παρὰ πᾶσαν ἐλπίδα
προσηλθέτην ἄνακτι Γλαβᾶς τοὐπίκλην
ἐκ Καστορίας ἄγγελεὺς τῶν κρειττόνων,
καὶ Πετραλίφας εὐγενῶν τῶν ἐν τέλει,
γαμβρὸς Τορνίκη τυγχάνων Δημητρίου,
γυναικάδελφος Μιχαὴλ δὲ δεσπότου.
ὡς οὖν προσῆλθε βασιλεῖ Πετραλίφας,
αὐτόν τε χαρᾶς ἐμπιπλᾷ στράτευμά τε·
εὐθὺς προσερρύη γὰρ ἡ Καστορία
καὶ τὰ πέριξ ἅπαντα σὺν Δεαβόλει.
καὶ Γολεάμος 'Αλβανῶν εἷς ἐντίμων,
αὐτανεψιὰν Εἰρήνης βασιλίδος
σύνευνον αὐχῶν, εἰς ὅμηρα φιλίας,
γράμμασι πεισθείς, αὐτεπάγγελτος φθάνει.
οὗσπερ κρατάρχης εὐμενῶς δεδεγμένος
πολλαῖς ἐδωρήσατο ταῖς εὐποιίαις.
ταῦτ' ἄρα μαθὼν Μιχαὴλ ὁ δεσπότης
ἔπεμψε πρέσβεις, ποιμένα Ναυπακτίων,

8705 vere a. 1252 **8711** hieme a. 1252

8715 τῶν κρειττόνων: Aesch. Fr. 10 **8723-55**: A 91,11-24; 92,1-16,19-26 **8725** ὅμηρα φιλίας: cf. Lys. 12,68

8703 Βουδέλον VH(84): Βουδελὸν MB **8718** δὲ δεσπότου V: δεσπότου MB: δὲ δε-σπότου? B1 **8720** ἐμπιπλᾶ V: ἐμπιμπλᾷ MB

Μαλιασηνὸν εὐγενῆ καὶ Λαμπέτην,
πρὸς τὸν κρατοῦντα, καὶ τιθοῦσι συμβάσεις·
καὶ παραχωρεῖ Μιχαὴλ τοῦ Πριλλάπου,‖
Βελεσσοῦ, Κροῶν ἀστέων στεφηφόρῳ,
εἶτ' ἀσφαλεῖς τίθησιν ὅρκους ἐγγράφως.
καὶ Μιχαὴλ πέπομφεν ἄναξ δεσπότῃ
δι' ἀρχιθύτου Φωκᾶ Φιλαδελφείας,
'Ισακίου Δούκα τε καὶ 'Υαλέα,
οἳ πρὸς Λαρίσσῃ Μιχαὴλ εὑρηκότες
σπονδὰς πεπληρώκασι καθάπερ δέον.
ἔπειτα παῖδα τοῦδε τὸν Νικηφόρον
παραλαβόντες, καὶ μετ' αὐτοῦ δ' αὖ πάλιν
τὸν Ἄγγελον δέσμιον ὡς φαυλεργάτην,
αὖθις ὑποστρέφουσι πρὸς βασιλέα.
τιμᾷ δ' ὁ κρατῶν ἀξίᾳ τοῦ δεσπότου
τὸν τοῦ Μιχαὴλ παῖδα τὸν Νικηφόρον.
  Οὕτω περάνας τὰ πρὸς ἑσπέραν κράτωρ,
κἂν τοῖς Βοδηνῶν παραχειμάσας τόποις,
ἦρος φανέντος καταλιπὼν αὐτόθι
πλεῖστον στρατιᾶς, σὺν ὁπλίταις μετρίοις
βλέψων ἀπῄει προσρυέντα φρουρία.
ἀφῖκτο λοιπὸν εἰς Λυχνιδὸν τὴν πόλιν,
ἔβλεψε Δεάβολιν καὶ Καστορίαν.
ἐλθὼν δ' ἐκεῖθεν, ἀναλαβὼν δυνάμεις,
Θεσσαλονίκην παραμείψας τ' αὖ πόλιν,
ἔνθα δικαστήριον ἀθροίσας μέγα,
κριτάς τ' ἐν αὐτῷ καὶ δικαστὰς καθίσας,
προὔθηκεν ἐξέτασιν ἀστάτου λόγου,‖
ὃν Μαγκλαβίτης Νικόλαος ἐκ φθόνου
ἐν τοῖς Βοδηνοῖς βασιλεῖ σκηνουμένῳ

8737 δι' ἀρχιθύτου: cf. v. 1123 **8738** καὶ 'Υαλέα: cf. v. 1123 **8749** vere a. 1253

8756-825: A 93,1-21; 94,1-20; 95,1—96,5

8733 Πριλλάπου VM: Πριλάπου B **8745** ἀξίᾳ V: ἄξια MB

ἐξεῖπε λάθρᾳ κατὰ Κομνηνιάδου
κλήσει Μιχαήλ, Παλαιολόγων γένους.
ὅδ᾽ εἶχεν ὧδε, συντεμόντα με φράσαι.
ἐπεὶ γὰρ ἐκλέλοιπε Τορνίκης βίον,
ὅστις προσῆκε Μιχαὴλ κατὰ γένος,
ἦν βαρυθυμῶν καὶ σκυθρωπάζων ὅδε,
πενθῶν στέρησιν συγγενοῦς ἀνδρὸς τάχα.
ἅπερ δ᾽ ἐπὶ τούτοις γε φιλεῖ συντρέχειν,
«ὅτου χάριν», ἔφη τις, «ἡγεμὼν στένει;»
ὁ πεῦσιν ἀκούσας δὲ τἀληθῆ λέγει,
αἴτιον εἶναι Τορνίκη φράσας μόρον.
ὅδ᾽ ἀνανεύσας ὠδίνει πονηρίαν,
κἀκεῖνα φάσκει κατὰ Παλαιολόγου
ἃ μηδ᾽ ἐπὶ νοῦν ἐμβέβληκε παράπαν
μήτ᾽ οἶδεν εἰπεῖν ἢ γινώσκειν συνόλως,
νοῦς δ᾽ ὑπέτεινε βασκάνῳ κατηγόρῳ,
ὡς δῆθεν ἐν νῷ συστρέφει κακουργίαν
γνώμην τ᾽ ἀποστάτιδα Παλαιολόγος,
καὶ βούλεταί γε πρὸς γάμου κοινωνίαν
λαβεῖν ἀδελφὴν Καλλιμάνου τὴν Θάμαρ,
εἶτα κατασχεῖν καὶ Μελενίκου πόλιν
σὺν τοῖς πέριξ ἅπασι φρουρίοις τόποις.
«κἂν τοῦτο συμβῇ, φεῦ τόποις τοῖς ἐνθάδε||
τοῖς ἄρτι κατάστασιν εὖ σχοῦσιν!» ἔφη.
ἀποκριθεὶς δ᾽ εἴρηκεν ἅτερος τάδε·
«ἑταῖρε, κἂν γένοιτο τοιοῦτον, φίλε,
οὐ χεῖρον᾽ ἔσται τὰ καθ᾽ ἡμᾶς καὶ πάλιν·
ἐν Θεσσαλονίκῃ γὰρ ἡγεμὼν ἔνι
Παλαιολόγος ἐν δομεστίκοις μέγας,
ἐν δ᾽ αὖ παρ᾽ ἡμῖν Μιχαὴλ τούτου γόνος
ἐπιστατεῖ χώρας τε καὶ τῶν πραγμάτων·
ὥσθ᾽ ὑπὸ τούτοιν τὰ καθ᾽ ἡμᾶς ἠγμένα
οὐ κοσμικὴν ἂν καθυποσταίη ζάλην.»

8772 ὠδίνει πονηρίαν: Ps. 7,15 **8793** ζάλην: vide v. 1341

8776 κατηγόρω V: συνηγόρῳ MB **8790** ἐν VMB: ἐν] δ? B1

ἐκ τῶνδ᾽ ἀναστὰς ἅτερος Μαγκλαβίτῃ
τὰ θατέρῳ πέφρακεν ὡμιλημένα,
Μαγκλαβίτης δ᾽ αὖ βασιλεῖ καταλέγει.
κατασχεθέντες τοιγαροῦν ἄνδρες δύο
οἱ καθ᾽ ἑαυτοὺς τὸν λόγον δεδρακότες
ἐπυνθάνοντο τῶν λελεγμένων χάριν·
καὶ τῶνδ᾽ ὁ μὲν συνεῖπε τὸν λόγον φάναι,
πλὴν ἀφ᾽ ἑαυτοῦ, μηδενὸς συνειδότος,
κατήγορος δ᾽ ἔφασκε καὶ συνειδότος
τούτῳ Μιχαὴλ Παλαιολόγου φάναι.
ὅδ᾽ ἀντέβαινεν ἰσχυρῶς ἀντιλέγων.
καὶ λοιπὸν ηὐτρέπιστο τούτου δὴ χάριν
στρατηγική τις ἀπόδειξις ἐκ μάχης.
ἑκάτερος γοῦν ὁπλίτης δεδειγμένος
εἰσῆλθε τὸ στάδιον ἱππεὺς λογχίτης,||
εἶτα συνεπλάκησαν ἄμφω πρὸς μάχην.
καὶ τὴν νίκην κατήγορος κομίζεται,
ῥίψας τὸν ἀνθάμιλλον ἀφ᾽ ἵππου κάτω.
καὶ πάλιν ἠρωτᾶτο τοῦ λόγου χάριν,
ὅδ᾽ ἐμμένων ἦν τοῖς πρὶν οὐχ ἧττον λόγοις,
ἀθῷον εἶναι Μιχαὴλ φάσκων λόγου.
ὅθεν κατακέκριτο θανεῖν ἐκ ξίφους.
δεθεὶς χέρας οὖν καὶ καλυφθεὶς τὰ φάη
ἀπήγετ᾽ εἰς θάνατον ἀδίκῳ κρίσει,
προὔτεινεν αὐχένα δὲ δέξασθαι μόρον.
καὶ πάλιν ἠρωτᾶτο παρὰ δημίου·
ὅδ᾽ ἀμετακίνητος ἦν δεδογμένων,
ὅρκοις ἀθῴων Μιχαὴλ φρικαλέοις.
ἀλλ᾽ οὗτος ἐρρύσθη μὲν ἀδίκου μόρου,

8810 nota: accentus in antepaenultimam syllabam versus

8816 φάη: vide v. 6904

8803 τούτω V: τούτου MB **8810** καὶ — κομίζεται VMB: κατ. κομ. δὲ τὴν ν. H(84)
8816 δεθεὶς χέρας — φάη V: δεθεὶς οὖν καὶ καλ. τὰ φάη MB: οὖν κατακαλυφθεὶς? B1: δεσμοῖς (πέδαις) δεθεὶς οὖν καὶ καλ. τὰ φάη H(60)

καθειργμένος δὲ φυλακὴν ὑπεισέδυ·
ἡ δ' ἐξέτασις καὶ βάσανος τοῦ λόγου
πρὸς τὸν Κομνηνὸν Μιχαὴλ μετηνέχθη.
καὶ τόνδε μύδρον χειρίσαι κατηξίουν,
καὶ σκέψιν οὕτως ἀμφιβάλλουσαν λῦσαι·
ὃδ' ἀντεπῆγε πρὸς κριτὰς πεποιθότως
ὡς «εἰ μὲν ἦν τις κατ' ἐμοῦ τάχα λέγων,
σὺν ὅπλοις ἂν πρὸς αὐτὸν ἠγωνισάμην·
κατηγόρου δὲ μὴ παρόντος μοι τέως,
πρὸς τίνα δεῖ με τὴν δίκην καθεστάναι;
εἰ θαυματουργεῖν δ' ἐγκελεύεταί μέ τις,||
ἀλλ' ὢν ἀλιτρὸς οὐ δυνήσομαι τόδε.
ἐνθεὶς δέ τις σίδηρον ἐκκεκαυμένον
πνέοντος ἀνδρὸς χερσὶν ἐψιλωμέναις,
οὐκ οἶδα πῶς ἂν οὐ καταφλέξοι χέρας».
παρὼν δὲ ποιμὴν τῆς Φιλαδέλφου τότε,
λαχὼν δικάζειν καὶ τὰ πρὸς χάριν λέγειν,
τοῦτον Μιχαὴλ παραλαβὼν ἰδίᾳ
τοιαῦτά οἱ δήπουθεν οὐκ εὖ ὡμίλει,
ὡς «σὺ μὲν ἀνὴρ εὐγενὴς ὢν τυγχάνεις,
κἀξ εὐγενῶν ἔφυς δὲ πατέρων πάλιν,
καὶ δεῖ σε λοιπὸν τοῦ γένους ἐπαξίως
πάντ' ἐννοεῖν τε καὶ πέρατι διδόναι·
ἐπεὶ γὰρ οὐ πάρεισι μάρτυρες λόγου,
θείᾳ τε δείξει καὶ σαφεῖ τεκμηρίῳ
μύδρῳ χρεὼν ἔλεγχον ἐκτῖσαι, φίλε».
ὃδ' ἀνδρικῶς ἔφησεν εὐεπηβόλως·
«τέθηπα πῶς ἅγιον ᾄδεται μύδρος,
ᾧπερ δέδοικα χειρί μου προσεγγίσαι
ὡς ὢν ἀλιτρός, ἧπερ ἀνόπιν ἔφην·

8826-96: A 96,8-16,19-21; 97,7—98,14,18-20; 100,15-17,20-22; 101,2-9,18 **8834** ἀλιτρός: Hom. Θ 361 **8842-45** σὺ μὲν—διδόναι: cf. Soph. Philoct. 874-76 **8850** ᾄδεται: vide v. 37 **8852** ἀλιτρός: vide v. 8834 ἔφην: vide v. 8834

8830 σὺν ὅπλοις — ἠγωνισάμην scripsi: πρὸς αὐτὸν (αὐ-B) ἂν ἠγωνισάμην σὺν ὅπλοις VMB **8845** ἐννοεῖν V: εὐνοεῖν M: εὖ νοεῖν B **8851** προσεγγίσαι VH(67): προσεγγίσθαι MB **8852** ὢν V: ἂν MB

σὺ δ' ἅγιός τε καὶ Θεοῦ θεῖος θύτης,
χερσὶ προσάγων Κυρίῳ τὴν θυσίαν·
εἰ γοῦν κελεύεις, ἐνδὺς ἱεραρχίας
σὺ τὴν στολὴν ἅπασαν, ὡς ἔστιν ἔθος,
σιδήριον πύρωσον ἐν τῇ καμίνῳ,
καὶ τοῦτο λαβὼν τῇ καθαρᾷ χειρί σου||
χερσὶν ἐπίθες ταῖς ἐμαῖς ταῖς ἀνάγνοις·
καὶ δὴ Θεῷ πέποιθα παντοδυνάμῳ
ὡς θαυματουργήσειε σαῖς δυσωπίαις
πληθὺν παριδὼν τῶν ἐμῶν ἁμαρτάδων.»
οὕτω Μιχαήλ. ἀρχιθύτης δ' ἀντέφη
ὡς «οὗτος, ὦ βέλτιστε, βαρβάρων νόμος,
οὐ Ῥωμαϊκοῖς ἐγκατάγραφος νόμοις,
οὐ κανόσι θείοις τε τῆς Ἐκκλησίας
δεκτὸς πέφυκεν, οὐ πατράσιν ἁγίοις,
ἡμῖν δ' ἀγνώς τις βαρβαρικός θ' ὁ τρόπος».
ἡ δ' ὃς Μιχαὴλ προσφυῶς ἐπηβόλως·
«οὐκοῦν, μέγιστε ποιμενάρχα Κυρίου,
τὰ κατ' ἐμαυτὸν ἐκτελεσθῆναι δέον
ὡς Ῥωμαϊκοὶ διατυποῦσι νόμοι·
εἰ μὲν γὰρ αὐτὸς ἐξέφυν ἐκ βαρβάρων
ἢ βαρβαρικοῖς ἀνατέθραμμαι νόμοις,
τάχ' ἂν δικαίως σφῶν ὑπηγόμην δίκαις·
Ῥωμαῖος ὑπάρχων δὲ κἀκ τούτου γένους
τοῖς Ῥωμαϊκοῖς ὑπαχθήσομαι νόμοις.»
οὕτω Μιχαὴλ φαμένῳ τὰ τῆς δίκης
ἀνεῖτο τηνικαῦτα πρὸς βασιλέως·
ὅμως παρεῖχεν οὐ μικρὰν ὑποψίαν.
πέμπει τὸ λοιπὸν χαριτώνυμος κράτωρ

8879 a. 1253

8862: cf. Ez. 28,18 **8876** Ῥωμαῖος ὑπάρχων: Act. 23,27 et al. **8881** χαριτώνυμος: vide v. 2834

8861 θαυματουργήσειε σαῖς VH(56): θαυματουργήσει σαῖς MB: ταῖς σαῖς? B1 **8879** ἀνεῖτο VH(55): ἀνεῖται MB

τοῦτον πρὸς υἱὸν καὶ διάδοχον κράτους
καὶ ποιμενάρχην Μανουὴλ Βυζαντίδος·||
οὗτος γὰρ ἦρχε τηνικαῦτ᾽ Ἐκκλησίας.
ὅδ᾽ ὑποβάλλει Μιχαὴλ φρικαλέοις
ἐπιτιμίοις, ἀφορισμοῖς καὶ λέγειν,
ἦ μὴν καθαρῶς εὐνοεῖν τῷ δεσπότῃ
καὶ βασιλεῖ πάντα γε τὸν ζωῆς χρόνον,
μισεῖν τ᾽ ἀποστάτιδα γνώμην ἐκτόπως.
τούτου πραχθέντος βασιλεὺς Ἰωάννης
εἰς συνάφειαν γαμικὴν συζευγνύει
τούτῳ Μιχαὴλ Παλαιολόγων γένους
τὴν Θεοδώραν ἐγγόνην τοῦ συγγόνου
τοῦ σεβαστοκράτορος Ἰσαακίου·
καὶ λοιπὸν αὐτὸν εὐμενῶς ἦν προσβλέπων,
καὶ συνέταττεν εὐνοοῦσι γνησίως.
Οὕτω συνηνέχθη μὲν ὑπάρξαι τάδε·
ὁ δ᾽ αὐτοκράτωρ ἧκεν εἰς Νικαέων
μηνὸς περί που τέρμα Φεβρουαρίου,
ἐπὶ κλίνης δὲ καθίσας καθ᾽ ἑσπέραν
παρεῖχεν ἀνάπαυσιν αὐτοῦ σαρκίῳ·
μετὰ βραχὺ δ᾽ εὕρητο πρηνὴς ἐν κλίνῃ,
ἐξαπίνης ἄναυδος, οὐκ ἐπαΐων.
ταῦτ᾽ ἄρα συνέδραμον Ἀσκληπιάδαι,
ἕκαστος εἰσφέροντες ἄκος τῆς νόσου,
πρὸς δ᾽ αὖ ἀμυχὰς ἐν ποσὶ τεθεικότες,
τἄλλά τε δρῶντες ὧν διδάσκαλος τέχνη.
ἀλλ᾽ οὐδὲν ἧττον ἡμέραν εἰς δευτέραν||
ὑπῆρχεν ἀκίνητος, ἄφωνος κράτωρ,
ἐμπληξίας νόσῳ γε συνισχημένος.
νόσου δὲ μικρὸν ῥαΐσας πλὴν δυσκόλου

8899 fine mens. Febr. a. 1254

8897-929: A 101,19—102,22; 103,12-19

8893 Θεοδώραν ἐγγόνην V: Θεόδωραν ἔγγονον MB **8901** αὐτοῦ VM: αὑτοῦ B **8905** εἰσφέροντες ἄκος V: συμφέροντες ἄκος MB: ἄκος συμφέροντες H(72)

εἶχε χρόαν σώματος ἠλλοιωμένην.
ἀφῖκτο λοιπὸν εἰς βασιλείους δόμους
τοὺς ἐν Νυμφαίῳ, καὶ βραχὺν βιοὺς χρόνον
ἀπῆλθε πρὸς Κύριον, ἐκλιπὼν βίον,
ἄναξ ἀγαθὸς καὶ στρατηγὸς γεννάδας,
πρὸς δυσὶν ἑξήκοντα βιώσας ἔτη,
ἐξ ὧν κατῆρξε πρὸς τριάκοντα τρία.
ἐπεὶ δ᾽ ἐτετρύχωτο χαλεπῇ νόσῳ,
ἐπιπολάζων τοῖς τόποις ἦν Νυμφαίου,
κατὰ διαστήματα πάσχων τοῦ χρόνου·
ἐν παλατίῳ διάγων γὰρ ἔσθ᾽ ὅτε
ἐπὶ κλίνης ἄναυδος ἦν ἐρριμμένος·
ἐνίοτ᾽ αὖθις ἱππότης δεδειγμένος
ἐκινδύνευεν ἐκπεσεῖν ἐφεστρίδος,
εἰ μὴ παριππεύοντες ἀντεῖχον νέοι·
εἶτα καθεστὼς τὸ φρόνημα λαμβάνων,
βάδην ὑπῆρχεν εἰς δόμους ὑποστρέφων
ἢ καὶ φοράδην τοῖς ὑπηρετουμένοις.

Ἰωάννης ὁ Δούκας
ἤτοι ὁ Βατάτζης
ἔτη λγ´

Οὕτω τὸ βιοῦν ἐκμετρῶν Ἰωάννης
Θεόδωρον κληροῦχον ἀρχῆς καὶ κράτους
τὸν παῖδα κατέλιπεν, ἐκ Λασκαρίων
τοὐπώνυμον φέροντα τῶν προπατόρων,||
ἄγοντα τριάκοντα τοῦ βίου χρόνους
πρὸς τρισὶν ἄλλοις, ὡς ἔφασαν εἰδότες·
ὃς αὐτοκράτωρ βασιλεὺς ἐπ᾽ ἀσπίδος
ἀναγορευθεὶς κατὰ κρατῆσαν ἔθος,
εὐθὺς ἀπάρας ἀπὸ χώρου Νυμφαίου
τὴν Φιλαδέλφου καταλαμβάνει πόλιν,
ἀφ᾽ οὗ βεβαιοῖ τὰς πρὸς σουλτὰν ξυμβάσεις·

8915 d. 3 mens. Nov. a. 1254 **8939** mense Nov. a. 1254

8915 ἀπῆλθε: cf. Eur. Alc. 359 **8916** ἄναξ ἀγαθός: vide v. 3713 **8930-81**: A 104, 19-21; 105,20-22; 106,1-21; 107,3-20,24/25; 108,1

8917 post v. 8918 scr., sed litt. α, β mg. i.m. series versuum corr. V **8940** ξυμβάσεις V: συμβάσεις MB

κἀκεῖθεν ἐλθὼν εἰς Νικαέων πόλιν
βασιλικῆς ἔτυχε τῆς εὐφημίας.
εἶτ' ἀρχιθύτας ἁλίσας πανταχόθεν
κλήρου τε παντὸς τοὺς λογάδας ὡς δέον
σὺν τοῖσδ' ἐδίφα προστάτην Ἐκκλησίᾳ,
τοῦ ποιμενάρχου Μανουὴλ τεθνηκότος
πρὶν ἢ θανεῖν ἄνακτα μησί που δύο.
ἔσπευδεν οὖν ὡς ταινιωθεὶς τῷ στέφει
ἐπιστρατεύσει τοῖς κατὰ δύσιν τόποις
πάσχουσι κακῶς πρὸς Μιχαὴλ Βουλγάρου,
ὃν Ἀγγέλου παῖς ἀπέτικτεν Ἀσάνῃ·
μαθὼν γὰρ οὗτος τὸν μόρον βασιλέως
σφοδρῶς ἐπῄει Ῥωμαϊκοῖς φρουρίοις
τοῖς κατὰ δύσιν κειμένοις καὶ χωρίοις.
ἄλλων παρ' ἄλλων τοιγαροῦν καλουμένων
εἰς ποιμεναρχίαν τε καὶ προεδρίαν,
ἡ δόξα κοινὴ Βλεμμύδην Νικηφόρον
προστασίας ἄξιον εἶναι προυτίθει,||
ἄνδρ' ἀρετῇ τε συνέσει κεκασμένον,
ἴδριν σοφίας παντοδαπῆς καὶ λόγων,
καὶ τῶν κατ' αὐτὸν οὐδενὸς λελειμμένον,
τετρακτύος διδάσκαλον μαθημάτων,
φιλούμενον φιλοῦντα πρὸς βασιλέως,
διδάσκαλον φανέντα τῷδε τῶν λόγων,
παιδείας ἄλλης καὶ καλῶν διδαγμάτων.
καὶ βασιλεὺς οὐχ ἧττον ἠγάπα τόδε.
ἔσπευδεν οὐκοῦν τόνδ' ἐνιδρῦσαι θρόνῳ,
πεῖραν προσάγων, προστιθεὶς τι καὶ βίας.
ὡς δ' εἶδεν οὐ θέλοντα τὴν προεδρίαν,
τρόπῳ δὲ παντὶ μηδόλως πεπεισμένον,
ἐπὶ μοναχὸν Ἀρσένιον ἐτράπη,

8962 nota: versus sine caesura **8971-81** Arsenius patriarcha Constantinopolis a. 1255-1259, 1261-1265

8957 δόξα κοινή: cf. ἀνθρώπων δόξα Sol. 13,4 et 34 **8960** ἴδριν: vide v. 2638

ἀσκοῦντ' Ἀπολλωνιάδος κατὰ λίμνην,
πεῖραν ὀλίγην γραμμάτων κεκτημένον,
ἐπιπολαίως γραμματικῆς ἡμμένον,
ἄλλων δ' ἄγευστον ἐγκρίτων μαθημάτων.
τοῦτον μετεστείλατο ταχέως κράτωρ,
καὶ δὴ παρόντα πατριάρχην δεικνύει,
καὶ ποιμενάρχαις ἐγκελεύεται τάχος
ἅπαντ' ἐπ' αὐτῷ τὰ κατὰ νόμους δρᾶσαι·
ὃν καὶ τελοῦσιν ἐν τρισὶ τόνδ' ἡμέραις
διάκονόν τε καὶ θύτην καὶ ποιμένα.
παρ' οὗ βασιλεὺς ταινιωθεὶς τῷ στέφει,
ὡς εἶχεν ἐξώρμησεν εὐθὺς πρὸς δύσιν,||
πορθμὸν διαβὰς ναυσὶν Ἑλλησποντίων.
καὶ καταλαβὼν Ἀδριανοῦ τὴν πόλιν
ἐν τῇδε διήγαγεν ἡμέραν μίαν·
εἶτ' ἐκστρατεύει πρὸς τὰ Ῥοδόπης μέρη
κατὰ Μιχαὴλ Βουλγάρων ἀρχηγέτου
σὺν στρατιᾷ κατ' Ἕβρον ἐσκηνημένου·
ὃς εἷλε Στενίμαχον, Τζέπαιναν, Οὔστραν,
Κρυβοὺς, Περπεράκιον καὶ Περιστίτζαν,
Ἐφραίμ, Κρυτζιμόν, Ἀχριδοῦ πάντα τόπον,
ὑπήκοα φρούρια τῇ Ῥωμαΐδι.
οὕτως ἐπιόντος δὲ κρατάρχου δρόμῳ,
ὁ Μιχαὴλ γνοὺς ἐκ κατασκόπων δρᾶμα
φυγὰς ἀπιὼν ᾤχετο πρὸς πατρίδα
αὐτός τε καὶ στράτευμα διὰ δυσπόρων
συνηρεφῶν τρίβων τε καὶ δυσεκβάτων.

8972 nota: versus sine caesura **8982** d. 25 mens. Dec. a. 1254 coronatus **8984** mense Ian. a. 1255 **8988** Michael rex Bulgarorum a. 1246-1256

8979 ἅπαντ'... δρᾶσαι: vide v. 545 **8982-9008**: A 108,15-20; 111,1-4,7-15; 112,6-10, 13-17; 113,6-13,19-24

8979 δρᾶσαι B: δρᾶσαι in δράσαι i.m. mutat V: δράσαι M **8989** κατ' Ἕβρον scripsi: κατ' Εὖρον (εὐ- V) VM: καθ' Ἕβρον Bpc. **8990** Οὔστραν MB: Οὐστραν V **8992** Κρυτζιμὸν scripsi (cf. v. 9007): Κριτζιμὸν VMB

εὑρὼν κενὸν δ' ἔωθεν ἄναξ τὸν τόπον
ἐπὶ Βερρόην ἧκε τὴν ἐν γειτόνων·
ἑλὼν δὲ ταύτην καὶ σκυλεύσας τὰ πέριξ
εἰς Ἀδριανοῦ τὴν πόλιν ὑποστρέφει
μετὰ λαφύρων ἀμυθήτων τε σκύλων·
ἀφ' οὗ πεπομφὼς στρατιὰν ὅτι τάχος
πόλεις παρεστήσατο τὰς ἀποστάσας.
καὶ βασιλεὺς δ' ἔξεισι κατὰ Ῥοδόπης,
καὶ Στενίμαχον, Κρυτζιμόν, Περιστίτζαν
ἐπανασῴζει τῷ κράτει τῶν Αὐσόνων·||
ἔμεινε δ' ἀνάλωτος Τζέπαινα μόνη
διά τε κρυμμὸν καὶ τόπου δυσχωρίαν.
ἦρος δ' ἐπιλάμψαντος αὐτίκα γράφει
ἄναξ στρατηγοῖς τοῖς κατὰ Σέρρας πόλιν,
τῷ Στρατηγοπούλῳ τε καὶ Τορνικίῳ,
μετὰ στρατιᾶς προσβαλεῖν τῇ Τζεπαίνῃ.
ἐξῆεσαν οὖν παρὰ τόνδε τὸν τόπον·
εἶτ' οὐκ ἰδόντες στρατιὰν ἐναντίων,
οὐχ ὁπλίτας ἰόντας εἰς μάχην ὅλως,
φύλλων δὲ κτύπων καὶ ψόφων ᾐσθημένοι,
ᾤχοντ' ἀκόσμως, ἐν φυγῇ λελοιπότες
ἵππους πανοπλίας τε καὶ σκευὴν ὅλην
τοῖς ἱπποφορβοῖς καὶ συβώταις Βουλγάρων·
ὃ γνωσθὲν ἠνίασεν ἄνακτα λίαν.
οὐχ ἧττον ἠνίασεν εἰσπεσὸν πάλιν
λυποῦν τι κακόν, Δραγωτᾶς ἐκ Βουλγάρων,
ἄρχων στρατιᾶς τῆς κατὰ Μελενίκον,
ὅστις ἀποστὰς καὶ στρατὸν συναλίσας
κατατρέχων ἦν τὰ πέριξ Μελενίκου,

9011 vere a. 1255

9009-44: A 113,25; 114,1-24; 115,1-5,16-20; 116,9/10,19-26; 117,1-3,10-13,18-22

9000 ἐν γειτόνων B: ἐγγειτόνων VM **9008** τῷ V: τῷ om. M: τῷ? B1 **9010** κρυμμὸν VM: κρυμὸν B **9013** τε καὶ V: καὶ MB: τῷ τε? B1: τῷ τε H(53)

ἄστυ δὲ συνέκλεισε πορθῆσαι θέλων.
ἤκουστο ταῦτα βασιλεῖ στρατηγέτῃ,
καὶ τὴν ταχίστην, ἀετός τις καθάπερ
ὤκιστος, ἔπτη πρὸς Μελενίκου τόπους
μετὰ στρατιᾶς καὶ στρατηγῶν ταγμάτων,
καὶ καταπλήξας στρατιὰν ἐναντίων||
αἰφνιδίῳ τε καὶ στρατιᾶς τῷ στίφει
ἐτρέψατο σφᾶς εἰς φυγὴν κατὰ κράτος,
κτείνων, διώκων, αἰχμαλώτους λαμβάνων,
ὡς ἐκ τοσούτων ἐκφυγεῖν βραχεῖς μόρον
καὶ πρὸς Μυσίας διασωθῆναι μέρη.
ὁ δ' αὖ Δραγωτᾶς συμπατηθεὶς ἀθλίως
ἵππων ποσὶν τέθνηκεν ἐκλιπὼν φάος.
Οὕτω βασιλεὺς διαθεὶς πάνθ' ὡς δέον,
καὶ τὰς ἀπίστων γαμετὰς καὶ τεκνία
πορρωτάτω θεὶς ἄστεος Μελενίκου,
ἐκεῖθεν ἧκεν εἰς Θεσσαλονικέων·
ἀφ' οὗ περάσας Ἀξειὸν βαθυδίνην
ἄστυ Βοδηνῶν ὑδατόρρυτον φθάνει,
ἔνθα νοσήσας κοιλιακόν τι πάθος
μικρόν τι χώρῳ προσμένει τούτου χάριν.
εἶτα ῥαΐσας ἄστυ Πριλλάπου βλέπει.
οὗ διαγαγὼν οὐκ ὀλίγας ἡμέρας
ἐπιστρατεύει Βελεσῷ τινι πόλει,
καθαιρετικὰς μηχανὰς ἐπηγμένος·
ἥνπερ παρεστήσατο τῇ συμφωνίᾳ
τοῦ μή τι παθεῖν ὅρκον εἰσδεξαμένων
τῶν ἔνδον ὄντων καὶ προδόντων τὴν πόλιν.
ἅπαντα τοίνυν εὖ διαθεὶς φρουρίου
διὰ Ναυτζαπόλεως ἀνύδρου τόπου

9045 βαθυδίνην: vide v. 6200 **9045-78**: A 117,22-28; 118,1,4-6,15-23; 119,1-8,22/23; 120,9/10; 122,23-25; 123,2-10,18-22; 124,1/2 **9057** Ναυτζαπόλεως: cf. v. 8540 Εὐτζαπόλει ἀνύδρου τόπου: cf. Herod. 3,5

9031 ὤκιστος MB: ᾤκιστος V **9040** ποσὶν VMB: ποσὶ H(88) **9049** Πριλλάπου constanter VM: Πριλάπου constanter B **9051** Βελεσῷ VMB: Βελεσσῷ H(67,73)

σὺν ἀπορίᾳ καὶ ποτῶν καὶ βρωμάτων||
εἰς Σέρρας ἧκε τληπαθῶς πλὴν τὴν πόλιν.
ἔνθα γραφὴν δέδεκτο πρὸς τῶν ἐξ ἔω
ὅτι τὰ Τούρκων πρὸς Ταχαρίων ἔθνους
κυμαίνεται νῦν καὶ ταράσσεται πάλιν.
ταῦτα διαγνοὺς συντεταμένῳ δρόμῳ
πέφθακεν Ἕβρον τὸν ποταμὸν ἐν τάχει·
οὗ μήνυμα γνοὺς ἀτρεκὲς μὴ τυγχάνειν,
τρίβου παρεκκλίνας τι καταλαμβάνει
Διδυμότειχον ὠνομασμένην πόλιν,
εἶτα κυδίστην Ἀδριανοῦ τὴν πόλιν.
καὶ πάλιν ἐστράτευσε κατὰ Τζεπαίνης·
καὶ μηδοτιοῦν δεδρακὼς ὑποστρέφει
κατὰ Διδυμότειχον ἀσφαλῆ πόλιν·
ἔνθα λελοιπὼς στρατιὰν οὐ μετρίαν
καὶ ταγματάρχας καὶ φύλακας φρουρίου,
Μανουὴλ τὸν Λάσκαριν καὶ Μαργαρίτην,
ἀγροῖκον ἄνδρα, πιτύροις τεθραμμένον,
ἐκ Νεοκάστρων σειρὰν ἕλκοντα γένους,
καὶ νουθετήσας σφᾶς δέοντα πρὸς μάχας,
ἐκεῖθεν ἄρας Ἑλλήσποντον διέβη
καὶ σκηνὰς αὐτοῦ πηγνύει πρὸς Λαμψάκῳ,
καὶ τοὺς ὑφ' αὐτὸν ἀξίαις ὑπερτάταις
τιμᾷ, κυδαίνει δωρεάς τε προσνέμει.
Γεώργιον μὲν Μουζάλωνα τοὐπίκλην,
πρωτοβεστιάριον ἀναδεικνύει||
πρωτοσεβαστόν, στρατοπεδάρχην μέγαν·
Ἀνδρόνικον δὲ σύγγονον τούτου πάλιν
μέγαν κατωνόμασεν ἐν δομεστίκοις,
τὸν Ἄγγελον δὲ πρωτοστράτωρα πάλιν.

9077 hieme a. 1255

9075 πιτύροις τεθραμμένον: prov. videtur; fons mihi ignotus **9079-96**: A 124,2-10, 18/19,23-26; 125,5,13-16 **9081** τιμᾷ, κυδαίνει: Hom. O 612

9063 συντεταμένῳ VBpc.: συντεταγμένῳ M **9064** Ἕβρον scripsi: εὖρον V: Εὖρον M: Ἕβρον B

Ταῦτα δεδρακὼς βασιλεὺς ὑποστρέφει
πρὸς βασιλείους τοὺς ἐν Νυμφαίῳ δόμους·
οὗ διαγαγὼν χειμερινὰς ἡμέρας,
ἦρος φανέντος στρατιὰν συναλίσας
μυριάριθμον, πεζικὴν αὖ ἱππότιν,
Μυσοῖς, Ἰταλοῖς συγκροτουμένην Σκύθαις,
μάλιστα πάντων Ῥωμαϊκῇ πληθύϊ,
ὡς πρὸς δύσιν ἔτεινεν ὅρμημα κράτωρ,
καὶ Λάμψακον πέφθακεν Ἑλλησποντίαν,
ἔνθαπερ ἔγνω συμφορὰν στρατευμάτων
καὶ τῶν στρατηγῶν τῶν ἐν Διδυμοτείχῳ.
ἐπεὶ γὰρ ἀπῆν βασιλεὺς μακρὰν τόπου,
ὁ Βουλγαράναξ ἐκ Σκυθῶν συναλίσας
χιλιάδας τέτταρας εἴτε καὶ πλέον,
κατὰ Θρᾴκης πέπομφε χωρῶν ἀστέων·
οἳ πρὸς ποταμὸν Ῥηγῖνα κεχυμένοι
ἅπαντ' ἐποίουν Σκυθικὴν ἐρημίαν.
ἔνθα στρατηγοὶ προσταγῆς βασιλέως
οὐκ οἶδα τί παθόντες ἐκλελησμένοι,
ἐπαφιᾶσι τὴν στρατιὰν τοῖς Σκύθαις.
συρρήξεως οὖν συμβάσης ἑκατέροις,||
νικῶσαν ἠνέγκαντο βαρβάρων στῖφος,
καὶ κτείνεται στράτευμα Ῥωμαίων ξίφει,
ἁλίσκεται δὲ Μαργαρίτης τοῖς Σκύθαις
πολλοῖς συνάμα καὶ πιπράσκεται σφίσιν.
ὃ γνοὺς ὁ κρατῶν καταταχήσας δρόμῳ
Βουλγαροφύγῳ προσπελάζει φρουρίῳ,
καί τινας εὑρὼν βαρβάρων ἐν Βιζύῃ
ἔργον σπάθης τίθησιν αὐτοὺς καὶ ξίφους.
πλὴν καταλαβὼν τὸν ποταμὸν Ῥηγῖνα,
σκηνὰς ἐκεῖ πήγνυσι καὶ παραμένει.
ἔνθαπερ Οὖρον Ῥῶσον ὠνομασμένον

9095 a. 1256

9097-118: A 125,17-29; 126,1-8,11-17,21-28 **9104** Σκυθικὴν ἐρημίαν: vide v. 545 **9119-28**: A 126,29; 127,1-4,7-15

τὸν Παιόνων πέπομφε ῥῆγα Μυσάναξ
πρὸς τὸν κρατάρχην Θεόδωρον Αὐσόνων,
ὡς ἂν ἐρωτήσειε τὰ πρὸς συμβάσεις.
ἀφιγμένος γοῦν Ῥῶσος ὡς βασιλέα,
ὢν πενθερός γε Βουλγάρων ἀρχηγέτου,
καλῶς ἐδέχθη καὶ λίαν φιλοφρόνως,
καὶ συμβιβάσεις ἐκτελεῖ σὺν ὁρκίοις·
αἶδ' ἦσαν ὡς Τζέπαινα Ῥωμαίων κράτει
πρὸς Βουλγάρων ἄρχοντος ἀφεθῇ πάλιν.
Τούτων βασιλεῖ κατὰ νοῦν πεπραγμένων,
ἄρας ἐκεῖθεν Θεσσαλονίκην βλέπει,
ἔχων μεθ' αὐτοῦ καὶ Μιχαὴλ δεσπότου
σύνευνον ἅμα φιλτάτῳ Νικηφόρῳ,
ὁδοιποροῦντας εἰς περάτωσιν γάμων.||
ἤνυστο τοίνυν τὰ τῶν γάμων ὡς δέον,
παῖδα κρατάρχου Μαρίαν Νικηφόρος
κατὰ νόμους σχὼν εἰς γάμου κοινωνίαν·
πλὴν πρόσθεν ἀπέλυσεν Αὐσόνων κράτει
Σέρβια, Δυρράχιον οὗτος δεσπότης
περὶ γυναικὸς δειλιῶν καὶ φιλτάτου.
Ἐν τοῖσδε διάγοντος ἄνακτος τότε,
γραφήν τις ἐκπέπομφέν οἱ Βιθυνόθεν
διεξιοῦσαν ὡς ἀποδράσας ἔχει
πρὸς Περσίδος γῆν ἡγεμὼν Βιθυνίας,
Παλαιολόγος Μιχαὴλ Κομνηνόπαις.
τοῦτ' ἀνακυκᾷ καρδίαν βασιλέως.
ὅμως ἀπιὼν ἐν φυγῇ πρὸς Περσίδα
γράμμ' ἐγχαράττει προστάταις Βιθυνίας,

9120 errat noster auctor; Urus enim, socer regis Bulgariae, regis Ungariae gener et non rex Ungariae erat (A 127,1-3) **9126** d. 29 mens. Iun. a. 1256 **9130** aestate a. 1256

9129 κατὰ νοῦν: vide v. 3680 **9129-39**: A 127,16/17; 132,30—133,18; 134,4-6 **9140-54**: A 134,7-15; 135,19—136,6 **9145** ἀνακυκᾷ: Philo Iud. 1,690

9127 αἶδ' V: αἱ δ' MB **9134** ἤνυστο— δέον VMB: τὰ τῶν γάμων ἤνυστο τοίνυν ὡς δέον H(53)

ἐν ὑπογραφαῖς ἀσφαλισθὲν ἰδίαις,
διαγορεῦον ὡς ἐκεῖνος μὲν τάχα
φεύγει δεδιὼς τὴν σβέσιν τῶν ὀμμάτων,
«αὐτοὶ δ' ἔχεσθε νουνεχῶς τῶν πραγμάτων,
καὶ πάντα δρᾶτε πρὸς φυλακὴν ἀστέων
χώρας τε λοιπῆς», φησί, «καὶ στρατευμάτων».
τουτὶ κομισθὲν τὸν κρατάρχην ἠδύνει.
Πλὴν διαθεὶς εὖ τὰ καθ' ἑσπέραν ἄναξ
μετὰ στρατιᾶς ἐκτρέχει πρὸς τὴν ἕω,
λιπὼν στρατηγοὺς κατὰ Θεσσαλονίκην
Μιχαὴλ Λασκάριον, ἄνδρα γεννάδαν,||
ἐν δὲ Πριλλάπῳ Σκουτέριον Ξυλέαν,
ἐπωνυμίαν ἀτρεκῆ κεκτημένον,
ἐν δ' αὖ Βελεσσῷ τοῖς περικύκλῳ τόποις
φύλακα Θεόδωρον τὸν Καλαμπάκην,
Ἰλλυριῶν δὲ Χαβάρων ἐπιστάτην.
πρὸς τοῖσδε Γεώργιον Ἀκροπολίτην
ἄρχοντα πάντων καὶ πρόεδρον δεικνύει,
πρόσθεν τιμήσας τῇ πραίτωρος ἀξίᾳ.
οὕτως ἀφῖκτο πρὸς πόλιν Βερροιαίων,
κἀκεῖσε πρέσβεις προσμένοντας τοῦ πάπα,
εὖ τὰ κατ' αὐτοὺς διαθεὶς ὥσπερ δέον,
ὑποστρέφειν δέδρακε πρὸς τὴν πατρίδα.
εἶτα παρελθὼν φρούριον τῶν Σερβίων
καὶ Καστορίαν παραμείψας τὴν πόλιν,
δι' Ἀχρίδος πέφθακεν Ἀλβάνου τόπον,
κἀκεῖθεν ἧκεν εἰς Ἐπίδαμνον πόλιν.
κἀκεῖ διαθεὶς τὰ κατὰ νοῦν ὡς δέον,
διὰ Χουναβίας τε καὶ Μάτης τόπων
Κιτζάβεως Δεύρης τε τῶν πολιχνίων,
ὡς εἶχε κατέλαβεν ἄστυ Πριλλάπου.

9156 d. 23 mens. Oct. a. 1256 **9167** mense Dec. a. 1256 **9173** δι' Ἀχρίδος: cf. v. 1123 **9178** fine mens. Febr. a. 1257

9152 πάντα δρᾶτε: vide v. 545 **9155-200**: A 138,21/22,25; 139,1-14,23-26; 140,1-16, 21-26; 141,1-6; 143,4-6; 148,18/19; 150,6-11,16-24 **9175** κατὰ νοῦν: vide v. 3680

ἔνθα διατρίβοντι κατ' ἄστυ τόδε
δυσάγγελος φήμη τις ἧκεν ἀθρόον
ὅτι περ ἁλοὺς Χαβάρων Κωνσταντῖνος
ἐν καστελλίῳ Κανίνων πρὸς Μαρίας
γυναικαδέλφης Μιχαὴλ τοῦ δεσπότου,||
ἐρωτοδέσμαις ἀπατηθεὶς καὶ γάμῳ,
εἱρκτὴν κατακέκριτο κλοιὰ καὶ πέδας·
καὶ τηνικαῦτα Μιχαὴλ ὁ δεσπότης
τὰς πρὸς κρατοῦντα συμβάσεις διαλύσας
χώρας ἐπῄει Ῥωμαϊκὰς σὺν ὅπλοις,
πᾶσάν τε κατέδραμε Πελαγονίαν
καὶ τὸν πέριξ ἅπαντα χῶρον Πριλλάπου.
τὸ φρούριον λέλειπτο Πριλλάπου μόνον,
ὅπερ προδόντων συνέλαβε καὶ τόδε.
Ἀκροπολίτης δ' εὑρεθεὶς ἔνδον τότε,
ἐρύματός τι καταλαβὼν πυργίον
ἐκεῖ διῆγε, καὶ λαβὼν πρὸς δεσπότου
ὅρκια κακῶν ἀπαθῆ πεφηνέναι
καὶ παραπεμφθῆναι δὲ πρὸς βασιλέα,
αὐτὸν παραδέδωκε σὺν τῷ πυργίῳ.
ὁ Μιχαὴλ δ' ἔφορκος ὢν ὁ δεσπότης
δεσμοῖς περιέβαλεν αὐτὸν ἀφύκτοις.
Ὁ δ' αὖ Κομνηνὸς Μιχαήλ, οὗ πολλάκις
μνήμην ἐποιήσαμεν ἀνόπιν λόγου,
ὅρκια λαβὼν πιστὰ πρὸς βασιλέως,
πρὸς τόνδ' ἐπανέζευξεν ἐκ τῆς Περσίδος·
ᾧ δοὺς στρατιὰν ἐκ Μακεδόνων ἄναξ
εἰς ἑσπέραν πέπομφε κατὰ δεσπότου.
καὶ καταλαβὼν Θεσσαλονίκην πόλιν
καί που συνελθὼν Μιχαὴλ Λασκαρίῳ||

9205 aestate a. 1257 (D. Nicol, The Despotate of Epiros, 1957, p. 163)

9184 ἐρωτοδέσμαις: Manasses, v. 5822; cf. etiam C 139,48 **9201-15:** A 144,20-23; 145,2-13,16-21 **9202:** cf. vv. 9142-54

9181 iterum mg. ἁλοὺς i.m. scr. V

σὺν τῷδ' ἐπῆλθε τὰ μέρη τῆς Βερροίας,
καὶ λείαν ἀπήλασεν ἔνθεν μυρίαν.
τῶν πραγμάτων οὕτω δὲ διακειμένων,
καὶ Τριβαλάρχης, ἡ κάκιστος καρδία,
ἔκσπονδος ἀνὴρ ἀποφράς, μιαιφόνος,
ὑπὲρ χιλίους στρατιὰν συναλίσας,
τὰ Ῥωμαϊκὰ κατέδραμε χωρία.
ὁ δεσπότης δὲ Μιχαὴλ τὰ πρὸς δύσιν
δηῶν, ἐρημῶν οὐκ ἔληγε καθόλου
καὶ τῇ κατ' αὐτὸν προστιθεὶς ἐξουσίᾳ.
ὅθεν στρατιὰν ἱκανὴν ἀποκρίνας,
ἧς ἡγεμὼν παῖς Θεόδωρός τις νόθος,
πρὸς τὰ Βοδηνῶν ἐξαποστέλλει μέρη·
ἢ Ῥωμαϊκῷ συντυχοῦσά που στίφει
ἥττησεν, ἐσκέδασεν αὐτὸ ῥᾳδίως.
ὃ γνοὺς Μιχαὴλ Παλαιολόγος τόδε,
ἀνὴρ μαχητὴς γεννάδας, ῥωμαλέος,
ὡς εἶχεν ἐξώρμησε κατ' ἀντιπάλων,
καί τινα τῷ δόρατι πλήξας ἱππότην
(ἦν δ' ἄρα Θεόδωρος παῖς ἀποστάτου)
εἰς γῆν καταβέβληκεν ἐξ ἐφεστρίδος.
ὃδ' αὖ Κομνηνῷ προσδραμὼν ἠντιβόλει
ζωῆς τε χάριν καὶ ψυχῆς πεφιλμένης.
καὶ συμπαθοῦς ἔτυχε συγγνώμης τότε·
πλὴν ἠγνοεῖτο τίς ἄρα καὶ τυγχάνει.||
τῷ τοι παραδίδωσι φυλάσσειν Τούρκῳ,
ὃδ' αὖ φονεύει καὶ παραπέμπει μόρῳ.
τουτὶ μὲν οὕτω Μιχαὴλ ἔδρα μόνος
σὺν τοῖσδ' ὑφ' αὐτὸν ἀρεϊκοῖς ἀνδράσι,
Παφλαγονίαν πατρίδα κεκτημένοις,

9216-42: A 146,17-24; 147,10-13,16-22; 148,4-19 **9225** μαχητὴς γεννάδας: vide v. 219 **9237** ἀρεϊκοῖς: vide v. 578

9234 παραδίδωσι VH(72): παραδίδωσιν MB **9236** ἔδρα μόνος V: ἐδραμένος MB (in indice grammatico editionis Bekkerianae sub vocabulo δρᾶν scr.: ἐδραμένος i.q. δεδρακώς?) **9237** τοῖσδ' V: τοῖς δ' MB: δ' abundat B1

πολλοὺς μὲν ἔργον εἰργάσατο τοῦ ξίφους,
ζωοὺς δὲ συνέσχηκεν εἴκοσιν πάλιν
ἄνδρας τιμίους, ἐγκρίτους ἀποστάτῃ.
Ταῦτα μὲν οὕτω συμβέβηκεν ὡς ἔφην·
ὁ Μιχαὴλ δὲ Βουλγάρων ἀρχηγέτης,
ὃς δὴ γυναικάδελφος ἦν βασιλέως
ἐχθρὸς δ' ἄσπονδος Αὐσόνων κραταρχίᾳ,
πρὸς Καλλιμάνου καιρίαν βεβλημένος,
πρωτεξαδέλφου προσγενοῦς πεφυκότος,
ἐξαπίνης τέθνηκεν ἐκλιπὼν φάος·
οὗ τῇ γυναικὶ συναφθεὶς Καλλιμάνος,
ἔδοξεν ἀρχὴν προσλαβεῖν καὶ Βουλγάρων·
ἀλλὰ 'Ρῶσος Οὖρος μὲν ὡς θυγατέρα
μετὰ στρατιᾶς συμπεσὼν προσλαμβάνει,
φονεύεται δὲ Καλλιμάνος Βουλγάροις·
ἔρημον οὐκοῦν γνησίου διαδόχου
ὑπῆρχε λοιπὸν τὸ κράτος τοῖς Βουλγάροις·
ἀλλ' οἱ παρ' αὐτοῖς ἔγκριτοι βουληφόροι
ἀρχηγετεῖν τάσσουσιν ἀρχῆς Βουλγάρων
Τείχου τὸν υἱόν, τὸν καλὸν Κωνσταντῖνον.||
ὡς ἂν δὲ καὶ δόξειεν ἐκ κληρουχίας
εἰς Βουλγαρικὸν ἐγκαθεστάναι θρόνον,
ἐρίτιμοι πέμπουσι πρέσβεις Βουλγάρων
πρὸς τὸν κρατοῦντα Θεόδωρον Αὐσόνων,
ἵνα συναφθῇ τῷ Τείχου Κωνσταντίνῳ
Εἰρήνη πρώτη τοῦδε τῶν θυγατέρων,
'Ασὰν κρατάρχου Βουλγάρων οὖσ' ἐγγόνη·
ἃ καὶ περατοῖ σὺν προθυμίᾳ κράτωρ.
ἐπεὶ δ' ὁ Τεῖχος ἦν ἔχων ὁμευνέτιν,
ταύτην διαζεύξαντες ἀνδρὸς ἀνόμως
εἰς φυλακὴν πέμπουσι τῷ στεφηφόρῳ.

9246, 9253 a. 1256 **9266** a. 1257

9243-69: A 151,22—153,1 **9256** βουληφόροι: vide v. 578

9240 εἴκοσιν VMB: εἴκοσι H(88) **9267** Τεῖχος V: Τείχου MB

Μετὰ δὲ ταῦτα χαλεπωτάτῃ νόσῳ
περιπεσὼν ἔκειτο κρατάρχης κλίνῃ·
ἥδ' ἦν ἀνιάτρευτος 'Ασκληπιάδαις
καὶ σφῶν τέχναις ἄκαμπτος οὐδ' εἴκουσά πως.
τοίνυν ἀπογνοὺς καὶ διαγνοὺς ὡς δέον,
ῥίψας τὰ λαμπρὰ τοῦ κράτους καὶ τοῦ στέφους,
τὰ τῶν μοναχῶν ἐνδιδύσκεται ῥάκη,
ἐξαγορεύσας πάντα οἱ πεπραγμένα
ἔμπροσθεν ἀνθρώπων τε καὶ Θεοῦ πλέον.
πόρνης γὰρ οὗτος σώφρονος θρυλλουμένης
τὴν πίστιν ἐν νῷ προσλαβὼν καὶ τὸν πόθον,
τῷ ποιμενάρχῃ προσδραμὼν Μυτιλήνης,
ᾧ σφαλμάτων ἦν ἀνακαλύπτων βάρη,
εἰς τοὔδαφος πέπτωκεν αὐτοῦ πρὸς πόδας,||
καὶ τούσδε θερμοῖς δάκρυσιν ἀποπλύνει,
ὡς πρὶν γυνὴ βέβηλος Χριστοῦ δεσπότου,
ὡς καὶ γενέσθαι πηλὸν ἐκ τῶν δακρύων,
ἐξαγορείας ταῦτα συνείρων λόγοις·
«σὲ Χριστὲ κατέλιπον, ἵλεως ἔσο.»
οὕτω δεδρακὼς συνεχῶς χρηστὸς κράτωρ
πρὸς τὰς μονὰς βέβηκε τὰς οὐρανίους,
λιπὼν τὸ κράτος παιδὶ τῷ 'Ιωάννῃ
ἑπταέτει που τυγχάνοντι καὶ πλέον,
μήπω καθαρῶς τέτταρας ὅλους χρόνους
τὴν 'Ρωμαϊκὴν ἰθύνας κραταρχίαν,
ἀνὴρ ἀγαθός, εὐσεβὴς αὐτοκράτωρ,
ἡδύς, ἱλαρός, εὐμενὴς ὑπηκόοις,
ἴδρις σοφίας παντοδαπῆς καὶ λόγων,

9290 fine mens. Aug. a. 1258

9270-316: A 153,4—154,6 **9275** τὰ λαμπρά: vide v. 123 **9279** σώφρονος θρυλλουμένης: Luc. 7,37 sqq. **9283/84**: Luc. 7,34 **9295-305**: haec in Acropolitae Historia non inveniuntur; cf. in Theodori Scutariotae Additamento 52, Heisenberg, o.c., p. 296-98 **9297** ἴδρις: vide v. 2638

9279 θρυλλουμένης VM: θρυλουμένης B **9281** Μυτιλήνης scripsi: Μιτυλήνης VMB

πιστὸς Κυρίου νουνεχὴς ὑπηρέτης,
τάλαντον αὔξων, πλατύνων κραταρχίας,
προκινδυνεύων εὐψύχως κληρουχίας,
ἄναξ προσηνὴς καὶ στρατηγὸς γεννάδας,
μηδὲν νεοχμώσας τι τῆς Ἐκκλησίας,
ἐπαινετός τε τοῦ βίου καὶ τοῦ κράτους,
καὶ μακαριστὸς τῆς καλῆς μετοικίας
καὶ τῆς μετανοίας γε τῆς σωτηρίου.
τούτου θανόντος εἰς ταφὴν νέκυν φέρει
μονὴ πατρῴα Σωσάνδρων κεκλημένη,
οὗ καὶ πατὴρ τέθαπτο θανὼν ἐντίμως.||

Θεόδωρος Δούκας
ὁ Λάσκαρις
ἔτη γ΄ ἥμισυ

Οὗτος βίῳ λέλοιπε παιδία τρία,
ὃν πρόσθεν εἶπον χαριτώνυμον νέον
κληροῦχον ἀρχῆς καὶ διάδοχον κράτους,
καὶ θήλεα δ' ἄζυγα πρὸς τούτῳ δύο,
Εὐδοκίαν τε καὶ Θεοδώραν ἅμα.
πρώτη δ' Εἰρήνη τῷ Τείχῳ συνεζύγη,
ἡ δευτέρα δὲ Μαρία Νικηφόρῳ
παιδὶ Μιχαήλ, ὡς ἔφαμεν, δεσπότου.
νεώτατος δ' ἦν παῖς Ἰωάννης πάνυ·
ὅθεν δεδιὼς τεκνίου φίτης ἄναξ
ἐν διαθήκαις τῷδε λείπει τὸ κράτος,
πρόσθεν προβάντων ὁρκίων φρικαλέων
ὑπηκόοις ἅπασι καὶ τοῖς ἐν τέλει
ἦ μὴν φυλάξειν τεκνίῳ πίστιν σχέσιν.
εἶτα παραδίδωσι τοῖς ἐπιτρόποις,
ὧν πρῶτος ὑπῆν Γεώργιος Μουζάλων,
πρωτοβεστιάριος ὢν τὴν ἀξίαν.
ἀλλὰ τριταῖος οὐδέπω πρὸς τῷ τάφῳ
ἔκειτο νεκρὸς ἄνακτος τεθειμένος,

9326 noster auctor Acropolitam secutus τριταῖος scribit, sed G. Pachymeres, Hist. (ed. Bonnae) I, p. 55 et N. Gregoras, Hist. (ed. Bonnae) I, p. 65, ἐν(ν)άτη notant

9298/99: vide vv. 2884/85 **9304** τῆς καλῆς μετοικίας: III Reg. 8,47 **9310** χαριτώνυμον: vide v. 2834; cf. v. 9291 **9316** ὡς ἔφαμεν: cf. vv. 8679-82 **9317-64**: A 154,10-16,19-23; 155,10-19; 156,1-6,19-23; 157,1-6; 158,6-8,11-15

καὶ πάντ' ἀναμὶξ μεστά τε τρικυμίας·
εἰς γὰρ Σωσάνδρων τὴν μονὴν ἀφιγμένων
τῶν ἐν τέλει τε καὶ στρατευμάτων στίφους,
ὡς ἂν ὁσίαν θῶσι τῷ τεθνηκότι,
τοῖς κασιγνήτοις συμπαρῆν καὶ Μουζάλων,
καὶ τῆς φρικώδους θυσίας τελουμένης||
Μουζάλων παρίστατο σὺν ὁμογνίοις.
ἀλλ' οἱ γερουσίας τε καὶ τῶν ἐν τέλει
συσπειραθέντες πάντες εἰς ὁμαιχμίαν,
ὡς ἄγριοι θῆρές τε καὶ βροτοκτόνοι,
ἐπὶ μονὴν ἥλαντο τὴν σεβασμίαν,
ῥινηλατοῦντες ἐκλαφύξαι σὺν βίᾳ
πρωτοβεστιάριον σὺν ὁμαιμόνοις.
σὺν κασιγνήτοις Μουζάλων ᾐσθημένος
ἔνδον τραπέζης παναγοῦς ὑπεισέδυ·
ἀλλ' οἱ μιαροὶ καὶ φονικοὶ τοὺς τρόπους
ποσὶ βεβήλοις εἰσδραμόντες εὐθέως
εἰς ἱερὰν τράπεζαν ἱλαστηρίου,
ξιφηφόροι τε καὶ θυμοῦ πεπνευκότες,
φεῦ ἀσεβείας βαρβαρικῆς μανίας!
μεληδὸν ἐκτέμνουσι τοὺς ἀναιτίους,
καίτοι διαθήκης τε καὶ τῶν ὁρκίων
τρανῶς τε σαφῶς ἀνεγνωσμένων τρίτον
ἐπὶ γερουσίας τε καὶ στρατευμάτων,
καὶ τοῖσδε παντὸς ἐμμένειν εἰρηκότος.
μετὰ δὲ τήνδε τὴν κακὴν φονουργίαν
οἵ γ' ἐν τέλει τε καὶ λοχαγοὶ ταγμάτων,
κλῆρος πατριάρχης τε σὺν ἀρχιθύταις,
συνεισδραμόντες εἰς μίαν συμφωνίαν,
σκέψιν ἐτίθουν πραγμάτων κοινῶν χάριν,
τίς ἂν κυβερνήσειε προσδεδεγμένος||

9348 initio mens. Sept. a. 1258

9328 μεστὰ... τρικυμίας: vide v. 674 **9337** θῆρες... βροτοκτόνοι: vide v. 1359 **9339** ἐκλαφύξαι: Hom. Λ 176

9331 τῷ VBpc.: τῷ om. M **9332** VMB scr. quamquam aut hoc aut v. 9334 facile careas **9338** ἥλαντο B: ἥλλαντο VM **9340** ὁμαιμόνοις VM: ὁμαιμόνοιν Bpc.

τῆς Ῥωμαϊκῆς ὁλκάδα κραταρχίας.
ἐπυνθάνοντο τοιγαροῦν κατὰ γένη
καὶ κατὰ τάξιν πάντες οἱ τῶν ἐν τέλει·
καὶ πλείοσιν ἦν ἡ ῥοπὴ καὶ καρδία
ἐπὶ Κομνηνὸν Μιχαὴλ τεταμένη·
ὅθεν, τί μακροὺς δεῖ περιάγειν κύκλους;
Χειρίζεται δὴ τὴν διοίκησιν ὅλων
καὶ Ῥωμαϊκῶν πραγμάτων τὴν φροντίδα
οὗτος Μιχαὴλ Παλαιολόγων γένους,
δραστήριός τις καὶ πεφυκὼς πρὸς τόδε,
εἶδος προδεικνὺς ἄξιον τυραννίδος,
βλοσσυρὸν ἦθος καὶ λεόντειον φέρων,
φρικτὸς μὲν ἐχθροῖς, ἥμερος δ' ὑπηκόοις,
ἄναξ ἀριστεὺς καὶ στρατηγὸς γεννάδας,
πρῶτα μὲν ἀξίωμα λαβὼν δεσπότου,
μετὰ δὲ μικρὸν ταινιωθεὶς τῷ στέφει
παρ' ἀρχιθύτου κατὰ τὴν Νικαέων.
Οὗτος Λατίνους ἐξελαύνει πατρίδος
τῆς Κωνσταντίνου, βασιλίδος ἀστέων,
ἐλευθερώσας τήνδε Λατίνων βίας.
τιμᾷ δ' ἀδελφὸν Κομνηνὸν Ἰωάννην
τῇ σεβαστοκράτορος εὐθὺς ἀξίᾳ,
ἔκδημον ὄντα τοῖς καθ' ἑσπέραν τόποις·
Ἀλέξιον δὲ Στρατηγόπουλον πάλιν
προυβάλετ' εἰς μέγιστον ἐν δομεστίκοις·||
Κωνσταντῖνον ἄλλον δὲ σύγγονον πάλιν
τῇ καισαρικῇ ταινιώσας ταινίᾳ
πρόμαχον ἀπέστειλε τῶν Παφλαγόνων.

9373 d. 13 mens. Nov. a. 1258 (B. T. Gorianov, Viz. Vrem. 2/27, 1949, p. 281,16)
9374/75 d. 1 mens. Ian. a. 1259 (cf. Χριστοφιλοπούλου, Ἡ ἀντιβασιλεία, p. 89)

9359 ὁλκάδα κραταρχίας: cf. v. 301 **9364** περιάγειν κύκλους: Herod. 4,180 **9365-86**: A 159,6-11,15-18; 160,24—161,8 **9369** εἶδος... ἄξιον τυραννίδος: vide v. 1243 **9370** βλοσσυρὸν ἦθος: vide v. 6334 λεόντειον: vide v. 2129 **9376-78**: cf. vv. 9506-88

9383 προυβάλετ' Bpc.: προυβάλλετ' V: προῦβάλλετ' M

καὶ πρὸς Μιχαὴλ ἐκπέπομφε δεσπότην
τὸν Φιλῆν Θεόδωρον, αἰτῶν φιλίαν
σύνδεσμον εἰρήνης τε καὶ συμφωνίας,
καί τινα λῦσαι φρουρίων Ῥωμαΐδι,
πρὸς δ' αὖ καθειργμένους γε τῶν ἐξ Αὐσόνων
Χαβάρωνά τε καὶ τὸν Ἀκροπολίτην.
ἀλλ' ἦν ἀπειθὴς Μιχαὴλ πρὸς τοὺς λόγους
πρεσβευτικοὺς ἄνακτος, ἄτεγκτος πάνυ,
καὶ μηδοτιοῦν ἐκτελῶν αἰτουμένων.
ὅθεν βαρυνθεὶς βασιλεὺς τούτων χόλῳ
τῷ σεβαστοκράτορι συγγόνῳ γράφει,
τοῖς κατὰ δυσμὴν ἐμμένοντί που τόποις,
μετὰ στρατιᾶς καὶ στρατηγῶν ἐκκρίτων
μάχην συνάψαι Μιχαὴλ τῷ δεσπότῃ.
καὶ τοῦτο δρῶντος συνιεὶς ὁ δεσπότης,
στρατῷ συνυπάρχοντος ἐν Καστορίᾳ,
φυγὰς ἀπέπτη κατ' ἀποκρήμνων τόπων·
σεβαστοκράτωρ δ' ἐκποδὼν ὑπαρξάσης
οὕτω στρατιᾶς Μιχαὴλ ἀντιμάχου
κατ' ἀστέων ὥρμησε τῶν τοῦ δεσπότου,
ἔχων μεθ' αὐτοῦ ποιμενάρχην Βουλγάρων,
τὸν θεῖον Καβάσιλαν τὸν Κωνσταντῖνον·||
οὗ νουθεσίαις καὶ καλαῖς συμβουλίαις
πόλιν παρεστήσατο κλεινὴν Ἀχρίδος,
ἔπειτα Δεάβολιν ἄλλο φρουρίων
ταῖς μηχανουργίαις τε καὶ μάχης νόμῳ.
ἐξαπορηθεὶς Μιχαὴλ γοῦν τοῖς ὅλοις,
ἑνοῦσαν αὐτῷ στρατιὰν συναλίσας
καὶ συμμαχικὸν προσλαβὼν ἐκ Λατίνων

9387 initio a. 1259 **9400** vere a. 1259

9387-412: A 163,18-24; 164,1,15-17; 165,2/3,14-27; 166,1-5,8-13; 167,2-12,16/17 **9404** ἐκποδών: vide v. 454 **9413-38**: A 167,25; 168,4-6,10-12,17-19; 169,20-26; 170,1-11,14-18; 171,6/7

9388 Φιλῆν VH(51): Φιλὴν MB **9389** τε καὶ VH(55): καὶ τῆς MB **9401** συνιεὶς V: συνεὶς MB: συνιεὶς? B1

τῶν τοῦδε γαμβρῶν πρίγκιπός τ' Ἀχαΐας
καὶ Σικελῶν ἄρχοντος, ἄλλου νυμφίου,
εἰς ἀντιπαράταξιν ἧκεν Αὐσόνων.
Στανὸν παραμείψας δὲ Σωσκὸν χωρία,
καὶ Πελαγονίας δὲ τὰς πεδιάδας,
ἀγχοῦ Πριλλάπου φρουρίου κατεστάθη·
κἀκεῖ συνιδὼν ὡς στενά οἱ τυγχάνει
τὰ τῆς τύχης ἅπαντα καὶ πλήρη ζάλης,
νύκτωρ ἀπέδρα σὺν τέκνῳ Νικηφόρῳ,
σκηνούμενον στράτευμα λιπὼν αὐτόθι.
ἕωθεν ἀμέλει δὲ διεγνωσμένου
τὰ τοῦδε τοῦ δράματος ἐκ τῶν πραγμάτων,
προστίθεται μὲν ἐκ φάλαγγος δεσπότου
ἡ Ῥωμαϊκοῦ τοῦ γένους κατηγμένη
σὺν ταγματάρχαις ἀνδράσι τ' ἐριτίμοις
τῷ σεβαστοκράτορι χαριτωνύμῳ·
ἐν οἷς γε συντέτακτο καὶ παῖς τις νόθος,
ὁ Ἰωάννης τοῦ φυγάδος δεσπότου·||
συμμαχικὸν ξύμπαν δὲ Λατίνων γένους
σὺν Ἀχαΐας συσχεθέντες πριγκίπῳ
πρὸς τὸν κρατάρχην ἐστάλησαν ἐν πέδαις,
χώρα δὲ πᾶσα σὺν πολιχνίοις ὅλοις
τῷ Ῥωμαϊκῷ καθυπεκλίθη κράτει.
Ἀλέξιος γοῦν ἐν δομεστίκοις μέγας
Στρατηγόπουλος καὶ Ῥαοὺλ Ἰωάννης
καὶ μέχρις αὐτῆς κατέδραμον τῆς Ἄρτης,
ληλατοῦντες, ἐκτρίβοντες ἐσχάτως
χώραν Μιχαὴλ δεσπότου σὺν φρουρίοις.
σεβαστοκράτωρ Ἰωάννης δ' αὖ πάλιν
πρὸς Πάτραν ἐστράτευσε τὴν Νεωτέραν,

9418-36 autumno a. 1259

9423 ζάλης: vide v. 1341 **9431** χαριτωνύμῳ: vide v. 2834 **9439-69**: A 171,8-14, 27/28; 172,1-11,17-19,24; 173,1-18

9421 Πριλλάπου VM: Πριλάπου B **9426** διεγνωσμένου VMB: διεγνωσμένα? Bl

ἔχων μεθ' αὐτοῦ καὶ τὸν υἱὸν δεσπότου,
οὗ φθὰς ἐμνημόνευσεν ἀνόπιν λόγος.
ὅστις σὺν ἄλλοις ἀποδράσας μετρίοις
τρέχει πρὸς αὐτοῦ πατέρα τὸν δεσπότην,
νήσους περιπλέοντα τὰς ἀμφιρρύτους,
τὴν τῶν Κεφαλήνων τε καὶ τὴν Λευκάδα,
ἔκδημος ὢν ἄθλιος ἀρχῆς πατρίδος.
ἐπεὶ δ' ἐπανέδραμε πρὸς τὸν πατέρα,
σὺν τῷδ' ἀθροίσας στρατιὰν οὐ μετρίαν,
τὴν Ῥωμαϊκὴν ἐξελαύνει μακρόθεν
ὅρων Παλαιᾶς Ἠπείρου μάχης νόμῳ.
Ἀλλὰ χαριτώνυμος σεβαστοκράτωρ
καὶ τοῦδ' ἐκυρὸς Κωνσταντῖνος Τορνίκης||
ἐν τῇ Λαμψάκῳ βασιλεῖ προσηλθέτην·
καὶ τὸν μὲν αὐτάδελφον αὐτοῦ τὴν χάριν
τῷ δεσποτικῷ ταινιοῖ λαμπρῷ στέφει,
εἰς ἀξίαν δὲ σεβαστοκρατορίας
ἀναβιβάζει Τορνίκην Κωνσταντῖνον,
Ἀλέξιον δὲ Στρατηγόπουλον πάλιν
εἰς καισάρων ἤγαγε λαμπρὰν ἀξίαν,
τὸν καίσαρα δὲ σύγγονον Κωνσταντῖνον
εἰς σεβαστοκράτορα καὶ τόνδ' ἀνάγει·
πλὴν χρυσοϋφεῖς ἀετοὺς φορεῖν νέμει
ἐν τοῖς πεδίλοις, παράσημον ἀξίας.
Ἦρος δ' ἐπιλάμψαντος ἄρας Λαμψάκου
ἄναξ Μιχαὴλ σὺν στρατεύμασιν ὅλοις
ἐπιστρατεύει τῇ Κωνσταντίνου πόλει,
εἴ πως δυνηθῇ Λατινικῆς κακίας
ἐλευθερῶσαι τήνδε ταῖς στρατηγίαις.
καὶ ταῦτ' ἐποίει τοῖς λόγοις πεπεισμένος,

9455 fine a. 1259 **9470** vere a. 1260

9447: cf. v. 9432 **9457** χαριτώνυμος: vide v. 2834 **9460** χαριν (=Ἰωάννην): vide v. 47 **9470-81**: A 173,19-21; 174,1-9,15-17; 175,9/10,15/16

9449 αὐτοῦ VM: αὑτοῦ B

οὐχ ἧττον ἤπερ τῷ στρατευμάτων σθένει,
ἀνδρὸς Λατίνου κλῆσιν Ἀσελδεκάε
πόλιν προδώσειν βασιλεῖ προφαμένου.
ἐπεὶ δ᾽ ἐπεστράτευσεν ἐν Βυζαντίδι
καὶ φανερῶς ἔγνωκε τὰ τῆς ἀπάτης,
αὖθις ἐπανέζευξεν εἰς ἕω τόπους.
Ἔνθα προσελθὼν Τορνίκης ἐκ Νικαίας
δι᾽ Ἀρσένιον λιπαρῶς ἠντιβόλει||
ὡς ἐγκρατὴς γένοιτο πάλιν τοῦ θρόνου·
ἐπεὶ γὰρ ἐστέρητο ποιμένος θρόνος,
ἄρτι θανόντος Ἐφέσου Νικηφόρου,
ὃς δὴ μετήχθη πρὸς θρόνον Βυζαντίδος,
τοῦ δ᾽ Ἀρσενίου τοῦτον ἀπειπαμένου,
ἐδεῖτο πάλιν τόνδε λαβεῖν τὸν θρόνον.
δύσνουν δ᾽ ἑαυτῷ ποιμενάρχην μὴ θέλων
ἄρχειν βασιλεὺς παρακλήσεις ἠκύρου.
οὗτος γὰρ Ἀρσένιος ὢν ἀρχιθύτης
στέφει Μιχαὴλ τῷ κραταρχίας στέφει,
ἄνακτα δείξας αὐτοκράτορ᾽ Αὐσόνων·
ἔπειτα φανεὶς δυσμενὴς οὐκ οἶδ᾽ ὅπως
σὺν Ἀνδρονίκῳ Σάρδεων ἀρχιθύτῃ,
πρὸς δ᾽ αὖ Μανουὴλ τῷ Θεσσαλονικέων,
μονῇ παραδέδωκεν αὐτὸν διάγειν,
ἑκὼν λελοιπὼς τὴν λεὼ προεδρίαν.
ὅθεν βασιλεύς, ποιμεναρχῶν τε στῖφος
Νικηφόρον πρόεδρον ὄντ᾽ Ἐφεσίων
τῆς Κωνσταντίνου δεικνύουσι προστάτην.
ἐπεὶ δ᾽ ἐλειτούργησε τῷ χρεὼν τότε,

9483 δι᾽ Ἀρσένιον: cf. v. 1123 **9488** initio a. 1259 **9501-03** Nicephorus II patriarcha Constantinopolis a fine a. 1259 usque ad finem a. 1260

9482-505: A 176,22—177,7; 178,6-11; 179,1-4,14-21; 180,1-8,13/14 et app. cr. (9 καίτοι—11 βασιλέως F καὶ πράγματα... Ἀρσενίῳ)

9500 τε V: τὸ MB

ἑκὼν ἄκων, ὥς φασι, λιταῖς Τορνίκη
Ἀρσενίῳ δίδωσιν ἄναξ αὖ θρόνον.
Ταῦτα μὲν οὕτω συμβέβηκεν ὡς ἔφην·
στράτευμα δ᾽ ἄναξ ἱκανὸν συναλίσας,
καὶ τοῦτο δοὺς καίσαρι Στρατηγοπούλῳ,||
καθ᾽ ἑσπερίων ἐκπέπομφε δυσνόων·
πλὴν ἐν παρέργῳ καὶ Βυζαντίδα φθάσαι
καὶ τῆδ᾽ ὁμοκλὴν προσδρᾶσαι παρηγγύα.
ὑπῆρξεν οὕτω, καὶ φθάσας καῖσαρ πόλιν
ἔρημον εὗρεν ὁπλιτῶν οἰκητόρων,
πρὸ βραχέος σφῶν ἐν στόλῳ πεπλευκότων
ἐπὶ σκύλευσιν νησίδος Δαφνουσίας.
ὡς τοίνυν ἧκε νυκτὸς εἰς ταύτην πόλιν
ἔχων ὀπαδοὺς φυγάδας ταύτης καῖσαρ,
ἔγνω παρ᾽ αὐτῶν ὡς ὀπή τις τυγχάνει
κατά γε τεῖχος συμβεβηκυῖα πάλαι.
ἐφίσταται γοῦν ᾗ τάχος πρὸς τὸν τόπον,
καὶ δι᾽ ὀπῆς τις ὁπλίτης προσερπύσας
ἐνῆκε θάρσος οὐ βραχὺ συνοπλίταις·
εἶτ᾽ ἄλλος εἰσείρπυσεν ὁπλίτης πάλιν,
καὶ πάλιν ἄλλος, καὶ τριάς που πεντάδων.
εἶτα καταρράξαντες οὗτοι τὰς πύλας
ῥᾴστην παρέσχον εἴσοδον πάσαις ἴλαις·
οἱ δ᾽ ἐντὸς ἐν δράματι κατεπτηχότες
εἰς γῆς μυχοὺς ἔδυον, εἰς στοῶν βάθη,
εἰς ἀποκρύφους καὶ σκοτεινὰς γωνίας,
εἰς ἱερούς τ᾽ αὖ καὶ σεβασμίους δόμους.

9505 Arsenius iterum post mortem Nicephori II patriarcha Constantinopolis; vide vv. 8971-81 **9511** aestate a. 1261 **9521** δι᾽ ὀπῆς: cf. v. 1123

9504 ἑκὼν ἄκων: vide v. 8391 **9506** ὡς ἔφην: vide v. 9457-505 **9507-56**: A 181,1-10,19-23; 182,1-8,20-28; 183,1-23 **9510** ἐν παρέργῳ: Thuc. 6,69 **9521-23** δι᾽ ὀπῆς... εἰσείρπυσεν: Lucian. Dial. Mort. 3,2 **9522** ἐνῆκε θάρσος: Hom. P 570 **9527-30**: A 182,21-26

9505 αὖ V: τὸν MB **9511** προσδρᾶσαι B: προσδρᾶσαι in προσδράσαι i.m. mutat V: προσδράσαι M **9514** πρὸ βραχέος scripsi: προβραχέος V: προβραχέως MB

Βαλδουΐνος δ᾽ ὥρμησε Λατίνων ἄναξ
ἐπὶ μεγάλους καὶ βασιλείους δόμους,
ἀφ᾽ ὧν φυγὰς ἔπλευσε πρὸς τὴν πατρίδα.
στράτευμα δ᾽ ἐσκύλευε Ῥωμαίων πόλιν,
ταύτης ἐπιὸν καὶ στενωποὺς καὶ τρίβους.||
ὁ δ᾽ ἐκπεπλευκὼς εἰς Δαφνουσίαν στόλος,
κατ᾽ Ἀνάπλουν γνοὺς συμβεβηκότα πόλει,
τάχιον ἐκπλεῖ προσβοηθήσων πόλει·
ἀλλ᾽ ἡ στρατιὰ Λατινικαῖς οἰκίαις
ἐνιᾶσι πῦρ καὶ φλέγουσι τὰς ὅλας,
ὅπερ θεαθὲν Ἰταλοῖς καὶ μακρόθεν
ὁρμὴν ἀπεῖρξε καὶ σκεδαννύει στόλον.
ὑπὸ κραταρχίαν δὲ λοιπὸν Αὐσόνων
αὖθις ὑπήχθη βασιλὶς τῶν ἀστέων,
οὔσης τετάρτης ἰνδικτιῶνος τότε,
καὶ πέντ᾽ ἄγοντος πεντάκις Ἰουλίου,
ἔτους δ᾽ ἐπιτρέχοντος ἀρχῆς ἀπ᾽ ἄκρης
χιλιάδων ἓξ ἑπτακοσίοις ἅμα,
πρὸς δ᾽ αὖ ἑνὸς δέοντος ἑπτάκις δέκα.
ἐχθροῖς δ᾽ Ἰταλοῖς ἥδε τυραννουμένη
ὀκτὼ πρὸς πεντήκοντα τοῖς ὅλοις χρόνοις.
οὕτω Θεοῦ νεύσαντος ἡ Κωνσταντίνου
πόλις, πολυθρύλλητος ἀνθρώποις ὅλοις,
οἰκουμένης θαῦμά τε καὶ μέγα κλέος,
ἠλευθερώθη Λατίνων τυραννίδος
καὶ Ῥωμαϊκῷ καθυπεκλίθη κράτει.
Τῷ δὲ κρατάρχῃ Μιχαὴλ σκηνουμένῳ
περὶ Μετεώριον ἤκουστ᾽ ἀθρόως

9545 d. 25 mens. Iul. a. 1261

9554 μέγα κλέος: cf. Hom. Z 446 **9557-88:** A 183,24—184,5; 185,8-10,24-28; 186,1,5/6,29; 187,1-3,6/7,11-19,25-31; 188,1-3

9531 ὥρμησε Λατίνων ἄναξ VH(81): ὥρμησε Λατινάναξ MB: ὥρμησεν ὁ? B1 **9531/32** mg. i.m. scr. V **9538** ἐκπλεῖ VM: ἔπλει Bpc. **9553** πολυθρύλλητος VM: πολυθρύλητος B

εὐάγγελος φήμη τις, ἡδονῆς πλέα,
πρὸς κασιγνήτης φιλτάτης Εὐλογίας,||
ὡς τὴν περιλάλητον ἅπασι πόλιν
περιπολοῦσι τὰ στίφη τῶν Αὐσόνων.
εἶτ᾽ ἄγγελός τις ὢν θεατὴς πραγμάτων
ἐλθὼν σαφῶς ἤγγειλε τὰ πεπραγμένα·
μετὰ δὲ μικρὸν καὶ Λατινάρχου στέφος,
πέδιλ᾽ ἐρυθρὰ καὶ βασίλειον ξίφος
κομίζεται δὴ βασιλεῖ τῶν Αὐσόνων.
Ὡς δὴ ταχύνας καταλαμβάνει πόλιν,
καί που κατεσκήνωσεν αὐτῆς πλησίον.
εἶτ᾽ ἀναβάντος τοῦ προέδρου Κυζίκου
εἴς τινα πύργων τῆς πύλης τῆς Χρυσέας,
αὐτῷ συνούσης εἰκόνος σεβασμίας
τῆς μητρανάνδρου καὶ πανυμνήτου κόρης,
ὡς μὴ παρόντος ποιμένος Βυζαντίδος,
Θεῷ τ᾽ ἀναπέμποντος εὐχὰς δεσπότῃ,
πίπτει βασιλεὺς ἀκαλυφὴς εἰς χθόνα,
πάντες τε συμπίπτουσιν αὐτῷ κατόπιν.
μετὰ δὲ συμπλήρωσιν εὐχαριστίας
εἰσῆλθε πύλην Χρυσέαν στεφηφόρος,
πεζῇ βαδίζων ἐς μονὴν τοῦ Στουδίου,
ἔχων σεβαστὴν εἰκόνα Θεοτόκου
ἔμπροσθεν ἡγμένην τε καὶ τιμωμένην.
κἀκεῖ λελοιπὼς εἰκόνα σεβασμίαν,
ἔφιππος ἧκεν εἰς Θεοῦ νεὼν μέγαν·
καὶ προσκυνήσας, εὐχαριστήσας ἅμα||
τῷ πανσθενουργῷ, θαυματουργῷ Δεσπότῃ,
μετὰ προπομπῆς βασιλικῆς καὶ κρότων
εἰσῆλθε χαίρων εἰς ἀνάκτορον μέγα.

9579 d. 15 mens. Aug. a. 1261

9561 περιλάλητον: cf. Manasses, vv. 2080,5005

INDEX NOMINUM

INDEX VERBORUM AD RES BYZANTINAS SPECTANTIUM

(Nota: compendium Kπ: Ind. nom. s. v. Κωνσταντίνου πόλις)

INDEX GRAECITATIS

Locutiones, proverbia, locutiones proverbiales, et vocabula ἀθησαύριστα sequuntur (Nota: apud animadversiones grammaticae et syntaxis pauca exempla praebentur.)

inventur sub forma: τε... σὺν 1802, 8359; σὺν... τε καὶ 2108; τε καὶ σὺν... καὶ 8298/99; σὺν... τε 840, 2924, 7130; τε καὶ 9, 85, 309; τε... καὶ 187/88, 195, 301; καὶ... τε 387/88, 424/25, 2371/72; καὶ... τε καὶ 5571, 5728/29, 6982/83; τε... τε 827, 1369/70, 2398/99; τε... τε καὶ 1764, 8644; τε... τε... καὶ 433-35, 6303/04, 7491/92; τε... καὶ... τε 2510/11; τε καὶ... τε 2716/17, 9176/77; πρὸς δ' αὖ... τε 1068, 1795, 8066; τε ἅμα 4544, 7085; τ' αὖ 440, 3457, 4370; τε σὺν 2174, 7660, 7695.

Coniugatio periphrastica

εἰμί: διώκων ἦν 68, ὦ διέπων 79, ἦν κατακρίνας 107, εὐπορῶν ἦν 121 et in multis ca. centum aliis locis.

Nota: εὐχάριστος ἦν = ηὐχαρίστει 5586.

εἰμὶ cum adiectivo et participio praesentis activi: ἦν ἄτεγκτος... οὐδ' εἴκων 2486, ἦν ὑπηνήτης... ἢ γήμας 3081, ἦν κολαστὴς... ποινήν τε τιθεὶς 5333/34, ἦν ἀπειθὴς... καὶ... ἐκτελῶν 9393-95, ἦν ἄκαμπτος... οὐδ' εἴκουσά πως 9272.

εἰμὶ cum adiectivo et participio perfecti activi: ἦν νωχελὴς... οὐδ' εὖ πεφυκὼς 6370/71.

εἰμὶ cum participio aoristi activi vel medii: ἦν ἐγκραγὼν 5434, ἦν ἐγχειρίσας 2579, ἦν ἐπιβὰς 4866, ἦν ἐφελκύσας 3647, ἦν θεσπίσας 2844, ἦν κατακρίνας 107, ἦν χανὼν 7827.

εἰμὶ cum participio aoristi passivi: ἦν ἐγκριθεὶς 4739, ἦν συντιθεὶς 4744.

εἰμὶ cum participio perfecti activi vel medii: ἦν ὀμωμοκὼς 4891, εἰσὶν ὑπειληφότες 6153.

εἰμὶ cum participio perfecti passivi: ἦν ἐπικεκλημένος 273, ἦν ἐρριμμένος 859, ἦν πεφιλμένος 1240, ἦν προστεταγμένον 1619, ἦν ἐσταλμένος 2135, τεταγμένον ἦν 4452, σεσυρμένος ἦν 4648, δεδεγμένος ἦν 4926, δεδογμένον (verbo intellecto) ἦν 5000, πεπραγμέναι ἦσαν 5122, κεχραμένη... πεπλησμένη ἦν 5234/35, ἦν ἠρανισμένος 5785, ἦν ηὐτρεπισμένος 6756, προσκείμενος ἦν 7006, δεδραγμένος ἦν 7990, ἦν ἐρριμμένος 8923, ἦν τεταμένη 9362/63.

εἰμὶ cum participio praesentis activi vel medii: διώκων ἦν 68, ὦ διέπων 79, εὐπορῶν ἦν 121, ἦν ἐκδιδάσκων 178, sim. 431, 844, 928, 1070, 1072, 1135, 1139, 1565, 1838, 1868, 2142, 2262, 2326, 2366, 2486, 2587 (bis). 2729, 2943, 3176, 3281, 3355 (bis), 3734 et al.

εἰμὶ cum participiis genere et tempore diversis: συντιθεὶς... συγγράφων 5626.

ἔχω: τεύξας ἔχει 96, κτίσας ἔχει 190, παύσας ἔχει 1063, συνθεὶς εἶχε 2460, δράσας ἔχει 2600, εἶχε δράσας 3601, εἶχε... φυτεύσας 6050/51, ἐκδοὺς ἔχει 6154, εἶχεν ἀνύσας 6348, λαβὼν ἔχει 6410, εἶχε πέμψας 6634, εἶχε δράσας 8432, ἀποδράσας ἔχει 9142.

πέλω: ἀδικῶν πέλω 1200.

ὑπάρχω: ὑπῆρχε θαυμάζουσα σεμνύνουσα 2483; ὑπῆρχε κτιννύων εἴργων φλέγων... τιθεὶς 2590/91; κενῶν ὑπῆρχε καὶ δαπανῶν 2978; ἐγκαλῶν... ὑπῆρχε 4407/08; θεοκλυτῶν ὑπῆρχε 5430; ὑπῆρχεν ἐκφὺς 5662; ὑπῆρχε δ' ἐκφὺς 5853; ὑπῆρξεν... πλησθὲν... ἐνδυθὲν 6176-78; ὑπῆρχεν ὑποστρέφων 8928.

ὕπειμι: ὑπῆν... νέμων 2107, ἂν ὑπῆν συμφέρον 6670.

φύω, πέφυκα: πέφυκε δεδογμένον 1094, πέφυκε κατοικουμένη 1549, πέφυκε διέπων 5308, πέφυκεν ἀνῃρημένος 5753, πεφυκέναι κομπάζων 7136.

Constructio ad sensum

Ἰσμαὴλ... γένος νῆσον κατέσχον 2252/53; δῆμος ἰδόντες... ἀπηγόρευσαν 5488/89; δῆμος πᾶς... συσπειραθέντες ἀπετόξευον 7035/36; πᾶς ὁ λαὸς ἐκχυθέντες... παρέδωκαν 7237-39.

Contractio augmenti in verbis cum πρὸ compositis: προυβάλλετ' 7991, προυβάλετ' 9383, προύβαινον 4477, προύθηκε 122, 8758, προυκάθητο 1191, προυκαλεῖτο 6516, προύκρινεν 941, προύλεγον 5650, 7002, προυνόει 4872, προυνόησεν 4719, προυξένησεν 675, προυξένησαν 7813, προύπεμπεν 2141, προύτεινεν 8818, προυτίθει 2105, 4909, 8958, προυφοίβαζεν 6158 (προύχων, προέχων 5022, 7464).

Crasis

ἅτερος 6074, 8785, 8794; κἀγὼ (καὶ ἐγὼ) 2463, 6666; κἀκ (καὶ ἐκ) 443, 2919, 3074 et a.; κἀκεῖνος (καὶ ἐκεῖνος) 2567, 2657 et a.; κἀμὲ (καὶ ἐμὲ) 2181; κἀμοὶ (καὶ ἐμοὶ) 3763; κἀν (καὶ ἐν) 1804, 1879, 5587, 8260, 8748; κἀξ (καὶ ἐξ) 6085, 8843; κἀπὶ (καὶ ἐπὶ) 114, 2031, 3891 et a.; κἄτ' (καὶ εἶτα) 4732; καὐτὸς (καὶ αὐτὸς) 1305, 5997; κἀκεῖ (καὶ ἐκεῖ) 550, 1039 et a.; κἀκεῖθεν (καὶ ἐκεῖθεν) 2971, 4110, 4186 et a.; κἀκεῖσε (καὶ ἐκεῖσε) 4106, 7061, 7319, 9168; κἀνθάδε (καὶ ἐνθάδε) 5644; κἀντεῦθεν (καὶ ἐντεῦθεν) 329, 383, 605 et a.; προὔργου (πρὸ ἔργου) 1296; τἀκεῖ (τὰ ἐκεῖ) 5834, 6097; τἀληθῆ (τὰ ἀληθῆ) 8770; τἄλλα (τὰ ἄλλα) 920, 1070, 1240, 1434, 2643, 3378, 7178, 8907; τἀν (τὰ ἐν) 1300; τἄνδον (τὰ ἔνδον) 6938; τἀνθρώπιον (τὸ ἀνθρώπιον) 2359; τΑὐσόνων (τὰ Αὐσόνων) 6838; ταὐτὰ (τὰ αὐτὰ) 2557, 8573; τοὔδαφος (τὸ ἔδαφος) 4698, 9283; τοὐμὸν (τὸ ἐμὸν) 3783; τοὐμφανὲς (τὸ ἐμφανὲς) 2434; τοὔνομα (τὸ ὄνομα) 250; τοὐπίκλην (τὸ ἐπίκλην) 155, 180, 880 et in viginti quinque aliis locis; τοὐπώνυμον (τὸ ἐπώνυμον 6620, 8933; τοὔνομα (τὸ ὄνομα) 250; τοὔργον (τὸ ἔργον) 774, 2681, 4684, 5918, 7387.

Nota crasim vocalis ω in vocabulis: τἀνδρὶ (τῷ ἀνδρὶ) 1190, 2752, τἀδελφῷ (τῷ ἀδελφῷ) 3521.

Dualis

τώδε συμπεπνευκότε 261, ἐξηγειρέτην 263, ῥωμαλέω 2375, λελειμμένω 2376, σκελοῖν ἀμφοῖν καὶ βάθροιν 6447, κατ' ἀμφοῖν 7037, κατηγέτην 7549, τοῖν δυοῖν ὁμαιμόνοιν 8388, ἤστην 2375, ἱεραρχίαιν 6045, κρατούντοιν 7037, συνηλθέτην 8488, προσηλθέτην 8714, 9459.

Ellisio

1) vocalis α: ταῦτα 470, ἄνδρα 578, ἔπειτα 586, ἀλλὰ 639, ἐκτεμοῦσα 653 et a. Nota ellisionem α in tertio personae singularis imperfecti verborum -άω: ἠρώτα 2355, ἠγάπα 3321.

2) vocalis ι: ἐπὶ 237, φυλάξουσι 1029, θέματι 1742, κινδυνεύοντι 4460, ἄνακτι 4892.

3) vocalis ε: δὲ 16, γε 77, τῇδε 89, τόνδε 90, τήνδε 94, κατεπίστευε 3318, συνέμιξε 7317.

4) vocalis ο: ἀπὸ (ἀφ') 124, προσγένοιτο 300, ἀνήγετο 706, ἀπέδοντο 3566, γένοιτο 3735.

Nota: ὡς ἂν ἔφην 4840, 7677; an ellisio vocabuli ἄνω? cf. ὡς ἔφην ἄνω 1968.

Figura etymologica

βίον βιῶν 2934, βίον βιούτω 4977, βιοῦν βίον 877, βιοῦντι βίον 6227; ἔρωτ' ἐρῶντος 2068.

Hiatus specie

δι' ἀστέρων 320, δι' αὐτῶν 1081, πρὸ αὐτῆς 1123, δι' αὐτοῦ 1534; vide etiam 1736, 1786, 1806, 1930, 2115, 2371, 2588, 2589, 2641, 2767, 3031, 3083, 3149, 3180, 3347, 3526, 4136,

4246, 4387, 4441, 4567, 4576, 4637, 4721, 4726, 5177, 5405, 5445, 5491, 5545, 6074, 6143, 6194, 6213, 6773, 6935, 7059, 7247, 7706, 7964, 8251, 8336, 8383, 8683, 8737, 8738, 9173, 9483, 9521.

Inversio

1) praepositionis περί: τούτου πέρι 332, 2271, τούτων πέρι 4752, ῥητοῦ πέρι 4755, Θεοδώρου πέρι 7669; nota positionem accentus.

2) praepositionis δίχα: Χριστοῦ δ. 56, βλάβης δ. 4129, 8306, μάχης πάλιν δ. 4564, πάσης δ. 5024, πομποῦ δ. 5145, πραγμάτων δ. 8138; nota v. 8102 δίχα φόβου.

3) pronominis ὅσος: μάρτυρας ὅσους 172, πληθὺς ὅση 355, θεραπείας ὅσης 3390, ἐρύμασιν ὅσοις 4676, χώρας ὅσης 7983.

4) coniuctionis ὅτε: δυσχερὴς κτῆσις ὅτε 4603.

5) vocab. δίκην: ἀσκοῦ δ. 243, θρεμμάτων δ. 5366, αἰγῶν δ. 6100.

6) vocab. θέσιν (=nomen): Ἄγγελος θέσιν 4936, Δίκορος θέσιν 1057, Καναβὸν θέσιν 7040, Κοπρώνυμον θέσιν 1727, Μούρτζουφλος θ. 7326, Παραπινάκης θ. 3409, Σαρδανάπαλος θ. 160, Τραυλὸν θ. 2149.

7) vocab. χάριν cum gen.: Χριστοῦ χάριν 72, 141, οὗ χ. 299, ὀρθοδοξίας χ. 570, πεπραγμένων χ. 643, πίστεως ὀρθῆς χ. 1119 et in aliis triginta sex locis.

Locutiones, proverbia, locutiones proverbiales: vide infra Inventarium.

Nomina composita singularia e.g.

1) καπνικαλληλέγγυον (καπνικὸν et ἀλληλέγγυον) 2002, λιθομάργαρα 3756, Περσαρμένιοι 3884, 3908, προφητάναξ 5043, ὑγρόχερσος 3870, 4136, 8336, χρυσάργυρον 1137, 2027, 2790, 3322, 3491, 3756, 3894, 5628, 7174.

2) Βουλγαράναξ (=Βούλγαρος ἄναξ) 9100, εὐσεβάναξ 3724, Κομνηνάναξ 3799, Κομνηνόπαις 9144, Μυσάναξ 9120, Περσάναξ 3388, 3957, 4001, 4416, 7600, 7636, πρωτάγγελος 2584, 4714, 7942, πρωτόπαις 7451, 8285.

3) Αὐσονάρχης (=Αὐσόνων ἄρχω) 4048, 8617, 8655, Αὐσονοκράτωρ 625, 771, 6891, κρατάρχης 608, 634, 801 et in triginta quattuor aliis locis, Λατινάρχης 8181, 9565, Μυσαρχηγέτης 2469, 6412, 6640, Μυσάρχης 6299, ποιμενάρχης 379, 398, 654 et in viginti octo aliis locis, Τριβαλάρχης 4159, 6195, 9212, φατνιάρχης 1784.

Nomina collectiva

1) ἵππος 6751 (cf. C 539, 97), ἀσπὶς 6753 (cf. C 539, 98), Ἰσμαὴλ 2252, δῆμος 5188, 7035, λαὸς 7237; vide constructio ad sensum.

2) τὸ ἀλλότριον (=οἱ ἀλλότριοι) 3765; τὸ βάρβαρον (=οἱ βάρβαροι) 3855; τὸ συγγενὲς (=οἱ συγγενεῖς) 3764; τὸ ὑπήκοον (=οἱ ὑπήκοοι) 1062, 2793, 4586, 5246; τὸ φυλακικὸν (=οἱ φύλακες) 7102.

Nominum formae

ἀργαλέος: ἀργαλέον 6820; ἀργύρεος: ἀργύρεον 4315; ἄστυ: ἄστεος 3865, 5190, 7085, 7274, 9043, ἀστέων 1130, 1591, 2999, 3940, 4096, 4289 et in viginti aliis locis; βᾶρις: βάρεις 3866, 8276; δαίς: δαῖτα 5781; ἔαρ: ἔαρος 1822, 6442, ἦρος 1458, 3660, 4157 et in octo aliis locis; ἐδητύς: ἐδητύος 6289; ἐννεάς: ἐννάδα 6166; εὐμέλιος (ex ἐϋμμελίης) 4082; Εὐτυχής: Εὐτυχέος 827 (sed Εὐτυχοῦς 982); ἐφορκία: ἐφορκίας 3029, 8308; ἔφορκος 5067, 9199, ἔφορκον 1988; ἠιών: ἠιόνων 7086, ἠόσι 6828; κάρηνον: κάρηνα 5358; κράς: κρατὶ 5508, 6588, κρατὸς 6257; κρύσταλον: κρυστάλων 1824, κρυσταλῶδες

1823; κυνέη: κυνέην 4497; λαός, λεώς: λεῴ 635, 4131, λεῴ 5496, 7499, 9499; λυκάβας: λυκάβαντας 4773, 6293; ναός, νεώς: 3407, νεῴ 2554, 5809, νεὼν 2653 et in quattuordecim aliis locis; ναῦς: νεὼς 5325; ξυν- pro συν-: ξυγκλύδες 1844, ξυγκλύδων 3017, 5553, 6596; ξυμβάσεις 8689, 8940; ξυνευνέτου 2349, 2427; ξυνωρίδος 6300, ξυνωρίδι 2410, ξυνωρίδα 6463; ὀμφή: ὀμφὰς 6135, 6987; περιθρύλητος: περιθρύλλητος 7910; πλεονεξία: πλειονεξίαν 5276; πλέως: πλέα 3718, 9559, πλέαν 2283; ποικιλόχρους: ποικιλόχροος 2197; πολυθρύλητος: πολυθρύλλητος 2553; πορφύρεος: πορφυρέου 3664; ῥοῦς: ῥόον 4553; τιμήεις: τιμήεντα 7810; σουλτὰν (indeclinabile pro σουλτάνος): nom. 3695, 4431, 7600, 7624, 7639, 8480, 8488, dat. 5955, acc. 8940; υἱός: υἱέων 8371, υἱέας 2708; φίλτατος, -α (=*filius, liberi*): φιλτάτου 1848, 9139, φιλτάτω 8478, φίλτατα 2251, 7490, φιλτάτων 2247; φίτυς (=*pater*): φίτης 9318, φίτου 6974, φίτην 2717; χείρ: χειρὸς 4230, χερὶ 1783, χέρα 28, 1223, 1839, 2010, 4038, 4173, χέρας 2315, 4500 et in decem aliis locis, χεροῖν 78, 336, 1107, 2793, 6327, 6338; χῆτις (=*privatio, orbitas coniuge*): χῆτιν 6464; ὥριον: ὡρίων 2243.

Nomina propria

1) cum desinentia -ινα: Ἀγγελίνα 8413 (Ἄγγελος), vide Ind. nom.

2) cum desinentia -ώνυμος: Ἀγγελώνυμος 7793, Θεοδωρώνυμος 2502, Κομνηναγγελώνυμος 6526, 7812, Κοπρώνυμος 1726, 1756, 1774, 1828, Κυριώνυμος 6225; vide etiam τοὐπώνυμον (=τὸ ἐπώνυμον), χάρις, χαριτώνυμος (=Ἰωάννης), χριστώνυμος in Ind. Byz.

3) declinatio

Ἀσὰν (indeclinabile) = Ἀσάνης: nom. 5824, 5834, 6408, 8072, 8199, 8237, 8307; gen. 5926, 6300, 6413, 6641, 7365, 7818, 7853, 8202, 8251, 8360, 9265; dat. 6405, 8269, 8296, 8377, 8413; acc. 8070, 8096.

Ἐρρῆς: gen. Ἐρρῆ 7453, 7702, 7704, 8153; dat. Ἐρρῇ 7291, 7772; cf. Τορνίκης, gen. Τορνίκη 8717, 8771.

Λάσκαρις (=Λασκάριος): nom. Λάσκαρις 6842, 7147, 7150, 7486, 7501, 7762, (7874), 8556, (9307); gen. Λάσκαρι 7277, 7950, 8201; dat. Λάσκαρι 6880; acc. Λάσκαριν 9074.

4) figurae apud nomina propria

comparatio: vide in Ind. nom. Ἄρης, Ἀχιλλεύς, Γεδεών, Γολιάθ, Δαβίδ, Δεβώρα, Ἡρακλῆς, Θερσίτης, Ἱεροβοάμ, Ἰώβ, Καικίαι, Λοξίας, Μανασσῆς, Μωυσῆς, Νάθαν, Νιρεύς, Σαούλ, Σαρδανάπαλος, Σατάν, Σεμεεί, Σεναχειρήμ, Σίσυφος, Φαέθων.

metonymia: vide in Ind. nom. Ἄδερ, Ἅδης, Αἴας, Ἀμφιτρίτη, Ἄρης, Ἀσκληπιάδαι, Ἀφροδίτη, Ἀχιλλεύς, Δεβώρα, Ἕκτωρ, Ἐπίκουρος, Ἐριννύς, Ἑρμῆς, Ἔχετος, Ἡρακλῆς, Ἡρῴδης, Ἰαήλ, Καμβύσης, Κέρβερος, Νέστωρ, Πρίαμος, Πρίηπος, Πύθων, Σατάν, Σαρδανάπαλος, Σίσυφος, Στύξ, Τίμων, Φάλαρις, Χαρώνεια πέδα.

Nominativus absolutus

μηνύει Δημητρίῳ / ὡς αὐτὸν ἐλθεῖν προσκύνησιν ἐκτίσων 8567/68; ἑκὼν μὲν ἐχρῆν ταῦτα Ῥωμαίοις νέμειν 4602.

Omissio coniuctionis καὶ 54, 161, 411, 474 et in triginta sex aliis locis.

Optativus pro indicativo: in primaria sententia γένοιτο 550, 2433, 2681; in secundaria sententia temporali ἐπεὶ... γένοιτο 2560, 5065; ἐπεὶ... μάθοι 7399; ὡς γένοιτο 1870, ὡς γένοιντο 7361.

Oratio conditionalis singularis

sententia secundaria conditionalis: εἰ cum temporibus histor. indic.; sententia primaria: post τάχα cum tempor. histor. indic. e. g. 1974-77 τάχ' ἂν ἧκε... εἰ μὴ... ἴσχυσε; 2614-17 τάχ' ἂν ἀπέσβεστο... εἰ μὴ... ἀπεῖρξαν (similia: 2155/56, 2671-73, 2809-11, 3984-86, 5365-71, 5959-63, 6670/71, 6877-81, 7033/34, 8664-66, 8873-75).

Participium absolutum in genitivo casu

ὑπόντων 308; λελοιπότος 310; ὑπνούντων... ἐσκηνημένων 341/42; λιπόντος... κληρωσαμένου 400/01 et a.

Participium absolutum in accusativo casu

τυχὸν 1973, 5539; δεῆσαν 4388, 5060; δόξαν 5125, 5896, 6791, 7032, 7203; δέον 2791, et al.

Post verba movendi

1) participium futuri: κατέπλευσε... λεηλατήσων 2744; ἄπεισι... ἀφανίσων... κατερείψων... καθέξων ... συμπατήσων 4414-17; ἐκπέμπει... ἀκριβώσοντας 5633; ἀπήει... βλέψων 8751; ἐκπλεῖ... προσβοηθήσων 9538.

2) participium futuri cum ὡς: ἐξάγεται... ὡς θανουμένη 5184/85; ἔξεισι... ὡς κρατήσων 7227/28.

Perfectum pro aoristo e. g.:

εἴληφεν 13, 268, δέδεξο 78, δέδειχε 307, πέφηνεν 349, ἥττητο 547 et in multis aliis locis.

Pleonasmus e. g.:

ὡς κωφὸς μὴ κλύων 4607; ἔθηκε τυφλὸν ὀμμάτων σβέσας λύχνους 7330; cf. κατ' ἐπιλέγδην 4167, κατὰ συστάδην 4162 et al.

Praesens pro aoristo e. g.:

παραλαμβάνει 31, δηλοῖ 52, παραλαμβάνει 55, μηνύει 61, φάσκει 62 et in aliis locis.

Praesens pro imperfecto:

ὃν ἐκκαλύψας κράτορος μένει κρίσιν 60, δυάς τ' ἐναθλεῖ μαρτύρων 141, αἰτεῖ συμμάχους 609, νέμει 789, 862 et in aliis locis.

Plusquamperfectum pro imperfecto:

ἥγητο 711, ἥττητο 2944 et al.; imperfectum pro plusquamperfecto: συνῴκει 6469 et al.

Singularis verbi tertiae personae ad neutrius generis nominis pluralem pertinet

μεστὰ συγγράμματα χαρίτων ἔφυ 2345, ἃ μηχανὰς ἀνεῖχε 4429, ἔπασχε τάγματα 4516, πάντα ἐφθάρη 4518, πράγη... ἔπασχε 4864, et al.

Tmesis:

καί οἱ τὸν ἐκτὸς ἐγκελεύεται τάχος / εἰσαγαγεῖν ἄνακτα τῆς πύλης ἔσω 2550/51; ἐνδοὺς τά οἱ δόξαντα φάναι 4834; ἐν οὖν στενωποῖς... 7180.

Verba auxiliaria cum infinitivo

εἰμί: ἔστιν εἰπεῖν 460; ἦν ἀκούειν 3029, ἦν ὁρᾶν 3427, 4650, 4741, 4794, 5279, 5328, 5331, 5473, 5812, 6674, 6829, 6838, 7185, 7191, 7845.

ἔχω: εἶχε... παριέναι 4459; εἶχε θαρρεῖν 4613, ἔχων... καθελεῖν 4953/54; εἶχεν... δρᾶν 6570.

πέφυκα: πέφυκε θερμαίνειν 890; πέφυκεν ἀθρεῖν 5552; πέφυκε δέξασθαι 6779; κλύειν πέφυκε 7846.

ὑπάρχω: προσδραμεῖν ὑπῆρξε 302; ὑπῆρχε καθορᾶν 5755; ὁρᾶν ὑπῆρχε 6215.

χρή, χρεὼν (ἐστί): ψευδηγορεῖν... χρεὼν 902; χρεὼν φάναι 4543; χρεών... κινεῖν 5813; χρεὼν... ἐκτῖσαι 8848.

Verborum formae

1) verborum in -μι desinentium

ἀνίστημι: ἀνιστᾷ 824, 1110, 2653, 2659; — ἀναπίμπλημι: ἀναπιμπλᾷ 1696; — ἀφίημι: ἠφίει 5924, ἠφίεσαν 6864; — διανίστημι: διανιστῶν 3794; — ἐγκαθίστημι: ἐγκαθιστᾷ 5938; — ἐμπίμπλημι: ἐμπιμπλᾷ 7960; — ἐμπίμπρημι: ἐμπιμπρᾷ 5985; — ἐντίθημι: ἐντιθοῦσι 8228; — ἐφιστάνω: ἐφιστάνων 4751; — ἐφίστημι: ἐφιστᾷ 3983, 4145, ἐφιστῶν 3416, ἐφίστα 1546, 2734; — ἵστημι: ἱστᾷ 326, 1258, 2100, 4165, 4306, 5727, ἱστῶσι 3162, ἱστᾶν 8034; — καθείργνυμι: καθειργνύει 1857, 2152, 2613, 7061, καθειργνύουσι 1525; — μεθίστημι: μεθιστᾷ 3272; — παραδίδωμι: παραδιδοῦσι 8522; — παρίημι: παρῆκαν 5558; — παριστάνω: παριστάνει 4175, παριστάνουσι 6544, παριστάνοντες 6835; — παρίστημι: παριστᾷ 1708;— πήγνυμι: πηγνύει 3265, 6823, 7090, 8442, 9079; — πίμπραμαι: πιμπρῶνται 1552; — προδείκνυμι: προδεικνύων 1242; — ῥήγνυμι: ῥηγνύων 4083, 7958; — ῥώννυμι: ῥωννύοντος 4596; — σκεδάννυμι: σκεδαννύει 9542; — συγκαθίστημι: συγκαθίστων 6999; — συζεύγνυμι: συζευγνύει 8891; — συνίστημι: συνιστᾷ 2566, συνιστώντων 3747; — τίθημι: τιθοῦσι 8732, ἐτίθουν 9357.

2) aliorum verborum

ᾄδω: ᾄδουσι (=*cantant, dicunt*) 686, ᾄδεται (=*cantatur, dicitur*) 37, 8850;—αἱροῦμαι (=βούλομαι): αἱρουμένοις 128, ᾑρημένος 8141, ᾑρημένον 228, 3374, 7221, ᾑρημένοι 5600, ᾑρημένοις 2294, 3316, 3566, 3850, 5531, 5620, ᾑρημένους 2052, τοῖς ᾑρημένοις 122, 1818, 5283; — ἀσκῶ (=ἀσκοῦμαι): ἀσκοῦντα 8972; — ἁλίζω: ἁλίσας 642, 4780, ἡλικὼς 125, ἡλισμένων 6164; συναλίσας 744, συνηλικυῖα 1880; — ἁλίσκομαι: ἡλωκότος (sensu passivo), 1374, 2405, ἧλω 2407; — ἀναλίσκω: ἀνάλωσε 4944; καταναλίσκω: κατανήλωσαν 3659; — ἀπεμπολῶ: ἀπεμπολοῦσι 3587, ἀπεμπολεῖται 7588; — γείνομαι: γειναμένη (=*mater*) 2538; — γράφομαι: γεγράφαται 850; — ἀναφαίνομαι: ἀναπέφανται 4276, 8690; — διδράσκω: διέδρασε 6685; — εἰμί: ἔνι 5812, 7125, 8788, ἔσο 9288; — ζῶ: ζήσας 871, ζήσασα 727, 866, ζήσαιντο 6383; — θρυλῶ: τεθρυλλημένα 106, θρυλλουμένης 9279; περιθρυλῶ: περιθρυλλουμένου 3393; — κατεργάζομαι: κατειργάκει 6499; ἀπεργάζομαι: ἀπειργάκει 2311, 7527; — καταδαρθάνω: κατέδαρθεν 2545; — καταλέγομαι: καταλεγῆναι 3848; — κεπφοῦμαι: κεπφωθεὶς 7716; — κεῖμαι: κέοιτο 5972; — κρυσταλοῦμαι: κρυσταλλωθῆναι 1814; — μέλλω: ἤμελλεν 6661; — μεταμφιάζω: μετημφιακὼς 1228; — μνῶμαι: μνωμένη 3790; — νέμω: ἔνειμε 3256, ἔνειμον 5097; — ὀπτάνομαι: ὀπτάνεται 5620; — ὁρῶ: ὡρῶντο 4644, ὦπται 2169, ὦπτο 323, 2113 et in quattuordecim aliis locis; — ὀφλισκάνω: ὄφλουσι 1173; — πίτνω: πιτνοῦσι 6809; — πλέω: πλέει 6706, 8323, sed ἔπλει 5509; ἐκπλέω: ἐκπλέει 1443, sed ἀπέπλει 7591; — προσβάλλω: προσβάλειε 7284; — συγχέω: συγχέας 8315, συγχεάντων 4291; — τεύχω: τέτευχε 2803; — τίκτω: τέξασα 7857; ἀποτίκτω: ἀποτέξασα 8361; — τέθηπα: τέθηπα 8850, τεθηπέναι 610; — ὕω: ὕσθη 3790; — φέρω: ἤνεκτο 8740; ἀναφέρομαι: ἀνήνεκτο 1114, 3020; — φημί: ἐφάμην 5764, ἔφημεν 7981; — φθάνω: πέφθακε 4009, 7570, 8513, 9064, 9096, 9173, πεφθακὼς 490, 4005, 4310, 4328, 4707, 4951, 5986, 6200, 7592, πεφθακότες 8254, ἐπεφθάκει 5975, πεφθάκει 5377, 7273; — φιλοῦμαι:

Locutiones, proverbia, locutiones proverbiales

Vocabula ἀθησαύριστα

Vocabula quae in Liddell - Scott - Jones, A Greek Lexicon, et Supplement non continentur

L : vocab. apud Lampe (A Patristic Greek Lexicon) invenitur
D : » » Δημητράκος (Μέγ. Λεξ. Ἑλλ. Γλώσσης) »
(D) : » » » » » » » » ,ubi solus noster Ephraem notatur

INDEX LOCORUM

a) Sacrae Scripturae

b) Aliorum operum

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΓΡΑΦΙΚΕΣ ΤΕΧΝΕΣ
Ε. ΜΠΟΥΛΟΥΚΟΣ - Α. ΛΟΓΟΘΕΤΗΣ
Φωτομάρα 54 Νέος Κόσμος - Τηλ. 92.38.933 - 92.36.675